CARMINA
ILLUSTRIUM
POETARUM
ITALORUM.

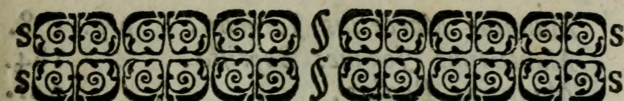
CARMINA
ILLUSTRIUM
POETARUM
ITALORUM.

TOMUS SEXTUS.

FLORENTIÆ. M DCC.XX.
Typis Regiæ Celsitudinis, apud Joannem Cajetanum Tartinium, & Sanctem Franchium.

Superiorum permissu.

CATALOGUS

ITALORUM POETARUM

Tomi Sexti.

L

M

Man-

N

CARMINA
ILLUSTRIUM
POETARUM
ITALORUM.

BENEDICTI LAMPRIDII
CREMONENSIS.

Ad Cremonam Patriam.

TUa illa tandem maxima vota Dii
Audivere boni: hinc favens
Nunc cœtus celebras; memorque lucis,
Quæ modò fulſit tibi, eam quotannis
Lætam, Cremona, publicis ludis voves.
Ut fervidi currant equi,
Nuda paleſtra viros fatiget,
Concurrat audax pinu eques trabali;
Tercentum ſua ſpectet
Ludrica vulgus.
Videbis alta de ſpecula novas

Nuptas despicere in viam,
Queis monilia pulchra & arte, & auro
Sint & intexto preciosæ acantho
Vestes, Tyros quas non avara tinxerit,
Cultu locus quis divite,
Quis locus egregiis carebit
Forma puellis, mater unde Amorum
Ridens pectora curis
Figat amaris?
Ibit hac illac juvenis pallidus, & redibit
Se se in equo lupata
Mandenti ostentans, auroque, & crine decorus
Composito, qui vulnere Amoris
Victus stare loco nesciet; ac, certa velut canum
Fides herum quærit latentem,
Per fora perque domos,
Sic illum trepidans cor feret, ac miser
Suspiciens, oculos vertet modo huc, illuc modo,
Cernere ut queat suam;
Licet hinc obstiterit magnus & inde
Populus, qui studiis se paribus fundet eodem.
Nam quæ voluptas fugerit invida?
Seu certamina blandius,
Seu te percutient stolæ decentes,
Totque luxu regifico apparatus,
Ut hæsites, quo lumina intendas tua,
Ubive defigas prius.
Inde, ubi præmia jam peracta, &
Confecti erunt ludi, serena quando
Nox induxerit atro
Sidera cœlo,
Ipsas inibunt lætitiæ domos,
Tunc cœnæ arbiter, & meri,
Vinctus crinem apio, decem jubebit
Principem Augustum cyathis bibamus,
Quem nuper aureus capitum maximè
Sol reddidit genti suæ,
Præcipuè tibi præter omnes,

Quæ

Quæ cara ſemper Sfortiis fuiſti,
Ex quo ſe omine primo,
Dia jugarat
Blanca Franciſco, unde decus Sfortiadum, furorem
Qui toties repreſſit
Hoſtilem, victus numquam; juſtiſſimus idem
Sive forum, ſeu caſtra tenerent.
Sponſæ ergo pater optat generum, mœnibus ipſum emit
Noſtris Philippus Rex locorum.
Filia ſola domum
Servans Blanca, & opes divitis Imperii,
Additur egregio conjux duci, illa Heroidum
Quæ fuere, quæque ſunt
Honor: ex illo igitur tempore noſtram
Coluit Sfortiades præ reliquis urbibus urbem,
Quod hic pudentis tunc patuit viro
Nuptæ virginitas novo,
Et plus ſeque ſuaque luce terras
Illa dotales populumque amabat.
Quin & Cremona principium Regni fuit,
Tantæque fortunæ caput,
Nota virum ingeniis Cremona, &
Armis, profuſa argenti, avara laudis,
Formoſiſſima & intra
Mœnia, & extra,
Quam multa de te nunc mihi ſe offerunt,
O deſiderium meum:
Quæ chordis reſonem integris, laborem
Poſt tot annorum, niſi vellat aurem
Pudor? mihi namque es parens cariſſima;
In teque & ipſum me probem;
Adiiciam tamen, ut ſequuta es
Semper fidelis, quo vocaret Eurus
Volvens aſpera nigro
Æquora fluctu:
Atque tempeſtas ubi jam candidior refulſit,
Lætitia ſubinde
Exultas, lucent ignes, feſtuſque per urbem

Clamor, humum alterno pede pulſant,
Læti dulce roſis impediunt nectar olentibus,
Et tibias conviviorum
Mutuus uſus amat.
At nil ipſe modis præfero Doricis,
Aſtra quibus volucri continget heros vertice.
Sed quis audeat ſacer
Heliconis fidicen tollere cantu
Juvenem magnanimum fortiaque examina bello?
Terras, io, nunc obtinet Italas
Magni ille egregius patris
Ultor: proditio patrem infidelis,
Unde non pulchrum fuerat cavere,
Divendidit, ſimulque regnatum gregem.
Tunc dura venit ſervitus,
Tunc miſeram exiliis coacti
Cives ſalutem quærere immerentes,
Caris cum pueris &
Conjuge carâ.
Cum Reg: plectuntur populi ſuo:
Is fructus tamen in malis
Se profert, vice quod ſoluta dulcis
Explicat frontes, magis & voluptas
Mœrentum acuto corda tentat gaudio,
Franciſcus attulit nepos
Quale modo, in ſua dum rediret
Regna, & cruorem dum ruens per atrum,
Noſtro milite ſævos
Frangeret hoſtes.
Non metus poſthac redeant, atque iterum tumultu
Facto equitare tentent
Auſonios per agros, aut ipſi, aut poſtera gentis
Proles: nam quos Marte cruento
Ereptos voluit Rex ſupremus, voce per oppida
Teſtatur ingenti, monentes.
Solvite ſpes animis,
Neve ultro Italiam invadite: jam ſatis
Flevimus. Italia eſt genus virorum, quos licet
Vice-

Viceris, domum male
Referas preſſa alacri tempora lauru;
Animis illi adeo corripiunt arma refectis.

Ad Franciſcum Sfortiam.

Es cordi Superis, optime Rex, meæ
Gentis, Sfortiadum genus
Franciſce, ab illo nomen inditum duce,
Quo bellante aliquid ſibi placebat
Mavors; fluebat campus atro
Cruore, ſævas jam pigro
Cædes volvebat Padus amne:
Tunc Nymphæ inſolito prætrepidæ metu
Fugere intima ſub vada.
Talem parentum ſcripta avum tuum docent
Quem jam nunc teneris ſequens ab annis,
Inſigne virtutis dediſti
Nobis decus, reponeres
Gallis dum te in ſceptra fugatis.
Hi copiis te Belgicis premebant,
Militeque Helvetio, tremendæ
Quos obarmant (ut vetus his mos patrius) ſecures:
Tu tamen quamvis ſtudio eſſet illa
Gens duri aſpera belli,
Irrueretque multa,
Nil contra es veritus agmina ducere
Inſubres juvenum manus;
Cumque hoſte, ſecurus necis pro patriâ,
Haſtas conſerere, Italumque robur.
Hæſere ſcutis ſcuta: mœſtus
Hinc clamor; inde gloria
Mactantumque, virumque cadentum:
Cum Galli rapidam corripiunt fugam,
Voſque occidere pergitis,
Ut quemque fortuna obtuliſſet ultimum,
Tandem funera nox diemque clauſit,
Ac læta pubes venit urbem;

Quos inter ibas ſordidus
Pulchro pulvere, ſanguine pulchro.
Gratatur omnis Civitas, tuumque
Nomen ubique reponit Echo.
Reddita ut lux, templa Deûm cœtu adeunt frequenti;
Cum tamen ſpectes lacrimis madere
Multos, lætitiæque
Et medios doloris.
Patrem eheu repetunt mente tuum boni,
Quo prudentior haud fuit,
Nec juſtior quiſquam nec acrior manu.
Fama ille ad ſolium Jovis volarat:
Sed laudibus diſpar ſequuta eſt
Fortuna tantis, nec datum
Infandas evadere fraudes.
Nullam fata domum perpetuo beant,
Mutatamque probant vicem,
Verum, Deus ſi quos amet diſpendia
Ipſi illi reparant, opeſque fractas.
Quin ſæpe damnum res ſequuta
Opimior, venitque Sol,
Fœnore qui reddat caput uncto.
Tranſibis Alpes fortis, & catervas
Incipies Italas per agros
Celticos immittere, nec barbaricis ruinis
Deſines incumbere, donec aurum,
Præſtantique puellas
Dividat ore miles.
Ipſe autem populis des tua ſubditis
Jura, ac latius imperes.
Curas remordentes premunt oblivia,
Cum ſe fors reditu ferat ſecundo,
Majoraque amiſſis rependat:
Nam quidquid accidit ſemel,
Non homines, non Dii revocarint.
Imprimis cineres, ſanctaque barbaro
De buſto oſſa revulſeris,
Quæ ſemper oſſa culta nos habebimus:
Ipſum

Ipſum vero etiam ſacrata in æde
Votis vocantes rite, honorem
Imponemus aris ſupplices.
Eſt genitor perpeſſus easdem
Clades tuus, quæ ſceptra liberoſque
Regis Echionii inſequutæ
Olim erant, dum vita fuit, ſæva pericla adibant;
Non aqua, aut tellus miſeris patebat.
At poſt Juppiter æquus
Annuit arcem Olympi.
Non fiunt homini de nihilo bona,
Semper neſcio quid præit,
Fugiſſe quod velles: ſed hortatur memor,
Virtus, pectore ſufferas ut æquo:
Serveſque gaudiis te futuris.
Ergo quid incaſſum angimur,
Quod te lecto affixit iniqua
Febris, nec metum adhuc ſollicitum elevat
Fidus cultor Apollinis?
Salus redibit afferens vires novas,
Atque e morbo animoſior reſurges.
Sic Hercules quondam ruebat
Laborioſas in feras
Ex ærumnâ ingentior ipsâ.
Majora rebus te manent peractis,
An dubitamus adhuc, ſiniſtrum
Cum tonet, cum lanificæ fauſta neant ſorores?
Quod ſevero pollice Parca voluit,
Non induſtria, non vis,
Ante diem refringet.

Ad Janum Rufum.

Humana ſæpe fallimur
Gens, ſæpe noſtræ ſpes, fluunt inanes,
Quamquam illas ratio, & conſilium regat.
Omnis in quo ſpes fuit
Noſtra olim ſita; longum

Officium ille tempfit
Securus veteris de fe pendentis amici.
At Rufus audito meo vix nomine
Contulit feffæ otia tuta Mufæ.
Age dic memori carmine magnum,
  Pimplea, Rufum, dignior
Eft nemo, blandis quem facrare nervis
Optes implicitum flore comam novo,
Si virorum gloria
Quidquam pectora tentat
Grata, animufque dulci
Afficitur cura, & referendæ laudis amore,
Qua fulget heros Livienfis plurima,
Orbe fe quocunque teneret, annos
Seu demeret ætas, five adderet.
  Teftis urbs Quiritum
Æterna Jovis alite
Condita Roma, hominum
Judex: ubi renidet
Aurea, tamquam in lumine magno,
Virtus, fequuta eft quæ benignum
Rufum adeo, foret ut fecundus
Nemo, proximi treccnti,
  Non ergo divus Julius
Secum anxius longum revolvit alta
Quærens mente, gravi qui fapientia,
Et fide immutabili
Effet præditus, idem
Fideret æquitati
Auro incorruptus, linguaque, & pectore forti:
Deliberantem anceps moratur copia,
Cum quid excellens animum remordet,
Summâ & de re novus inftat labor.
  Fernandus æquo Iberiam
Sceptro tenebat clarus ille famâ,
Qui regnum valido milite Bethicum;
Et fibi & noftris Deis
Subjecit melius, quo

Sofpi-

Sospite nullus esset
Nunc timor audito magnas Oriente carinas
Parare, ne stet nomen amplius pium:
At repositum hoc in gremiis Deorum
Quibus omnia fiunt auctoribus.
Regem ad hunc gravissimus
Rufus mittitur: ille eo
Omnia consilio
Perfecit, ut virorum
Terræ præstantum genitrici
Laudem adderet summam, forumque
Tolleret ætheris paternum
Ignibus, suamque gentem;
Quam, magna origo, Livius
Dux condidit, qui sævius furentes
Pœnos, & tumidas Asdrubalis minas
Contudit bello ferox.
Refert principe quo stent
Mœnia civitatum,
Et manet antiquum populis per sæcula robur.
Hoc Gallus olim expertus ingentem suæ
Rettulit luctum patriæ, & tacenda
Cupidus noscere damna uxoribus.
Hic militaris gignitur
Juventus, hic qui lucida astra norint:
Hic est uber agri; has Thespiadum chorus
Maxime terras amat.
Ecquis singula speret
Dicere? non laborem hunc
Ipse adeam sanus, numerique & finis egentem
Dein ipse me Rufus vocat, Rufus, premi
Qui vetat raram ingenii feracis
Vim stemmate avorum longissimo.
Dii, quis eruditior?
Ille & scriberet, erat catus,
Carmine seu nitido,
Sermone seu pedestri
Docta effingere orsa parentum,

Ac tanta cum præſtare poſſet
Facta etiam, mage judicavit
Hanc viam impiger terendam.
Loqui eſt decorum; at altius
Se tollit, humanum genus juvare
Qui rebus ſapiens egregiis poteſt,
Hac viâ mortalibus
Fulgentem itur in aulam
Diique probantur eſſe;
Te divina quibus virtutum gloria miſcet,
Ut Rufe compellare te tandem audeam,
Qui merere, ut tres domini approbarint.
Quando id prius accidit, aut olim erit?
Uni placere principi
Et caſus, & libido præbeant ſatis.
Certe hoc ipſe ſagax rerum animus dedit:
Te Leo, Te Julius
Experti prius, ac nunc
Optimus Hadrianus,
Sectatus famamq;tuam,exemplumq; priorum
Tibi recludit pectoris ſacra intimi?
Ut juves in partem onus, atque prudens
Cures, deceat quis populos ſtatus,
Neu quod obtigit ſuum
Cuique injuria ſecum agat,
Præſidium miſeris
Ne deſit, & ſuperbos
Leges, juraque debita frenent.
Felix, io, ſanctumque ſæclum
Dii proprium ſinite, omnis ore
Vos precatur orbis uno.

In Orpheum a Julio Medice dicatum.

Sudore quæſitam impigro
Virtutem Pater uſque muneratus
Creditur Cœli plagâ.
Hunc olim Semeles puer

Dum

Dum terit callem pedibus decoris;
Ignes auxit Olympo.
Caſtorem vagi Notis
Sævum tumultuantibus nautæ vocant,
Non caret Herculeus numero labor,
Ut ſtravit ingenti manu leones
Monſtraque Lernæ
  Neque tacitum tua linquunt
Fila lyræ canora
Orphen, quem patrio ſuper Hemo,
Dum querere modis
Triſtibus Eurydicen ademptam,
Arbores ferunt ſequutas,
Vatemque mobili umbrâ
Muniſſe, pedes per aprica
Thrace ferentem
  Tunc ſtetit celer Hebrus,
Tunc lyræ ſtudio
Aurita repſerunt gelidi juga Pindi;
Non Nerei fremitus obſtrepuit ſono.
Quin & colubris hiſpida colla tumens
Ceſſit Tenareæ canis triceps domus,
Ebur ut blandis crepuit nervis.
  Animo gaudebat tacito
Erudiiſſe mater
Calliope, Jove nata ſupremo;
Non tamen immemorum
Fugit iniqua hominum venena,
Antequam petiiſſet aſtra,
Ubi ille nec caduco,
Nec bono fragili potitur nunc,
Diis, Jovique carus.
  Ergo plurima laudum
Orta materies
Ævoque functis, ſoſpitibuſque Poëtis,
Qui fauſtos Medicum denſi adeunt lares
Hymnis canentes Orphea nobilibus,
Teque ſpes bona natum, Juli, qui dicas

Iſtum

Illum ſimili marmore poſitum.

Antonio Tebaldeo.

Tebalde, carminum meorum candide
Judex, pudor quis, aut modus
Fiet dolori? flere tandem deſine
Tam dulce, tam carum caput.
Non ille vidit ultimum ſolus diem,
Solive flendus contigit.
Nam quem viri non excitarat cognita
Virtus amore vinciens?
Seu pangeret verbis poëma Lydiis,
Sive os Latino ſolveret
Concentu, aquas potus jugo ſub Aone
Priſcis easdem vatibus:
Unde inclitum Ferrariæ veſtræ decus
Nullum tacebit ſæculum.
At te iſta, quamvis magna, non ſola incitant,
Sed mutua additur fides
Animi; pareſque moribus raris viæ,
Idemque virtutum calor,
Qui ſæpe conjunxit ſub uno ambos lare
Totâ beans anni morâ.
Heu dum revolvo hæc, mens perhorreſcit mea,
Nec quid loquar, ſatis ſcio.
An quicquam amico dulcius nobis datum?
Vincis, Thebalde, & me ſimul
Rapis gravem in luctum, dolentem tene ego
Videbo, quin ſim particeps
Doloris? anne quenquam amare tu potes,
Ut non eundem tecum amem,
Viſum licet numquam? ſed ut cunctos dies
Bonum fleamus Timotheum,
Nunquam remixtæ lacrimis voces piis
Plutonium flectant canem.
Quicumque naſcimur brevi poſt lumine
Æternus impedit ſopor

Nec

Nec tum genus, purique candor ingenî,
Nec qualis illius fuit
Plena hoſpitum domus, ſemel vinctum excitent.
Fatis nihil potentius:
Mutare ſæva fata nec volubilis
Valet potens cœli Deus.
Qui ſi velit caris rogos depellere,
Evadat irritus labor.

In obitum Card. Sedunenſis.

Ergo ne ſic poſitum aſpicio, ergo ne
Te vetitum æthereâ
Luce paſci, te, optime
Matthæe, qui majoribus edite nullis
Tantus fuiſti? rurſus obverſabitur
Ille mihi ante oculos,
Quo majus inter millia nullum aliud
Monſtrum urbs alit, quo ſoſpite ſemper erunt
Peſtes, Venenaque omne genus, nihil intabidum
Videre licebit?
Viſum ita Cœlicolum ſupero patri,
Quem fera præcipitat
Ira mortale in genus,
Perditque ſublatis ſimul his, ſimul illis
Damnum relictis in malum malâ vice.
Ah quoties melior
Largis tuum olim fletibus interitum
Pars conqueritur! te pereunte diem
Involuit atra nox, furit undique triſtis dolor
Acuto ululatu.
Quis vos, o miſeri, manet
Nuntius, Helvetii? Sedunenſis præſul, heu
Occidit, occidit,
Qui patrium claro extulit polo decus;
Eſtis unde novo vocati honore,
Templorum, & Fidei præſidium ſacræ;
Juvit fatigata ille magnæ

Romæ numina, vobis
Dum pium nomenque, decuſque ſuadet.
Ah ſæva noſtris gens malis cachinnat;
Exultat inviſiſſimus
Hoſtis, qui magno prius auro,
Rejectus ab Italiâ toties,
Emiſſet dura hæc noſtri ſpectacula luctus.
Laborem ſequitur labor:
Nec redeuntibus uſque ſæclis
Proveniet nefandâ
Ullius de morte ſeges uberior dolorum.

Ad Gibertum.

Giberte, pectus maximarum
Rerum capax, ætas licet
Matura nondum, vixque ſignes laneo
Mentum flore novum, & purpureas genas,
Cum tibi recte eſt, faciliſque puppim
Ventus proſequitur tuam,
Tunc me nemo hominum beatiorum
Gaudis prætervolat
Ignifero ſuper æthere pendulum.
Turbata rurſus ceu columba
Pavore ſuſpenſus tremo,
Si diva præſes Antii tranſverſum agat,
Et fracto pelagus remigio nates.
Aut, ubi ſævit pater æſtu, & irâ,
Si te inter miſerabiles
Luctus, terrificumque mortis agmen,
(Heu loquentem horror ſubit)
Longa morentur urbe negotia.
An ſunt ulla negotia tanti,
Tuam ut nefandis expoſitam ſinas
Peſtibus animam, manifeſto & rogo?
Latio cum excideret Gallia vecors,
Armis turpe relictis,
Segeſque dudum increverit per agros

Læ-

Lætior Ausonios
Pota cruorem,
Quem ferox tandem Anguigero sub duce miles hausit;
Cumque auctum pulchro miremur sidere cœlum,
Liquerit & solum Quirini
Gentium potens Leo.
Credebat omnes ille curas
Tibi atque rerum maximos
Motus, velut patente noras pectore,
Quid ni? quando, fidem expertus aheneam.
Ante laudavit Julius, & severis
Versans ille laboribus
Formarat docilem, ut subire posses
Tanta rerum pondera,
Non secus ac patrui pietas solet.
Natura prodesset nil, parumve:
Sed vim latentem proferas,
Quali magistro, evadat in talem puer.
O felix igitur tu juvenum, tuus
Si Leo terras habitet, suamque
Romam ille imperiis regat,
Legesque, & sua jura ponat orbi.
Non tamen solum attigit
Te dolor, omne pium queritur genus.
Eheu se Stygio extulit amne
Cohors malorum fine carentium,
Bonaque omnia corripuerunt fugam,
Miseri quæ modo cognoscimus: eheu
Fallunt nos bona dum sunt:
Elapsa produnt se illico, arguuntque
Stultitias hominum &
Frigida corda.
Dum Leo Tarpeia sceptra incolumis teneret,
Vidimus expulsos hostes, felicia cuncta:
Usque adeo erubuit Leonem
Rex Olympicæ domus.
At mox laborum influxit agmen,
Claustrisque laxatis ruunt

Mor-

Morbi: Deorumque omnis ingruit timor.
Nec majore alibi ſtrage neceſſitas
Iſta bacchatur, graviorve ſurgit,
Quam Romæ, ſupereſt modo
Si Romæ quid, inane nomen ultra,
Nec penates Troicum
Numen & hæc profugi ſola verterint.
Heu tu loca hæc vates, Deoque
Cedas: amat Deus pios,
Sed ni audiant, exemplaque attendant, & hos
Ignavo pariter cum populo metit.
Collis ille Etruriæ ocellus altæ
Formoſo excipiat ſinu.
Namque olim mihi ſæpe tu ſolebas
Hunc ſuper dulci mero
Præcipuis dare laudibus angulum.
Olim vivax fama ſequentes
Dicet per annos: hic juvenum fuit
Decus, hic ſtudiorum fuit unicum
Specimen, dum fugeret triſtia fata:
Horret pectus amore.
Jam jam propinquam te videre ad Elſam
Mente novâ videor.
An mea læti
Vota reſpectant ſuperi? jam mihi, Bacche, Gnoſum
Linque tuam, huc ſuper Icarios allabere fluctus,
Delie, ſoſpite nil patrono
Dii beatius ferant.

Ad Olivetam villam Laurentii Puccii.

Dii collium, & Pallas te, Olivetum tua,
Omnes diligat annos:
Læta etenim gremio excipis obvio
Nos urbium actos principe
Româ cedere, finibuſque amatis,
Quando immane ſonans arcus Apollinis
Sævit, & atra lues

Con-

Contigit omnia penè tecta
  Huc ergo venimus, tuum ſequuti herum,
Per diſcrimina multa,
Cùm populis fugeremur ab omnibus,
Contagium ceu peſtilens;
Nec victu revocare, nec ſopore
Tellus ſollicitos ulla animos daret,
Quin etiam horrida nox
Per nemora & loca ſenta euntes
  Diſpicit ignaros viarum.
O quandiu te ſulphurina ſilva
Mente tenebo!
Quandiu triſtis memorem ſubibit
Caſus, & dolor novus!
Cùm ego, meuſque Nerlius ſequentem
Pone amiſimus optimum,
Bombaſium unanimumque ſodalem.
O quæ querelæ, ô qui gemitus dati!
  Lucerna, communiſque lectus conſcii.
Nam nos ardua tandem
Flora receperat, hoſpes & oppidum
Regens avitum Boſſius:
Unum hoc auxilium fuit laborum,
Ni nos Bombaſii cura remordeat,
Qui tamen incolumis
Adfuit exoriente Phœbo.
  Tunc ſolvimus triſti tumultu pectora,
Tunc per celſa fremebat
Templa Jovis vacuumque per æthera
Non uſitatum gaudium.
At prius, mala ſæva finxeramus:
Eheu corripuit dente vorax lupus,
Aut jugulo incubuit
Exuviis latro ovans cruentis.
  Quondam & revolventes ſalebras,
Duriſque rupes cautibus tremendas,
Unde profundus
Lapſus & mortem omnia comminantur,

Heu quis iſta viderit,
Suæ modo potens ſit ille mentis,
Sicco lumine ferreus?
Pectore & hæc mœſto repetentes
Omnes nefandus perculerat timor.
  Non ponit unquam mente Juppiter bonos,
Teſtaturque periclis
Quos amat; ergo ſub arbore laſſulum
Notat ſagax quærentium
Cura, non ſecus ac canes Lacænas
Vis innata, & amor prædæ inhians regit.
Interea & reliqui
Caſum animo tulerant acerbo:
  Nemo tamen Laurentio magis duce,
Quo propenſior alter
Non fuit inque Deûm, inque hominum genus:
Cui ſi latens vis acrior,
Si mens læua patrum minus fuiſſet,
Antiquum obtulerant Imperium Remi,
Ægraque nunc lacrimis
Roma vacet, miſeroque luctu.
  O Roma qualis nunc es, ô quam
Mutata! ſed quid nænias Thalia
Ingrediamur nunc?
Nunc choris & lætitiæ vacandum.
Pan loci potens jubet,
Id Helſa Naïadum decora, quâ cum
Se oblectat modò per nemus
Palladium correptus amore;
Modò propè amnis murmura limpidi.

In obitum M. Antonii Columnæ.

Te flemus almo Marce caſſum lumine,
Et noſtra damna flemus occaſu tuo.
Non, quandiu ſoſpes fuiſti tu, fuit,
Quacumque belli ſurgeret furor, metus;
Conſulta ſive poſcerent ſocii duces,

Seu

Seu tempus esset arma cingi fulgida,
Et plurimas miscere lethi imagines,
Cum funebrem pulsæ cient sonum tubæ.
Testantur Etruscorum amœna collium,
Notasque Veronæ domos interfluens
Sacro Athesis amne, quem tegebas cognita
Non ante vi, non usitatis artibus,
Neptuniæ quando obsiderent Venetiæ,
Totoque militum incubarent robore.
Ah nunc tuis dum gratiam persolveres
Gallis, Ducem acri Sfortiam bello petens,
Direxit ictum ferreæ Mavors pilæ,
Ceu fulmen atris emicat de nubibus.
Genti an quod invisæ doleret additum,
An quod doleret esse Diis parem virum,
Ortumque Tydeo timeret alterum,
Cum te eminentem ceteros omnes super,
Humerosque latos cum Leonis lumina,
Et cerneret non imparatum, aut vincere
Quoquo irruisses, aut perire fortiter.
Utrumque magnis editos avis decet,
Virtute juxta vivere & mori auspice.
Ergo jaces, ita æmulo visum est Deo:
Sed non jacet nomen tuum famâ inclitum,
Pro quâ genus Columnidarum ducitis
Nihil grave; at nos civitas omnis tamen,
Atque Itali omnes, Galliæque omnes male
Tantum dolorem ferre possumus pii,
Eheu pii frustra: Charon omnes rate
Ultra vehendos accipit, nullum citra.

Ad Petrum Melinum.

Quando, Pierides, tristior urbs fuit
  Quam nunc, quum subitus perculit omnia
  Romani populi pectora nuntius
  Implens sollicito metu?
Eheu ne tenebris sæva Proserpina

Involvat juvenum præcipuum decus:
Eheu ne generis corruat ultima
Spes, spes corruat ultima,
Melinus generis semper in hospites
Æqui, sive rubris hæc pareret domus
Vitti, pileoloque implicitos sacro,
Seu magnos potius Duces.
Romanum est rigidas tollere fraxinos,
Et ferro egregiam quærere gloriam;
Marte ut B stonio progenitos decet
Ater quem galeâ cruor
Percussâ exiliens & cerebrum juvat
Disiectum intrepidi vulnere militis,
Qualem olim Marium pertimuit ferox
Rex, & cuncta Neapolis:
Cujus tu Marii sanguis eras, Petre,
Namque illum populus non modo bellicis
Acrem rebus, at & justitiæ gravem
Nuper carmine lugubri
Flevit; nec dum etiam lumina lacrimis
Sunt absterfa, recens est adeo dolor,
Quem duro nimium tu cumulo auxeras.
Eheu pectus inhorruit.
Dii tantum scelus avertite, neve sit
Mens diro Superum obnoxia crimini.
Sed flenti melius reddite conjugi,
Et matris genibus piæ
Cui pars vix superest tertia nominis
Hujus lapsam agedum restituat domum
Petrus, neu patriam prolis inops bonæ
Tanto sanguine pauperet,
Sed nobis alii sese Hieronymi,
Sese Celsi alii, nomina proferant
Non ignota; tener ludat in areâ.
Imprimis Marius puer.

Ad

Ad Vejos.

Vos tandem video diu cupitos,
Veii, quos memorant viris
Olim Martigenis horrida prœlia
Ausos conserere, & lato dare plurima campo
Sævæ corpora morti.
Sed vobis fuit hæc priore in ævo
Laus: nunc percutiunt meum
Pectus caussæ aliæ, quæ magis attinent.
Gratum Divitio arridetis, quo mihi in uno
Vita est sospite sospes.
Quam dulce magnis a viris
Iisdem est amari de studiis! lyrâ
Suaviore tamen præterit Angelus,
Nam ducit agmen ille, quidquid aggredi
Ausus est amplo, & tenui peræque
Comis amico.
Non turget, fora non superbus ore
Incessuque perambulat.
Sed laudem tribuit cuique suam bonus;
Nec se ut miremur, sed Diis auctoribus omnia
Vult accepta referri.
Quin etsi patrui efferas galerum;
Surdis audiat auribus;
Narrarique hominis postulet inclitum
Ingenium, quo se æthereis permiscuit oris:
Fortunæ illud enim dat,
Virtutis esse hoc autumat,
Quæ sola veri nomen habet boni,
Proinde, quod decet, hunc quisquis amat, simul
Et vos amet lubenter hac vos gratiâ
Visoque: & salvum volo utrumque leni hoc
Carmine sexum.

Balthass. Castilioni.

Quid cessas? agedum cingere Cypriâ
Myrto & tu nitidas, Castilio, comas,
Et paulum abiice magnas
Curas rege super tuo.
Non semper madidis Juppiter imbribus
Terras, & trifidis fulminibus petit.
Nec lux permanet alma,
Sed noctis vice pellitur.
Si Mellina nihil te domus afficit,
Et fontes positis ordine Medicis
Pomis, & speculæ, omnem
Unde urbem licet æstimes:
At Tyrrhena, brevi fronte, oculis nigris
Nigro crine, parat quæ tibi dulcia
Doctis carmina chordis,
Et vocis liquidæ sonos,
Tangat, te cyathis en vocat Angelus
Ter ternis, juvenum nobilium decus.
Non contemnere Musas
Te vatum decet impares,
Vates incolumis maxime sæculi.
Te fas ante alios ducere Liberum;
Ingenti Ennius ore
Dicturus grave prœlium,
Victos & populos imbuerat prius
Se vino. duplicem potus Ulysseum, &
Trojæ funera Homerus
Divinis cecinit modis.

Xantho.

Quid. Xanthe. Roma convenit Theonio,
Cui nulla virtus ingeni?
Ad verba quamvis ille doctorum virum
De litteris loqui audeat;

Cen

Ceu garrit, alites Jovis corvus videns
Excelsa tentantes sola.
Quæ spes misellum illuc ut iret impulit
Omni oblitum turpi notâ?
Nunc regnat optimus Leo; qui, quòd tenet
Virtute sceptra, odit malos.
An conditorem urbis quod enixa est sacra
Vestæ Sacerdos Ilia,
Putat fore, ut natalium conjunctio
Gradus ad altos evehat?
Theoni aberras; quamquam eosdem Romulo
Ortus habes, pater facit.
Discrimen. ille maximo belli Deo est
Tu navitâ stulto satus.

In diem Cosmi Medici.

Cosmi lux rediit sacra,
Quam festam populi semper habebimus;
Hæc, quando proavum Jovi
Nostro, & Mediceis principibus refert,
Qui magnis Patriæ Pater
Quæsito meritis nomine dictus est.
Ille urbi mala liberæ
Auro, consiliis, pectore depulit.
Illum facta, refectaque
Privatis memorant templa pecuniis,
Quæ Florentia Etruriæ
Flos claris solita est in decus advenis
Ostentare; magis neque
Dii laudant alium, nec sua patria,
Quam Cosmum, unde suus Leo
Romæ est, quem titulis, & nova imagine
Testatur Capitolium
Patrem: hoc hoc cecidit sæva licentia,
Infandumque jacet scelus.
Nunc tuti, gladiis lege coërcitis,
In luce, in tenebris sumus;
Quod numquam fieri posse putavimus;

In tantum mala creverat
  Consuetudo, rei est quisque potens suæ.
Regnat justitia, & fides:
  Durâ non inopes esuriunt fame,
Laudi præmia sunt sua,
  Quamvis sacrilego Rex ferus agmine
In nostra irruat otiâ,
  Et tentare Deos audeat Italos.
Pœnas, Galle dabis, memor
  Culparum, videt hæc Juppiter, hæc videt.
Disces quid Leo Maximus.
  Quid possit dominæ proxima Julius
Tutela Italiæ, & potens,
  Examen juvenum; sed melius bonâ
Te missum faciam die,
  Ne inviso maculem gaudia nomine:
Perfundi liquido juvat,
  Nardo, & fronde caput nectere myrteâ.
Terpander citharâ modos;
  Vos gratis alii promite vocibus,
Phryne docta leves choros
  Quid lenta es facili pellere humum pede?
Quin Græcam celer amphoram,
  Quin, & vina moves, Lydie, Massica?
Nos altum ætheris arbitrum
  Orantes prius, hæc ut redeat dies
Semper pulchra mage & mage,
  Inter lætitiam, & dulcia pocula,
Dicamus, Leo, te omnium
  Quot sunt, quotque fuere optime principum,
Et Cosmum, & reliquum genus,
  Natalesque hilari carmine Fesulas,

Herculi Rangonio.

Quid audio? qui nuntii? eheu Postumus
  Obit Poëta maximus.
Acutus idem, & promptus enthymemata
  Torquere non vulgaria.

Nam

Nam sive motus postulasses eloqui,
Natura quos parens facit,
Seu progredi ad Deos magis; nec differat
Quis acrius, nec verius.
Testis mecum Roma dictorum, & Leo
Augustus, attentâ bibens
Aure, illa quum lepore mollitissimo
Condita verba promeret
Eheu fugit mortalium quis invidæ
Furvam Proserpinæ domum?
Eheu redire cui datur, quisquis semel
Transnarit inferos lacus?
Urgemus hunc nos fletibus tamen piis,
Frustraque amici pulverem
Affamur ingratum. Sed, optime Hercules,
Communis iste vos magis
Tangit dolor, vos præter omnes insulis
Sacrabat ille ditibus;
Si pace tu quid feceras, bello tui
Fratres tot agminum duces.
Quis dicet acrem Martiis tumultibus
Guidum gerentem pectore
Nunc bella forti, & comprimentem barbaras
Nostro catervas milite?
Desueta Guidus Italorum robora
Priscas ad artes excitat.
Quis dicet, improbis ubi visum est Deis,
Desiderari Postumum?
Multi quidem volent, sed in conatibus
Ipsis inani spe cadent.
Potens erat pari unius ille grandia
Æquare facta carmine.

Giberto.

Quid dilecta moror, Pieri, longius?
Jam tandem incipiam dicere nobilem
Gibertum; ille etenim dum patuli tegunt

Me rami timidum, decus
Ne tantum exiguis attenuem modis,
Fit longe melior, tollit & in dies
Sese; ceu tacito tempore populus
Udo consita margine.
Sic pondus, mea dum prorogo munera,
Crescens usque humero sustineo impari,
Nil quamvis aliud mecum agitem diu
Secretum peragrans nemus,
Quam grato ut juvenem pectine concinam,
Qui (nam sæpe animo prima remetior,)
Jam tum & Calliopes voce, & Apollinis
Cantandus citharâ fuit.
Ergo de teneris dicitur unguibus
Non temnenda virûm consiliis loqui
Ausus, quod Siculis gaudia civibus,
Et spem præbuit haud levem;
Fruges terra licet Sicelis, & genus
Divûm, & pennipedes jactet Olympia
In certamine equos, unde virentibus
Intactæ foliis Deæ,
Altum vincta caput, lætitiam, & vagos
Per longum fremitus audiit æthera.
Ornatumque lyræ laudibus hospitæ,
Narraruntque domestici
Vates: blanda viris, quum dapibus super
Plectro dividerent carmina Dorico:
Hæc suprema homines gloria lucidas
Evexit superum ad domos.
Hac victor meruit, degeret ut sequens
Ævum lene oculis altior invidis.
Addamne illa sacro mira celebrum
Vatum cognita carmine?
Nempe ut multiplici laude superbiat,
Non parvi tamen hunc fecerat insula,
Sed quin te a reliquâ Trinacaria eximo,
Panorme? o decus urbium,
Quas Tethys vitreo præluit æquore,
Aut

Aut terra in ſpatiis ſuſpicit intimis,
Gibertus gremio vagiit in tuo,
  Primum, ſed patre non tuo,
Nam Francus Genuâ venerat inclitâ
Forti remigio, ſive opus eſt equis.
Ni virtutem odio plebs levis in ſua
  Vertat pectora mutuo.
At Cyllenius hanc ſic quoque diligit,
Prognatuſque Rheâ, quem Superi tremunt,
Nodis horrida ubi vincula ferreis,
  Aut intentat atrox vaga
Late præcipitis flumina Tænari.
Unde Orci nigra ſe regia ſubiicit,
Quantum infra vacuum decubat æthera;
  Quare immenſa Liguſticis
Huc rerum advehitur copia fluctibus,
Seu nota occiduis remiget a plagis,
Seu lævum ratibus velivolis mare
  Proſcindat, liquidum diu,
Giberte & genitor fecit iter tuus.
Dicebat ſiquidem: nulla vetat mori
Lex fatorum homines, quid patrio in lare
  Ceſſem, inglorius ut grave
Procurem ſenium, ignavaque tempora?
Tandem, emenſus ubi eſt tot pelagi freta!
Panormo, inquit, erit nulla beatior
  Terra illic igitur fuit,
Donec te his puerum finibus appulit.
Atque auxit veteris divitias avi.
Mores ille hominum vidit, & oppida
  Multorum prius, at ſuis
Nunc rebus ſapiens. & patriâ, & domo
Antiquâ fruitur, laſſus & æquorum
Vaſtorum, & validæ militiæ bona
  Sub magni alite Julii.
An non ſollicitis rebus ineſt modus?
Non illi puto mens integra, quem labor
Urget, perpetuum ſi valeat jugum.

Collo demere libero.
Quem non dos nitidi litoris incitet?
Villa, urbem propius despicias tuam
Unde, & latiflui per strepitum salis
Puppes currere fervidas?
Hac & pomiferis mensibus inferunt
Sese virginei Nereidum chori;
Et longum maneant, ni trepidæ salax
Formident Satyros genus.
Hic nunc ille comâ sub viridi arborum,
Nunc & garrulæ ubi desiliunt aquæ
Saxo, æstus rapidos frigore amabili
Solans te interea vocat;
Te absentem patrui quærit amor senis.
At desiderii temperat impetus
Mox, quum reputat jam melior parens,
Laudatque in dominos fidem.
Te magnus Leo, cui rector Olympicus
Caros imperium detulit in greges,
Te tanti facit ut participem sui
Arcani velit intimi,
Atque altis opibus semper adaugeat;
Quæ solæ ut misero nil homini ferant,
Nil virtute tamen non faciunt duce,
In te plurima quæ nitet:
Quamquam immitis adhuc, sed tamen ut senes
Maturi stupeant, nam tibi contigit
Ante annos, aliis quod dare cœlites
Raro ætate gravi solent.
Quid mirum? egregiam nutriit indolem
Julius; qui vereor, ne sub imagine
Nostra, cœli aliquem dissimulet Deum:
Certè supra hominem sapit.
Vis patrum est pueris insita: sed nisi
Præcepta, & monitus rite colant boni,
Spem mentita obeunt semina, nec dabit
Fruges ingenium ferax.
Hinc te ornat pietas, hinc tribui suum

Vis cuique, & miſeros officiis juvas
Æquis, hinc animo largus es, & manu,
Si quid deeſſe probis vides.
Quid conor tenui ſingula carmine?
In te uno veteres noſtra refert viros
Ætas, te populus proſequitur memor,
Votoque, omineque, & prece.
O virtuti utinam maximæ honos ſuus
Accedat, dubitem? jam video ut paret
Digna iſtis meritis præmia, qui regit
Te felix Deus & tua.
Quod ſi idem mihi det, te acrius ut canam,
Inſuetas adeam ſidera per vias,
Corvorumque cohors rauca voracium
Roſtro obgarriat irrito.

De Venere & Cupidine fugitivo.

Cui tantas Cytherea proflat iras?
Quid quærit ſibi? Mænas it furore
Velut concita Bacchico; minatur
Dextrâ, fert creperum altera flagellum.
Natum quærit, ais? puellulum ipſe
Vidi flammigero ore neſcientem
Loco ſtare; volat citus: pavit nil;
Dulcibus lacrimis madet, cachinnat
Simâ nare, loqui uſquequaque certat.
Eſt nudus, gerit & facem, & ſagittam.
Nunquid is Citherea? longe aberras:
Te tuum fugitivum ego docebo.
Non audis Citherea? te te retro
Verte. vidi ego, ſenſi ego, liqueſco
Ego, hæc per loca vade, Teutonillam
Poſt fanum Sophiæ ſacrum require,
Erronem invenies, modo è papillis,
Modò è luminibus puellulæ, immo
E totâ jacere & facem, & ſagittam.

De Julio Med. ægrotante.

Vexator laterum dolor
Quid tentas Latii præſidium alterum?
An quo, peſſime, ceteros,
Hoc & nobilem habes ordine Julium?
Ille ſoſpite ſoſpes eſt,
Si contra acciderit, non valeat Leo.
O quam conſuluit bene
Rebus falciferi progenies ſenis,
Quæ noſtram hunc voluit ratem
Fundari geminis firmius anchoris,
In magnis licet altera
Longè immobilior fluctibus hæreat!
Sed multi facias decet,
In partem ſolidum ſi quis onus juvet,
Di, pro munere maximo,
Nobis incolumem reddite Julium.
Et ſervate diu domum
Coſmi, quo Pietas vindice claruit.
Unum hoc: præterea nihil
Orant ſollicitâ vos populi prece.

Leoni Decimo,

Cui ſumpſi citharam in manus?
Dircæis potius quem referam modis?
Certè non alius meum
Curis æque animum dulcibus occupat,
Atque is qui pater urbium
Non falſo a populis nomine dicitur,
Qui Romam imperio tenet
Æquo, præeſſe piis quem voluit Deus
Prudens gentibus. eja age
Magnum Pierides dicite Coſmiden.
Nam veſtrâ ille operâ puer
Crevit ſuaviloquæ flumen ad Arnidos,

Cum

Cum vos nobilis in ſui
  Viſendi ſtudium movit Etruria:
Quæ multis alias bonis
  Semper nota, tamen tunc mage claruit,
Quod Laurens Medices pater
  Noſtri Regis, in hoc lumine dum foret,
Tantam prætulerat facem:
  Illo non alius nec ſapientior,
Nec f.ri potior fuit
  Is ſupremo etiam, quod bonus, & pius
Eſſet, gratus erat Jovi;
  Quin & dives opum, nec timidus frui.
Non ulli deerat probo,
  Poſt laudem egregiè divitias habens.
His ille artibus aureis
  Ditabat veterem patriam honoribus:
Tunc Florentia floridis
  Virtutum rutilans laudibus omnium,
Quem non miſit in angulum
  Mundi extenta ſuæ lumina gloriæ?
At non vita homini data eſt
  Olim exors gelidi funeris, & mala
Expulſis redeunt bonis.
  Alternas veniens tempus agit vices.
Infanda ecce tibi dies,
  Cum vertit rabidus fraude malâ furor
Mœſtis gaudia luctibus,
  Natalique manus iniicit impias
Urbi turba Deum ebria
  Donis, nec ſua jam tot bona concoquens.
Huc illuc igitur nimis
  Adverſa immeritam fata trahunt domum,
Quos tandem, licet antea
  Paſſos multa, tamen rettulit in jubar
Optatum pietas: memor
  Quas ædes Superis, quæ ſacra fecerant.
Hoſtem ultrix ſcelerum fides
  Incertum exiliis perpetuis agit.

Quid-

Quidquid qualubet audeas,
  Ne ſperato Deos immemores fore,
At Laurentiadis ſua
  Cornu fudit opes copia plurimo,
Quique ipſis Genius favet.
  Et ſi indigna ſuos duraque perpeti
Lævo in tempore ſiverint,
  Magnis Di cumulis damna reſarciunt.
Decedunt pede fervido
  Clades ſævæ animis, cum tribuit Deus
Nobis lætitiam æquior:
  Majorique cadunt victa bono mala.
Nondum jungere dexteras,
  Nondum finierant dividere oſcula,
Cum Rex ætheteæ domus,
  Cui curæ ſoboles Romula maximè,
Sceptrum, dive Leo, tibi
  Acceptum penitus detulit in gregem;
Tot virtutibus ut tuis,
  Se ſe Roma iterum tolleret, & decus
Priſcum agnoſceret inclita,
  Ut ſecura bonum degeret otium.
Auguſti alite Cæſaris,
  Ut ſanctis regeres conſiliis pios,
Et Turcam quateres metu
  Nunc, bel is alio tempore perderes.
Felix Æneadum genus.
  Felices reliqui, quos regis ac foves.
Et Florentia ter quater
  Felix, Diis homines quæ generat pares.
Eheu quid laniat genas?
  Quid velat foliis omnia triſtibus?
Eheu Di ſtatuunt nihil
  Tam fauſtum, ut penitus quidquid adeſt probes,
Quo dux, quo juvenum optime,
  Quo verè Medicis orte parentibus?
Quo Laurens raperis nepos?
  Tecum ſpes Itali Martis obit nova.

Ve-

Verum ut civis ut advena
  Hunc desideriis lugeat anxiis;
Non te, dive Leo, tamen
  Mutat plus nimio dura necessitas.
Sic cum Magdaleos pudor,
  Sic cum deseruit te soror altera,
Sic cum junior occidit
  Frater, dos animi quem tibi junxerat,
Quam vis sanguinis arctius:
  Nam virtutum apices legerat omnium.
Quo te cumque petit modo
  Fors, tectum clypeis pectus aheneis
Offers strenuus undique
  Adversisque adeo fortior ictibus.
Tum novit sapiens probè,
  Quæ vulgus maneant vincula noxium,
Quæ pœnæ, simul horridum
  Verbum Tartarei judicis audiit.
Quæ rursus loca debita his,
  Qui vitam ingenuis moribus egerint.
Illic perpetuus dies,
  Nec perturbat hiems gaudia tristior,
Aut versâ vice Sirius,
  Non remis tumidum vertere opus mare,
Ut fias opulentior:
  Nec glebam rigido vomere findere
Cogunt irrita commoda.
  Illic Oceano patre Favonii
Spirant non sine flumine,
  Manante auricomis lene sub arbutis.
Ultra denique nil cupit,
  Esse in divitibus cui licet insulis.
Quas Saturnus habet Rheæ
  Conjux, vester ubi Cosmus, ubi duo
Petri, & non piger emori
  Antiquum patruus Julius ob larem.
Cui sub funera hic editus
  Divum in lumen habens nomen idem patri,

Carus tanquam oculi tibi,
  Quod comi ingenio præditus, & gravi.
Quod prudens alios ſupra,
  Te tam magni oneris dimidio levat.
Quod doctos colit hoſpites
  Quod toto miſeros excipiens ſinu,
Et plantis tumidos premens,
  Sublimis vacuum contigit æthera.
Sed quid provehor impotens;
  Et clavo melius barbite pendeas.
Et pulvis numerum fugit:
  Nec dignè Medicum tu reſones genus.
Sit tentaſſe aliquid tamen:
  Non quiſquis ſpatiis ſudat Olympicis,
Veloces agitans equos,
  Pulchris juncta refert tempora frondibus.

In Roſas, quarum ſpina puella fuerat contacta.

At vobis mala multa Di, Deæque,
Dent cuſtodia inutilis roſarum
Spinæ, quas digitum meæ puellæ
Juvit cuſpide perculiſſe durâ.
Quæ fiducia, quæve cauſa vobis
Injecitque animus, ſceluſque movit?
Nam ſi incedit amœna Fancioli,
Per vireta, & amabiles per hortos
Hinc legens teneras roſas & inde;
Nulla injuria facta, nulla vobis
Vis allata, malæ, impiæque ſpinæ.
Non vos, ſed dominus virentis agri
Eſt Marcus meus; ille quando veſtrum
Factum intelliget, haud feret ſereno
Vultu, nec ſine maximâ ultione.
Audetis nimium: an putatis eſſe
Pulchrum, lædere ſic bonas puellas?
Sceleſtæ, ordine vos habetis omnes
Uno: vos etiam pedem Aphrodites

Divi-

Divinum Veneris (sed una pœna
Ulciscetur & hoc, & illud) olim
Scilicet cute sauciata summâ est,
Ut persæpe alias solebat, unde
Vix prurit nota vulneris pusilli.
At sensit digito puella læso
Altum corde metum, manum & nitentem
Fudit purpureo liquore sanguis,
Unde expalluit ilicet relabens.
An nisi comites, sinu fideli
Tulissent miserâ reclinem in herbâ
Adspersuque animam levi vocassent
Retro, nunc eat inferas per oras,
Nullis unde datum est pedem referre.
Quando vos aliquid pudebit? ite
Ite opprobria summa Fancioli.

Ad Furnium.

Ergo tu sine me, me sine tu gradum
Vertis, Furni, animæ non quota pars meæ,
  Natalem ad Mutinam & Garziacum tuæ
    Speluncæ nemus adsitum.
Motum quæsieris rerum ubi, quas pater
Arcanâ æthereum vi rapit in jubar;
  Errent sponte suâ jussane sidera;
    Quid Phœbi niteat soror.
Hæc tu quæsieris, & superas bonus
Res tentare animo præpete, & inferas.
  Ast ipse interea videro barbaras
    Regis reliquias feri.
An unquam, miseris libera pestibus,
Clementem insolitis laudibus efferet
  Urbs, & lætitias audiet integras
    Convexi domus ætheris?
Heu lentis abeunt tristia passibus,
Si quoquam in horrisonos intulerunt pedes,
  At quando veteris mœnia Romuli
    Felix Juppiter adspicit,

Jam tempus dabitur, cum tibi carmina
Ostendam; dabitur cum resonet lyra
Pulsus Janiculi clivus, & advena
Tibrim Musa patrem excitet.
Quamquam o ne ingenii crimine deteram
Paces egregii, bellaque principis;
Bella illata Asiæ, vinctaque cum piis
Regum fœdera honoribus.
Victum cernere erit Persidis incolam,
Medorumque duces nostra pati juga,
Nilum cernere erit Mediceâ viâ
Duci flumine languido.
Gignet terra alium Bistonis Orphea,
Nascetur que iterum Mœonius senex:
Non proscindet humum vomere villicus,
Non remis mare navita.
Nos vixisse sequens aurea sæcula
Ætas sæpe leget; sese aget huc redux
Virgo sollicito illecta cupidine in-
Gratarum prius urbium.
Hæc quondam fuerint nunc etiam subest
Fraudis priscæ aliquid, quod nisi tempore
Moles nulla queat diruere, & bona
Præcedit labor otia.
O tecum liceat si mihi currere
Id vitæ spatium: nil grave perferam:
Jam jamque incipiant pollice stamina
Fulvo tracta nitescere.

Neæræ.

Quo vos proripitis Neæræ ocelli?
Meæ siderei Neæræ ocelli
Quo vos proripitis gradu citato?
Quin hæres animo magis Neæra?
Hære hære animo meo, Neæra.
Nil tu visa licet mihi, frequenter
Hære fixa meæ Neæra menti:

Da

Da (nam fata jubent abire) saltem
Dulci oblecter imaginatione,
Et graves ita leniantur æstus,
Seu vicina jugi Bononiensis
Æger transgrediar, meum sequutus
Regem, sive Dovattulam tenebo,
Quo Laurens vocat optimus, merendo
Omnes qui sibi me obligavit annos.
Anne alas etiam hunc Cupido in usum
Gestat, ut revoletis elegantes
Formæ, durum, animos perosæ amantum?
Eheu quid volui? supremus ille
Decor par Cypriæ, ut negat videri,
Quasi de speculo ilicet refugit.

In obitu Adorni.

Silicet superbiat,
Quem magnis populus laudibus excipit,
Quod patrium defenderit
Ille decus laborans
Longum, atque suam spernens anima,
Dum virtutis avitæ
Non immemor, mavult profundo
Se demittere Tartaro,
Quam serum exigere indecorus ævum.
Non movebit inferos
Manes pulchra viri laurea maximi:
Non movit antea: sedet
Horridus illâ in aulâ
Custos, nec flectitur ullâ vi,
Quidquid jam semel umbris
Damnarit æternis silentum
Judex, urnaque Gnossia,
Sors unde exilit involuta fumo.
Hectora sub patriis
Mœnibus olim
Raptarunt biiuges equi; arsit Æaci

Nepos, & utilem manu Camillum
Transmisit atro flumine portitor.
Esto, hominum misero generi jubet
Fata deberi ultima
Æthereo qui regnat Olympo
Diespiter sceptrum gerens micanti
Dexterâ vasti exitium Tiphoëi.
At saltem aliquis pudor esse
Debuit, genus cadit
Mortale omnibus horis temerè, ut lubet
Fatis nec animos tristium
Evaleat Deorum
Vincere pietas, & cultus frequens;
Quin intercipiatur
Vir summus ipse, cum magis res
Instant, & timor anxius
Urget, cardoque volvitur supremus.
Laverunt nigris pedem
Sic multi ante vadis, at decus Italæ
Telluris, heu, nunc quatit
Pectora luctuosis,
Singultu & mœstu, ululatibus.
Eheu nos iterum Dei
In damna tradunt cœlo ab alto;
Rursum præcipites ruunt,
Nec dum ipsis luimus fatis malorum.
Nulla licet careat
Hesperiæ ora
Bellantum scelere, & licentia gravi,
Atque alba quanquam ubique putresiunt
Ossa oppetentum vulnere civium,
Sæpe quibus doluit sua rusticus
Cultor arma obtundier,
Nam quacumque infigit aratrum,
In dura campo busta pro feraci
Incidit, tellusque rubens cruores
Exudat adhuc miserandos.
Ecquis ore differat

Hæc ficco, aut rapidis oppida in ignibus
Abſumpta? matres vidi ego
Dum fugerent nefandum
Hoſtem fluviis ſanguine turbidi
Seſe proiicere auſas,
Dextrâ trahentes, & ſiniſtrâ
Infelicia pignora,
Paſſis crinibus, & querelâ acutâ.
Horror heu loqui vetat,
Quin aras etiam exercitus inſolens
Fœdavit impia nece.
Ah cecidit Deorum
Simulacra ſenex ſuppliciter tenens.
O qui prœlia ſævus
Invenit, atræ condidiſſent
Hunc nubes prius, aut fera
Nodo Tartara ferreo illigaſſent!
Ille etenim mala tot
Primus ab Orco
Evexit, neque pallidam horruit famem,
Nec tabidam luem ore territantem
Nigro refugit; ſcilicet expetens
Prorſus ut Japeti ſoboles ruat.
Sic agris flaventibus,
Durum immittit villicus agmen, ut
Primum jacet campo ſeges patenti.
Inde, quod ferro ſupereſt, ſequuntur
Muliebris turba, leguntque.
Sic in mari accidit
Inſano; obſtreperos Æolus Africos
Licet refrenet vinculis,
Moleque montium altâ,
Non unda tamen placidum ſternitur,
Aut ſtat continuo æſtus:
Sed pertinax longum gementi
Incumbit pelago fragor.
Vexanturque etiam trabes per altum.
Sæpe etiam antequam quies

Undis detur, hiems turbida inhorruit,
Rurſum atra nox ponto redit:
Non ſecus heu tenebris
Itali repetitis involvimur,
Poſtquam extinctus Adorni
Fulgor, caret poſtquam ille patris
Almo munere Delii,
Et novo Latium premit dolore,
Egregias animas
Funera ſemper
Importuna, gravique tempore occupant,
Petiverat modo ille civitatem
Ditiſſimam auri, & conſiliis gravem,
Indomitam vel origine ab ultimâ,
Quæ Jovis nutu optimi
Se tollit Neptuno in alto
Regina latè, nobiliſque rerum
Laudibus tellure, fretoque partis,
Veneti ſedes imperii.
Multa ubi tulit diu
Sacrorum meditans vincula fœderum,
Unde eſſet optatiſſimus.
Italiæ quærenti
Modus ærumnarum tantarum,
Dii quæ verba tonabat
Illa ſeverorum in coronâ
Patrum, cœpit ut eloqui,
Immota illicet ora cuncti habebant.
Differebat ut ſolent
Diſcordes animi diruere oppida,
Et obſoleto fulgida
Vertere regna tecto,
Altis rationibus addebat
Ævi exempla vetuſti;
Namque ille norat, quidquid ante
Saturno memores libri
Et felicibus Insulis ſacrarant.
Fando etiam (miſerum)

Tem-

Tempora gentis,
Maternæ repetebat, utque avus potens,
Et tota Lascaris domus, coacta est,
Antiqua Thracum sceptra relinquere:
Plurimus unde pios timor obsidet
Unde formidabiles
Turcæ, cum nullo prius essent
In nomine, at mox crevit heu ruinis
Barbarus; quas intulit ille nobis,
Quasque intulimus nos ipsi.
  Nam quod alteri hostium
Demas robur, id apponitur alteri,
Tantoque surgit fortior.
Hic memorabat, esset
Qualis nunc Italia, qualis prius,
Ut longo populata
Bello, jacet nunc penè nulla,
Cum tam florida, tam potens
Integris opibus fuisset ante.
  At nihil magis tamen,
Quam natale solum pectora strinxerat.
Is dum paternam in regiam
Exilium remensus
Longum, fatisque agitatus malis,
Sese tandem animosus
Ultor referret Gallo in hoste
Totus, milite opes rapi
Infelix socio audiit suorum:
  Sive quod ipsa lucrum
Castra sequuntur,
Seu quod visa Deis beata civitas
Nimis fuisset atque par Olympo,
Thronis ubi se collocat aureis,
Fulmina sceptriferi venerans, Jovis,
Cœlitum fulgens chorus.
Oderunt nobis mera Parcæ
Bona esse, quare temperare gaudent
Alterâ forte, haud ita se gerentes

Mox cum fugienda apportant.
Sed nec omnium parens
Tempus contigerint quæ prius, efficit
Infecta longo mensium
Alipedum recursu.
Nec jam Ligurem dolor urgebat
Tristis, tanta repente
Fortuna fulsit tamque pulchro
Arrisit lumine Cynthius,
Ut regum rediit status priorum.
Pectore excidunt mala,
Cum felice labor vincitur exitu:
Hieronymus tamen pius
Quem calor incitarat,
Non æqua illum dulcis patriæ
Casum mente ferebat,
Sed lacrimis os irrigabat
Inter verba cadentibus,
Figebatque animis senum dolorem.
Denique quid fieri
Vellet amicè
Fatus, sedit hiante adhuc patrum globo.
Vir consularis utili excitatur
Sermone, rerumque ubere copiâ.
Acrem igitur animum, & sapientia
Verba mirati, virum
Egregiâ omnes laude ferebant;
Nec scire tum primum quid ille posset
Expedito ore, ingenioque culto,
Dicebant, & quid in armis
Edidisset impiger,
Non si quis solido pectore concipit
Virtutis antiquum decus,
Lucis eget coruscæ,
Qua lata patet tellus, qua mare.
Quis de stipite tanto,
Quod tale germen pullularit,
Credat lentior? aut ea in

Ora quam decuit sonari avorum
 Asriori tibiâ?
Hæc olim valido remige fervidos
Regum minantium impetus
Contudit, atque ternos
Ostendit ahenis implicitos
Nodis colla, manusque.
Dura adde pro Diis bella nostris,
Et volvens mare corpora,
Tot adde exuvias ab hoste raptas,
 Civibus unde nitens
Fulsit acervus
Auri, & sumptibus alta tecta regiis
Crevere muros intra, & in paterno
De se vocati litore Nerei,
Quo nihil Itala jactat amœnius
Terra, nec formosius;
Tot nec usquam præsignia Divum
Templa, hic Catini visitur smaragdus,
Omni opus majus pretio, invidendum
Claræ spolium virtutis.
 Queis Adornus haud fuit,
Factis dedecori; quem penitus honor
Magni supremus Cæsaris
Ante alios amabat.
Onus ille huic mandarat fœderum;
Sævo ut necteret hosti
Vincula, & minante perdomaret
Regnatorem Asiæ, sibi
Adjuncto populo Adriæ potenti.
 Diis Jovique non ita
Visum est, non Italis tam bene consulunt,
Vocantque pœnas in novas.
Heu jacet ille templi
Mediâ in testudine, funebri
Obducta undique panno,
Ardetque funus triste circum;
Circum stant famuli humido

Mœ-

Mœsti lumine, implicantque palmas.
Audiet unanimis
Frater ademptum
Fratrem, tempore tam malo, urbe in exterâ.
Et audient cives boni, dolore
Tunc muta primum videris omnia:
Mox subitus trepidæ feriet vaga
Clamor urbis sidera.
Quo non rumor pennipes ibit?
Percellet aures Cæsaris, patescet
Ira Divum: non alio licebit
Hæc fœdera jungi auctore.

Lazaro Bonamico.

Superum quisquis venit
In lumen, amica sibi
Fata ne confidat esse,
Quandiu current equi
Solis fugaces, & recurrent
Per spatia ætherea:
Lucis vice dum nitidâ
Interituræ abigunt genti tenebras.
Ille beatus erit
Mihi, fulvam cui colum auri
Pollice Parca benigno
Trahet, ex quo partuum
Lucina potens facili
Mota voto, infantis ortum
Reddidit lætum, horridus
Donec Proserpinæ maritus
Inferæ ab egregio
Urnæ arbitrio, tenuem
Hospitis accipiat frigentis umbram.
Anne, ubi Deucalion
Lapides jactos, & auro
Pyrrha comam religata,
Consiliis Themidos

Ad-

Adducti, animâ calefecerunt novâ;
Aut priusquam rex olympi
Imbribus illuvieque
Habitata homini
Loca stravit, nec in aëris
Apparuit ulla plagis
Urbs minans ardentem in æthram,
Undique cum vitreus
Thetidos inundaret liquor, arduaque
Pelagus Pharsaliæ
Juga celaret vago
Impetu, Parnassium præter cacumen,
Tulerat quo se trabe
Curvâ Æmoniæ dominus.
Ergo prospectabat ille
Tutus æquor, virginem
Solans paventem belluarum;
Scilicet insolitas
Formas caput è tumidis
Horrificum pelagi undis exerentum,
Atque etiam vetitâ
Nisi tellure arceantur,
Rictibus illæ adapertis
Subito allapsu ruant,
Et pulchricomæ teneras
In genas Nymphæ, & tyranni
Nobile in pectus viri.
Sed rector omnium supremus,
Cui dare perpetuo
Non visum erat interitu
Japeti sobolem, servavit ambos
Propterea incolumes:
Hominum damna unde cernis
Usque adeo reparata.
Annè vel ante aliquis
Hæc tempora, vel potuit post aureum
Consequi nomen beati?
Nascimur; atque elementa

Ab origine fert
Tradita quisque suâ: nec erit
Unquam illa ut superstitibus
Occidant nobis priora.
Ede, age Lazare, quem
Vetera Pelasgum oracula nota beant,
Sapit & multa animus
Duce non ullo tuus,
Ede cantem Deliis an digna lauris.
Mala nobis sæpe sunt
Mentita hilares oculos;
Ceterum paucis retecta
Mensibus post, arguunt
Cordis minores: atque tristi
Jam facie invehitur
Fortuna trahens subito
Turbine perniciem mæstos ad imam.
Terminus haud etenim
Mali adest, quorum rubente
Contigit atria dextrâ
Pater olim; donec &
Illi, & genus omne cadant
Ultimum in fati barathrum.
Juppiter nutu movet
Qui cuncta felix verè habetur,
Quem nequit ulla virûm
Vis, ullæ agitare vices
Fulminis, & sonitu & flammis tremendis,
Quem neque mors capiat
Domitrix rerum, nec ortus
Sæcula nacta perennes.
At sine fine domum
Sceptro ille regit nitidam stellis potens
Antea, nunc, quotque posthac
Cynthius afferet annos,
Age, in urbibus hac
Lege homines fruimur positi
Damnis procul a miseris;

Ter-

Terream ſpes docta gentem
Ducere quo libeat,
Venit aliquando lætior; eſt ubi nos
Vitioſis adigit
Scopulis eludere
Pertinax errore jactatos marino.

Ad Trebatium.

Quid, ſupremo nata Jove
Dea, Pimpleæ decus
Rupis, quid heu nunc condita mœnia priſco
Ab Remo tot Pieriis habitant
Noti ſtudiis, citharaque?
At mihi nemo, Trebati, cor magis
Ulcerat atque tuum
Caput, eſt Vincentiæ
Cara Diis tellus tuæ.
Illius campos, etenim
Videt ex alto Ceres
Aprilibus laudata ſacris, & agreſti
Læta frugum munere, vota probat
Terram ferientis inertem
Agricolæ pedibus certum ad ſonum.
Nec Semeles puer hæc
Loca contempſit jugis
Grata amœnis collium;
Ducit choreas ubi Lenæus mitrâ
Implicitus comam & auro:
Ponè citæ ſubeunt
Mænades ordine non brevi, cava
Terga bovis quatientes.
Clamor it Evius, atris
Ignibus ardet opaca
Nox, piceamque ferunt.
Lucet teneris redimitus pampinis,
Lene ſurgens tumulus. Satyros
Bacchæ manu prehendunt leves.

Re-

Respicit risu comites
Hilari dux, telaque
Præsuta molli fronde, hederamque virentem
Laudat, & dulci agmina læta mero.
His quale locis pater ipse
Instituit patulo fundi è lacu.
Præterea gemino
Coiuit vos munere
Nata magno è vertice
Pallas, æternoque Jove,
Parituro Mulciber
Vulcanius ferro chalibum obstitit arte.
Illa flavum cincta caput galeâ
Hastamque movens, clypeumque
Prosiluit gravido de vulnere
Terrificum ore fremens.
Tremuit tellus parens
Et Deum illustris domus.
Urbi studium tribuit bombicinum
Diva tuæ, neque Coi
Fervet honore magis
Ulla operis, pretioque Serico.
Gens habet unde beata
Nomen opum, speciemque.
Magna palatia in urbe
Cernere, magna in agris
Pulchrum est, pecudumque boumque in latis genus
Pascuis errat, opes opibus
Gignuntur; ut ramos jacit
Plurimos, cœlumque comâ
Petit altum frondea
Quercus corusco a Sole supernè refulgens,
Paret aurum dignius; id sapiens
Usu regit æquus amico:
Nec, nisi divitias promis, nites
Paupere fulgidior
Honor hic vestram plagis
Eripit gentem inferis.

Idque

Idque ego, testansque patris
Cineres, huncque æthera
Certo eloquar sermone; nec irrita in aures
Ibit arcu nostra sagitta leves.
Sunt multa, quibus gravium ora
Vatum, animosque agites Vincentia:
At nihil Æolios
Digitis tentem ut sonos,
Excitavit me magis,
Dum cura movet tui alumni non levis,
Meque Trebatius angit,
Canaque amicitiæ
Fœdera sollicito trahunt metu,
Altera quam egregii laus
Ingenii, unigenæque
Dona secunda Minervæ.
Addidit ingenuas
Artes Dea, Pierium & cultum, neque
Desides lenta terunt pueri
Hic otia, & perdunt dies.
Pulchra sed jam tum teneris
Meditati de unguibus
Virtute surgunt auspice, flamina pennis
Et secant famæ, patriumque solum
Portant, ubi vertit in hostem
Spicula equo fugiens Parthus, colit
Aut ubi Ibera ferum
Dominum gens exteris
Austriæ missum a locis.
Invidi affinxere nigrâ
Maculam loligine,
Quicumque monstratur digitis, & honore
Cultus in plenaque viâ, & Superûm
Templis, & in urbe, forisque
Gaudet: at in tacitis præcordiis
Victor honorum oleâ
Caput ornatus piâ,
Quale non penisula

Doris genus, aut Asiæ tellus parit.
Unus in arboris umbra
Divite ager tegitur
Cecropius, foliisque; nec cata
Ullius arte jubentis,
Sponte sed ipse virescit
Termite frondifero, quem
Nemo adit intrepidus.
Hunc cæsia præsidio Pallas tegit,
Nec manum olim Lacedæmonius
Admovit hostis impiam,
Marte cum vastaret agros
Reliquos, & Thesei
Regnum vetus decussit, Archidamantis
Innocens sacros venerata focos
Numenque Deæ, tibi longè
Quæ faveor Euganeos omnes supra.
Id prius Italiæ
Docuit lux inclitæ
Roma; nunc eheu ruit
Urbium regina: furor
Miserè vexat nothi
Prolem Quirini, Trojugenasque, pudendam
Concitansque in vim scelerum, inque nefas,
Ut Noricus imperet hostis.
Arma manu Æneades crudelia
Suscipere in patriam
Potuit terram irruens
Templaque in Divum sacra?
At, Romule degener haud clarum latent
Ista oculum Jovis: olim
Teque, tuumque manet
Pœna genus sine termino gravis.
Quique tibi ampla recepit
Egregius pretia emptor,
Quid sapientia possit
Julia, & indomitum
Numen Petri, ab Italia ejectus sciet.
Inte-

Interim opto videat patriæ
Florem Trebatius suæ.

Petro Cursio.

Loqui docte pedestria
Verba carmine, Cursi,
Idem lepido decus
Labentis modò sæculi.
Nos amœni læta tenet
Collibus Doattula
Nunc lauri sub comâ virentis
Prope novos Lares,
Nunc ad contigui dulcia murmura
Amnis, jacentes qui rigat Livii Fori
Campos, vetustamque Ravennam,
Ut flexuosus vallium
Liquit recessus, antraque frigida.
Ego hic desideo libens,
Sunt ubi omnia salsa,
Tranquillus ubi suo,
Adventu revehit dies
Lucido Phœbus, nec abit
Noctiluca, conscias
Æstus ducens mali tenebras.
Neque etiam frequens
Plebs vano miseris obstrepit auribus
Rumore; securi quid Hispanus doli
Nunc verset, Hispanus adire
Quemvis nefandi ausi gradum
Fortis, Sardonycem præferat ut manus.
Nec militiæ sua quod
Addidit arma Italæ Gallus, memori ab
Fulmine redditus
Tandem sapiens; duce fines
Sfortiada, & populos
Tuente avitos.
Nec mihi commovet hoc animum

Lætitiam ob properatam laureæ.
Musæ frequens ego cultor insuetæ
Culpâ ingeniorum sequentum,
Priscos ipse reducens numeros,
Sensu beor vulgi relicto.
Repostus mihi sufficit
Hic enim locus, apta
Et villa mei memor
Laurentis, dum erit ipsaque
Sole volvente incolumis,
Et Dei, quibus modo
Pulchram ille hunc dedicavit aulam,
Studia dum fovet
Heros Pierius libera, commodam
Sacris paravit dum quietem cantibus
Haud sumptuum parcus, & ruri.
Emissa pulchræ quatenus
Usu refulgent signa pecuniæ.
Quid ergo juvenem liræ
Parcius celebrarint?
Aut tibia buxeo
Laudes rara foramine,
Maximosque efferre viros
Altè olympicam ad domum;
Virtutem qui colunt, apertâ
Iter habent viâ,
Atque excelsa oculo sidera perlegunt
Illi beato pendulis de curribus.
Nec finis hos ultima tentat,
Mœstos trilinguis belluæ, &
Vinclorum, & orbis Sisyphii metu.
Tales via clara Jovis
Ducit ad Elysiam turrim, & nitida
Arva, ubi lenibus
Usque Oceanitides auræ
Spiritibus nemora
Alunt beata.
Tum simul auricomis rutilos

Ter-

Terra dat arboribus flores, simul
Unda, alluens placidum renidente
Fluctu, impediunt unde quisque
Illic litore toto digitos
Monilibus flavente & auro.
Manent ista, sed ultimam
Post diem, seniumque
Longum; interea cheles
Bartholinus amabiles,
Sobriis & Pieridum
Nectar auribus bibet,
Expressit quale separatis,
Mea sub his jugis,
Mens lætata novo lumine turbidum,
Ah cur abes tu, quem decorus aureâ
Phœbus comâ diligit, o quæ
Hic in virenti frondium
Umbra reclinis carmina diceres?
Nihil non referet tibi
Thespias, Satyrorum
Tu capripedum genus,
Et Nympharum agiles choros
Audiendo percutias,
Nosque, mente quod petis
Totâ, complectier liceret.
Caput at urbs habet
Fidum terra meum Romula Cursium.
Tenet canentem digna Phœbo; tabidus
Frangit virum æther, aliisque
Illic remordens sauciat
Gentes nefandis cura tumultibus.
Infensa bonis studiis,
Cura hominum ingenuas mentes lacerat.
Ac veluti freto
Cum Bistonio Notus ater,
Aut Aquilo incubuit
Furens, ab imo
[Nec mora] surgit arena Erebo;

Fit fremitus pelago in ſummo; gemunt
Percuſſa litora fluctibus nigris:
Sic illa animos jactat, æſtu
Bacchante, leves adimens ſomnos,
Dulceſque Muſarum lepores.

Ad Baptiſtam Caſſalium.

Baptiſta, ſtirpis Caſſaliæ decus,
Quem Roma longo ſtemmate nobilem
Partu dedit, dic quæſo, ut urbem
Hanc mediis in aquis repoſtam
Mirere, nam Sol jam celeri ſemel
Æthræ peregit curriculum rotâ,
Legatus ex quo hic res Britannas,
Imperiumque juvas amicum:
Henricus ex quo te utitur optimus,
Quo ſceptra numquam a vatibus inſulæ
Dictæ ſatis, tractante avita,
Flos hominum influit ultimo orbi.
Sejuncta noſtris ut loca finibus,
Regemque viſat, quem ſapientiæ
Laus raræ olympo miſcet alto
Æthereâ volitantem in aurâ.
Nec te ſilebo, cui potuit catus
Princeps habenas credere regias,
Divine Thoma, illos ut æquis
Conſiliis populos gubernes.
I nunc Catones priſca fides tuos
Extolle, noſtri major adeſt honos
Virtuſque Thomæ, cujus inſtar
Sideris ætherei refulgens
Nomen nec Indos ſepoſitos latet,
Nec ſub cadenti lumine Delio
Neſcitur: albæ, cantilenis
Talibus inſonuere Muſæ.
Præclara Muſæ facta mori vetant,
Quarum qui egebit muneribus ſacris

Non

Non ille per longos beatus
Lætitiæ potietur annos.
Aſt hunc lyrarum ſuaviloquus lepos,
Mixtæque dulci carmine tibiæ
Dixere, tollentes ſuperba
Oxoniæ monumenta claræ.
Quæ Friſiudæ, quæ juvenum novis
Ille inſtruendis mentibus erigit.
Nec cantu eget pulchro, paratus
Laudibus egregiis galerus
Hunc non galerum quilibet obtinet:
Verum illi habent, quos Juppiter æquior
Virtutis inſignes honore,
Juſtitiaque probavit auctos.
Quæ flectit acres bello animos, velint
Auctore Thomâ prœlia ponere,
Queis Chriſtianus ſævit orbis,
Italaque intumuere buſta.
Cum Turca fines interea ſuos,
Et regna captis proferat urbibus;
Cum jam Rhodos diverſa longe
Numina, Pannoniuſque adorent.
Diſcordia nil non metuas mali:
Quod ſi rediret candida regibus
Pax, non labor ſit multus armis
Caſtra piis inimica vinci
Illum o diem ſi nunc referat Deus
Rerum ſupremus conditor omnium,
Baptiſta: namque id tu labore
Sedulus aſſiduo, tuuſque
Frater ſtudetis, Gregorium pater
Audit Quirinali è ſolio, tribus
Fulgens coronis, qui recludit,
Cum libet, aulam, aperitque Divum;
At conſulentis quid deceat, tuas
Sermone laudum proſequitur gravi
Sententias Gritti verenda
Cum reliquo facies Senatu;

Præſtare famâ quid melius bonâ?
Allexit hæc vos, impulit hæc, ſolum
Ut poſt haberetis paternum,
Noſtraque Principum amica corda.
Sit magna Thomæ gratia, qui ſuo
Regi ab remotis vel regionibus
Tradit profectos, ſi fideque
Ingenioque vigere cernat.
Sed quid tuas nunc carmine demoror
Aures meo? vos rerum aliæ præmunt,
Moles procurare: o Latinis
Otia porgite læta terris.

Victoriæ Columnæ Avola.

Viros novâ laude claros
Fidibus apto dum integris;
Gelidaque redimo ab Styge
Sublime eorum decus,
Quod orta Jove nobis
Dedit Theſpias
Munus; haud iſta mea
Unquam trepida mens fuit,
Neque pavor neſcium
Subit pectus adeo.
Quid hoc? inſolens
Tremo totus, ardet
Dum ſplendidæ mihi animus:
Cupidine Inarimes.
Ubi inſulæ, dia, ſceptrum
Regis opimum, ubi priſcæ
Reparas decora gloriæ,
Victoria, & mitigas
Rogos (grave) mariti
Acerbos tui,
Fataque invida nimis,
Si Muſa tamen inclita
Fidicinum, ſi ſinis

Ebur-

Eburnæ ipſa citharæ
Sciens, frigida hunc.
Teneri Orci in aula,
Inglorios quaſi dies,
Domi egerit latitans,
Nec viderit Mars Avalum ſtupens,
Cum manuque, equoque celeri
Cruentos per hoſtes
Rueret, hæc, illaque
Metu impigra fugans agmina,
Campumque fuſo replens ſanguine cadentum
Ferro temere militum;
Troja vim qualem Achillei videbat,
Jacere cum primum amicas
Subita iit per urbes vox
Patroclum, ſuaque barbaræ
Genti árma faſtum addere,
Quibus juvenis hoſtem
Furentem malâ
Heu fefellerat avi:
Tunc mente vetus excidit
Dolor, & æſtus diu
Amicus Priamidis.
At (ajebat) at
Decens crine equino
Nunc eſt opus galea: nunc
Lacertus in clypeum
Mihi induendus, mihi haſtam,
Mihi parate loricam.
Salit in ſonipedem ſimul
Arma induens ærea,
Satus Thetide Mavors.
Furit lata per
Dardani ſola: modo
Alba cute Cycnus; modo
Cadit atrox, prœliis,
Opus, ſeu regere equos
Erat, præpeti

Volans

Volans axe Memnon,
Aurora quem pepererat
Sinu micans roſeo.
  Vitæ ergo Achilles adimit diem
Aureum his, & Hectorem, Aſiæ
Columnam, revellit
Avidus ultor, capi
Fuit levior unde urbs Phrygum.
At non minores dabat dux Avalus ille
Cædes, jacula conferens
Maximis, cum e ferocibus catervis,
  Repente quas hæc in arva
Nive per algidas Alpes
Fremitu penitus horrido,
Aſperrimis rex potens
Viris, dareque largus
Opes fortibus,
Duxit ultima minans
Ille excidia, ſed ſuis
Vacuus in Galliis
Fuiſſet melius: ut
Brevis poſtea
Dies certa fixit
Immane vulnus animo,
Perenneque opprobrium.
  Quam erit diu terra cœli
Medio in orbe, nec totam
Teget Oceanus, ut ferat
Nobis, vago & pabula
Gregi: neque caducæ
Rubentis poli
Lampades, neque minæ
Imi nocuerint Jovis
Celebribus laureis,
Triumphoque, ſimilem
Memor nulla cui
Prius vidit ætas.
Euge, o Columnia, Avalides

Equis

Equis redit tuus in
Albis, canis tu propriæ jubar
Gloriæ, canis ſpolia tu
Domus veſtræ opima,
Celebrat invictum io
Tuum tua te meritum chelys.
Nec ſola tu, ſed lyra quiſque crepat illum
Gratâ, incola biverticis
Quiſquis eſt clivi, eum nemus per altum
Refert, novus refulſit
Italiæ Deus noſtræ.
Placuit tum etiam amabilis
Huic barbitos; verbaque
Lepore lita vatum
Amavit; neque
Pulchra facta validis
Ingentia viribus
Facere duxit ſatis.
Atridas niſi ſacro
Pius carmine
Poëta expediſſet
Morte, horridiſque tenebris,
Agelios quis audierit?
Colendus eſt rite vates;
Reliqua enim rapax Orcus
Avidis vorat hiatibus:
Laus permanet, vitaque
Redit, canit ut acri
Beatum ſono
Tibia, & volucribus
Puri ſola per ætheris.
Nitida ſublimem agit
Rotis fama, ſed ego
Quid hæc perſequor
Tibi? cui repoſtam
Phœbus recludere ſolet
Benignus Aoniam;
Plectroque caram ambroſio beat?

Un-

Unde tanta es, ut verear an
Dearum una dulci
Facilè ſis addita
Choro decima Muſa, an (pater
Quòd maximus dictus eſt Fabritius, ille
Ore egregius, omnia
Qui ſui laude nominis replebat,
Vir attamen, gentiumque
Habitus & ipſe noſtrarum)
Hominum potius in grege
Te collocem, nobili
Sed in grege hominum, quos
Pater cœlitûm,
Quoſque Delius amat,
Omniſque Superum cohors.
Dea ſed es ſive, ſeu
Magis nata hominibus;
Olympo haud putem
Minorem coruſco,
Cui contigere bona tot
Deûm ſimul Superum.
Fides enim poſt canoras
Quibus humum altior linquis,
Tibi munifica mens, tibi
Numquam tacendus pudor.
Decor ſimilis eſt cui?
Nites feminas
Inter, ore comites
Nymphas Cypris ut aureo
Superat, & Gratias.
Adhuc pergo? numerum
Arena effugit.
Avito quoque amplos
Fines tueris animo
Parata vel nitidam
Ornare levi galeâ comam,
Sit quies ut alma populis,
Amas quos, parens ceu

Melior, ut ſentiat
Tuo facile ſe quilibet
Heroë, ſceptroque miti, oreque beatum.
Salve: meminero tui
Nunc ego, & pluribus lubens in annos.

Jano Laſcari.

Virum ſumpta refer chelys,
Qui modò Remi ad urbem
Rediit Alpium per
Juga frigoribus redimita,
Degat his ut ultimæ
In locis ſua vitæ
Tempora otioſior;
Atque ſe veterum,
(Quod unum avet) libris virorum
Latiniſque reddat, &
Atticis, utramque quando
De teneris unguibus,
Solida bona colens,
Novit elegantiam:
Ut antiqua gloria nihil
Magis pulchra tangat aſtra capite
Levi, ſolium & aureum Jovis,
Nihil ſapientia
Tollit altiùs, alis
Celebribus per omnem
Iter illa tetendit Olympum.
Cui nigram citra notam es,
Magne Laſcari, carus,
Intimuſque vel ſupra
Ceteros homines:
Quod Itali exterique reges,
Apud quos tibi loqui
Contigit, graveſque rerum
Volvere moles, ſciunt.
Leone tribuerit

Plurimum ut tibi, feram;
Leo decus tiaræ; & apicis
Sacri, quo nec ante majus aliquid
Fuit, nec aliàs dabunt Dei.
Amavit animo ille toto
Caput eruditum:
Amaverat prius
Lafcarin ejus
Pater avidus decoræ ille gloriæ,
Lyrâ tacitus nullâ, Etruriæque
Potens divitis, afperæque prœliis,
Mufarum Heliconidum gravis
Cuftos, & hofpitum
Doctorum adamator.
Namque his patebat illicò
Opima domus cognitis:
Ferax unde femper data copia
Ingeniis canendi
Genus Mediceum, & viros
Inclitos fuper aftra
Fidicinum canoris
Humeris, citharaque locatos.
Sed diem ultimum improbo
Rumpit pollice Clotho;
Noxque luminis nitens
Condit atra jubar,
In almaque ipfus intulit fe
Jovis regna, vidit &
Infolens corufca Phœbi
Tela; ita Laurentius
Sua bonus obiit
Fata. Janus id videns,
Amatum relinquere locum
Parabat, dolore victus, obitum ob
Nefarium, & acerba fidera.
Tubis tunc fera Martiis
Bella forte fonabant,
Nitidaque induebat
Furor

Furor arma cruore linenda
Militum ferocium,
Carlus ab Rhodano quos
Finibusque Galliæ
Acer innumeros
Agebat Ausonum per agros.
Frequens rumor, ire eam
Grandinem fuit virorum,
Incuteret quæ novum
Facilè metum Asiæ
Toti, & impio freto,
Tenet quæ modò loca sacer
Deorum hostis insulæque Latiæ,
Palæologus antea pius
  Quæ Lascaris avus tenebat.
Igitur paterna
Repentè perculit res animum; nec
Mora, adiit haud pavens ille regiam,
Quis esset ait. Rex loquentis omnem
Stupebat faciem, stupebat elegans
Sermonis acumen, haud enim
Princeps loqui genus
Consuevit eodem
Quo plebs modo, nec ab rudi
Parum sapiens discrepat:
Ad hoc interest virne Pelasgus, an
Barbarus os recludat.
  Ibi autem simul ac fuit
Finis, appositumque
Satis erat locutus,
Mora nulla manum manui rex
Jungit, atque lumine
Conspicatus amico
Pauca subdidit bonus.
Fata si dederint
Mea, & Deus, gerenda pro quo
Mihi hæc bella, quæ vides
Undecunque jam parata,

Te

Te patrias in domos
Volo ego repositum:
Fide dexteræ meæ.
(Datam tempserit nisi manum
Homo perfidus quis?) in vetera te
Brevi refero regna tempore.
Juva consiliis tuis
Me interim, neque castris
Latereque hoc recede:
Mihi præcipuos eris inter.
Rex prius Neapolin,
Jure quam veteri urbem
Gallus esse vult suam;
Hoc studebat eam
Ne haberet hostis, idque nimbus
Facit vix aheneus.
Cùm statim potentiam auctam
Clam veriti, fœdera
Nova socii ineunt
Mente principes levi.
Parum eheu fides hominibus
Sinistrâ institutione colitur,
Sit ut mala necesse mox pati.
Redire igitur immerens Rex,
Aliamque mentem
Habere cogitur, militiam dum
Recreet, & hostibus robora apparet
Timenda magis, ceterùm deabus
Secus lanificis, Jovique sederat.
Nam vix patrium attigit solum
Casus per asperos,
Cùm lumina fato
Augusta claudit, effero
Sonora ululatu omnia
Relinquens suis, Lascari maxime,
Cui nitida occidit spes.
Simul quam tamen excitat
Postea Ludovicus,

Nova

Nova ubi ſceptra ſumpſit:
Etenim tua cognita virtus
Te jacere non tulit
Ergo mittere ad urbes
Italas, labantium
Robores qui animos,
Et in fide colas manentes:
Quod haud quiſque onus ferat.
Ille ſed labor quoque auram
In tenuem evanuit:
Lachefis etenim & hunc
Er pit nimis cita
Dolorem dolore cumulans.
Adeſt tertius, parem tibi animum
Jubetque habeas, amatque te.
Minatur ſed, agitque dum
Multa pulchraque rerum,
Modo tuo Leone,
Modò ſoſpite fratre Leonis;
Experitur omnia
Hactenus Jove iniquo.
Irritæ ergo quòd moræ
Pectus exſtimulant,
Gravilque deterit ſenecta
Vigorem uſque fervidum,
Otio dicas beato
Quod ſupereſt temporis,
Studiaque melius
Ad priora te refers,
Quirini in virente tumulo;
Nitor qui loci antea quoque tibi
Solebat animo eſſe maximè.
Locus quis etenim tumultu
Vacat urbis æquè?
Ut urbs frequens & oracla Rodulphus
Bibit ea, cultor ille intimus ſacri
Jugis ex Heliconis unus oppida
Chori Aonidum; arcana ſcita quarum

In noſtra tuliſti, ubi ſolum
Natale barbarus
Victor rapuit vi,
Et regna nobiles ſua
Male heu fugiunt Laſcares.
Sed ô nænias, Pieri, quid cies?
Quid refricas dolorem?

Epiſtola ad Latinum Juvenalem.

Magnas regum aulas homines plerumque frequentant,
Diffuſi livore malo, invidiæque venenum
Pectore geſtantes atro, qui ſemper id inſtant,
Vipereo afflatu contingant hunc feri, & illum.
Hoc ego dum mecum reputo, perſuaſus amore
Noſtro perveteri (nam tu me ſemper amaſti,
Quæ facilis natura tua eſt, animuſque, Latine
Optime, & officiis, juviſti; pectore ſervo
Quæ nemori, neque te nobis oblivio vellet,
Optata liceat veſci dum luminis aurâ)
Inſtitui ante omnes carmen tibi tradere noſtrum,
Quod dulcem ad citharæ ſtrepitum, Thebanaque fila
Paulo concinui, magnæ dum gratulor Urbi,
Paulò ſupremum virtus cui nuper honorem
Detulit, & triplici crines innexuit auro;
Lætitiam unde omnes fundunt, & gaudia, nam quis
Sepoſitis adeo traducit tempora terris,
Ut Solem, radioſque novos, & pulchra diei
Tela renaſcentis, hilari non corde receptet?
Quæ mihi lux animum ſuavi percuſſit amore:
Unde novum increpui carmen teſtudine ſumptâ;
Auſus in Italiâ natus propterque fluenta
Eridani, ſacrum Dirces haurire liquorem,
Et patria externis adjungere verba choreis:
Non leve onus; neque enim triti nos ducere calles
Huc poſſunt: aliud juga per Parnaſia nectar
Veſtigo, neque difficilis me ſemita terret.

Hoc autem male nonnullos habet (ut fit in omni
Semper laude) rudes arcanæ rupis: id ergo
Mœrent, si cui monstrat iter Pimplea, nec ante
Cessant bacchari, quàm cuncta eversa relinquant.
Quid verò tandem? quàm culpam infligere certant?
Nota sit ut tibi res omnis crimenque repellam.
Aures his (ajunt) nondum assuevere Latinæ;
Hos Flaccus numeros, hos contempsere poëtæ,
Quisquis Romanas Musæo pectine voces
Molliit in cantum, citharæque aptavit eburnæ.
Audisti? quasi non liceat quicquam addere partis,
Et quæ majores liquere intacta, veremur
Ipsi invadere, nec plantâ signare recenti
Possimus terram, & vestigia figere nostra:
Præsertim ostendat vacuos cum Græcia campos,
Atque invitet adhuc integros carpere fructus.
Si ferat intro quis sese, duretque laborem;
Quem fugiunt, pejusque nigris serpentibus horrent,
Ignavi à tectis versu discedere notis.
Ire opus est mare translatum, formosaque rura
Visere: quæ quamvis cingantur vepribus hirtis,
Densior & sepes defendat vimine acuto;
Musa tamen favet ingeniis, & tanta recludit
Mœnia paulatim, si te non deficis ipse,
At Flaccus non hac potius se fronde coronat.
Contemnitne igitur ramos, qui fontibus umbram
Obtendunt lætam veteris prope mœnia Cadmi?
Pulchrum aliis aliud, studiis nec vivimus iisdem
Mortales, nec cuiquam uni dant omnia Parcæ:
Quod placuit, fecit; sua libera cuique voluntas.
In magno veluti prato si splendeat omnis
Florum copia, & huc Nymphas Cytherea decentes
Vere illecta novo, rediit cum mensis amatus,
Duxerit, & jubeat digitos intendere sertis,
Non capiet color idem omnes: legat illa hyacinthos,
Hæc violas, aliam delectet lutea caltha,
Quosque volent flores addant, texantque corollas,
Nec vitio cuiquam quod fecit vertere fas est.

Hi vero inclamant ſtulti, obſiſtuntque repente,
Præcepit niſi quod quiſquam, decerpſeris illud
Tu quoque idem. At rauco cœlum clangore voraces
Ceu corvi repleant, ſola qui per ſumma volantem
Cum Jovis armigerum ſuſpectant, guttura rumpunt;
At volucrum regina humiles illudere gaudet
Alarum ſe remigio ſub ſidera tollens.
Ne tamen, hac quia ſum forte uſus imagine, tergo
Crede meo celeres aquilæ me affingere pennas.
Nec tantum agnoſco, nec poſtulo: ſed mihi ſæpe
Hi bellos faciunt ludos, & rideo ſæpe
Invitus licet: interea nam & pectora fervent,
Rideo ſed tamen, & poſſum quâ, perfero, mente.
Quid refert his ſi nondum aſſuevere Quirites
Verſibus? aſſueſcant, quid enim vetat? anne Latinas
Uſque adeo novitas offendit carminis aures?
Incidit unde novus ſtupor, & dementia vecors?
Omnibus ergo datur maculas apponere rebus,
Et quas majorum nobis induſtria liquit,
Et quas ingeniis ſolers hæc repperit ætas.
Poſteritas etenim noſtris inventa diebus
Plurima laudabit, quæ ſæcula priſca latebant,
Nunc prandet jucunda loquax obſonia livor.
Si, quia nata modo res eſt, abolenda videtur,
Debuit hæc ſemper lex eſſe, ut Opuntius heros
Calfecit lapides animâ, ſobolemque novavit
Humanam, effuſis quæ nulla remanſerat undis
At fruimur multis quæ ſi ſublata fuiſſent
Continuo ex illo quo primum tempore in almam
Ingeniis prognata hominum ſunt edita lucem,
Natura indigeat, vitæque expoſtulet uſus
Cum ſuperis, quod ſe ſtent multa incommoda circum,
Cum quibus aut non naſci homines, aut illico natis
Præſtiterat Lacheſim vitalia rumpere fata.
Adde: poteſt noſtris priſcum nihil eſſe diebus,
Quod fuerit non ante novum, aut res tempore fruſtra
Metimur, falſoque imis numeramus ab annis.
Tum natura viros magno novitatis amore
In-

Incendit: quare nequeunt consistere mentes,
Perpetuique agitant cognatâ indagine motus,
Denique quid nobis vetus est cum nascimur? illa
Quæ prius haud vidi, nequidquam antiqua putabo:
Nempe mihi saltem nova sunt, in quæ incido primum.
Fusior at sermo est; certum nunc dirigo ferrum,
Si Deli præses facilem non invidet arcum.
Nonne fuit tempus, cum nondum cornua nostri
Bellica, Tyrrhenasque tubas, & prœlia scirent,
Herois complexa modis, & carmine grandi?
Nemo negat, mox descriptus cum obtunderet aures
Romuleas clangor, ruerentque in bella poëtæ
Ausonii, & gladios tractarent, scutaque tabo
Illita, & undantes augerent cœdibus amnes
Num regum ex tectis ploratum Musa recessit?
Musa, dedit quæ mox ævo labente Maronem,
Et Varium, atque alios, quorum extant nomina tantum:
Ut nil de ingeniis demas, sed tempora culpes.
Non igitur, quamvis litui nondum ante fuissent
Auditi, nondumque acies per carmina dictæ,
Bellantes tamen antiqui explosere Camœnas,
Tunc primum advectas mirati culmina septem,
Tibridis & ripas resonare horrentia bella.
Hoc mihi jam cum dent, n queunt ultra addere verbum:
Quod valet in simili re qualibet, usque valebit.
Auctores utrinque graves, & mater utramque
Cum Musis genuit scribentum Græcia prolem.
Cetera quid memorem generatim lumina vatum,
Quique Sophocleo suras vinxere cothurno,
Et qui maluerunt humiles inducere soccos?
Tantundem est, neque propterea plus fecero: adepti
Cum simus punctum, medioque insederit orbe
Adverso cuspis, quid perdere tela moramur?
Non secus ac si quis, postquam confecerit hostem,
Et fugisse animam moribundos viderit artus,
Nequidquam evacuet frigenti in corpore vires.
Sed cedo, mihi cur novitatis crimen inurunt?
Ut vitium magnum novitatem assentiar esse,

Nunquid ego peperi Flacco vel teste, quod urbi
Æneadum fuerit non ante hæc tempora natum?
Quin potius quasi de stratis Musam excito longo
Oppressam somno, confectaque pulvere multo
Barbita detergo, ut carie purgata, situque
Explorem, an possint laudatos promere cantus.
Musica floreret cum res, quo tempore Flaccus,
Non satis audiri potuit, nec ob id, quod ineptè
Scripserit, aut multâ sine doctrinâ, ingenioque;
Sed Venusina modos auditu reddere blandos
Carmina quod nequeant digitis percussa sonoris.
Quare cantorem verbis infestat acutis
Hermogenem vates, pugnasque exercet amaras.
At non judicium hoc nostrum est, neque solvere lite
Hanc veni demens, sed Horati limina solum
Tangere si possum, bene mi nunc, atque beate est,
Cujus ego illoto non tractem pollice librum;
Sed veneror timidus, semperque excerpo, fideli
Quod scribam in mentis tabulâ, nec pœnitet ergo
Me juvat internum citharam pulsare Matinam.
Est ubi Pindarico me oblectet tibia versu,
Acrior & sonitus rapit in speciosa virorum
Ornamenta, animum curis sublimibus augens:
Nam bene de patriâ sudore, opibusque merentes
Heroas celebrare decet: merces sua cuique est.
Vomere qui proscindit humum, & qui retia ponit
Alitibus, pecorique fero, qui flava virentes
Servat per campos armenta errantia, quique
Prædam ex æquoribus petit, omnibus una laborum
Spes, ut latrantem possint compescere ventrem.
At res qui gerit egregias tunc munera factis
Digna refert tantis, nitidum cum fama per urbes
Ostendit, vectum Musarum in curribus altis,
Ter felix auriga, potest qui dexter habenas
Æthereo in spacio versare, & currere cœlum.
Difficile est: tamen id studio contenditur omni,
Tollam ut humo, si qui nomen gessere, decusque:
Hoc damnant, hoc occultos illidere dentes
Ab-

Absenti tentant non consuetudine pulchrâ
Scilicet auxilio quoniam præsentia nobis
Esse nequit nostra, & morsus defendere nigros;
At spes magna in te posita est: non nescio quale
Alloquor ingenium, nec te pugnantior ullus
Pro veri neque pro justi ratione fideque
Dulcis amicitiæ: tum me solatur & illud,
Quamvis avertant hinc publica commoda, quod non
Res agitur nunc indoctâ cum Principis aure:
Quin omnes novit numeros, & tramite rupem
Saxoso quondam Cirrheam adscendit, & amnes
Epotus sanctos, & pulchræ frondis amator,
Quâ caput implicitus pexum ludente sororum
Cœtu Thespiadum carmen modulatur Apollo.
O utinam Italiæ claris in mœnibus essent,
Qui salebras, possentque vias aperire latentes
Castalium ad fontem nostro sic tempore, ut olim
Fervebant doctæ studiis florentibus artes,
Cum primos nondum fructus ostenderet ævi
Paullus, nec tenerâ indueret lanugine malas.
Non hos audirem strepitus, sapiuntque poëtæ
Plus nostri, invidiaque gravi minus ilia rumpunt.
Nobilis ante etenim fuit hæc contentio nostris
Principibus, quisnam plures quisnam meliores
Cogeret accitos pretiis non vilibus, omnes
Quamvis vel longo præcesserit intervallo
Laurentis virtus Medicis: si dicere verum
Nil prohibet, veniamque aliis ab regibus æquam
Impetro. pollicita est quid non Florentia nobis
Dum Laurens dio frueretur munere lucis?
Namque ubi mortem obiit, patuerunt ostia belli,
Et bona turbavit placidæ furor otia pacis.
Quocirca immeritos traxit fortuna nepotes,
Atque hunc expunxit titulum, donec Leo casus
Post varios, robur tenuit ditione Quiritum,
Qui subito accersit sapientum pectora, Bembum,
Præcipuè Bembum, ac Sadoletum æqualia sæcli
Incolumis decora, inde alios, quibus aurea pleno

Dona sinu dabat effundens aluit quoque Achæos
Artibus ingenuis pueros, linguaque vetustâ
Gentis, quo studia illa magis se tollere possent.
Fecerat id pater ante, fuitque perutile doctor.
Unde meus age Musuro da lilia, manes
Lacte voca, fletuque pium venerare sepulchrum.
Spero equidem jam tempus adest volventibus horis,
Cum simul illustris juvenum flos instar avorum
Expedient aditus Musis, lauroque nitebunt
Antiquâ generis, magno quod fama beatas
Laurenti ferat ad sedes: lætabitur heros,
Cujus dissimulat nomen non ultimus orbis
Terrarum, non nascentis qui flumina Nili
Potat Hyperboreo non qui sejungitur Istro.
Huic Divæ primum collos Helicone relicto
Tyrrhenos habitare, atque Arni flumen amœnum,
Non dedignatæ sunt haustu ducere pleno,
Pieriosque talis cantus extollere in arvis.
Ergo diversis huc turba ferebat ab oris
Se se discentum, natalia mœnia linquens;
Ingeniumque omnes pulchrâ virtute colebant.
Rettulit inter quos, non ultima præmia laudis;
Qui nunc imperio beat æquo, & legibus orbem.
Quare vel primis croceo exornatus honore
Annis, tunc tandem trabeâ fulgente decorus
Iliadæ solio magni subnititur alto.
Nullæ ergo ambiguis poterunt seducere dictis,
Insidiæ Paulum, non candida vertere furvis
Proderit invidiæ, quâ se nihil extulit unquam
Tristius infernis, hominique nocentius umbris
Virtutem contra, & meliores comminus audet:
Cum vitio pax summa, & cum pejoribus illi est,
Non etiam nugæ cantando pondus habebunt,
Non furti honos ullus erit; nam si Maro, vates
Et repetant alii sua, non miretur olores
Tanquam albos cæco fertur quod pectore vulgus.
Ante Therapnei, cum res Spartana vigeret,
Sanxere, ut cuivis furari impune liceret,
Dum

Dum recte id facerent; alioquin pœna manebat
Deprensos gravior duplo, atque infamia longe
Formidabilior pœnâ, quod nemo volebat,
Pauperis ingenii vitio, crassique notari;
Quandoquidem cælare catus qui furta valeret,
Huic Lacedæmonii tribuebant mentis acumen
Egregium, stetit hæc autem sententia propter
Assiduum bellorum usum, quibus utile fraudes
Moliri: dolus an virtus quis in hoste requirat?
Vatibus hæc nostris si lex penderet, opinor
Non tot haberemus fures; pereantque poëses
Consutæ ex fractis aliorum versibus. o quam
Odi ego, qui rapto carmen sibi pangere quærunt,
Præcipuè vis ingenii si nulla renidet.
Aut per se scire, aut fallendi addiscere debent
Artem, si proprium nequeunt excudere quidquam,
Qui sese cupiunt laudari ab civibus amplis.
At nostri Autolyci perrumpunt limina vatum
Nobilium luce quando, vultuque patenti,
Quod neque lex prohibet fatuos peccare poëtas,
Ferrea nec frons, quin vitium quoque nomine donant
Virtutis: nam si dicas. hoc Publius ante,
Hoc dixit Flaccus, docti illud forte Catulli est,
Ut cornix olim cultus studiosa nitentis
Pennarum sese furtivo compsit amictu;
Tunc in se toto sibi magni pectore gaudent,
Tunc nectar fundunt oculi dulcedine pleni,
Tunc animam cernas motos gestire per artus,
Tamquam hæc ingenii sua sint stellantia verba,
Non horum, a quibus haud ullo eripuere pudore.
Id saltem non negligerent, ut rapta coirent
Egregiè sarta, at sperabitur id quoque frustra.
Denique nil sani est: huc imprudentia & illuc
Effrenis saltus, atque æquora plana peragrat,
Donec præcipiti vectorem fregerit axe
Ferre domo est opus. at si quem natura relinquit
Judicii expertem, calamum deponere mandem,
Et tabulas: bimarem non omnes ire Corinthum
Pos-

Possumus, ut non te fallit, cui nota, Latine,
Sunt exempla domi, dein tu quoque labra rigasti
Fonte sacro, & poteras Juvenalibus esse coruscum
Sidus Musarum, & patriæ illucescere terræ.
Namque tibi ingenium, scribendi Phœbus & artem
Contulit, atque Deæ non deseruere canentem:
Præsertim tua cum præcordia pasceret ignis
Formosæ Lydes, teneros quæ dicere versus
Sæpe hortabatur, numeris & capta Latinis,
Et Thuscis, quamquam est Thusco gavisa lepore
Illa magis, quem portasti tu primus in Urbem
Romanus duplici religatus tempora myrto.
At mox, lene orsus, maturos edere fœtus
Cum nondum posses, pietas & fata sororis
Atrox in rerum fluctus, & tempora dura,
Ignarum maris, abstulerunt florente juventâ.
Hîc vero ambages longæ, & diversa pericla
Verum hiemem quamvis terram, passusque frementes
Sis pelagi cumulos, & monstra minantia fauces;
Attamen excepit patrius te portus ovantem
Puppe coronatâ, & sonuerunt litora plausu.
Quin & parta tibi ex cursu, horrisonoque fragore
Curarum patrio sapientia nomine digna;
Quæ Paulum non præteriit, vix ergo tiaræ
Accepit decus, ut magno regat omnia sceptro,
Cum salis Hadriaci dominam te mittit ad urbem,
Ut summis de rebus agas, atque ipse Senatum
Consiliis constantem, opibusque, & robore gentis
Fœderibus firmes, & nodo pacis aheno.
Hæc igitur nunc conficies: sed læta reversum
Excipiet cum Roma pedi dantem oscula sacro,
Molleque tempus erit post tanta negotia, vatem
Laudabis domino, & nostrum te carmen habere
Interea dices? tum si subriserit ore
Pacato, & fuerit visus tibi poscere, reddes.

Ani-

Andreæ Cornelio.

Andrea, cui maternum genus atque paternum
Attulit incolumis longum ſervata per ævum
Nobilitas, quid te externa in regione morari
Augurer. Euganeæ fueris cum redditus urbi
Unde æger (ſi quid mentes ego diſcere poſſum
Ex hominum facie) modo deceſſiſſe videris,
Jacturam veritus ſtudiorum, adeo tibi curæ
Quæ ſunt, ut reliquis præponas omnibus unam
Virtutem rebus, duplicem ut mereare coronam;
Quod durum inter opes tantas, ubi tota renidet
Argento domus, atque auro, luxuque potenti,
Quid falſum vero, quidve album diſcrepet atro
Quærere, & ante pedes extructis undique chartis
Malle voluptati egregium præferre laborem.
Præſertim cum ſint (patitur fortuna quod ampla)
Qui juvenem obliqui rapere in contraria certent.
Verum illi nequeunt conatu abducere pulchro.
Ac veluti quercus creis Alpina reſiſtit
Pulſa, licet ſummo contingat ſæpe flagello
Tellurem, jamjamque putet dare quiſque ruinam
Qui videt, & montem ramis implere caducis,
Illa adeo obſiſtens ventos contemnit, & imbres:
Sic pugnas, firmiſque adeo radicibus hæres
Immotus, nec te fallit ſapientia, quantum
Præſtet, & ut vivax cœlum dum ſuſtinet Atlas
Sola pererratis homines admiſceat aſtris.
Ergo nocturnus libros verſaſque diurnus,
Libros, unde animum informes, meliorque recedas.
Imprimis docuit virtus quæ dia Platonis,
Quæque etiam nobis poſt illum ſcripta reliquit
Summus Ariſtoteles, manibus deponere neſcis.
Non tamen ut ſpernas ultorem patris Oreſtem
Noſcere, & Ajacis Termeſſam fata querentem.
Sæpe etiam ſtomachum impigri miraris Achillei,
Et dum Telemacho Pylius dux cæde peractum

Bel-

Bellum incredibili narrat, curruque sonanti
Dimittit Spartam multo te incendit amore.
Et merito; nam non modulantur futile vates
Divini quidquam, sed dulci seria lusu
Apportant, suavemque linunt gravitate leporem,
Denique non croceis loris, & veste libelli
Purpurea, nec librarii multa arte magistri,
Atticus in studia incumbis, nosterque decora;
Verum tota tibi est insumere tempora chartis
Unum opus, ut si, præterea quid contigit, illud
Confestim mœrore animum conturbet acerbo.
O felix animi juvenis, cui Palladis artes
Sunt adeo cordi, & nihil est antiquius illis!
Quas nunc deseris, atque viam celer ire juberis.
Difficile in campo cervam prostrasse patenti
Assuetum silvis catulum, prædæque fugaci.
Sed patruo tanto quis non obtemperet amens?
Purpureos inter patres fulgente Senatu
Quem Roma accepit; dum tandem censet honores
Virtuti dandos summæ, ingeniisque paratos.
Quid quod amat te, nec patri concedit amore?
Quamvis nemo suo sit patri filius æque
Atque tuo tu carus; habes & pignora certa,
Quod factum te Pontificem jam tota salutat
Brixia: spes & majorum est, si forte regatur
Ipsius auspiciis olim præcelsa Quirini
Urbs, mandetque suis populis jura ille cupita.
Verum his Dii præsunt superi: quod fata jubebunt,
Illud erit, quin tu declaras gaudia præ te,
Quando ut præteream conspectum, atque ora sereni
Principis, offertur non contemnenda voluptas,
Atque etiam votis sapiens quam tu omnibus optes,
Quæ non una erit & simplex: invisere primum
Continget tibi Flaminium, dulcique tenere
Egregiam complexu animam cum intraveris altæ
Mœnia Veronæ, nam nunc se continet illic
Giberto gerat ut morem, primum ergo videbis
Flaminium, dein Frastorium, reliquosque Latini
Ser-

Sermonis, ſi quiſquam alius, Græcique peritos,
Collegit quos Gibertus poſt urbis omiſſas
Curas, & tantâ poſtquam ſe mole levavit.
Quin & ſublatis accurret Turrius ulnis,
Lætitia plenum ille ferens vultumque, animumque,
Non minus, ingenium cui eſt nobilitate, nec ortus
Magnis, non proavos tantos virtutibus æquat.
Ipſe etiam te cognoſcit Gibertus, amatque,
Nec nihil adventu veteris gaudebit amici,
Atque aliquid ſtudium gravius, frontemque remittet,
Hoc tibi concedens uni: & fortaſſe virentes
Illos per colles ducet, fluctuſque cientem
Benacum Hadriacos cernes, & litora circum
Frondea perpetuos foliis, quæ frigore, & æſtu
Mala ferunt vulgo pendentibus aurea ramis.
Eja iter ingreſſus pulchrum, ne damna verere
Ulla futura, urbem Trojæ qui cœpit ab uſu
Eſt habitus prudens longo, & ſermone virorum
Quales expoſui, aut etiam fortaſſe minorum.
Præterea non magna tuis, ita cenſeo, poſſunt
Exigui portare dies diſpendia Muſis;
Quin contra melior ſtudiiſque paratior aptis
Ad nos te referes, & libros mente refecta
Noctes atque dies evolves acrior, o quam
Non unquam aſſiduas juvat intermittere curas!
Et longos gratâ requie finire labores!
Præcipit & natura vices: nec flamina ſemper
In terræ gremium ex alio volvuntur Olympo.
Nec ſemper blandos per roſcida prata Napeæ
Ungue legunt viridi flores, & curvus arator
Depellit juga taurorum è cervibus, atque
Reddidit ut feſſos ſolitis præſepibus, herbam
Sufficit, & manibus ſudorem abſtergit amicis:
Ut cùm ſe extulerit glaucis Aurora quadrigis,
Reſtanti ſulcos infindat craſtinus agro.
Quod fieri ſecus haud poterat. revoca ergo libenter,
Andrea, defeſſum animum, pareque jubenti
Fato alacris. nos interea te carmine cœlo

Tol-

Tollemus, siquid contingit nectare lusus
Musa o nostros Clio, cui rite vocatæ
Nuper Medoaci ripam madefecimus agnâ,
Sæpe tuum nomen repetentes audiit unda;
Vicinusque jugo respondit Teplus amœno.

Ludovico Beccatello.

Lecta fuit postquam tua dulcis epistola nobis,
Ante omnes dilecte mihi Ludovice sodales,
Ex qua te lætum didici recteque valentem,
Excepto, desiderium quod non bene ferres
Nostri, nec posses mordacem evellere curam,
Hoc unum tibi præterea nil deesse quod optes:
Non potui id valde non angi, namque fatebor,
Ante quidem me cura minor, sed cura premebat,
Quod non aut hic tu simul esses, aut ego Jani.
Vel quia me docuit fortuna, & serior ætas
Ferre, malo assuetum, quidquid contingat acerbi
Vel quoniam se noti alii veteresque novique
Adglomerant lateri nostro, intereaque levamur,
Sicque importunas nugando fallimus horas.
Verum ubi quæ scribis nobis sunt cognita, sensi
Illico devinctum graviori vulnere, meque
Tam mœrore tuo percussum, ut nempe puderet
Quod mihi non esset tecum pars æqua doloris,
Quare incusabam nostris obstantia votis
Primum fata, & tam diversos esse querebar.
Alloquiisque carere & consuetudine nostrâ,
Temporibus quâ nulla fuit jucundior ullis.
Nam quæ tam conjuncta animis quæ pectora cernas;
Quæ vis nulla queat nullum dissolvere tempus?
Post tamen ad se animus rediit: casusque ferendo,
Vincere constitui quotquot fortuna tulisset:
Namque Deis visum superis, ut luce fruamur
Raro albâ, tenebris sæpe obversemur ut atris.
Quo deinde antiquis oculos defigere chartis
Contractum, & libros noctes versare diesque,

Ni numerum fugimus gnavi; eripimurque popello?
Nilque m ræ in ſtudiis proſunt, longique labores,
Quos ferimus, veræ quicumque cupidine laudis
Incenſi ſequimur quo nos ſapientia ducit,
His ego fomentis me ſolor, & explico frontem
Sæpe mero, viridi caput incingente coronâ,
Ergo & tu immeritum ſolves a corde dolorem.
Spargereque audebis, & flores poſcere, Bacchum,
Spumantem attollens pateram me ſæpe vocabis,
Abſentemque abiens animo præſente reviſes,
Corpora ſi nequeunt ſpatiis disjuncta coire.
Sic ego ſæpe ratem conſcendo, & navigo fluctus
Adriacos, videorque iſtis allabier oris,
Et portum ingredier tandem, & ſuccedere tecto,
Quo ſimul adveni, multa impertire ſalute
Coſmum & te videor, multa impertire cohortem,
Tum poſt complexus lætos, poſt oſcula læta,
Ducere ſermonem, & cœnam quam longa, per omnem
Ridere, & juvenum, Patavi ut diſceſtis ab urbe,
Nobilium ſtudia & curas aperire decoras.
De quibus accipies, quoniã in hoc quoque ſcire laboras,
Noſque tibi officium merito, & præſtamus amorem.
Accipies non multa: vetor nam ſcribere multa
Tempus ob anguſtum & majora negotia, ſed ne
Tu diffide tamen dictis, neve abiice noſtram
Hac de cauſſa operam, naſo aſpernatus adunco,
Te tanquam voti ſim dimiſſurus inanem.
Magna ſitis compreſſa brevi perſæpe lagenâ eſt,
Suſtolluntque etiam ſcintillæ incendia: forſan
Sponte ſua e verbis noſtris conſurget abunde
Commoditas, reliquum poſſis mox tradere ut orbem
Ipſe tibi, quamvis apices ego legero ſummos.
  Naturam certant omnes, elementaque rerum
Diſcere prima (quibus res quælibet informatur)
Subjecta, eſt habitu poſtquam nudata priore:
Omnia veſtigant, ſive immortalia noſtris
Se ſe oculis præbent longum ſpectanda per ævum,
Debita ſeu nigræ cernuntur corpora morti,

Pro-

Protulit æthereas volvens quæ tempus in auras.
Scilicet unde imbres fiant, cœlum unde tonantes
Sustineat currus, micet æther unde coruscis
Ignibus: hæc studio conantur noscere summo.
Addunt quænam herbas submittant prima virentes
Semina quænam altis educant montibus alnos.
Addunt, quid gemmæ & marmor quid fulgeat aurum
Argentumque decus cænarum, & sumptibus aptum,
Quidque æs inventum prius, & post lamina ferri,
Quæque greges avium pictos, quæ caussa ferarum
Omne genus, pisçesque maris quæ caussa propaget.
Est ipsis etiam curæ primordia nostra
Discere, & humanam penitus cognoscere gentem,
Curque homines præstent aliis animantibus usu
Sermonis, cur judicio & ratione potiti,
Cetera cum careant animalia lumine mentis.
Præterea innumeris decoret fulgentibus astris
Quid cœlum, & curant geminos quid torqueat axes:
Curant errantumque globos signisque decorum
Solis iter variis obliquo tramite mundi,
Et Solis consanguineam splendescere Lunam;
Est ubi nonnunquam mirantur lucis egere.
Denique quid rerum valeat natura creatrix,
Et quid ferre neget, studiis æqualibus ardent
Corripere, & nitidâ crinem insignire coronâ.
Attamen hos agitat dispar sententia, censet
Esse vias alias tentandas Barbarus, huic nec
Accedit Laurens, nec vestri dia Macigni
Virtus: hæret adhuc partes Boldunius utras
Laudet, quisque tamen puras accommodat aures
Egregiis Genuæ dictis, & percipit artem.
Jam sat habes pulchri quid agat studiosa juventus,
Cum qua communem Musarum è fontibus haustum
Ducebas, cum te colles Cosmumque tenerent
Euganei? Cosmum, quo non præstantior alter
Condere seu liquidum dulci testudine carmen,
Seu sermone opus est aliquid narrare pedestri.
Quem verbis primum nostris salvere jubebis,

De-

Deinde Casim, si forte Casis, se contulit istuc
Urbis lassus, & ut caros invisat amicos.
Vive, valeque memor nostri, mandataque serva.

In candorem Veneris.

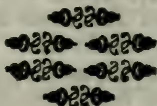
Candida sunt nivei concreta coagula lactis,
  Candida sunt oculis visa ligustra meis;
Candida dona eboris nigro mittuntur ab Indo,
  Candida sunt Pariis marmora cæsa jugis
Candida pluma tuos, Cythereïa, vestit olores,
  Candida Sithonia est terra refusa nive:
Candidior cunctis geminorum est mater Amorum,
  Lacte, ligustro, ebore, marmore, olore, nive.

De suis temporibus.

Olim habuit Cypris sua tempora: tempora Mavors
  Olim habuit: sua nunc tempora Pallas habet.

Ad Leonem X.

Saulus, & insanâ rabie Lupa concita nuper
  Quærebant tacitis perdere te insidiis.
Si tibi, uti nomen, generosi est ira leonis,
  Non in tam vilem sæviet illa feram.
Si Deus es, Saulo ignosces: Sauli est, prius hostem
  Esse Dei, sed mox pro Jove cuncta pati.

CHRISTOPHORI LANDINI

FLORENTINI.

Ad Bartholomæum Opiſcum Scalam Collenſem.

QUæris cur noſtros macies contraxerit arctus,
  Inque dies creſcat pallor in ore mihi.
Cur placidus miſeros relevet non ſomnus ocellos,
  Cur lacrimæ a facie fluminis inſtar eant.
Ah neſcis quantæ vexent mea pectora flammæ,
  Hæc, mi Scala, vides quid ſit amare malum.
Quod ſi te certa Deus hic violare ſagitta
  Cœperit, & faculis urere corda novis;
Tunc Titii duros poteris ridere dolores,
  Vulturis, & ſævi roſtra putare jocos.
Tantaleæque voles potius ſuccumbere ſorti,
  Oraque Tartarei terna videre canis.
Quam ſemel inſano mentem vitiare veneno,
  Et ſentire quibus ignibus urat amor.
In me tela volant, in me ſua fulmina tædas
  Concutit, inque dies durius inſtat amor.
Tu tamen infando non dum, mea Xandra, furori
  Succurris, moriar ſi mihi lenta venis.
Quæ tibi, quæ laus eſt, quæ gloria tanta, miſellum
  Perdere me? damno ſtant mihi fata tuo.
Quis roſeam faciem, quis cygnea colla manuſque
  Si peream, vel quis lumina nigra canet.

Seni Senarii ad imitationem Petrarcæ.

Jam ſatis extremo fuerit ſerviſſe furori
Dum vigil inſomnes poteram producere noctes
Sit ſatis heu fruſtra tantos toleraſſe labores
Ni cupiam hanc omnem vitam traducere luctu,
Poſtquam ſperata privas me, Xandra quiete,
Atque jubes tota ſic, o, lugere juventa
Ah quot noſtra tulit (norunt dii) Xandra, juventa,
Quam tu perpetuo vexaſti ſæpe furore;
Ergo quod reſtat placidæ donare quieti
Fas erit, ac reliquas levius producere noctes
Inſanum cum ſit tam duro tempora luctu
Conterere, & nulla requie donare labores.
Morte olim tantos placuit finire labores,
Atque id feciſſem prima, fera Xandra, juventa,
Sed ſpes ſemper erat poſſe hoc tua flectere luctu
Pectora, nam numquam duxi talem eſſe furorem
Qui vel noſtra dies vel poſſet pectora noctes
Perdere, & æterna mentem privare quiete.
Sed poſtquam tecum ſtultum eſt ſperare quietem,
Hæc mihi tam duro ſunt præmia digna labori,
Has ſtatui curæ meliori impendere noctes,
Quodque pudet prima non perfeciſſe juventa,
Nunc faciam; tu, Phœbe, tuo mea corda furore
Incute, nam triſtes cupio nunc ludere luctus
Præteritos referam læto jam tempore luctus
Te duce, Phœbe, tuo vati, da, Phœbe, quietem,
Da mentem mihi, Phœbe, novam, ſanctumque furorem
Inſpira, ut vanos valeam enarrare labores,
Ut noſtris edocta malis ventura juventa
Teque cupido dies fugiat, teque improbe noctes.
Cur unam de mille mihi ſaltem improba noctem,
Qua mihi tam triſtes licuiſſet ponere luctus,
Huic ego præteritæ penſarem dura juventæ
Tempora, & hanc ſolam poſſem preferre quietem
Cunctis, quos olim pro te, mea Xandra, labores

Excœpi duro correptus corda furore.
Sed prius æolio crescent sub vellere noctes
Atque labor Phœbi poterit sibi ferre quietem,
Quam furor, aut luctus sinat hanc lætam ire juventam.

Ad Leonem Baptistam Albertum.

Ibis sed tremulo, libelle, gressu,
Nam cursus pedibus malis negatur,
Verum ibis tamen, & meum Leonem
Baptistam Aonidum decus sororum
Antiqua Æneadum videbis urbe.
Quid stas? quid trepidas, libelle, inepte?
Cur non sumis iter? times ne tanti
Forsan judicium viri subire?
Nil est quod timeas; legit poëtas
Doctos ille libens; salesque laudat.
Lenes, & placidos probat lepores,
Sed nec rancidulos, malosque vates
Quamvis molliculi nihil bonique
Candoris teneant, fugit severus;
Laudat siquid inest, tamen modeste
Laudandum, reliquum nec usque mordens
Coram carpit opus, bonusque amice
Secreta monet aure nigriora.
Quæ tolli deceant. simulque verti
Albis carmina versibus, suumque
Non hunc grande sophos, decensque lusus,
Quamquam utroque valet nimis diserte,
Non Alberta domus facit superbum,
Cunctis est facilis, gravisque nulli,
Hinc te, parve liber sinu benigno
Lætus suscipiet, suisque ponet
Libris hospitulum, sed heus, libelle,
Audin, nequitiæ tuæ memento,
Quare si sapies severiores;
Quos ille ingenuo pios pudore
Multos composuit, relinque libros,

Et

Et te pafceris illius querelis
Docti, five canis jocis Hyberi,
Argutæ, lepidæque five mufæ
Extremum comitem dabis, fuperque eft
Iftis fi potes ultimus federe.

Epitaphium in Leonardum Aretinum.

Hic, cui frondenti nectuntur tempora lauro,
Romanæ linguæ dos Leonardus erat.
Qui Florentini defcripfit gefta Leonis,
Tranftulit & Latiis dogmata Græca viris.

Laudes Dianæ.

Candide laudes age jam canamus
Mufa Dianæ: nemus illa, manes
Inferos, cœlum colit & ferenum
Terna poteftas.
O Jovis fummi decus omne prolis
Virgo, quæ fratrem modo nata diva
Diligens partu relevas parentis
Lucida Juno.
Tu fuis feptem Niobem fuperbam
Ulcta Latonam celeri fagitta
Filiis orbas, prohibefque matris
Numina temni.
Nec tuos aufus temerare fontes,
Cernere & nudas vetito Napeas
Lumine Acteon meritas refugit
Pendere pœnas.
Nunc enim prifca fugiente forma
Cornibus fpargi comites ftupebant,
Hic fibi notis canibus revelli
Vifcera fentit.
Nulla fed major tibi diva venit
Fama quam per te rudis infolenti
Miles in partu mea magna cura

Xandra ſuperſit.
Tu meæ partus dominæ dolentis
Mitigas felix nimios dolores
Tu ſinu natum puerum benigno
Læta receptas.
Digne nunc tali puer o parente,
Quem nec alatus ſuperet Cupido,
Sis precor matris decus, & voluptas
Maxima matris:
Namque tam cunctos roſeis labellis
Candido vultu pueris preibis,
Quam parens cunctas ſuperat nitenti
Fronte puellas.

Ad Bartholomæum Opiſcum Scalam Collenſem.

Deſine jam leges noſtro præſcribere amori,
Deſine ſolus amor neſcit habere modum.
Quis modus aut Myrrhæ, cum matris adultera facta eſt
Aut qui Medeæ finis, amice, fuit?
Quis modus aut Scyllæ cum crinem dura puella
Execat infami regna paterna manu?
Solus amor vaccam ligno ſimulare dolato
Paſiphen juſſit, furtaque ferre bovis.
Phyllida ſolus amor laqueo ſubnectit amaro,
Dum tu Demophon fallis inique fidem.
Sed quid femineos nunc eſt numerare furores
Adiicit hic ſuperos in ſua regna Deos.
Nec puduit cygnum, paret cui regia cœli
Induere, & plumis ſpargere membra novis.
Et crinitus oves ad flumina pavit Apollo,
Ut poſſet dominæ ſe refovere ſinu.
Inque jubas abiit magnus Saturnus equinas
Vallibus Ideis gramina paſtus amans.
Nec matri Deus iſte ſuæ, Deus iſte pepercit,
Illius imperium ſenſit & alma Venus.
Ah quoties Paphon, quoties ſua regna Cithera
Deſeruit flammis jam calefacta novis.

Et

Et modo Pancheis demens errabat in agris
  Cerneret ut vultus pulcher Adoni, tuos.
Et modo Myrrhea requiescens fessa sub umbra
  Pectore fusa suo basia mille dabat.
Nec visum indignum niveos ornare lacertos
  Retibus, & duro ducere monte canes.
Nec suus à puero poterat divellere conjux,
  Non Mavors quondam maxima cura sibi.
Quin etiam montes, ac turpia lustra ferarum
  Prætulerat cœlo, prætuleratque Jovi.
Omnia formosum propter faciebat Adona,
  Tantum nostra valet vertere corda furor.
Ergo, Scala, meo leges imponere amori
  Desine, solus amor nescit habere modum.

Ad Bartholomæum Scalam, de suis Majoribus.

Inquiris veteres ubi quondam Scala penates
  Majores norim composuisse meos.
Non ego Cecropia refero de stirpe parentes,
  Nec domus antiquos Julia præbet avos.
Nullus & egregios titulus mihi signat honores
  Quos inhiat laudis ambitiosa sitis.
Tecta nec e Fesulis spectantur fulta columnis,
  Nec regum nobis arca recondit opes.
Tu tamen alma meis priscas Florentia sedes
  Spiritus classis non procul æde locas.
Est vicus Tusci putei cognomine clarus
  Urbis, qui in lævo mœnia colle videt.
Hic, tu Scala, meæ cernes primordia gentis,
  Quamvis parva tamen hic monumenta patent.
Nam licet ex humili populo mea surgat origo,
  Casta tamen semper & sine labe fuit;
Nec Musis odiosa piis, nec inutilis armis,
  Nec venit hæc patriæ dissimulanda suæ.
Hoc Campaldinæ testantur funera pugnæ
  Tempore, quo rubris fluxerat Arnus aquis.

Namque huc Landinus comitatus signa tribunum,
Quæ velis niveis nigra flagella notant,
Sumpserat a proprio non aspernanda tribuno
Munera dum cæso victor ab hoste redit.
Hic avus, o Francisce, tibi, cui Musa canora
Arte dedit priscos æquiparare viros;
Nec magis Aoniæ gaudent Amphione Thebæ,
Cum stupeant dulci saxa coisse lira.
Quam tua Tyrrheni soliti per templa, per ædes
Organa tam facili cernere pulsa manu.
Lesbous celeres cantu Delphinas Arion
Permulsit, vitreas dum rate findit aquas.
At Rhodopes gelidis ducebat montibus ursos
Orpheus, & fulvos per juga summa lupos.
Sed neque per silvas, neque per freta dulcius illo
Hactenus audisse jurat Apollo melos.
Quin & adoptiva Musam de stirpe parentem
Rettulit, & Musis dignus alumnus erat.
Sed simul heu nulli superi dii cuncta dedere,
Nullus & ex omni parte beatus erit.
Nam qui Syrenas superabat voce canoras,
Damnata æterna lumina nocte tulit.
Non quia sic meritus fuerit, sed noscite quanta
Invidia livor infera regna premat.
Est inter Stygias Phthone deterrima nymphas,
Tempora cui multus oraque pallor obit.
Hanc pater, & Stigiæ Phthonem dixere sorores,
Invida quod tristi fronte secunda videt.
Hæc patrias primis tenebras jam liquit ab annis,
Ausa per excelsas ætheris ire plagas.
Namque potest hominum res si turbare secundas,
Tunc fruitur proprio nympha maligna bono.
Ergo forte trium perscrutans fata sororum
Audierat Lachesis talia voce dari.
Nascetur Fesula Franciscus origine tali
Dircæum quali vidimus arte linum.
Protinus invidia tumuit Dea sæva, suisque
Supplicibus Clothon vocibus alloquitur.

O Dea, nam nulli vitæ ſub lumen ituro
  Te ſine mortali janua prima datur;
Caſtalii quæ ſacra colunt Eliconides antri,
  Jam mira cupiunt arte parare virum;
Et cupiunt; & tanta illas fiducia cœpit,
  Ut ſibi vel ſine te cuncta licere putent.
At tu ne quiſquam quondam tua numina temnat,
  Ne lateat, poſſit quid tuus orbe furor
Illius æterna damnabis lumina nocte,
  Sit Linus, ut jactant, dummodo cæcus eat;
Hac olim Tamyrim pœna afflixere Camœnæ,
  Certaret cantu cum ſuperare Deas.
Hac nunc illarum pœna afficiatur alumnus,
  Sic tua qui ſpernat numina nullus erit.
Dixerat, & partus maturi venerat hora;
  Atque tuam mater, Parca, petebat opem.
Ergo ades, & puero referas dum limen, adempta
  Ætheris in lucem luce venire jubes.
Non tamen Aoniæ cæcum ſprevere puellæ,
  Nec puduit molli ſæpe fovere ſinu.
Muſarum ſilvis, Muſarum montibus olim
  Luſit, Muſarum captus amore puer.
Quin & Pierias Phœbo ducente per umbras
  Audivit ſacros ex Helicone choros.
Audivit varia modulantes voce ſorores,
  Hæc ore, hæc tibiis, concinit illa fide.
Atque hic diſparibus nato diſtincta cicutis
  Organa porrexit Calliopea ſuo.
Atque ait Auſonias ſumme hæc, i nate per urbes,
  I noſtras laudes, noſtraque facta cane.
Tanta hic carminibus tibi gloria ſurget Etruſcis,
  Threicii quanta carmine vatis erat.
Nam mire Tuſco vivens celebraberis Arno,
  Lydia qua fulvus temperat arva leo.
Nulla dies ſacrum poterit ſubducere nomen,
  Sed tua poſt major funera creſcet honos.
Nec mater de te quidquam mentita, ſuiſque
  Egregiam verbis facta tulere fidem.

Nam-

Namque Fluentini ſolus dum cantibus ædem
  Pontificis celebras Tuſcia tota ruit.
Teque rudes, doctique ſimul, juvenumque, ſenumque
  Pectora divinis obſtupuere ſonis.
Sed nec tu fueras una contentus in arte
  Cum poſſes veterum dogmata noſſe patrum;
Nam ſolers rerum cauſas, penituſque repoſtæ
  Naturæ occultas tendis inire vias.
Et quod terrenis oculis vidiſſe negatum eſt,
  Cernere mente parens Calliopea dedit.
Jamque tuum nomen duras tranſcenderat alpes,
  Oraque compleræt trans freta longa virum.
Quin & marmoreo moriens donare ſepulchro,
  Quod nunc Laurenti templa vetuſta tegunt.
Templa tegunt, quem mox Coſmus ſuffulta columnis
  Fornice ſublimi conſpicienda dabit.
Tunc licet aurato niteant laquearia tecto,
  Et Feſulus multa ſplendeat arte lapis,
Non tamen e media quoque removeberis æde;
  Nec volet hoc doctis qui favet ingeniis:
Nam favet ingeniis Coſmus, quin luce carentum
  Inviolata loco buſta manere jubet.
Æternum, Franciſce, igitur per ſæcula vives,
  Et tuus Eliſium ſpiritus arva colet.
Sed nec degeneres referet tibi fama minores,
  Nullaque de turpi poſteritate nota eſt.
Nam tibi germanus fuerat, cui cara nepotem
  Progenies magna non ſine laude dedit.
Nam Gabriel, quem ſorte ſua Camaldula legit
  Relligio niveis conſpicienda togis;
Ambroſi primos nutritus lacte per annos
  Roſcida Gorgoneis antra ſubivit aquis.
Hinc fidibus proceres cœli laudavit, & illos
  Militiam ſummi qui meruere Dei:
Qui nobis patriam pro Chriſto vulnera paſſi,
  Sanguine divinam jam peperere ſuo.
Mox dum Parrhaſiæ Piſano in litore gentis
  Victa Fluentino mœnia Marte canit.

Ante

Ante expectatum juvenilibus obrutus annis
  Deserit heu quanto prœlia cœpta pede.
Sic nobis Gabriel prima fraudate juventa
  Complesti luctu saucia corda gravi.
Nam tibi me Musæ, tibi me patruelis origo
  Junxit, & ex uno sanguine ducta domus.
Tu me Musarum magno inflammatus amore
  Cyrrhei impuleras scandere celsa jugi;
Te duce Permessi liquidas ad fluminis undas
  Venimus, & sacro tinximus ora lacu.
At nunc si Phœbus velit aspirare canenti,
  Magnorum ut possim dicere facta virum,
Si qui rauca canit gracili nunc carmina plectro,
  Intonet altiloquo major in ore sonus.
Cosmus, & egregii cernent me pignora Cosmi,
  A patribus nusquam degenerasse meis.

Adversus Avaros.

Divitiæ vobis variis quærantur Avari
  Artibus, ut multas arca recondat opes.
Atque alius terras primo sub sole calentes,
  Et petat Eoo litora juncta salo.
Alter ad extremas Hispani gurgitis urbes
  Merce gravem Tusco solvat ab amne ratem.
Adversasque hiemes durus, fluctusque marinos
  Substineat, navi sæpe labante miser.
Ast hic militiæ sævos tolerare labores
  Discat, & ad sonitum castra movere tubæ.
Sæpeque brumales horrenti sub Jove noctes
  Exigat; aut pluvio sidere currat iter.
Quid tamen hinc pretii post tanta pericula vitæ
  Proveniet? semper ut miser esse velim.
An tanti est digitos nitidis ornare lapillis?
  Vel Tyrio bibulam murice ferre togam?
Verum agite, o cupidi: sed quantum crescet acervus
  Nummorum, tantum crescet avara sitis.
Sollicita assiduis involvite pectora curis,
  Nec veniat vobis lætior ulla dies.

Me nec pauperies, nec tristior ulla cupido
  Impellet patrio longius ire solo,
Quod mihi si Musis fieri contingat amicum,
  Illarumque meo si sonet ore furor;
Tunc ego Persarum ditissima limina regum
  Ridebo, aut si quid pulchrius Indus habet.
Tunc dignum nostra carmen cantare puella
  Dulce erit, & dominæ sic placuisse meæ.
Tunc tua forma meis nitide depicta libellis
  Diffugiet nigros, aurea Xandra, rogos.
Verum agite, o Musæ, mihi maxima numina Musæ,
  Jam liceat vestro pellere fonte sitim:
Me vestrum ventura ætas cognoscat alumnum,
  Eductum vestris sentiat esse jugis.
Quod si me indignum vos tanto munere divæ
  Ducitis, & nostri gratia nulla movet,
Hoc saltem tali libeat præstare puellæ
  Non mihi, sed dominæ carmina vestra peto.
Quæ si forte suo sic defraudetur honore,
  Invidia nemo vos caruisse putet.
Castior hæc Helena est, fuerat nec pulchrior illa
  Smyrneam potuit quæ meruisse tubam.

Ad Petrum Medicem Magni Cosimi filium.

Purpureis semper vernent tibi busta rosetis,
  Inque tuum tellus sit levis usque caput;
Ulla nec Elysios passim celebrata per agros
  Quam tua Mecœnas, rideat umbra magis.
Mecœnas inopes quondam miserate poëtas,
  Mecœnas Phœbi, Pieridumque decus.
Te duce grandisonas consurgit in arma virumque,
  Olim qui denas vix cecinisset oves.
Alter erat tenuis pauper præconis alumnus,
  Cujus erat Lalagen dicere posse labor.
Hic ubi Campanos a te deductus in agros,
  Pauperiem verso sensit abire pede.

Pro-

Protinus heroum Lesboo carmine laudes,
  Et ſuperum cecinit dulcia furta Deûm.
Nec mirum triſti pulſis e pectore curis
  Libera ſi tantum mens agitabat opus.
Sed nunc Mecœnas Tyrrenis alter in oris
  Conſpicitur, claris qui favet ingeniis.
Vos modo ſublimi vates conſurgite verſu,
  Qui cupitis ſacra cingere fronde caput.
Sive Sophocleis libet hæc cantare cothurnis,
  Seu juvat Aonii ludere more ſenis.
Nam Medicum Feſulis ſtabunt dum fulta columnis
  Atria, magnanimis concelebrata viris,
Nec vos materies, nec merces carminis unquam
  Deſeret, hoc virtus præſtat utrumque Petri;
Ille colit Muſas, doctos colit ille poëtas,
  Unquam nec merita laude carere ſinit.
Nam novit quæcumque armis, quæcumqe togata
  Pace gerant clari nobilitate viri.
Ni fuerint magno Muſarum fulta favore
  Tendere in æternum non reditura ſitum.
Ergo colit doctos, doctorum & carmine vatum,
  Quæ ſint digna cani, maxima facta gerit.
Nuſquam magnanimo genitus, fortique parente
  Inceptis gravibus degener ipſe fuit.
Nam tantum emicuit juvenili in pectore quondam
  Conſilium, quantum vix ſolet eſſe ſeni.
Inque dies crevit virtus creſcentibus annis,
  Seque tulit gradibus accumulata novis.
Unde & maturo gravior cum acceſſerat ætas,
  Nam cuncta ex uſu mens meliora facit,
Quid mage jam ſanctum, vel quid divinius unquam
  Lydius Etruſca vidit in urbe Leo?
Ergo agite, o vates, ſublimi inſurgite verſu,
  Seu libeat natum dicere, ſive patrem.
Jam canite altiſono Medicum pia carmine facta,
  Queis ſervata ſalus ſæpe fuit patriæ.
Et ſi vos patriæ pietas tenet ulla, parentes
  Jam patriæ verſu concelebrate novo.

Ad Xandram.

Quarta nimis misero mihi jam devolvitur æstas,
Ex qua, Xandra, tuus me male vexat amor.
Talis amor, qualem nec mater sensit amoris
Cum stupuit vultus pulcher Adoni tuos.
Pontica nec qualem sensit male sana puella,
Esonide timuit cum sæva juga suo.
Ardebant ambæ miseræ penitusque medullas,
Exurens ibat tosta per ossa calor.
Ad mea si spectes quantæ præcordia flammæ
Involvant, quantis ignibus urat amor,
Ultima jam nostri poterit scintilla caloris
Colchidos, & Veneris exuperare faces.
Me miserum, non ora cibus, non lumina somnus
Intrat, & in toto corpore nulla quies.
Multaque jam fractum quassant suspiria pectus,
Sic miser in luctu tempora nostra tero.
Ah quoties totas gelido subsidere noctes
Egimus ante tuas dura puella fores.
Tristiaque in junctos torquens convitia postes
Lugebam misero limina clausa mihi.
Heu modo vernali suspendi flore coronas
Intexens rubris lilia cana rosis.
Et modo per rimam tenui sub voce querelas
Immisi, & tenui verba notata sono.
At cecini surdæ, nam cum tibi carmina dicto,
Protinus aspideis auribus ista caves.
Sed jam tam sævo subducere lintea vento
Tempus adest, portum fessa carina petat.
Tempus adest requiem tanto præstare dolori,
Nostraque disrupto solvere colla jugo.
Seu juvat æterno pectus damnare furore,
Altera mi dabitur quæ velit esse mea.
Tu quamvis tibi sim marcenti vilior herba,
Nec nostræ tangant pectora dura preces;
Amissum frustra quondam revocabis amicum,
Ista tibi penitus verba superba cadent.

Novi

Novi ego poſcentes ſemper luſiſtis amantes,
Irriſæ cupitis ſponte ſubire viros.
Oenone Paridem nimium patienter amavit,
Dum putat igne ſuo poſſe perire Parim.
Aſt ubi Tyndaridos juvenis ſuccenſus amore
Iliacas movit per freta longa rates,
Tum primum damnaſſe ſuos male ſaucia faſtus
Dicitur, & flammis incaluiſſe novis;
Tum primum penitus non indulſiſſe furori,
Et doluit lentæ damna ſubiſſe moræ.
Ah quoties patrio recubans reſupina ſub antro
Torſit in abſentem talia verba Parim:
Men refugis tanto, crudelis, flumine natam?
Qua ſine jurabas poſſe placere nihil?
Illa ego ſi neſcis ſum quam laudare ſolebas,
Præferre & cunctis, perfide, Nayadibus.
Nunc aliam ſequeris pro qua Trojana juventus
Occidat, & Priami pergama celſa ruant.
Talibus implebat juga proxima ſæpe querelis,
Et gemitum audierat jam nemus omne ſuum.
Quin etiam lacrimis fluvios auxiſſe paternos
Fama fuit; tantus ſenſibus ardor erat.
Non tamen his lacrimis Phrygiam retinere carinam,
Nec Paridos potuit ſiſtere vela ſui.
Ergo ſi ſapient faſtus fugiſſe decebit
Pulchras, pulchra licet nulla ſuperba placet.
Quod ſi jam nobis advertis mitius aures,
Et flectis precibus pectora, Xandra, meis.
Quod mihi cumque olim dabitur, pulcherrima, vitæ
Scribam: ſic nobis noſtra puella dedit.

Deſcriptio Montis Aſinarii, ad Laurentium Creſcium.

Eſt mons æternum tribuit cui nomen aſellus,
Quem Tuſca octavus ſignat ab urbe lapis.
Hinc denſis tegitur ſilvis, & mollibus umbris,
Floribus hinc rident prata decora novis.

Nec

Nec non & varii passim per gramina rivi,
  Scabra inter rauco murmure saxa fluunt,
Et purum innumeræ circum sua rura volantes
  Effundunt liquido gutture carmen aves.
Verticis at summo Reginæ Virginis aram
  Indigenæ prisca relligione colunt.
Namque ibi miranda constructum ex arte sacellum
  Sancta Sacerdotum, pullaque turba tenet.
Huc nos, dum rapidi ferventia terga leonis
  Altior, & flavas urit Apollo jubas,
Laurenti dulcis sævos ex urbe calores
  Fugimus; hic placido nos fovet aura gelu.
At te, cui patriæ celebres debentur honores,
  Fas erit urbanæ tædia ferre togæ;
Sollicitumque piis pectus componere curis,
  Civibus unde queas consuluisse tuis.
At me, quem magnis sors adversissima rebus
  Inferiore dedit sæva jacere gradu,
Sit satis umbroso viridis sub tegmine quercus
  Ludere Pierio carmina grata choro
Quod si Castalios nequeam libare liquores,
  Nec folia ex lauro carpere, Phœbe, tua,
Quis vetet, imbellesque capras, leporesque fugaces
  Urgere alipede per juga summa cane?
Aut pingui incautas volucres innectere visco,
  Aut gregis insidias fallere casse lupos.
Ipsaque jam nantes liventi calce supinum
  Pisciculos nobis flumina parva dabunt.
Nuper & emuncto poscenti villica lacte
  Occurret multa rusticitate decens.
O te felicem quisquis civilia temnens
  Munera florentis ocia ruris amas;
Nulla hic mulorum poterit tibi rumpere somnos
  Turma, nec ærato calce recussa silex.
Nec faber ardenti nocturnum forcipe versans
  Ferrum, nec querula stridula plaustra rota.
Et procul hinc aberit, juvat hoc quoque, nec mihi fastus
  Opponet totiens Xandra superba suos.

Non

Non erit ad ſurdæ cantandum limen amicæ,
  Crudelis dominæ jurgia nulla feram,
Totum præteriit, ſed quæ ſunt præmia? luſtrum,
  Ex quo Xandra tuus me male vexat amor.
Et tamen interea mitis quandoque fuiſti:
  Multa ſed heu minimo toxica melle bibi.
Nunc quoniam penitus noſtro adverſaris amori
  Inque dies minus eſt jam tibi cura mei;
Concedam; ſed tu, ni me Venus impia ridet,
  Flebis adhuc fido verba dediſſe viro.

Epitaphium Philippi Architecti.

Qui venis externis fama commotus ab oris,
  Virginis ut cernas ſplendida templa Deæ,
Me quoque tam vaſta celebrem teſtudine fabrum
  Hoc tumulo clauſum noſce: Philippus eram.

Ad Urbem Florentiam.

Hactenus egregiam niveo candore puellam
  Et dominæ luſi lumina nigra meæ.
Nunc tua majori præſtans, Florentia, verſu,
  Dent modo fata viam, fortia facta canam.
Quid juvat antiquas heroum dicere laudes?
  Aut quid Thebanos bella nefanda duces?
Nil mihi cum Priamo, nil tecum, fortis Achille,
  Tu Paris atque Helene fabula nota vale.
Hæc Grai, hæc Latii quondam cecinere poëtæ,
  Tritaque ſunt noſtris auribus iſta ſatis.
Dicam ego Romanæ florentes urbis alumnos
  A patribus numquam degeneraſſe ſuis.
Et referam verſaſque acies, & mœnia celſi
  Boniti plano juſſa jacere ſolo
Et vos, o Piſæ, cantabimus altera nobis
  Carthago tandem noſtra tuliſſe juga.
Nec ſemel adverſo jam fractos marte Senenſes,
  Atque lupam turpi terga dediſſe fugæ.

Quid Volaterranis sublimi monte superbis
 Profuit in summis mœnia habere locis?
Dispositasque suis muris armare cohortes,
 Volvereque in nostros saxa superna viros?
Scanduntur rupes, tum denso milite porta
 Frangitur, & medio ponimus arma foro.
Ah quam felici præclaræ mater alumnæ
 Roma fluentina mœnia condis ave!
Hinc manibus nostri procero corpore Chascha
 Foresi moriens sanguine tingit humum,
Chascha unus solitus reginas sistere turmas
 Non tulit Etrusci fortia tela ducis.
Sed nimis heu gracili tam grandia prœlia versu
 Ludo, meos humeros non onus omne decet.
Est furor, est, cymba vasto me credere ponto
 Exigua, fluvios nostra phaselus amet
Sitque satis dominam miseris urgere querelis,
 Mulcere & gracili pectora dura lyra.
Imparibusque modis teneros disponere amores,
 Hæc tibi materies, parve libelle, datur.
Nec tamen exiguum talem dixisse puellam
 Duxeris, hæc laudis gloria magna mea est.
Gloria magna quidem talem dixisse puellam,
 Cui similis quondam nulla puella fuit.
Nam niveos vidi flores, vidique rubentes
 Virgineo mixtos molle decere sinu.
At dominæ faciem si contemplabere nostræ,
 Pulchrius in Xandra est fusus uterque color.
Quale ebur æquabit dentes? quæ rubra labellum
 Purpura? quæ vincent cygnea colla nives?
Fulgeat ut libuit, tersum perfulgeat aurum,
 Non tamen has superet candida Xandra comas.
Ipsa tuis oculis cedet Venus, ipsa Deorum
 Regina incessus optet habere tuos.
Una fluentinis nata es tu gloria nymphis,
 In te congessit quidquid habebat amor.
Sis modo, justa peto, nostro non sæva furori:
 Hinc laus est formæ tota futura tuæ.

Lau-

Laudamus fateor flavos in virgine crines,
  Candidulam frontem, candidulasque genas.
Sed mage laudamus mores in cuncta venustos,
  Aut si quam precibus flectere possit amans.
Contra autem fastus qui non odere superbos?
  Quamvis pulchra tamen nulla superba placet.
Oderunt superi crudelia pectora divi,
  Et trucibus mymphis multa dedere mala.
Heu poteras Phœbo Daphne gaudere marito,
  Et conjux talem scandere læta thorum.
Sed dum illum durè refugis, vah stulta puella!
  Qui, modo sana fores, ultro rogandus erat.
Candida frondenti tibi sunt circumdata lauro
  Pectora, & in ramos brachia versa novos.
Sic hominis veterem penitus mutata figuram.
  Flumina nunc arbor facta paterna colis,
Sic Arethusa sui nimium dum sæva querelas
  Alphei, & placidas spernit amata preces.
Vel dictu miserum, vitreas mutatur in undas:
  I nunc, te Alpheo dura Arethusa nega.
Iphis Anaxaretes nimia feritate repulsus
  Ante diem Stygiæ flumina vidit aquæ;
At Venus indignos fastus non passa puellæ,
  In lapidem verti candida membra jubet.
Ergo si sapies externis docta periclis
  Xandra in me facilis mitia corda geres.
Neve heu sit tanti lacrimas vidisse furentis,
  Tristia cum salsus irrigat ora liquor.
Vel tibi vel minimum jubeat nigrescere dentem
  Si quis adhuc miserans vindicat ista Deus.

Ad Musam ut Florentiam, ad Johannem Antonium pergat.

Curre, sed extemplo Thuscum visura leonem,
  Atque fluentinas, candida musa, domos.
Verum ubi sublimem turrim, portamque Senensem
  Intraris, recta perge subinde via.

Et Veterem transi Pontem, quem mollibus undis
  Subfluit, & placidis irrigat Arnus aquis.
Ex hinc Sericeas intervectere tabernas,
  Et Mercatorum compita pulchra Fori.
Neve Malum post hæc Callem transire timebis,
  Namque habet hic falsi nomina vana metus.
Neve iter inflectes, quamvis sit propter eundum
  Lustra lupæ: fugit hanc femina nulla viam.
Hinc trivium a Paleis dictum, & Laurentia velox
  Templa petes opibus nobilitata novis.
Non tamen hic vastis moles miranda columnis,
  Inque dies surgens te remoretur opus.
Nec latus in dextrum dum magna palatia magni
  Suspectas Cosmi, pes tibi lentus eat;
Sed breve quod spatium superest decurre, Camœna;
  Sic demum in Gallam musa ferere viam.
Dulcis ubi ædiculas, carique subibis amici,
  In cujus primum fessa quiesce sinu.
Exhinc quammultam memori refer ore salutem,
  Johannemque meum longa valere jube.
At te quid Romæ faciam si forte rogarit,
  Dicito me veterum discere relliquias.
Quas oculis si quis poterit jam cernere siccis,
  Hunc hominis pectus non habuisse putem.

De Roma fere diruta.

Et cunctis rebus instant sua fata creatis,
  Et quod, Roma, doces, omnia tempus edit.
Roma doces, olim tectis miranda superbis,
  At nunc sub tanta diruta mole jaces.
Heu quid tam magno præter sua nomina Circo
  Restat, ubi exquilias sola capella colit?
Nec sua Tarpejum servarunt nomina montem,
  Nec Capitolinas Juppiter ipse domos.
Quid Mario, Cæsar, dejecta trophæa reponis,
  Si quod Sylla fuit hoc sibi tempus erit?
Alta quid ad cœlum Tite surrigis amphitheatra
  Ista olim in calcem marmora pulchra ruent.

Nau-

Nauta Palatini Phœbi cantaverat ædes,
  Dic tua, dic, Phœbe, nunc ubi templa manent?
Heu puduit ſtatuas Scopæ ſpectare refractas,
  Hæc caput, iſta pedes perdidit, illa manus.
Nec, Praxiteles potuit defendere nomen.
  Quo minus ah putris Herma tegaris humo
Hanc nec Phydiaca vivos oſtendere vultus
  Arte juvat; doctus Mentor ubique perit:
Quin etiam Auguſto Stygias remeare paludes
  Si licet, & vita rurſus in orbe frui,
Inquirens totam quamvis percurſitet urbem,
  Nulla videre ſui jam monumenta queat.

Ad Antonium Caniſianum, de primordiis urbis Florentiæ.

Has omnes lautis opibus quas ſuſpicis ædes,
  Seu ſacra te ſtupidum, ſive prophana tenent.
Nullas Syllanus miles conſpexerat olim,
  Feſuluos cum jam ſorte teneret agros.
Sed quæ nunc multo ſplendent exculta labore
  Limoſo turpis texerat alga lacu.
Namque retardatus ſpumantis vertice ſaxi
  In ſtagnum pigras verterat Arnus aquas.
Nec pedibus tellus habilis, nec lintribus unda,
  Nec fluvius piſci, nec fuit herba bovi.
Quattuor & nondum ſuſpectans advena pontes
  Tranſibat ſicco flumina recta pede.
Nondum ſublimi in noſtram defluxerat urbem
  Fornice longinquis unda petita locis.
Excelſam ſed nunc ubi tollit Curia Turrim,
  Piſcator nullam fecerat arte caſam.
Et baptiſterî ſacras ubi condimus undas,
  Garrula ranarum voce lacuna fuit.
Nam quis templa Crucis, quis ſaxis ducta ſuperbis
  Viderat Albertûm tot monumenta virûm?
Quis Florentini norat prætoria juris,
  Aut quod te cingit Curia celſa Forum?

Omnia limosa squalebant arva palude,
Quæ nunc erectis molibus astra petunt.
Syllanus primus fugiens asperrima montis
Purgavit nostros arte colonus agros.
Atque Arnum recta contractis undique lymphis
Obice disrupto compulit ire via.
Vicinumque libens primus descendit in æquor,
Ut strueret pulchrum nobilis urbis opus.
Hic Capitolinæ primus non immemor arcis
Romano nobis nomine tecta dedit.
Et fora disposuit Romano condita ritu,
Romano ritu Curia prima fuit.
Quin & Gradivo longis suffulta columnis
Constrruxit vario marmore templa Deo.
Et quæ rupta jacent turpi vitiata senecta
Mœnibus adjunxit alta theatra novis.
Alite felici sic prima exordia nostræ
Urbi, & præclaro contulit auspicio.
Ipsaque paulatim sæclo deserta sequenti
Implevit nostras Fesula prisca domos.
Migrantesque viri montis de sede vetusta
Auxerunt opibus mœnia nostra suis.
Quos inter stirpis, generisque novissimus auctor
Affuit, Antoni Canisiane, tui.
Hinc tibi qua maneant patriæ monumenta prioris
Aërea in niveo marmore Luna micat.
Fesuleus Lunam populus gestaverat olim,
Index quæ priscæ nobilitatis erat.
Fesulea Lunam tu qui descendis ab urbe
Insigne antiquæ nobilitatis habes.
Longa referre mora est priscorum stirpis avorum
Si quot erunt nobis enumerare velim.
At tibi, quem simili, Medices, dignemur honore
Nullum quod norim sanguis avitus habet.
Namque inter reliquos tantum domus ista decorum
Egregios cives erigit alta caput,
Quantum Christiphora gaudet quod virgine templum
Molibus exuperat cetera templa suis.

Hinc

Hinc meritisque gravis multa & pietate verendus,
Eloquioque potens Verius exoritur.
Namque hic civiles rabie insurgente tumultus
Pressit, & exortum seditione malum
Nunquam alias majore luit plebs concita motu,
Portabatque atras jam fera turba faces.
Tum Medices prævectus equo, quique albus ubique
Signabat maculis candida terga nigris;
Vixque erat aspectus populo, & jam nota furentis
Majestas vulgi presserat ora sui,
Utque fretum hinc Sicula cohibet quod parte Pelorus
Hinc claudunt Latiæ regia saxa plagæ,
Nunc Scyllæ illidit scopulis, nunc atra Charybdis
Gurgitibus rapidis ima per antra vorat,
Et vorat & rursus fluctus ejectat in auras
Saxa tegunt spumæ, litora curva fremunt.
At si cæruleos magnarum rector aquarum
Illa Neptunus parte reflexit equos.
Tunc cadit omne maris murmur, rabidosque furentum
Latratus cohibet Scylla maligna canum.
Excipiunt pelagi tunc muta silentia regem,
Ille volat paribus per freta summa rotis.
Sic rabies populi cecidit; taciturnaque cunctis
Jam placuit stupidis ora tenere viris.
Verius at placidis commiscens aspera dictis
Pectora multisonæ plebis acerba domat.
Nam notus pietate sui qui publica semper
Duxit privatis anteferenda bonis.
Insanos multa cum libertate furores
Rettulit in veram Verius ipse viam.
Hæc igitur sumens exempla domestica magnus
Ante omnes Cosmus enumeratur avos.
Dicite vos veterem quisquis laudare senatum
Optarit, patriæ quis bona tanta tulit.
Nemo prior vidit ventura pericula, nemo
Succurrit visis promptius usque malis.
Alter Aristides, alter Cato, publica justo
Munera magnanimus jure gerenda capit.

Dives erat quondam Craſſus, ſed dives avara
  Sollicitus vetitas arte parabat opes.
Nec partem poſuitve ſuis inopeſve levavit
  Cives, nec ſacris ſtant pia tecta focis.
At diverſa locis ſtruxit quæ Coſmus eodem
  Si fundare ſolo ditia templa velis,
Vix Capitolinæ circumdent mœnibus arcis
  Tarpejo quondam limina ſacra Jovi.
Adde etiam excelſos urbis decora alta penates,
  Quæque tot hoſpitibus tecta benigna patent.
Rebus at in duris illo quid fortius unquam
  Cive tulit magnis urbs populoſa viris?
Teſtis erit nobis armis, opibuſque ſuperbus
  Qui ſua Rex Calabris caſtra referſit equis.
Et quicumque gravi Tyrrheni ſceptra Leonis
  Auſus erat duro ſubdere Marte jugo
Nam neque magnanimum fregerunt horrida pectus
  Bella, nec adverſo prœlia geſta Deo.
Turris ut in ſummi fundata cacumine montis
  Immotam ſcopulis ſe tenet alta ſuis,
Et licet hinc Boreas, rapidis hinc flatibus Eurus
  Certent, & pluvii flamina nigra Noti,
Sedibus illa ſuis hæret tamen uſque, nec ima
  Parte, nec in ſummo vertice pulſa tremit.
Sic ille intrepida quæcumque pericula mente
  Excipit, & duris caſibus ante venit.
Hinc igitur felix populus, felixque ſenatus,
  Natis & Coſmo ſoſpite, noſter erit.
Ille quidem magnos hoc conſultore tumultus
  Reppulit, & mitis otia pacis habet;
Ille etiam Coſmi conductas ære catervas
  Inſtruit, & Coſmi militat ære Leo.
Aſpicite, o cives, quidquid micat urbe decorum,
  Quæ multis annis ædificata nitet.
Hoc decus ille novum populoque urbique paravit,
  Ut vetus ingenti creſceret arte decus.
Vos ergo humano geniti de ſemine divi,
  Quîs nova templa pius Coſmus habere dedit.

Tu Virgo ante alios, tibi jam si rite columnis
Suspendit Medices marmora pulchra Petrus.
Hunc nobis servate senem, date candida Cosmo
Vellera longævis continuare colis.
Ut natos, serum dum jam sub tempus habenas
Tractant, longævus cernat utrosque senes.

Eulogium in fratrem suum.

Ergo heu mi misero sine te; nec fata pudebit?
Perpetuus, frater, pectora luctus edet?
Te sine nunc vitæ, frater, pars maxima nostræ,
Cogar in æterna vivere mœstitia?
Nam mihi te teneris durus Mars surripit annis,
Quinta nec ah licuit lustra videre tibi.
Ille etenim octava Saturno a sede malignè
Oppositus vitæ contudit astra tuæ.
Unde & crudeles nimium te sævus in hostes
Impulit irato sidere ferre pedem.
Attamen hunc Stygiæ submerserit unda paludis
Bellica qui primus duxit in arma viros.
Qui pacem subito potuit turbare tumultu
Dum movet horrenti martia castra tuba.
Hic adamanta tulit ferrato in pectore durum,
Durius aut si quid esse adamante potest.
Hic miseram nato privavit sæpe parentem,
Et caruit Sponso pacta puella viro.
Hic te subripuit, teque hic mihi, frater, ademit,
Et vita, atque oculis frater amabilior.
Tam dilecte mihi quantum nec Castora Pollux,
Unica nec quantum pignora mater amat.
Sed tamen hæc durum mulcent solatia casum,
Et faciunt tantis me superesse malis,
Quod nihil indignum tam diræ mortis imago,
Impulit audaci te subiisse viro.
Nec Lusitani vidit te turma tyranni,
Nec Calabrum cunei terga dedisse fugæ.

Sed

Sed pedes adversos equitis jaculatus in armos
  Prendisti occurrens frena fugacis equi.
Nam vires aderant, volucrisque celerrima plantæ
  Quæ posset fluvios exuperare fuga;
Sed frustra heu miseri si nobis fata repugnent.
  Nitimur impositas exsuperare colos.
Jam Lusitanum victus porrexerat ensem
  Hostis, & innexus brachia capta dabat.
Ecce ferox Arago turmam prævectus, & acri
  Auxilio comiti tela inimica quatit,
Et tibi, me miserum, frater, dum vincula nectis
  Captivo & reditus ad tua signa paras,
Improvisus adest, & dextras vulnere costas
  Transigit, & medium pervolat hasta jecur.
Accurrit tum densa cohors, cunctique manipli,
  Et clypeo flentes saucia membra locant.
Ille ubi se certa vidit jam morte teneri;
  Talia magnanimo pectore verba refert.
Sensimus hoc dudum, cum durum in viscera ferrum
  Irruit, extremum lucis adesse diem.
Verum communis veni cum Martis ad arma,
  Noram quas soleat sors variare vices.
Ut duræ immineant quam sæva pericula pugnæ,
  Ut circa fatum militis arma volet.
Nec mihi tum certam statui sperare salutem,
  Aut quod commune est posse carere malo.
Sive igitur quodcumque meæ de stamine vitæ
  Restitit, ante diem sors inimica tulit,
Seu potius certum nec devitabile fatum
  Hoc tantum dederat quod superare nefas,
Intrepidus forti quamvis horrenda subibo
  Quæ natura parens ultima dona dedit.
Nam qui militiæ pulchro raptatur amore
  Exuat hic omni pectora mollitie.
Vulgus enim, & vilem demulcent prospera plebem
  Quæ sua denervat corda cupidinibus.
Terrores vero mortis, trepidosque tumultus
  Est animi proprium vincere fortis opus.

Non

Non ergo invitus cogar, sequor ecce volensque,
Jamque ego nunc Lethes pocula nigra bibam.
Sed tamen heu cari miserum genitoris imago
Sauciat, atque domus maxima cura soror.
Politianeas nam me dum tristis in arces
Alitis adversæ mitteret ominibus,
Egressum laribus me ad portas usque secutus
Illacrimans fracta talia voce dabat.
Novi ego, quæ sedeat juvenili in corde cupido
Laudis, & egregiæ gloria militiæ.
Quis furor in bello, quam nescia cedere virtus
Viribus inferior maxima sæpe ciens;
Nunc te per nostros annos, lacrimasque seniles,
Quæ nunc ex oculis fluminis instar eunt.
Si pia soliciti flectit te cura parentis,
Atque suum pondus verba precantis habent.
Parce precor, miseroque patri qui dura senectæ
Incolumi nato tædia ferre potest.
Si quis at adversus casus (sed triste recusat
Omen inhorrescens lingua referre metu)
Hoc prius omnipotens cœli qui templa frequentas
Ad Styga terribili fulmine mitte caput.
Ad Styga mitte caput prius hoc, quam dura superstes
Ante diem nati funera conspiciam.
Hæc tunc ille gemens, verum interrupta frequenti
Singultu salsæ flumina fudit aquæ.
Hæc mihi nunc animum: sed mors jam degravat artus,
Deficit in medio frigida lingua sono.
Sic ille, at stridens crassum vomit ore cruorem
Vulnus, & è gelido sanguine vita fugit.
Proh dolor, at magno quis possit verba dolore,
Musa licet faveat, digna referre satis?
Ille per obscuras fauces graveolentis averni
Ingreditur nigrum non rediturus iter.
Lurida rimosa jam tranat flumina cymba,
Cernit Echidnei guttura lata canis.
At soror interea [quanta ah caligine rerum
Obruimur!] totis noctibus urget opus;

Utque reverſuro, tenui velamina lino
  Conſulit heu votis fiſa puella piis.
Nocturnum & vario cantu ſolata laborem
  Ad breve qui periit tempus adeſſe putat.
At nobis fuſco velatus ſomnus amictu,
  Heu nimium veris venit imaginibus.
Nam quam porta nigri Plutonis cornea miſit,
  Nota mihi ante oculos affuit umbra tui.
Hæc properans noſtræ frater perſolvimus inquit,
  Transfuga nec venio, munera militiæ.
Nunc reditum (in ſedes mater me accerſit avitas
  Lætus & ad patriæ limina priſca paro.
Jamque vale dixit ſimul, & veſtigia torquens
  Elapſa eſt viſus umbra benigna meos.
O me infelicem, nox o mihi prima malorum
  Nuntia, quid potuit durius eſſe mihi?
Excitor infelix, & jam præſaga futuri
  Mens mihi ſollicito pectore concutitur.
At mox fama ruens ſomnique obſcura recludit
  Atque prius dubium narrat aperta malum.
Ex illo binos ſenſi mea lumina fontes,
  Qui mihi perpetuis imbribus ora lavant.
Ex illo curæ mœrentis cordis edaces
  Noctes, atque dies pectora noſtra premunt.
Nec poſſunt docti a luctu seducere amici,
  Multa licet vera de ratione ferant.
Nec me longa dies lacrimas quæ ſiccat aniles
  Quæque oblita mali mollia corda levat,
Sed nec Pierides quo manes conjugis Orpheus
  Demulſit, poſſunt me revocare ſono
At tu caſta parens felix, quam prævia tanto
  Mœrori eripuit de tribus una ſoror.
Nam quos heu luctus, gemitus quos dulcis acerbo
  Viventi natus funere concuteret.
Tu tua ſenſiſſes ah! quanto victa dolore
  Viſcera barbarica dilaniata manu.
Cumque tuo æternis lacrimis damnata marito,
  Ærumnas præter quid tibi vita daret?

Eu-

Eulogium in Carolum Aretinum.

Ergo immaturo nec te tua ſancta juvabit
Carle fides? nobis funere raptus abis
Sed vos dum veſtri celebramus funera vatis
Dicite Pierides carmina pauca mihi.
Dicite, ſed tanto ſintquæ dicenda poëtæ:
Efficite ut noſtro creſcat in ore ſonus.
Occidit heu Latiæ lumen, ſplendorque camœnæ
Carolus Etruſci gloria magna ſoli.
Carolus Aonio qui vos de monte vocabat,
Viſeret Etruſca veſter ut antra chorus.
Ergo ut defunctum luxit Verona Catullum,
Utque tuum flevit Umbria nauta rogum.
Lesbos ut Alcæo ſimul & tibi maſcula Sappho
Legitimas merito contulit inferias.
Sic pia nunc doctum luget Florentia vatem,
Et quærit tumulo præmia digna ſuo.
At vos crudeles o ferrea pectora Parcæ.
Ante diem quid vos hunc rapuiſſe juvat?
Non ego mortali immortalem ſorte creatum
Optabam, aut cervi ſæcula longa ſeni.
Sed veteris ternos Saturni evincere curſus
Humana potuit conditione dari.
Hoc fas, hoc fuerat jus, ſed nunc publica cura
Heu jacet in gelido corpus inane toro.
Purpureaque toga clarus, Phœbique corona,
Jam ſubit obſcurum non rediturus iter.
Lucida præcedunt longa funalia pompa,
Et ſigna a multis tradita principibus.
Namque ſua Antiſtes tibi dat vexilla latinus:
Ex illo hoc magni pignus amoris habes.
Aureaque hinc Galli ſuccedunt lilia Regis,
Illinc Bebriaci ſigna ſuperba ducis.
Quarta Fluentini ſequitur crux rubra leonis,
Nam ſunt hæc populi munera magna tui.
Nam quid ego Arreti quod te patriæque parentem
Quodque decus dicit, ultima dona loquar.

Ipſa

Ipſa tuum ſubeunt gymnaſia noſtra feretrum
  Doctaque turba pio fungitur officio.
Quattuor adſunt ecce quaterna è claſſe tribuni,
  Quique decem curant bella gerenda viri,
Adſunt cuſtodes magnæ bis quattuor Urbis,
  Quoſque Magiſtratus longa referre mora eſt.
At vos inprimis Guelfæ quibus inclita ſectæ
  Eſt aquila in viridi facta dracone potens,
Nec non Syllani populariter inde Quirites,
  Certatim celebrant triſte miniſterium.
Omnia ſupremo poſſunt quæ tempore reddi,
  Reddita ſunt tumulo, docte Poëta, tuo.
Nec tamen heu quiſquam meritos impendere honores
  Sat putat, huic vati quid ſatis eſſe poteſt?
Quis tenuit lacrimas? quis non crudelia dixit
  Aſtra? quid in tota non fuit urbe dolens?
Sed quod præcipuum eſt magni ſuſpiria Coſmi
  Et lacrimas tanto vidimus ire viro.
Quin & vicinos dicunt gemuiſſe leones.
  Et triviis fidos exululaſſe canes.
Ipſæ per montes ſacrataque flumina nymphæ
  Solverunt mœſtas in ſua colla comas.
Sed tamen ante alias pulcherrima ſola ſororum
  Ploravit natum Calliopea ſuum.
Hanc aderant circum Phœbus, doctæque ſorores
  Frigida Parnaſſi quæ juga ſumma tenent.
Nec liquido ut quondam mulcebant aëra cantu,
  Nec cythara in manibus, nec coma culta fuit.
Squalebant atris in veſtibus ipſaque laurus
  Caſtalii, frondes vidit abire ſuas.
Quin & gorgonei quas eruit ungula monſtri
  Bellorophonteæ delituiſtis aquæ.
Heu tunc fata pii damnans immitia nati
  Edidit hos quæſtus Calliopea novos.
Quod ſcelus admiſit, vel quo vos crimine Parcæ
  Læſerat? an triſtis vos quoque livor habet?
Huic ego cum primæ polleret flore juventæ
  Verſibus in lyricis aurea plectra dedi.

His

His juvenum curas & nobile pectus amantum
  Lusit, & aligeri regna superba Dei
His etiam laudes, rectæ & virtutis amorem
  Quem sequitur vera nobilitate decus.
At matura gravem multis ubi fecerat ætas
  Artibus, & poterat carmen hiare novum.
Me duce Cyrrhæi vatis deductus in antrum,
  Sylva quod horrenti laurea fronde tegit.
Hic tantum a Phœbo suscepit mente furoris
  Mæonius quantum cæperat ante senex.
Sic igitur majora sonans jam pectore pleno
  Ausus sublimis spiritus alta loqui.
Ausus quod vatum pauci de stirpe priorum
  Ausus quod veteres vix potuere patres.
Ut quod Smyrneo cognoscunt carmine Grai
  Hoc legerent Italo sæcula nostra pede.
Spes hominum fallax, medio quæ perfida cursu
  Sæpe cadens miseris irrita vota facit.
Nam quod jam multos frustra vigilaverit annos
  Cum minus heu credes auferet una dies.
I nunc, Cecropiis vigilanti pectore chartis
  Insuda ut veterum dogmata prisca legas.
Et nunc Socratici noscas præcepta Platonis
  Nunc quod Aristotelis pagina multa docet.
Tu mundi secreta paras atque abdita rerum
  Discere, quid cœlum quid mare terra ferat.
Unde genus nostrum vel quo plantaria surgant
  Sydere, num cuncta hæc ignis & humor alat.
Unde nives volitent cumque humida grando rigescat,
  Qua vi de summo fulmina torta ruant,
Quid natura petat, rectæ quæ munera vitæ,
  Et quæ sint animi vera putanda bona.
Scilicet hoc memori divino pectore Carlus
  Noctes atque dies advigilabat opus.
Artibus ut post hæc vates suffultus honestis
  Mæoniâ posset digna referre tuba.
Jam Danaum morbos, Phœbique furentia tela
  Dixerat, & densis funera nigra rogis.

Peli-

Pelidæque animos, & verba minantis Atridæ,
Quique bonus fuerat Nestora consiliis,
Sacraque navigiis ad Chrysam vecta Pelasgis,
Redditaque irato pignora cara patri.
Tunc etenim culti torrentem sensimus oris
Qui foret, & quantum surgeret ingenium.
Quantum divini spirarent corda furoris,
Cresceret & quanto lingua canora sono.
Heu jam felici Carlus turgentia vento
Ausus erat vasto credere vela mari.
Jam procul a terra, scopulisque, vadisque relictis
Currebat celeri per freta longa rate.
Ecce autem, infandum! subito nil tale timenti
Mutavit faciem sors inimica suam.
Nam subito fluctu vastaque impulsa procella
Mersa est in mediis naufraga puppis aquis.
Quæ si speratum tetigisset sospita portum
Et pleno intrasset ostia tuta sinu.
Nullo Arnus tantum sese jactasset alumno
Egregios quamvis viderit ante senes.
Talia mœsta parens flebat, sed plura parentem
Non tulit infandus addere verba dolor.
Pluraque dicturæ rumpunt suspiria pectus
Et flendo mediis deficit in lacrimis.
Te Florentini gymnasia docta leonis
Natorum ut luget turba relicta patrem.
Te rebus dubiis nunc publica cura Senatus
Advigilans tanto cive carere dolet.
Intima tu magni noras præcordia Cosmi,
Et quæcumque sacro pectore clausa tenet.
Nec comitem rebus dubiis te respuit unquam,
Consuleret populo cum bonus ille suo.
Tu felix tanti posses qui principis aures
Implere & tanto grata referre viro.
Namque tibi ingenium, veloxque, tenaxque reperti,
Plurima quod posset condere mente, fuit
Adde tot egregias artes, vitæque magistrum
Adde usum, & longa multa notata die:

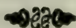
Le-

Legerat historias omnes, totque eruta prisco
  Noverat annali maxima facta virum.
Nemo quidem melius Romani ænigmata juris
  Solvit, & ambiguis vincula cæca reis.
Nam quid ego æterno labentia sidera cursu,
  Aut referam certis cognita signa locis?
Te maris undisoni, te, quæ gerit omnia, terræ
  Mensorem certa novimus esse fide
Hinc te purpureis sublimem ad sidera pennis
  Docta per ora virum Carole fama levat.
Nec ventura tuas reticebunt sæcula laudes
  Neve teget nomen qui tegit ossa lapis.
Dumque fluentini vestigia magna leonis
  Molibus ostendet curia celsa suis,
Dumque domos Medicum magnique palatia Cosmi
  Suspiciet stupidis advena luminibus.
Usque tui de te dictabunt maxima cives,
  Livida nec poterit lingua nocere tibi.
Elysios igitur lucos, umbrasque beatas,
  Nam sic fata jubent, docte poëta petes.
Illic quos genitor produxit in omnia Nilus,
  Quique artes primum perdocuere bonas.
Quos genuit Persis, quos & Babylonia tellus,
  Doctorum occurrent maxima turba tibi.
Illic Cecropiæ quot jam vidistis Athenæ.
  Et quisquis Latii claruit urbe Remi.
Sed tu Tyrrhenæ gentis contentus honore
  Etruscis cupies semper adesse tuis
Sunt in secessu liquidi prope fluminis undam
  Quæ rident herbis prata decora novis.
Quot natura tulit, tot habent hæc prata colores,
  Pictaque diverso flore relucet humus.
Non illic Phrygiis suspensa theatra columnis,
  Nec sunt artifici plurima facta manu.
Sponte sua variis consurgit mixta rosetis
  Buxus nativis sedibus unus honor.
Desuper & platani castæ daphnæaque laurus
  Extendunt sacrum fronde virente nemus.
 Flu-

Flumen habet cygnos, at cetera turba volantum
  Permulcent liquidis ruris amœna modis.
Non illic rapidos accendit Sirius æstus,
  Non riget Arcturi sidere tristis hiems.
Sed levibus Zephyris & lenis flatibus auræ
  Æterno ridens tempore vernat ager.
Hic Fesulæ placuit sedem componere genti;
  Huc veniens priscos dinumerabis avos.
Nam qui pulchra tuos cecinit Proserpina raptus
  Prima tenet vates primus in urbe sua.
Cui nec concedit qui terras, sidera, manes,
  Quod stupeant omnes evigilavit opus.
Hunc juxta Gallam Tyrrheno carmine Lauram
  Qui canit & Latio Punica bella pede.
Hic & Bocchacci spectabis nobile nomen,
  Qui pinxit varium doctus amoris opus.
Nec Leonardus abest tibi qui Florentia tantum
  Quantum Romanis Livius ipse dedit.
Enumerare mora est variis quos artibus olim
  Edidit illustres lenibus Arnus aquis.
Hic te certa manet sedes, vitæque laborum
  Hic bene transactæ præmia Carle feres.
At nos æterni sint quæ monumenta decoris
  Addemus tumulo carmina nostra tuo.
Urbs tulit Arreti Carolum, Florentia lauro
  Cinxit, at ingenium Calliopea dedit.
Luserat hic lyricos, mox dum convertit Homerum,
  Occidit heu patriæ gloria magna suæ.

Epitaphium Dantis clarissimi Poëtæ Florentini.

Nostras qui terras, clari qui sidera mundi
  Dixit & infernos tertia regna lacus;
Ille ego sum Dantes, Tusco me carmine vatem
  Ornavit lauro pulcher Apollo sua.

Aliud

Aliud Epitaphium ejusdem Dantis.

Mantua Virgilium, Smyrnæ mirantur Homerum:
Quippe decus Latiis hic venit, ille suis
Nunc paribus celebret mater Florentia Dantem,
Laudibus; Etruscæ nam decus omne lyræ est.

Epitaphium Francisci Petrarchæ Poëtæ Florentini.

Quantum Pindarico vix debet Græcia plectro,
Et quantum Latia vix tibi, Flacce, lyra;
Tantum Etrusca pio concessit musa Petrarchæ,
Quo celebri fama Laura pudica viret.

Aliud Epitaphium ejusdem Petrarchæ.

Cantasti patrio Tyrrhena poëmata versu:
Cantasti Latio Punica bella pede.
Hinc te fronde sua Phœbus, Petrarcha, coronat,
Hinc vates Fesula doctus in urbe vires.

De Farinata Uberto.

Guelpha meo fateor superavimus agmina ductu,
Sanguine cum rubris Arbia fluxit aquis.
Sed tamen ut priscas teneas, Florentia, sedes,
Sola Farinatæ mens tibi magna dedit.

Ad Petrum Medicem magni Cosmi filium de laudibus Cl. Viri Poggii, Poëtæ Florentini laureati.

Jam gelidum nigris subvecta per aëra bigis
Nox maris occiduas prona subibat aquas,
Cum matutina Tethis statione relicta
Oceanum rutilo lucifer exit equo.

Hic mihi Castalii nemoris regina nitentes
Venit Apollinea fronde revincta comas.
Nulla tamen docto resonabant pollice fila,
Nec fuit in levi barbitos ulla manu.
Sed tamen ut mæsto tristis dedit ore querelas,
Cognita mi voce est Calliopea sua.
Hæc ita: proh vestri scelus atque infamia secli!
Proh dolor heu musis hiccine venit honos?
Hiccine venit honor musis? quîs semper Etrusca
Supremus fuerat hactenus urbe locus.
Te propter Graios olim, Florentia, fontes
Et nemus, & Clarii liquimus antra Dei.
Nec piguit Fesulos montes, nec claustra Mugelli,
Neve Casentini visere sæpe juga.
Quin & aquas placidi nobis sacravimus Arni,
Seque suo castus lavit in amne Chorus.
Ut vobis celebres vates, celebresque venirent
Rhetores, & quidquid floret in historia.
Hinc Dantes terras, & clari sidera cœli
Dixit & infernos terria regna lacus.
Hinc tu divino Petrarcha incensus amore
Cantasti Lauræ candida colla tuæ.
Cantasti patrio Tyrrhena poëmata versu,
Cantasti Latio Punica bella pede.
Nam quid Bocchacci lusus, quid docta Colucci
Dicta Salutati nunc numerare juvat?
At nuper Tuscæ dedimus duo lumina genti
Quales rara solent sæcula ferre viros.
Gesta Fluentinûm descripserat alter & arma,
Quæque notanda domi, quæque notanda foris.
Alter Cecropiis imbutus pectora chartis
Viribus ingenii subdidit artis opus.
Nemo magis dubiis potuit cognoscere rebus
Utile, nec docto promptius ore loqui.
Ille etiam nostri nemoris pius incola fonte
Cum biberet tota proluit ora sacro
Hic cecinit lyricos; mox dum convertit Homerum
Occidit heu patriæ gloria magna suæ.

His

His ego Daphnæa populo plaudente corona
  Ornavi propria tempora docta manu.
Nam duce me quondam magni ſecreta Palatî
  Mandarat tantis Curia veſtra viris.
Sic olim veſtram ſemper celebravimus Urbem,
  Dum meruit magnus præmia digna labor.
Nunc ne defunctis dignus ſucceſſor abeſſet,
  Inſtructum egregia miſimus arte virum.
Hunc nos irriguis Parnaſſi eduximus arvis,
  Bellorophontei qua fluit unda feri.
Et dedimus gravibus dictis, placidoque lepore
  Edere grandiloquo verba ſoluta ſono.
Ergo quis docti divina volumina Poggi
  Neſciat & libris cuncta referta ſuis?
Ah quam præcipiti ſtultos conturbat avaros
  Fulmine! quam veras imprimit ille notas!
Quamquam aſper retegit qui ſumma in pelle decori
  Dum lateant, alacres in ſcelus omne ruunt.
Hic nihil eſſe docet miſeris mortalibus uſquam
  Humana majus conditione malum.
Atque docet varios fluxus varioſque refluxus
  Fortunæ & juſſu cuncta movenda ſuo.
Quamque ſit infelix cujuſvis principis aula,
  Ipſa licet veri neſcia turba neget.
Et recte addubitat ſenibus ducenda ſit uxor,
  Cum multum teneat utraque cauſa mali.
At te, nobilitas, generoſo pectore veris
  Laudibus a vulgo jam procul ipſe canit.
Nec te præteriit rerum fortiſſime Cæſar,
  Nec te cui nomen Africa victa dedit.
Sed longum eſt monimenta viri ſi cuncta revolvam,
  Nec præſentis opus temporis eſſe reor.
Multa puer, juvenis, deſcripſit plura, ſenexque
  Plurima, nec ſalibus nec gravitate carens.
Quam variis redimita novi ſub ſidere tauri
  Floribus in verno tempore ridet humus,
Tam varia in doctis reſplendent lumina chartis,
  Tam varius ſignat ſplendida verba color.

Ut qui purpurea diſtinguit veſte lapillos,
  Quo referat multum diſcolor aura decus,
Quin etiam ut veterum erueret monumenta virorum,
  Nec ſineret turpem tot bona ferre ſitum,
Auſus barbaricos populos penituſque repoſta
  Poſcere Lingonicis oppida celſa jugis.
Illius ergo manu nobis doctiſſime Rhetor
  Integer in Latium Quintiliane redis.
Illius atque manu divina poëmata Sili
  Italicis redeunt uſque legenda viris,
Et ne nos lateat variorum cultus agrorum,
  Ipſe Columellæ grande reportat opus.
Et te Lucreti longo poſt tempore tandem
  Civibus & patriæ reddit habere tuæ,
Tartareis potuit fratrem revocare tenebris
  Alterna Pollux dum ſtatione movet.
Conjugis at rurſus nigras ſubitura lacunas
  Eurydice ſequitur fila canora ſui,
Poggius at ſalvos nigra e caligine tantos
  Ducit ubi æternum lux ſit aperta viros.
Rhetora, philoſophum vatem, doctumque colonum
  Merſerat in nigra barbara nocte manus.
Poggius hos vita potuit donare ſecunda,
  Dum mira turpi liberat arte ſitu.
Nec ſatis eſt ex ſe quod ſcripſit, quodque vetuſta
  Eruit e tenebris multa labore ſuo.
Verum etiam grajos noſtro ſermone libellos
  Vertit in antiqua nobilis hiſtoria.
Et nunc, o mores, o tempora! debitus illi,
  Ferre quis hoc poterit? eripietur honos.
Ah tantum vobis licuit, civilia jura,
  Pieridum caſta pellere ſede chorum!
Formula quæ vobis, quæ competit actio ſummum,
  Per ſcelus audaces inſeruiſſe manus?
Non ego Tyrrhena poſco vos pellier urbe,
  Nec ſua cauſidicis præmia digna nego.
Auro cingantur nitido, ſemperque ſuperbos
  Ingenti titulos ambitione gerant.

Et

Et pretio ingenti ſanctarum ænigmata legum
  Arbitrio veniant di cutienda ſuo.
Denique, ſi fas eſt, inter mortalia regnent,
  Illorumque brevis cuncta libellus agat.
A nobis tantum, ſi qua eſt reverentia, divos
  Quæ colat, a nobis jam cohibete manus.
Nam quæ vobiſcum nobis commercia, quave
  Conſimilis vitæ mos ratione fuit.
Nos neque clamores ſequimur, nec præmia voci
  Poſcimus & caſta nil niſi ſerta juvant.
Vos inter ſtrepitus fas eſt turbamque ſonantem
  Spargere clamoſo jurgia multa foro.
Inſanaſque ſequi lites, rabidoque tumultu
  Venali triſtes voce citare reos
Sed quid ego hæc fruſtra? Cum jam civilia jura
  Per fraudem poſito jus ſibi jure parent.
Et poterit Medices veteres oblitus amores,
  Oblituſque mei talia facta pati?
Non poterit; neque enim Latiis eſt alter in oris
  Reddere pro meritis qui magis æqua velit.
Quin & Muſarum ſacro perculſus amore,
  Et noctes ſtudiis invigilatque dies.
Rhetoras hinc omnes novit, ſanctoſque poëtas,
  Et veterum callet dogmata priſca patrum.
Hinc etiam doctus doctis indulget amice,
  Atque inopes opibus conſilioque fovet.
Nec Mecœnatis fuerat clementia major,
  Communis vatum cui dedit aſtra favor.
Ergo hujus gremio noſtrum nomenque decuſque
  Ponimus: hic nobis rite Patronus erit.
Hic etenim feſſas e tempeſtate Camœnas
  In tutos referet reſtituetque ſinus.
Hoc duce noſtra pio ſedes reddetur alumno,
  Et ſtabunt doctis præmia digna viris;
Nec tamen immemores dicet nos muneris ille,
  Nec veniet merito gratia parva ſuo.
Nam ſurget quandoque meo de fonte poëta
  Qui magnum Petri nomen in aſtra ferat.

Qui referat magnumque Petrum Cosmumque parentem
Egregium patriæ lumen utrumque suæ.
Ille modo niveis reddat sua flumina cygnis,
Impleat ut liquida voce canorus aquas.
Flumina reddantur cygnis, quæ limpida quondam
Bellerophonteos sint aditura lacus.
Quis nisi præduros adamantas pectore gestet,
Solerti nidos reddere nolit api?
Reddite jam dulces apibus jam reddite nidos:
Hinc vobis posthac plurima mella fluent.
Hæc & plura mihi: sed quis meminisse Deorum
Cuncta queat? mœsto Musa locuta sono est.
Mox sua dum celeri vertit vestigia passu,
Cuncta, ait, hæc Medici dixeris, atque vale.
Cuncta, ait, atque abiens ne quid sibi triste videret,
Conspectum fugit Curia Tusca tuum.

Eulogium in Nerium Caponium Gini filium, ad Johannem Canisianum.

Non ergo immerito tam clari in funere civis
Sollicitas pectus, Canisiane, tuum.
Cernis enim magno testatu sæpe dolore
Suscepit quantum publica causa mali.
Nam quid tam miserum jamdudum, tamque dolendum
Lydius Etrusca vidit in urbe leo?
Nam qui pace bonus fuerat, qui magnus in armis,
Occidit omne togæ militiæque decus.
Ah quanta in dubiis velox prudentia rebus
Pectoris impendens vaticinantis erat
Quamque graves casus, quam multa pericula quondam
Effugit monitis curia nostra suis!
Auctor enim pacis semper fuit, hæc sua virtus,
Hoc fuit excelsæ nobile mentis opus
At si quem excierat nobis ut bella moveret
Improba regnandi sæva cupido ducem,
patre magnanimo Nerius, dum fortia contra
Arma movet, nusquam degener ipse fuit.

Gal-

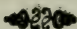
Gallia ſit teſtis Galliquę horrenda Philippi
 Agmina, & undoſi flumina magna Padi.
Teſtis & Anglari vallis, cum Bracchia turpi
 Piccinine tibi ſigna relicta fuga.
Teſtis & Aragonum ductor, Calabræque cohortes
 Et Luſitanis caſtra referta viris
Hic Feſulos ſubito ſperabat Marte Quirites
 Turpiter inſolito ſubdere colla jugo.
At vigilat Nerius, turmaſque opponit amicas,
 Ne manus excultos barbara vaſtet agros.
Ergo qui nuper nulli ceſſurus in armis
 Japygiis fuerat uſque tremendus equis,
Paulatim vires Fabia deluſus ab arte,
 Quæ magnæ fuerant perdidit ille ſuas.
Hunc Roma inſpexit contritis turpiter armis
 Milite vix inopi ſigna referre domum.
Et dubitem Nerium patriæ, populoque ſalutem
 Cunctando lenta reſtituiſſe mora?
Sed quis in Heſperia locus eſt, ubi magna Caponum
 Hoc duce non fuerit cognita fama domus?
Sed quis in Heſperia dux eſt qui plurima bello
 Conſilium Nerii non valuiſſe neget?
Nec te Sforziade præſens mihi Cæſar in armis
 Hunc comitem bellis ſæpe habuiſſe pudet.
Hujus enim noras divini pectoris artes,
 Et rerum certos in genus omne modos.
Aſt heu nunc ipſum, quem fortis Etruria multis
 Deploret lacrimis, abſtulit atra dies.
Non ergo immerito tam clari in funere civis
 Sollicitas pectus, Caniſiane, tuum.
Nec te magnanimi caſus nunc urget amici,
 Actum nec ſecum durius eſſe putas.
Nam civis quæcumque poteſt optare modeſtus
 Omnipotens illi ſors cumulata dedit.
Florenti in patria natus, quæ libera juſto
 Tyrrhenas urbes temperat imperio.
Et patriæ magnus dum tractat Coſmus habenas,
 Proxima poſt Coſmum dignus habere loca.

Adde

Adde genus clarum ſimul & numeroſa nepotum
Nomina & agnatis ſtemmata plena ſuis.
Adde & Parrhaſiæ Piſano in litore gentis
Inclita victa patris mœnia Marte ſui.
Adde animi vires, fortunæ commoda, vitæ
Quæ validus duxit tempora longa ſenex.
Sed te communis populi jactura, tuæque
Urbis amor magnus, Caniſiane, movet.
Tempore nam duro tali privatur alumno
Publica res, qualem ſæcula rara ferunt.

ALEXII LAPACCINI

FLORENTINI.

Ad Carolum Aldobrandum.

DUm nos paterni funeris uberes,
Novaſque ſemper, Carole, lacrimas
Siccare nequidquam ſtudemus
Illecebris genialis agri,
Tu Gellianis Noctibus interim
Jam vindicatis a carie & ſitu,
Caliginoſæ oblivioni
Eripis, haud ſine laude, nomen.
Hæc te laborum tot vigilum manet
Condigna merces, hæc tibi premia
Debentur: evades labantis
Perniciem moriturus ævi.
Quamvis nec, o, te, Laure, ſuperſtite,
Sit defuturus nunc honor artibus
Sacriſque ſortitis patronum
Vatibus, & meliora ſæcla.
Agnovit in te nomen, & os avi

Urbs

Urbs noſtra, tanti vindicis immemor
Futura nunquam agnoſcet olim
Tempora per te eadem beata.
At nos & agro non inamabili,
Atque his ſerenis, Carole, noctibus
Solabimur longas paterni
Interea tumuli querelas.

De Comœdia Jacobi Nardii, cui titulus amicitia.

Legerat hunc Samius qua neſcio ſorte libellum
Pythagoras veteris grande decus Sophiæ.
Miratuſque ſales, vitæ & documenta ſeveræ,
Et lepida urbanis ſcommata carminibus,
Plautinas, inquit, Veneres agnoſco jocoſque;
Et Latium Thuſco vatis in ore decus:
Scilicet haud quaquam noſtra eſt ſententia mendax,
Quis namque huic Plauti ſpiritum ineſſe neget?

ANGELI LAPI

FAVENTINI.

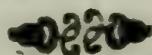

Ad Magnificum Coſmum Medicem.

COſme, vir Etruſcos inter clariſſime, & ingens
Florentinæ urbis gloria, ſpeſque, ſalus.
Audio, te multum ſacros adamare poëtas:
Si facis id, famæ conſulis ipſe tuæ.
Quando hominum nequeunt evadere corpora mortem,
Quodque oritur pereat denique oportet idem.
Curandum eſt illis vivant poſt funera fama,
Pulchra relinquantur ut monumenta ſui.
Hæc ſimul atque ævi curſu labente peribit,
Scriptorum ſi non ſuſtineatur ope.

Et

Et quid ei melius possit succurrere censes,
  Quam vatis cultum carmen Apollinei?
Carminibus reges celebrantur, & inclita regum
  Gesta, & victrici parta trophaea manu.
Carmine lustrantur mores, virtusque virorum,
  Mortales faciunt carmina nempe Deos
In pretio quondam, magnoque in honore fuerunt,
  Fonte Museo qui pepulere sitim.
Tunc sacer incubuit Musarum, ac nobilis ardor
  Fortius & Phœbi tunc mage culta lyra est.
Hoc etiam invenias (dentur modo præmia) vates
  Tempore & hæc ætas non caret ingeniis.
Verum Pierio desunt qui digna labori
  (Hei mihi) fautores emo umenta ferant.
Nuper enim excudi versus parvumque poëma
  Non abs'que immenso, Cosme, labore tamen.
Quod cum Florentis patriæ, divique Johannis
  Contineat laudes Astoreumque decus,
Dignius haud vidi dono cui tradere possem
  Quam tibi, nec cui tum gratius esset opus.
Ergo hæc mente hilari, & placido munuscula vultu
  Accipe, quæ nostri pignus amoris habe.
At non purpureas vestes, Indique lapillos
  Æquoris, aut Phidiæ marmora sculpta manu.
Quarum nulla mihi, & magna est tibi copia rerum,
  Nec te aliter tota ditior Italia.
Castalias præbemus opes, quas nescit avarum
  Vulgus, & in quæstu sedula turba suo.
Cosme vale, sacrosque animo complectere vates,
  Auxilio sacris vatibus usque fave.
Quippe tuas illi poterunt intexere laudes
  Versibus, & nomen tollere ad astra tuum.

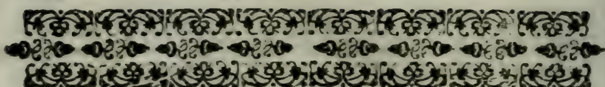

Cosme, tui mores præstantes, claraque virtus,
Nobilitas, honor, & probitas, clementia, vatum
Sacrorum pia cura movet, me scribere carmen
Præsens, & sacro divas deducere colle

Pie-

Pieridas, pulchro quæ laudes dicere cantu
Usque tuas certent, quas omnis concinat ætas,
Tollent. Cosme, tuum vates ad sidera nomen
Clara per Ausonias urbes, populosque Latinos
Fama tulit nomen Cosmum. Quod protinus ipsum
Efficit, ut vates nullus mereatur haberi
Qui non digna canat cedro; nunc carmina Cosmo
Si non clara tibi cantabunt carmina vates,
Scribere quod possint nil prorsus habebitur illis.
Tollent, Cosme, tuum vates ad sidera nomen;
Non orator erit, qui Cosmica tangere gesta
Non studeat, dignus tali si nomiae curet
Esse; sed historiæ finis nunc hic erit omni,
Ni scriptis tua gesta velint mandare superba,
Non humili socco tractandaque, non pede Sapphus
Digna, sed altisono jam decantanda cothurno.
Tollent, Cosme, tuum vates ad sidera nomen:
Cosme dedere Dei præstantia prædia, summas
Divitias, gazam, quæ sit miranda poëtis,
Non miranda piis quibus ad clarissima gesta
Utitur in largis impensis, mente benigna,
Relligione Deum, votis patriæ, inque suorum
Rebus amicorum, quorum stat copia magna,
Tollent, Cosme, tuum vates ad sidera nomen;
Cosmo rura Dii statuere ingentia, quorum
Nullus erit numerus, simul alta palatia magno
Sumptu facta, virum magnoque educta labore;
Adde simul prolem claram, simul atria semper
Plena cliente novo ac veteri; perque atria tantum
Servorum numerum, qui lata palatia complent,
Tollent, Cosme, tuum vates ad sidera nomen.
Cosmus erit pollens fama, clarusque trophæis.
Græce sis Cosmos, Cosmus Latieque decenter
Sic poteris dici, tanto res publica cive
Claret, fama cui toto diffunditur orbe,
Tuscia tota tua fulget virtute tuisque
Moribus. Italiam decoras tu nomine tanto.
Tollent, Cosme, tuum, vates ad sidera nomen.

JOAN-

JOANNIS LEONIS

MUTINENSIS.

Jo, in vaccam mutata.

IN ſomnis ſibi viſa parens mea fundere partu
  Brutum . hominem; atq; Deam , ſomnia vana rata eſt.
Me parit, immutor, renovor, color ; in tribus una
  Io, Vacca, Iſis, brutum, homo, diva fui.

LIGNAMINEI.

Ad Hieronymam Columnam.

JUdicium Paridis riſit Cytherea, quod ipſa
  Nuda Deas formâ vicerit una duas ;
Abs te nunc vinci dolet, alma Columnia ; tanta eſt
  In te nobilitas, gratia, forma, decus.

LAU-

LAURENTII LIPPI
COLLENSIS.

Ad Laurentium Mediceu·

FAſtidit magnus numeroſa volumina lector,
Poſt cœnam læta diſticha fronte legit.

Ad Eundem.

Hic te ſurripuit patriæ, qui Syrmata miſit;
Lemmata qui miſit reſtituit patriæ.

Eidem.

Poſt patriæ curas: poſt tanta negocia; ſi fas
Percurras oculis diſticha pauca tuis.

Ad Saccharum.

Aurea jactatis ſic cedere ſæcula vobis,
Quid mirum? e cannis dulcia mella fluunt.

Lactuca.

Surgentem Venerem mollis lactuca moratur:
Devoret erucas qui cupit eſſe ſalax.

Lactuca.

Auguſtus per me relevat faſtidia morbi;
Et Lactucinos Roma togata vocat.

Rapum.

Sub prunâ toſtum menſis apponere rapum
Non pudeat: tetrico ſic placuit Curio.

Ficus Africana.

Sum ficus Lybiæ: per me Carthago ſuperba
Corruit: & per me tanta ruina fuit.

Faba.

Sum faba, ſi docti me damnant Pythagorei:
At magnis Fabiis nomina tanta dedi.

Porrum.

Sum porrum, valui vocem ſervare Neronis;
Inque Palatinis me numera dapibus.

Cucumis.

Hic tibi ſit cucumis, terris dum Sirius ardet:
Tales Tiberius dicitur eſſe dapes.

Ad Angelum Siculum. Carduus.

Carduus in Siculâ menſâ, quem linquit aſellus,
Ponitur, i Siculas, Angele, tolle dapes.

Allium.

Radicem betæ comedas ſuper igne peruſtam;
Non animam reddent alia ſumpta gravem:

De Cauliculis.

Cauliculos teneros, ſi te delectat Apicî
Præceptum; verno tempore carpe, puer.

Betæ.

Betis Niliacam poteris confundere lentem:
Ventoſam betis, ſi ſapis, adde fabam.

Min-

Mintha.

Nunc eſt herba virens: quondam formoſa puella,
Creditur & Stygium detinuiſſe Jovem.

Eadem.

Non eſſent vobis minthæ redolentia fila,
Ni Pluto ad Stygias me rapuiſſet aquas.

Roſa purpurea.

Per ſilvas Cytherea ſuum dum plorat Adonin,
Purpureas fecit ſanguine mœſta roſas.

Purpura.

Murice conſumpto canis ora infecta notavit
Alcides; Tyriæ vellera tinxit ovis.

Ocymum.

Ambroſium quamquam ſpirabunt ocyma odorem:
At cibus ambroſio dirus odore latet.

Cicuta.

Ruſtice, lethiferam moneo vitare cicutam,
Suſtulit Actæum dira cicuta ſenem.

Hyacinthus.

Aut puer, aut quondam fueram fortiſſimus heros;
Nunc flos, & mœſtum littera nomen habet.

Moly.

Accipias Moly, magno ſi credis Homero:
Nec lædent animum Theſſala philtra tuum.

Lotus.

Heu fugias Loton: captos dulcedine Loti
Naricium Socios deſtituiſſe ferunt.

De Cocco quo adulteratur purpura.

Dant Galatæ cocci gramen pro murice nobis;
Corrupta eſt cocco purpura jam Galata.

De Cythiſo

Carpant laſcivæ cythiſum per prata capellæ:
Sic paſtæ referent ubera tenta domum.

Dictamon.

Collige Dictamnon Creteâ providus Idâ;
Tela cadent humeris irrita facta tuis.

Laurus.

Miſſa triumphalem non tangunt fulmina laurum;
Cingant belligeri tempora læta duces.

Ad Eliſeum coquum.

Pectore Anas, teneris alis Gallina probatur:
Anſeris his tumidum, ſi ſapis, adde jecur.

Eidem.

Serpyllum, betas, ſampſucum, tundis aceto?
Cum toſtis micis adde ſelina, thymum.

Ad eundem.

Sume apium, porrum, coriandrum, ſemen anethi:
Cum ſale junge oleum, ſcorpio ſic coquitur.

Ad Angelum Siculum.

Eſt ſatis ut noſtris ponantur oluſcula menſis:
Ambroſias habeat menſa Sicana dapes.

De hortulo poſito in feneſtra.

Hortus detineat lati tibi jugera campi:
In noſtro ſedem vix Ithyphallus habet.

De

De eodem horto.

Penſilis extollant horti miracula gentes;
Fornice ſub noſtro penſilis hortus erit.

De palma.

Pondere non premitur, ſed ſurſum palma reſurgit,
Hinc ſibi victores ſigna ſuperba petunt.

Ad Angelum. De fetu onagri.

Angele non Libyci capiat me fœtus onagri;
Hortus nativas det mihi delicias.

Ficedula.

Quum me ficus alat ficus mihi nomina fecit:
Sumque melancoryphus, quod mihi fuſcus apex.

Fiber.

Pro carâ cupio teſtes abſcindere vitâ:
Ne pereat, nimium navita jactat onus.

Elephas.

Quis tollet Superos? quis Numina ſancta negabit,
Quum fera perpetuos ſentiat eſſe Deos?

Idem.

Non ſatis armatas quod porto in bella phalanges,
Menſaque nectareas fulcit eburna dapes.
Fulcra toris, ſimulacra Jovi do; Numen adoro:
Et mandis callum turba proterva meum?

Aquila.

Portavi puerum, qui miſcet vina Tonanti:
Ob meritum hoc in me fulmina nulla ruunt.

Eadem.

Sola queo Phœbi radios ſpectare nitentes;
Non aciem frangunt lumina clara meam.

Cervus.

Vivacem admittant tua ſi convivia cervum,
Peſtiferam febrem non timuiſſe licet.

Amores Jovis.

Fit cycnus, taurus, Satyrus, fit Juppiter aurum:
Pro Ledâ, Europaque, Antiopa, Danaë.

De Amore plurimorum.

Mavors, Bacchus, Lenæus, Vulcanus amavit
Aſteropen, Creſſam, Nyctiopen, Venerem.

De Proteo.

Flamma, leo, taurus, porcus, bos, fit lupus, unda;
Nec rupit vates vincula Carpathius.

Hiſtoria Troiæ.

Phryx ardet; dat vela: Helenam rapit, armat Atrides:
Pugnatur: flammis Pergama victa ruunt.

Corona triumphalis.

Texuit auratam melior fortuna coronam:
Nam prius ex lauro texta corona fuit.

Obſidionalis.

Obſeſſam Pœno ſervavit milite Romam,
Quinctus nativo gramine ſerta tulit.

Civica.

Tullius extinxit naſcentia fulmina belli;
Et data ſunt merito civica ſerta duci.

Ca-

Castrensis & Navalis.

Conscendit qui castra prior, volucremque carinam,
Gestabit comptis aurea serta comis.

Ovalis.

Ibat ovans Crassus; contemptos vicerat hostes:
Contempta a magno myrthea dona viro.

De Myrrhinis vasis.

Myrrhina purpureo candent distincta colore:
Densatur spissus Sole calente liquor.

De eisdem.

Myrrhina diversis maculis variata probantur;
Talis venturis imbrifer arcus aquis.

Crystallum.

Crystalla, Argivo de nomine jure vocata,
Concreta in magno frigore format aqua.

De simulacro Jovis facto a Phidiâ.

Phidiacæ finxere manus Jovis ora: rogatus
Exemplar: talem finxit Homerus, ait.

Ad Laurentium Medicem.

Pyrgoteles gemma sculpsit, sed pinxit Apelles
Pellæum juvenem: quis tibi pictor erit?

De certamine Zeuxidos & Parrhasii.

Fallit aves Zeuxis: Zeuxis deluditur arte
Parrhasiii, volucres hic capit, ille virum.

De Coralio ad Petrum.

Iſte frutex longe lato viret æquore mollis;
  Eductus duro cortice, Petre, rubet.

De Lyncurio.

Quid ſit Lyncurî vox, te junctura docebit,
  Urinam reſonant nomina juncta lupi.

Electrum.

Nunc alni, quondam fratrem luxere ſorores,
  Nunc electra piis clara fluunt lacrimis.

Succinum.

Lucida deliciis eſt ſuccina gemma puellæ.
  Arbore Germanâ ſuccina gemma fluit.

Adamas.

Non adamas flammis, nec dura incude domatur,
  Laurenti, hircino ſanguine conteritur.

Jaſpis.

Tu magno in populo facundo pectore dices,
  Quum digitis junctus pulcher Jaſpis erit.

Ad Bernardinum Theologum.

Quantula ſunt hominum corpuſcula, tantula rodit
  Sarcophagus: molles heu fuge delicias.

De Chernite lapide pio, & Sarcophago impio.

Chernites pius eſt, defunctaque corpora ſervat,
  Impius abſumit corpora Sarcophagus.

Echeneis quæ remora.

Pellebant velis, pellebant remige navem;
  Ventus erat; cœptam ſum remorata viam.
Sola ego & Actiacam potui retinere carinam;
  Et potui Cai roſtra tenere ducis.
Semipedalis ego, quis nam hæc corpuſcula credat
  In curſu tantas detinuiſſe rates?

Nautilus piſcis.

Per freta dum cautus deducor imagine navis,
  Æſonides didicit ducere vela ratis.

De Delphino.

Mulcetur cithara delphin, mulcetur amore:
  Teſtes ſtelligeri ſidera clara poli.

De torpedine piſce ad Angelum.

Angele, quis credat? fœda torpedine tacta,
  Contractas perhibent obriguiſſe manus.

De Phoca, qui vitulus marinus.

Carpe ſoporiferam pennam, pellemque rigentem:
  Jam dormi, & nuſquam fulmina torta time.

Sepia.

Atrum purpureo pro ſanguine fundo liquorem:
  Devoror: & noſtro ſanguine charta madet.

De Polypo.

Paciferam polypus cupide corrodit olivam,
  Atque pedes, brumæ tempore, ſegnis, edit.

Lucerna piſcis.

Eſt lucerna mihi nomen, quod lingua refulget:
  Si noctu aſpicias, lumina vera putes.

De Trygone seu Pastinaca.

Pestifer a caudâ mucro se tendit acutâ;
Hoc Ithacum narrant occubuisse malo.

De Dactylo pisce.

Dactylus illustrat radianti lumine pontum;
Apponas mensæ; lumine mensa nitet.

De Echino, & Echeneide.

Imbres, & ventos cautus præsagit echinus:
Sistit parva natans ast echeneis onus.

De Echino pisce.

Spicula me volvunt totum defixa per orbem.
Sed liquor infracto cortice gratus erit.

Rana.

Dum caro deformis poteras dixisse gyrinum;
Mox formata, magis garrula rana vocor.

Thynnus.

Quum fueram fœtus, primo cordyla vocabar:
Post ego pelamis, & post ego thynnus eram.

Squatina piscis.

Non satis est nostri quod mandunt membra gulones
Et niveum tergit aspera pellis ebur.

Ad Angelum Siculum.

Te lupus Etrusci delectat vernula Tybris;
At mihi murænam Sicelis unda ferat.

Eidem.

Angele. Memphiticis tibi sit coracinus ab undis;
Arnus millenos dat mihi pisciculos.

Scorpius piscis.

Exagito stimulis magnum delphina recurvis:
Quem cogo magnas transiluisse rates.

Acipenser.

Infelix quod me mensæ coluere priores:
Nunc felix, quod sum gratia nulla gulæ.

De Scaro.

Mensarum laus alma scerus; quod ruminat herbas,
Nec proprium gaudet dilaniare genus.

Idem.

Quondam Carpathii fueram pius incola ponti:
Nunc sum Campanis incola litoribus.

De eodem.

Si cibus herba mihi; si sparsi sanguine numquam
Dentes; cur laceras mensa gulosa pium?

De Siluro.

Appetit omne animal grassator dente silurus:
Et summa nantes per freta mergit equos.

Scombrus.

Sulphureus videor liquidis cum cernor in undis:
Extra undam apparent squamea terga mihi.

Mugilis.

Quum caput est tectum, credo mea membra latere:
Per Venerem, prædæ femina, virque sumus.

Mulus.

Vix duo ſum pondo: lautæ ſed gloria menſæ:
Criſpinus pro me millia multa dedit.

Salpa.

Salpa obſcœnus ego dicor, nec decoquar unquam,
Ni ferulâ cædens verbera multa dabis.

Mæna.

Candidulus brumæ ſum tempore: Sole calente
Oſtendam vobis ſquamea terga niger.

Draco piſcis.

Sum draco: de media ſurgunt mihi cornua fronte.
Sæpe vides roſtris antra cavata meis.

De Ariete piſce.

Cornu aries pugnax piſces ſpeculatur euntes;
Squamigerum perdunt cornua ſæva genus.

De Urticâ.

Poſtquam piſciculos paſsâ ſub fronde recepit:
Corrugat frondes piſciculoſque vorat.

Spongia piſcis.

Incrementa mihi, & ſenſum natura paravit;
Nam parvas conchas, piſciculoſque voro.

De Loligine, milvo, & hirundine piſcibus.

Loligo, milvuſque rapax, & mitis hirundo;
Ut celeres volucres, per freta ſumma volant.

De

De Cancris.

Vere novis renovant cancri ſua tergora cruſtis;
Exuviis poſitis læta juventa redit.

De Lepore piſce.

Adducit vomitum tactu lepus: hanc fuge peſtem.
Laurenti; ſecum dira venena gerit.

Stella piſcis.

Sum ſimilis ſtellæ candenti fervidus igne:
Uruntur callis omnia tacta meis.

De Locuſta inimica polypi.

Formidat tantum polypum miſeranda locuſta,
Aſpectu ut polypi læſa repente cadat.

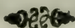
De Cochlea.

Contrahit, exertat parvâ cornicula fronte;
Et nudâ ingreditur contegiturque domo.

JACOBI LUBRANI
NEAPOLITANI.

Americæ vermiculi, vulgo Cocciniglie, Purpuram tingunt.

SAucia puniceum revomunt Conchylia coccum:
Regius, eſt ſanies ſanguinis, ille color.
Americis nunc Erucis lux additur oſtro;
Fulget & exuctis Purpura reptilibus.
Tam prope ſunt nudum mortalia vota ſepulchrum.
Vermis olent adipem ſerica, verme rubent.

Philippus IV. Hiſpaniarum Rex, in adverſis conſtantiſſimè magnus.

Pingere quæ pingi nequeunt olim auſus Apelles,
Æolon, & celeri fulmina rauca ſono
Vincere quæ vinci nequeunt, laus magna Philippi,
Improba fortunæ verſilis arbitria.

De Crellio Plautum lactitante.

Sedulus in Plauto noctuque diuque terendo
Crellius, haud Latios eruit inde Sales.
Non niſi deroſas abava rubigine voces
Carpit, & in rugas deſita verba putres.
Æmula Virgilio laus hæc præpoſtera certat.
Ex auro Plauti ſtercora colligere.

Ad Carolum Celanum, principis Ecclesiæ Canonicum eruditissime sapientem.

Celane, o Patriæ elegans voluptas,
Cni summæ studium eruditionis,
Et vis ingenii sagax, disertos
Excussit Tr podas scientiarum.
Non Aristotelis latent recessus:
Divinæ quoque Pallados Theorus,
Et Mystes Themidis, Fori Polique
Mentem judiciis habes paratam.
Cursorum * resides & involutas
Perscrutans schedulas Tabellionum,
Quantam moribus exhibes palæstram?
Derides vel ineptias supinæ
Turbæ, vel Procerum jocos & iras;
Et sannas Sciolorum, & obsoletum
Fortunæ male blandientis astrum.
Argutique Sales, & eloquentes
Delectant lepido, docentque Phœbo
Per Compendia Curiositatem.
Nunc Censor, rogo, candidus sine ullo
Palpo, corrigere hos velis libellos.
Si vel pauca probaveris, probabor.
Celano placuisse, summa laus est.

Ad Fasanum de Torquati Tassi poëmate in Neapolitanum sermonem translato.

Arma piumque Ducem, atque assertam Numinis urnam
  Vix imitandum Itali nobile Vatis opus;
Das iterum famæ, patriisque tumescere musis
  Bella Sioneis jam celebrata tubis.
Tantaque in arguta latet ars & gratia linguâ,
  In numeris tantam vim Gelasinus habet;

Ma-

*Librùm edidit, cui nomen *Avanzi delle Poste*.

Major ut Autographo se assurgere gaudeat; & plus
Nescio quid lepido in carmine Tassus amet.

In eruditam floridamque D. Petri Casaburi Poesin.

Aonidum decus, ac Tusci lux maxima Pindi,
Cui fluit in lepidos Castalis unda Tagos.
Imperiosum animis afflant tua carmina Phœbum,
Dant prope divinos musica plectra modos.
Omnia par Orpheo; superas quin Orphea cantu:
Ille Feras traxit, tu trahis & Charitas.

Carolus V. abdicat Imperium.

Hospitem ubi votis ingentem, armis Tropæuchum
Thebais Austriadem vidit Ibera Ducem,
Obstupuit, tenui possetne angusta recessu
Abdere, cui geminus non satis Orbis erat?
Nil faciem sylvæ, nil Carolus horruit umbram,
Laurigerum assuetus jam coluisse nemus.
Cùm patuit, Reges sese super extulit omnes:
Se super, & major Cæsare, cùm latuit.

De eodem.

Victricem Imperio dedisse lucem
Felix Austria Carolum fatetur.
Europen, Libyenque tot triumphis,
Quot bellis domuit; jugoque Reges
Pressit Dux animo, manuque Miles.
At dum cauta receptui tubarum
Virtus concinuit sono, vel ipsum
Cœlum vincere visus, abdicatis
Regnorum phaleris; suusque Sortem
Risit sphæromachon: fugæque laus hæc
Heroæ, præiit subactam & Arcton,
Thracumque, Batavumque, Pannonumque,

Et

Et victum Americæ latentis Orbem:
Omnes ante Duces, Avosque, Magnum
Angusti laris incolam, atque Eremi
Primum ex Cæsare regium Satorem
Felix Austria Carolum loquetur.

Ab impuris libris maximum honestis feminis damnum.

Sedula Amadisios relegit Claudina libellos.
Cum præeat primas castior illa nives.
Jamjam miscebit Venerem mollissima curis;
Ingenio jam jam, credite Lais erit.
Effluet in chartas sensim pudor omnis amantes;
Et patruas discet ludere vafra minas.
Quamquam oculis aditum fera claudat & auribus omnẽ,
Vernula quæ loquitur pagina, lena domi est.

De Nothippo Pindarum carpente.

Bacchi verna, lanista poculorum,
Quadris, deliciis, cadisque natus,
Nothippus sitit, & bibit sub uno
Haustu multiplices meri diotas.
Idem thyrsigero facetus œstro,
Grajæ Pindaron uberem Suadæ
Insulsum vocat, & malum Poëtam.
Causam quæris? Aquam optimam canebat.

Bissextilem Annum 1688. Neapoli fatalem ob Terræmotum queritur.

Anni intemperiem dolemus omnes,
Siccam passi hyemem, rigente bruma,
Ver Austris tumidum, imbribusque mersum.
Æstatem Medici febriculosam,
Et nigram tunicam minantur ægris.
Heu quantis premimur malis! hiantes

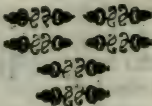
Nam

Nam ſpectavimus in ſepulchra terras,
Mortemque ante pedes: ubique jactus,
Et terror, nihil eſt in urbe tutum.
Rimis ſaxa crepant revulſa, & Aræ
Fecerunt vitium: piacularem
Ulciſcente Deo fidem, & profuſam
Sentinam ſcelerum. Pudet fateri;
Inter præcipites adhuc ruinas
Laſcivire vacat: procax in ipſis
Fatorum Venus excubat lacunis,
Ut mos eſt pueris per angiportus
Jactis ad numerum oſſibns jocari.
Væ, væ Parthenope tibi, tuiſqne.
Pœnæ immane genus, miſerrimumque eſt,
Peccare admonitam, imminente & Orco.

Induſtria, & labore opus eſt ad Sapientiam.

Nemo ſapit teneris inſtructus ab unguibns infans:
Quàm rudis ad cunas vagiit ipſe Plato?
In nemus e parvo ſe ſemine parturit arbos;
Ros fuit in conchis Indica gemma ſuis.
Ingenium labor addit, & hac venale ſub haſta eſt.
Doctaque ſolertes poſcit arena viros.
Archytæ * Platagen molire, & deinde Columbam.
Quæ ſudata venit gloria, magna venit.

* Crepitaculum terrendis pueris ab ipſo inventum.

BERNARDINI LUCATELLI

CREMONENSIS.

DUm movet in Venetos claſſem novus ille Pharaon,
  Æquora ſub tanto pondere feſſa gemunt.
Hanc tamen Omnipotens ſpumantibus æquoris undis
  Obruit, ut ſcires vere adamaſſe ſuos;
Omnes exiliant, & Bacchanalia vivant,
  Nam quoque lætitiæ ſigna dat ipſe polus.
Lumine majori fulſerunt Sidera Olympi,
  Ipſaque, ſidereo lumine terra gravis;
Exhibet innumeros hiemali tempore flores,
  Et matura ſuis poma leguntur heris.
Aurea Saturni jam nobis ſæcla redibunt,
  Jam ſine præfixo limite campus erit,
Mella dabunt quercus, necnon bis meſſis in anno,
  Bis erit in campis luxurioſa ſeges;
Conſpicientur oves nullo cuſtode reverti
  Sæpe domum, inſidias nec timuiſſe lupi
Tanta erit in toto cœli clementia mundo,
  Veris ut æternum tempus adeſſe putes.
Sidera cum fuerint tantorum cauſſa bonorum,
  Quis neget a ſuperis inferiora regi?
Ne tamen aſtra colas, ſolum venerare Tonantem,
  Qui regit Imperio cuncta creata ſuo.
Hic Venetum ventis implevit vela ſecundis,
  Et tulit auxilium, dum ferus hoſtis adeſt,
Fudit & hic acies Turcarum, denique claſſem
  Æquoreis tantam perdidit ipſe vadis.

Ne timeas hostes, adversus tela Tyranni
  Cum Duce tam forti miles inermis eas;
Victor eris tandem, & spoliis Orientis onustus
  Cincta triumphali tempora fronde geres
Turcica lex Bromii dulces vetuisse liquores
  Dicitur, (o quantum lex erat illa gravis)
Quin fuit illicitum Turcis duxisse choreas,
  Illecebrisqte capi quas amat alma Venus,
Sed modo cœperunt venerari numen utrumque,
  Numina sunt cordi Bacchus, & alma Venus,
Atque ideo exoptant Cypri sibi subdere regna,
  Ut possint vita liberiore frui,
Huc volitant; verum pro spreto numine Bacchi
  Non bona vina bibent, sed vada salsa maris;
Illecebræque Deæ Paphiæ, dulcesque cachinni,
  Oscula blanda sui spicula Martis erunt.

Ad Leonem Venetum.

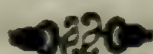
Gloria quadrupedum quid cessas perdere gentes?
  Mentior, hæ potius sunt Orientis oves.
Arripuere fugam partem modo Thracius abdit
  Bosphorus, infernas pars adiere domos;
Sterne gregem invalidum, superi tua cepta secundant,
  En tibi se comitem sacra Columna facit,
Exhibet omnipotens volucrem, quæ tela ministret,
  Dirigat atque tuum quo libet ire pedem.
Eja age rumpe moras, dirum jam tolle magistrum,
  Qui grege de nostro semper abegit oves.
Illius aspicias stillantem sanguine cultrum,
  Illius aspicias cæde tepere lares;
Non tibi tantus honos, dum quondam raptus ad astra
  Sidus eras; terris nam modo numen eris.

In laudem Augustini Barbadici.

Pro patria extinctum te flerunt ardua cœli
  Sidera, sideribus nam bene notus eras:

Pie-

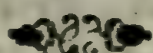
Pierides nunquam tales fudere querelas,
Nec tantum gemuit Sol Phaëtonta ſuum:
Charus eras Muſis, te Mars ac Phœbus amabat,
Gloria Pieridum, gloria Martis eras.
Non Auguſtini, o Venetum fortiſſime ductor,
Ceu prius, Auguſti ſed tibi nomen erit.
Nam velut Auguſtus pacatum reddidit orbem,
Sic tu parta orbi pace relinquis humum
Ac velut ille Polum quondam conſcendit, & inter
Sidereos proceres conſpiciendus erat,
Sic tua te virtus extollet ad aſtra, ſedebis
Inter & Heroas, Semideumque choros.
Pierides tumulum ſacris ornate corollis,
Eſt opus hoc veſtrum, veſter alumnus erat;
Tu quoque Mars clypeum, necnon hic pone ſagittas,
Nam tua cum tanto eſt fama ſepulta Duce.

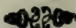
Quis modo Cypriacæ caſum non defleat urbis?
Quis tam mentis inops, Heroum maxime Mechni,
Qui non in clades regni ſuſpiret adempti?
Hactenus ipſe quidem curarum oppreſſus acervo,
Non potui ſacros Heliconis adire receſſus
Hæc fuit una mei diuturni cauſa ſilentî.
Namque ubi Turca metum magno ferus incutit orbi,
Et bello ad cunctas terrarum fulminat oras
Victor, & in victos populos furit impius armis,
Incepi trepidare metu; nam mente revolvo
Facta nefanda, viros jam nulli parcere ſuetos.
Hi dulces jugulant natos ante ora parentum,
Invalidoſque ſenes, nec quicquam tale timentes
Ante aras, ante ora Dei (miſerabile viſu)
Enſibus obtruncant, lacerantque miſerrima membra.
Non ignota loquor, nam nulli incognita Cyprus
Inſula, dives opum, Venetorum maxima meſſis
Hic erat, hac capta, magno clamore ruentes
Non ſecus, atque lupi, fœdarunt cuncta cruore,

O ſcelus horrendum! innuptas violare puellas
Non ſatis eſt, gladios penitus in viſcera condunt,
Dejecere aliæ ſeſe de turribus altis
Præcipites, aliæ transfixæ corpora telis
Procubuere ſuis, ne vim paterentur ab hoſte.
Heu lacrimæ impediunt numerum memorare Camœnis
Tantorum ſcelerum, quæ dira in mœnibus hoſtes
Commiſere manu: ſatis eſt ex millibus unum
Dicere quo nullum toto eſt truculentius orbe,
Et quod mille feri vix invenere Tyranni.
  Dux fuit in Cypro Regum de ſtirpe creatus,
Quo non majorem bello Sol vidit, & armis.
Hunc ubi ſternentem primos ex agmine Turcæ
Conſpexere, ruunt, & collo vincula nectunt,
Diductaſque illo mox implent pulvere fauces,
Machina quo belli cava concutit oppida, & arces
Dejicit horribili ſonitu, cœlique fragore.
Faucibus imponunt ignem: tunc ora repente
Sunt lacerata ſono ingenti, ceu fulmina quando
Juppiter omnipotens cœlo jaculatur ab alto.
Non Geta tam ſævum, nec tam crudele tuliſſet
Solvere ſupplicium, foret hic ſi captus ab illo,
Non hoc Sylla nefas ſiccis ſpectaſſet ocellis,
Non Phalaris, non ipſe Nero illo immanior angue,
Quem pede preſſit humi æſtivo ſub Sole viator.
Spero equidem tanta pœnas pro cæde daturos
Quamprimum, ſuperis ſi ſunt mortalia cordi,
Et ſuperis equidem ſunt hæc mortalia cordi;
Nam ſimul ac Veneti victricia ſigna per orbem
Ferre vident Turcas, genus inſuperabile bello,
Legatos ſubito ad Regem miſere Philippum,
Pontificemque Pium, quos intra tecta vocatos
Rex tandem verbis ſic eſt affatus amicis.
Ite viri, & noſtris ſociis hæc dicite noſtro
Nomine, jam pavidum mittant de corde timorem.
Cernitis inſtructas acies, claſſemque paratam
Gurgite cæruleo, totum quæ terreat orbem?
Milite nunc Venetos armato, opibuſque juvabo,
Nam

Nam mihi jamdudum conjuncta est fœdere dextra
Cum Venetis; eadem Roma responsa feretis,
Nam Pius auxilio vestrum fovet usque Senatum;
Sit Deus omnipotens custos, classemque gubernet,
Pellere quo possint scelerata a sede Tyrannum,
Utque iterum terras pax exoptata revisat,
Cana fides, probitas, ac pleno copia cornu.

Una avis in terris, qua Cynthius aureus exit,
  Ponit odoratos interitura rogos,
Stat super, & pennis rutilantibus excitat ignem,
  Uritur, in cineres vertitur inde novos.
Prodit ab his tandem formosior altera Phœnix,
  Se novat hoc pacto, sicque perennat avis.
Sic modo Turcarum Regi transmissa virago
  Fecerat Ægæis dum veheretur aquis.
Namque ubi captivam ventosa per æquora duci
  Se videt, & collo vincula nexa suo;
Protinus ad socias sese convertit, & istam
  Vosne ignominiam ferre potestis, ait?
Selino ut cunctæ diro servire velitis?
  Ah potius salsis commoriamur aquis;
Dixit, & in puppem ardentes jaculata favillas
  Se comitesque suas, divitiasque cremat.
Non perit omnino, post mortem est fama superstes,
  Dignior & cœlo reddita vita sibi;
Altera ceu Phœnix terris est facta perennis,
  Altera ceu virgo est facta beata Polo.

Viderat alma Venus vastari Cypria regna,
  Atque suas sedes obsidione premi,
Omnia Turca ferox ferro perdebat, & igne,
  Omniaque humani plena cruoris erant.
Martem adit expansis per eburnea colla capillis;
  Vix ah vix teneris parcit & illa genis.

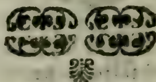
An ne ego post multas cædes his finibus, inquit,
Pellar? & amissis sedibus exul ero?
O dolor, o pietas, tam barbarus hostis habebit
Oppida delitiis facta superba meis?
Ah pereat potius, Mars optime: perde cohortes,
Urbibus e nostris hanc cito tolle luem.
Pro te bella geram, faciam quodcumque jubebis,
Mars ait, amplexus hoc meruere tui
Pone metum Cytherea: tuos tunc credimus hostes
Victores, quando Mars quoque victus erit.

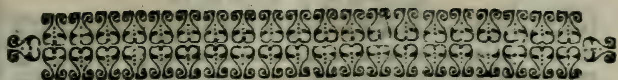
De Hjeronym Columnâ.

Viderat in somnis imâ a tellure Columnam
Surgere Pan, sensim mox tetigisse polum.
Imposita huic etiam cunctis ex urbibus una
Inclita Parthenope, magnus & orbis erat.
Hanc servate Dei; exitio ne forte sub uno
Tandem cum geminis orbibus illa cadat.
Nam quoque Parthenope: tantum caput extulit; ut non
Nomina conveniant urbis, at orbis, ait.

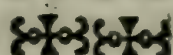
Aliud.

Sæpe ferunt Lunam nimio Endymionia amore,
Non tamen hoc mirum est, deseruisse polum.
Hoc mirum, cuncta ad se si evocat astra Columna,
E cœloque omnes allicit una Deos.

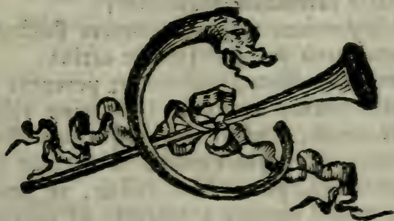

NICOL.US MACHÆROPOEUS

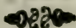

De Rosis Autumnalibus.

UNde rosas Venetis alieno tempore apricos
  Sponte per Autumnum picta remittit humus?
Has non Flora parit, nec Cypro mæsta relictâ,
  Nempe suo in luctu, donat habere Venus.
Barbadicus classis ductor, Mars alter, in alto
  Occidit, & moriens prima trophæa tulit,
Dumque pios Cives folium Jovis ante recenset
  Ex acie, sparsos arma cruore sacro,
Angelicæque manus detergunt sanguinis undas,
  Parsque abit in nubes, quas rutilare vides;
Pars delapsa solo, Adriacis collecta Napæis
  Perfudit niveos rore, & odore sinus;
Scilicet hic sanguis, luctus solamen acerbi,
  Fit rosa, quæ Venetum nata cruore rubet.

CAROLI MALATESTÆ

Nereidum cantus, ad Joannem Auſtriacum.

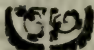
Litore cùm primum claſſem deduxit Ibero,
Et curſum Heſperiæ magnæ convertit ad urbes,
Invicti ſoboles pulcherrima Cæſaris Heros
Auſtriacus; mediis illi Nereides undis
Lætitiâ oblatæ ingenti, plauſuque fremebant.
Alma quibus myrrhæ Tethys fragrantis odore
Sparſerat effuſos humeris a vertice crines,
Et ſtudio incumbens cultuque ornaverat omni;
Muſcoſos ſubter thalamos, & murmure rauco
Aſſiduè flantis Zephyri, fluctuque ſtrepentes,
Quos intra æquoreæ celebrant convivia Nymphæ,
Oceanoque patri cœleſti nectare libant;
Unde abeunt lætæ; ſi quando è gurgite vaſto
Prodire, egregiiſque viris occurrere gaudent:
Ut perhibent culto divini carmine Vates
Argolicis illas Heroibus occurriſſe,
Qui primi indomitos auſi tranſmittere fluctus,
Et tumidum curvâ pelagus ſulcare carinâ,
Velleris aurati ſpolium, laudemque petentes:
Utque ferunt multis manifeſto in lumine viſas
Auditaſque ſimul, Carolo trans æquora vecto
Dum comites irent, quaſcunque adverteret ille,
Auſtriadum famam protendens victor, ad oras.
Illæ igitur magni memores Herois, ut ipſum
Viderunt juvenem gemmis, oſtroque decorâ
Inductum chlamyde, atque auro fulgentibus armis;
Quem

Quem proceres circumstabant, & lecta juventus,
Actutum agnovere; alacresque estollere voces
Exorsæ, has illi referebant ordine laudes,
Aonio late mulcentes æquora cantu:
Advenis optatus nobis Dux inclite votis
Omnibus: ac lætam venienti assurgere jam nunc
Italiam cernes, quo te laus excitat ingens;
Instructumque opibus summis, & classe potentem
Auspicio Divum quò te Rex maximus Orbis
Mittit, ut auxilio populis florentibus adsis,
Præsidiis auctos, vestro pro fœdere, qui se
Cùm videant tantis, jungant quas protinus omnes
Expediunt nusquam dejecti in prœlia vires.
Tum qui muneribus, durisque laboribus acti
Militiæ præstant obeundis, undiqne claro
Exciti sonitu, coëunt insignia læti
Sub tua, quæ media præfers extantia puppi.
Hos animi præstans inter, pulchrisque sub armis
Conspectus sese Farnesius inferet Heros,
Romulidum commista Duci de sanguine claro
Quem soror in lucem simul edidit, ac, tua; partu
Felici Æneadumque Urbem, & Latium omne beavit.
Hunc gladiis accincta phalanx comitatur acutis,
Et juvenum magna primi cinxere caterva,
Bellandi studio quoscunque aut Martia Roma
Instructos ferro primis eduxit ab annis.
Assueti quicunque graves obiisse labores
Venantum, rapidoque feras prævertere cursu
Eridani latis campis, seu rupibus altis,
Præcipiti fertur quas inter flumine Tarus.
Ipsa tibi auxilio transmittit & Umbria pubis
Læta Ducem, floremque suæ, quem laudis avitæ
Accendit stimulis haud mollibus æmula virtus.
Ultro aderit magni monitis, opibusque parentis,
Tum propria fidens virtute ac pectore forti,
Tyrrheno exultans jam nunc & litore sistit
Advectus celeri montana per oppida cursu.
Huic & amore pari, cognato & sanguine junctus

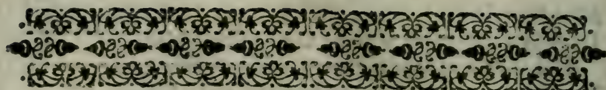
It comes insigni forma, & florentibus annis
Spectatus puer. Etrusci gens accola ponti
Quem studio observat multo, placidoque parentis
Læta sub imperio, nec segnes exigit annos.
Gens dura, & manibus duros convellere montes
Rupibus, immanesque excindere sueta columnas,
Quæ Parium vincant marmor candore nivali.
Quin Tiberis pulchra comitatus ad ostia classe,
Cælatam clypeo fulgenti ex ære Columnam
Arduus attollens, sese feret obvius Heros
Inclitus; haudquaquam mentis confidere sanctæ
Consilium veritus Pater est cui Maximus ille,
Plurima quem sacri penes est custodia cultus.
Necnon & præstantem animi dimittere ad urbem
Egregiam, Adriaci egregiam decus æquoris Urbem,
Nimirum invigilat sancto dum fœdere Patris
Provida mens Urbi Regem adjunxisse potentem.
Nunc etiam voti compos, hunc omnibus auctum
Auxiliis, ducis & defunctum munere summi,
Victorem bello toties, clarumque triumphis.
Cominus auspiciis lætis immittit in hostem
Quisque igitur quanto divinæ laudis amore
Accensus magis, hoc propius, fortissime Ductor,
Ille tuis comitem properat se adjungere signis:
Seu pulchra Ausonia, regnisve oriundus Iberis,
Quos tu consilio prudens moderabere multo,
Et tua per benefacta oculos volventibus illis,
Ardua quæque dabunt Divi superare ferendo.
Sic tibi magnanimi fuerint monimenta parentis
Obvia, flectenti quæcumque ad litora classem.
Tum memori recolenti animo sua fortia facta
Invia nulla tuæ virtuti erit æquoris unda,
Ostabuntque tuis nullæ conatibus urbes,
Extremos donec protendas victor ad Indos
Austriadum nomen terris fatale regendis.
Ite igitur summi ductu Ducis, ite frequentes
Invicto Proceres spectati robore, & armis.
Quaque viam virtus aperit, quà gloria vobis

Mon-

Monſtrat iter, ſpondet quà Jupiter ipſe triumphum
Hoſtibus inſignem victis, contendite curſu
His dictis finem facerent cum deinde canendi
Nereides, zephyrique implerent vela faventes,
Continuò nova lux pelago, terraque refulſit;
Heroumque Chorus candenti in lumine cœli
Aſtitit, ac roſeum demiſit ab æthere nimbum.
Felices animæ mortalis tempora Lucis
Defunctæ, quæ nunc vita meliore fruuntur:
Rodulphus generis clari, Regumque Ducumque
Auſtriadum priſcus pater, ac felicibus olim
Romanum Imperium fatis ſortitus, & alter,
Quod toties pugna victor ſuperaverit hoſtes,
Jure triumphator pulchro cognomine dictus.
Proximus huic, verùm ſpatio haud ita proximus æquo,
Juſtitiæ, paciſque ante omnia cultor, & æqui
Longævus Federicus, & hunc prope filius, Orbis
Imperium æque Juſtitia tutatus, & armis,
Connubio felix nati, felixque nepote,
Poſt patrios Reges cui dives Iberia ceſſit
Auſtriaco commiſſa Deum haud ſine numine, Regi:
Tum gemini fratres ævi duo lumina noſtri,
Palladis, & magni Carolus Mavortis alumnus,
Qui totum implevit factis illuſtribus orbem,
Auguſtæque recens ſobolis decus, & pater, & Rex
Optimus, ac veterum nulli virtute ſecundus
Ferdinandus, ab ætheriis qui ſedibus omnes
Pro regali oſtro, gemmiſque, aurique corona
Cæſariem ſtellis redimit, ac luce decori
Oſtendunt ſeſe interdum mortalibus: & nos,
Noſtraque nunc etiam ſolita pietate tuentur.

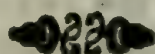

HO-

HORATII MALEVOLTI

SENENSIS.

De Delia.

ANte mihi cara; at poſtquam me cœpit amare,
  Carior eſt multò Delia facta mihi.
Ante mihi pulchra; at poſtquam me cœpit amare,
  Pulchrior eſt oculis Delia viſa meis.
Diligat illa magis; mihi tunc cariſſima fiet:
  Atque mihi fiet Delia pulchra magis.
Quod ſi ut cara mihi fiat, me nolit amare,
  Saltem amet, ut fiat Delia pulchra magis.

ANTONII MANCINELLI

VELITERNI.

Mors malorum finis.

DUm vitâ frueris, numquam dicare beatus:
  Fortunæ ancipiti ſubjacet omne genus.
Felicem reddit fati ſors ultima quemque.
  Nam mors venturi finis & ora mali.
Felices igitur minimo qui tempore vivunt,
  Cùm mors felicem reddere ſola queat.

For-

Fortunæ simulacrum.

Fortunam pedibus carere dicunt.
Hæc alas retinet, manusque solum
Palmis fert Regimenque Copiamque:
Extensis manibus repellit alas,
Hinc est lubrica semper, hincque cedit
In sphærâ residens, ut inquieta.
Ergo nec manibus, nec illa duris
Vinclis, ni placeat, tenetur unquam.
Qui paulùm sapiunt, minusque cernunt,
Invitam quoque se tenere credunt.

De eadem.

Tempore non omni vultu Fortuna sereno
Arridet: caveas ergo superbe tibi.

Malorum portus.

Qui miser est, aliena suis graviora retractet:
Fortius excipiet quæ mala cumque cadunt.

Amygdala.

Cyrus, & Alcinous, vel Adonis poma tulissent
Aurea: nos tantum Phyllidis ista damus,
Utque etiam atque etiam valeant tua tecta subire
Utque magis sapiant, copia parva datur.

Quis bonus?

Qui nulli noceat, prosit cuicumque valebit,
Ille bonus, similis dicitur ille Dei.

Cimicibus fugandis.

Felle boum, lectica simul spargatur aceto;
Cimice vix unquam læserit illa putri.

In

In rabidum.

Jam mihi lustra decem; mihi nec bonus obtigit ullus
Quàm tu qui passim carpere quemque soles.

De Paschali Tertio. Ilcino

Qui tibi constantem vel fidum quæris amicum,
Credere cui tutò mystica sæpe queas,
Paschalem Ilcinum cunctis præponito fidis:
Alter enim Damom Hyrtacidesve tibi.

Julii Secundi Pontificatus.

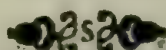
Julius pacem dabit & quietem,
Copiam rerum, Cereris, Lyæi:
Æquitas nulli poterit deesse;
Vivat idcirco Pylii senectam.

De Livore.

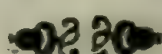
Seria Mæonidæ Livor detrectat & odit,
Ausonium vatem nec sine labe canit.
Quid mihi venturam mediter? quid? dum tamen ista
Qualiacunque legant, quid mihi Livor iners?
Lividus adlatrat passim quoscumque peritos;
Ast in secessu clam tegit, atque legit.

Ad Festum filium.

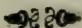
Ingenium, viresque tuas cognosce: priusquam
Incipias aliquid, turpe est desistere cœptis.

Doctrinam citiùs quàm aurum tibi delige fili:
Est cunctis opibus melior sapientia rerum.

Si tibi ſit natus, doctori trade perito.
Perdocet indoctus, quæ dedoceantur oportet.

Hære illi valeat qui reddere te meliorem:
Admittes, quem tu meliorem reddere poſſis.

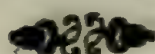
Doctorem, veluti ſanctum venerare parentem;
Laudando ſemper, probris offendito numquam.

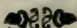
Ludendi ſpatium puero concede modeſto:
Fortior ad ſtudium mens oblectata redibit.

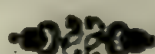
Ut tibi donetur prudentia: nocte dieque
Deſidiam vites, ſtudioque impende laborem.

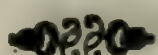
Dulcis doctrinæ fructus: radicula amara eſt.
Ut valeat, quis non ſuccos potabit amaros?

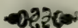
Eſt ornamentum rebus doctrina ſecundis.
Rebus in adverſis doctrina eſt portus & aura.

Illâ, quam norit, ſe quiſque exerceat arte.
Uſus enim egregius rerum præceptor habetur.

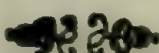
Adſpectus veluti deducit ab aëre lumen,
A diſciplinis animo lux venerit ampla.

Cor-

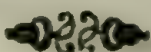
Corvis innumeris quàm blando occurrere mallem.
Devorat hic vivos: projecta cadavera corvi.

Debenti nummos cuiquam ſuccedere nolis:
Sæpe ſolent vades inopem deducere vitam.

Si facis invitus; levior res, aſpera ſurgit.
Res dura apparet mollis, ſi ſponte labores.

Ad ſummum nitens adſcendere; conſpice, ne tu
Cum ramis recidas quos jam comprenderis altè.

Solus iter ſfacito numquam: ſecurior ibis.
Sunt graſſatores, ſunt mille pericula caſus.

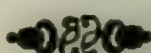
Infamis fuerit ſcortum qui nutrit, inopſque:
Magna pudicitiæ laus eſt: ne ſpreveris illam.

Perfidus haud ullis meritis placabitur umquam:
Amittes igitur quidquid donaveris illi.

Quæ ſunt ad victum, debes multò ante parare
Quam tibi deſuerint: conſtabunt quippe minoris.

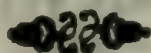
Juſtitiæ radix fundamentumque ſit illud.
Ne facias ulli, quæ tu tolerare nequires.

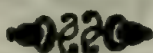
Si

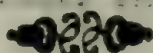
Si quis inauditis ambabus partibus ullum
Judicium profert, juſtum licet; extat iniquus.

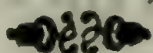
Denegat uxilium miſero quicunque petenti,
Quæret idem fruſtra: meminerunt omnia cœli,

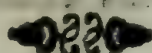
Depoſitum quodcunque tenes, ſervetur amicè:
Turpe magis nihil eſt homini, quàm fallere amicum:

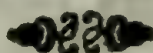
Dilige præcipuè patriam, poſt deinde parentes,
Hinc natos, totamque domum, caroſque propinquos.

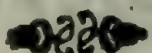
Cordis eget, mentiſque bonæ, qui ſpernit amicum.
Dives erit, multos quicunque eſt nactus amicos.

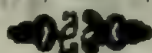
Alter amicus ego eſt; anima una in corpore bino:
Ad plenum felix, verum qui nactus amicum.

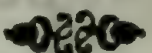
Iraſci domino noli reprehenſus: amatur
Ab domino quicunque ſuo, reprehenditur idem.

Noli vindictam: ſæpe obfuit ultio facta.
Magnanimus parcit; vindictâ femina gaudet.

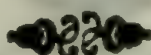

Tædia non refugit, cupiens virtutis honorem.
Qui ſtudium, curamque fugit, ſpernetur ubique.

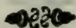

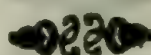
Tam firmum nihil eſt, cui non aliquando noceri
Poſſit ab invalido, perimit vel araneus anguem.

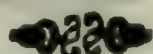
Promptior ad pugnas animum pro laude parabis
Quàm pro divitiis quærendis ſive tuendis.

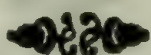
Qui pariter peccant, pariter punire memento.
Nec ſtatuas ulli majorem crimine pœnam.

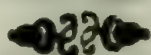
Inviſum imperium longo non tempore durat.
Non aurum, ſed amicus erit cuſtodia regni.

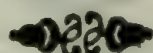
Id ſolum petito quod nulli jure negares.
Quod tibi concedi malles concede roganti.

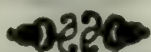
Pauca loqui prudens, audireque plurima debet.
Os unum, binaſque aures idcirco tenemus.

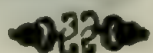
Suſcitat ingentem prædurus ſermo furorem,
Terribilemque iram frangit reſponſio mollis.

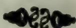
Quale lucrum fuerit, talis tibi cœna paretur.
Ne plus impendas, patitur quam curta ſuppellex.

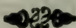
Laudibus extollant alii tua geſta: tacendum
Eſt tibi: ſordeſcit proprio laus ore relata.

Uxo-

Uxorem quicunque ſuam cupit eſſe pudicam
Improbus eſt, niſi ſervat idem quod poſcit ab illâ.

Parturiens hominum conſpectum vitat aſella.
Committunt homines vulgò turpiſſima quæque.

OCTAVIANI MANINI
UTINENSIS.

Ad Principes Chriſtianos, ut opem ferant equitibus Divi Joannis contra Turcas.

QUæ vos longa tenet mora Reges? barbarus hoſtis
Urget agens, equiteſque premit, terraq;, marique,
Qui pauci Melitæ clauduntur finibus arctis:
Cædibus abſumpti plures, dum fortia bello
Pectora barbarico opponunt; rutilantibus armis
Dum nullos ictus, & vulnera nulla feroces
Præmetuunt; non fatum ipſum, dum ſigna tuentur
Inſignita Crucis veneranda & imagine Chriſti.
Hoſtis habet primas arces, munitaque portus
Clauſtra ſuo victor numero; inſtantique tumultu
Invicti cecidere viri, nocteſque, dieſque
Oppugnati uſque, ah miſeri! cecidere frementes,
Turcarum quoque jam ipſæ acies, pediteſque, duceſque.
Quidnam vos tandem expectatis? tempora pugnæ
Quæ opportuna magis? quænam momenta ſaluti
Sunt magis apta virûm, qui templa, Deoſque tuentur?
Si pereant ope nunc veſtrâ, auxilioque carentes
Egregii bellatores, fortiſſima pubes

Undique collecta, heu quæ vos infamia passim
Perstringet cunctos? quæ vos maledicta sequentur?
Quas demum clades, quæ damna extrema subire
Omnes inviti cogemur? protinus oras
Invadet Siculas, parvo distantia tractu
Litoraque & mediis positas regionibus urbes.
Immanis victo, Scythica feritate timendus
Sardiniam, Cyrnumque petet. Campania quis te
Proxima defendet? Calabras quis proteget arces?
Daunia quanta tuis tempestas imminet agris,
Quanta tuis Latium? quanta heu tibi Tuscia? clare
Quanta Ligur tibi? ni latum jam classibus æquor
Cuncta tuens comples, & Turcas fluctibus imis
Obruis, hostiles demergens gurgite puppes.
Nec te perpetuò tutam Phæacia tellus
(Perpetuo tutam cupio) Dominosque potentes
Crediderim: nec, quas longo sua brachia tractu
Hadria porrectus tot claras subluit urbes,
Tot claras urbes fallens tentare timebit
Publicus ille hostis, numquam pacatus, acerbis
Insectans odiis Turca? hanc Dî tollite pestem.
Quare agite unanimes Melitæ succurrite cuncti.
Sancte Pater, cui relligio nunc credita soli,
Cui pietas & sacrarum custodia legum,
Tolle moras omnes, obsessósque eripe morti.
Et tu qui imperio flores, Germania summum
Quem colit insignem proavorum stemmate longo
Insignem, domitis tot gentibus, atque trophæis,
Induperatorum prolesque, nepósque piorum,
Immitte infractas in castra inimica phalanges.
Hispani, qui tot populos, tot regna, tot urbes
Imperio subjecistis victricibus armis;
Qui non contenti patriâ terraque fretoque,
Ignotos fines, incognita litora longo
Æquore quæsistis, quæsitas legibus æquis
Formastis gentes, Christi & statuistis ad aras.
Effigies tu vera patris, suprema Philippe,
Spes gentis Christi cultricis, maxima regna

Qui

Qui sanctâ ditione tenes, patiere tuorum
Usque dolos vitæ meditari impune furentes
Immanes Aquilone Scythas, & rupibus ortos
Frigoribus duris, incultos, moribus aspros?
Nec te immortalis nunc tanget gloria patris
Quam non ulla dies Letheis obruet undis?
Magna patris magni soboles, jam classibus æquor
Nec mora longa, novis jam comple, & finibus hostes
Sterne tuis: vel longinquas procul ejice in oras
Attritos altè, & tua jam, quæ nescia vinci,
Arma animis positis semper sine fine timentes.
Est Melite patris munus: nam Carolus olim
Hanc dedit ejectis longo post tempore bello
Turcarum Rhodiis ducibus, Magnoque Magistro.
Nunc quoque sit Melite munus, Rex magne Philippe,
Sit munus, Rex magne tuum, florentibus armis
Militibus nostris, tua quos nunc vivida virtus
Servat ab exitio minitantis dira Tyranni.
Gallorum princeps, Galli proceresque, ducesque,
Invicti Gallorum equites, peditumque manipli;
Excidet ex animis vos Christi insignia primos
Defendisse acres ferro, Solymosque recessus
Infractos penetrare ausos, sanctumque Sepulchrum
Supremi Regis cœli cultoribus olim
Restituisse piis, spoliis Orientis onustos
Non semel in patriam claros retulisse triumphos?
Publica res agitur: Christi est injuria vestris
Ulciscenda armis: dubitabitis omnia adire,
Ut vetus egregiæ renovetur gloria gentis?
Æquoris Hadriaci rectores, edita priscis
Martigenis, gens haud ullâ mersabilis undâ.
Italiæ specimen, lux libertatis avitæ,
Cujus gesta ævo numquam obscuranda futuro;
Ni vos firma fides servandi fœderis arctis
Nexibus obstringit, vestras nunc promite vires,
Quæ toties Asiæ vastarunt litora, & urbes,
Quæ toties pressis satiarunt classibus æquor,
Quæ toties sancta pro relligione micarunt,

Veſter honos, veſtri hæc victoria muneris eſto.
Quotquot nunc eſt s diâ virtute colendi,
Seu noti ditione patrum, ſeu fortibus auſis
Seu prope, ſive procul mediis vel finibus orti
Terrarum, Oceani vel fluctibus interluti,
Si vos relligio, ſi cultus Numinis alti
Permovet, & claris quæ debita præmia factis;
Obſeſſos equites nunc veſtro robore fortes
Eripite inſtanti letho, Turcamque fugate:
Barbarus eſt feſſus, facilis victoria Chriſto
Auſpice, & æternos victurum nomen in annos.

Ad Lectorem.

Excitus antiquæ ſtudio pietatis ad auſus
  Magnanimos hortor quo licet ore duces.
Claſſica ſint utinam mea carmina, & arma miniſl
  Pro ſanctâ invictis relligione viris.

Ad Equites Melitenſes.

Cœlo alto demiſſæ animæ, digniſſima cœlo
Lux invicta virûm, lux nobilitatis, ab armis
Turcarum Meliten quæ fortiter auſa tueri,
Territa non acie horrenti, non mille carinis,
Sævitiâ aut dirâ Scythicæ impietatis: ab alto
Mirantur Superi fortiſſima pectora, ab alto
Demittet (contemne minas, & barbara tela)
Speratum meritò auxilium. Victoria tandem
Excipiet feſſos, claroque reponet Olympo
Heroas inter, melior quos protulit ætas;
Quod ſi fata velint patriæ pro mœnibus acres
Pugnando tantos demum finire labores,
Quid melius, quam pro patriâ procumbere fortes?
Pro fanis, ariſque ſacris? cui gloria major
Contigit? aut ullo potis eſt contingere ſæclo?
Victores, victi, ſemper vivetis in omne

Tem-

Temporis æterni ſpatium: perque ora virorum
Semper honos, ſemper clariſſima geſta ſonabunt.

Preces pro equitibus Divi Jacobi, obſeſſis a Turcis in Inſula Melitâ.

Dii Servatores hominum, qui dura pericla
Semper ab innocuis avertitis; illa ſupremo
Si Pietas cœlo quondam bene cognita vivit,
Si virtus, ſi cana Fides; ſi cetera cordi
Sunt benefacta virûm: Melitam ſpectate faventes
Obſeſſam innumeris Europæ, Aſiæque maniplis.
Hîc invicta manus, delecta ex omnibus oris,
Conſtitit, & ſanctâ pro relligione tuendâ,
Pro templis, ariſque Deum pro luce piorum
Excubat, & nullis cedit fortiſſima damnis.
Sed non denſa cohors, ceciderunt fortibus auſis
Oppreſſi inſtantis Turcarum fraude Tyranni
Multi ſæpe viri, loca dum ſibi credita ſervant.
Parva manus ſupereſt, caſura heu mole malorum,
Barbarus ah feſſos dum nocte, dieque fatigat.
Ille Rhodo clarâ priùs exuit omnia paſſos.
Ille etiam Melitâ coget migrare relictâ,
Si modo qui migrent ſuperabunt; Numine dextro
Cælicolæ adſitis: reſtat ſpes una ſupremi
Auxilii cœlo miſſi; quando omnia deſunt
Humana heu miſeris fruſtra ſperata, Deûm Rex
Reſpice placatus ſummo de culmine cœli
Hunc equitum florem, noſtræ hæc inſignia gentis.
Roboris antiqui neu nigras ire ſub umbras
Relliquias patiare Pater, tua dextera ſervet
Æterna dignos vita, æterniſque triumphis.

De Victoriâ contra Turcas.

At Latio tandem pallentes diſpulit umbras
Exoptata dies, & lucem reddidit almam,
Jam rediit vigor, & bello jam vivida virtus

Ad residcs animos, desuetaque corda triumphis.
Vicimus, & largo fœdarunt sanguine fluctus
Jonios sceleratæ acies, invisaque Divis
Agmina pontus habet. Sol ô pulcherrime salve,
Salve nobilibus gaudens Victoria palmis,
Et sæcli melior tandem surgentis Origo.
Quid primum memorem? quâ linguam in gaudia solvam
Voce prius? natat ecce mari disjecta profundo
Atque Asia atque Oriens, & vasto gurgite fractæ
Threicii jactantur opes, & sceptra tyranni.
Ipse autem longè vacuâ turbatus in aulâ,
Nuncius excidii ut tanti gravis impulit aures,
Qualis ubi ante aras percussus colla securi
Procubuit taurus, mugitibus aëra complet;
Abscinditque humeris vestem, projectaque calcat
Tegmina Achæmeniæ capiti direpta tiaræ:
Et nunc multa fremit, jactatque minantia verba,
Nunc gemit, & tristi secum sub pectore versat,
Quas condat sese in latebras, quæ limina quærat,
Riphæasne petat glacies, Tanaimque nivalem;
An campos Nomadum arentes; stipante suorum
Annè manu magnâ, an solus cum remige solo
Trajiciat fauces inglorius Hellesponti.
Ille quidem ad rapidi nuper vada concitus Hebri
Italiam contra flammantia lumina torquens,
Sanguineamque aciem, bella horrida bella ciebat,
Poscebatque, nefas! magnæ sibi mœnia Romæ,
Adriacæque urbis sedes, atque aurea sceptra.
Demens qui vires alias, & numina Divûm
Defensura pias acies non crederet, aut tot
Posse coire manus æterno fœdere junctas.
Ah nonnè indignum fuerat tot stare per annos
Infandi caput hoc monstri implacabile terris?
Perfidus hic prædo; cui nec fas, nec pudor ullus,
Nec pietatis honos, nec dulcis pignora pacis,
Sed tantum imperii, & cædis scelerata cupido,
Victor ovans tot regna armis, & divite cultu
Fortunata olim, dum rex stetit Itala, bello
Ever-

Evertit? lateque premens parere coëgit?
Interea Europa infelix discordibus armis
Certavit? propriamque amens in viscera dextram
Condidit? ille ferox amplâ regnavit in aulâ,
Impune heu nostris ereptâ Regibus aulâ?
At sceptris etiam nondum contentus avitis?
Quod superest, inhians animis, vastabat opimam
Periurus Cyprum, jamque arces culmine summo
Jam dederant Divûm, atque hominum tecta alta ruinam.
At parte ex aliâ spumabant cærula remis,
Pineaque Ægæum moles medium impellebat,
Thraciam in Italiam portans, & tristia fata.
Qualis ubi hiberno consurgens turbine nimbus
Incubuit pelago, tempestatemque sonoram
Agglomerans equitat fluctus, & litora vento
Ingenti plangit: jam fœdam instare tremiscunt
Agricolæ stragem campis; ruet ille, labores
Prosternet lætos effusâ grandine, & anni
Spem longi franget. Sed quæ sine numine divûm
Stent vires? Superûm auspiciis hinc Itala virtus,
Et vis consilii haud expers, & robora pubis
Hispanæ cursu placido maria alta secabant.
Tuque adeo cœlo juvenis demisse sereno,
Altera progenies, magnum & patris incrementum,
Augusti imperiis jam nunc ingentibus aucte,
Cui moles, & summa rei commissa Latinæ.
Tune decus nostri, & donum mirabile sæcli?
Tune velut clarum procedis Cæsaris astrum?
Et tremulum roseo perfundis lumine pontum?
I quo te virtus vocat, & fortuna secunda,
I felix, i: major avis, atavisque redibis.
Jamque mari magno tota hinc Europa vehit se,
Barbaricas acies contra mirantur & undæ,
Miratur Nereus vastas innare carinas,
Tritonesque feri se fluctibus exeruerunt,
Et procul è saxo spectant immania monstra.
Est locus Jonio in medio spumantia contra
Litora Naupacti, quo sese plurima cogit
At-

Atque Ithacæ scopulis illisa remurmurat unda.
Huc acti coïere utrinque ab litore gentes,
Actius Eoas hic rursum adspexit Apollo,
Hesperiasque manus armis concurrere, rursum
Instructo adspexit Leucaten feruere Marte.
Altera classis erat Stygiis damnata tenebris;
Altera lætantes jam jam visura triumphos.
Ista Deos secum placidos in prœlia ducit:
Illa importunâ prognatas Nocte sorores.
Hinc celsâ æthereæ custos, & janitor aulæ,
Illinc Tartareus residebat navita puppi.
Quo ruitis diræ heu pestes? quo lintea venti
Plena ferunt? jam jam adversa reflabitur aura
Carbasus, hæc horæ momento mille trophæa
Detrahat, hæc victis ingens dabit unda sepulchrum.
Et jam constiterant imitantes cornua Lunæ
Hinc atque hinc geminæ Classes, jam fluctuat æquor
Ære repercussum; dubiis jam sævus in armis
Horrebat Mavors, intentaque tela tenebat,
Quam nostras super advolitans Victoria puppes,
Quid dubitatis adhuc, ô nata ad fortia dextræ,
Magnanimi Heroës, crudelem exscindere gentem?
Ferte faces, remos impellite, vincite, vobis
Ipsa adero, ingentique duces sub cuspide frangam.
Dixit, & ipsa manu signum dedit, ipsa carinam
Impulit, ipsa gravem prima hastam intorsit in hostem,
Venturamne diem audistis quæ subruat arces
Orbis, & emoto volvantur cardine cuncta
In præceps? montesque novo rapiantur in altum
Impete? non aliter tunc agmina concurrerunt.
Non aliter fragor horribilis ferit æthera, credas
Ismaren, aut Rhodopen vasto concurrere Olympo.
Fumidus ad cœlum densâ caligine nimbus
Volvitur, ex oculisque diem eripuere tenebræ.
Et jam pronus equos agitabat Phœbus anhelos;
Tum vero horrificæ penitus patuere ruinæ.
Et fera Tisiphone, Luctusque & mortis imago,
Heu diræ facies medio in discrimine visæ,

Fra-

Fragmina remorum paſſim, fluitantia paſſim
Tranſtra natant, proras demerſis æquora roſtris
Ima bibunt; ſuperant flammæ quibus unda pepercit.
Corpora jam tot volvit aquis quot pontus arenas.
Singula quid memoro? longa eſt mora, gaudia nec me
Plura ſinunt: vicere pii, gens impia pœnas
Expendit: numero ex omni vix una ſuperſtes
Puppis ad ignotas contendit remige terras.
Necte humeris, pedibuſque novas age nuncia tantæ
Fama rei pennas, & nubila tranſvola & Euros,
Quaque diem condit Veſper, qua promit Eous
Et maria, & terras his lætis vocibus imple,
Adveniſſe diem, qualem longæva vetuſtas
Non unquam vidit, non ſperavere minores,
Viribus eximiis regnorum, & corpore toto
Europamque, Aſiamque inter diſcrimine magno
Certatum, palmam tanti, pretiumque laboris,
Poſt ſuperum Regem quis proxima ſceptra teneret,
Barbaricam noſtra excuſſam cervice ſecurim;
Et juga ſub pedibus noſtris perfracta jacere
Quæ nuper veriti ſumus, ô felicia ſæcla!
O quam nos fauſtum Superi ſervaſtis in ævum!
Surge triumphales age victrix indue cultus
Auſonia, & gemmis ſplendente, auroque coronâ
Regales ornata comas ſolemnia vota
Exſequere, in primis ſolemnes inſtrue pompas;
Velentur lauri victrici fronde per urbes
Omnibus in templis aræ, nec munera deſint,
Quæ metit Aſſyrius cultor felicibus arvis.
Omnibus in templis caſtâ cum virgine mater
Et conjux reducem jam jam amplexura maritum,
Solvite quæ toties fudiſtis pectore vota
Sollicito, procul hinc curæ, & dolor omnis abeſto.
Quòd ſi cui dulces reditus patrioſque negavit
Fortuna adſpectus (neque enim Mars omnibus æquus)
Non hujus velut extincti lacrimabile fatum,
Non hujus fas eſt in funere ſolvere crinem,
Aut manibus lacerare genas, aut pectora pugnis,

Vi-

Vivitis illuſtres animæ, quæ ſanguine veſtro
Servaſtis patriam; nec vos ulla auferet ætas;
Letheæ rapient, nec muta ſilentia ripæ,
Atque ipſe, ô utinam! veſtri pars una fuiſſem,
Et meus ingentes inter nunc ſpiritus umbras
Erraret tenuis, per vulnera pulchra profuſus.
O quali exceptus plauſu vos credimus! ô quos
Credimus amplexus, & gaudia quanta fuiſſe
Per nemus Elyſium ſecura in ſede piorum!
Teque adeo te magne Heros, cui cœrula Doris,
Et centum Hadriaco formoſæ in litore Nymphæ
Dona ſuprema ferunt, ut nunc mirantur! & altis
Circumfuſi humeris aſtant decora illa Latina
Scipiadæ, Decii, Fabii, magnique Camilli!
Utque pari conferre gradu veſtigia gaudent!
Vulneraque illa lavant, queis ſtat Victoria noſtra!
Et fluidum ſiccant generoſa per ora cruorem!
Sed quo mens abiit mihi nunc? aut quo feror? unde
Hæc nova vis animo? quis mi calor æſtuat intus?
Fallor? an æthereas concepi pectore flammas?
Ante meos oculos hinc raucâ Boſphorus undâ,
Cumque ſuis latè verſatur Thracia campis;
Illinc Armeniæ fines, atque altus Araxes,
Et populi Auroræ ſuperandi, & litora rubra.
Haud bellum exhauſtum eſt: haud hic veſtigia plantæ
Figunt certa meæ, plus eſt quod mente revolvo.
Majus opus meditor, pugnatum eſt alite dextro,
Et virtus lato patefecit limite campum,
Quod reliquum, expugnate alacres, & pergite porrò
Ductores magni, & cœptum decurrite munus.
Ipſa adeo, ſoliumque ſuperbum, atque aula tyranni
Urbs antiqua ingens, magnæ quondam æmula Romæ
Ultro ſeſe offert, vincendaque mœnia ſervat.
Quæ mora? quid tandem cœptis felicibus obſtat?
Quin age ſurgamus genus omne, & quicquid ubique eſt
Gentis Romanæ, quicquid ſub vindice mundi
Candida ſigna ſequi gaudet, properemus ad unum
Hoc caput; hoc nobis eſt denique pervincendum:
Nec

Nec prius inceptum fas eſt dimittere curſum,
Quam ſe perpetua ſolvant formidine terræ,
Accipiantque iterum leges, melioraque jura,
Atque equidem, ni vana animum præſagia fallunt,
Quos jam concurſus? quanto terramque polumque
Turbine miſceri video? jam jam ultima pulſu
Bactra gemunt, fremit hinc Boreas, ſeptemque triones,
Hinc Zephyrus; trepidant ſeptem Nili Oſtia, & Auſter
Nubibus, attonitus longe ſtupet arduus Atlas.
Scilicet hanc olim venturam certa canebant
Fata diem, quâ cœleſtum contemptor, & orbis
Everſor Latiæ ſubjectet colla cathenæ,
Suppliciterque pias humilis procumbat ad aras
Aut deſolatâ cadat ingens truncus arenâ.
Nec mora, ſubjectas omnes longo ordine gentes
Proſpicias, Romane pater, tua templa petentes,
Poplite ſubmiſſo ſacris ferre oſcula plantis.
O ne mors fuſcis caput hoc circumvolet alis,
Noſtra nec extremâ claudantur lumina nocte,
Dum videam, quæ nunc confuſus imagine miror;
Et plectro graviore canam venientia fata,
Virtuteſque, viroſque, & tanta exordia rerum:
Omnia quæ referens operoſo carmine texam
Leminis ad patrii ſacrum caput, aut ubi dictam
Varmius ipſe ſuo de nomine prænotat arcem,
Naïade cœleſti fortunatiſſimus amnis.
Ipſe canam; ſecura meis dabis otia Muſis,
Tu Grimane Heros, quo tellus ſilvia gaudet
Principe, quo melius nobis nil fata dederunt:
Et modò quæ canimus tua ſunt non mollia juſſa.
Atque utinam magni te cœli regia terris
Non prius invideat, quàm cernam ſæcula condi
Aurea: nam pars hujus eris tu magna laboris,
Tarpejoque Jovi propior propiora tenebis.
Quare ades, & placidè aſpira majoribus orſis:
Huc ades, atque animum præſenti Numine firma.

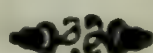
De

De intempestivo rosarum ortu.

Flore novo, & variis hyberno frigore Virgo
  Adrias effundit plena canistra rosis,
Datque inter gelidæ canentia munera brumæ
  Intempestivas cernere veris opes.
Quid premere Imperio nequeas pulcherrima Virgo,
  Si cedit rerum jam tibi magna parens?
Arbitrioque tuo se permittentia, cursus
  Atque vices obeunt ipsa elementa novas?

FULVII SIGISMUNDI MANNII

SENENSIS.

In laudem Cosmi Medici Ducis.

SAlve, Cosme Pater, lux o clarissima prolis,
  O decus, o Patriæ gloria summa tuæ.
Inclite Cosme, tuum Musa hæc mea numen adorat,
  Et gaudet sceptro quod tua dextra tenet.
Italides Musæ merito te carmine dulci
  Extollunt semper thura dabuntque tibi.
Et tua odorato tangunt nunc labra liquore,
  Orantes Phœbum quo tua facta canat;
Qui blandus cytharam plectro dum pulsat eburno
  Nil majus terris quam tua, Cosme, canit,
Te celebrant pariter cunctæ, justissime Cosme,
  Musæ, quæ Cynthum, Castaliumque colunt.
Te duce te gaudent, post magni incendia belli
  Optatam pacem, justitiamque coli.

At-

Atque viros regefque fimul fuccumbere paci,
  Armaque in obfcuro condere cuncta loco.
Hoc tempus veniffe boni jam denique gaudent,
  Quo pœnæ meritum des homicida caput,
Menteque qui recta patriam nunc diligat, omnis
  Vivat contentus munere, Cofme, tuo.
Tum gaudent Nymphæ Tufcis in montibus æquè
  Tingere nunc lymphis corpora poffe fuis.
Cum prius haud poffent umquam fe mergere tuto,
  Nudaque defertis credere membra locis.
Hincque tibi dignas femper perfolvere grates,
  Dum poterunt, quærent, carmine, voce, lyra.
Nunc ego quid de te referam, digniffime Cofme?
  Quæ faciam fceptro carmina digna tuo?
Tu decus æternum, fpes es clariffima mundi,
  Nos pietate tua, juftitiaque regis.
Cum tu fis clemens, nulli pietate fecundus,
  In terris nota, fidereoque Polo.
Certior at Senæ fpes es fidiffima rebus,
  Quod digno tandem fata dedere tibi.
Etrufcæ gentis Dux ex, digniffime regno
  Italiæ, atque omnis, quem tenet Orbis, agri.
Te cives Senæ, pueri, juvenefque, fenefque
  Extollunt merito, te dominumque canunt.
Atque ego tum natos femper, pulchrofque nepotes
  Dicam, dum vitam fata, Deufque dabunt.
Sed majora tibi fummus concedit Olympus,
  Quodque potes vitæ jam fupereffe tuæ.
Nataque Chironis divino afflata furore
  Prædixit prolem jam fore, Cofme, tibi.
Quam Phœbo fimilem prædixit in orbe futuram
  Qui fua diffundit lumina clara Deus.
Vive diu felix (ftatuunt id fidera) natis
  Nempe relicturus maxima regna tuis.

De

De tempore sui primi Amoris allegorice in Virtutem.

Tempore, quo pueri incensis de more furentes
Urbe vagabantur facibus, Bacchumque vocabant,
Juniperum ardentem gestans, mea Praxia pulchra
Ibat, eratque simul multis comitata puellis.
Aurea cui roseam cingebat fibula vestem,
Atque comas myrtus comptas ornarat odora.
Arte sua positæ pendebant pectore gemmæ,
At forma comites superabat pulchrior omnes:
Tunc primum injecit flammas, curasque Cupido
Ossibus inde meis, ac fregit pectora telo
Aurato, ast illam potuit transfigere plumbo:
Hinc fugit illa, sequor, nec me vult sæva videre,
Illa meos numquam tristes miserata dolores.
Uror, & assidue consumit flamma medullas;
Nec tamen his gravibus curis hæc dura movetur.
Ergo quæ nobis est spes injecta salutis,
Ni tu magne Puer, nostros miseratus amores
Auxilio tantas depellas pectore curas?
Fac igitur Veneris flammis teneatur eisdem,
Atque animum precibus deponat dura superbum.

Ad Franciscum.

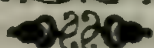
Non semper fortuna favet, nec blandus Apollo
  Auratos arcus tendit, amice, tuos.

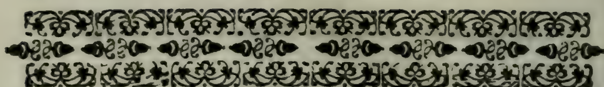
Laudatur constantia in studiis.

Turpia, chare puer, quod liqueris ocia, lætor,
  Atque operam studiis des, animumque bonis;
Namque tibi recte sic consulis. ocia prosunt
  Ecquid? non multis sunt alimenta malis?
Non bona cuncta parit studium laudemque reportat,
  Non fama illustres tollit ad astra viros?
Fac pergas igitur, quando constantia palmam
  Affert, & doctis munera summa parat.

Remittenda esse studia diebus Canicularibus.

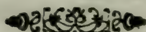
Cur puer nullum studiis remittis
Tempus, et curis animum fatigas
Semper invictum, vacuum labore
Nec finis unquam?
Nunc tibi quamvis faveat caterva
Docta Musarum, celebretque miras
Nunc tuas laudes, ferat atque ad astra
Carmine dulci.
Teque jam Pallas doceat studentem,
Non tamen semper licet hoc calore
Literis doctis animum dicare,
Ut facis, omnem.
Non decet semper penetrare cunctos
Mysticos sensus utriusque legis,
Quod soles, tandem ut capias laborum
Præmia summa.
Siste nunc ergo, prohibent amici,
Id tibi ardentes prohibent calores,
Nosque defessos nimio labore
Sirius urget.
Et bibens lætus bona vina ludas
Cum lyra dulci, gravibus relictis,
Et canas Phœbi fugiens sub umbra
Lumen, & æstus.
Otium temnas tamen at nefandum,
Quod mali multis alimenta præbet,
Et viro forti decus, atque famam
Præripit omnem.

MARCELLI JACOBI MANNII

SENENSIS.

Ad Cives, dissensionibus disjunctos, ut in patriam revertantur, cohortatio.

CRedite, nunc tandem tenebris, & nubibus atris
Defessi, cives, longum deponite bellum,
Et sponte imperium Cosmo deferte benigno:
Solvite jam cœca miseri formidine mentem,
Et manibus castis superis persolvite grates;
Lætus enim nunc finis adest, requiesque laborum
Quam pater omnipotens jam nos miseratus ab alto
Detulit in terras, regesque quiescere jussit.
Non equidem vereor, quin vobis omnia demum
Præsidia exciderint variis tot casibus actis,
Cum vos cœcus agat furor, vesana libido.
Linquere num genitos fas est, miserosque parentes,
Uxores, patriamque simul, charosque nepotes?
Qui lacrimis tristem vultum, pectusque rigantes,
Assidue junctas tendunt ad sidera palmas,
Atque orant pacem, & dextris conjungere dextras
Expectant avidi, coramque audire loquentes.
At si tantus amor nondum fera pectora cogit,
Nec pietas agitat patriæ, tantique dolores,
Ultimum at exitium moveat, cædesque futuræ.
Rumpite, quæso, moras, vestrasque revisite sedes,
Eripite his nebulis, atra & caligine mentem,

Nec

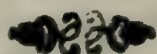
Nec vos pœniteat patrios placare penates.
Bella procul fugite, & terris avertite vestris:
Exigit hoc pietas, ut cives pace fruantur.
O utinam numquam Galli, Hispanique petissent
Italiam, & numquam tetigissent litora Etrusca,
Non afflicta foret nostrum hæc tot cladibus ætas,
Nec longe a patria raperet discordia cives.
Pacem ergo optate, & belli contemnite pestem,
Jungiteque officiis animos per mutua nexis.
Cosmus erit vobis dux, quo nec justior alter,
Nec pietate fuit major, nec clarior armis.
Hic decus Italiæ, lux est clarissima Mundi,
Hic populos æquè cives complectitur omnes.
Hem legite hunc patrem vobis regemque benignum;
Vulneribus Medicum vestris adhibete peritum.
Omnia jam mitis peraget, curasque levabit.
Tales namque illi vires jam fata dederunt.
Quare agite ex bello cives impune recepti
Nec bona, nec patriam, nec pacem temnite vestram.

Ad puerum, ut onera sibi æqua suscipiat, ex Phaëtontis fabella.

Parve puer properans onera intentata subire,
  Quæque vides humeris non satis apta tuis;
Aspice quàm misere puer hic Clymenejus audax
  Munera obire patris, fulmine tactus obit.

Pro amico, ab amica deluso.

Expecta, expecta dicit mea Delia semper,
  Namque ferent lætam tempora longa diem.
Torqueor interea, veniunt hæc tempora numquam.
  At veniet, quando mox periturus ero.

De Lydiæ dolo in Cupidinem.

Candida per denſas iret cum Lydia ſilvas,
Venit, quo vario flore nitebat humus.
Illic defeſſum fontis prope murmura natum
Conſpexit Veneris, ſævaque tela ſimul.
Altus forte ſopor pueri tum membra tenebat;
Clam celeri pharetram ſubripit illa dolo.
Et dixit fugiens: jam nunc tua tela nocebunt
Impia, quæ ſoleant lædere ſæpe viros?

Quod ad amores redeat invitus.

Pro amico.

Nuper a cæco fueram ſolutus
Igne, ſpinoſis, gravibuſque curis,
Nec Venus duris miſere premebat
Colla catenis.
Nec pharetrati pueri ſagittæ
Pectori hærebant miſerantis actam
Sic meam vitam, volucrique ducta
Vulnera ferro.
Sed quod ingratam poſuere legem,
Et trahunt duræ mea fila Parcæ,
Quodque ſic optant mihi fata, ſævo
Reddor amori.
Cor meum ſemper lacerum, quod olim
Deliæ a vinclis fuerat revulſum,
Deliæ infelix rediit ſub arcta
Pectora rurſus.
Ut ſub anguſtam caveam reverſus
Pſitacus, parco fruiturque cœlo,
Neſcius, quantum valeat poteſtas
Libera vitæ.
Sic miſer quodvis dominæ jubenti

Car-

Carcere inclusus subigor superbæ,
Cujus aspectu graviora pendent
Vulnera mille.
Certè ego ad luctus, laqueosque duros,
Ad graves flammas, Venerisque curas
Natus, illius fera semper ardens
Jussa subibo.

Ad Octavianum Fortiguerram Musis amicum.

Cur meos docta celebras Camœna,
Debitos vere tibi nunc, honores?
Sic tuum tollis melius resurgens
Nomen ad astra.
Sic sacros dulci superas Poëtas
Barbito, & Phœbus tibi semper æquus
Intimos pandit latices sororum,
Tectaque Divum.
Ceteros sumas celebrare dignos.
Impotens tantas refugit palæstras
Ipse, cui Phœbus dedit arte mira
Condere versus.

Queritur amorem uon esse mutuum. Pro amico rogante.

Quid mihi Gradivus si Mars, Bellonaque certent,
Et pariter Reges horrida bella gerant?
Quid mihi, si pereant homines, armenta, gregesque,
Aut nunc sit cunctis faucibus atra fames?
Quid mihi si totum penitus nunc corruat æther
Cum terra, & totas sorbeat unda domos?
Hæc mihi num possent tantos lenire dolores,
Et mulcere simul vulnera quæ patior?
Nam Cytherea Venus nunc, alatusque Cupido
Contra me miserum tot sua tela movent.

Nec ſecus ac flamma Æthnææ, Veſulique favillæ
  Mens mea nunc flagrat, cor animuſque ſimul.
Lydia nec ſentit, nulloque accenditur igni,
  Mutuus haud duro pectore vivit amor.
Viveret o utinam, ſimilique caleſceret æſtu,
  Ac eſſet cunctis oſſibus ignis edax.
Quam leviora forent mihi jam mea vulnera, quam nunc
  Imperium poſſem ferre Cupidineum!
Sed nobis nec pectus amor transfixit eodem
  Telo; nam ſolum pars mea vulnus habet.

In laudem cujusdam Accenſi.

Diva Muſarum Jovis alma proles,
  Cui pater vocem tribuit ſonoram,
  Tange nunc docto cytharæ ſonantis
    Pollice chordas.
Et modis paulum gravibus relictis,
  Nunc velis mecum leviore plectro
  Hujus e caro numero poëtarum
    Edere verſus.
Majus hic Phœbi decus, hic latinæ
  Et decus Muſæ, ac Heliconis oræ,
  Dum velint Parcæ tetricæ, nec atra
    Stamina ducant.
Hunc parens Divum Cybele diſertum
  Inter Accenſos alit, ut ſacratæ
  Sit ſuæ Pinus odor, atque fructus
    Notus in orbe.
Spiritum clarum dedit huic Apollo,
  Carmen & doctum, ingeniumque præſtans
  Omnibus Muſis, ſuperiſque tandem
    Fecit amicum.
Hic feros angues, rapidaſque Tygres
  Lenit, hic rivos celeres morari
  Cogit, hic ducit ſcopulos, Notoſque
    Carmine mulcet.

Quin

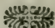
Quin sono dulci movet atra regna
Tartari, & manes stupeant, inersque
Æacus justas fide blandienti
Deserat artes.

Cerberus ponens furiale centum
Anguibus diris caput, inter umbras
Cessat, & Pluto recubans supinus
Stertit in antro.

JO: BAPTISTÆ MANTUANI

BUCOLICON AD PARIDEM CERESARIUM.

FAUSTUS. Ecloga Prima
De honeſto Amore, & felici ejus exitu.

Fortunatus, Fauſtus.

Fo. FAuſte precor gelida quãdo pecus omne ſub umbra
Ruminat, antiquos paulum recitemus amores.
Ne ſi forte ſopor nos occupet, ulla ferarum
Quæ modo per ſegetes tacite inſidiantur adultas,
Sæviat in pecudes: melior vigilantia ſomno.
Fau. Hic locus, hæc eadem ſub qua requieſcimus arbor
Scit quibus ingemui curis, quibus ignibus arſi
Ante duos, vel ni memini male, quattuor annos.
Sed tibi quando vacat, quando eſt jocunda relatu,
Hiſtoriam prima repetens ab origine pandam.
Hic ego dum ſequerer primis armenta ſub annis,
Veſte ſolo ſtrata ſedi, jacuique ſupinus,
Cum gemitu, & lacrimis mea triſtia fata revolvens.
Nulla quies mihi dulcis erat, nullus labor; ægro
Pectore ſenſus iners, & mens torpore ſepulta.
Ut ſtomachus languentis erat, quem nulla ciboru
Blandimenta movent, quem nulla invitat orexis.
Carminis occiderat ſtudium, jam nulla ſonabat
Fiſtula diſparibus calamis odioſus & arcus,
Funda odioſa, canes odioſi, odioſa volucrum
Præda, nucum calices cultro enucleare moleſtum.
Texere fiſcellam junco, vel vimine, piſcem

Fal-

Fallere, ſcrutari nidos, certare palæſtra,
Sortiri digitis res injucunda, voluptas
Magna prius, tanti dum mens erat inſcia morbi.
Colligere agreſtes uvas, & fraga peroſus,
Mœrebam ut paſtu rediens Philomela, cibumque
Ore ferens natis, vacuo ſua pignora nido
Cum ſublata videt, roſtro cadit eſca remiſſo,
Cor ſtupet, & contra nidos ſtupet, arboris altæ
Fronde ſedet plorans infelices hymenæos.
Seu veluti amiſſo partu formoſa juvenca,
Quæ poſtquam latos altis mugitibus agros
Complevit, reſidens pallenti ſola ſub umbra,
Gramina non carpit, nec fluminis attrahit undam.
Sed quid circuitu pario tibi tædia longo?
Dum ſequor ambages, & verba, & tempora perdo.
Summa hæc, vitales auras invitus agebam.
Quod ſi forte volens cognoſcere ſingula dicas
Fauſte, quis in ſyrtes Auſter te impegerat iſtas?
Me mea (verum etenim tibi Fortunate fatebor)
Me mea Galla ſuo ſic circumvenerat ore,
Ut captam pedicis circumdat aranea muſcam.
Namque erat ore rubens, & pleno turgida vultu,
Et quamvis oculo pene eſſet inutilis uno,
Cum tamen illius faciem mirabar, & annos,
Dicebam Triviæ formam nihil eſſe Dianæ.
For. Ludit amor ſenſus, oculos præſtringit, & aufert
Libertatem animi, & mira nos faſcinat arte.
Credo aliquis Dæmon ſubiens præcordia, flammam
Conciret, & raptam tollat de cardine mentem.
Nec Deus ut peribent, amor eſt, ſed amaror, & error.
Fau. Adde quod optatis nec ſpes erat ulla potiri,
Quamvis illa meo miſerata faveret amori,
Monſtraretque ſuos oculis, ac nutibus ignes.
Nam quocumque iſſet, ſemper comes aſpera, ſemper
Nupta ſequebatur ſoror, & duriſſima mater.
Sicque repugnabant votis contraria vota,
Non ſecus ac Muri Catus: ille invadere pernam
Nititur, hic rimas oculis obſervat acutis.

For.

For Qui satur est pleno laudat jejunia ventre,
Et quem nulla premit sitis est sitientibus asper.
Fau. Tempus erat curva segetes incidere falce,
Et late albebant flaventibus hordea culmis.
Adfuit (ut mos est) natis comitata duabus
Collectura parens, quæ præterit hordea messor.
Ignorabat enim, vel dissimulabat amorem.
Dissimulasse puto, quoniam data munera natæ
Noverat, exiguum leporem, geminasque palumbes.
For. Pauperies inimica bonis est moribus, omne
Labitur in vitium, culpæ, scelerumque ministra est.
Fau. Farra legens, ibat mea per vestigia virgo
Nuda pedem, discincta sinum, spoliata lacertos,
Ut decet æstatem, quæ solibus ardet iniquis.
Tecta caput fronde intorta, quia sole perusta
Fusca fit, & voto facies non servit amantum.
Jam tergo vicina meo, laterique propinqua,
Sponte mea delapsa manu frumenta legebat.
Nec cælare suas nec vincere femina curas,
Nec differre potest, tantum levitatis in illa est.
For. Quisquis amat levis est, nec femina sola, sed ipsi
Quos sapere, & præstare aliis mortalibus ajunt.
Quos operit latus fulgenti murice clavus.
Quos vidi elatos regali incedere passu
Tu quoque sic affectus eras dementior illa,
Forsitan, & levior: virgo data farra legebat,
At tu farra dabas. dic quæ dementia major?
Perge, opus est verbis aliquando arcere soporem.
Fau Continuo aspiciens, ægre tulit aspera mater.
Et clamans, quo dixit abis? cur deseris agmen?
Galla veni, namque hic alnos prope mitior umbra.
Hic tremulas inter frondes immurmurat aura.
O invisa meis vox auribus, ite precabar,
Ite, malam venti celeres dispergite vocem.
Siquis pastor oves ad pinguia pascua ducat,
Et vetet adductas præsens decerpere gramen,
Vel si jam pastas potum compellat ad amnem,
Et sitibundo ori salientem deneget undam,
Non

Non ne importunus? naturæ inimicus, & excors?
Illa mihi vox visa Jovis violentior ira,
Cum tonat. & pluvius terris irascitur aër.
Non potui, & volui frontem non flectere; virgo
Demissis aliunde sui velaminis oris,
Me aspiciens motis blande subrisit ocellis.
Id cernens iterum natam vocat improba mater.
Galla operi magis intendens audire recusat.
Ut pede sic animo sequitur, tum providus ipse,
Namque dolos inspirat amor, fraudesque ministrat,
Nunc cantu, nunc sollicitans clamore metentes
Velamenta dabam sceleri, quo credere possent
Et soror, & mater, non audivisse puellam.
Falce repellebam sentes, ne crura sequentis
Levia, ne teneras ausint offendere plantas.
For. Quisquis amat servit, sequitur captivus amantem,
Fert domita cervice jugum, fert verbera tergo
Dulcia, fert stimulos, trahit & bovis instar aratrum.
Fau Tu quoque, ut hinc video, non es ignarus amorum.
For. Id commune malum semel insanivimus omnes.
Fau. Hoc animi tam triste bonum, tam dulce venenum
Cottidie crudele magis crescebat in horas,
Ut calor: in nonam dum lux attollitur horam.
Pallebam attonito similis, lymphaticus, amens,
Immemor, insomnis, nec erat res ardua morbi
Nosse genus; frons est animi mutabilis index,
Ut pater advertit: mitem se præbuit ultra
Consuetum quod & ipse suos expertus, amorum
Sciret onus, blandoque loquens humaniter ore,
Dic inquit dic Fauste, quid hoc quod pectore volvis?
Infelix puer; hæc facies testatur amorem.
Dic mihi, ne pudeat curas aperire parenti.
For. Sit licet in natos facies austera parentum,
Æqua tamen semper mens est, & amica voluptas,
Fau. Ut facilem pater affectum præ se tulit, ultro
Rem confessus opem petii, promisit, & ante
Quam brumale gelu borealibus arva pruinis
Spargeret, agnati unanimes cum patre puellam
De-

Defpondere mihi, nec adhuc fine teftibus illi
Congrediebar, eram medio fitibundus in amne
Tantalus, o quoties miffo cum bubus aratro
Ut vacuis aliquando effet fola ædibus ibam.
Omnia caufabar, ftivam, dentale, jugumque,
Lora jugi, rullam, deerant quæcumque petebam,
E foceri lare, fola tamen deerat mihi, virgo.
Non deeram mihi, pifcator, venator, & auceps
Factus eram, & follers ftudia intermiffa refumpfi.
Quidquid erat prædæ, quidquid fortuna tuliffet
Ad foceros ibat, gener officiofus habebar.
Nocte femel media fubeuntem limina furtim,
Sic etenim pactus fueram cum virgine, furem
Effe rati, invafere canes, ego protinus altam
Tranfiliens fepem vix ora latrantia fugi.
His tandem ftudiis hyemem tranfegimus illam.
Ver rediit, jam filva viret, jam vinea frondet,
Jam fpicata Ceres, jam cogitat hordea meffor,
Splendidulis jam nocte volant Lampurides alis.
Ecce dies genialis adeft, mihi ducitur uxor.
Sed quid opus multis? nox expectata duobus
Venit, & in portum vento ratis acta fecundo eft.
Tum bove mactato gemina convivia luce
Sub patula inftructis celebravimus arbore menfis.
Adfuit Oenophilus, multoque folutus Jaccho
Tempeftiva dedit toti fpectacula vico.
Et cum multifori Tonius, cui tibia buxo,
Tandem poft epulas, & pocula, multicolorem
Utriculum fumpfit, buccafque inflare rubentes
Incipiens, oculos aperit, ciliifque levatis,
Multotiefque altis flatu à pulmonibus haufto
Utrem implet, cupito vocem dat tibia preffo.
Nunc huc, nunc illuc digito faliente vocavit
Pinguibus à menfis juvenes ad compita cantu,
Saltidico dulcique diem certàmine claufit
Et jam tres hiemes abiere, & proximat æftas.
Quarta dies rapidis (fiqua eft bona) præterit horis.
Si qua placent, abeunt: inimica teneacius hærent.

For.

For. Faufte viden? vicina pecus vineta fubintrat.
Jam (ne forte gravi multa taxemur) eundum eft.

FORTUNATUS. Ecloga Secunda.
De Amoris infania.

Fauftus, Fortunatus.

Fau. Cur tam ferus ades? quid te, jam feptima lux eft,
Detinuit, gregibufne nocent hæc pafcua veftris?
For. Faufte Padus noftros qui præterlabitur agros
Creverat, & tumidis ripas æquaverat undis.
Nos curâ gregis omiſsâ privata coëgit,
Publicaque utilitas ripam munire diurnis
Nocturnifque operis, fluviumque arcere furentem.
Fau Fert Padus exundans mala fæpius omina, nofter
Tityrus eft auctor, qui pafcua dixit, & arva.
Fo. Forfitan id verum, quando extra tempora, & ultra
Menfuram, atque modum fubito concreverit æftu.
Nunc autem id pofcit tempus, nam liquitur altis
Nix hiberna jugis, implent cava flumina montes.
Fa. Se exonerant, fluviofque onerant, fic flumina rurfum
Se exonerant, pelagufq; onerant, hominū quoq; mos eft
Quæ nos cumque premunt, alieno imponere tergo.
For. Sed jam contractum revocat fuus alveus amnem.
Fauft. Decrefcente Pado (dictu mirabile) nofter,
Fortunate, lacus majoribus æftuat undis.
Urbs natat, obfcuræ fiunt cellaria foffæ.
Lintre cados adeunt, labens ad vina minifter
Ridet, ex imis fertur gravis obba lacunis.
Multa, licet nati fuerint melioribus horis,
Multa, & magna ferunt aliquando incommoda cives.
For. Commoditas omnis fua fert incommoda fecum.
Et forti appendix eft illætabilis omni.
Hactenus Eridanus: noftros repetamus amores,
Quandoquidem nunc alma Venus movet omnia, cœlū
Luce tepet nitida, tellus viret, arva volucres
Cantibus exhilarant vernis, nunc omnia fœtant.

Tu

Tu tua lusisti, sed nos aliena sequamur.
Namque tibi noti referam pastoris amores,
Ut doceam Veneris nihil esse potentius igne.
Pauper & infesto sub sidere natus Amyntas,
Sex vitulos, totidemque pares ætate juvencas,
Armentique patrem ducens in pascua taurum,
Venerat. ad coitum, nitidis ubi Mincius undis
Abluit herbosos fugiens perniciter agros.
Arx nova propter aquas pinnatis ardua muris
Est coitus, campo moles fundata palustri.
Hic igitur recubans vitrei prope fluminis undam,
Vitis ubi amplectens longis dumeta lacertis,
In vada curvata ripæ supereminet umbra,
Piscibus insidias tendebat arundine, & hamo.
Messis erat: solis rapidi violentia campos
Sciderat arentes, finem Philomela canendi
Fecerat, & neque lux passim morientibus herbis
Pascere oves poterat, neque nox humore cicadas.
Dumque incumbit aquis, studioque intendit inani,
Taurus (ut auditum est) primum vexatus ab œstro,
Mox canibus, demum furaci a milite silvis
Abditus, ex toto confestim evanuit agro.
Quod puer ut novit, tumulum conscendit, & alta
Voce bovem clamans, longo rura omnia visu
Prospicit: ut frustra niti se comperit, arcum
Corripit, & pharetram, sequiturque per invia taurum.
Illum per caulas, & per stabula omnia quærens,
Per colles Benace tuos, per consita olivis
Jugera, per virides ficis, & vitibus agros.
Venerat ad sublime jugum, quod sulphuris arcem
Sustinet, & longis aperit prospectibus illinc
Benacum, hinc campos longe lateque patentes.
Lux ea sacra fuit Petro: frondente sub ulmo
Mixta erat ex omni pubes post prandia vico,
Ducebatque leves buxo resonante choreas.
Fau Rustica gens, nulla genus arte domabile, semper
Inrequietum animal, gaudet sudore peracto,
Mane sacro festa (quando omnibus otia) luce
Ipsa

Ipſa otîi, ac famis impatiens epulatur. & implet
Ingluviem, audito properat tibicine ad ulmum.
Hic furit, hic ſaltu fertur bovis inſtar ad auras.
Quam raſtris verſare nefas, & vomere terram
Calcibus obduris, & inerti mole fatigat,
Ac ferit, & tota Baccho facit orgia luce,
Vociferans, ridens, ſaliens, & pocula ſiccans.
For. Stulte quid hæc faris? ſolatia ruſtica damnas
Ruſticus ipſe? tuis malus es, tibi peſſimus ipſi.
Fau. Dicta joco fuerint, noſtrum repetamus Amyntam.
For. Continuit greſſum, baculoque innixus acerno
Intermiſit iter, donec miteſceret æſtus.
Ah puer infelix, æſtus te major in umbra
Corripiet, nudam videas ne in fonte Dianam
Claude oculos, blandis neu des Sirenibus aurem.
Sors tua Narciſſo ſimilis, Narciſſus in undis
Dum ſedare ſitim properat, ſitit amplius: at tu
Exteriorem æſtum fugiens intrinſecus ardes.
Quam melius fuerat (niſi te ſic fata tuliſſent)
Ad reliquum rediiſſe pecus, ſervaſſe juvencas.
Amiſſi bovis æquo animo diſpendia ferre,
Quam dum conaris nil perdere, perdere te ipſum
Fau Sed poſt jacturam quis non ſapit? utile non eſt
Conſilium poſt facta, dari quod oportuit ante.
Conſilium poſt facta, imber poſt tempora frugum.
For. Una puellares inter pulcherrima turmas
Virgo erat alba comas, aliis procerior, annos
Nata quater quinos, vel circiter, ore nitenti
Urbanis certare potens, & vincere, Nymphis.
Aureolis radians guttis ad tempora limbus
Ibat, & ad pectus clauſum velamen aheno
Claviculo, mediam fulgenti fibula ferro
Stringit in anguſtum, nova candidat inſtita lapſu
Linea rugoſo, pedibuſque allabitur imis.
Hanc puer ut vidit, periit, flammaſque tuendo
Hauſit, & in pectus cœcos abſorbuit ignes,
Ignes, qui nec aquis perimi potuere, nec umbris
Diminui, neque graminibus, magiciſve ſuſurris.
Obii-

Oblitusque greges, & damna domestica totus
Uritur, & noctes in luctum expendit amaras.
Sæpe gravescentem verbis compescere flammam
Nixus, & insanum juvenis cohibere furorem
Dicebam, miserande puer quis te Deus istas
Misit in ambages? sed non Deus, immo Satanum
Pessimus, ex illis quos noctibus, atque diebus
Ter tribus in terras fama est ex æthere lapsos.
Dic age si nosti quenquam, reminiscere, si quem
Videris hoc pacto ditescere, surgere in altum,
Dilatare domum, majoribus horrea acervis
Complere his studiis, extendere latius agros,
Multiplicare greges, acquirere pascua bubus.
Inter tot populos, quot habet latissima tellus,
Sunt qui nostra ferant mensis epulanda cruentis
Corpora, & humanos absumant dentibus artus.
Sunt inquam quos tanta malis tot vexet Erinnys.
Sed nullũ est tam immane genus, tam barbara nusquã
Gens, quæ femineos non execretur amores.
Hinc veniunt rixæ, veniunt & jurgia, & arma,
Sæpe etiam diræ multo cum sanguine mortes.
Hinc quoque deletis eversæ mœnibus urbes.
Ipsæ etiam leges, rubrisque volumina loris
Clausa vetant scelus hoc, & detestantur amores.
Ut leges audivit, ad hæc respondit Amyntas:
Civis enim fuerat puer & versatus in urbe.
His monitis prudens, & circumspectus haberi
Niteris, & sensu tetricos anteire Catones.
Error hic, hæc passim sapiens dementia regnat.
Ipse sibi blanditur homo, sollersque putari
Vult animal; tamen incautus sibi multa tetendit
Retia, & in foveam cecidit quam fecerat: ante
Liber erat, servile jugum sibi condidit ipse.
Pondus id est legum [vidi ipse volumina] quas nec
Antiqui potuere patres, nec possumus ipsi,
Nec servare ætas poterit ventura nepotum.
Aspice quam stulta est hominum prudentia, cœlum
Sperat, & esse sibi sedem inter sidera credit.

Forsi-

Forsitan in volucrem moriens transibit, & altum
Spiritus assumptis tranabit ad æthera pennis.
Tunc ego quid latras? legum Deus auctor, & ipsis
Non parere, sapit magnam nimis impietatem.
Grandia de magnis hæc sunt certamina rebus.
Quid fuerim reris? quamvis pannosus, & asper
Sim modo, tunc animo, tunc vi, tunc ore valebam,
Nec mihi sese alius poterat componere pastor.
Fau. Nunc quoque si rectus vultu gradiare supino.
Alter eris Marius, raso ore videbere Carbo
For Talia respondit sic objurgatus Amyntas.
Facto homini Deus invidit, concessa voluptas
Visa bonum nimis excellens, & vota repressit
Legibus inventis, ut equi ligat ora capistro,
Ne quocumque libet flectat vestigia, sessor.
Quæ mea sit me cogit amor, sententia, fari,
Liberaque ora facit, qui non communicat usum
Conjugis, invidus est livorem excusat honestas
Introducta usu longi livoris iniquo.
Nam dum quisque sibi retinet sua gaudia, nec vult
Publica, communis mos, ac longævus honestas
Factus, & hunc morem fecit dementia legem.
Invida res amor est, atque invidiosa voluptas.
Tunc ego non audens hominem contendere contra
Amplius, insano rediens ab amante recessi.
Fau Cernis ut hic malus affectus sic lumina mentis
Claudat, in errores ut sponte feramur apertos?
For Cernis ut a summo liventia nubila Baldo
Se agglomerent? oritur grando; ne forte vagantes
Tempestas deprendat oves: discedere tempus.

AMYNTAS. Ecloga Tertia.
De insani Amoris exitu infelici.

Faustus, Fortunatus.

Fau. Illa hesterna ruens baldi de vertice grando,
Fortunate, fuit nobis innoxia: divis

Gratia, noſtrarum quibus eſt cuſtodia frugum.
Sed veluti ex illis veniens ait Harculus oris,
Veronenſem agrum pecudes & ovilia, ſic eſt
Demolita caſas, & paſtoralia tecta
Sic evertit, ut agricolis ſpes nulla ſuperſit.
Agricolis etenim pecus eſt ſubſtantia & arva,
His ſubjecta malis; grandi theſaurus in arca
Civibus eſt, quem nulla queat contundere grando,
Nulla pruina, gelu nullum, nullæ aëris iræ.
For Neſcio quis ventos, tempeſtateſque gubernat.
Id ſcio, ſed neque ſi ſcio, ſat ſcio, ſed tamen auſim
Dicere, quid: vita ne ideo multabor in ipſa?
Numina ſi (ut perhibent) orbem moderantur ab alto,
Æſtimo nil duros hominum curare labores.
Aſpice quo tenuem victum ſudore paramus.
Quot mala pro grege, pro natis, pro conjuge paſtor
Fert miſer, infeſtis æſtate caloribus ardet.
Frigoribus riget hibernis, dormimus ad imbrem
Cotibus in duris, vel humi, contagia mille,
Mille premunt morbi pecudes, diſcrimina mille
Sollicitant, latro inſidias intentat ovili,
Atque lupus, mileſque lupo furacior omni,
Ut manus aſſiduo detrita incalluit uſu,
Squalluit os, barba obriguit, cutis aruit æſtu,
Una repentino rapit omnia turbine grando.
Hoc ſuperi faciunt, quibus inclinamur ad aras,
Et quibus offerimus faculas, & cerea vota.
Neſcio quæ pietas, & quæ clementia tantis
Cladibus involvat paſtores omnium egenos.
Fau Fortunate, ſcelus nobis hæc omnia noſtrum
Ingerit, ætherei ſententia judicis æqua eſt.
For. Quod ſcelus? an fuimus Chriſti vitæ inſidiati?
Fau. Jurgia, furta, iræ, Venus, & mendacia, rixæ.
For. Quid meruere boni? nec enim ſcelus obruit omnes.
Et tamen una omnes pariter peſſundat Erinnys.
Fau Heu neſcis: male de ſuperis ſentire neſandum.
His igitur quæ ſcire nefas, neſcire neceſſe eſt,
Poſthabitis: curas iterum repetamus Amyntæ,
Quas

Quas ſumus experti, quas ignorare negatum eſt.
Res vulgaris amor, ſtudium commune juventæ.
For. Mœror, & affectus alii de cardine mentem
Sæpe levant, animo ſermo venit æger ab ægro.
Fau. Intellecta licet pro re, pro tempore fari.
Sic habitus Coſmas ſapiens, incognita numquam.
For. Fauſte ſapis, notos igitur repetamus amores.
Reſtat Amynteos poſtrema in fata furores
Ducere, & in miſero lacrimas impendere caſu.
Præteriens illac parvo poſt tempore rurſum
Inſanire hominem video, & miſeratus amantem,
O iterum, dixi, mens inconſulta veneno
Ebria fatali, populo jam fabula factus
Non reſipiſcis adhuc, & adhuc in amore ſepultus
Te ruis, atque tuos, pecus, atque mapalia tecum,
Ut quondam moriens rapuit ſecum omnia Sampſon?
Cum ſenio curvatus eris, ſi forte ſenectam
Fata tibi dederint, quis ſuſtentabit inertem?
Somni plenum, inopem, cum jam defecerit omne
Robur, & ingenium, ſenſuſque receſſerit omnis?
Hæc tibi cuncta feret, niſi mors prævenerit, ætas.
Eſto domi, vigila, obſerva, ſuper omnia ſemper
Proſpice quo tendas, & quo veniſſe dolendum eſt,
Ire cave, diſcerne vias, hominemque memento
Non ad delicias, non ad muliebra natum
Blandimenta levi tam pernicioſa juventæ.
Ipſe ego cui pecudes, cui lac, cui caſeus, ægre
Vitam ago, tanta agros omnes invaſit egeſtas,
Tot duri rerum eventus, incommoda paſſim
Tanta, tot adverſis totus convolvitur orbis.
Accipe rem non auditam, non tempore factam
Præterito, ſed quam lux hæc mihi protulit ipſi.
Ut mos, autumno pecudes creſcente totondi.
Mane foro expoſui lanæ venalia pondo,
Sexaginta hodie, grande æs conflare putabam.
Vix vitam gregis eduxi, vix pabula poſſum
Mercari hibernis nivibus: quo cetera pacto
Sit victura domus, nondum mihi conſtat, Amynta.

Quisquis amat, dominæ munuscula mittat oportet.
Tu vero cui vix tectum fortuna reliquit,
Sub quo luce habitat, sub quo pernoctat egestas,
Quid poteris cupidæ gratum donare puellæ?
Mittere mala decem satis esse solebat amanti.
Purpurei flores, & raptus ab arbore nidus,
Gramen odoriferum, memini quo tempore magnæ
Credebantur opes, ventum est a gramine ad aurum.
Regia res amor est hac tempestate, recessit
Mos vetus, & quædam mala lex inolevit amandi.
Talia suadenti torvo mihi rettulit ore.
Si cupis optatam mihi Fortunate salutem,
Da quod amo, nostro hæc una est medicina dolori.
Cetera quæ memoras, mihi sunt tormenta, revelli
Ex animo furor iste nequit, mea pectora imago
Virginis obsedit, mecum est, mecum itque, reditque,
Excubat, & dormit mecum, caput, ossa, medullas,
Cor, complexa potest cum sola excedere vita.
Ac veluti quoties aliena ex arbore secto
Surculus inseritur trunco, natura duorum
Jungitur, & misto coalescit corpore virga.
Sic dominæ dilecta mihi se immersit imago.
Et fecit duo corda unum, duo traxit in unum
Pectora, sensus inest nobis, & spiritus idem.
O me felicem, si cum me mea fata vocabunt,
In gremio, dulcique sinu, niveisque lacertis
Saltem anima caput hoc languens abeunte jaceret.
Illa sua nobis morientia lumina dextra
Clauderet, & tristi fleret mea funera voce.
Sive ad felices vadam post funera campos,
Seu ferat ardentem rapidi Phlegetontis ad undam,
Nec sine te felix ero, nec tecum miser unquam:
O Dryades, florumque Deæ, nymphæque decentes
O memorum Silvane pater, servate precamur
Collibus in vestris, gelidisque in vallibus omne
Silvarum, rurisque decus, circundate saltus
Sepibus, & prohibete pecus, ne floribus obsit.
Ista precor dominæ servate in funera nostræ.

Tunc

Tunc omnis ſpargatur humus, redolentia ſerta
Texite, quæ circa tumulum, ſupraque jacentem
Componantur heram, triſtes ad buſta puellæ
Pierides aderunt, & lamentabile carmen
Ore canent madido, ſignataque verba relinquent
Iſta ſepulturæ relegenda nepotibus olim.
Hic tegitur virgo, cui nil quin diva vocari
Debuerit, deerat, niſi dura fuiſſet amanti.
O virgo ſi te tantus conſumeret ardor,
Per centum Scyllas ad te, per mille Charybdes
Tranarem laturus opem, tu ſævior Hydra
Me fugis, at culpæ nihil eſt in virgine, nam me
Neſcit adhuc; ſi ſciret enim, ſuccurreret ultro,
Nec puto ſub miti tam ferrea pectora vultu.
Signa tamen vultus fallacia ſub cute molli;
Mens fera, ſub blanda ſunt corda immania fronte
Alloquar, & faciam noſtros intelligat ignes.
Si tamen illa meos vultus averterit, ibunt
In lacrimas oculi, triſte in ſuſpiria pectus.
Oderit illa licet ſemper, fugiatque ſequentem,
Iſta tamen quocumque ferar, me cura ſequetur.
Ite procul medicæ (non ſum ſanabilis) artes.
Ite procul magico qui (quod nec credere dignum eſt)
Carmine pallentes animas revocatis ab Orco.
Ite procul vanis precibus qui flectere divos
Creditis; adverſum eſt, & inexorabile cœlum.
Me rapit impatiens furor, & juvat ire per altos
Solivagum montes, per luſtra ignota ferarum.
Talia jactantem verbis conabar amicis
Flectere, ſed vulnus nihil inſanabile curat.
Illum per campos nox intempeſta ſilentes,
Illum exorta dies inter dumeta videbat
Inſomnem ſemper, raro ſilveſtria poma
Carpentem, & potu contentum ſimplicis undæ
Poſt longos gemitus, exhauſtaque lumina fletu
Aſſiduo, poſt lamenta, & convulſa frequenti
Pectora ſingultu moriens finivit amores.
Exanimum corpus tumuli ſine honore relictum

Nocturnæ absumpsere feræ, volucresque diurnæ.
Fau. Heu funesta lues, fatalis machina passim
Corda venenatis penetrans humana sagittis,
Æquiparans hominem pecudi: quæ pocula Circe,
Quæ pejora unquam potuit dare Philtra Calypso?
Quæ Styx, quis Phlegethō gravior, quæ major Erinnys?
O stulti quicunque Deum dixistis amorem.
Num natura nocens Deus est? ubicumque locorum
Sit Deus, est homini clemens, innoxius, æquus.
For. Heu miserande puer tenera sublate juventa,
Quæ tibi nascenti luxerunt sidera? quæ tam
Noxia pars cœli est, ut te nil tale merentem
Læserit, & primis infortunarit ab annis?
Nec tamen omnino cœlum tibi defuit; omne
Carmen, & argutis quidquid modulamur avenis
Doctus eras; nisi te mors immatura tulisset,
Dignus eras hederis, dignus Parnasside lauro.
Nec melius cecinit pugnas, ac tristia bella,
Hordea, & agrorum cultus, & pascua noster
Tityrus a magno tantum dilectus Alexi.
Namque tui præcox animi sollertia nobis
Cognita jampridem magnam producere frugem
Cœperat, & specimen tuleras virtutis, & artis
Non vulgare tuæ, poteras jam gloria dici
Ruris, & ætatis decus indelebile nostræ.
Te Padus, & noster lugubri Mincius ore
Cum Nymphis flevere suis, ut Thracius Hebrus
Orphea; te tristes ovium flevere magistri,
Ut Daphnin luxisse ferunt; te pascua, & agri
Undique, & audita est totis querimonia campis.
Spargite pastores tumulum redolentibus herbis.
Atque sacerdotum cantus, ac thura quotannis
Ducite, & æternam requiem cantate poëtæ.
Fau. Tu tamen arva tenes patriæ melioris, & altum
Incolis Elysium, nos hic te flemus Amynta.
For Flendum hodie nobis fuerat; nam tristia nocte
Nescio quæ mœstris cernebam insomnia formis.
Sed jam vesper adest, & Sol se in nube recondens
Dum

Dum cadit agricolis, vicinos nuntiat imbres.
Cogere, & ad caulas pecudes convertere, tempus.

ALPHUS. Ecloga Quarta.
De natura mulierum.

Alphus, Janus.

Al. Anne caper (video) macer eſt tuus? eſſe ſolebat
Acer, & elatis in cœlum cornibus ire.
Nunc dejectus humi, flaccis piger auribus herbam
Olfacit, & ſummis attingit gramina labris.
Jan. Languet, & ex iſto languore facetia ſurgit,
Quæ quoties memini, riſum ciet, edita nondum eſt.
Edita cum fuerit, totus mirabitur orbis.
Al. Jane ſoles narrare ſales lepidiſſime, & ore
Suaviloquo, dic ergo tuus cur langueat hircus.
Jan. Res non ficta, Deus teſtis, ſed facta recenter.
At dulce id facinus non eſt narrabile gratis.
Quid pretii ſperare licet? quæ dona reporto?
Al. Jane ubi congeſſit nidos Philomela, docebo.
Jan Qui leviter ſpondet, promiſſo eludit inani.
Al. Qui non credit inops fidei; ſed pignore tutum
Te faciam, duo tela mea deprome pharetra.
Jan. Incipiam, Nymphæ Parnaſſides ora movete.
Et memorate mei dira infortunia capri.
Ac Philomeleos Alpho concedite nidos.
Conductus mercede puer præfectus ovili
Aſſidue paſcebat oves, caprum, atque capellas.
Servitium nobis pueri fuit utile, donec
Virgine conſpecta, quæ tum huc veniebat aquatum,
Tabuit; ex illo vecors jam tempore factus
Frigidius curare gregem, contemnere caulas
Cœpit, & exhauſto ſubvertere cuncta cerebro.
Cum ſopitus erat, poterat vigil eſſe videri.
Nugabatur enim, quando vigilabat, inerti
Corporis officio, volvebat ſomnia mente.
Hunc ergo in ſaltu ludens per cornua caprum

Viminibus validis inter dumeta ligarat,
Quarta dies hodie, tentans an vincula possit
Vincere cervice, ac præduræ robore frontis.
Quæsitum interea nidos nemus omne pererrat,
Corda subit virgo, dilecta recogitat ora,
Ora, sinus, & quæ fari pudor, omnia volvit,
Lux fugit interea, capri redit immemor, alta
Nocte recordatus surgit, pavidusque per umbras
Dum graditur, ruit in foveam, quæ fronde saligna
Captandis obducta feris, & stramine sicco
Instar erat putei fundo irremeabilis alto.
Est caper in vinclis, puer est in carcere, pastor
Nullus oves curat, jam tertia luxerat hora.
Miror, oves refero, ac numero, caprumque requirens
Obstupeo, puerum clamo, magalia lustro.
Vera loquar: magicis ne forte liquoribus unctus,
Extimui, ascenso migrasset in aëra capro.
Namque Striges tali (fama est) ope nocte vagantes
Ad quædam longinqua procul convivia ferri.
Attonitus tandem pecudes ad pascua duco.
Dumque pedum meditans subeo nemus, ecce per umbras
Ecce procul caper in dumis strepit, atque reluctans
Cornibus adversis contra sua vincula pugnat.
Terruit incautum subito feralis imago,
Et nil tale ratum, firmato pectore tandem
Nosco animal, subjensque rubos seco vincula runca.
Sero domum rediens, video per pascua longe
Turbam exultantem risu juveniliter alto.
Ut prope constitimus, meque agnovere, salutant.
Et tuus ecce ajunt puer hic o Jane luporum
Erutus è foveis, dum nocte perambulat agros,
Incidit in casses, & sic inventus uterque
Et caper, & pastor, caper hæc incommoda passus.
Languet adhuc, puer imprudens insanior hirco est.
Virgo superbivit, mox ut se audivit amari,
Et pueri simulans curam ignorare, pudorem
Fingit, ut ad formam faciat pudor, ora, sinumque
Or-

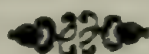
Ornat, & in terram versis incedit ocellis
Callida, vulpina rem simplicitate gubernat;
Hæc studia, hi casses, hæc sunt muliebria arma.
Ille sua sperans Galatea aliquando potiri,
Contempta mercede suos sectatur amores.
Propterea plaustro, stiva, bubusque relictis
Ad pastoris opus redeo, subjecta furori
Ista juventutis levitas rura omnia vexat.
Al Quod nequit ingenium casus facit, ò stupor, ò sors
Ingeniosa ò res risu celebranda bimestri!
Jane fides servanda, tibi Philomela laborat.
Sed quod tam vafro memoras de virginis astu
Rettulit in mentem, quæ psallere sæpe solebat
Carmina femineis olim de fraudibus Umber,
Jan. Dic Umbri, dic siquid habes, meditare parumper
Et verba, & numeros, Umbri est memorabile carmen.
Al. Est ut ais, sed non gratis, memorabile carmen.
Quas referes grates? & quid mercedis habebo?
Jan. Accipe, promissis absolvo, & spicula reddo.
Al. Dum vado ad ventrem post hæc carecta levandum.
Jane meum tu coge pecus, ne vitibus obsit.
Jan O aries, aries, qui tortis cornibus atrum
Dæmona præsentas, semper vineta subintras.
Non sapies, donec fossa tibi lumina fronte
Eruero, non sunt porrecta in jugera centum
Pascua sat, nisi pampineos populeris & agros.
Al. Jane recordatus redeo, sed plurima forsan
Nondum nota tibi referam, cognoverat Umber
Omnia, quæ fas est homini perdiscere, cœlos,
Sidera, tellurem, ventos, mare, flumina, fontes,
Viderat & Rhodopen, atque alta Ceraunia, & Ossam,
Gallica regna, Ararim, Rhodanum, Tyberimque, Padumque,
Attica Romanis referebat carmina verbis,
Ore utroque potens, & lingua primus utraque,
Hunc unum nobis invidit Græcia, & ipsi
Arcades, & Thracum saltus, & Thessala Tempe.
Si quid erit quod forte velis tibi notius esse,

Candidus illius ſemper documenta ſequutus.
Non procul hinc, hæc ille tenet, nos ille docebit.
Sed jam ſeptiforem flatu experiamur avenam.
Ante tamen Nymphæ precor, ut Libethrides adſint.
Præſertim quæ plus meminiſſe Polymnia fertur.
Femineum ſervile genus, crudele, ſuperbum,
Lege, modo, ratione, caret, confinia recti
Negligit, extremis gaudet, facit omnia voto
Præcipiti vel læta jacet, vel concita currit.
Femina, ſemper hyems, atque intractabile frigus,
Aut canis ardentes contriſtat ſidere terras.
Temperiem numquam, numquam mediocria curat.
Vel te ardenter amat, vel te capitaliter odit.
Si gravis eſt, mœret torvo nimis hernica vultu.
Si ſtudeat comis fieri gravitate remiſſa,
Fit levis, erumpit blando laſcivia riſu,
Et lepor in molli radiat meretricius ore.
Flet, ridet, ſapit, inſanit, formidat, & audet.
Vult, non vult, ſecumque ſibi contraria pugnat.
Mobilis, incoſtans, vaga, garrula, vana, bilinguis,
Imperioſa, minax, indignabunda, cruenta.
Improba, avara, rapax, querula, invida, credula, mendax.
Impatiens, oneroſa, bibax, temeraria, mordax.
Ambitioſa, levis, maga, lena, ſuperſtitioſa.
Deſidioſa, vorax, ganeæ ſtudioſa, palatum
Docta, ſalax, petulans, & dedita mollitiei.
Dedita blanditiis, curandæ dedita formæ.
Iræ, odiique tenax, in idonea tempora differt
Ulciſcendi animos, infida, ingrata, maligna.
Impetuoſa, audax, fera, litigioſa, rebellis,
Exprobrat, excuſat tragica ſua crimina voce.
Murmurat, accendit rixas, nil fœdera pendit,
Ridet amicitias, curat ſua commoda tantum.
Ludit, adulatur, defert, ſale mordet amaro.
Seminat in vulgus nugas, auditaque lingua
Auget, & ex humili tumulo producet Olympum.
Diſſimulat, ſimulat doctiſſima fingere cauſas.

Ordirique dolos, fraudique accommodat ora,
Ora omnes facili casus imitantia motu.
Non potes insidias evadere, non potes astum
Vincere, tantæ artes, sollertia tanta nocendi.
Et quamquam videas oculis præsentibus, audet
Excusare nefas, potis est eludere sensus
Sedulitàte animi, nihil est quod credere possis.
Et nihil est quod non (si vult) te credere cogat.
His facient exempla fidem: quæ crimina non sunt
Feminea tentata manu? dedit hostibus arcem
Decepta ornatu brachî Tarpeja sinistri,
Sæviit in natos manibus Medea cruentis.
Tyndaris Ægæas oneravit navibus undas.
Scylla hostem sequitur patri furata capillum.
Fratrem Byblis amat, subicit se Myrrha parenti,
Concubitus nati longæva Semiramis ardet.
Causa necis vati conjunx fuit Amphiarao.
Occidere viros nocturnis Belides armis.
Orphea membratim Cicones secuere poëtam.
Cognita luxuriæ petulantia Pasiphaeæ,
Phædra pudicitiam contra crudeliter ausa est.
Decepit Judæa virum Rebecca, suamque
Progeniem, velans hircino guttura tergo.
Porrigit Alcidæ conjunx fatale venenum.
Decipit Hippodame patrem, Lavinia Troës
Implicat ancipiti bello, Briseis Achillem
Depulit è castris, demens Chryseide factus
Fulminat Atrides, & sentit Apollinis iras.
Eva genus nostrum felicibus expulit arvis.
Credite pastores, per rustica numina juro,
Pascua si gregibus vestris innoxia vultis,
Si vobis ovium cura est, si denique vobis
Grata quies, pax, vita, leves prohibete puellas.
Pellanturque procul vestris ab ovilibus omnes,
Thestylis, & Phyllis, Galatea, Neæra, Lycoris.
Dicite quæ tristem mulier descendit ad Orcum
Et rediit? potuit si non malesana fuisset
Eurydice revehi, per quas descenderat umbras
Rapta

Rapta ſequi renuit feſſam Proſerpina matrem.
At pius Æneas rediit, remeavit & Orpheus.
Maximus Alcides, & Theſeus, & duo fratres
Unus equis, alius pugnis bonus, atque palæſtra.
Et noſter Deus, unde ſalus, & vita reſurgit.
Hæc ſunt paſtores. hæc ſunt myſteria vobis
Advertenda, animi fugiunt obſcœna viriles,
Femineas loca delectant infamia mentes.
Ut ſemel in ſcopulos vento contortus, & unda,
Nauta ſcit incautis monſtrare pericula nautis,
Sic ſenior longo factus prudentior uſu
Præteritos meminit caſus, aperitque futuri
Temporis eventus, vitæque pericula monſtrat.
Si fugiunt aquilam fulicæ, ſi retia cervi,
Si agna lupum, ſi dama canem, muliebria cur non
Blandimenta fugis, tantum tibi noxia paſtor?
Eſt in eis pietas crocodili, aſtutia hyænæ.
Cum flet & appellat te blandius, inſidiatur.
Femineos paſtor fugito (ſunt retia) vultus.
Non animis, non virtuti, non viribus ullis
Fidito. non clypeo, cujus munimine Perſeus
Vidit ſaxificæ colubros impune Meduſæ:
Monſtra peremerunt multi, domuere gigantas,
Evertere urbes, legem impoſuere marinis
Fluctibus, impetui fluviorum, & montibus aſpris.
Sacra coronarunt multos certamina, ſed qui
Cuncta ſubegerunt, ſunt a muliere ſubacti.
Rex qui paſtor erat funda, ſpolioque leonis
Inclitus, & Natus, qui templa Syonia fecit
Primus, & excellens invicto robore Sampſon,
Femineum ſubiere jugum: minus officit ignis,
Saxa minus, romphæa minus, minus haſta, minus mors.
Nec formæ contenta ſuæ ſplendore decorem
Auget mille modis mulier, frontem ligat auro,
Purpurat arte genas, & collocat arte capillos.
Arte regit greſſus, & lumina temperat arte.
Currit, ut in latebras ludens perducat amantem.
Vult dare, ſed cupiens ſimplex, & honeſta videri,
Dene-

Denegat, & pugnat, ſed vult ſuper omnia vinci
Femina: Cæciaco (res mira) ſimillima vento eſt.
Qui trahit expellens mendaci nubila flatu.
Quiſquis es, expertus moneo, tentare recuſa
Dum licet, hic fragilis quot habet faſtidia ſexus.
Immundum natura animal, ſed quæritur arte
Munditиes, id luce opus eſt, ea ſomnia nocte.
Deglabrat, lavat, & pingit, ſtriat, ungit, & ornat.
Tota dolus, tota ars, tota hiſtrio, tota venenum.
Conſilio ſpeculi gerit omnia, labra movere
Diſcit, & inſpecto vultum componere vitro.
Diſcit blandiri, diſcit ridere, jocari.
Incedens humeros diſcit vibrare, nateſque.
Quid ſibi vult nudum pectus? quid aperta ſuperne
Rimula, quæ bifidam deducit in ubera vallem?
Nempe nihil, niſi quo virus penetrabile ſenſum
Plus premat, & ſtygiæ rapiant præcordia flammæ.
Hi juvenum ſcopuli, Syrtes, Scyllæ, atque Charybdes.
Hæ immundæ Phinei volucres, quæ ventre ſoluto
Proluvie fœda thalamos, cœnacula, menſas,
Compita, templa, vias, agros, mare, flumina, montes,
Infeſtare ſolent, hæ ſunt Phorcynides ore
Monſtrifico, extremis Lybiæ quæ in finibus olim
Aſpectu mutare homines in ſaxa ſolebant.
Carmina doctiloqui curſim recitavimus Umbri.
Quæ ſi viſa tibi nimium prolixa, memento
Ipſius id rei vitium non carminis eſſe.
Non longum eſt carmen, mulierum amentia longa eſt.
Jan. O memorande ſenex, quo ſe vetus Umbria tantum
Jactat, & ipſe tuæ Tyberis conterminus urbi.
Martia non ab re tantum te Roma vocabat.
Ipſa tuas artes, & non trivialia norat
Carmina, te vita functum flevere Latinæ
Naiades, & Grajæ: tua molliter oſſa quieſcant
Semper, & in ſummo mens aurea vivat Olympo.

CAN-

CANDIDUS. Ecloga Quinta.
De consueitudine divitum erga poëtas.

Silvanus, Candidus.

Sil. Candide nobiscum pecudes aliquando solebas
Pascere, & his gelidis calamos inflare sub umbris.
Et miscere sales simul, & certare palæstra.
Nunc autem quasi pastores, & rura perosus
Pascua sopito, fugis, & trahis otia, cantu.
Can. Vos quibus est res ampla domi, quibus ubera vaccæ
Plena ferunt, quibus alba greges mulctralia complent,
Cymbia lacte nivent, & pinguia prandia fumant,
Carmina laudatis, si quid concinnius exit,
Plauditis, ac læti placidas extenditis aures.
Pro numeris vanas laudes, & inania verba
Redditis, interea pastor sitit, esurit, alget.
Sil Nonne potes curare greges, & dicere versus
Cum vacat, & positis vitam traducere curis?
Omnẽ operam gregibus pastorem impendere oportet,
Ire, redire, lupos arcere, mapalia sepe
Cingere, mercari paleas, & pabula, victum
Quærere, nil superest otî: laudabile carmen
Omnem operam, totumque caput Silvane requirit.
Grande utrumque opus est, & nostris viribus impar,
Cum cecini sitio, sitienti pocula nemo
Porrigit, irrident alii, tibi penula, dicunt,
Candide, trita, genu nudum, riget hispida barba.
Jam silvæ implumes, & hyems in montibus albet.
Irascor, doleo, indignor, fert omnia victus,
Lanitium, fœtusque mares. non vendimus agnas.
Sed quia lac pascunt. premitur nihil, ubera siccant.
Pœnitet ingenii, si quid mihi, pœnitet artis,
Pœnitet & vitæ, postquam mihi nulla secundant
Ex tot sideribus, quot sunt in nocte serena.
Hactenus ut nosti, gratis cantavimus, ætas
Indiga paucorum merces fuit, altera longe
Con-

Conditio ſenii, quod nunc ſubit, omnium egenos
Reddit, & extinctis lucri ſpem viribus aufert.
Mox erit utendum partis, modo quærere tempus.
En formica brevis, ſed provida beſtia condit
In brumam nova farra cavis æſtate latebris.
Neve renaſcantur, fruges ſecat ore ſepultas.
Sil. Scire Genethliacos fatalia ſidera dicunt.
Hi ſub Mercurio vates, & ſub Jove reges,
Magnateſque locant, iſtis dat Juppiter aurum,
Atque magiſtratus, dat Majæ filius illis
Ingenium, linguam, citharas, & carminis artem,
Hæc tua ſors: quid quæris opes? Deus omnia in omnes
Dividit, ut melius nobis videt eſſe futurum.
Sorte tua contentus abi, ſine cetera nobis.
Can. Sunt tibi divitiæ, mihi carmina: quî petis ergo
Carmen? & invadis partes Silvane alienas?
Sil. Non tibi ſurripio carmen, nec Apollinis arma.
Sed dare dulciſonis aures concentibus opto.
Can Si gaudere meis igitur concentibus optas,
Nos gaudere tuis opibus Silvane decorum eſt.
Sil. Ille meis opibus gaudet qui diligit, odit
Invidus, atque animo bona fert aliena moleſto.
Can. Sic quoque tu noſtris abſens gaudere camœnis
Sat potes, hæc artis ſat ſint tibi gaudia noſtræ.
Carmina ſunt auris convivia, caſeus oris.
Si cupis auditu, fac nos gaudere palato,
Hoc amor, hoc pietas, hoc vult Deus, omnia non dat
Omnibus, ut nemo ſibi ſit ſatis, indigeatque
Alter ope alterius, quæ res conjungit in unum
Omne genus, Gallos, Mauros, Italos, & Iberos.
Sidera jungamus, facito mihi Juppiter adſit,
Et tibi Mercurius noſter dabit omnia faxo.
Pileolum, virgam, citharas, nodum Herculis, alas.
Sil Vana ſupervacuis inculcas plurima verbis.
Can. Vana inquis, quæ damna tuis inferre videntur
Divitiis: ſi vis noſtras audire camœnas,
Erue ſoſpitam de ſollicitudine mentem.
Vult hilares animos, tranquillamque pectora carmen.

Torpeo, ut esuriem patiens, & frigora milvus.
Jamdudum mihi scabra cutis, situs occupat ora,
Nec pecus in stabulis, nec in agro farra, nec aurum
In loculis; & vis positis me vivere curis?
Non facit ad nostros talis medicina dolores.
Fac alacrem, tege, pasce, gravi succurre senectæ.
Invenies promptum versu & cantare paratum.
Plena domus curas abigit, cellaria plena.
Plena penus, plenique cadi, plenæque lagenæ.
Horrea plena, greges læti, gravis ære crumena.
Tunc juvat hibernos noctu vigilare Decembres
Ante focum, & cineri ludos inarare batillo,
Torrere, & tepidis tostas operire favillis
Castaneas, plenoque sitim restinguere vitro,
Fabellasque inter nentes ridere puellas.
Tityrus (ut fama est) sub Mæcenate vetusto
Rura, boves, & agros, & Martia bella canebat
Altius, & magno pulsabat sidera cantu.
Eloquium fortuna dabat: nos debile vulgus,
Pannosos, macie affectos, farragine pastos,
Aoniæ fugiunt Musæ, contemnit Apollo.
Sil. Si sperata mihi dederit fortuna quod opto,
Candide, præsenti te sollicitudine solvam.
Can. O utinam Silvane foret tibi tanta voluntas,
Quanta est hac etiam tibi tempestate facultas.
Non ego divitias Cosmi, non serica posco
Pallia, non Tyrias chlamydes, non prandia regum,
Non patinam Æsopi fameo, clypeumve Minervæ.
Nil opus est Regis laribus, cui ferrea nomen
Tradidit, aut si mens non fallitur, ænea barba.
Hæc me jampridem memini didicisse sub Umbro.
Postulo vestitum, peto victum sub lare parvo,
Certior istud opis toti non defore vitæ.
Sint mihi Pythagoræ mensæ, Codrique supellex.
Sæpe alios qui spem dederint invenimus ore
Magnificos, sed re modicos: tibi fidimus uni.
Tu mihi si fueris mendax, præciditur omnis
Ses, ut solstitio fiam Philomela reverso
Mn-

Mutus, & elinguis, ſuſpendere poſtibus arma
Tempus erit, clauſoque abigi ſpectacula circo.
Sil. Candide vidiſti Romam, ſanctique ſenatus
Pontifices, ubi tot vates, ubi copia rerum
Tantarum? facile eſt illis diteſcere campis.
Can. Deciperis me velle putans diteſcere, veſci
Et lupus, omne animal, crudis exiſtimat eſcis.
Tuque putas alios quo tu pede claudere paſſum.
Non ego ditari cupio, ſed vivere parvo.
Fac habeam tenuem ſine ſollicitudine victum.
Hoc contentus eam: Romana palatia vidi.
Sed quid Roma putas mihi proderit? o Silvane
Occidit Auguſtus numquam rediturus ab Orco.
Si quid Roma dabit, nugas dabit, accipit aurum,
Verba dat, heu Romæ nunc ſola pecunia regnat.
Exilium virtus patitur: ſperare jubemur
Undique, & in toto vates ſpe paſcimur orbe.
Sil. Dic pugnas, dic geſta virum, dic prœlia regum.
Vertere ad hos, qui ſceptra tenent, qui regna gubernāt.
Invenies qui te de ſordibus eruat iſtis.
Can. Inveniam qui me derideat, & ſubſannet,
Tempeſtate iſta reverentia tanta poëſi,
Quanta lupanari: quid me Silvane laceſſis?
Sil. Non decet obſcœnis vatem prorumpere verbis.
Can. Non poſſum non vera loqui, ſi vera taceri
Forte velis, levibus me parce laceſſere dictis.
Sil. Utile conſilium præſtare, laceſſere non eſt.
Conſilii locuples ego, ſed pauperrimus auri.
Qui pugnas, qui geſta virum, qui prœlia regum
Dicet inops vates, cui nec quo fiſtula poſſit
Aptius incidi, fierique foramina, culter?
Aſpice ut excuſſis luxata manubria clavis,
Ut dentata acies, veterique ſimillima ſerræ.
Hoc leve, ſed menſæ grave, & intolerabile damnum.
Utile conſilium firmat, ſed inutile mentem
Frangit, & extenuat vires, animumque retundit.
Magnates dare parva pudet, dare magna recuſant.
Adde quod & noſtri curant ita carmina reges,

Ut frondes aquilo, mare libs, vineta pruinæ.
Ipsi ad delicias reges, & ad otia versi.
Quod celebrant, laudari optant; hinc carmina manant
Perdita de studio Veneris, de garrulitate,
De ganea, de segnitie, de infamibus actis,
Quæ castum capitale nefas celebrare poëtam.
At qui dura manu gesserunt bella potenti,
Fortiter utentes ferro, non molliter auro,
Dilexere graves musas: heroica facta.
Qui faciunt reges, heroica carmina laudant.
Ut cessere viri fortes, & mascula virtus.
Dicendum altiloqui nihil invenere poëtæ.
Occidit ingenium vatum, & ruit alta poësis.
At si forte aliquis regum gerit aspera bella,
Et decus armorum studiis belloque paravit,
Nil genus externum venturaque sæcula curat,
Laude suæ gentis satur, & præsentibus annis.
Barbarus est, neque carmen amat, vel avarus in auro
Mergitur, atque Midæ curis flagrantibus ardet.
Est, & apud reges, rudis, invida, rustica turba,
Mimus, adulator, leno, assentator, adulter,
Histrio, scurra, quibus virtus odiosa, poëtas
Mille modis abigunt, ut quando cadavera corvi
Invenere fugant alias volucresque, ferasque.
Sunt etiam vates quidam sine lege petulci
Qui sine lege alti, sine præceptoribus audent
Quidquid amant reges, & amant infamia solum,
Scribere, nam vates etiam dementia vexat.
Hi se nescio qua mentis levitate poëtas
Esse volunt, postquam trivialibus ora cicutis
Applicuere, sibi applaudunt, sua carmina jactant
Insulsi, illepidi, indociles, improvidi, inepti.
Qui solet his vacuas præbere ambagibus aures
Id vitium commune putat, doctisque resistit
Vatibus a vero indoctus discernere falsum.
Sil Candide, per superos, per olympica numina juro
Me tibi (si venti veniant ad vela secundi)
Laturum auxilium: meliora in tempora vive.

Nec

Nec paulisper adhuc mecum sperare recusa.
Can. Si mihi sic optas, tibi sit Silvane quod optas.
Sil. Opto equidem, dictumque fides non sera sequetur.
Can. Vade malis avibus numquam rediturus avare,
Et facias subito quidquid tractaveris aurum
More Midæ, quando virtus tibi vilior auro.

CORNIX. Ecloga Sexta.

De disceptatione rusticorum, & civium.

Cornix, Fulica.

Cor. Ringit hyems, mugit Boreas, à culmine pendet
Stiria, depositis bubus requiescit arator,
Dormit humus, clauso pastor tunicatus ovili
Cessat iners, sedet ante focum formosa Neæra,
Atque polenta coquit, prius intollerabilis æstas
Nunc laudatur, hyems æstu laudata molesto
Displicet, optatum damnat præsentia frigus.
Ful. Omne bonum præsens minus est, sperata videntur
Magna; velut majus reddit distantia lumen.
Cor. Delicias habet omne suas, & gaudia tempus.
Aspice ut impexi tritaque in veste ligati
Cæde suum pueri exultant, inflatur in utrem
Immissis vesica fabis, sonat, & micat acta
Nunc pede, nunc cubito, stricto nunc obvia pugno.
Si cadit attollunt, cursu labor atque recursu
Brumam abigit, glaciale gelu pila rustica vincit.
Nos tamen hic melius tepido sub stramine foti
Transigimus tempus, dum lac coit igne recoctum.
Ful. Pauperiem declarat hyems: improvida certe
Turba sumus juvenes, securi æstate vagamur
Immemores hyemis, nostrum æs tibicinis omne est.
Ut redit è Scythia Boreas, nidosque volucrum
Frondibus ostendit nudata cadentibus arbor,
Frigemus nudi scapulas, dorsum, ilia, plantas.
Stultitiam declarat hyems, sapientius urbes
Congeriem nummûm accumulant, & ad ilia vulpes

Melotasque trahunt, maculosaque tergora lyncis.
Cor. Desipiunt omnes, nec nos in crimine soli.
Immo ipsos vexat gravior dementia cives,
Verum illis mater, nobis fortuna noverca.
Nos premit, infelix sors est dementia, fac sim
Fortunatus, ero locuples, ero primus in urbe.
Audiar, assurgent omnes, me vertice nudo
Vulgus adorabit, me plebs, me consulet omnis
Turba, magistratus etiam, populusque, patresque.
Ful O Cornix Cornix, non est fortuna, sed ipse,
Quo sapiunt homines, animus; fortuna potentem
Non facit, immo Deus, causam recitabat Amyntas.
Cor Est fortuna Deus, sed quid recitarit Amyntas
Dic precor, in causis erat ingeniosus, & acer.
Ante tamen paulum pecus, & præsepia vise.
Vade, redi, calor est post frigora dulcior, ito.
Ful Attingit nix alta genu, vix tecta resistunt
Tanto oneri, sublimis apex in vertice furni
Pyramidem fecit, metaque assurgit acuta.
Cor. Da pecori cordum, stipulisque foramina claude,
Si paries hiat, & rediens lætamine muni,
Limina nulla gregi gravior quam frigora pestis.
Jam ne ades? oh quæ nam hæc solito properātia major?
Ful. Sollicitum me reddit hyems in frigore, & igni.
Maxima strenuitas, feno recubare calenti,
Abscondique cavo accubitu post frigora dulce est.
Cor. Incipe, & enarra discrimina ruris, & urbis
Ful Hoc igitur tantum ruris discrimen, & urbis,
Taliter exortum noster recitabat Amyntas.
Principio rerum, primaque ab origine mundi
Cum muliere marem sociali fœdere jungens
Cœli opifex (sic namque Deum appellabat Amyntas)
Nomen adhuc teneo, natos producere jussit.
Atque modum docuit, fieri quo pignora possent.
Se accinxere operi, mandata fideliter implent,
Sicque utinam & pomi esu servata fuissent.
Femina fit mater, puerum parit, atque puellam.
Atque puerperio simili fecunda, quotannis

Au-

Auxit in immensum generis primordia nostri.
Post tria lustra Deus rediit, dum pignora pectit,
Femina, prospiciens venientem a limine vidit.
Adam aberat, securus oves pascebat, adulter
Nullus adhuc suspectus erat, sed multiplicatis
Connubiis fraudata fides, sine cornibus hirci
Facti, & Zelotypo conjunx suspecta marito.
Nam quæ quisque facit, fieri sibi furta veretur.
Erubuit mater, nimiæque libidinis ingens
Indicium rata tot natos, abscondere quosdam
Accelerat, fœno sepelit, paleisque recondit.
Jamque lares Deus ingressus, salvere penates
Jussit, & huc dixit mulier tua pignora profer
Femina majores natu procedere mandat.
His Deus arrisit, velut arridere solemus
Exiguis avium pullis, parvisve catellis.
Et primo lætatus ait, cape regia sceptra;
Rex eris: at ferrum, & belli dedit arma secundo,
Et dux inquit eris, fasces, populique secures
Protulit, & vites, & pila insignia Romæ.
Jamque magistratus celebres partitus in omnem
Progeniem, humanos tacitus volvebat honores.
Interea mater rebus gavisa secundis
Evolat ad caulas, & quos absconderat, ultro
Protulit, hæc, dicens, nostri quoque pignora ventris:
Hos aliquo pater omnipotens dignabere dono.
Setosum albebat paleis caput, hæserat armis
Stramen, & antiquis quæ pendet aranea tectis.
Non arrisit eis, sed tristi turbidus ore
Vos fœnum, terram, & stipulas Deus inquit oletis.
Vester erit stimulus, vester ligo, pastina vestra.
Vester erit vomer, juga vestra, agrestia vestra
Omnia, aratores eritis, pecorumque magistri.
Fœnisecæ, fossores, & nautæ, atque bubulci.
Sed tamen ex vobis quosdam donabimus urbe,
Qui sint fartores, lanii, lixæ, artocopique.
Et genus hoc alii soliti sordescere semper.
Sudate, & toto servite prioribus ævo.

Taliter omnipotens fatus repetivit Olympum.
Sic factum eſt ſervile genus, ſic ruris, & urbis.
Cor. Inductum diſcrimen ait Mantous Amyntas.
Mirabar, ſi quid recti dixiſſet Amyntas.
Civis erat, ſemper nobis urbana juventus,
Cui nihil eſt præter ſtulta hæc commenta negoti,
Ludit, in agreſtes ſemper jaculantur, & urbis
Talia garrulitas, & vaniloquentia fingit.
At neque de ſuperis pudet has componere nugas.
Iſte jocus manifeſta gerit convicia ſecum.
Sed tu tam rudis es, tam pleno inflatus omaſo,
Ut neque perpendas iſto te ſcommate carpi.
Nos quoque pauliſper mentem extendamus ad urbis
Stultitiam, ne forte putes ſapientius illos
Vivere, qui ſplendent auro, qui murice fulgent.
His oculis vidi tunicis pleroſque ſuperbis
Veſtiri, atque foro regali incedere greſſu,
Quos ſecreta fames premit, atque domeſtica egeſtas.
Stultius his certe nihil eſt, opulentia ficta,
Paupertas, & ſegnities, & inertia vitæ
Vera, quid eſt aliud quam deſipientia vera?
Vidi etiam patres [o rem indignam, atque nefandam]
Dum ſegnes dormire volunt, & vivere laute,
Proſtituiſſe ſuas vulgo cum conjuge natas.
Quid pejus? quid perfidius? quid ſtultius umquam?
Ful. Quid ſi vitam alio nequeunt traducere pacto?
Co. Cum totidem, quot nos, habeant animaſque, manuſq;
Dic cur vitam alio nequeant traducere pacto.
Eſt etiam cujus vecors induſtria vanas
Quærat opes, ubi nullus opes invenit ab ævo.
Æs lavat herbarum ſuccis, & vertere in aurum
Æſtimat, ac nigra ſemper fuligine pallet.
Eſt qui dum tellure latens deſiderat aurum,
Dat magicis operam ſtudiis, & tempora perdit.
Quid levius? quid futilius? quid inanius unquam?
Omnia ne veniant ad opus telluris, & agri,
Omnia pertentant; ut agant nihil, omnia verſant.
Semper agunt, numquam peragunt, ex fœnore victum
In-

Infamem extorquent, vi, fraude, dolisque laborant.
Mille viis opibus, mille insidiantur honori.
Nos capras, & oves, armentaque pascimus, illi
Accipitres, catulos, & equos, & cercopithecos.
Rusticus est ovium pastor, volucrumque, canumque
Civis, utrum melius te judice, nobiliusque
O fulica, utilitas unde, atque opulentia major?
Ful. Si venit ex nostris operis opulentia major,
Civibus unde igitur tantarum copia rerum?
Co. Ex vi, fraude, dolis, vi, fraude dolisque laborant.
Nonne vides insana ut nos crudeliter urgent?
Quo capiunt astu? nos irretire loquendo
Sacrum offerre putant, & opus sublime, piumque;
Huc aures, oculosque adigunt, huc ora manusque.
Ful. Unde urbanarum tibi tanta peritia rerum?
Cor. Hæc didici, quondam ductis in mœnia capris,
Cum lac vociferans ibam venale per urbem.
Mansi apud artocopum; sapiens, & ad omnia promptus
Furta erat, & crudum ferro subradere panem.
Ipse ut erat mores urbis doctissimus, ista
Tradidit, affirmans nihil esse nocentius urbe.
Se quoque furari didicisse ajebat ab urbe.
Sunt etiam qui parta ab avis patrimonia fundunt
In meretricum usus: quid fœdius? improbiusque?
Dic ubi mœchandi ars, homicidia, seditiones?
Non ne inter cives, atque intra mœnia regnant?
Quid reges, qui regna hominum per vulnera quærunt
In mortemque suos adigunt? quid pectora miles
Obiiciens telis, per mille pericula vadens?
Pro stipe dat vitam; nulla est insania major.
Gloria præfertur vitæ, quid gloria? quid laus?
Quid fama est? quid honor? voces, & opinio vulgi.
Omnia longa dies abolet; cum vivere cessas,
Omnia sic abeunt, ut lux cum sole recedit.
Qui mare sollicitant remis, cum vivere possint
In patria, stulti: vento qui credit, & undis,
Stultus: divitiæ cui sunt, & negligit uti,
Stultus: qui ut natis cumulet patrimonia, partis

Abſtinet, & genium fraudat, ſtultiſſimus, & qui
Quæ facere ipſe poteſt, natis faciunda relinquit.
Qui numerant ſtellas, & ſe comprehendere fata
Poſſe putant, ſtulti; verum dementior iſtis
Naturam quicunque Dei ſcrutatur, & audet
Figere in immenſam lumen tam debile lucem.
Noſtra fides melior, civis ratione coactus
Difficile aſſentit, nudis nos omnia verbis
Credimus, & plures faculas accendimus aris.
Civibus eſt infida fides, inquirere numquam
Mente ſinunt arcana Dei: ſi numina ſcire
Eſſet opus, poterant nobis ſe oſtendere; verum
Quando latere volunt, quid veſtigare neceſſe est.
Quæ nos ſcire negant ipſi qui cuncta gubernant?
Noſtra etiam pietas pietate potentior urbis,
Namque viri qui ſacra canunt templiſque miniſtrant
Quanta legunt ruri paucis alimenta diebus?
Vidi ego quæſitas ex rure in mœnia plenis
Puppibus inferri (pietas ea ruſtica) fruges.
Stultorum eſt aliud genus immedicabile quoddam
Cauſidici latratores, rabulæque forenſes,
Nummorum aucupium docti, legumque tyranni.
Ære patrocinium vendunt. producere cauſas
Et lites pendere diu, vindemia quædam est.
Sunt & equeſtre genus medici, qui tangere venas
Nonnumquam illicitas audent, & ponere quædam
Non intellectis temeraria nomina morbis.
His, etſi tenebras palpant, eſt facta poteſtas
Excruciandi ægros, hominesque impune necandi.
Qui vero in populis præſunt, hominesque gubernant
Quo plus juris habent, quantoque licentia major,
Inſanire ſolent tanto amplius: o ubi ſancti
Rectores, & juſtitiæ, & pietatis amici.
Quos patres ſero ante focum memorare ſolebant?
Omnia nunc abeunt peſſum, ſpoliata queruntur
Templa, gemunt inopes, viduæ lacrimantur, & hujus
Quæ nam cauſa mali? quia ſtat pro lege libido.
Ful. Iſta tua, o cornix, excandeſcentia fines
Tran-

Transit honestatis, scelus omnibus obiicis omne.
Innocuos habitare homines & in urbe memento.
Cor. Non habitant colubri quædam Balearibus arva
Proxima, non memini nomen, neque noctua cretam,
Nec nemus Ægeriæ sonipes, nec vir bonus urbem.
Ful. Vir bonus est animal rarum, paucasque per urbes,
Et per rura locos habet, est rarissima virtus.
Cor. Insanis, Fulica, insanis, tot in urbibus hostes
Sunt tibi quot cives, hi nos tondentque, pilantque
Non habita nostri capitis ratione, coarctant
Nos ad furta ipsi, mox ad suspendia mittunt.
Fas igitur, siquid nostris sese unguibus offert
Radere, & insidiis ac nostra indagine captos
Deplumare levi tactu, sensim & pede pressim.
Si videt, excusa, si sunt secreta, negato
Furta: quod occultum est, non est injuria furtum.
Quidquid habent, noster labor est, industria nostra est.
Ful Jam longe egrederis metam rationis, & æqui.
Cor. O Fulica improbitas urbana coinquinat orbem.
Unde tot in terras veniunt æstate procellæ,
Fulmina, venti, amnes, grando? vidisse recordor
Tellurem tremere, ac postes, & tecta labare,
Solem obscurari, noctu obtenebrescere lunam,
Cur segeti lolium? messi dominantur avenæ?
Uva in capreolos transit? caligine verni
Depereunt flores? mala parturit omnia nobis
Hæc civile nefas, pariet quoque plura deinceps.
Unde venit furor armorum, bellique tumultus,
Qui genus omne mali secum vehit? omnibus urbs est
Fons & origo malis; descendit ab urbe Lycaon,
Deucalion, Pyrrha cum conjuge rusticus, ille
Intulit illuviem terris, hic abstulit, ille
Abstulit humanum terris genus, intulit iste.
Si terra (ut perhibent) flammis abolebitur umquam,
Istud grande nefas ulla descendet ab urbe.
Ful O Cornix jam pone modum sermonibus istis.
Audio jamdudum pueros de pulte loquentes.

Co-

Cetera, si quidquam supereſt poſt prandia, dices.
Pulti indulgendum monet urbibus hora relictis

POLLUX. Ecloga Septima.

Alphus, *Galbula*.

Al. Galbula quid ſentis? Pollux doctiſſimus olim
Fiſtulicen ſubito quodam quaſi numine tactus
Deſtituit calamos, tunicas, armenta, ſodales.
Bardocucullatus caput, ut campeſtris Alauda,
Quattuor ante dies in relligioſa receſſit
Clauſtra, ferunt illum, pecudes dum ſolus in agris
Paſceret, effigiem quandam vidiſſe Deorum.
Cætera non memini, ſed tu quid Galbula ſentis?
Gal. Ut dixere patres, jaciens primordia rerum
(Magna canam, nobis quæ quondam tradidit Umber)
Inſtituit Deus agricolas, pecoriſque magiſtros.
Primus agri cultor, rudis, immanſuetus, & aſper,
Qualis humus ſegnis, lapidoſa, rebellis aratro.
Aſt ovium primus paſtor mitiſſima proles;
Inſtar ovis, quæ bile caret, quæ lacte redundat,
Mitis erat, nullis unquam paſtoribus aſper.
De grege ſæpe ſuo ſacrum ponebat ad aras.
Nunc ove, nunc pingui vitulo faciebat, & agno
Sæpius, & magno divos ambibat honore.
Sic profecit apud ſuperos, ſic numina flexit,
Ut fuerit primo mundi naſcentis ab ortu
Tempus ad hoc, cœlo pecoris gratiſſima cura.
Aſſyrios quoſdam (ſed neſcio nomina, curæ
Diminuunt animum) Deus ex paſtoribus olim
Conſtituit reges, qui poſtea murice, & auro
Conſpicui gentes bello domuere ſuperbas.
Cum Paris iliaca tria numina vidit in Ida,
Aut Paris, aut alius, puerum qui obtruncat ad aram
Paſtor erat, quando cœleſti exterritus igne
Venit

Venit ad ostentum pedibus per pascua nudis,
Pastor erat Moses, Moses a flumine tractus.
Exul apud Grajos Amphrysia pastor Apollo
Rura peragravit posito deitatis honore.
Cœlestes animi Christo ad præsepia nato
In caulis cecinere Deum pastoribus ortum.
Et nova divini partus miracula docti
Pastores primi natum videre Tonantem.
Et sua pastores infans regnator Olympi
Ante magos, regesque dedit cunabula scire.
Se quoque pastorem Deus appellavit, ovesque
Mitibus ingeniis homines, & mentibus æquis.
Et ne vana putes hæc somnia, nuper ab urbe
Rus veniens, picto perlegi hæc omnia templo.
Sunt pecudes pictæ, parvi sub matribus agni
In tellure cubant, ingens equitatus ab alto
Monte venit, radiant auro diademata divum.
Et suspensa tenent vaga lumina prætereuntum.
Non igitur mirum noster si numina Pollux
Vidit, amant villas, & oves, & ovilia divi.
Simplicibus præsens Deus est, offenditur astu.
Al. Vera refers, pecori sic sint innoxia nostro
Pascua, vidi asinum, vidi præsepe, bovemque.
Jam memini turbæ venientis, & ora videre
Indica jam videor regum sua dona ferentum.
Unum oro, quæ nam Polluci occurrit imago,
Galbula si nosti, ne sit labor omnia fari.
Gal. Et novi, & memorare libet, res digna relatu,
Res digna auditu, pia, sancta, imitabile factum.
Durus, & immitis pater, atque superba noverca
Pollucem graviore jugo pressere juventæ
Tempore, cum dulces animos nova suggerit ætas.
Et cum jam invalidæ longo sub pondere vires
Deficerent, nullaque odium mansuesceret arte,
Constituit tentare fugam, res una volentem
Ire diu tenuit, nimis impatienter amabat.
Error enim communis amor juvenilibus annis.
Res est fortis amor, violentia fortior, ivit.

Et

Et tales abiens (mihi namque solebat amores
Enarrare suos) mœsto dedit ore querelas.
O virgo lacrimæ, ne tuis solventur ocellis,
Cum te tam charo cernes ab amante relictam?
Ullane discessu duces suspiria nostro?
Tune mei crudelis eris, forte immemor umqua
Usque adeo ne tuum poterit frigescere pectus?
Pectus, quod toties quod lumina fletibus implet.
Tu ne trahes crebros gemitus? & pallida fies?
Cerno oculos, cerno lacrimas, cerno anxia corda
Virginis, heu tantum qua dissimulare dolorem
Fas erit arte, dolor duplex mea pectora torquet
Illius, atque meus, sed fas mihi flere, quid illi
Non licet? occultus longe magis æstuat ignis.
Incolumem mihi vos divi servabitis illam.
Ut quando exilio repetam mea rura peracto,
Fiat amor felix saltem semel ante senectam.
Talia pergebat memorans, volvitque reverti
Tantus amor, juvenem vis tanta furoris agebat,
Sed jam jacta fuga cunctis erat alea nota.
Fronde sub Herculea fessus mœrore sedebat.
Ecce puellari virgo stipata corona
Ora, manus, oculos, habitumque simillima Nymphæ,
Et tali affata est puerum sermone dolentem.
Chare puer quo tendis iter? vestigia verte.
Nescis heu nescis quo te via ducat, & audes
Ignotis errare locis, nihil insidiarum
Per campos ratus herbosos, nihil esse pericli.
Omnia tuta putas, & quod placet utile credis
More juventutis stolidæ; collectus in orbem
Sæpe latet molli coluber sub graminis umbra.
Est facile incautos offendere: parvulus infans
Innocuos rutilum digitos extendit in ignem,
Nec nisi jam læsus vires intelligit ignis.
Hæc regio intrantes aditu consuevit amœno
Fallere, delicias offert, & gaudia, verum
Ingressis cum triste nihil superesse putatur,
Mille parat laqueos, & mille pericula profert.
Tra-

Trames hic, ut collem greſſu ſuperaveris illum,
Ducit in umbroſam ſilvam, crudele ferarum
Hoſpitium, loca tetra ſitu, & caligine opaca.
Quiſquis eo deceptus abit, remeare vetatur,
Et piceis primum velatur lumina vittis,
Deinde per omne nemus, dumeta per aſpera tractus
Tranſit in effigiem monſtri; dum volvere linguam
Atque loqui tentat, mugit; dum attollere ſeſe
Credit, humi graditur quadrupes, neque ſuſpicit aſtra.
Ima tenebroſæ vallis lacus æquore nigro
Occupat, & nigris mons plurimus imminet undis.
Huc tracti in ſtygios latices, altumque barathrum
Præcipites dantur, rapidaque voragine merſi
In ſtyga, & æternas Erebi rapiuntur in umbras.
Heu quot paſtores iſtis ambagibus acti
Cum gregibus periere ſuis, ego ſedula ſemper
Monſtro iter, hic ad opem vigilo indefeſſa ferendam.
Tolle moras igitur, mortis fuge blanda propinquæ
Atria, ſecreti tutam pete litoris oram,
Qua contra Idalios fluctus mihi tollit in altum
Aëra Carmelus viridi caput arbore cinctum.
Primus hic antiquis patribus ſpelæa, domoſque
Præbuit arboreas, intra nemus ilice denſum.
Ex hoc in veſtros deducta cacumine montes
Relligio venit, ſicut de fonte perenni
Flumina, & ex uno multi genitore nepotes.
Illius in ſilvis, abies ubi plurima ſurgit,
Pinguis ubi piceæ ſudat liber, & terebinthi.
Innocuum poſtquam feliciter egeris ævum,
Mox tua mutatis ætas renovabitur annis.
In loca te tollam meliora, virentia ſemper.
Immortalis eris divum comes, ire per aſtra
Inter Amadryades, & Oreades, atque Napæas
Flore coronatas caput, & redolentibus herbis,
Fas erit, ac ſuper, & ſubter cognoſcere cœlos.
Sic effata leves virgo diſceſſit in auras.
Tum ſua juravit Pollux mutata repente
Pectora, & extemplo victum expiraſſe furorem,
Non

Non aliter quam flamma cadet, si ardentibus agris
Effluat, & totas præceps Padus evomat undas.
Sic abiit crudelis amor, qui sæpe pharetram
In juvenem dum principiis obstaret amandi,
Dum tepet, ac timide insanit, consumpserat omnem.
Sic igitur Pollux in claustra silentia venit.
Al. Sunt quibus aspirent etiam nolentibus ultro,
Sunt quibus infensi sine causa, & crimine dii sint.
Gal Quod nos in pecudes, in nos id juris habent dii.
Hoc rus scire sat est, sapiant sublimius urbes.
Sic docuit rediens aliquando ex urbe sacerdos
Janus, & in magno dixit sibi codice lectum.
Al Sol cadit. & Baldi vix summa cacumina tangit.
Nos quoque jam sero cum sole recedere tempus.
Galbula sarcinulas ne sit tibi ferre molestum.
Pera levis, levis est & cantharus, omnia parvus
Ferre labor sero, grave mane, sed utile pondus.
Ipse pecus ducam, mihi pars erit ista laboris.

RELIGIO. Ecloga Octava.

Candidus, Alphus.

Can. Horrida solstitio tellus sitit Alphe reverso
Ad solitos montes, ubi ros in gramine, & æstas
Mitior, hæc armenta monet deducere tempus.
Al. Aëreos montes, & summa cacumina longe
Prospicio, quid sint montes (tibi vera fatebor)
Nescio, semper enim campestria rura, lacusque
Incolui: montanus ager qua fruge redundat?
Ca. O rude, & illepidum ingenium, prope flumina semper.
Versatus fulicæ in morem, limosa per arva,
Sunt ubi ranarum, culicum, pulicum, cimicumque
Lustra, inter salices, ulvas, viridesque papyros,
Irridere audes, & nauci pendere montes.
Unde fluunt amnes? templis ubi tanta locandis
Mar-

Marmora cæduntur? fulgens ubi nascitur aurum?
Quæ parit antemnas tellus? medicamen ab herbis
Dic quibus est nisi montanis? de vertice Baldi
Sæpe melampodion legi, medicina capellis
Nulla magis præsens: quondam Valsasinus Ægon
Tradidit hoc, dum vere sues castraret, & agnos.
Tradidit, & dixit: solus medicamen habeto.
Dic ubi castaneæ plures? ubi copia major
Glandis? in excelsis fontes, & pascua vidi
Montibus, artocreas, & pinguia liba comedi.
Sunt populi fortes illic, robusta juventus
Lata pedes, callosa humeros, nervosa lacertos,
Hispida, dura manus, moli indefessa ferendæ.
Vallibus ex illis onera ut navalia curet
Confluit huc, nullum est hominum genus aptius urbi,
Sive velis castrare pecus, seu scindere fagos,
Sive fimum ferri è stabulis, aurire cloacas,
Latrinas curare, viamque aperire coactis
Sordibus, & scalis puteos descendere in altos.
Ingenio callent, & duro robore pollent.
Sed quid opus multis? subeunt opus omne, popinis
Inservire, focos lignis cumulare, veruque
Artifici versare manu, dare libera fumo
Spiramenta, boum ventres ad flumina ferre.
Verrere humum immundam scopis, doctissima gens est.
Quodque magis miror, semper sub pondere currunt.
Cotibus in duris oriuntur, & ardua vivunt.
Per juga cum capreis, habitant spelæa ferarum,
Adde quod in cœlum brevis est è montibus altis
Transitus, erectum caput usque ad nubila tollunt.
Nubila transcendunt aliqui; puto sidera tangant.
Esse locum memorant ubi surgit ab æquore Titan,
Qui, nisi dedidici, contingit vertice Lunam,
Et vixisse illic hominem, sed postea abactum
Improbitate gulæ, quod scilicet omnia poma
Manderet, & magno servaret nulla tonanti.
Hinc divi, sanctique patres in montibus altis
Delegere domos tacitas, Carthusia testis,

Car-

Carmelus, Garganus, Athos, Laureta, Laverna.
Et Sina, & Soractis apex, Umbrosaque vallis,
Et juga Nursini fato senis inclita, & altis
Abietibus turrita caput Camaldula sanctum.
Cetera prætereo, nec enim sermonibus istis
Omnia complecti statuo: montana frequentant
Culmina cœlicolæ, sed anas, & mergus, & anser,
Ibis, onocrotalus, milui, fulicæque paludes.
Al Inter montanæ tantos regionis honores
Cur de messe nihil, nihil est de palmite dictum?
Hæc tamen humanæ duo sustentacula vitæ
Maxima: monticolæ veniunt è rupibus ad nos
Hordea mercatum torvi, fuligine tincti,
Setosi, macie affecti, laceri, ac situosi,
Indigenæ ostendunt quæ sit natura locorum.
Sed quod montanis de relligionibus inquis
Rettulit in mentem, quæ de Polluce feruntur.
Quæ Dea si nosti visa est, quæ Candide, Nympha?
Dic age, nam cœptum certamen inutile nobis.
Utilior sermo de relligione tenendus.
Can. Galbula qui solitus pecudes in pascua tecum
Ducere, te satis hoc potuit docuisse quod optas.
Al. Plura quidem Polluce super narrata, sed ipsam
Nec docuit Nympham, nec me quæsisse recordor.
Nunc subiit mentem cum relligionis oborta est
Mentio, & illarum visa est mihi maxima laudum.
Cna. Non erat illa Dryas, neque Libethris, nec Oreas,
Venerat è cœlo superum regina, tonantis
Mater, anhelanti pacem latura juventæ.
Huic Tethys, huic alma Ceres famulantur, & ipse
Æolus æquoreis ventos qui frœnat in antris.
Hanc Deus astrorum flammas super, atque volantes
Solis equos, supra fulgentem Cassiopeam
Extulit, & sacram bisseno sidere frontem
Cinxit, & adjecit subter vestigia Lunam.
Al. Candide, mira canis nullis pastoribus unquam
Cognita, quid Tethys? quid fulgens Cassiopea?
Æolus æquoreis ventos quis frœnat in antris?
Qui

Qui sunt solis equi? magna, atque ignota recenses.
Can. Sidera sunt partim, partim sunt numina prisca.
Omnia quæ Pollux mihi cum narrasset, in ædem
Duxit, & ista sacer paries, ait, omnia monstrat.
Pictus erat paries signis, & imagine multa.
Omnia non memini, mens est mihi debilis, ista
Vix tenui, dum sæpe animo volvo, atque revolvo.
Sæpe recordari medicamine fortius omni.
Ista potest nigro depellere nubila cœlo.
Ista potest siccis fluvios dare frugibus imbres,
Cum volet; ista novos duris emittere campis
Cum volet, emissos poterit restringere fontes.
Qui modo sunt steriles, & nudi gramine campi,
Si volet, in pingues poterit convertere glebas.
Frigida Saturni cum sidera suscipit atro
Scorpius hospitio, non auferet hordea grando.
Nec domus ardebit: nam tunc hæc omnia cœlum
Dicitur iratis in terram effundere ab astris.
Si volet, hæc nobis custodiet omnia virgo.
Si favet hæc nobis, complebunt horrea messes,
Adiicietque gregi semper fœtura gemellos.
Si pecus infelix erit, & sine vellere, solo
Ipsa potest nutu dare lac, dare vellera, & agnos,
Et curare greges, omnemque avertere morbum.
Nil opus est nunc Pana sequi, neque cetera ruris
Numina, quæ veteres frustra coluisse feruntur.
Vidi ego circum aram Nymphæ pendere capellas,
Plaustra, boves, & oves, hic Jani vidimus hircum.
Et memini inscriptam versu hoc legisse tabellam.
Votum pro salvo Janus breve reddidit hirco.
Dumque ea perlegerem. Pollux hæc carmina supplex
Ante aram genibus positis in marmore dixit
O Dea quæ servas urbes, & rura precamur,
Ne Padus exundet, ne Strix nocturna per umbras
Hauriat infantes, nec eant per compita larvæ.
Diva fave agricolis, talpas occide, malignam
Aggeribus pestem: gelidis sata læta pruinis,
Qnando bruma venit, conspergere diva memento.

Ne tineæ erodant anno frumenta sequenti,
A boreæ flatu pingues defende mariscas
A gruis ore fabas, & ab ansere farra palustri.
A serpente boves, a vulpe, & fure cohortem,
A bruco erucas, a bruma, & grandine vites.
A vi, & fraude lupi pecus, a rubigine fruges.
A rabie catulos, a flamma, & fulmine villas.
A murum insidiis petasonem, a milite pernas.
A campe, & pigris, pigris: heu cetera nescit
Mens oblita sequi, numerus me in verba reduxit:
Sæpius ad numerum rediens oblivia forsan
Mente abigam, retro gradior numerumque recurro.
A murum insidiis petasonem, a milite pernas.
A campe, & pigris virides limacibus hortos.
Alphe viden quæ vis numeri? jam cetera cerno
A tonitru reboante cados, a frigore fœtas.
A gravibus vitulos œstris, a gutture porcos
Anginoso, operas pubes ne rustica perdat,
Adsis, o Dea, nec lædant examina fuci.
Neu milium furentur aves, neu vellera sentes
Succida, neu lappas apprendat lana sequentes.
Diva gubernatrix hominum, custodia vatum,
Diva laborantum requies, medicina dolentum,
Et tutela gregum nostris precor annue votis.
Talibus orabat Pollux, ego postibus hærens
In baculum pede porrecto, recitata notabam
Altius, ac memori condebam singula mente.
Al. Candide, Polluci pro sollicitudine tanta,
Pro precis officio, pro relligione putasne
Dandum aliquid nobis? pietate peculia crescunt.
Can. Quid ni aliquid dandum est: opus est persolvere crates,
Al. Rusticus es, crates enim pro gratibus inquis.
Can. Crates, & grates parvo discrimine distant.
Dandum aliquid, neu bis detur, sine pascha reverti,
Quando sacerdotes commissa piacula solvunt.
Al Quid dabimus? vituli gravis est jactura: vel agnum,
Vel leporem; pietas etiam laudabilis anser.
Can.

Can Dona docet tempus, lepores brumalia dona.
Quando nive hiberna currendi erepta facultas.
Anser ad Autumni finem, nonasque Calendas
Pertinet; æstatis coryli, nova poma, racemi
Munera; lactentes hœdi sunt veris, & agni.
Tunc si de cordis aliquem conspexeris ægrum,
Ac tenuem, qui nec vendi, nec vivere possit,
(Munus erit solenne satis) donabimus agnum.
Ipse mihi cum jam regredi post prandia vellem
Carmina de Nymphæ solennibus eruta fastis
Tradidit, & dixit si quando gravabere curis,
Hæc cane, pro mentis medicamine carmen habeto.
Quando Molorcheo Titan descendit ab astro
Pronus, & Astreæ jam limina virginis intrat.
Virgine lætetur pubes, & cana senectus.
Transiit ad superos, & olympica regna petivit.
Ogdoas ut toto jam tertia fluxerit orbe,
Festa dies iterum, natalia virginis aras
Ignibus illustrant, offert nova liba sacerdos.
Libra redit noctes properans æquare diebus.
Exultat Picenus ager, vehit Adria puppes
Illyricas, & Chaonias, cum mercibus adsunt
Tusci, Umbri, Veneti, Siculi, Lauretica templa
Cum donis turmatim adeunt, votisque solutis
In sublime jugum læti ad commercia tendunt.
Et cum Thessalicas cursu breviore sagittas
Sol subit, & frigent urentibus arva pruinis,
Clausa Gynecæi sacris penetralibus hausit
Corde Deum toto, proprios oblita parentes.
Et cum semiferi fugiens Chironis ab arcu
Languet ad hiberni glacialia limina capri,
Induat ornatas, & mas, & femina vestes,
Lætitiaque diem celebrent, quo semine sacro
Conjugis annosus gravidam pater imbuit alvum.
Illa dies etenim sanctæ primordia Nymphæ
Fecit, & in nostras vetuit descendere sordes.
Cum volat imbrifera lampas Phœbea sub urna
Ad vernos reditura dies, jam proxima veri,

Ite nurus omnes, ſacros altaribus ignes
Thura focis, faculas manibus date, ducite pompam.
Attulit in templum nova dona puerpera virgo,
Quando gregis princeps, aurato vellere fulgens,
Incipiet Zephyris aperire tepentibus annum,
Et dare majores luci quam noctibus horas,
Aliger occultam redeat Paranymphus in ædem.
Et nova miranti referat mandata puellæ.
Feſta dies Tuſcis populos de collibus omnes
Cogit, & Arnicolas vocat ad Florentia templa.
Tum quoque ſed tenui virgo prius intervallo
Nupſit, & hæc teneris lux eſt celebranda puellis.
Quando ſub extrema cancri teſtudine Phœbus
Volvitur, & revehit vicina canicula morbos,
Thure piam celebrate diem, redit hoſpita mater
In proprios a matre lares, altaria circum
Primitias Cereris geminæ ſuſpendite matri.
Iſta dedit Pollux, vigilans quæ in montibus olim
Fecerat ad pecudem caulas, dum nocte ſerena
Militiam cœli, ſparſoſque examinat ignes.
His quoque plura dedit, ſed carmina plura referri
Non ſinit extremum deponens veſpera ſolem.

FALCO. Ecloga Nona.

Fauſtulus, Candidus.

Fau. Candide, quo caſu patriis procul actus ab oris
Hæc in rura venis? hic paſcua nulla, nec amnes,
Nec liquidi fontes, nec ovilia tuta, nec umbræ,
Et tamen aſſiduos gregis hæc paſcuntur in uſus.
Can. Fauſtule, me noſter Corydon qui plurima quondam
His armenta locis habuit, magnamque peculi
Congeriem fecit, pecori me credere adegit
Eſſe ſalutares iſtis in montibus herbas.

At

At postquam segnes agros, & inertia saxa
Vidimus, & siccis arentem fontibus undam,
Pœnituit longæque viæ, patriæque relictæ.
Fau Postquam te incolumem saltus intrare Latinos
Contigit antiquos, potes hæc mea tecta subire
Jure sodalitii, sunt hic mihi pauperis agri
Jugera pauca, meæ vix sufficientia vitæ.
Quidquid id est, commune puta. tibi forsitan ulla
Haud bona sors aderit, fortuna simillima vento est.
Cariceæ succede casæ, dum præterit æstus.
Dum grex in gelida procumbens ruminat umbra.
Pone pedum, discumbe parum, recreabere potu.
Potu opus est, potu iste gravis compescitur æstus,
Pocula prende, fluet melius post pocula sermo.
Can. Pocula quis tanta demens æstate recuset?
Fau. Vina sitim minuunt, animique doloribus obstant.
Vina ut amicitias, vires ita corporis augent.
Can. Hæc parit ora bonos si patria vina racemos,
Funde iterum, potare semel, gustare secundus
Colluit hos potus, calefacta refrigerat ora
Tertius, arma siti bellumque indicere quartus
Aggreditur, quintus pugnat, victoria sexti est.
Septimus (Oenophili senis hæc doctrina) triumphat.
Res est consiliis secura fidelibus uti.
Utile doctrinis præbere senilibus aures.
Fau Victa sitis. mens ægra manet. curæque supersunt.
Fau. Ut sedata sitis, sic mens sedabitur ægra.
Funde merum, bibe, cardiaco medicina dolori hæc.
Utitur ad curas isto medicamine Roma.
Can. Omne opus, atque labor vult intervalla. quiescat
Obba parum, contra muscas impone tabellam.
Non madet imbre dies, nec habet nox humida rorem,
Crescere nec duris possunt in cotibus herbæ.
Importuna fames, labor improbus, aëris ardor
Confecere gregem macie, vix debile corpus
Spiritus æger agit, vacua cute porrigit ossa
Clunis, & exilis cava contrahit ilia venter.
Hic aries, qui fronte lupos, cornuque petebat,

Nunc ove debilior, pavidoque fugacior agno eſt.
Hæc mihi (ſed nimium me ardentia vota ferebant)
Omnia divino prædixerat omine cornix.
Vix egreſſus eram limen, cum triſtia portans
Auguria a dextra venit tegetiſque ſiniſtræ
Culmine conſedit, preſſoque minaciter ore
Vociferans iter auſpicio prohibebat aperto.
Heu pecus infelix, quod lacte, & prole ſolebas
Affluere, in noſtris licuit dum paſcere campis.
Gramina dum quæris, ſucci plus perdis eundo,
Quam referas paſtu, ſimul hic tabeſcimus ambo.
Tu tenui victu, curis ego victus amaris.
Fau O noſtræ regionis opes, o florida prata,
O campi virides, o paſcua læta feraxque
Et numquam ſine fruge ſolum, currentia paſſim
Flumina per villas, rivi per rura, per hortos.
Hinc pecus, hinc agri pingues, ſub ſidere cancri
Cum tritura ſonat paſſim, cum Julius ardet,
Arva virent, textæ lento de vimine ſepes
Poma ferunt, redolent ipſis in vepribus herbæ.
Can. O nemorum dulces umbræ, molleſque ſuſurri,
Quos tecum memini gelidis carpſiſſe ſub umbris
Turturis ad gemitus, ad hirundinis, ac Philomelæ
Carmina, cum primis reſonant arbuſta cicadis.
Aura ſtrepens foliis nemorum veniebat ab Euro,
Et baccata ſuper tendebat brachia cornus.
Ipſe ſolo recubans pecudes geſtire videbam.
Atque alacres teneris luctari cornibus agnos
Poſt ſomnos, per gramen humi, nunc ore ſupino
Aut flatu implebam calamos, aut voce canebam.
Pectore nunc prono rutilantia fraga legebam.
Fau. Vivere tum felix poteras, dicique beatus.
Sed bona, quod nondum fueras expertus acerbam,
Vilis erat tibi, teque ideo fortuna reliquit.
Quando iterum veniet, veniet ſi forſitan umquam,
Sicut capreolis ſurſum nitentibus hærent
Stipitibus vites, ſtringuntque tenaciter ulmos,
Sic illam tu prende manu, neu deſere prenſam.
It,

It, redit, effigiem mutat, nec imagine constat,
Par lamiis, quas nocte ferunt errare per umbras.
Mobilis ut facies, ita mens, deludere gaudens,
Quod dederat tollit, pensi nihil, omnia casu.
Qui nimium metuunt sapiuntve, repellit, & odit.

Can. Delicias patrii quoties reminiscimur agri,
Ferre tot ærumnas animo non possumus æquo.
Sed quo mente feror? casu afflictatus acerbo,
Unde magis crucier, felicia tempora volvo.
Majus adest, florent vites, humilesque genistæ,
Jam spicata seges, malus jam punica multo
Flore rubet, redolent sepes albente sabuco
In patria, per rura padi, per pascua Minci.
Hic vero necdum incipiunt pubescere montes.
Quod si vere solum torpet, quid frigora brumæ,
Solstitiumque feret, gelidis cum terra pruinis
Albicat, & rapido cum cœlum incanduit æstu?
Sunt tamen hic armenta, quibus cutis uvida, cervix
Non signata jugis, gemino frons ardua cornu,
Luxuriansque toris pectus; nisi pabula carpant,
Non erit hac tanta humectum pinguedine corpus.

Fau. Hæc armenta quibus caput a tellure levatur
Altius, & cui sunt longa internodia crurum,
Cuncta vorant, herbas primum, mox ore supino
Arboreas frondes, summæque cacumina silvæ
Hoc imbelle pecus, quod humi nascentia tantum
Gramina decerpit, vacuis jejunat in arvis

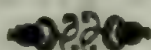
Can. Quid verbis opus est? cunctis animantibus una est
Conditio, semper majora minoribus obsunt.
Agna lupo, mites aquilis sunt præda columbæ.
Innocuos delphin venatur in æquore pisces.
Unde fit hoc? certe res prodigiosa videtur.
Hæc loca si procul hinc videas è rupibus altis.
Pingue solum, & multo vestitum gramine dicas.
Quo magis appropias, tanto magis omnia sordent.

Fau. Hoc est Roma viris avibus quod noctua, trunco
Insidel, & tamquam volucrum regina superbis
Nutibus, a longe plebem vocat, inscia fraudis

Turba coit, grandes oculos mirantur, & aures,
Turpe caput, rostrique minacis acumen aduncum.
Dumque super virgulta agili levitate feruntur
Nunc huc, nunc illuc, aliis vestigia filum
Illaqueat, retinent alias lita vimina visco,
Prædaque sunt omnes verubus torrenda salignis.
Can. O bellum hoc! poterit dici nihil aptius unquam.
Sed procul en coluber tortos in pulvere gressus
Flectit, & exertis sitiens ferit aëra linguis.
Fau. Candide, quæ moneo memori sub pectore serva.
Quando inter silvas graderis, defende galero
Lumina, namque rubi prætendunt spicula longis
Dentibus, & curvus discerpit pallia mucro.
Nec depone pedum, multaque armare memento
Cote sinum, ne te subito novus opprimat hostis.
Et perone pedem tegito, spineta colubris
Plena hominum vitæ morsu insidiantur amaro.
Et nunc longa dies æstu facit acre venenum.
Mille lupi, totidem vulpes in vallibus istis
Lustra tenent, & quod dirum, ac mirabile dictu est,
Ipsi homines (cujus tanta est violentia cœli)
Sæpe lupi effigiem, moresque assumere vidi,
Inque suum sævire gregem, multaque madere
Cæde sui pecoris; factum vicinia ridet,
Nec scelus exhorret, nec talibus obviat ausis.
Sæpe etiam miris apparent monstra figuris,
Quæ tellus affecta malis influxibus edit.
Sæpe canes tantam in rabiem vertuntur, ut ipsos
Vincant cæde lupos, & qui tutela fuerunt
Hostiles ineunt animos & ovilia mactant.
Fama est Ægyptum coluisse animalia quædam,
Et pro numinibus multas habuisse ferarum.
Ista superstitio minor est quam nostra, ferarum
Hic aras habet omne genus, contraria certe
Naturæ res, atque Deo, qui dicitur olim
Præposuisse hominem cunctis animantibus unum.
Sæpe etiam morbosa æstas, & pestifer annus
Ingruit, & passim languens pecus omne per arva
Ster-

Sternitur, extinctæ dum balat ad ubera matris
Agnus obit, moritur duro ſub pondere taurus.
Nec modus eſt morbo, non eſt medicina veneno.
Sed vicina domus vicino a limine mortem
Haurit, & aſſidue ſumunt contagia vires.
Iſta feras raro peſtis rapit, utile ſemper
Fert pecus, extinctas caulas epulantur atroci
Dente lupi. noſtraque feræ jactura opuleſcunt.
Can. Heu heu quam præceps miſerum me inſania traxit.
Credere fallaci gravis eſt dementia famæ.
Romuleos colles, Tiberim, Romanaque tecta
Audieram, & ſtudio mens eſt accenſa videndi,
Ducendique bonis in tot præſtantibus ævum.
Acceſſi cum parte gregis, tentoria demens
Totum pene larem cum paſtoralibus armis
Trans juga ſumma tuli; mulctralia, cymbia, ahena,
Et cacabos, & quo formatur caſeus orbem
Phagineum, impenſam, atque operas amiſimus omnes,
Quid faciam? quo me vertam? ſperata negantur
Pabula; tot caſus, tot ubique pericula; cogor
In veteres remeare caſas, & cœpta fateri
Conſiliis egreſſa malis, iterumque per æſtus
Et montana pati longos per ſaxa labores.
Heu pecus infelix! o lævo ſidere paſtor
Huc avecte! fuit multo præſtantius iſtud
Ignoraſſe ſolum, patrioque in limine tutos
Conſumpſiſſe dies, gelidis ſenuiſſe ſub antris,
Atque Padi circum ripas, Atheſiſve per agros,
Aut ubi per virides campos, & paſcua nota
Mincius it, vel qua vitreo natat Abdua curſu
Conſediſſe, gregem paviſſe ſalubribus herbis.
Fau. Te tua credulitas, & me mea fallit in horas.
Vidi ego ſupremæ qui proſperitatis habebant
Culmina, dum laudata petunt, cecidiſſe, nec unquam
Emerſiſſe malis: facit experientia cautos.
Hi prius explorant, & non laudata ſequuntur
Omnia, laude carent quæ ſunt, meliora fuerunt.
Non nego quæ fama retinent, ac nomina ſervant
Can-

Cuncta suis pollent vicibus, Luna, Adria, Troja,
Salvia, quas nobis memorabat sæpius Umber,
Nomine sunt solo, delevit cetera tempus.
Si minor est patriæ forsan modo gloria nostræ,
Res tamen est melior: laudatæ gloria Romæ
Quanta sit, in toto non est qui nesciat orbe.
Fama quidem manet utilitas antiqua recessit.
Illi prisca quibus maduerunt pascua fontes
Nunc humore carent, venis aqua defuit haustis.
Nulla pluit nubes, Tiberis non irrigat agros.
Tempus aquæ ductus veteres contrivit, & arcus;
Et castella ruunt, procul hinc, procul ite capellæ.
Hic jejuna fames, & languida regnat egestas.
Hic tamen (ut fama est) & nos quoque vidimus ipsi
Pastor adest quadam ducens ex alite nomen,
Lanigeri pecoris dives, ditissimus agri,
Carmine qui priscos vates, atque Orphea vincat,
Orphea qui traxit silvas, & saxa canendo.
Hic alios omni tantum virtute Latinos
Exuperat, quantum Tiberim Padus, Abdua Macram,
Lenta salix juncum, tribulos rosa, populus algam.
Credimus hunc illi similem, cui Tityrus olim
Bissenos fumare dies altaria fecit.
Hic ovium custos, ipso vigilantior Argo.
Daphnide nec solum, sed eo qui dicitur olim
Admeti pavisse greges per Thessala rura
Doctior, omne pecus Solymi curare magistri
Dignus, & antiquo dignus succedere patri,
Qui fuit Assyrii pecoris post retia pastor.
Iste potest servare gregem, depellere morbos.
Humectare solum, dare pascua, solvere fontes,
Conciliare Jovem, fures arcere, luposque.
Si favet iste, mane; quod si negat iste favorem,
Candide, coge pecus, melioraque pascua quære.

BEMBUS. Ecloga Decima.

Candidus, Bembus, Batrachus, Myrmix.

Can. Maxima paſtores agitat diſcordia, Bembe,
Qui Solymos colles Galilæaque rura colebant.
Batrachus hinc, Myrmix illinc, certare parati
Judice te: paucis, ſi non audire recuſas,
Et niſi te revocant majora negotia, dicent.
Tu pater es vatum, tu ſcis componere lites,
Jurgiaque, & blandis convicia tollere verbis.
Te quoque Pierios fama eſt potaſſe liquores,
Et vidiſſe Deas, quibus eſt cuſtodia ſacri
Fontis, & Eurotæ campos, ac Phocidis arva.
Ipſe ubi fronde ſua tibi tempora cinxit Apollo,
Dona dedit citharam, nervos, & eburnea plectra.
Bem. Dicite, quandoquidem tepidos admovit ad ignes
Nos hiberna dies, dum non ſinit ire per agros
Bruma gregem, flatu Boreas dum ſævit acuto.
Dum riget omne ſolum, tectis dum plurima pendet
Stiria, dum torpent ſub aquis glacialibus amnes.
Otia damnantur, quæ nulla negotia tractant.
Myr. Paſtores, genus infelix, æſtate vagamur
Pro grege ſolliciti, ſed cum nos frigidus imber
Continet in ſtabulis, lites, & jurgia ſurgunt.
Bat. Qui veteres audent ritus mutare, ſuoque
Arbitrio, & nullis ducunt ſub legibus ævum,
Hi ſunt o Myrmix, qui bella domeſtica gignunt.
Bem De veteri ritu, de conſuetudine patrum
Rixa igitur vobis? leges, moreſque parentum
Batrache dic, dic cur noſtrum veniſtis in orbem
Ex Phœnice ſolo: nos paſcua vidimus illa.
Vidimus herboſos felici uligine campos.
Vertice Carmeli vitreis ubertimus undis

Fons

Fons cadit & rauco densum nemus irrigat amne.
Vidimus & Jordanis aquas, ubi maximus olim
Pastor oves mergens scabiem resecavit avitam.
Amnis hic a Libano veniens Galilæa per arva
Transit, & ampla lacu consurgit in æquora magno.
Unda coit rursum, rursum mare findit apertum,
Urbs ubi Romani de nomine dicta Tiberi.
Unda coit rursum, tandem Hiericunte relicta
Intrat in infames Asphalti gurgitis undas.
Hinc satis est nos horam omnem vidisse probatum.
Dicite, & hinc tandem vestras demergite lites.
Myr. Batrachus audaci semper sese ingerit ore,
Et mihi se præfert magno temerarius ausu
Bat. Non ego me ingessi, processi a judice jussus.
Be. Pone pedum Myrmix, & tu quoque Batrache non est:
Orandum armatis manibus, sed mentibus æquis.
Batrache dic, Myrmix animi compesce furorem
Interea, ut venias magis ad responsa paratus.
Qui furit, insanit, qui vero insanit amaro
Impatiens animo, nec corda, nec ora gubernat,
Quidquid ait, vanum est, quidquid molitur, ineptum.
Bat. Bembe genus nostrum, generisque exordia dicam.
Venimus Assyriis, ut Candidus inquit, ab oris.
Est pater Helias nobis, qui sustulit armis
Pastorum genus omne malum qui traxit Olympo
Flammigeros ignes, qui ascendit in æthera curru.
Bem. Nobile, & antiquum genus hoc, & clara propago.
Bat. Pastores alii, quotquot per rura vagantur
Omnia, sunt rivi nostris a fontibus orti.
Nos dedimus leges, pascendi ostendimus artem.
Quo magis hi peccant, qui cum sint ordine primi,
Primatum amittunt studia inconsulta sequendo.
Nos radix, alii rami, sed nos quoque rami
A veteri radice patrum jam ætate caduci,
Tradidit Helias certam pastoribus artem,
Qua curare greges, qua noxia pabula fas est
Discere, & occultos imbres, ventosque latentes,
Quive salutaris foret, & qui pestifer annus,
Signa

Signa dedit, nihil omisit quod ovilia tangat.
Sed fons ille fluens, Carmeli è rupibus altis
Tam nitidus quondam, tam dulci limpidus unda,
Tramite mutato [patet id] modo currit in austrum,
Sed prius (extat adhuc vetus alveus) ibat ad ortum.
Hi cursus fecere novos, liquere priores,
Quos dederat rivo veterum prudentia patrum.
Myr. Quid tibi, sive novo currat, seu tramite prisco,
Dummodo fecundis humectet pascua lymphis?
Et quid de cœli quereris regione? per austrum
Solis iter; melior vitis, quæ respicit austrum.
Et melior legitur Libycis de collibus uva.
Bat. Est melior taxus, Boream quæ respicit, ergo
In Boream melius poterat decurrere rivus.
Pastor es, & curâ pecoris malesane relictâ
Sermonem de vite facis, quasi legibus jsdem
Grex, & vitis eant, nec quod discrimen in undis
Gramineque, & ventis, nosti, & quam noxius auster
Sit pecori: disce a Roma, si noxius auster.
Cur Mutinensis agri pecudes sunt vellere fusco?
Cur Clitumnus habet niveas? cur Mantua molli
Lanicio excellit? Veronaque proxima Manto?
Unde hæc multiplici rerum variantia forma?
Non aliunde nisi a cœlis, a gramine, & unda.
Bem. Candide, utrumque pedum procul hinc (rogo) protinus aufer:
Inter eos hodie video bellum acre futurum.
Clam cape, & auferto, subter sarmenta recondc.
Bat. Bembe mihi tecum sermo est: dum viximus una,
Dum commune pecus nobis fuit, heu mihi quantum
Dedecus, heu quot sunt pecudes incommoda passæ.
Nec mersare gregem fluvio, nec vellera certis
Temporibus, sicut mos est, tondere licebat.
Nudabant spineta pecus, nudata secabant
Terga rubi, scabie cutis aspera, tabidus humor
Pestis, & in totum serpebant ulcera corpus.
Multum igitur refert pecudes quæ pabula carpant,
Flumina quæ potent, & qua regione morentur.

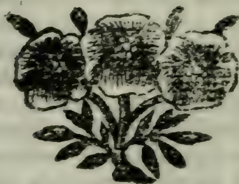
Dic

Dic mihi, dic Myrmix, priscum cur lana colorem
Perdidit? hæc gregibus quidnam nova vellera fecit?
Cur pecus est nigrum, quod erat melioribus annis
Clarum? immutarunt mutati vellera mores.
Bembe ad te redeo, paucis absolvere nitar.
Sed quo digna omni tua sit sententia laude,
Vera loquar, tu jura tenes, ego facta docebo.
Judicium reddit verum enarratio vera.
His animadversis, ægre tot damna ferentes
Venimus ad fontem, rivumque à vertice summo
Scrutari mihi cura fuit, tu provide Myrmix
Interea nidos avium, vel dorcada parvam
Venabare, tuæ quæ dona darentur amatæ.
Myr. Bembe vides, ut aperta in me convicia torquet?
Auguror, ista manu lis est, non ore agitanda.
Mos mihi non lingua, maledicta refellere dextra.
Can. Batrache haud verum taceam, linguosior æquo es.
Jurgia bilem acuunt, convicia pectus acerbant.
Non tibi cum puero res est, nec homuncio Myrmix:
Res male tuta viros lingua irritare proterva.
Bat. Da veniam Myrmix, amitam proferre volenti
Nescio quis mihi misit in os malus error amatam.
Myr. Do veniam, cave ne rursum me voce lacessas.
Bat. Alveus excelsa saliens de rupe lacunam
Foderat, & clausis ripas æquaverat undis.
Gurges erat textu silvarum umbrosus opaco,
Densaque sepierant tristem spineta lacunam.
Mille venenorum species in gurgite vidi.
Mille secus ripas in opaco margine, mille
Per nemus ad lymphas sinuoso se repere gressu.
Obstupui, & rapido rediens ad ovilia cursu
Incipio paleas furca versare tricorni.
Ecce caput tollit coluber, linguaque trisulca
Sibilat, inflantur fauces, nepa livida tendit
Brachia, ventrosus profert vestigia bufo.
Vipera per stipulam gradiens, strepit, o loca dixi
Non pecori tantum, verum & pastoribus ipsis
Noxia! mox grege diviso de sedibus illis

Pascua quæsitum tristis meliora recessi.
Perque iter antiquum fontis nova flumina duxi
In campos, ubi prima suos Aurora colores
Explicat, & croceos Phœbi redeuntis ad ortus.
Hic mihi fœcundæ pecudes, hic pascua læta
Et sine labe liquor, dulces sine crimine lymphæ.
Hæc loca primævi sunt quæ coluere parentes.
Signa casæ superant, puteus, cariosaque ligna
Fixa solo, sejuncta pedum discrimine septem.
Et focus, & lacera quæ cingitur aëra sepe.
Myr. Cura viris gravibus rerum solet esse novarum.
Propterea certe nova pascua quæris, & amnes
Fingis inauditos, & vis novus auctor haberi.
Bat. Cura viris gravibus rerum solet esse suarum.
Propterea Myrmix nimis a gravitate recedis.
Hæc novitas non est novitas, sed vera vetustas.
Relligio, & pietas patrum instaurata resurgit,
Quam tua corrupit levitas, & nota tuorum
Segnities; igitur siquis labentia tecta
Erigit, & sterilem qui mansuefecerit agrum
Judice te damnandus erit? non ponitur arbor
Altera, sed veteri inseritur bona virgula trunco:
Segne prius lignum nostro sit fertile cultu.
Myr. Quamvis pingue tuo pecori sit gramen, & unda
Defæcata, tamen multæ cum matribus agnæ
Interiere, lupi, & pastæ meminere volucres.
Bat Hæ fateor, quæ dira tuæ contagia pestis
Accepere, etiam procul aspicientibus obsunt.
Tantum virus inest, vestri vis tanta veneni.
Propterea magis atque magis discedere semper
Est animus, patitur pecus hæc incommoda nostrum
Sola, quod in vastam nondum discessit eremum.
Nec satis: a vobis procul in deserta recessit.
Myr. Batrache de gregibus mentiris plurima nostris.
Certe alienarum tibi cura superflua rerum.
Et temere assummis partes censoris iniqui.
Cur mihi qui pasco, cujum pecus, ista tueri
Non licuit? solisne domus mea cognita vobis?

Bat.

Bat. Æthiopes una quoniam nigredine ſordent,
Ille color nulli vitio datur, omnibus idem
Vultus, & alterius ſiquis reprenderet ora
Et ſua damnaret, pecori pecoriſque magiſtris
Fex eadem, ſcabies eadem, cutis, & dolor idem.
Bem. Parcite, jam ſatis eſt lis intellecta, dieſque
Inclinata cadit, jam poſt juga ſumma ruit ſol.
Audite o magni generis longæva propago,
Lite ſuper veſtra, quæ ſit ſententia noſtra.
Myr. Batrache me audaci toties ſermone laceſſis.
Bat. Non ego, ſed non æqua magis te cauſa laceſſit.
Judiciumque timet ſibi mens male conſcia juſtum.
Can. Quando inimicitias tempus deponere, rurſum
Veſtra novas lites vecordia ſuſcitat, ergo
Perpetuis hæc rixa odiis æterna manebit?
Quæ vos debilitas capitis, quæ inſania vexat?
Non pudet his uti tanto ſub judice nugis?
Ergo animis audite æquis, odiiſque ſepultis
Ultima doctiloqui quæ ſit ſententia Bembi.
Bat. Ferte per antiquos patrum veſtigia greſſus,
Et veteres ſervate vias, revocate vagantes
Per valles, & ſaxa greges, per luſtra ferarum.
Figite in antiquis iterum magalia campis.

PAU-

PAULI MANUTII

ROMANI.

Ad eos qui laborarunt pro ſalute Bonfadii.

DIlectæ muſis animæ, Jovis unica cura,
In quibus & rectum & longos extincta per annos
Nunc demum exoriens virtus antiqua relucet,
Et tu, qui docti dux inclitus agminis anteis,
Magnanime o juvenis Grimoalde, quis ille, quis eſſe
Tam culto ingenio poſſit, tam divite vena,
Officium veſtrum qui verſibus exprimat aptis?
Lapſus erat miſer in culpam Bonfadius: index
Detulerat patribus, nec inani teſte probarat.
Quid facerent legum cuſtodes? legibus uti
Coguntur: dignum eſt: ſervantur legibus urbes.
Continuo infelix in carcere conditur atro.
Nuntius interea triſtis percuſſerat aures
Omnium amicorum, veſtris dolor hæſit acerbus
Mentibus: afflicti properè concurritis omnes.
O pietas, o priſca fides, vos crimine duro
Oppreſſum, & multis inviſum, non tamen ipſi
Pendentem extremo caſu liquiſtis amicum.
Pugnaſtis precibus, fletu pugnaſtis amaro,
Si poſſent flecti ſenſus, menteſque ſeveræ.
Eſt etiam minime dubio ſermone relatum,
Argento atque auro multos cupiiſſe redemptum.
Docta cohors quid agis? turbatis navigat Euris
Spes tua: vana petis, portuque ſalutis aberras.
Ne lacrimas, ne funde ultra: deſiſte precari.

Suſcipis ingratum ſtudium, ſterilemque laborem.
Fixa manet duris ſententia legibus atrox.
Si fecit, pereat: functum patet, ergo peribit.
Horrendum carmen, tamen immutabile quod non
Frangere vis hominum, non flectere gratia poſſit.
Exprimitur tandem hoc invito a judice, vivus
Ne comburatur crepitanti deditus igni.
Tum ſe carnifici ſævo Bonfadius ultro,
Mente Deum ſpectans, animo imperterritus offert:
Ille miniſterio properè functurus iniquo,
Terribilis rigidam ſuſpendit ad alta ſecurim.
Quem feris ah ſcelerata manus? quam nobile collum
Percutis, ignoras, & quo te ſanguine tingis?
Hic qui proſtratus jugulum tibi porrigit, a te
Fortiter exſpectans extremi vulneris ictum,
Dulcibus & numeris, & molli doctus avena.
Cùm caneret verſus Muſis, & Apolline dignos,
Aërio ſacras deſcendere monte Camœnas,
Atque habitare tuo, Benace, in littore juſſit.
Hic & Romano eloquio, & præcellit Etruſco,
Manſuetus, facilis, dulci ſermone diſertus.
Hæc tu non audis: ſed inanibus irrita ventis
Mandantur quæcunque loquor: tu parcere neſcis;
Eximios, humileſque feris diſcrimine nullo.
Sic viſum eſt ſuperis; mutari fata nequibant.
Fixum erat, ut damnatus, & acri judice victus,
Bonfadi, ante diem Ligurum morereris in urbe.
Urbs præclara viris, urbs claſſe inſignis, & armis,
Barbaricæ gentis magnis decorata trophæis,
Cur veterem a nobis, cur fidum avellis amicum?
Non tamen obſcurus perit, aut inglorius: extant
Scripta viri; quæ poſteritas mirabitur omnis.
Tu quoque in hiſtoriis ſeros memorata per annos
Genua florebis viridi cum laude: & ab illo,
Quem tu extinxiſti, tibi lucida gloria ſurget.
At tu; cui miſer extrema Bonfadius hora
Aſperſam lacrimis miſit per ſcripta ſalutem;
Flos Ligurum Grimoalde, tuæ decus urbis, & orbis,

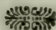
Et vos o Phœbo sacri, studiisque decoris
Egregii juvenes, mœstum lenite dolorem.
Jam sat honorifico celebrastis funera fletu:
Jam satis officio, satis & tribuistis amori:
Nec vestrum studium, pietas nec vestra latebit,
Sed clarorum hominum semper notescet ab ore.
Et quas ille truci correptus morte nequivit
Officio, studioque pares persolvere grates,
Has qui perpetuâ vobis cum laude rependat,
Forsitan alter erit, vel jam est: multique sequentur.
Vive diu studiosa manus, doctamque Minervam
Excole: quæ vestras divino nectare mentes
Pascet, & extremum tribuet per sæcula nomen.

Ad Hieronymam Columnam.

Hesperus, ætherei longè pulcherrimus orbis,
Inter nitet stellas vagas;
Et rosa fragrantes flores tulit inter honores,
Cruore tincta Cypriæ.
At te femineæ decus, o Hieronyma, gentis,
Terris dedere Cœlites.

ANTONII MARII
LIGURIS.

Ad Hieronymum Fracastorium.

FRaſtori venerande, anima mihi carior ipſa,
Ut valeas, quidnam juncto pede, quidve ſoluto
Scribas, ſcire velim, dum te Marpeſia celſo
Colle tenet, placidi ſectantem commoda ruris.
An medicas herbas Phœbo monſtrante per agros
Colligis, ut caros cives a funere ſerves?
An Dryadum miſtus choreis, Fauniſque jocoſis
Agreſti ludis calamo, quæ Tityrus olim
Cantet, & umbroſo miretur Naïs ab antro?
An potius volucri raptus ſuper æthera mente,
Colloquio frueris Turrî, ſecumque vagaris,
Ignotaſque vias ſtellarum, orbeſque tueris
Ignotos, veterumque palam commenta refutas?
Felix, quem populi de tempeſtatibus atris
Ereptum, claro ſiſtit Sapientia cœlo.
At nos indoctæ ſequimur veſtigia turbæ,
Parvaque miramur, quia numquam cernere magna
Contigit; hinc vana deludit imagine mentem
Aut ſpes, aut metus: invadit nunc falsa voluptas,
Nunc falsus dolor; in primis me torva feroci
Pauperies vultu terret, ceu triſtis Erinnys,
Quum pavidum flammis ultricibus urget Oreſtem.
Sæpe loquor mecum, taciruſque hæc corde voluto:
Incipe ſorte tua contentus vivere, teque
Liber, & impavidus fortunæ oppone ſuperbæ.

Ne-

Nemo pauperie miser eſt, aurove beatus.
Oppreſſum morbo Chromilum de paupere lecto
Transfer in auratos thalamos, & ſtragula picta;
Non tamen ægroto decedet corpore febris.
Impatiens, æſtuque amens vigilabit; at idem,
Quum validus ſilvis apros venatur, in alta
Hibernas noctes nive dormit ſuaviter; ægrum
Sic animum nec divitiæ ſanare valebunt,
Nec mentem ſanam vel magna offendere egeſtas.
Quare age, ſi carus Superis, ſi carus amicis
Eſſe velis, animum ſemper cole: cetera mitte.
Cuncta poteſt ſpreviſſe aliquis, nemo omnia habere.
Ille opibus vincet Crœſos, illi fluet Hermus,
Cui licuit contemnere opes; ſunt denique certæ
Divitiæ, Virtus, Sapientia: quas neque bellum,
Nec mors ſuprema potis eſt rapuiſſe favilla
Hæc mecum. Sed cuncta fluunt animo, ſimul atque
Tabentes artus, & commoda multa volentem
Aſpicio miſeram juvenili in flore ſenectam.
Crudeles Parcæ, dulcis nec dona juventæ
Carpere, nec lentos ſinitis finire dolores.
Non mea vos pietas, tremuli non vota parentis,
Non lacrimæ veſtras potuerunt flectere mentes.
At tu, quem Phœbus lethales pellere morbos
Edocuit, citharaque amnes cantuque morari,
Huc ades, o Fraſtori, averſaque Numina flecte
Carminibus, tabemque meo de corpore pelle.

THYRSIS, EGLOGA.

Vos mihi, quæ quomdam Thyrſis puer, & puer Alcon
  Dixerit, alternis dum certant verſibus ambo,
  Dicite paſtorum divi; vos namque canentes
  Mirati, ſilva liquiſtis ſæpe Lycæi,
  Et pueros denſâ luſtraſtis ſæpe choreâ.
  At tu, quem nimboſa ſuum vocat Archia regem,
  Seu colis Auguſti nunc alta palatia, ſive
  Rupe ſub aëria propter Benacidas undas,

Turrianum lugens, cithara miserabile carmen
Ingeminas, tumuloque pium superaddis honorem,
Huc ades, & primos pueri puer aspice lusus,
Lusus, quos, patulæ dum crescentem arboris umbram
Attenuat, vacuas cantet frondator ad auras.
Interea crescent anni; mihi dexter Apollo
Majores texenda dabit in carmina vires.
Tum patriam linquens, Veronæ dulcia rura
Adveniam; hic lætus nemorum viridante sub umbra,
Dum vaga Benaci volitant per flumina cymbæ,
Virtutesque, artesque canam, & tua maxima facta.
Archiadem intonsi referent juga celsa Brioni.
Gaudebunt Nymphæ Benacides, & mihi flores
Purpureos in serta legent; pater ipse canenti
Albula cæruleis assurget leniter undis.
O tantum hoc Musæ vestro concedite vati.
Tunc licet extremæ veniant mihi tempora vitæ,
Ipse tamen Tithoni ævum superasse videbor.
Hæc olim: vos nunc pastorum dicite Musam
Hircipedes Fauni: rapidum sol igneus æstum
Accendebat agris, cùm somnum, & frigora captant
Custodes ovium, Thyrsis puer, & puer Alcon
Propter aquam dejecti herboso in gramine ripæ,
Alterno vacui cœperunt ludere cantu.
Cantabant illi, calamos inflabat Alexis.
T. Nymphæ, quæ parvi colitis vaga flumina Rheni,
Pan felix ovium custos Satyrique bicornes,
Accipite his voces, aut me jam Phyllis Amyntæ
Præferat, aut celeri curas mihi demite letho.
A. Faune pater, si sæpe tuos cantavimus ignes,
Si tibi rite sacra suspendi cornua pinu,
Cùm tua purpureis ornabit tempora sertis
Lydia, dic, nostros ne semper temnat amores.
T. Colles intonsi colles, & mollia prata,
Et qui vos placido percurrit flumine Rhenus,
Dicite non mea vos docuit jam Phyllis amare,
Dum canit, aut lætis dum vos arridet ocellis?
Fontes, muscosi fontes, nimiumque beati,
Qui

Qui caput, & niveos dominæ perfunditis artus,
Dicite non mea vos urit Galatea, virenti
Seu sedet in ripa, vitreis seu ludit in undis?
T. Candidior cycnis, lascivo mollior hædo,
Pulchrior irriguis hortis meus ardor Jolas
Clam venit, & gracili curas dum solor avena,
Dulcia sæpe meo commiscet basia cantu.
A. Nobilior violis, æstiva lenior aura,
Gratior umbrosa platano, mea cura, Lycoris
Mecum servat oves, mecum per prata vagatur,
Junctior ut catæ vitis non hæreat ulmo.
T. Aspicis, ut læti surgunt per gramina flores,
Ut variis volucrum resonat concentibus aër.
Utque virent silvæ, utque omnis germinat arbos:
Hæc facies, hæc est Lycidæ ridentis imago.
A. Vidistin'? croceo dum lux insurgit Olympo,
Aut glaciem canas inter fulgere pruinas,
Aut rorem de puniceis stillare rosetis.
Hæc facies, hæc est Vari lugentis imago.
T. Hîc Zephyri molles, hîc coniferæ cyparissi,
Hîc antra, hîc tremuli fugiunt per gramina rivi,
Hîc mecum Lycida fiscellas texere junco
Velles, aut timidos pennis includere cervos.
A. Nunc mihi nec gelidi fontes, nec pascua Vare
Læta placent, culti jam sordent numina ruris:
Huc ades, & gelidi fontes, & læta placebunt
Pascua nec fuerit quidquam mihi dulcius agris.
T. O mihi si placidum referat se pulcher Jolas,
Si formosa meam non spernat Phyllis avenam:
Si mihi serta suis manibus legat Orithyia,
O tua Faune quibus ornarem cornua donis!
A. O mihi si currant his lactea flumina ripis:
Si virides liquido flavescant melle genistæ:
Si Tyriis ovium pingantur vellera succis:
O quales mea tunc audires Lydia versus!
Hæc illi: pulsæ respondent omnia valles,
Ulcinas donec rapidus calor ire sub umbras
Compulit, & potum pastas egere capellas.

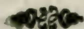
Ad Aloysium Avilam.

Amice magni Cæſaris Avila,
Comes fidelis militiæ, & togæ,
Germanico inſignis trophæo,
Gloria prima equitum, decuſque.
De bello anhelum ſeu reparas latus,
Ut alma terris incubuit quies,
Seu cuncta Cæſar bellicoſus
Fulminibus quatiat tremendis,
Summos honores percipis undique.
Sævos in hoſtes intrepidè arripit
Se prima virtus, cùm receſſit
Victa procul rabies furoris.
Superba divi prœlia Caroli
Mox expeditis hiſtoriis refers,
Ducumque fortium labores
Muneribus decoras ſupremis.
Ut incruento Marte rebellium
Iras minaces contulit hoſtium:
Ut vicit excelſo Suevas
Pectore, Vindelicaſque gentes,
Deſcribis æquus; te neque laus tua
Amorve gentis flectit Ibericæ,
Sed impetu quanto, fideque
Bella geris fera, geſta dicis.
Dicis vadoſas Albis aquas, manum
Dicis fugacem Saxonis impii,
Dicis potentiam tyranni
Cæſarea domitam catena.
Scriptor probatus, miles ut inclitus,
Eſto ſuperſtes, triſtia nec meo
Te fata plectro, neu ſuperbis
Cæſaris invideant triumphis.

Ad

Ad M. Plemmirium.

Jam luculentâ Marce pecuniâ
Tumultuosum per mare cursitans,
Quam comparasti, disce tandem,
Disce, precor, sapienter uti.
Nam congerendis divitiis modus
Hîc esse debet, pauperiem ut tibi,
Tuisque liberis repellens,
Lætus agas superest quod ævi.
Ergo relictis navibus, & mari,
Ad tuta ruris te refer otia:
Insanientis & procellæ
Dirum alii paveant furorem.
Quis non benignæ culta nitentia
Terræ minaci præferat Hadriæ?
Quis candido gregi catervas
Comparat horribiles natantum?
Quod si lucellum te capit, & sua
Sunt lucra gnavis agricolis: pecus,
Saltusque & arva diligenti
Sunt domino bene fructuosa.
Nam terra mater reddere diligit
Magno colenti semina fœnore,
Ni tu recusas illam aratro,
Assiduisque juvare rastris.
Est hic agellus, villaque collibus
Fundata amœnis: quam liquidi ambiunt
Fontes, & arcens umbra opaca
Silva canis orientis æstum.
His tu coëmptis incipe tempora
Post longa tandem vivere conjugis
In dulcis amplexu, daturus
Lætam animam veniente letho.

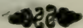

Ad Vesperam.

O ſidus almæ Cypridis,
O noctis aureum decus,
Veſper, tuo qui luminis
Fulgore tantum ſidera
Anteis, comæ ſol igneus
Quantum nitore Cynthiæ
Præſtat, precor, ne deneges
Amice Veſper candidum
Lumen tuum mihi, in ſinum
Eunti Hyellæ, atque oſcula,
Tu ſis viæ comes unicus,
Quando omnia atra condita
Sunt nocte, quando Cynthia
Negat ſuum lumen mihi.
Non me impii cupiditas
Furti, cruoris aut ſitis;
Sed ſæva vis Cupidinis,
Meo æſtuans in pectore,
Has ire compellat vias.
Cùm ſtella ſis Veneris bonæ,
Quæ ſancti Amoris eſt parens;
Juvare amantes te decet.

Ad Nymphas Bononienſes.

Nymphæ, quæ parvi colitis vaga flumina Rheni,
  Et blando agreſtes uritis igne Deos,
Liba dat hæc vobis, vobis hæc pulcher Jolas
  Porrigit in gelidás nigra falerna domos.
Vos puerum accipite, atque inſtanti arcete periclo,
  Dum veſtram níveo pectore pellit aquam.

De

De Hyla.

Cùm molles dominæ formosus Hylas hyacinthos
  Mitteret, & vernis plena canistra rosis;
Flens, ait, ite rosæ, felices ite hyacinthi:
  Cur nunc dona mihi non licet esse mea?

MARRASII SICULI

AD LEONARDUM ARETINUM,

De laudibus Fontis Gai.

NOn opus est Scythicum senibus disquirere fontem,
  Quo sub demersis prima juventa redit.
Unus apud Scythiam per saxa latentia repit,
  Funditat & lymphas ante Senense Forum.
Hic situs in media fons est argenteus urbe:
  Et tumulus vivis ossibus ille meis.
Phœbus ab Eoo roseas cum solvit habenas
  Mane videt Gai lumine fontis aquas.
Quicumque hos latices haurit, quicumque liquore:
  Et calet inprimis & juvenescit aquis.
Vidi ego Nestoreos qui jam transiverat annos
  Submersum juvenis membra referre senem.
Sed si forte meis tete juvenescere sentis
  Versibus: his lymphis unda Papyrus erat.
Non versus fecere mei, nec inepta poësis,
  Sed quibus aspersis sæpe libellus aquis.
Fons hic exornat juvenes, urbemque Senensem:
  Numen habet laqueos, retia, mille jocos.
Sanguineos arcus pharetram flammamque, sagittas,
  Deposuit Gajo candida fonte Venus.

Hae

Hac ſatus ulterius; nec vult volitare per auras:
  Exuit huc pennas, depoſuitque faces.
Per turres tum non volitat, nec mœnia noſtra
  Egreditur: feſſus fonte cupido ſedet.
Algentes ardent: & ſunt in amore furentes
  Quam primum biberint pocula dulcis aquæ.
Huc, Leonarde, veni ſacros hauſtare liquores,
  Sic juvenis fies; ſic in amore furens.
Poſtquam marmoribus gelidoque in fonte reſedi,
  Plena fuere mihi corda dolore gravi.
Vellem divini raperent mea corda furores
  Ad quos me hortaris dive poëta tuos.
Sed ne intemperie dubito mea pectora vexent,
  Ridiculum ut dicar qualibet urbe caput.
Si manifeſta meam rapiet veſania mentem,
  Prima ſalus gelido mergere fonte comas.
Nam quem Gorgoneo primum appellavere poëtæ,
  Nunc fontem Gajum tempora noſtra vocant.
Cruda voluptatis ſiquid mea verba tulerunt,
  Carminibus noſtris ſi qua libido fuit;
Laus omnis Veneri datur: omnis gloria fonti:
  Quos cecini verſus hæc mihi dictat aqua.
Quid mihi collibuit me inter numerare Tibullos:
  Credo meas nugas captus amore probes.
Si te deſcripſi priſcos ſuperare poëtas.
  Me licet immenſus numquam fefellit amor.
Sed quia laudarit decepta eſt lingua: ſed illa
  Neſcivit laudes accumulare tuas.
Poſtremo, ne longa trahar per devia, ſacros
  Hic ſuperat fontes numine, melle, joco.
Huc, Leonarde, veni ſacros hauſtare liquores:
  Sic juvenis fies, ſic in amore furens.

Ad Leonardum Aretinum.

Mos erat antiquis, ſua cum cruciare volebant
  Ingenia, ad doctos ſæpe coire viros.

Mar-

Marcum non puduit ſapientem audire Catonem:
  Multaque Ariſtotelem turba ſecuta fuit.
Te ſequor: es toto vates celeberrimus orbe,
  Orator ſummus rhetor in arte prior.
Aretine fave: te tamquam numen adoro;
  Namque tibi placidam ceſſit Apollo lyram.
Pæniteat nec te blando legiſſe libellum
  Lumine, ne nugas cerne dolore meas.
O utinam de te poſſem componere verſus,
  Quales Virgilius, Callimachuſque tulit.
Si ad Mæcenatem veteres ſcripſere poëtæ
  Carmina: Mæcenas carmine dignus erat.
Si ſunt grata animo, quæ ſcripſi verba perennis
  Aſpice, te vivam tempora multa ſene.
Ergo vale & nugas poſtquam laniaveris, edam,
  Sin m nus, in ciſta clauſa Papyrus erit.
Quæ cito ſi tinea non obtundetur iniqua,
  Veſtiet & chartis pharmacopola piper.

Ad Joannem Pratenem.

Prate meum numen meum, lux mea gaudia legi
  Prate tuos verſus: & placuere magis
Et te divinum poſſum appellare poëtam,
  Namque elegos redoles: Virgilioſque ſapis.
Eſt gravior mihi pena tuis quod privor ocellis;
  Et quod te careo: quam tibi cura mei
Si cupis alternis ſtudiis nos jungere amores
  Aſt ego juvamus tempora cuncta ſimul.
Nec fidei semplum, nec te mea vita fefelli;
  Marrabus pereat ſi caret ipſe fide.
Eſt mea ſalva fides veniam dixiſſe fatebor,
  Cum dixi veniam non ſine lege fuit.
Pollicitus colere & villas & florea rura,
  Pluminaque & rivos ſole calente fui.
Preteriere dies jam jam cecinere cicade,
  Et folie arboribus jam cecidere ſuis.

Nunc

Nunc deformis hyems me territat, angit & ipſum
  Me prope venturi principium ſtudii
Ergo nec adverſum fundas me Prate querelas;
  Iratus cum ſis concutit oſſa tremor
Si veniam, non tecta tui, non alta ſubibo
  Atria, ut hoc videam, te magis ipſe petam.
Nec ſine te villæ, nec te ſine rura placerent,
  Nec ſine te fontes; nec mihi ſilva placet.
Quod petis a ſuperis ut me Angelina Sicanum
  Horreat ut vultus horreat uſque meos.
Iſtud idem faciam divis & thure Sabæo,
  Ut fugiat vultus Francia bella tuos.
Sive velis nobiſque etiam Deus annuat, ut ſic
  Illa meos oculos: horreat illa tuos.

Ad Maffeum Vegium, reſponſio.

Mœſtus eram: veniunt ad me tua carmina Vegi,
  Excutiuntque meum dulcia verba metum.
Et poſtquam decies, totiens tua dicta relegi,
  Et cum terdecies, tunc placuere magis.
Namque lyra & fidibus noſtrum venere camœnæ
  Ad thalamum: cithara venit Apollo tua.
Et cecinit nivea veſtitus pectora veſte,
  Pexuque auricomus, lucidus arte caput.
Quamvis in cunctis ſolet errabunda capillis
  Tempora, & incultas undique ferre comas.
Et cecinere tuum Phœbo ſaltante ſorores,
  Carmen: & alternis ſaltibus ille canit.
Splendida poſt ſequitur centum Angelina Dearum,
  Splendidior cunctis ipſa Deabus erat.
Et gemitum & luctum & quem ſufferre dolorem
  Vix poteram, excuſſit carmine ſola tuo.
Tale tuum carmen quo me ſolatus amantem es,
  Quale fuit dixit Sicelis eſſe volo.
Angelina fuit; ſed non perſona locuta
  Ulla fuit: quamvis Angela, ficta fuit.

Præterea ante oculos posuit tua Musa Catonem,
  Et te quem pedibus sola elegia premit.
Antoni vatis divino carmine læti,
  Æternam famam sæcla futura ferent.
Ovidii eloquium nec te lascive Properti,
  Horrescit; nec si unus uterque fores.
Ante alias alium ponunt sua verba Catonem,
  Quem lex & Musæ & sancta poësis amant.
Hos inter cantus subito moribunda resurgunt
  Pectora: deinde abiit pallidus ore color
Non minor & nostro datur hæc medicina dolori,
  Quam data Romuleis quæque Sabina fuit.
Magna tuis calamis referatur gloria Veggi,
  Namque ego servatus carmine reque fui.
Dii te perpetuent, cuncta & per sæcla beatum
  Reddant: sint vitæ stamina longa tuæ.
Et ne frigescant vires, mihi mitte Thaliam,
  Cum cythara & cantu, carminibusque tuis.

Ad Carolum Aretinum Hecatombe.

Credebam, Grajos latices coluisse Camœnas,
  Solum quæ canerent impare dicta sono.
Horrendas acies, horrendaque prœlia cerno,
  Carole, quæ dictas his madefactus aquis.
Armatæ veniunt, mirum est, e fonte sorores,
  Intrant & thalamum splendida turba meum.
Secum blanditias, lascivaque verba ferebant,
  Otiaque & plausus, deliciasque prius.
Consuevere comas niveis ornare ligustris,
  Cingebat frontem fulva corona suam.
Consuevere caput viridi connectere oliva,
  Stabat & auratis vestibus arte nitor.
Aurea per flavos serpebat spira capillos,
  Ornabat nitidas candida gemma manus.
Nunc clipeos hastasque ferunt, parmamque sudemque,
  Pilaque sunt manibus tela verenda suis.

Car-

Carmen voce gravi meme offendere canentes
  Ranarum & murum bella timenda Jovi.
Dum legerem timui Meridarpaga, Borborophontes
  Ut timeam, major sollicitudo fuit.
Obstupui medius galeata per agmina murum,
  Territus hinc ranis, inde Deabus eram.
Nec me interpellant Nymphæ tua dicta legentem;
  Talia perfectis una locuta fuit.
Carolu udus aquis, & nostro numine dignus,
  Pollicitus centum est cædere rite boves.
Bos ubi centenus? quando centena dabuntur
  Munera? vota Dei persolüenda volunt.
Ipse boves habéat centum, totidemque Capellas,
  Atque sua irroret jugera sola Tagos.
Nos volumus cantet titulos, & numina nostra,
  Cum testudineam pulsat Apollo lyram.
Centum elegos faciat, centena poëmata nobis
  Poscat. & accipiet grandia dona sinu.
Accipite hos dixi, seque hoc absolvite voto,
  Centum elegos pro se composuisse libet.
Illa refert: sua sunt gratissima carmina nobis,
  Sunt & Apollineis illa canenda sonis.
Lauro ornandus erit, nisi sit quod serta corymbis
  Laurea, nique hederæ vincat honore comas.
Inde abiere omnes, & me sibi multa volentem
  Quærere. destituunt, diffugiuntque thorum.
Centum elegos una pe ierunt voce puellæ;
  Centum elegos placida scribere mente velis.
Carole rivus aquæ manat qui fonte Senensi,
  Nec tibi, nec cuiquam despiciendus eat.
Tarquinii conjunx Gajos libasse liquores
  Fertur. & ante alias facta puella proba est.
Hinc proba quæque fuit primæva ætate puella,
  Et Tanaquil primo Gaja vocata fuit.
Hunc Gajum vocitant certe a probitate sororum
  Fontem. quem celebrant numina sacra novem.
Carole, crede mihi, non hæc sententia nostra est:
  Quæ cecini foliis verba Sibylla dedit.

Ob-

Obſequere interea, quamvis tua carmina Homerum
  Spirant, & quamvis numen Homerus habet.
Namque polita nimis, nimis & limata fuere
  Carmina, Phœbeo ſuſcipienda ſinu.
Certant Virgilio, ſunt & certantia Homeri
  Verſibus, & certant, ſi qua Tibullus habet.
Sive Helicone tui fundantur ſæpe capilli,
  Sive caballina ſparſerit unda pedes.
Seu juga Parnaſſi ſpatiere per ardua montis,
  Sive per Aſcræos iveris ipſe lacus.
Sive ubicumque velis requieſcere, protinus illuc
  Adveniet celeri quæque Thalia pede.
Ut timeam Gajo repetant te fonte relicto,
  Atque habitent pectus turba decora tuum.
Muſas nec metuas; nam ſi te linquere vellent.
  Et Phœbus fugeret, te Nicolaus amat.
Hic habet & Muſas, & mille poëmata, mille
  Hiſtorias, priſcos & bene noſcit avos.
Eja agites, poſtquam ceciniſti parva ſub antro
  Mœonio, Antiphaten, eja Cyclopa agites.
Non facile eſt clarum quidquam componere, ſi quis
  Neglexit primo ſcribere velle jocos.
Non pelagi tumidos fluctus ſecuiſſet Jaſon,
  Is niſi per tenues ſæpius iſſet aquas.
Qui poſtquam medium ſulcavit nauta profundum,
  Auratæ ad patriam vellera vexit ovis.
Cortice populeo ni ſeſe armaſſet Achilles,
  Fixiſſet timidas ni prius ille feras;
Vulcani tam magna humeris numquam arma tuliſſet,
  Sanguine ab Hectoreo nec rubuiſſet humus.
Muribus & ranis niſi præluſiſſet Homerus,
  Iliadis magnum non ceciniſſet opus.
Et poſtquam eloquio cantaſti parva rotundo,
  Aggredere æternam te precor Iliadem.
Ulterius proprias non vult errare per urbes
  Mæonides, Tuſcas vult habitare domos.
Ilias, antiqui quam neſcivere poetæ
  Transferre, & Latiis edere quippe novam;

Mavult in linguam per te migrare Latinam,
  Quam velit Argolicas nunc habitare casas.
Te petit iste labor, tibi gloria summa relicta est,
  Sitque humeris validis sarcina grata tuis.
Sed prius his Nymphis placida parere decorum est
  Mente; fac extollas nomen ad astra suum.
Centum elegos una petierunt voce puellæ;
  Centum elegos placida scribere mente velis.

Ad Barnabam, studia Humanitatis deserentem.

Qua monitus fueras mihi dulcis epistola ad aures
  Venit, ab ornatis verba legenda viris.
Scriptum in primis: Barnabeu, trado salutem
  Ad te ego Petrucius, comis amice, meam.
Non dubito id faciet limato te atque vetusto
  Eloquio ad priscam protinus ire viam.
Flecteret immitem, quo quondam capta noverca est,
  Hippolytum, Phædra & mortua nulla foret.
Si Phalaris quemquam vellet comburere tauro,
  Voce sua accensum extingueret ante focum.
Proposito affixos poterit deflectere divos,
  Deque tuis humeris solvese Phœbe lyram.
Fabellam at volui risu dignam prius ipse
  Scribere, & attendes carmina mixta joco.
Cur sereret nullas segetes, quæsivit egenum
  Dives, respondit: semina quisque serit.
Tempestate alia pauci sulcare solebant,
  Horrendamque famem, frigora longa, sitim.
Tunc ego fortis humo mandabam semina, lætus
  Excœpi fructum ac aurea poma simul.
Nunc potero ad tantas aliorum vivere terras,
  Dulcia vina bibam, dulcia mala legam.
Dives ad hæc: propriis implebunt horrea granis
  Agricolæ, & frugis quisquis avarus erit.
Adventante hyeme & longævo frigore noctis,
  Tu sine pane bibes pocula tristis aquæ.

De-

De'pexit ditem cautum ſententia egeni,
  Atque urgente fame mortuus ille fuit.
Non aliam poteris cauſam præbere roganti,
  Quam de fruge habuit dives ab Agricola.
Audes humanis ſtudiis indicere bellum?
  Indignum facinus tempora noſtra vident.
Monſtra quis hæc credet? medias ſitibundus ad undas
  Non bibit, ille vorax deſpuit ore cibos.
Temporibus primis tu ſolus in urbe colebas
  Rhetoras, & quamvis nullus in urbe foret.
Pauperie tunc dives eras; nunc copia egenum
  Te facit; affluxus Rhetoris ipſe nocet.
Non opus eſt monitu, cum te Andreotius ardens
  Admonuit, placidos edidit ille ſales.
Si a ſe diſcedis, tu te diſcedis ab ipſo.
  Deque viro armato factus inermis eris.
Si ſtudia atque artes fugies; tu pectore noſtros
  Ex Erebo infernas ipſe vocabo Deas.
Non niſi Tiſiphonem, & Tiſiphoneſque ſorores,
  Aut ſi quid Stygio gurgite pejus erit.
Irruet ante oculos Furiarum turba: timebis
  Flagra Dei inferni, & milia, crede, facum.
At ſi non fugies, ſacras vocitabo Camœnas,
  Aut ſi quid Cœlo dignius eſſe poteſt.
At ſi non fugies, ſuaves opobalſama odores
  Spirent, & violæ, ſpargat & aura crocos.
Aut repetas Muſas, aut tot pellemus ab urbe
  Rhetoras, & primas ique redique vias.

Ad Æneam Silviaden reſponſio.

Non hilarem accipiat me me Trinacria tellus,
  Ni dedero Æneæ carmina mille prius.
Verbula, quæ niveo tu vis mea marmore pingi,
  Sunt tectura piper, cinnama, thura, crocum.
Verſibus ornaſti tantis Marraſia Tempe,
  Ut me immortalem longa papyrus agat.

Nugas non agito, nisi sint mea plena furore
Pectora: tunc scribo, cum venit ille furor.
Silvias Æneas cantabitur, atque decora
Pocula, & alteruter carmina nostra leget.
Ipse vale; & laudes si mille optaveris; ora,
Ut cito diripiat pectora nostra furor.

Ad Leonardum Arretinum, Præfatio in Angelinetum.

Hunc, Leonarde tuo volui obsignare libellum
Nomine, quo titulus luceat ipse magis.
Si quoi dandus honos Grai pariterque Latini
Eloquii, & quidquid laudis in orbe fuit.
Si quoi debetur fama immortalis avorum,
Arretine, tibi gloria prima manet.
Effingis priscos nimia gravitate parentes,
Et superas veteres tu probitate viros.
Non solum dicant tibi se debere Latini;
Verum etiam Argolici teque tuosque colant.
Non minus in Grajum conversus sermo Latinus,
Quam Grajum per te lingua Latina tenet.
Eloquitur lepida ac ornata voce Latinus
Factus Aristoteles: barbarus ante fuit.
Punica bella diu tot in annis mortua, vivunt:
Rex Cicero vivit, non moriturque Plato.
Quid recitem libros te jam vertisse Pelasgos
Innumeros, totidem composuisse novos?
Italiæ lumen, per te venere Camœnæ
Ad Latium, per te dicta vetusta placent.
Indulgere velis nostro, Arretine, furori;
Sive sit ille furor, sive sit ille dolor.
Judicium facias nostro de carmine, sive
Thura tegat, vel sint verbula digna legi.
Quæ si judicio fuerint laudata benigno:
Mordeat oh quantum quisque poëta velit.
Nec pigeat nostris te respondere tabellis,
Sive velis prosa, carmine sive velis.

Si

Si mihi rescribes, Musas venisse putabo
  Aonio ex fonte, & numina sacra novem.
Indulgere velis nostro, Arretine, furori,
  Sive sit ille furor, sive sit ille dolor.
Quando novi vates ausi sunt tempore prisco
  Carmina, Phœbeos consuluere focos.
Nunc quærenda meis non sunt oracla Sybillæ
  Versibus, & Phœbus despiciendus erit.
Tu Cumæa mihi, tu Phœbeæque sorores,
  Phœbus eris calamis, Calliopeque meis.

Responsio ad Guarinum.

Postquam tu nostris respondes dive tabellis,
  Et postquam placuit nostra Camœna tibi.
Gloria Marrasio dabitur non parva Sicano,
  Atque futurus honos non mihi parcus erit.
Omnia, quæ veteres nostri scripsere Latini,
  Carmine, prosa, & cuncta, Guarine, sapis.
Non minus & Grajas inter doctissimus artis,
  Sive velis prosa, carmine sive velis.
Adde, quod historias, scripsit quas doctior Argis
  Plutarchus, transfers, & meliora doces.
Non ego descripsi quam prima theatra colebant
  Larvam, sed quam nunc regia quæque tenet.
Si primos ortus primæva ab origine vellem
  Scribere, principium tunc mihi Thespis erat.
Post Thespin, palla cum mimis atque cothurno
  Æschylus ad nostri tecta secundus erat.
Tunc me oblectarent dicentem hæc omnia, sed nunc
  Fæce nihil calamos ora peruncta juvant.
Idcirco mimos, scænam, grandemque cothurnum
  Præterii, non hos fabula nostra colit.
A me tibicen, populus spectator, & omnis
  Tibia præterita est, præteritæque tubæ.
Sed ne cui dubio foret hæc mea larva legenti,
  Personæ alterius tempora & arma canis.
Quæ veluti flores, quando cecidere, moritur,
  Larvatus moritur, quum sua larva cadit.

Nil moritur, cessare suo si tempore dicam:
Nonque mori cessat, ceu . . . .
. . . .
Nonque mori cessat, ceu rosa quisquis amor.
Quam mihi misisti larvam sine matre, novercam
Ipsa habet, & plures est sibi nacta patres.
Quam mihi nullus inest genitor, sed candida mater
Mitior, atque illi nulla noverca fuit.
Ipse meam, tuque ipse tuam jungamus utrasque,
Conjugioque adsint Bacchus & ipsa Venus.
Ex his ambabus nascetur filius unus
Monstrum, quod vultus continet ante retro.
Hæc jocor, hæc habui festis aptata diebus,
Officii ingratus ne ferar ipse tui.
Maxima carminibus referatur gratia, namque
Perpetuo vivent carmina nostra tuis.

Ad Cyriacum Anconitanum.

Si qua fuere virûm divina epigrammata saxis
Inscripta obscuro nomine, clara facis.
Tanta libido animo veterum monumenta videndi
Fixa tuo, ut mundus area parva fuit.
Hinc tibi præclaro Musæ arrisere Latinæ,
Hincque tibi Argivæ mille dedere jocos.
Comis es, & frugi, vel sancto dignus amore,
Cyriace, hinc larvas accipe amice novas.
Illis siquid inest crudum, aut non auribus æquum,
Si qua juventa illis nunc videatur iners;
Id reseca, sive ipse, tua, fac, arte senescat,
Jocundo ut possint lumine verba legi.
Cyriace hoc pacto capias munuscula nostra,
Ut mihi larvato tu comes esse velis.

Ad

Ad Franciſcum Tallanum, ut divam puellam comperiat, cantari dignam carmine; ubi mores puellæ, dignæ amari, deſcribentur.

Petrus ab Etruſca poſtquam me compulit ora,
 Ingenio, & Muſis, & ſine amore frui.
Et raucæ noſtrum ranæ excuſſere cerebrum,
 Quæ ad Patavi fines, & loca ſpurca natant.
Tris, inter medicos, vigilavi ſquallidus annos:
 Hippocratem legi, non ſine rege Arabe.
Expertus varias herbas, varioſque liquores,
 Ægrotis didici ferre libenter opem.
Interea nullo caluerunt pectora amore
 Sæva neque injecit ſpicula acerbus amor.
Nunc ego limoſas timeo, algenteſque paludes,
 Inviaque & ſteriles undique, ſtagna, lacus;
Ut dubitem in ſaxum ſubito mea corpora vertant,
 Neu rigeant, veluti, frigida corda, nives.
Cum, Franciſce, tibi divum non defuit unquam
 Judicium versûs, atque decoris item.
Cum relegis noſtros, atque oblectaris eisdem
 Verſibus, & nugæ cum placuere meæ.
Ut redeant primæ citharæ, Muſæque priores,
 Nunc tibi arundinea eſt quæque petenda palus.
Fluminaque & rivi, fontes & ſtagna petantur,
 Et quoſcumque locos ſplendida Nympha colit.
Sæpe inter ſalices Nymphas errare videmus,
 Sæpe inter calamos, ſæpius inter aquas.
Excerpenda tibi nunc eſt ex vallibus iſtis
 Nympha decora meis ſæpe canenda ſonis.
Hos habeat mores, mentemque animumque modeſtum;
 Nec modo ſit facilis, nec modo cruda nimis.
Gaudeat interdum me prætereunte: revolvat
 Interdum faciem, diſſimuletque ſuam.
Hæc mihi diſcruciet quotiens me viderit illa,
 Læta nec ex habitu ſæpe ſit illa meo.

Illa mihi facie nitida, vultuque ſereno
  Rideat, ut noſtrum bulliat igne jecur.
Illa Meduſeo nec me reſpexerit ore,
  Sum velut Aglauros frigidus unde lapis.
Me flentem ſi quando etiam triſtemque videret;
  Se mitem atque hilarem præbeat illa mihi.
Hanc mihi ſi dederis divam, Franciſce, puellam,
  Mille leges dignam, conficiamque ſibi.
Hoc mihi natura eſt, niſi ſim devictus amore,
  Nulla fluunt noſtro carmina docta ſinu.
Nec tibi deficient ex noſtro carmine laudes:
  Atque mihi æterno tempore amicus eris.

Ad Ducem Ferrariæ.

Nonniſi de ſancta voluï, clariſſime Princeps,
  Pace loqui noſtris verſibus atque jocis.
Pax tranquilla tuos populos ſine fine tenebit:
  Tu pius & verus pacis amator ades
Fortis es & juſtus non juſto tempore Princeps;
  Quem tibi ſubjecti numinis inſtar habent.
Tu juvenis natu, ſed prudentiſſimus heros,
  Tu regis imperiis regna paterna tuis.
Atque ita tu populos, cives, genteſque gubernas,
  Ut videare tuis anteferendus avis.
Atque ita tu cunctis dignos largiris honores,
  Ut te divinum quilibet eſſe putet.
Eſt opulenta viris urbs hæc Ferraria multis,
  Hoſpitium pacis te duce ſemper erit.
Non minus & patris ſemper fuit aucta triumphis
  Tellus finitimis invidioſa locis.
Heſperia de gente truces mortale duellum
  Expleturi, hoſtes hic habuere locum.
Indixere diem pro ſe ſibi quiſque tyrannus,
  Armati veniunt ad fera bella viri.
Dumque animus dubius, dum mors vicina videtur,
  Diviſit ſapiens prœlia voce parens
Quos nec magna ducum, nec magna potentia regum,
  Hos potuit genitor conciliare tuus.

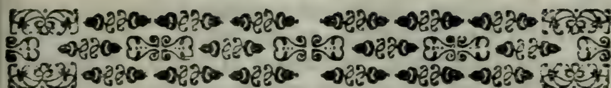
Adde quod & Latiis erat exitiale periclum
  Urbibus, & multis bella futura malis.
Et populi atque duces aceingebantur ad arma,
  Atque erat Italicis una ruina Deis;
Ni pater illuſtris tecum poſuiſſet opimam
  Pacem, inter Venetos Anguigerumque ducem.
Conticeo proavos, quibus exornaris ab ævo,
  Unde Eſtenſe genus, quîs, Leonelle, parens.
Magnum opus & magnas res ſcribere non ſine magno
  Ingenio; & noſtrum quam puerile vides.
Sed ſi forte meum nunc fortunatius eſſet
  Ingenium, canerem teque tuamque domum.
Gaudeo quod ſtudiis rerum hoc es tempore princeps
  Deditus humanis, clarus & eloquio es.
Mecenas obiit, ſimul oppetiere poëtæ,
  Sed tibi naſcetur, dive poëta tuus.
Eſt opulenta viris urbs hæc Ferraria multis,
  Hoſpitium pacis te duce ſemper erit.
Et Baccho Cererique, eſt & gratiſſima Phœbo,
  Hanc amat, hancque colit, hancque tuetur Amor.
Tantis culta Deis viſa eſt mihi dulcis: amari
  Hanc urbem placuit noſque genuſque ſuum.
Ut nulla ſub parte poli perpeſſus iniquas
  Tot fuerim pœnas, totque timenda mala.
Res mira & noſtris non eſt audita, nec ullis
  Temporibus, voluit quot fera bella pati.
Audi, & vera leges quot ſunt diſcrimina amantum,
  Quotque viæ, & quantis ſubdita vita malis.
Pro nihilo faciunt & mille pericula, mille
  Mortes, atque volunt mille perire modis.
Hæc mihi nota via eſt per quam veſtigia novi
  Sæpius; & vidi, quam ſit amara via.
Si tantis objecta malis eſt vita, voluptas
  Una ſubeſt illi, quæ mihi pluris erat.
Hæc erat, ut facilem placidam facilemque puellam,
  Ut veniat domina ſub ditione mea.
Poſt multos luctus, lites, ſævoſque dolores,
  Pax tranquilla fuit, non habitura modum.

Et juvenes pacem retinent, pacemque puellæ;
Si quid agunt, pacis omnia plena vides.
Pax tranquilla ſuos populos ſine fine tenebit:
Tu pius & verus pacis amator ades.

De tranſmutatione, laborioſaque amatorum vita, ad Meduſam divam Puellam.

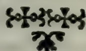
Quam timui, ante meos oculos objecta Meduſa,
Et mea cum laqueo colla ſuperba ligas.
Scis tenui facieque tua mihi ſæpe minacem
Extimui, & mores inſidiaſque tuas.
Quid, ſi te fugio; me firmius ipſa catena
Stringis? ſi redeo; me quid iniqua fugis?
Tu quotiens noſtros mutaſti carmine vultus!
Tu quotiens oculis corpora tota tuis!
Sæpe ego vipereos ſumo cervice capillos,
Oraque terna humeris ſtant rabioſa canis.
Sæpe fui mitis, tenero manſuetior agno;
Et mea cæſaries aurea ſæpe fuit.
Ah quotiens ſtabulis fœnum paleamque momordi:
Excubui quotiens more timentis apri!
Me celerem quotiens texit furnaria veſtis,
Nec mihi piſtori janua aperta fuit.
In me præcipites veniunt, qui mœnia luſtrant:
Pervigiles curſant in mea crura canes.
Efficior tener atque macer pinguiſſimus; adde:
Uno eodemque die vir, puer, atque ſenex.
Quid referam? convertor amans in mille figuras
Quaque die, & totidem nocte ſilente novas.
Brachia tu quævis mutaſti, & corpora noſtra,
Non animum poteris, blanda Meduſa, meum.
Contribuere mihi naſcenti ſidera legem,
Et connexa pari fila fuere manu;
Ut numquam ſine amore velint mea corda manere,
Seu Paris ipſe mihi, ſeu mihi Neſtor ero.

C A-

CAROLI MARSUPPINI

ARETINI.

Eulogium in Leonardum Aretinum.

NUnc ſacræ Muſæ ſanctos nunc ſolvite crines
  Nunc grandes lacrimæ ſancta per ora fluant.
Memnona & Aurora flevit, Tuturnaque Turnum,
  Æacidæ fato flevit & alma Thetis;
Ipſa Venus pulchro lacrimas impendit Adonidi,
  Æneamque pium flevit & ipſa Venus.
Orphei, Calliope doluit cum fluminis Hebri
  Eurydicen clamans volveret unda, caput.
Juppiter ipſe pater, parent cui ſidera Mundi
  Dicitur & nato condoluiſſe ſuo.
Nam Leonardus erat, veſter qui ductor & arma
  Induit in campis, veſtraque ſigna tulit.
Nunc jacet, heu miſeri, pheretro nunc ille ſepulchro
  Effertur jamjam, claudet & oſſa lapis.
Ergo ſenes mœrent, juvenes, matreſque, virique,
  Creditur & ſilvis ingemuiſſe feras.
Tum claros Phœbus oculos avertit: & ipſe
  Oppoſuitque nives, occuluitque faces.
Quid juvat antiquos nunc evolviſſe poëtas,
  Doctaque græcorum tot monumenta virûm?
Quidve tuam prodeſt ſcripſiſſe Fluentia claram
  Hiſtoriam: & mores excoluiſſe probos?
Cum ſanctos etiam rapiant, mala numina, Parcæ:
  Et data ſit, fatis, omnibus atra dies.

Aſpi-

Aſpice Virgilium, Siculi qui carmine vatis
  Paſtores docuit ruraque Aſcra tua.
Hic certè divo potuit concurrere Homero:
  Sit tamen hic gnatus: ſit tamen ille pater.
Hujus enim fictis incenſa eſt carmine Dido:
  Hujus at in veris membra peruſta rogis.
Linum Neve valuit genitor defendere Apollo:
  Ivit & ad manes ipſe gemente lyra.
Hic movit cithara condenda in mœnia ſaxa:
  Illiuſque rapax unda retenta ſono.
At neuter potuit ſævam pervincere mortem:
  Neuter & inviſas continuiſſe manus.
Invida quid timidis producis ſæcula cervis,
  Natura, & cornix ſæcula tanta manet?
Cum genus humanum, potuit quod cernere cauſas
  Rerum, tum ſi qua ſidera mente rotent,
Tam rapido vitæ decurrat tempora curſu:
  Et cadat in medio ſæpius ab ſpatio.
I nunc atque altum verbis compone cothurnum:
  Iratoſque Deos, verba nefanda, cane.
Carminis eſt auctor: periit teſtudine tanti
  Armiger, & damnat lumina falsa Jovis.
Sic vatum varia rapiuntur corpora morte,
  Natura, fati vique jubente ſimul.
Hic canibus rapidis laniandum corpus & artus
  Præbuit; huic mortem gaudia falſa ferunt.
Sic pereunt cuncti Scriptores carmina ſive
  Ludunt: ſeu torquent tela dicata foro.
Hiſtorias ſcribis moriens doctiſſime Livi:
  Scribis & annales, tu moriere, Fabi.
Nec noviſſe juvat mundi miracula, quare
  Occurrant rapidis ſidera cuncta polis.
Curve ſuum Phœbe totum flammaverit orbem:
  Proxima cur fratri cornua & ipſa gerat.
Cur ſpirent venti: cur Tetys & augeat undas:
  Intorta & ſævo fulmina Marte cadant.
Quis cœlum volvat; quæ ſint ſua ſemina rebus,
  Seu terra, aut aër, ſive ſit ignis, aqua.

Seu

Seu vacuum est corpus: seu sine carentia cuncta:
  Materia aut potius: junctaque forma simul.
Labitur & vento cur cœlo stella, quid imber
  Decidat: aut quando Juppiter ipse tonet.
Quidve animus vigilet, teneat cum corpora somnus:
  Et quid sejuncto corpore liber agat.
Denique si noscas tenues nam quis indicet umbras:
  Non tamen ad manes est tibi septa via.
Sic miser ingeniis finis; labor irritus omnis:
  Omnes, ah miseri, somnia, & umbra sumus.
Immo manent vates famâ per sæcula cuncta,
  Durat & Orator, durat & Historicus.
Vivet Aristoteles: Plato vivet & omne per ævum
  Ulla nec abstulerit tot monumenta dies.
Sed tua, quæ jactas, pereant miracula, Memphis,
  Imbribus aut annis, fulmine tacta cadant.
Sic Babylon cecidit: sic est nudata sepulchro
  Caria, sic Cretæ Dædala tecta ruant.
At non divini tollet mors nomen Homeri:
  Vivet in æternum cuncta per ora Maro.
Æschylus & vivet, vivet tum carmen Orestis,
  Oedipus & vivet carmine cum tragico.
Gloria divini floret Ciceronis: & acris
  Nunc Demostheneos fama per ora virûm.
Si pueri gremio liquit cum corpore vitam
  Pindarus: at chartis spiritus ipse sonat;
Et modo nobiscum divos modo Pythia cantat;
  Et modo victoris præmia cantat equi.
Si legitur Naso, non sunt ea carmina nostra:
  Nostra, sed illius vox perhibenda magis.
Delia si nostro: si Lesbia cantat in ore,
  Ore Catulle meo: tuque Tibulle canis.
Sic loquitur mutus, vivunt sic mortua semper
  Corpora: ut arboribus sic revirescit honos:
Sic Leonarde tuum nomen celebrabitur annis
  Innumeris; obitu gloria major erit.
Nec sua tam doctum spectarunt tempora Crispum,
  Nunc Crispum quantum tempora nostra probant.

Di-

Disputat in Latio Plato sua dogmata per te ;
  Socratica & Latio mors miseranda venit.
Tu modo Aristotelis reddis monumenta Latinis:
  Ut patriam servent: seque, suamque domum.
Deficit haud natus: nec pignora cata nepotes:
  Et siquid valeant nec sibi divitiæ .
Corpore tum valido duxisti tempora vitæ:
  Moribus & sanctis vita severa fuit.
Es felix igitur: sapiunt si dicta Solonis,
  In te fortunæ nulla relicta via est.
Ergo quid optamus, quid numina magna querelis
  Tundimus, inque Deos verba nefanda cadunt?
Urbs Patavina sui celebravit funera Livi,
  At tibi nunc gemina fertur ab urbe decus.
Te Arretium signis, ornat Florentia signis:
  Hæc tibi natura est: legibus hæc patria.
Hæc tibi pro merito summos mandavit honores:
  Hæc simul & doctis bella gerenda viris.
Hæc & rem, Cosmus patriæ dum tractat habenas,
  Immunem fecit teque tuosque simul.
Tullius Arpinas Romanam protegit urbem.
  Florentina tuo consilio tegitur.
Hujus & historia est per te decursa: sed ipsum
  In medio cursu mors inimica rapit.
Hæc tibi defuncto quærit quæ præmia reddat:
  Visaque sunt nulla præmia digna satis.
Ipsa tamen merito cingit tua tempora lauro:
  Convenit hæc vati; convenit illa duci.
Giannoziusque simul doctus te in funere laudat;
  Et capiti trepidis serta dedit manibus.
Si bene pro meritis cœlestia numina reddunt,
  Ibis ad Elysios nunc Leonarde viros.
Occurretque tuus redimitus tempora Dantes:
  Qui canit infernas & super astra vias.
Adveniet que simul multa gravitate Petrarcha:
  Boccaciusque simul: Coluciusque simul.
His ducibus venies, florent ubi gramine campi:
  Augebisque pios agmina docta choros.

Nunc

Nunc Leonarde vale: tuque o Florentia gaude,
  Gaude tam claris accumulata bonis.
Propter aquas positum fuit ante Fluentia nomen:
  At nunc, quæ flores, hoc tibi nomen ineſt:
Urbs Romana ſuos miſit tunc læta colonos:
  Felici auſpicio mœnia jacta tua.
Suſpiciunt omnes educta palatia cœlo:
  Signaque marmoribus: templaque ſacra Deum.
Suſpiciuntque domos, armataque turribus altis
  Mœnia: tum ſaxis quam bene ſtrata via eſt.
Deſpectant montes: mediuſque interfluit Arnus,
  Arnus Piſano flumina danda mari.
Divitiæ ingentes: hominum vis magna frequentat.
  Ars bona non ulla eſt: quæ tibi deficiat.
His patribus nati ſimiles: lætuſque parentum
  Os nati quiſque ſpectat in ore ſuum.
Hic decus hic Coſmus condit Laurentia templa,
  Templaque ſunt illi condita Marce tibi.,
Qui genere eſt clarus ſumma probitate verendus:
  Qui lumen patriæ, qui decus omne ſuæ.
Qui favet ingeniis; faveant ſibi numina ſemper
  Deprecor: atque annis mollia fata ſuis.
Hic ſculptura viget: priſcus tum vivit Apelles:
  Et ſtatuas vivas ducit ab ære manus.
Hæc juſta, hæc ſapiens, hæc eſt moderata: nec altos
  Deicit hæc animos, dum bene bella gerit.
Hæc certe antiquas ſtudiis miratur Athenas:
  Grajaque gymnaſiis dogmata cuncta legit.
Ergo omnes laudant merito mage: ſed mage laudant
  Quod ponis doctis præmia tanta viris.
Nutrit honos artes: ſtimulos currentibus addit:
  Addit & igniculos gloria magna probis.
Philoſophos igitur gignis: ſanctoſque poëtas,
  Gignis & orantes, gignis & hiſtoricos.
Ergo omnes dicant meritam te, & carmine laudent
  Spes certa ſtudiis una relicta bonis.

Ad Pontanum Juvenem doctissimum, cur suæ Musæ diutius sileant responsio: atque belli detestatio.

Mœnia si bellum, bellum si disiigit urbes:
  Et miseras gentes tristia bella ferunt.
Te procul a nostris jubeo discedere terris:
  Cum galea & clypeo nunc perirurus abi.
Non hæc terra tibi: non hæc Gradive colenda:
  Jam geticos campos: frigidaque arva pete.
Ilic delubra tibi nudis horrentia silvis:
  Stat limen ferro: ferrea statque domus.
Hic nix, hic glacies, hic grando, hic agmina venti:
  Aptaque sunt sceleri cuncta, cruente, tuo.
Te decet hic laxas furiis immittere habenas,
  His acies campis fervere quippe decet.
Jam satis Hesperiæ, satis es bacchatus in oris,
  Jam satis est cædis, sanguinis atque satis.
Jam squalent campi, jam poscunt arva colonos:
  Jamque suas segetes: mœret & alma Ceres.
Et nimio lapsu queritur jam serpere vitem
  Liber: ut inculto vertice tangat humum.
Aspice sacrilegis manibus jam cedere silvas:
  Quid teneras vites sæve Lygurge premis?
Ægida jam sumpsit: galeamque hastamque potentem:
  Inventisque timet casta Minerva suis.
Quin & oves viridi nimium procedere campo
  Horrent: nec tuti per sua regna boves.
Non lupus, at ferrum miseris: hostisque timetur,
  Hic lupus agricolæ est: heu lupus ille bovi.
Ah quotiens tectum repetens crescentibus umbris
  Agricola in medias incidit insidias.
Ah quotiens tardos stimulat dum forte juvencos
  Visceribus sensit vulnus habere suis.
Ubera quin & referunt languentia vaccæ:
  Rugosa etiam tenues ubera fertis oves.
Non opus est mulctra: mulctræ calathique valete.
  Lac non agricolæ est: non canibusve serum.

Nec

Nec ſatis eſt equiti virides quod conterat herbas:
  Floribus & rores, dum ſtrepit, ille cadant.
Tecta ſed infeſtis apium petit imperibus haſtis:
  Et cellis fractis dulcia mella fluunt.
Hinc trepidi è caſtris fugiunt ex agmine reges:
  Diſruptoſque favos cuſpide plorat apis.
Crinibus hinc fuſis videas errare Napæas:
  Ah pereant ſiquos impia bella juvant.
Hæc quota pars nobis tanti Gradive furoris!
  Indignis ſaxis mœnia rupta jacent.
Omnia jam circum ferro atque incendia vaſtant,
  Non cædi finis: non ſcelerique modus.
Quid juvat humanas ferro deperdere gentes:
  Flumina quidve, furens, ire cruenta juvat?
O utinam ſævo finiſſes carcere vitam,
  Nec tibi Atlantiades ipſe tuliſſet opem;
Cum gemini fratres proles Neptunia dura
  Auſi ſunt manibus ſubdere vincla tuis.
Sed fuit auxilio cyllenius: heu tua quantum
  Tunc clades nobis exitiumque fuit!
Nec tamen & ſemper proſunt crudelia bella:
  Vulnera nunc repeto ſæpe tuliſſe vices.
Cum latus extremum cuſpis Diomedea fixit
  Proh pudor atque homini vulnera facta Deo.
Tum quantum exclamant hominum bis milia quinque,
  Cum repetunt acri bella nefanda manu.
Tam magna terras impleſti: atque æthera voce,
  Ut tremerent Danai: Dardaniique ſimul.
Dicitur & Xanthus mediis exterritus undis,
  Concuſſa eſt Ide, territus eſt Simois.
Viſaque tum volucris tremulis petere aëra pennis,
  Et trepidi piſces concava ſaxa petunt.
Turbine dehinc cœlo tendit ſic oblitus ille
  Sanguine divino conſtitit ante Deos.
Non hominum puduit regi divumque parenti
  Dicere mortali vulnera facta manu.
Dicere nec puduit pedibus ſperaſſe ſalutem:
  Hei mihi quam melius tardus inerſque fores!

Juppiter ipſe pater rabiem: ſævoſque furores
Increpat: & matri quod nimis ipse places.
Quidquid tam cordi bellum & diſcordia pugnæ
Inviſumque ſibi non minus eſſe docet.
Heu quid Tidide vulnus non altius actum:
Corque ferox medium ruperit haſta tuum.
Non caſtella ſuis non clauſis opida portis:
Nec certe inſidiæ nec media urbe forent.
Non tota aſpiceres vigiles diſcurrere nocte
Non fuſos ſomno, non variare vices.
Nec ſecura quies media vocat arma quiete:
Hoſtis & adventum clam ſibi quiſque timet.
Hunc ſtrepitus terret: timet hic & harundinis umbram:
Sollicitus bello murmura quæque tremit.
Denique non Galli peterent Capitolia nocte,
Anſere non ullo mœnia tuta forent.
Ah quotiens dulci celebrans convivia vino
Projecit menſas horrida in arma ruens.
Ah quotiens gremio conjunx dum conjugis heret,
Excitus è gremio currit ad arma furens.
Templa Deum quotiens infandas urere flammas
Vidimus: & ſacris expoliata ſuis!
Proh ſcelus ah quotiens virgo raptatur ab armis,
Nec tua Caſſandram templa, Minerva, juvant!
Atque viro quotiens nondum matura puella
Clamans materno vellitur è gremio!
Non eſſet bellum: terris ſcelus omne periſſet;
Namque furor duxit Martius omne nefas.
Non genitor natum ferro: natuſque parentem
Lumina fedatum cerneret ante ſua.
Nunc ſoror & fratrem miſerum: fraterque ſororem,
Vir nunc uxorem: mœret & illa virum.
Nunc gnatam mater, fuſis, nec filia matris
Mœret ad exequias funera acerba, comis.
Undique nunc etiam patrantur denique cædes,
Ut laxent Parcas ſtamina rupta manu.
Hæc ſcelera aſpiciens divûm quî ſanguine cretum,
Et genitum Martem crederet eſſe Jove?

Cau-

Caucasea ah potius genuerunt tristia saxa:
  Tigris & Armenie ubera sæva dedit.
Quam male Romanus sanctos tibi fecit honores:
  Saltantes Salios: templaque sacra dedit!
Quam male Romanus sanctos tibi fecit honores;
  Auctoremque sui sanguinis esse probat.
Hæccine Saturni Latio nunc præmia reddis?
  Hæccine sunt patruo nomina digna tuo?
Ergo ingratus abi, tecumque irasque, minasque
  Aufer: & insidias: telaque sæva tuas:
Teque tuos & equos barathro ceu Curtius abde:
  Italiamque tuo nomine sæve leve.
Tunc Pontane tibi potero transferre Platona:
  Dummodo sint vires ingeniumque mihi.
Tunc & Aristotelis poteris cognoscere nodos,
  Quidquid natura, moribus, ille probet.
Mæonios etiam potero percurre campos,
  Et legere Ascræo carmina culta seni.
Atque Syracosii vatis decerpere flores,
  Carmine & Arateo sidera scripta legam.
Quis etiam nautis Colchos ostenderit Argo,
  Quæ maria; & quantas fugerit ille vias.
Thebanos etiam potero perquirere fontes,
  Carmina Romanis non imitanda viris.
Æschylus atque inflet quali sua veiba cothurno,
  Et quidquid Sophocles carmine hiante sonet.
Orphea sique probem, non deerunt Orphica nobis
  Carmina: Aristoteles illius esse negat.
Denique tum noscam quidquid comœdia falsum,
  Et quidquid chartis Græcia docta canit.
Nunc fragor atque tubæ, nec cornua, tympana terrent:
  Vixqne sinunt chartis invigilare meis.
Hæc tu dum cernes quæras non amplius ergo:
  Varronis Musæ tempora longa silent.

Ad Pontanum.

Cur Pontane, meos dulcis recludere fontes
  Exigis: & teneros ludere versiculos?
Carmine formosam poscis laudare puellam;
  Quæ superat Nymphas: vincit & illa Deas.
Divina est forma: divino & carmine nobis
  Est opus: ut laudes occupet ipsa suas.
Tunc modo tunc dentur tua carmina docte Properti,
  Tunc mihi tunc elegi culte Tibulle tui.
Tunc te Galle velim nostro de pectore fundas,
  Tunc assit Naso: Callimachusque mihi.
Assit & Alcæus nobis: & mascula Sappho,
  Tunc veniat Calvus: tuque Tibulle veni.
Denique quod cecinit Cocus, & quid Teja Musa;
  Et quidquid Varro, carmina nostra sonent.
Namque animus Xandram cunctis quum pulchrior extat
  Ducere: tum nomen tollere in astra suum.
Non opus est vobis, intres modo pectora nostra:
  Corde meo et regnum pone superba tuum;
Tunc Helicona modo: tunc Musas pectore dicam,
  Sexcentos vates lingua canora dabit.
Si deerunt vires? vires dabit illa: nec umquam
  Deficient elegi, dum meus assit amor.
Hæc modo materia est, hæc risus: venerit illa,
  Et versus veniet: si fugit illa, fugit,
Tu modo blanditias, tu dulcia carmina fingis,
  Tu Naso & Gallus: tuque Tibullus eris.
Nunc nubes: ventique sonant, nec frigora tardant
  Ingenium: & Veneri cuncta inimica vigent.
At ver cum variis terram vestiverit herbis:
  Et venient pratis: arboribusque comæ.
Carmine tunc tremulas potero narrare choreas:
  Quas duxit toto conspicienda foro.
Utque puellarum visa est pulcherrima turbâ,
  Et Venus est oculis visa habitare suis.
Formosæ cunctæ: forma tam præterit omnes:
  Quam superat Nymphas casta Diana suas.

Quid

Quid valeant crines: digitique & candida colla.
  Quid roseæ valeant oscula grata genæ.
Quidve lyra possit digitis cum carmina pulsat:
  Ut Phœbo & Musis doctius illa canat.
Utque Minerva tuas cunctas pernoverit artes,
  Et quidquid vobis culta puella petit.
Denique si poscas, dicam tibi carmina mille:
  Dotibus illius carmina mille dabo.

Ad Cyriacum Anconitanum.

Cyriace antiquos inter numerande poëtas,
  Rhetoras antiquos inter, & Historicos.
Tu modo navalis scribis discrimina pugnæ;
  Et modo Mercurio Cæsaris acta canis.
Eloquio grajo dictas epigrammata sæpe:
  Sæpe etiam nostro carmina multa facis.
Omnibus in rebus assunt tua numina Musæ,
  Dant certe ingenio vela secunda tuo.
Ignorant docti causas: quæruntque frequenter
  Unde tibi eloquium, copia tanta tibi est.
Nec certe immerito: cum nil didicisse magistro
  Dicas: & ferulæ surripuisse manum.
Ast ego cognosco spirent cur pectore vates,
  Cur sermone vales: carmine curve vales.
Hic maria & ventos & duros perferet imbres:
  Ut sibi quam grandes accumulentur opes.
At tu non gemmis: non fulvo carperis auro:
  Sed res antiquas quærere magna sitis.
Nam modo Pyramidum spectas miracula solers,
  Et legis ignotis scripta notata feris.
Nunc & relliquias Babylonis quæris; & horti
  Pensilis, & quantum mœnia lata ruant.
Caria an antiquo fuerit spoliata sepulchro,
  Vel Mausolei nobilis extet opus.
Diruta templa petis totum celebranda per orbem,
  Omnis & antiqui nomina gymnasii,

Hic divi exploras quid ſint epigrammata Homeri:
  Quæque & in Aſcræi morte notata ſenis.
Quin etiam purgas ſpinis obducta ſepulchra;
  Priſcorum et verſus reddis in ora virum.
Et modo de vaſta miſiſti epigrammata rupe:
  Quæ fuerant Muſis: Panque dicata tibi.
Denique quæ tabulæ: quæque æra & marmora ſignant,
  Omnia ſunt chartis illa repoſta tuis.
Sicque tuo heredes: ſic vivunt munere vates:
  Vivit & orator: vivit & Hiſtoricus,
Tanguntur ſuperi meritis, tanguntur & umbræ,
  Tangitur Elyſiis turba locata thoris.
Quandocumque igitur mente ſcribenda revolvis:
  Hæret & in digitis charta notanda tuis.
Creditur Elyſia ſcriptorum ſede relicta
  Ludere per thalamos agmina docta tuos.
Seu cupis hiſtorias: ſeu malis ſcribere cauſas:
  Seu pedibus junctis: ſive ſolutus eas.
Virgilius verſum, verſum tum dictat Homerus,
  Tullius ardenti ſuggerit arma foro.
Suggeris hiſtorias facundo pectore Livi,
  Annales priſcos ſuggeris ipſe Fabi.
Sive optas elegos, ſpirat de pectore Gallus,
  Callimachus ſpirat: ſpirat & Ovidius.
Seu gaudes nugis, veniunt magno agmine nugæ:
  Plenaque ſunt nugis omnia dicta tua.
Denique de nihilo ſi nil deſcribere tentas,
  Omnia quæ ſcribis dicitur eſſe jocus.
Felix qui tantos valeas ſimulare poëtas:
  Et valeas etiam dum cupis eſſe jocus.

Ad Poggium. De Mercurio ſibi miſſo a Cyriaco Anconitano.

Cyriacus nobis miſit modo munera Poggi:
  Mercurium propria pinxerat ille manu:
Ut vidi obſtupui: ſtupeoque & flectere nuſquam
  Ex illo poſſum lumina capta ſemel.

Quo

Quo magis aſpicio, magis exardeſcit amore,
Viſus & illius pendet amore magis
Me miſerum! timeo facies ne picta Meduſæ
Sanguine, ſic fiant corpora noſtra lapis.
Vivit Atlantiades: an falſa decipit umbra:
Et falſus ludit lumina noſtra color?
Aſpice quam pulchre juvenili corpore currat,
Purpurea ut retro flamine veſtis eat.
Et quæ flava coma eſt: qualique adoperta galero,
Quæ pennæ & plantis, aurea virga manu.
Timantem ingenio jam nunc ſuperare valebis,
Cyriace: & quidquid fecerit arte manus.
Parrhaſium tabulis vinces: vinceſque cavandis
Pyrgotelen gemmis: Mentoraque in pateris.
Quin etiam ſolers tecum ſi certet Apelles,
Cedet Mercurio victa colore Venus.
Seu tu Phidiaca malis certare Minerva,
Ægida deiciet victa Minerva tibi.
Seu magis ille Jovem forma oſtentabit eburna
Phidiacum: victum vilvis ibit ebur.
Sive Helenam pingis: ſeu falſis decipis uvis
Zeuxis aves viſis, diceris arte rudis.
Seu Polycletus equos, Euphranor & alta coloſſi
Sculpſerit: atque vivo marmora viva boves.
Neptunumpue Scopas iterum, verumque marinas
Delphinis credat numina grata Deas.
Praxiteleſque Gnidi rurſus te marmore ſignet
Pulchra Venus quo ſit nobilis ipſa Gnidos.
Denique Lyſippus fingat ſpirantia ſigna:
Omnia Mercurio cedere viſa meo.
Sic igitur merito vitam producite Parcæ
Cyriaco: & tarda ducite fila colo,
Cum venit atra dies, tuto ſint oſſa ſepulchro:
Et doctas tellus non premat ulla manus.
Aſt ego nate Jovis te intento lumine ſemper:
Semper & aſpiciat bibliotheca mea.
Semper eris cuſtos græcis noſtriſque libellis,
Semper eris voti maxima cura mei.

Qui mihi ſi tantas dederis in carmine vires,
Namque vales; poſſim dicere digna Deo.
Tunc ego navigiis findam majoribus æquor:
Nec nunc ut verbis parvula cymba meis.
Tum juvet a tuto longe diſcedere portu:
Et juvet in medio pandere vela ſalo.
Tunc te non humilis dicam pulcherrima Maja
Rupibus arcadiæ concubuiſſe Jovi.
Utque tuo partu natus Cyllenius ille:
Qui cultus hominum noluit eſſe feros.
Natus & Aurora media vix luce ſonantem
Ut citharam pulſet veſpere furta tuo.
Utque boves quærens fuerit deluſus Apollo:
Et tandem magno cauſa relata Jovi.
Ut pater arriſit gnatis: armentaque danda
Cenſuit, utque celer venit uterque Pylon.
Delius utque boves Alphei viderit antris.
Et lætus furti riſerit ille reo.
Teque etiam levem dicam inveniſſe palæſtram:
Cylleni, Priamo teque fuiſſe Ducem.
Te duce Circæos vultus evaſit Ulyſſes:
Inachis & Nili te duce facta Dea.
Tu mactas Argum, Martis tu vincula ſolvis:
Vincula quæ ſævo carcere nexa Deo:
Tu cuneris duris figis ſub rupe Promethea:
Caucaſeo atque avidam viſcere paſcis avem.
Reddere quin etiam nobis cœleſtia fata:
Et gaudes hominum vota referre Deis.
Tu pedibus pennas nectis; tu curſibus æquas
Ventos, & celeri tela remiſſa manu.
Denique quæ cupias ſubducis lumina ſomno:
Et cuivis ſomnos virga ſopora dabit:
Hæc in honore tuo cantabunt carmina noſtra:
Tu modo Pindarico ſuggere verba ſono.

Ad Vegium Poëtam, de distichis sibi dicatis responsio.

Binis carminibus nostros testaris amores,
Binus ero versu, binus amore tibi.

Ad eumdem

Si gemina haud potero geminis dare carmina, Vegi,
At geminus noster non tibi deerit amor.

Ad eumdem.

Respondere minus valeam si carmine, Vegi,
Respondebo tibi certe in amore magis.

Ad eumdem.

Quantum tu versu vinces, vinceris amore:
Laus tibi sit versu, laus in amore mihi.

Ad eumdem.

Certo te versu, certes me vincere amore
Sic mihi par versus, par mihi fiet amor.

Ad eumdem.

Mirum quod versus geminus tuus, at mage mirum
Unum cor geminis, corpora bina tamen.

Ad eumdem.

Et Gemini cœlo fulgent, laudantur amici
Et gemini, geminus versus in orbe micat.

Ad eumdem.

Disticha tu nectis, frondes tibi nectat Apollo,
Impediatque tuas bina corona comas.

Ad Poggium, de Nobilitate.

Quid ſit nobilitas ſcribere liberis
Tentas quod pedibus tollere dum cupis
Errores hominum, nunc ego carmine
Poggi magna tui gloria ſæculi
Ludam ſi potero; tum cytharæ modis
Aptabo levior: tu calamo gravi
Perſoniſque libens hinc ſtudioſius
Cures hæc eadem reddere poſteris.
Hic ſi Mæonium vicerit aureis
Crœſum divitiis, multaque paſcua
Armentis gregibuſque undique compleat,
Silvas Phœacias fontibus & riget
Sacris Alcinoi, multaque dulcia
Cellis mella fluant, cultaque pinguia
Centeno bove vertat; Priami & domum
Auratis trabibus, ſeu Menelaëam
Ornatam Attalicis divitiis colet,
Faſtidit tenues, & ſibi nobilis
Inceſſum ſimulans, pectora porrigit
Librans ſe pedibus, bileque percitis
Suſpendit populum naribus inſolens.
Quamvis ſit cupidus ſemper, & anxius
Immenſis cumulis addere quæritet,
Non me Muſa precor ſic fore nobilem
Permittas, mage quam cum ſale cum joco
Dicar ridiculi fabula Tantali;
Sed jam mi potius pauperies veni,
Qualis Fabricium vel Curium tulit
Vel qui ſigna ſuis perdita reddidit.
Tu certe es ſapiens pectore Socratis;
Tu facunde modo, tu modo juſtior.
Natus Lyſimacho ſic probat & Solon
Et quot ſi cupias dicere barbito,
Laſſaret mihi crede & manus & fides;
Eſt qui ſi proavûm monſtret imagines

Vt-

Varius per veteres, undique & atria
Exornet Pario marmore, & omnium
Majorum ſtatuis, ordine dictitans
Longè facta virum, quique ſecuribus
Ornatus fuerit, qui Capitolio
Olim claruerit curribus aut equis,
Aut qui pertrepidis tempore civibus
Dictator patriæ conſulit anxie.
Illis quippe viris ſe ſimilem putet,
Tamquam gloriolæ pars ſibi ceſſerit
Heredi miſero: ha conſpice degener
Quid dignum facias laude & honoribus,
Dignum quid titulis, dum Siculis vigil
Pernoctas dapibus, dumque Corinthiis
Vaſis es ſtupidus, dum Sybariticum
Fingis Smindyriden, penſaque dividis
Ardens Aſſyrias, mollia, pellices.
Sed jam Muſa procax carpere deſine
Noſtras delicias: non tibi jambicis
Armatum Pariis pectus, ut incites
Dentes Archilochi, ſi quis erit gravi
Affinis ſceleri: quin age harundinem
Auratam pharetra prome; oculos, manum,
Tende, & propoſito limite inhæreat
Telum, dum feriat: quid? generoſitas
Hic ſi nulla ſuis parta laboribus,
Carpat, porticibus dum ſedeat piger
Nulli arti datus, & militiæ aut domi,
Nec noſtras Arabis navita odoribus
Res mutet, neque quærat ſale quid rubro
In conchis lateat; quid mare & Indicum
Rugoſi piperis mittat: eburneis
Fulcris unde elephas venerit aptior;
Nec duri chalybes ferrea triſtibus
Bellis arma parent, nullaque inertium
Demum cura ſibi pectore, dummodo
Spinther perniteat, notior ut ſatis
Ignotos alios ducit, ut Hercule

Sit forti Endymion, clarior aut ape
Frugi fucus iners, tibia quod mea
Non laudat. Mage sed justus & integer
Si quis cum fuerit, publica legibus
Firmet jura sacris; tum sapientia
Præstet, non dubitet pro patria & mori,
Plebei ut Decii, Mucius & suæ
Vitæ prodigus, aut fortis Horatius
Nulli nequitiæ deditus, & bonis
Drusus Scipio sit moribus, & Xeno.
Crates marmoreus frigeat ut lapis,
Quamvis Paryna suis blandula amoribus
Illum sollicitet, corpore quæ graves
Nudato potuit fallere judices,
Hunc duco generosum, hunc ego nobilem,
Quamvis fictilibus cœnet, & in genus
Nullum se referat; nam generositas,
Virtus & probitas veraque & unica est;
Illis quin potius nata parentibus,
Virtutem sequitur, umbra velut; neque
Fortunæ trahitur, corporis aut bonis.
Quod si divitiæ cui superent novæ,
Clarus sit patria, & sanguine clarior,
Nec dotes animi, corporis aut tamen
Illi deficiant, gaudet & omnium
Virtutum aureolos carpere vertices,
Ut tu Cosme decus gentis Etruriæ
Laurentique facis; desinat amplius
Velis Oceanum currere, nam mare,
Ultra, quas posuit durior Hercules,
Metas, navigiis est male pervium.

Ad Maffejum Vegium.

Felix, tartara qui nigra
  Ditis non tremuit nec Rhadamantium
  Horret judicium, sua
  Fidens mente bona; nec sibi conscius

Ullas pertimuit minas
Insani maris, & lætus & impiger
Currens per stadium, & datam
Fatis, curriculo pervenit ad diem.
Felix, qui bona Diis data
Contentus, placida corripiens manu,
Summo sacra facit Jovi;
Et numquam queritur quod sibi sors mala
Contingat, miser aut nigro
Vicinam segetem lumine conspicit.
Quamvis pernimium sua
Messis fertilior ruperit horrea.
Felix, qui ingenio bono
Immensis tenebris invenit abditum
Verum, nec populi levis
Curis, aut studiis dicitur inscius;
Non illum ambitio, aut honor
Torquet tergeminus; fratribus aut piis
Sævas intulerit manus
Audax, divitiis insatiabilis,
Sed semper choreis juvat
Musarum cupidum nectere brachia
Nymphis & Satyris simul;
Tum certare lyræ carmine consono
Thebano mage, seu mage
Lesboo cupias, Tejo aut, quibus
Princeps in Latio doctus Horatius
Usus, sæpe meas canens
Dulci dum numero ferit
Aures, continuit carmina fistula.
Te, Vegi, similis furor
Nuper corripuit, scribere disticha
Dum tentas avidus mihi;
Sed jam non humilis, jam pede Homerico
Heroas canis; & feram
Reddis non licitis Colchida amoribus:
Jam jam non peries, fides
Nobis si qua manet: jam tibi laurea

Va-

Vati, nec levis auguror,
Si non posteritas venerit invida,
Aut ingrata laboribus,
Cinget sic merito tempora Delphicâ.

In Fortibracium.

Hostibus in mediis fudi cum sanguine vitam,
Neglectoque solo Romanæ condor in urbis.
Ergo quid innumeras acies stravisse sub armis,
Quid populi gentesque juvant, urbesque subactæ?
Quid mihi majorum tituli, prolesque superba,
Fortia quoi forti fecerunt Brachia nomen,
Quod Capuæ princeps, quod Regia signa tenerem,
Reddiderim patriæ longo post tempore cives.
Vile caput jaceo, tantum sed dedecus absit
Care nepos: patrio reddas mea membra sepulchro.

Aliud.

Dum mediis turmis perfusus sanguine luctor,
Sternor, & in vili contegor umbra solo.
Ah pudeat gentes domitas, urbesque subactas
Victoris clarum turpe jacere caput.
Fortia quid prosunt majorum nomina prolis
Brachia, nunc titulis nomen inane meis?
Quid mihi quod princeps Capuæ, quid Regia signa,
Si modo neglecta membra gravantur humo?
Sed tu, care nepos, patrio nunc ossa sepulchro
Transfer, & hæc saxo carmina nostra dabis:
Braccius est nomen, patria estque Perusia, cives
Restitui patriæ, contegor hoc tumulo.

In psicharpaga murem.

Qui cineres parva quæris condantur in urna,
Accede, & propius pellege fata mei.

Tris

Tris miseros natos nostri genuere parentes:
Muscipulæ arreptus morsibus ille fuit.
(Proh scelus!) ast alius laqueo deceptus, & arte,
Dum tenui lardum stringere dente cupit.
Me nimium facilem dum vectat rana per undas,
Hydro fatifero territa mersit aquis.

BENEDICTI MASCHIANI

PISANI.

Famam Poëtarum perennem asserit, cetera tempore consumi, ad Hieronymum Roncionem.

QUid petis in doctis memorande Hieronyme chartis,
Roncio carminibus nomen habere meis.
Non quamvis crebro nostris celebrere libellis,
Hæ tibi Pierides secula longa dabunt.
Non me inter sacros ausim numerare poëtas,
Nomen odoratis qui rapuere rogis.
Fluminis exigui fertur mea cymba per undas,
Vixque paludigenis tecta movetur aquis.
Quære alium cujus doctis cantere Camœnis,
Nam fluit ingenii parvula vena mei.
Felix qui celebris memoratur carmine vatis,
Numquam lethæas totus adibit aquas.
Hæc inter seros vivunt monumenta Nepotes,
Quæque nocent aliis tempora longa juvant.
Tempus Echionias potuit consumere Thebas,
Structaque Phœbæis mœnia celsa sonis.
At regina maris populos vulgata per omnes,
Terruit invictos Martia Pisa Deos.
Illa fuit quondam Sardois læta triumphis,
Scyllæos fertur perdomuisse canes.

Ille

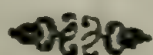
Illa eadem ſprevit balearis pondera plumbi,
Et valuit Solymis reddere jura locis.
Nunc extincta jacet miſerandis merſa ruinis,
Tempora Piſanis cauſa fuere mali.
Symirnæi ſtabunt longæva volumina vatis,
Dum geminos uret flamma futura Polos.
Aſcræumque ſenem ſemper mirabitur orbis,
Et qui Pellæo tutus ab igne fuit.
Si tamen horrendum fugiet mea fama ſepulchrum,
Parvaque poſt cineres Muſa ſuperſtes erit.
Laus tua ſemper erit venturis notior annis,
Quod tibi tam placuit gloria Theſpiadum.
Poſteritaſque tuos tollens ad ſidera mores,
Roncio quam muſis dicet amicus erat.
Quod tibi ſi ſimiles multos natura crearet.
Perpetuo Aonii viveret amnis honor.
Furtaque non eſſent, nec Amor furioſus habendi,
Namque eſt a vitiis docta Minerva procul.
Qualiacumque damus, rudibus perarata tabellis,
O utinam læta carmina fronte legas.

Dominam amicis chariorem urbanaſque delicias ruri præponendas.

Quem modo virgineæ mulcebant otia Senæ,
Me tenet hirſutis aſpera villa rubis.
Quemque coronabant chari doctique ſodales,
Nunc rigidos montes duraque ſaxa ſequor.
Hic non Mænii vates, ſociumque catervæ;
Amiſſa eſt oculis Deidamia meis.
Iſtud Achæmeniis fixit mea pectora telis,
Debet amicitiam vincere talis Amor.
Si forte in noſtris laqueis, Neptunius heros
Rideret chari fœdera Pirithoi.
Cur Agamemnonium Pylades dilexit Oreſtem
Si quæris: tanto liber amore fuit.
Per nemora erramus ſoli rivoſque ſonantes,
A ſævo veluti dama reperta cane.

Ta-

Talis Mimalion Tegeis vixit in antris.
  Oh pereat ſi cui ſordida rura placent.
Atria me capiunt urbis teneræque Puellæ,
  Quæque tenent magnos aurea templa Deos.
Quis pecudes inter vivat ſimaſve Capellas,
  Montaniſque velit tecta propinqua rubis?
Miratur quiſquis fæcundi munera ruris.
  Miratur fateor, ſed fugit illa tamen.
Carmina dum Romæ caneres laſcive Tibulle,
  Laudabas humilis tegmina parva caſæ.
Quicumque ille fuit, cinxit qui mœnibus urbes,
  Nos voluit ſævis diſſociare Feris.
Sed nobis vivunt urſi fulvique leones:
  Ah demens quantum vanaque Turba ſumus.
Attamen hic colerem lapidoſi culmina montis,
  Si mecum dulcis Deidamia foret.
Ponite me octipedis qua fervent brachia cancri,
  Quave rigent getici frigida plauſtra poli.
Atque ubi Tænariæ ſurgunt fera ſaxa Maleæ.
  Quaque vorat Siculas ſæva Charybdis aquas.
Stabimus hic (ſed ſit mecum meus ignis) in oris,
  Et ſi quid latus durius orbis habet.
Dum loquor, ingentes urunt præcordia flammæ,
  Et quatiunt pectus Gnoſia tela meum.
Ante ignota vagæ fuerat Venus impia menti.
  Sed quantis pœnis penſitat illa moram!
Nunc mihi ſuccurrit raræ nova gratia formæ,
  Quæ juncta eſt clari dotibus ingenii.
Perpetuo manſura meis o forma medullis,
  Hei mihi cur noſtro lumine ſemper abes?
Dum nos per colles ſalebroſaque ſaxa vagamur,
  Ante oculos venit non ſemel illa meos.
Rupibus his peragam totum miſerabilis ævum.
  Semper eris nobis dulcis Amica procul?
Aut cito Romuleæ ſpectato mœnia Senæ,
  Obruet aut vultus ruſtica terra meos.

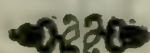

Effuge Calliope, nostrosque relinque penates;
Nam modo nec vates, nec tua turba sumus.
Olim Pieriis egi sub rupibus ævum,
Castalio solitus fonte levare sitim.
Nunc mea Cæsareæ circumdant tempora Laurus,
Et capiunt trepidos atria nostra reos.
Hæc ego: tum quatiens gravibus sub pectore pugnis,
Emisit tales Calliopea sonos:
Ergo ego Mæonio quondam tibi carior auro,
Effugiamne tuos, dure poëta lares?
Impie, quid facies ipsi crudelius hosti,
Immemor es doctas te coluisse Deas?
O quoties nobis sacræ dixere sorores,
Hunc juvat in rauco verba tonare foro.
Hic Aganippeos tandem ridebit honores,
Præfertur nostris Bractea fulva choris.
Ast mea prægrandes solvebant ora cachinnos,
Ludebantque novi talia dicta sales.
Non semel hoc dixi: miseros lusura parentes
Volvitur invita pagina longa manu.
Qui fuit Aonidum teneris mirator in annis,
An poterit talem deseruisse gregem?
Ante diem terris Titan lustrabit Iberis,
Firmabitque vagas candida Luna rotas.
Non horam nobis posset spirare relictis,
Terga dabunt divis æmula jura novem.
Nunc mihi verbosas audes præponere leges,
Ut nitidas ornent aurea vincla manus;
Et rubeant Pœno radiantes munere vestes?
Mens hominum quantis volvitur in tenebris!
Dic mihi mentis inops, nisi sis post fata superstes,
Quid juvat ingentes quærere divitias?
Quas celebras omnes consument tempora leges,
Vaticinor, multos non superesse dies.
Mirantur veteres mores, hominesque, Deique,
Namque novam damnant omnia barbariem.

Urentur vestro Perusina volumina sæclo,
  Urentur longæ Jasonis Iliades.
Mæonides vivet nullum moriturus in ævum,
  Et qui Dardanii concinit arma ducis.
Tota cohors vatum cunctos mansura per annos,
  Ingens perpetuo tempore nomen habet.
Forsan quæris opes? satis est quod rure paterno
  Non pauci subigant jugera culta boves.
Occupat humanas operosa pecunia mentes,
  Nobiscum stygias non subitura domos.
Illa fugat toto Cirrhæas orbe sorores,
  Virtutesque hominum subtrahit ex animis.
Mortales auri cæco capiuntur amore,
  Hinc tamen est vestris omnis origo malis.
Si te fata vetant salebrosas linquere chartas,
  Non cedant scriptis scripta vetusta novis.
Nos quoque (si tantis poteris secedere curis)
  Cantent Bistoniæ dulcia plectra Lyræ.
Sic adversa tuis non sint pia numina votis,
  Et vivas Pylii tempora longa senis.

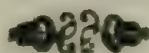

BENEDICTI MENZINI
FLORENTINI.

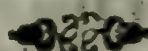

De infelicitate terreni Amoris. Ad Equitem Naldinum.

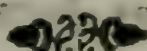
SÆvè puer quem cuncta timent fera bella moventem,
  Torquentem tenera fortia tela manu;
Et qui fluctivago regnantem Nerea ponto,
  Diceris, & superos sollicitare Deos;
Cujus & imperium sensit quoque tertius hæres,
  Pallida Tænariis qui juga flectit equis;
Improbe carminibus jam divexabere nostris,
  Dum facit alternum docta Thalia pedem.
Ipse dolos, fraudesque tuas ulciscar oportet;
  Oh veniam læso det mihi quisquis amat.
Nam, memini, quondam fallacia vincla subivi,
  Et dedimus victas in tua jura manus.
Vestra dii pietas; duros confringere nexus,
  Et potui celerem corripuisse fugam.
Quis neget ergo mihi, pleno velut agmine in hostem
  Prodire, & vires exeruisse meas?
Ibimus, & nostræ fuerit nova gloria dextræ,
  Quòd magnis ausis non facit illa moras.
Interea, Naldine, suos natura recessus,
  Cui dedit arcana noscere posse fide;
Si vacat, hæc olim properata libentius audi,
  Et juvet Ascræis incubuisse choris.

Ocia,

Ocia, deliciæque & Massica dona Lyæi,
  Idalio vires illa dedere Deo.
Illa Cupidineis acuerunt spicula telis,
  Admorunt sævas & magis illa faces.
Urimur hinc miseri, per vulnera mille venenum
  Ducimus, & mentem sauciat inde furor.
Hinc crebro superos, hinc lamentamur & astra;
  Astra quidem nostris non operata malis.
Ah querimur frustra quòd nos devicerit hostis;
  Hostibus ut vincant scilicet arma damus.
Namque ubi Thessalicis erravit montibus heros,
  Quo sua Phyllirida gloria parta seni;
Non illum potuit fallax mulcere voluptas,
  Cumque sua in juvenem Cypride fusus Amor.
Firmabat duro crescentia membra labore,
  Et decor est membris additus inde novus.
Quin & formosas fertur sprevisse puellas
  Implicitus studiis, casta Diana, tuis,
Mænala perlustrans sævos modò proruit apros,
  Aut timidos lyncas irrequietus agit.
Aut nemora, & sylvas umbrosa indagine cingit,
  Aut celer Æmonio tesqua fatigat equo.
Sæpe etiam Oebalio vel diffidit aëra disco,
  Vel jaculo fines præteri sse juvat.
Vel celebrata illi fumosa Palilia saltu,
  Vel victa est volucri turba petulca pede.
Talibus illusæ periere sub artibus artes;
  Et sua promeritæ præmia laudis habet.
Victrices juvere illi per tempora lauri,
  Nullaque de tanto palma relata viro,
Idalis imbellem dicta est damnasse pharetram,
  Et fregisse dolens spicula turpis Amor.

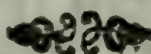
Nunc cibus, & vini nos largior obruit usus,
  Statque coronatus nocte, dieque calix.

Sirius exhorrens algentis frigora brumæ
Te videt alpinam ferre Lyæe nivem.
Jamque peregrinis pretium quoque fecimus efcis,
Quas vehit Eoo picta carina mari :
Amplius haud noſtris ignota Peruvia menſis,
Et jam quod placeat terra Sinenſis habet.
Vix dubiæ auſpicium famæ ſi fecerit aura,
Ad ſe pontigradas advocat illa rates.
Protinus Auſonio deducitur anchora portu,
Concipiuntque leves candida vela Notos.
Oh illa horribili deflagret fulmine puppis,
Præda ſit undiſonis ludicra vorticibus.
Illidatque vadis, atque aggere cincta profundo
Torpeat, & cæcis hæreat in ſcopulis.
Illa & Tyndareos, ſplendentia ſydera, fratres,
Nec queat Arctoi cernere ſigna poli;
Quæ trahit extremo damnoſas litore merces,
Oh nimium noſtris officioſa malis.
Jam ſat erat ſedare famem vel ab Ilice nigra,
Jam ſat erat miſeram fonte levare ſitim.
Deliciæ fuerant, ſi preſſo ruſtica lacte,
Et foret Hyblæo menſa onerata favo.
Arbuteos fœtus, pendentia mora vepretis
Præbebat caſto Nais amata viro.
Cinnama odoratis ſed nunc vectantur ab Indis,
De frutice & juglans carpitur Aſſyrio.
Inde ſibi vires reparant Amathuntia tela,
Altius & miſero fixa manent jecore.
Stulte quid obſtupeas, dum nutrimenta favillæ
Subdis, in ardorem proxima cuncta rapi?
Ætnæo jam nulla foret de vertice flamma,
Pabula ſi flammis deneget Ætna ſuis.

Jam leges, natura, tuas dum culpat amator,
Proiicit in ſanctos non bona verba Deos.
Hi facile in teneros formarunt pectus amores,
Et prona in labem corpora noſtra ſuam.

Nec

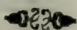
Nec mihi de folido conflarunt ære medullas,
  Afpera nec gelido ftat mihi corde filex.
Afpice quæ fuerit formæ vis; inclitus auro
  Et Salomon trabea cinctus amore perit.
Hoc perit igne pater, fteterat cui celfa Sionis
  Regia Jeffæis nobilitata viris.
Et nos Hyrcanæ non preffimus ubera Tygris:
  Flectimur, & duro cedimus imperio.
Hæc ais ah demens, qui noctu pervigil adftas,
  Sub trifti ducens tempora dura Jove.
Nec glacialis hyems, nec te nimbofus Orion
  Terret, & Æoliâ flamina miffa domo?
Ah quoties primus croceæ Pallantidos ignis
  Te vidit duras ante jacere fores.
Et formidatis longùm perftare fub armis,
  Et ferre invifæ tædia pigra moræ,
Dixifti quoties: Rerum fpes una mearum
  Cynthia languenti, quam precor, affer opem.
Affer opem mifero, viden ut mala frigora lædant
  Corpus; at ipfa tremens effugit ore anima?
Illa tuos queftus, & carmen inutile rifit;
  Rifit & effufas fupplice ab ore preces.
Hæc tolerare potes, vel fi pluvialibus auftris
  Decidat adverfo fœda procella polo.
Nec tibi fubfultant trepidâ formidine fibræ,
  Si quando obliquus Juppiter intonuit?
Ferre potes miferos difcrimina fæva labores;
  Et quereris vires non fatis effe tibi?
Fortis & in Vitium, tenui præcordia cera,
  Atque ais e fragili corpora ducta luto?
Quam malè de proprio cenfebis crimine judex,
  Qui tibi fic, vitio vel renuente, faves?

Sed leviora puta quæ diximus: accipe quod te
  Fecerit in voces protinus ire meas.
Ipfe ego plorantem vidi per compita matrem
  Lædentem tremulas ungue furente genas,

Illa & femineo complebat cuncta tumultu,
  Qualis in Æmonium Thyas adacta jugum.
Aut quale Heliades puerum Phaëtonta sorores
  Clamarunt ripis nobilis Eridani.
Nec deerat canis injuria sæva capillis,
  Et scissa indicium palla doloris erat.
Mæsta exundantem fundebant lumina rorem;
  Tundebant miseræ pectora nuda manus.
Quis neget hoc matri? dulcem per vulnera natum
  Audiit immiti procubuisse nece.
Ille quidem tota jacuit spectabilis urbe,
  Planxit & invisam sanguinolentus humum.
Quam visu horribile? stupidi simul oris hiatus,
  Et simul exangui lumina plena metu.
Et demissa silet frons, & riget horrida cervix:
  Nil non funestum turpe cadaver habet.
Vilia suffuso maduerunt membra cruore,
  Oblita & immundo est pulvere cæsaries.
Quærenti caussam, quidam mihi talia reddit;
  Occidit hic spurcæ captus amore lupæ.
Ecce vides illi non mæstum præfica dicit
  Carmen, & extremum non pia turba vale.
Non illi cognata manus vaga lumina condit,
  Membra nec hexaphoro nobiliore locat.
Ordine non longo lictores funeris atri
  Stant illi; versas nec tenuere faces.
Hoc habet exemplum qui vim non novit amoris,
  Monstrato valeat liber ut esse malo.
Nam dum conveniunt temeraria turba procorum,
  Concupit & noctem quilibet esse suam:
Hinc rixæ primum, mox jurgia, denique ferro
  Sæviit, intentans vulnera, cæca manus.
Prœlia purpureo Pallantias igne diremit,
  Diffugere alii protinus, ille jacet.
Ille jacet, tua qui sequitur dum castra, Cupido,
  Hoc sibi non nota miles ab arte tulit.

Finge quòd exitii ſperare pericula tanti
  Te vetet in crimen mitior ira Dei.
Quis poterit fando morbos nunc ire per omnes
  Qui nova lethææ ſemina fraudis habent?
Congeriem citius numerabo, ſidera, veſtram,
  Lactea queis cœlo ſemita cuncta nitet.
Aut, quæ diverſis vaſtum per inane figuris
  Corpora volvuntur, dinumerem citius.
Dinumerem citius Sigeia ad litora fluctus,
  Quos agit ex imis unda refuſa vadis;
Quam quæ proveniant petulanti e Cypride damna,
  Sint licet externis ſæpe adoperta bonis:
Mille miſer, poteris vitæ ſubiiſſe pericla,
  Mille tibi Veneris damna parabit opus.
Syphilis, & podagra eſt, Paralyſis, Rheuma, cerebro
  Illapſus membris qui fluit humor iners.
Tunc non Aſclepj, totæque Machaonis artes
  Profuerint, Coi non monumenta ſenis.
Non quem clara dedit magnum Verona Poëtam,
  Qui medicâ ſerpens corrigit arte malum,
Et quem laurigeris cingentem tempora ſertis
  Vel tibi non renuas, docte Catulle, parem.
Plurima formoſæ fient tunc vota Saluti,
  Sed fuerit votis non reditura Salus.

Æger erat ſimili tractus ſerpigine morbi,
  Conſtituitque bonis ponere thura Deis.
Audierat Phœbum turbæ præeſſe medenti,
  Atque ipſum artifices ſæpe adhibere manus.
Allevet ut morbum patrios liquiſſe penates
  Ardet, & hinc molles pergere ad Jonios.
Jam ſupplex aris ſacros imponit honores;
  Jam latices libat, fundit & ore preces,
Phœbe pater, ſancto luſtras qui lumine terras,
  Quo ſua ſunt claris munia ſideribus;
Quo ſine non ullis vis ignea rebus ineſſet,
  Non lux concreto purior igne foret.

Qui

Qui genus humanum, pecudes, pictasque volucres,
Cunctaque camporum germina Phœbe foves;
Qui reparas vires, laxos qui comprimis artus,
Diceris & Stygium fallere sæpe senem;
Et quem gramineis succis voluere potentem,
Pharmaca qui nostris diluis apta malis.
Aspice me, quem languor habet, cui corpora tabo,
Infecit pellax, & malesuada Venus.
Quod si dive, preces dura minus abiicis aure,
Aureus in sacro conspiciere tholo.
Risit, & arcanæ prospector mentis Apollo
Frustra ait, ah demens, numina sollicitas.
Si, quidquid morbi Phœbæa demitur arte,
Crimen te rursum restituisse juvat.
Et verum dixit; quis enim non vera loquutum
Credat, & a falso semper abesse Deos?
Hæc modò si teneas, qui tristia pocula Circes
Sic bibis, ut gelidas Cervus anhelus aquas
Jam tibi, quæ Vatum sunt argumenta canentum
Ridendi haud fuerint fabula plena joci.
Græcia carminibus visa est lusisse; sed intus
Quod valeat mentem flectere carmen habet.
Carmen habet, dulci possis quo nectare mores
Spargere; siderea vir statuende domo.
Carmen habet, quanto cumuletur fasce malorum
Credula quæ in vitium turba proterva ruit.

In Podagram.

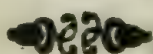
Olim cum Podagra gratam sibi quæreret ædem.
Erravit multis irrequieta locis.
Scilicet in rebus durum est angustia telum,
Ingeniumque artes cogit inire novas.
Camporum glebosa petens, & florea rura,
Aspexit luteæ culmina parva casæ.
Ambigit, & dubio figens vestigia gressu,
Nunc pavidum profert, nunc revocatque pedem.
Quid faciat? dolor hanc urget; requiescere tentat,
Sed piget in nuda ponere corpus humo.

An-

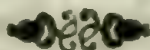
Angusti subeamus, ait, data limina tecti;
  Nam minor est vulgus delituisse pudor.
Vix ingressa videt duri instrumenta laboris,
  Armaque non ullo squallida facta situ.
Tribulaque & trabeas, pando & curvamine falces,
  Et pendere suis splendida aratra jugis,
Ut vidit, diris atrocibus exsecratur
  Ipsa locum, & voti vix meminisse velit.
Jam remeare cupit, longè quàm liquerat, Urbem;
  Atque vicem sortis rursus adire novam.
Nec spes vana fuit; qua pars est clarior urbis,
  Prospicit excelsæ tecta superba domus.
Stant ibi Mygdonio dissecti marmore postes,
  Et foribus limen perstrepit ærisonis.
Sidonioque rubent satiata aulæa cruore,
  Totaque barbarica regia splendet ope.
Accessit; magnosque lares dum sedulà lustrat,
  Jam sua persentit gaudia pectus iners.
Protinus hæc secum; hic demum consistere fas est;
  Aptior in tota non erit urbe locus.
Protrahere in multam fas his convivia noctem;
  Ducere & annoso pocula plena mero.
Hic mihi formosas dabitur spectare puellas,
  Et puer a Nilo porriget ipse scyphum.
Hic ego prædulci, longùm satiabor amore,
  Ebria me circum stabit amica cohors.
Et mihi blanditias faciet; dabit oscula labris,
  Oscula queis omnem demat amaritiem.
Nec deerunt molles oblectamenta choraulæ,
  Cynthia nec blandam pellere docta chelyn.
Sic ait; at postquam cœpit marcescere luxu.
  Sævior in nervos ingruit atra lues,
Jam nova nodosi geminantur vincula morbi;
  Jam nequit ingrato crura levare toro.
Imo in vase sedet serò gustandus amaror,
  Nectareus quamvis sparserit ora latex.
Diffugere levi fallacia gaudia penna;
  Ex illis reliquum nil, nisi quod doleat.

Po-

Pocula nemo bibit, quæ ſcit nocitura palato;
  Hæc tamen innumeri vel nocitura bibunt.

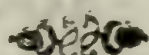
Prætereo plures primævo in flore juventæ,
  Queis erat ore nitor purpureumque decus.
Amiſere ſuæ donum peramabile formæ;
  Obſedit roſeas tabida cruſta genas.
Pallidus & miſeris confecit corpora marcor,
  Corpora decidua candidiora nive.
Non illi annoſæ limen tetigere ſeneɛtæ,
  Nec Pylii norunt qui foret oris honos.
Imo illos vidi crudeli morte peremptos
  Vilia præpropero tradere membra rogo.
Sæpius ah genitor dum natis oſcula libat,
  Eſte, ait, afflictæ ſpes rediviva domus.
Creſcite, & in viridi lætentur germina ligno,
  Quale ſolet pomis arbor onuſta novis.
Dixit, at in viridi ſucciſa eſt germine planta,
  Amplius in viduo nec fuit illa ſolo.

Vix ea fatus eram: coram ſtetit inclita Pallas
  Ambroſias fulva caſſide preſſa comas.
Haſtam dextra tenet metuendam cuſpide ſæva,
  Et clypeus lævæ nobile pondus erat.
Illa quidm liquidum demulcens aëra voce;
  Alloquio Vates non abigende meo.
Perge, ait, exitium facili monſtrare juventæ;
  Sic tibi ſtet viridi Daphnide tectus apex.
Nunquid fœda Venus miſerorum corpora tantum
  Læſerit? ah majus, quod malè perdat, habet.
Partem animæ æthercam, in mentem graſſatur: & ipſas
  Ingenii vires altius ire vetat
Ah quota pars juvenum nemoroſo in vertice Pindi,
  Et foret Aoniis gloria rara jugis.

At-

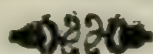
Atque audituras traherent ad carmina Musas,
  Carmina funereum non subitura diem.
Ast illos Erycina ferox illexit amore,
  Jussit & immiti subdere colla jugo.
Conentur licet æratos abrumpere nexus,
  Nexus qui firmet fortior usus erit.
Ergo ego quæ poteram clarum super æthera mentes
  Tollere, Acidaliæ vincor ab arte Deæ.
Dixit & ante oculos velut indignata recessit,
  Percuiit & vultus mobilis aura meos.
Et bene, quod Virgo patrio citò reddita cœlo es,
  Telluremque imam non reditura fugis.
Hic quoque si degat cœlo delapsa sereno,
  Hic quoque Virginitas vix modo tuta foret.
Sed tua sacra fero, Pallas; mihi gratior uni,
  Da tua nunc nostrum jussa sequatur opus.

Ah miser insano qui se committit Amori,
  Incidit & casses, sæve Cupido, tuos;
Sordidus & vitiis, & probris undique opertus
  Inde sui labem contrahit ingenii.
Non satis innumeras sævire in corpora pestes,
  Ni quoque in infandum mens sit adacta malum.
Quid mihi Caucaseo pendere Promethea saxo,
  Invictumque stupes tempus in omne jecur?
Et fixos manibus clavos, & fortia vincla,
  Membraque perpetuo torrida facta gelu?
His graviora pati miserabile vulgus amantum
  Idaliæ cogunt sceptra superba Deæ.
Nulla quies animo, ceu quum mala saga susurro,
  Devovitque suis pectora carminibus.
Impia cantatas exurit flamma medullas,
  Qualis in Oetea sæviit ante pyra.
Hinc patrii subeunt animos oblivia cœli,
  Nec sedet in casto pectore relligio.
Non pietas cordi, nulla est reverentia legum,
  Cui Venus ardentes admovet ipsa faces.

Cun-

Cunctorum inventrix scelerum vesana libido,
  Ingenii atque hominum maxima pernicies.

Sed tu, dius Amor gemino de lumine lumen,
  Alme Deus, summi fons & origo boni;
Tu mihi divino sensus tu flamine lustra,
  Et mentem sanctis ignibus ure meam.
Scilicet hi poterunt felicem ducere vitam,
  Quorum casta tuo numine corda calent.

Christinæ Svecorum Reginæ Panegyricus.

Mentem hominum quantâ divini Numinis aurâ
Afflari deceat, quanto & molimine ferri,
Largius ut claris exuberet undique factis,
Et se cognato deducere semina Cœlo
Approbet ingenio, contestatumque relinquat,
Exemplo, Christina, tuo præsentia sæcla,
Et pia posteritas vestros mirata triumphos
Agnoscet; nec erit magnarum oblivio rerum.
  Certè ego, Romuleas postquam devenimus arces
Auxilio Phœbi, & fatis melioribus acti;
Vidimus & flavas Tyberini fluminis undas,
Quas circum ludunt arguto gutture Cycni,
Et resonare docent florentia rura Maronem;
Vidimus & moles, atque ardua templa Deorum
Dædaleæ monumenta manus, minitantia celsis
Nubibus, & mediâ attoniti spectavimus Urbe
Tot decora alta virûm, tot ductas ordine pompas,
Et quæ clara sibi potis est Insignia virtus
Congerere, externi non amplius indiga cultus;
Omnia quum meditor, vestro Christina, favore
Hæc tamen aucta magis, magis & splendescere novi,
  Ac veluti innumeri roseâ de lampade Phœbi
Erumpunt radii, quibus unda, & flabilis aër
Pellucent, vario pinguntur & arva colore,

Et viridî rident gemmantia prata ſgmaragdo,
Cunctaque terrarum facies hilareſcit, & æther,
Et mare velivolum; debent tamen omnia Phœbo;
Sic quidquid magnum, quidquid mirabile, quidquid
Egregium ſpectaſſe datur, de ſidere veſtro
Prodire, inque ipſum ſic vidimus uſque refundi.
Sed velut in pratis Virgo properare corollas
Dum cupit, & blandæ quærit ſibi frontis honorem,
Tot varios inter rutilantia ſidera flores,
Quem niveâ carpat dextrâ, quem præferat, aut quem
Judicet eximiæ ſplendorem adjungere formæ
In dubio eſt, inopem felix & copia reddit;
Haud aliter laudum creſcit mihi tanta tuarum
Materies, rerumque adeò mihi ſuppetit uſus,
Ut partes animus jam ſeſe verſet in omnes
Et ſeſe officio jam ſentiat eſſe minorem.
Oh propriis fœcunda bonis! facit aurea Virtus
Ipſa tibi pretium: quidquid quæſiveris extra
Te minus uſque foret. Fulvo diademate frontem
Vincire, & ſceptro dextram exornare potenti
Sint pretioſa aliis, ſuperoſque imitantia Divos.
Tu majora putas animo ſuper ardua niti,
Eximioque tibi ſtatuiſſe in pectore regnum
Firmum, inconcuſſum, æternoque perennius ære;
Nam poteras latè populos ditione tueri
Arctoaſque acies, inque aſpera bella phalanges
Duxiſſe: & memini ut patriis e ſedibus olim
Excìta hoſtiles compleſti milite campos;
Ut virtute animi, galeâque inſignis, & haſtâ
Romanas Aquilas, & frangere Theutonas armis
Auſa es, & invicto concurrere viribus Orbi.
Hæc potuiſſe ſatis: celso de vertice Pindi
Quæ fertis pia ſacra Deæ nunc volvite facti
Eximii ſeriem, recolet quod fama ſuperſtes.
Æthereo noſter quum jam Sol aureus axe
Sidereis hucuſque choris ſua jura dediſſet;
Auricomum poſuit rutilo cum ſyrmate lumen,
Rem miram! patrioque libens conceſſit Olympo.
Sci-

Scilicet ut summum coleret super omnia Solem,
Ille suos currus, agilesque remisit habenas,
Major & hæc, inquit, moderamina Phœbus habeto,
Cui superum mentes, chorus ancillatur & omnis
Cœlituum, dio spargentes nectare flores,
Dum plaudunt rerum Domino, Regemque salutant.
Sic tua te, ingens Herois, pulcherrima Roma
Et Trabea, & sceptro miratur spontè carentem
Parères ut tota Deo; sed fortè videris
Dum solium sprevisse, animo majora petisti.
Nam mortale genus tunc se præstantius esse,
Nobiliusque docet, quum sese tollit ab imis
Sedibus, & rapidâ sublatum mente per auras
Auctori placuisse suo vehementius ardet.
Nec sceptra Isacidum, nec quæ Nilotica tellus
Tot Regum monumenta colit; non Persidis omnes,
Non quas nutrit opes prænobile litus Erythræ;
Argivi non rura soli felicia; non quod
Protulit Imperii magnum gens Romula nomen,
Præ eximio fuerit cuiquam spectabile regno,
Quod virtus dare sola potest, quodque approbat æther.
Hinc tibi vocales Parnassia cura Poëtæ
Fundunt grande melos, tantas & dicere laudes
Uno omnes ore exoptant, nec gratior ulla est,
Quam, quæ de vestro signatur nomine, Laurus.
Scilicet æterno vivent in carmine vates,
Dum tua gesta canunt sæclis spectanda futuris,
Et varias animant dulci spiramine formas.
En video ut niveis fertur subvecta quadrigis
Cana Fides triplici frontem redimita coronâ,
Et quæ sidereâ de majestate refulget.
Illius auratas prætendit dextera claves,
Queis Pater Omnipotens, ne non solemnia summi
Jussa forent gnati verbis sancita verendis,
Et valvas aperire dedit bipatentis Olympi,
Et manes cohibere feros, Erebumque profundum.
Parte aliâ decus astrorum pulcherrima mundi
Una salus Crux alma nitet, quam purpura Regis
Exor-

Exornat, noſcuntque ſuum fida agmina ſignum.
Tuque adeò ſacris nomen venerabile faſtis
Chriſtina, æterno laus acceſſura triumpho,
Poplite ſubnixo partæ monumenta ſalutis,
Sacrorumque Patrem colis ipſo in limine; & illi
Subiicis arcano perculſam numine mentem,
Subiicis & ſceptrum. Crux, o Crux aurea ſalve,
Salve Tarpejæ ter maxime Juppiter arcis,
En veſtrum ſequor auſpicium; præ divite regno
Sat mihi ſi vobis noſtra eſt addicta voluntas.
Nempe tuum firmat divûm Sapientia pectus,
Quæ ſimul ac magno mentem ſuccendit amore,
Sedibus hanc ipſam, & claris præponere Regnis,
Et ſummum didiciſti animi pietate trophæum
Inſtruere, ut præ te ſolâ nil majus haberes
Quicum præcipuum ad laudem certamen inires.
Vidimus hinc tortis fruſtra ſævire flagellis
Invidiam & manibus poſt lurida terga revinctam
Infremere, & fruſtra nigros agitare colubros.
Infremat illa licet, nigros agat illa colubros,
Uſque ſibi pœna eſt, quâ non habuere Tyranni
Majorem Siculi: non ſi Mezentius illis
Addaturque, trucemque illis Salmonea jungas,
Horribileſque thoros, ſævi & Buſiridis aras.
Scilicet hoc proprium eſt, ut grandia facta dolorem
Invidiæ pariant, ſtet magnis gloria factis.
Intereà victis dum te vaga ſidera monſtris
Expectant, juſtâque Poli plus parte relinquunt,
Hic juvet excultas Orbem illuſtrare per artes,
Et te Palladiâ præcinctam oſtendere Olivâ.
Nam veluti ex unâ trepidantis origine lymphæ
Plurima vena ſalit, variique ad plurima rivi
Ducuntur, facileſque trahunt, qua juſſeris, undas;
Seu Platani geniales, ſeu tibi Citrea Sylva
Forte riganda foret, biferque roſaria Pæſti;
Sic tibi, quæ exſurgit dio Sapientia fonte
Unica multiplici confert ſua munera ductu.
Ultima tantarum fuerit nec gloria rerum.

Quòd, te præsidium, ac decus artibus omne ferente,
Nunc quoque Praxiteles vivos de marmore vultus
Ducit, & effuso fulget Lysippus in ære;
Atque alii mutas animant ab imagine telas,
In dubioque est ars possit, naturane vinci :
Nam rerum generosa parens quum deficit, arte
Corrigitur, mancum & quidquid foret, auctius exit.
Nostraque Dædaleas mirantur tempora vires,
Quæ auxiliis crevere tuis, teque Auspice facta est
Ingenii, studiique omnis solertia major.
Sed quid ego hæc memorem? quot ab æthere purpureus Sol
Emittat radios; pluviis quot nubibus alto
Usque polo recidant imbres; Hyemalibus Austris
Quot sese agglomerare nives in vallibus Hæmi,
Aut Hebro soleant, ripisque binominis Istri;
Aut citius numerabo tuos, terra Attica, flores,
Aut volucres quot pascis Apes, Ligur inclite, vestris
Cedrina queis frondet silvis felicibus umbra;
Quam quæ divino congestæ munere dotes
Una omnes rutilant: tibi nil, Christina, relictum
Quod magnos animi non undique proferat ausus.
Jamque Polum scandis: jamjam super æthera summum
Proveheris, divûmque potes cognoscere jura,
Vertice & excelso terras spectare jacentes,
Atque inde humanis succurrere provida rebus.
Hîc quoque quanta fores visa est pulcherrima Pallas
Ore loqui, & Cyrrhæ tremulis quum sisteret undis,
Dicitur Ascræas quondam docuisse sorores.
Dum loquitur, sacræ cantu abstinuere volucres,
Quæ vada purpureis celebrant Heliconia ripis,
Continuitque sonum trepidantis murmuris ipse
Ambiguo erumpit qui vertice dulcifluus fons,
Atque auræ siluere leves, siluitque comanti
Fronde nemus, Laurique, & coniferæ Cyparissi;
Diva canit fatorum arcanum, ac talibus infit.
Tempus erit quum quis nostrum cognoscere Numen
Forte volens Grajas jam non properabit Athenas;
Sed

Sed te, Roma, petet. Felicia ſecula, noſtram
Queis Chriſtina feret monumenta per omnia laudem
Illa meas geret una vices: nam Dardana pubes
Palladio ceu tuta fuit, ſteteruntque ſuperba
Pergama, quæ lævo proſpexit lumine Juno;
Sic ubi Chriſtinæ placuit ſibi figere ſedem,
Illic firma quies; ſtudiis atque apta fovendis
Publica felici nituntur commoda fato.
Quumque illa abfuerit, retro collapſa referri
Omnia tunc videas: facient ſua vota Quirites,
Sed fruſtra amiſſam revocabunt vota ſalutem.
Oh mihi quam blando ſaliunt præcordia motu!
Ecce iterum in terris, iterum mea Regna videbo
In Latiis terris; celſæ Capitolia Romæ
Inclita dicentur traxiſſe ad Tybridis undam
Migrantes Grajo peregrinas litore Muſas
Ecce iterum mihi ſacra cohors, mea ſigna ſecuta
Militat, & mentis qua fertur concitus ardor
Seſe agit, & noſtrâ gaudet certare palæſtrâ.
Certandi genus egregium: ſeu quærere verum
In ſylvis Ecademi; almas torquere ſagittas
Seu juvet e Sophiæ pharetra; ſeu docta Lucreti
Tradita Romanis expendere dogmata chartis.
Num ſibi concurrant diſcordia ſemina rerum,
An volitent variis vaſtum per inane figuris
Corpora: numue ſuo libretur pondere tellus,
An circum magis acta rotet; num vivida Solis
Omnia componat, conſervet & omnia virtus.
Sic benè dum certat, dum magnis militat auſis
Auſpice te, Lauro frontem, Chriſtina, virenti
Præcinget, ſtudiiſque vigens Academia claris
Proferet æternum victrix per ſecula nomen.
Dixerat; & plauſu circum aſſenſere canoro
Aonii fontes, ſylvæque, atque antra repoſta,
Omnia fatidico quæ complet numine Dirce.
Quis tibi non plaudat, quæ diceris altera Phœnix
Et quæ præpetibus tranſcendis nubila pennis?
Namque tibi plauſere olim, Parnaſſidos undæ

Pectore qui toto latices hausere; nec illos
Terruit invicta asperitas, præruptáque saxa
Quæ de Pieriâ pendent minitantia rupe.
Illi seu vincto, seu vis sermone soluto,
In laudes, Christina, tuas impensius ire,
Et poterant niveis ferri sublimius alis,
Materiâ præbente novas ad carmina vires.
Seu decus, & formæ blanda, & generosa venustas;
Seu vis illa animi, totum quæ fulciat Orbem;
Seu dicenda foret majestas inclita frontis
Qua egregiè adsurgis; seu quam reverenter haberi
Debeat ille vigor, quo sese nobilis ira
Exacuit; novitque tamen subsidere flamma,
Mitior & fieri, necnon placabilis esse.
Nam veluti facies nitido redit aurea cœlo,
Undique quum fugiunt Boreali flamine nubes,
Quas pluviique Noti, & madidus collegerat Auster,
Candida sic rursum placidis stat gratia verbis,
Atque serenato remeat pax aurea vultu.
Seu mentis dicendus apex, quæ comprobet ortus
Ut generosa suos, jam dedignatur inanes,
Nec potis est animo imbelles admittere curas.
Hæc illi poterant fatis melioribus orti;
Hæc grandes illi poterant, quos æquus amavit
Juppiter, aut ardens evexit ad æthera virtus.
At nos exiguâ consueti ludere cymbâ,
Nos, quibus in pelago minus arrisere secundæ,
Nec nostris plausere leves conatibus auræ,
Deterimus forsan tenui sublimia cantu.
Parce ausis, Christina, meis, nec despice nostros
Qui tamen obsequio nunquam caruere labores.
Hæc te, Magna, decent; de Majestate remissum
Nam foret inde tuâ, modulo si expendere cuncta
Humano velles; nec te de gente Deorum
Agnosses, parili temnens incedere gressu.
Ecce vides, paucas aris imponit aristas
Messor, & eximii pars illa est ultima acervi,

Pla-

Placat & inde Deum: mentem nam Juppiter æquam
Aſpicit, exiguo quamvis & munere gaudet.

Ad Annibalem Albanum Clementis XI Pont. Max. Nepotem, quum Doctoratus inſignia acciperet.

Arma alia, atque alias artes, non qualia Mavors,
Annibal expediit divite ab Ingenio.
Scilicet egregiæ meditatur præmia Palmæ,
Ardua quà Virtus dulce recludit iter.
Ille alter, qui Romanas ſurrexit in arces,
Quid niſi ſævitiam, qua memoretur, habet?
Hac duce nam patrias olim juravit ad aras
Romulidis hoſtem ſe fore perpetuum.
At noſter placida arma movet, clementia tela;
Et bene promeritâ Daphnide cuncta fovet.
Ergo illi æratos ſublato cardine poſtes,
Hic ubi templa nitent aurea, pandat Honor.
Quippe triumphatas uni ſibi ſubdere mentes,
Gloria magnanimo eſt clarior Annibale.

Catonis Uticenſis Tumulus.

Ille ſuper cunctas quo clara eſt Utica gentes
Hoc jacet Auſoniæ gloria ſub tumulo.
Fama ingens quæ magna ſolet protendere facta
Spargit odorata florea ſerta manu.
Vitales auras mens indignata reliquit
Admiſſura nihil quod ſibi turpe foret.
Et de marmoreo vox exſilit alta ſepulchro:
Deſit libertas, jam mihi vita mori eſt.
Quis te, magne, Cato, proprio dum concidis enſe
Deneget invictâ procubuiſſe nece?
Quum tamen adverſæ nequeas obſiſtere ſorti,
Te, fortem, ſi quis dixerit, acta negant.

Laurentio Casonio Innocentii XI. Pont. Max. a Secretiori Cubiculo.

Laurenti, amico non tacende carmine,
(Nam quis te iniquo supprimat silentio
Doctum, integerrimum, & refertum moribus
Priscis, fidemque confoventem pectore?)
Si me fugacis urget ira temporis,
Nil turbor; ille se diutius quidem
Vixisse dicet, qui provectus ingenj
Virtute vixit, & favente Apolline.
Nam turba quamvis moliatur invida
Cladem, eminenti qui resedit vertice
Pindi, furores ille temnit improbos,
Lethique victor, sordidæ & plebeculæ.
Annosa Quercus ut jugosum Pelion
Firma insidet, nec sævientes impetus
Formidat Euri, nec superbus Arbiter
Arctoo ab Axe quos tumultus excitat.
Jam vorsa, sive prorsa fluat oratio,
Equos utrosque junximus docti jugo,
Seu patrio sermone, seu vis extero.
Anacreon jucundior melle Attico,
Virente myrto qui revinctus tempora,
Ille ille Etruscis sæpe mecum collibus
Gressum frequentans ludibundo carmine,
Alumne, dixit, hanc modo lyram accipe;
Dignatur hac te cantor ipse Cynthius.
Intactus & mî Pindarus non extitit,
Excelsa quamvis scandat, & per ardua
Exemplar ingens, sed viris ingentibus.
Ætas at inde dum propinquat firmior,
Majore mentes quâ vigescunt augmine,
Vatum priorum lance justâ expendere
Me scripta juvit, & venusta, & optima
Non quæstuosis indicare laudibus.
Nam semper ad pejora sunt qui proximant

Illic

Illic morantes, cœno ubi exhalat gravis
Æstus, reflatu pinguiore torpidi
Flores relinquunt, & rosera roscida.
Ut vera dicam, hos juvit excitarier,
Illi excitari siquidem per nos queant,
Natura pronis quos recurvat mentibus.
Mox & Poësin serio volumine
Defendimus, ne nos obesse moribus
Putent, minarum turgidi, qui territant
Urbes, & Orci Numina, & manes crepant.
Jam sive Amoris telo aduror igneo,
Aperta sive rura dulci arundine
Percurro, duras semper odi voculas,
Cethegus ipse quas repente respuat;
Et plana quæ sunt, limpida, & fluentia
Consector ultro, ut omnibus sim pervius.
Hinc nostra multi despicantes elevant,
Et garriunt per urbem, & aureas domos,
Forum, Theatra, porticus potentium.
Illorum ineptis haud ego mutor modis;
Viris probatis, & satis fidens mihi.
Haud mutor hercle: non si & alter Attalus,
Non si beatus dicar, atque lucido
Ostro mihi frons ipsa purpurasceret.

Michaëli Radzovio Sac. Rom. Eccl. Cardinali Regni Poloniæ Primati.

Postquam Romuleam accessit Radzovius Urbem,
Læcata est ripis Thybridis unda suis.
Nam quo Sarmatici consurgat gloria regni
Jam satis in tanto Principe nosse datur.
Ille suâ fulget radiatus tempora Lauro.
Atque illi auratâ in cyclade splendet honos.
Splendet honos, qu sceptra super Regumque tiaras
Externo haud nixus pondere pondus habet.
Sed licèt eximio sese undique lumine prodat
Laudari Ausoniis gaudet & ille modis.

Ecce vides; ſacros circumvolat infula crines,
Romuleoque nitet murice tectus apex.
Et vox una ſonat quòd nemo eſt dignior oſtro
Quà patet Arctois Regia clara jugis.
Jamque piâ dat thura manu, jam numina placat,
Fundit & auguſto plurimus ore preces.
Hæc agit Auſtriacum dum pertonat alter ad Iſtrum
Terret & Odryſios per fera bella duces.
En tibi qui partos congeſſit Roma triumphos,
Preſſit & indomito barbara colla jugo.
Quàm, puto, præſentem cuperes cognoſcere Regem
Publica quo didicit firmior eſſe ſalus!
Per fora, per plateas tunc circumfuſa juventus
Iret in applauſus obſequioſa ſuos.
Atque novas traheret celsa ad Capitolia pompas,
Et longum ſpoliis uſque niteret iter.
Invida fata negant; votis Radzovius iſtis
Sed ſat erit; tantas impleat ille vices.
Hic ſtudio Pacis, ſpectabilis ille per arma:
Clara ambos Virtus ſed facit una pares.

Elegia, cui titulus Querela.

Ille ego, qui tuto credebam ſiſtere portu,
Rurſus agor ſævo ludicra præda mari.
Nec mihi dona ſacris imponere profuit aris
Nec pelagi magnos thure piare Deos.
Ecce iterum irati ſurgunt in prœlia venti;
Hinc Aquilo, inde gravis concitat Auſter aquas.
Ecquis erit finis? Num cærula numina ponti
Forte juvat noſtris ire ſuperba malis?
Diripite, & fragilem ad ſcopulos allidite cymbam,
Et lacera undiſono ſpargite membra ſale.
Hos ego jampridem potui ſperare labores;
Liquimus ut patriæ limina parva domus.
Illa dies miſeræ non indefleta parenti
Spondebat noſtræ longa pericla rati.

Illa

Illa dies, primo quum vix exſurgeret ortu,
  Obduxit roſeum pallida facta jubar.
Haud aliter Phœbe magni ſubit oſcula fratris
  Stans ferrugineâ cyclade tecta humeros.
Unde graves metuunt trepidantia pectora ſortes,
  Fingit & in majus damna futura pavor.
Diſcere debueram, quum totus inhorruit æther
  Quæ capiti ingruerent non niſi dira meo.
Illum infelicem, qui non præſagia Cœli,
  Noverit, & Clarii ſigna verenda Dei.
Novimus; at mentem nobis Deus abſtulit æquam,
  Et cedit iratis pandere vela Notis.
Interea furit acris hyems, ſæviſque procellis
  Remigio nudum torquet utrumque latus.
In brevia, & ſyrtes, atque obſita litora monſtris
  Ventorum & pelagi trudimur arbitrio.
Nec ibi ſat fueris tantas, Fortuna, per artes
  Illuſum innumeris ſæpe agitaſſe modis.
En quoque pugnaces ornas in prœlia morbos,
  Et ruit in miſerum, te duce, tota cohors.
Nil mihi jam prodeſt quidquid Podalirius ægro
  Diluit arte potens, quidquid & Hippocrates.
Sævit in corpus; noſtræ dum parcere menti
  Sos velit, intactis viribus ingenii.
Spes vanas hominum! Flavas ad Tybridis undas
  Tentamus dulces ſæpe movere ſonos.
Sed vix (vera loquor) plectro incubuere canoro,
  Exemplo digiti diriguere gelu.
Talis erat Niobe mutatis ſaxea fibris,
  Orpheus amiſſa talis ab Eurydice.
Falsa licèt fuerint quæ finxit Græcia mendax,
  Me tamen a vero ſors procul eſſe negat.
Me mihi ſurripuit duri inclementia fati,
  Improba ſævities me mihi ſurripuit.
Qualis eram, quantuſque modò ſubcreverat ardor,
  Dum colui ripas, lauriger Arne, tuas.
Tunc faciles aderant generoſa in carmina vires,
  Immiteſque dabant flectere poſſe feras.

Ex-

Extincto nunc quæro miser de torre favillam,
Et negat optatam Delius ignis opem.
Nunquid & ingenium fati sub jura venire
Dicitur, & claros nox tegit atra viros?
Credo equidem; priscis nam quot celeberrima seclis
Pectora, quæ exiguum vix modò nomen habent?
Exiguum dixisse pudet: tot grandia nullum,
Grandia tot nullum pectora nomen habent
Ergo ego quid fatis, quid sorti indigner iniquæ?
Hanc penes arbitrium est cuncta movere loco.

CHECCHI DE MILETO

FOROLIVIENSIS.

Ecloga Prima.

In qua solus ipse Auctor loquitur.

JAm medium lucis contingere lumine fulvo
Gadibus, & Phœbum distare videbat Eois
Mœris, ab occiduo semotus gurgite, quantum
Stabat & alipedes calcabant cursibus austrum;
Nulli tantum operosa fuit pars lapsa diei:
Non frondes capris, ovibus non gramina læta,
Non puros querulo labentes murmure rivos
Monstrarat pastor, fœtus teneri sed amore
Captus adit ramos silvestria poma ferentes;
Inde legens quæcunque suo plus grata sapore,
Fallitur, & placidi consumit temporis horas.
Mox ubi concepit quantum post terga relictum est
Solis, in hæc dignas effudit verba querelas.
O demens, o mente levis, quid credule Mœri,
Credule quid blandis donas felicius ævum
Rebus? & ad sanas non retrahis otia curas?
Cur non ipse gregem per mollia prata vagantem
Colligis? ac numerum pecoris sub colle recenses?
Errantemque regis, dextra innitente bacillo?
Vel si forte juvat levibus resonare cicutis,
Incipe, nam major voluit licuisse Menalcas.
Fistula tunc placidum conflabit eburnea carmen;
Testor Pana tamen, Dryadasque, & numina ruris,
Nil

Nil minus in pretio, quam blandos condere versus.
Sint mihi Dii testes, Musæque Helicona colentes,
Sit quoque Parnassus, desertæ sint Aganippæ,
Olim quæ nostros recolunt eguisse poëtas;
Nunc quoque nec suadet cœlum, nec frigida Phœbe
Pastorum modulos, spondet minus umbra quietem.
Uritur omnis ager, sed habent incendia mundum.
Aspice, nam minimas contraxit populus umbras;
Nonne canes tremulis lambentes æthera linguis,
Stagna lacusque petunt, & siccis faucibus ardent?
Et sitis implacata magis quo plurima potant,
Et quondam virides squalent in pulvere frondes,
Myrtus cum lauris, hedera ac quæ nexibus ambit
Arboreum corpus, solitum posuere decorem.
Consonat hinc multa raucum nemus omne cicada,
Sibila dant, pavidæ milvi, per inane volucres,
Et male quæ falsa usa est commercia linguæ
Ales quum nigrum traxit per membra colorem,
Immemor exercet mendacia gutture pœnæ,
Alatusque suas certatim reddere voces
Molitur cœtus discordi garrulus ore.
Omnia nunc varios confundunt murmura versus;
Quid si igitur cantes? quid si canat ipse Menalcas?
Quisne operis fructus? nullas mulcebitis aures,
Irrita sed potius tradetis carmina ventis.
Talia dicta dedit Mœris, cum forte Menalcas
Adveniens, subito dextram comprendit amici
Sic referens: quando nulla est modo gloria Musis,
Cedamus, saltusque ultro repetamus amœnos,
Pabula qua nivei tondent armenta coloris.
Ille minor sequitur componens fronte galerum,
Læva tenet virgam, raptam de stipite querno:
Dum simul incedunt, dum verba procacia dicunt,
Hunc incepta vocant silvestri vimine septa;
Alter abit multam Cererem præbere colonis.

Eclo-

Ecloga Secunda.

In qua solus poëta loquitur.

Non tam præpetibus captabant æthera pennis
Gnosia jamdudum fugientes litora, duro
Quos mirabantur scindentes vomere terram
Agricolæ, cum tanta fuit vecordia nato,
Ut male tentantes agitaret ad astra volatus,
Invisoque daret functus cognomina ponto,
Quam qui Cyllenes insultat turbine collem
Nuper & in tenera molitur carmina bucca,
Carmina pastorum claro cantata Maroni.
Quo tamen is truncum dimittat gutture murmur
Imperfecta sonans, veluti puer ubera caræ
Nutricis poscens, cui nondum plena labellis
Verba cadunt, nescire juvat, nam claudicat omne
Ordine per metrum verso, symphonia discors
Implacidum flavit dulci resonante cicuta;
Quod postquam notum fecit Mœri ipse Menalcas,
Quid faciemus? ait, forsan tentamur? agendum est
Cantu, qui nostrum non inficietur honorem.
Dux gregis infausti, quem pinea sylva coronat
Flaminias juxta valles, cui mœnia patent
Jam confecta situ, & sancto interfusa cruore:
Quique regit portus, colitur qua sacra Cybelle,
Æquoris Adriaci prospectant litore classes.
Tunc sic ille quidem, recolo, nam pangere cœpit,
Qui Siculos quondam Lilybæis vallibus hœdos;
Plura tamen cecinit, subque umbra tectus acerna,
E quibus hoc unum memini, dum fronde saligna
Jam saturas sylvis studeo revocare capellas.
Mira feram, rigidas flexere cacumina quercus
Sponte sua, nullis tandem impellentibus auris,
Atque aspras cautes, silicèsque & saxa moveri
Aspexi, & solitos compescere flumina cursus.
Quodque magis stupui, modulantis carmina plectri
Mæ-

Mænala traxerunt, pecorosaque dorsa Lycæi;
Taliter ut fama est pulsu testudinis heros
Dircæus celsas cum sepsit mœnibus arces,
Concentu gravidas devexit ad ardua moles.
Sic se sicque suos numeros modulamine tentans,
Arguit alterius forsan tentamina: Musis
Hoc placuit, ne quâ lædatur voce loquacis
Fama viri, meritos servat cui laurus honores,
Finis erat: solitos repetebant cuncta recessus.

ANTONII SEBASTIANI MINTURNI

NEAPOLITANI.

De Venere armata.

ARmatam Venerem aspiceret cùm cæsia Pallas,
 Vis Cypri judicium sic subeamus? ait.
Quæ tenerum ridens: clypeos attollere contra
 Audes? si vici nuda, quid arma ferens?

De Venere Praxitelis.

Qui Gnidiam fecit Venerem, num viderat umquam
 In terris nudam Praxiteles Venerem?
An nitidi in cœlo clara inter sidera Olympi,
 Cùm a mortali animus corpore liber erat?
An Dea mentem illi afflarit, ferrumque manusque
 Rexerit, atque animam pulchro operi dederit:
Ut Venerem credas missam cœlestibus oris,
 Piscosæ tumulos incoluisse Gnidi?

De

De Adonide ab apro interempto.

Adonin puerum puella Venus
Suas delicias ſuumque decus,
Amantemque ut amans, ſuis miſera
Mirata eſt oculis, ſuis oculis,
Qui rerum exhilarare cuncta ſolent,
Extinctum, egregiæ indolis faciem:
Totos in lacrimas dolens ſolüit
Nitentes oculos: utraque manu
Flavam ſciſſa comam, genas roſeas
Ac pectus niveum petit: Cypriam
Se divam haud meminit Jovis ſobolem.
Nequicquam Charites, Jocuſq; & Amor,
Ad quas triſtis amor rapit, tepidas
Solantur lacrimas: at illa, dolor
Ut voces miſerabiles agere
Dedit, cæruleo ſinu puerum
Amplectens vocat ore Adonin hians:
Adonin nemus undecumque refert:
Et cœlum omne Deæ dolore dolet.
Tum vero aſſiduè vocans miſera,
Premenſque oſcula dulcè pallidula,
Hic ne, hic ille, ait, oris eximius
Honos purpurei, mea ambroſia
Meum ſuaviolum meuſque lepos?
Hoc ne, hoc cæſariei illud auricomum
Decus, quam his digitis ego, his toties
Depexi digitis, ſtudens nimium?
Vos o vos agedum mei pueri
Huc illud gravius malum huc trahite,
Illud dedecus omnium nemorum.
Tumque voce reſiſtit in media:
Sævus plura dolor loqui haud patitur.
Illi, non mora, commodum volucres
Totum ingens peragrant nemus, ſonitum
Pulchris & humeris dedit pharetra.

Do-

Dolentem inveniunt ſuem: capiunt:
Circum terque etiam, quaterq; ligant:
Verbiſque, & manibus mali exagitant.
Hic illum prior horrido laqueo
Invitum rapit, ille letifero
Vadit poſterior premens calamo.
Infelix tacitus, timenſqne it aper:
Formidabat enim Cypri dominam.
Moxque illum ut malè vidit Idalia,
Tune, inquit, femur hoc mihi laceras
Omnes ante feras graviſſima? tu
Dilectum hunc juvenem mihi interimis?
Vitæ pernicies meæ immodica?
Illi innixa genu, timenſque nimis,
Reſpondit fera: per tuum Cypria
Magnum numen, & hunc per egregium
Virum, per meaque hæc manus validæ
Sancta vincula, & hos per, hos volucres
Venantes, iterum atque juro iterum:
Formoſum hunc juvenem tuum haud volui
Meis diripere his cupidinibus:
Verum dum ſpecimen nitens video
(Æſtus impatiens tenella dabat
Nuda femina mollibus Zephyris)
Ingens me miſerum libido capit
Mille ſuavia dulcia hinc capere,
Atque me impulit ingens indomita.
Hos ergo capiens Venus domina,
Hos ulciſcere, demeque hos penitus
Dentes, heu nimia aſperos acie.
Nam quid mi ſuperant ſupervacui?
Qui nunc ſi tibi non ſatis fuerint,
Abſcinde hæc mea labra tam cupida:
Horum criminis hoc ſit indicium,
Quin & ſi mea vita nunc odio eſt,
En ſacram hanc animam Dea accipias.
Heu quales potero miſerrimus, heu,
Ego annos agere hoc ſine, hoc juvene?
Hæc

Hæc cum dicere visus est, nimios
Infelix lacrimans dedit gemitus.
Tum vero miserrimi miserta Venus,
Suis dixit Amoribus, valida
Illa ut vincula solverent ab apro.
Novit, quò furor improbus rapiat
Dolens tam sibi obesse vim propriam.
Profecturus aper Deæ insinuat,
Qualis vita sibi futura foret
Extincto Cynireio puero.
Saxum ventre cavo, arduo capite
Antrum immane facit: situque putri
Totum Cimmeriis nigret tenebris:
Circum silva patet, strepitque Noto.
Huc ille haud solitum nemus petiit:
Ibique assiduè gemens miserè
Tabescit: vitiisque cum propriis,
Absumpsit lacrimis calentem animam.
Jam vero pueri cruor roseus
Flos est puniceus, rubens lepidè:
Pulchra Crispior ipse cæsarie;
Sic enim Dea jussit Idalia:
Ut qui jam fuerat nitens juvenis,
Idem sit quoque flos, & arbor, amans,
Suæ deliciæ, suumque decus.

De Coma Mariæ Sanseverinæ Medicorum jussu recisa, cùm illa gravissimè ægrotaret.

Quis novus hic dudum antiquis nitor additur astris?
  Quo divûm hæc rapta est numine cæsaries?
Ausonidum jubar, & longe pulcherrima proles
  Divino Mariæ nomine digna Deæ.
Illa & principibus felix ab origine princeps,
  Dis genita, & magnos progenitura Deos,
Et forma egregia, & propriis virtutibus omnes
  Inclita per terras conspicienda nitet:

Principe læta viro: valet indelebile gentis
  Qui decus Urſinæ, candidus ingenio:
Cui prædives agri pulchro vicina Veſevo
  Nola perantiquo ſubditur imperio.
Non ſic Oenidæ lætata eſt munere conjunx,
  Quem lacrimis patriæ non tetigere preces:
Non ſic Tyndaridæ miro Leucippis amore,
  Non Iphiclea Laodamia domo.
Non Ida, non vitreis Eveni fluctibus orta:
  Non Phrygia gaudens Hippodamia face:
Nec tantum Alceſtis Pheræo cara marito,
  Cujus in hunc ſtudio victus uterque parens.
Illam viſuri qui non venere Deorum?
  Quis non ex certis advena cardinibus?
Venit ab Iſmariis, thiaſo plaudente per arva,
  Collibus, inflectens Eiraphiota caput:
Omnivaguſque puer, pulchra ludente chorea,
  Idalium liquit fronde virente nemus.
Liquit acerſecomes lauro decoratus Apollo
  Ortygiam, atque antri ſaxa Lycore tui.
Undipotens Helicona pater Neptunus, & Ægas:
  Tritonumque dedit buccina rauca ſonos.
Quin & ab Æthereo magnus deſcendit Olympo
  Juppiter, & divûm turba ſecuta Jovem.
Ipſa autem miſit Taprobane Antichthonas orbis,
  Tuque ab Hyperboreis ultima vorticibus.
Obſtupuere omnes admoto pollice dextræ
  Oribus, auguſta ut viſa ſuis ſpecies.
Pars Venerem dicunt cœleſti ſemine natam,
  Pars Junonem, alii Pallada magnanimam.
Sunt quos non ipſis pigeat præferre deabus,
  Tanta illi & vultus ſunt animique bona:
Quippe oculis Solem referebat, & ore ſereno
  Auroram, & flavis ſidera pura comis.
Jamque æther Mariam, Mariam omnis terra ſonabat:
  Jam magnæ deerat nil, niſi templa, Deæ.
Quamquam nec tanto ſe dignabatur honore,
  Nec tanta divûm laude ſuperbierat.

Ilicet

Ilicet invidia flagrarunt corda Dearum:
  Invidia infelix, vipereumque malum.
Te propter, ſcabra veluti rubigine ferrum,
  Quæ mens affecta eſt, invidia, afficitur.
Te duce cuncta magis pereunt, quam Marte ſuperbo,
  Quod maleſana taces, perpetuumque furis.
Quî rerum Æneadæ ceciderunt ſumma poteſtas?
  Quî Macedum nomen? regia quî Babylon?
Quî quoque Perſarum quondam vis maxima regum
  Nulla eſt? quî virtus occidit Agricolæ?
Tu minime juſtus ſimul, & junctiſſimus unus
  Morborum, inde bonis inſtruis inſidias.
Et ſequeris quocumque illuſtris gloria ducat,
  Umbra velut, quiſquis lampade ſolis eat.
Quid referam, ut ſua Beliden clariſſima virtus
  Te comite ad geminos duxerit interitus?
Ut que Neoclides patriis procul actus ab armis?
  Ut Sophiæque parens atra venena bibit?
An vero ut magni in Pœnos ardentia Martis
  Fulmina Scipiadæ ſuccubuere dolis?
Occidit ut primus Romanæ conditor arcis
  Romulus? ut ſummi conditor imperii?
Hinc vero ingentis merito das improba pœnas;
  Ipſa tibi ſola es peſſima pernicies.
Haud ſecus ac temere ferientis pectora, duro
  Tela repercuſſa e marmore concutiunt.
Cum nihil inviſis noceas virtutibus horrens;
  Sed tua nec bona te, nec mala viſa movent,
Alterius vero pingui macreſcis in arvo:
  Mox tamen arenti lætior efficeris.
Ecce ferus Stygio manans de gurgite morbus
  Candida pallidulo membra fluore rapit.
Inde ereptus honor facie capitique decoro,
  Quem mirata Deûm eſt ſæpe virûmque cohors.
Quid morbo obſtiterit? cedant cui fortia bello
  Corpora, quæ ſævæ non domuere manus.
Ille quoque hoc victus, qui vicerat omnia ferro,
  Ælius, Italicæ gloria militiæ.

At pereat, morbis quæ totum infecerit orbem
Principio, humanæ caussa dolenda necis.
Ah malè caute parens, quæ te tam dira cupido?
Siccine Pandoræ captus es illecebris?
At sator omnipotens Cœlus non aspicit æquis
Hæc oculis: tantum viderat unde malum.
Omnia namque vides Cœlus pater, omnibus idem,
Custodisque tuis omnia sideribus.
Munde parens, rerum finis, rerum omnium origo,
Naturæque vices, quodque necesse regis.
Cum primum nitido ceciderunt vertice crines,
Quos toties docta pexuit Hora manu;
Uni unguentorum biberant qui millia multa;
Ne decus hoc pereat, sic ait ipse Deus.
Ex Ariadneis variato in limite nostro
Aurea temporibus fixa corona micat.
Ex Bereniceo pulchræ devota Dionæ
Vertice divino munere cæsaries.
Hîc Neptune tuam qui vexerat Amphitriten:
Hîc mediis juxta est lucida luminibus.
Quin etiam Andromedæ spectantur brachia latè:
Et triquetræ facies littora Trinacriæ.
Denique quodcumque est prudens venerata vetustas,
Ex alto fulgens æthere conspicitur.
Et præclara mihi liceat quoque in astra referre
Flaventis Mariæ verticis exuvias.
Dixerat: actutum variis Thaumantia proles
Multicolor pennis nuntia missa Deûm.
Quæ flavos raperet crines, cœloque locaret
Undique & æterno sidere conspicuos.
Proque his, & radiis divinæ lucis, & auro,
Insignem capiti poneret inde comam.
Oraque pallentis cœlesti afflaret honore,
Amissum specimen pulchrius efficeret.
Ut sit, quam magis admiremur, gratia formæ,
Ipsaque se carpat sævius invidia.
Haud mora dehinc stellis fulsit redimita corona:
Aspice, contingens ante Corona feram.
Huic,

Huic, seu felici tæda, & Junone secunda,
  Juncta viro casti jura cubilis habes.
Seu Veneris vinclo cuiquam socianda jugali,
  Lecta tuus libet munera carus onyx:
Ipsa immortali ante omnes clarissima dono,
  Et caput, & faciem pulchra magis colere.

De Maria Sanseverina, & ejus marito.

Cum decus Italidum velut inter sidera Phœbe
  Hinc divûm Maria prædita muneribus.
Hinc jubar Ausoniæ magni ceu Phœbus Olympi
  Fulgeret Heroicus gloria Romulidum.
Alterum & alterius fulgenti lampade mundi
  Clara magis niteant lumina, junxit amor.
Conjuge felices conjunx & principe princeps,
  Vivite felici vivite conjugio.

Ad Elysium Caraciolum Episcopum Catanensem, Elysium.

Forte puellares ludens per prata choreas
Duxerat, ac molli tandem consederat herba,
Frigus & obtentu sylvæ captabat opacum
Turba ingens Dryadum pictis admista Napæis,
Jamque inter corylos ingentem sideris æstum,
Et curas animi vario sermone levabant,
Auratam citharam tum pectine pulsat eburno
Euryale ad septem fundens discrimina vocum
Carmina: dulcisono resonant nemora ardua cantu,
Mirantur pecudes: mirantur agrestia Panes
Numina: durataæ flexêre cacumina quercus.
  Nam canit insigni superos qui prole parentes,
Mortales fecere, polique auxere penates:
Utque Jovi Herculeas peperit Tirynthia vires
Alcimene decepta viri sub imagine falsa:
Ut puerum Cadmea parens, qui primus Eois
Quadrijugos victor currus agitavit ab Indis:

Ut divum interpres pulchra sit Atlantide natus,
Ingenioque potens sacro Cyllenius antro.
Tum canit Heroas, Divæ quotcumque superbo
Connubio genuere viris similesque Deorum:
Jasio quem flava Ceres, veneranda Marica
Quem Laërtiadæ, quem Dardan o Anchisæ
Alma Venus, quos Nereides, Psamatheque Thetisque,
Pulchra Thetis: quis enim fama non novit Achillem?
Quanta viro virtus, testis quæ lata per arva
Terra Phrygum toties undavit sanguine: testis
Unda cruore novo tam sæpe coacta Scamandri:
Testis qui correpta virûm tot scuta sub imo
Gurgite tot galeas Simois tot corpora volujt:
Testes Iliades natorum in funere matres
Ungue caput lacerum fœdantes, pectora palmis,
Pallida cùm crebris rorarent fletibus ora.
Qualis ab ætherea Mavors dimittitur arce,
Fulmineas rap do spirant cum turbine vires:
Sive per Æmathios incendat prœlia campos,
Sive in Agenoreis renovet certamina Thebis
Purpurea insignis crista & fu'gentibus armis,
Quem sequitur loris minitans Bellona cruentis,
Necnon Threicio stridens Aquilone procella:
Talis erat, talem sese mittebat in hostem
Vu cani clypeo, & multo spectandus in auro
Pelides, animoque ardens sic bella petebat.
Quid referam? aut raptatum hostilibus Hectora loris?
Hectora, quo numquam cecidissent Pergama vivo,
Aut Martis sobolem, Scythico quæ venit ab orbe
Auxilio Teucris, fœdatam pulvere crines,
Æacidæ telo Trojæ cecidisse sub altis
Mœnibus? aut te materno jam numine Memnon
Fidentem heu nimium? Eois quem misit ab oris
Diva parens, magna Æthiopum comitante caterva,
Ulturum Priami clades, gratumque paterno
Facturum generi, contra ni fata tulissent,
Jamdudum Antilochi exuviis lætatus Achillem
Ah malè caute petis, quo non præstantior alter
De-

Decertare manu, atque hostem prævertere cursu.
Ah malè caute, genus, quo non præclarius ullum,
Magnanimi herois contemnis, & inclita facta.
Quo ruis infelix? quo te dementia ducit
Imprudens juvenis, fatisque & viribus impar?
Quamquam non alio undisonis tremuere sub antris
Nereides bello, nec tam adduxere Tonantem
Altera in ambiguum ferventia prœlia regum:
Insonuere poli, & strepitum dedit undique pontus.
Tum vero extinctum crudeli funere venti
Corripiunt, vectumque obscura in nube per auras
Frigida pernicies Æsapi ad flumina sistunt.
Te Nymphæ ad patrias flebant Æsapides undas,
Te Sol purpureum tectus ferrugine vultum,
Te Solis natæ, te sidera matutina,
Pleïadesque, Hyadesque & claro Lucifer ortu,
Ipsæque æthereæ Themidos pulcherrima proles,
Quæ Cœli obsidunt portas, quæ tempora rerum,
Quæ noctesque diesque ferunt & quidquid ubique
Exoritur quodcumque viget quodcumque movetur,
Ingeminant Horæ lacrimas, crinesque resolvunt.
Te mater complexa sinu miserabile corpus
Heu gemit illacrimans & questubus omnia complet
Auricomum velata caput sub nubibus atris,
Crudelesque Deos, crudelia & astra vocabat:
Quam miserata parens Stygias tum protulit alas
Nox atra, & totum texit caligine cœlum.
Illa perosa Jovem, & lumen candentis Olympi,
Infernos penetrare sinus, manesque profundos
Certa, vel obscuros inter se condere nimbos,
Abstulerat superis lucem, & mortalibus ægris:
Nec dum purpureis retulisset vecta quadrigis
Alma diem, nec sidereum repetisset Olympum,
Ni pater invitam revocasset fulmine torto.
Dant gemitum comites, & fletibus ora rigabant.
Æthiopes tum præpetibus se tollere pennis
Ante rogos visi (dicto mirabile) regis,
Et latè extemplò ingenti sonuere volatu:

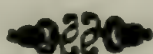
Ter circum volitant volucres, lustrantque sepulchrum
In numerum, ter conveniens ferit æthera plangor,
Dehinc veluti adductum studia in contraria vulgus
Bella gerit latis plusquam civilia campis.
Sic sese in partes diversaque in agmina ducunt
Adversisque ruunt celeres in prœlia rostris,
Pectora pectoribus quassant, atque unguibus ungues
Impediunt, diramque petunt per vulnera mortem.
Has cineri dant inferias, hæc sacra quotannis
Perficiunt regique suo de more parentant.
Hunc nato implorat (sic Dii voluistis) honorem:
Hoc se Aurora dolens solatur munere tandem.
Quin etiam sævi servant nunc signa doloris
Imperio Divûm Phrygiæ sub collibus Idæ
Flumina Memnonio (mirum) collecta cruore:
Servatoque die, quo jam Tithonius heros
Cessit Achillea trajectus cuspide terris,
Annua sanguineo perfundunt gramina fluctu,
Halitus it cœlo grave olens: ut putrida dicas
Vulnera adhuc sanie tetrum diffundere odorem.
Hæc Thetidos referens laudes tum Nympha canebat:
Hisque recens addit Divûm genus, edita cœlo
Italiæ decora alta: jubar tum denique pulchræ
Parthenopes canit Elysium: ut fovere cubili
Nascentem Charites, vitalique ubera rore
Naides infanti admorunt: ut rupe sub alta
Parnassi Aonides puerum docuere sorores:
Fonte Medusæo perfusnm, ut maxima vatem
Calliope fecit divino fluminis haustu:
Ut juvenem lauro ornavit Parnasside Phœbus,
Exceptumque choro suprema in sede locavit.
Tum vero hæc illi: tu longa in veste sacerdos
Ætnæos populos divina lege tuendos
Ante diem accipies, te fertilis ora Symætin
Præside jam latè lætabitur ipsa, Sicanis
Terra ferax largo plures dabit ubere fruges:
Aurea te superum custodem sæcla videbunt
Sectantem patrui vestigia passibus æquis:

Or-

Ornatum roseo felix te Roma galero,
Augentemque sacros ritus & templa tuentem
Adspiciet, Latium summo qui cardine rerum
Magnarum subeas orbem, si verus Apollo est.
Cetera me prohibet genitor prædicere divûm,
Multaque præterea cecinit doctissima virgo
Omnia quæ pulsæ referunt ad sidera valles:
Donec & invito decessit Phœbus Olympo,
Et magnæ invitis cecidere e montibus umbræ.

GULIELMI MODICII

MONTEFERRATENSIS.

In P. Clodium; & Tyrannos aliquot.

PElle domo, paariâ, Ciceronem trans mare Clodi:
  Hunc Milo qui revocet lege Tribunus erit.
Urbe furens mediâ Ciceronem concute Clodi:
  Uitor in Albano te Milo rure manet.
Te Cato, te Cicero patriæ celebramus amantes:
  Omnis posteritas vos amat atque probat.
Sunt odio gener, atque socer fera bella gerentes,
  Neuter amat patriam; sed sibi quærit opes.
Ultores patriæ, duræque tyrannidis hostes
  Cassius, & Brutus sunt in amore mihi.
Autoni, Lepide, Octavi; mœstissima Roma
  Vos non tres homines, sed tria monstra tulit.

Mulier tres conjunctissimos lugens.

Undique mi luctus. Sponsum pater, at meus illum
  Filius; hunc rapuit fratris acerba manus.

Puel-

Puellæ Mediolanensis interitus.

Vultus Anastasiæ geminos exussit amantes:
Implevit quotum sæpe puella sinus.
Qui fuit inferior, jussit sperare puellam,
Si fieret potior, jura, fidemque thori.
Alter, ut advertit partes in amore secundas
Esse suas, fuerat qui potiore loco;
Invidiæ stimulis, sævisque doloribus actus,
Oranti veniam traiicit ense latus:
Et miseræ fuso satiatus sanguine, dixit;
I nunc, rivali nube puella meo.

Paulo III. Pont. Max. & Carolo V. Imperat. in rebelles.

Accola gens Rheni, furiis agitantibus ausa
Spernere jura hominum, spernere jura Deûm;
Jam satis illusit, summi nam Præsulis arma
Hinc properant; illinc Cæsaris arma ruunt.
Gens scelerata cadet; cùm junctis fortibus armis
Vindicet hic homines; vindicet illa Deos.

In Ravennatis picturam.

Livius è cœlo venit, qui pingit ad unguem
Æthereâ quales vidit in arce Deos.

Ad Joannem Rosam.

Ora quibus tibi cumque modis est solvere visum;
Te, Rosa, nil hodie doctius astra vident.

Ad eumdem.

Unum te colimus cuncti, miramur & unum;
Maxima Musarum gloria docte Rosa.
Quidquid enim decoris Latium fert, quidquid Athenæ
Quidquid natalis Tuscia; solus habes.

Ad

Ad eumdem.

Si vocet, atque ultro ambrosiam mihi porrigat Hebe;
Nectaris & Phrygius pocula grata puer:
Et tùm fortè Rosam sit fas audire canentem:
Dicere non dubitem: nec revocate Dei.
Hæc potior mihi vox: hæc dum vox mulceat aures:
Nun opus ambrosia est: non mihi nectar opus.

In Spinellum, remedia chiragræ docentem.

Vos, quibus est capsis conclusa pecunia; vates
Unde nihil tenues utilitatis habent;
Spinellum tandem proceres audite poëtam,
Consilium vobis utile quod det, habet.
Exercete manus, altis numerando poëtis:
Solvere chiragram nam labor iste potest.
Hic tamen argento non est donandus, & auro:
Obsita qui spinis carmina multa facit.
Jus est contentum quadrantibus esse minutis;
Pellat & unde famem: pellat & unde sitim.
Nec qui solvendæ non dat præcepta podagræ;
Hunc artis solidæ præmia ferre decet.
Si labor hic sanat: brevis est numerantibus aurum,
Plus prosunt, quia plus æra laboris habent.

Caloris remedium.

Ante canam mihi bis denis, totidemque diebus
Post hunc; sint medici, Bacchus; & umbra, domus.

Epitaphium Basilii Zanchii.

Zanchius hoc saxo tegitur; qui laude Maronem
Æquavit: nusquam voce, vel arte minor.
Hoc etiam major; quanto sit dicere divos,
Majus opus, Phrygios quàm cecinisse viros.

Aliud

Aliud.

Zanchius æquavit qui priſcos laude poëtas;
Conditus a doctis hac requieſcit humo.
Non obiit, claro qui uomine vivit; & hymnos,
Quos prius hic cecinit, qui canit ante Deos.

De eodem.

Zanchius hic recubat Muſis dilectus, & orbi
Cognitus, heu magnos quàm brevis urna capit!

In eumdem.

Cùm docti fuſum ſit Zanchi nomen in orbem:
Pulvere tam pauco quis putet oſſa tegi?

Petri Strozæ tumulus.

Flos Italum Petrus ſitus eſt hic Strotia, fortes
Mars rapit; & ferro quos nequit, igne rapit.

In eumdem.

Tormento Petre Stroza jaces, an fulmine? pulchrum eſt
Non hominum manibus, ſed cecidiſſe Deûm.

In nuptias Podianas.

Si tua Rhene pater curæ tibi Felſina: cujus,
Eridanum quærens, pinguia culta ſecas;
Tolle caput placidum de gurgite: fronte fluentes
Mitte, premens digitis poſt tua terga, comas.
Cerne leves paſſim lætâ, pater, urbe choreas;
Omnia dum reſonant cantibus, atque ſonis.
Nunc roſeo peragit partes Hymenæus amictu:
Nunc Venus, atque Jocus, nunc & honeſtux Amor.
Nam juveni in Podio Pepulâ de gente puella
Nupta ſubit thalamos, jura ſubitque thori.
Ede, pater, plauſum, ripas ſtringentibus undis.
Æquius haud unquam gens tua læta fuit.

Puel-

Puellæ Florentinæ tumulus.

Musarum comes Irene, comes atque Minervæ,
Hîc jacet Italidum dulce puella decus.
Ingenium, formam, mores ut vidit, & artes
Gens Etrusca, ferè credidit esse Deam.
Hanc, bis ut octavum miserabilis attigit annum,
Sustulit humanis invida Parca bonis.
Floribus Irenes decoret, lacrimisque sepulchrum;
Quisquis amat Musas, Pallada quisquis amat.

In Ciceronis Statuam.

Non putat hunc ipsum Ciceronem vulgus, & inquit:
Hic est vocis inops; ille disertus erat.
Jure silet Cicero: ne perdat verba; quòd Urbem
Oblitam videat verba Latina loqui.

Ad Canes custodes hortorum.

Ite Canes: Augusto mense tuebitur hortos,
Qui tenet astra Leo, qui tenet astra canis.
Non fera, non volucris siccos depascitur hortos:
Non est, quod rapiat furis avara manus.

In fontem, & hortos Alexandri Grandis ad radices Pincii montis.

Ante fores curas, fontem qui visis, & hortos,
Exue: poscit enim libera corda locus.
Ebibe, quod libeat, flores ne carpseris ullos:
Nam satis est oculos pascere, fonte frui.

Aliud de iisdem.

Debetur laus summa Deo. Natura secundam
Postulat, ars multum denique laudis habet.

Ad Horatium Gualterucium.

Mercibus Eois reditum si civis onusti
  Gratulor; & cordis gaudia fronte gero:
Cùm redeas mercis pretiosæ dives Horati;
  Cur tibi non multo gratuler ista magis?
Urbe redis Patavi, referens Mavortis in urbem
  Exculti raras cordis, & oris opes.
Interpres legum, jubeant quid jura, docebis:
  Sanctaque quid statuat curia; quidque forum.
Civis amans patriæ communia commoda quæres:
  Atque tuâ miseros sæpe levabis ope.
Carus eris patribus: populus tibi lætus honores
  Deferet: & plausum plebs tibi læta dabit.
Idcirco reditum tibi gratulor, artibus istis
  Indorum semper posthabiturus opes.
Dii tua fortunent bona: dent & utrique parenti
  His tecum longo tempore posse frui.

In Imaginem Annæ Austriæ Hispaniarum Reginæ.

Anna decus gentis, sata Cæsare, nupta Philippo,
  Pulchrorum regum quem facis esse patrem:
Si species animi pingi potuisset ab arte,
  Ut potuit species corporis ista tui;
Spectarent oculi; cùm sis mirabilis intus,
  Et foris, in toto pulchrius orbe nihil.

De eadem.

Effigiem meritò stupet hanc quicumque tuetur;
  Et simul esse novi credit Apellis opus.
Forma tamen vivæ longe præstantior Annæ est:
  Qualem cœlestûm fama fuisse refert.
Ast oculos strinxit pictoris forma puellæ
  Inclita; ne posset pingere, qualis erat.

In eamdem.

Sit licet effigies pulcherrima; viva puellæ
  Forma tamen melior, plus & honoris habet.
Perstrictis oculis divini luce decoris,
  Pictoris caruit lumine docta manus.

In Antonii Perenoti Cardin. Numismata.

Si species animi, ceu corporis, esset in auro:
  Granuelane, foret par tua forma Deis.

Aliud.

Ars animi speciem si fingere posset, ut oris;
  Granuelane, tuâ non foret ulla prior.

Aliud.

Excellit facies; tua, Granuelane, per artem:
  Pulchrior est animi; sed nihil artis eget.

Ludovici Areosti tumulus.

Versibus Hippolytum celebrans, gratum esse probasti
  In Mæcenatem te, Lodovice, tuum.
Junior Hippolytus statuens, Arioste, sepulchrum
  Hoc tibi; pro patruo gratus & ipse fuit.

In templum montis Regalis renovatum.

Hanc superis celsam Gulielmus condidit ædem,
  Qui tenuit Siculi sceptra superba soli.
Abstulerat faciem rebus spatiosa vetustas,
  Collapsum fuerat jam decus omne loci.
Restituit, regi titulum Farnesius; aras
  Cœlicolis; templo, quod fuit ante, decus.

Tumu-

Tumulus Cosmi Etruriæ Ducis.

Hic ſitus eſt Coſmus gentis Dux Magnus Etruſcæ,
Qui decus Italiæ, gloria, lumen, erat.
Scilicet hoc major toto rex nullus in orbe
Conſilio, meritis, aut pietate fuit.
Non obiit, cujus terras diffuſa per omnes,
Inter & Antipodas, fama perennis erit.

FRANCISCI MARII MOLSÆ
MUTINENSIS.

Ad Cæſarem.

DUm te Sirenum retinet terra hoſpita, Cæſar,
Sebethus riguo qua fluit amne pater,
Poſtque graves pelago exhauſtos, terraque labores,
Queis auxit titulos Africa tonſa tuos.
Hoſpitio indulges: clypeique oblitus, & haſtæ,
Jure tuâ ſequeris commoda parta manu.
Roma tibi auratos componit ſedula currus,
Queis vectus ſacrâ conſpiciare viâ.
Captivos addit famulis cum fluctibus amnes;
Multaque diverſis oppida capta locis.
Tum ſuper his tumidi latè maris extat imago:
Cærula victrici marmora claſſe latent.
Ipſe fugam male fiſus aquis, levibuſque ſagittis
Admiſſo captat Arriadenus equo.
Mox Nomadum gentes, Mauruſiaqne agmina cernas,
Tendere captivas ad tua frena manus.

His

His te muneribut ſupplex veneratur, & ora
Abſentis ſperat cernere poſſe Dei.
Quin de ſeptenis vox eſt modò collibus ingens
Exaudita, moras increpitare tuas.
Parthenope ſat culta tibi eſt: linque otia, Cæſar;
Iſta ſolet ſummis ora nocere viris.
Quos tu nunc victos juſtis ulciſceris armis,
Deliciis eadem fregerat ante ſuis.
Carpe viam, tibi priſca ſitum jam marmora ponunt:
Et Latii facies jam nova facta fori eſt:
Æquaque diſpoſitis conſurgunt tecta columnis:
Arte rudes nullâ quæ incoluiſtis avi.
Miles inoffenſo ſimul ut pede qniſque vagetur,
Sternitur aſſiduâ glarea dura manu.
Et disjecta ſilex aptâ conjungitur arte,
Cunctaque in æquales compita ſecta vias.
Victor io, bellator io, quid noſtra moraris
Gaudia? ſunt cæptis hæc quoque digna tuis.
His mihi Cæſar enim viguit dum nomen in oris,
Nil niſi Romanum ſub Jove terra tulit.
Hinc progreſſa olim divi tela horrida Juli
Terrarum latè perdomuere ſola.
Vix bene Romuleis Cæſar conſederis arvis,
In cœlum cùm te gloria ſumma feret.
Ex tuto hinc regum poteris contundere vires:
Victori inſultet gens modò ſi qua ſuo.
Communi pater auſpicio Romanus inibit
Fœdera queis geminum ſcandet ad aſtra jubar.
Huc ades, en celebres iterant Capitolia plauſus:
Sume triumphali lora regenda manu.
His tua jamdudum debetur laurea templis,
Et junctus niveis currus eburnus equis.
Ecce tibi intactâ nivei cervice juvenci
Ad pingues properant procubuiſſe focos.
Ecce tuos cogit Victoria læta jugales
Ad frena, æternum eſt quæ tibì facta comes.
Adſpice ut hibernis vernet tibi menſibus æſtas,
Utque hieme in media floreat omnis ager.

Obductum nulli præcingunt æthera nimbi,
  Ducta nec obtusi est luminis ulla dies.
Scilicet eventus sunt omina læta futuri.
  Subscripsit votis Juppiter ipse meis.

Ad Alexandrum Farnesium.

Curarum ingenti Paulus dum mole repulsâ
  Se solis fessum colligit usque locis.
Et modo in Herculei delatus Tiburis arces,
  Damnata æstivo deserit arva cane;
Aut intempestæ surgunt quo monte Graviscæ,
  Sedisse argutas sustinet inter aves.
Et validus metas ultra, sortemque senectæ
  Communi nescit conditione premi,
Tu gressum comitatus avi, pulcherrime, tecum
  Vota virûm defers, publica vota virûm:
Suspensamque diu variis terroribus urbem,
  Absentem dum te cogitat, unus habes.
Ipsa etiam latos Pallas demigrat in agros,
  Et tecum, positâ Gorgone, rura colit.
Quemque graves juvenem mox est ductura per artes,
  Musarum sanctos gandet inire choros:
Atque sub Aoniâ recubantem detinet umbrâ,
  Qua tibi trita olim, culte Tibulle, via est.
Interdum magni lætum in secreta Maronis
  Deducit, lateri snbsequiturque comes.
Suggerit aut solers puri tibi carmina vatis,
  Olim Phœbeâ carmina fusa lyrâ.
Scilicet his tenero sensim præludit alumno,
  Quem properat castris præposuisse suis.
Illic principiis disces quibus omnia constént,
  Ortaque quîs coëant, dissiliantqne modis:
Nocturnisque simul naturam intexere chartis,
  Res erit ingenio non operosa tuo.
Sed neque Socraticis renues de fontibus haustus,
  Quò tua fertilibus ora rigentur aquis.

Hinc

Hinc felix toto demum ſpatiabere cœlo,
  Unde vices rerum tempus in omne fluunt.
Tunc, quæ ſtelliferos ingens vis torqueat orbes,
  Noſcere, perque altas ætheris ire vias,
Extremum fuerit munus, terriſque relictis
  Aſtra ſuper fulgens exſeruiſſe caput.
Dum licet, abſentem doctæ celebrate ſorores,
  Urbe illi eſt Pallas ſola futura comes.
Has avus ad metas primis ſe ezercuit annis:
  Et tibi, quos ſuperes, leniit ante gradus.
Qui pendentem a ſe meritò nunc adſpicit orbem:
  Et diviſa alto cum Jove ſceptra tenet.
Quàm bene Tarpejum fulſiſtis Numina ſaxum,
  Illâ, qua terris præfuit ipſe, die.
Nutabat patrum ſententia; nec ſatis ullus,
  Imperio dignus qui videretur, erat.
Acri ſummatum ſtudio ſibi quiſque petebat;
  Et regni cunctos ſollicitabat amor.
Obnixique animo inter ſe non cedere, ſeptis
  Vix bene ſe admorant, intulerantque pedem;
Cùm Paulli ſpecies cunctis auguſtior hæſit,
  Quàm poſſent oculi, cordaque ferre patrum.
Quæqne illi cuſtos oculis afflarat honores,
  Compoſuit motus dia Minerva truces.
Aurea ſic illi medio ſtetit agmine ſella,
  Atque dedit victas ſacra caterva manus.
Sic ſæva immites miſcent cùm prœlia venti,
  Seu Zephyrum Boreas, ſeu premis Eure Notum.
Undarum ſi forte parens caput extulit antro,
  Iræ ſubſidunt, & freta dira ſilent.
Ipſe levi circumvolitans vaſta æquora curru.
  Concita ſubjectis marmora mulcet aquis.
Nil unqnam ſtudiis æquè eſt cuncordibus actum,
  Ut cunctos unâ mente fuiſſe putes.
Et meritò: tantos quis enim componere fluctus
  Bellorum victor Marte furente queat?
Quis dextram everſo clemens nunc tenderet orbi,
  Aut tantis poſſet invigilare malis?

At tu, magne puer, tertis suscepte regendis,
Olim cùm cœli templa tenebit avus;
Ex illo virtutem hauri, verumque laborem:
Teque illi similem, quâ potes arte, velis:
Ut tenero agnoscens se in vultu, tempora cernat
Ipsa iterum per te lapsa redisse sibi.

Ad Benedictum Accoltum.

Me tenet invitum (fieri quod posse negabam)
Romani genius, mi Benedicte, soli.
Nam quoties animo spatia interjecta recursant:
Disjuncti queis nunc cogimur esse procul;
Non mihi Phæacum dentur si mollia rura,
Quidquid & Alcinoo parturit almus ager.
Ulla queant ægrotum animum deducere Tempe;
Nec sine te regum commoda magna juvant.
Scilicet illa in me reciderunt fulmina dextra,
Quæ Vaticano sunt modò torta Jove.
Cùm tibi mille acies, intentaque pectore tela
Una animi virtus reppulit alma tui.
Mox contemptor opum, nullo non vulnere pressus
Fortunæ, Eridani pinguia culta petis.
Æmula quà magnæ surgit Ferraria Romæ;
Hospitio tellus facta beata tuo.
Herculis hic primum vultu, dextraque potitus
Naufragii tabulas colligis ipse tui.
Atque opibus tanti subnixus principis, idem,
Qui fueras, rebus incipis esse bonis.
Ambustum Phaëtonta olim sic gurgite molli,
Os sacrum attollens, excipit Eridanus:
Vulneraque exiccat, lymphis, muscoque virenti,
Membra prius crebris ictibus usta fovet.
Conveniunt virides passim antra ad cognita Nymphæ:
Fidentemque nimis suscipiunt puerum.
Ille animam revomens, & sacros fulminis ignes,
Undosam complet sulphure, & igne domum.

Tum pater Eridanus fatorum arcana resolvens,
  Innixus cubito talia verba dedit;
Tempus erit; magnus nostra hæc cum littora adibit
  Hospes, fulmineâ tactus & ipse face.
Qui secum Phœbumque vehat, Phœbique sorores;
  Et doctæ quidquid Pallados ora sonant.
O ego tunc quantis assurgam fluctibus ingens,
  Arduus ut cœlo cornua summa feram!
Creta Jovem jactet, Latonæ pignora Delos;
  Accoltus longum littora nostra colat.
Hactenus Eridanus, faciles quæ dicta puellæ
  Certatim densis plausibus excipiunt.
Ipse pater leni compescens murmure fluctus,
  Cærula pacatis marmora findit aquis.
Fortunate, tuos jam tum præsensit honores,
  Flammatum ablueret cum Phaëtonta Padus.
At mihi jucundæ perstent si tempora vitæ,
  Abstineantque avidas invida fata manus:
Qualis apis, verni species cùm temporis egit
  Trans pontum, celeri frigore pulsa fugâ,
Crura thymo redolens, florum per summa vagatur,
  Compleat ut dulces, cerea texta, favos.
Talis ego Aoniis Musarum operatus in antris,
  Intexam chartis te Benedicte meis.
Quod si me tenebris suprema obduxerit hora,
  Et mutos cineres flebilis urna teget.
Laudibus ipse tuis felix, ævoque fruare;
  Et Pylii superes stamina lenta senis.
Nostraque præteriens magnus dic busta sacerdos:
  Huic misero fatum sors mea dira fuit.

Ad Beatricem Hispanam.

Quid fles abscissi toties dispendia crinis,
  Qui tibi mox circum largiùs ora fluet?
Ista iterum fusos argentea colla capillos
  Accipient; reduces, nec mora longa, dabit.

Interea nitidos fletu corrumpere ocellos
  Desine, & aureolis, lux mea, parce genis,
Non deerunt laquei, miseros queis perdere amantes
  Possis, & vinctos in tua jura trahas.
Tam male non tibi sic es fortasse Beatrix,
  Crinibus ut tantum posse placere putes?
Semper erit, nostris cur sis prælata puellis:
  Mille tibi caussæ, mille decenter erunt.
Ipse aderam, exuvias capitis cùm stringeret ægræ
  Dira manus, ferro demeteretque comam.
Aurea cæsaries terram spargebat, & ille,
  Qui poterat Phœbi colla decere, nitor.
Dicebam mecum: tali se Juppiter imbre
  Optatum Danaës contulit in gremium.
Tum cordis subiit, fulvo quod vertice captum
  Sævus Amor densis crinibus implicuit.
Accessi quæsitum amens, si forte rediret,
  Arctiùs at miserum detinuere oculi.
Cùm tibi non desint tot retia culta Beatrix,
  Invidiam superis parce movere Deis.
Et mecum abreptos potius tu collige crines:
  Vernabant capiti qui modò, pulchra, tuo.
Et venerare Deum, medicæ qui præsidet arti,
  Castaque cum multâ carmina funde prece:
Primitiasque offer capitis, dabit ille fluentes,
  Illudant quæ humeris, involitentque comas.
Tunc levi inveniens molles in fronte capillos,
  Vix cupies tantis non caruisse malis.
Ergo iterum Phœbo sparges radiantia fila,
  Apta novum Solis vincere fila jubar.
Atque iterum accensis flavescet crinibus æquor,
  Et capiti raptæ restituentur opes.
Sic viduata stupet frondator vimina silvis,
  Tam citò florentes explicuisse comas.
Sufficiunt sic prata novos in serta colores:
  Vidimus hybernâ quæ violata nive.
O tibi tum quales vario de flore corollæ
  Ornabunt postes, Phœbe superbe, tuos!

Ipse

Ipse ego votivam mactabo rite juvencam,
Et spargam violâ versicolore solum.
Atque addam inscriptam tali mox carmine laurum,
Obtendat templi quæ tibi sacra fores:
Formosæ optatos crines quod Phœbe puellæ
Restituis, laurum hanc dedicat illa tibi.
Nos viridem interea juvet exercere juventam,
Non intellecto dum fugit hora pede.

In Paulum III. Pont. Max.

Adspice dum rapidis sæpit fervoribus æquor;
Ut medio fregit se calor ipse die.
Ut molles spirant Zephyris felicibus auræ,
Dulcius & solito murmurat omne nemus:
Utque sui oblitus, flammis quæ exusserat ante,
Jam reficit pulsâ Serrius arva siti.
Ipse pater dempto tandem luctamine Tibris
Labitur, & placidâ se trahit amnis aquâ:
Et quà vix ulli poterant procedere remi,
Transvolitat nullo remige nixa ratis.
Quin mihi, quæ toto Musas Helicone cienti
Vix poterant justis verba coïre modis;
In versum conjecta fluunt, subitoque calore,
Non accersito cuncta nitore cadunt.
Scilicet ipsa parens rerumque & provida fati,
Venturæ pacis omina certa dedit.
Dii Latias tutantur opes, & præside Paullo
Despicit hostiles Itala terra minas.
Non ille æstivumque canem, non torrida Cancri
Sidera, non longas extimuitque vias.
Dura nec infirmæ properant dum fata senectæ,
Invitum longâ detinuere mora.
Sed tandem diris confectum ut cladibus orbem
Sublevet, & certâ fœdera jungat ope,
Non piget ignotis vitam traducere terris,
Aut trabe piscosum sollicitare fretum.

Dant cædes, dant bella locum, positoque flagello
  Bellona invisæ commoda Pacis amat.
Et quocumque caput canis venerabile præfert,
  Candida pone subit, subsequiturque Quies.
Nempe erat hoc, totâ nuper quod Juppiter urbe
  Intonuit lævum, certaque signa dedit,
Et Capitolinas jaculatus fulmine sedes,
  Devovit telis bella cruenta suis.
Divinam agnovit vocem monitusque Deorum,
  Mente homines Paulus quâ super unus abit.
Moxque Deo plenus, cunctis retinentibus, urbis
  Sustinuit lacrimas posse videre suæ.
Visendi studio concurrunt undique gentes;
  Exoptat reditus & sibi quisque bonos.
Utque alios servet, nullis non fluctibus illum
  Objectare sacrum flentque, timentque caput.
Quodque senex obeat tantum telluris, honorum
  Decernunt omnes huic meritò titulos.
Lætus Alexander, magnæ spes altera Romæ,
  Ad latus it tanto conspiciendus avo.
Et cunctos inter sidus juvenile refulget;
  Qualis ab æquoreis Lucifer ardet aquis.
Contudit ista truces animos clementia regum.
  Et tardat promptas ad fera bella manus.
Hinc tantum venerata virum gens effera quæque
  Admitti ad sacros orat, avetque pedes.
Hinc prono exposcit pacem diademate Gallus:
  Hinc ferrum in sævos vertis Ibere Scythas.
Vos, quibus est odium vallum gestare, sudemque,
  Et galeâ nitidam sumere fontis aquam.
Longinquis voti compos dum Paulus ab oris
  Optatos vultus, oraque sacra refert;
Dicere jam reduci meritas accingite laudes;
  Nomen & absentis concelebrasse juvet.
Perque vias turis passim incendantur honores,
  Et velent sanctos florida serta focos:
Exhilarentque dapes, & vina liquentia mensas,
  Nec renuat festâ quisque madere die:

In

Inque orbem cyathos referens, non lente minifter,
  Fac pariter Paullum denfa corona fonet.
Huc ades afflictis fpes ô fidiffima rebus.
  Uno quo fulta eft publica caufa duce:
Vindice quo firmis tandem radicibus hærens,
  Libertas magno parta labore viget.
Quàm bene, te invitâ nuper cùm mitteret urbe,
  Arces refpexit Juppiter ipfe fuas.
Jungite jam tauros pueri, atque incumbite aratris:
  Lætaque mollito credite farra folo.
Jucundamque fimul palis adjungite vitem,
  Unde etiam nato ferior umbra cadat.
Occupet hoftiles vicino milite campos
  Squalor, & abducto vomere ceffet humus.
Et quem Turca ferox nobis injecerat, illi
  Nunc regerant triftem claffica pulfa metum.
Illi ferratos duris incudibus enfes
  Procûdat rrlfti fedulus arte faber.
At nobis placeatque bidens, vomlfque probetur,
  Et paftorali fiftula facta modo.
Tum circum innumerâ florefcant oppida pube:
  Infanus ferri quæ viduârat amor.
Dii modò felices annos, & candida Paulo
  Difpenfent largâ ftamina ducta colo:
Ut toto demum felix Oriente fubacto,
  Quæ facit ipfe aliis, otia longa terat.

Ad Benedictum Accoltum.

Ecquid (fepofitis dum te juvat optime curis
  Hadriacis vitam ducere littoribus.
Et Venetos fpectas patres, aufamque fuperbis
  Stare urbem æternum fluctibus arte notas)
Impofitas feptem fufpiras collibus arces,
  Et quæ te ereptum mœnia celsa gemunt?
Illis vel potius doctas componis Athenas;
  Quæ quondam toto jura dedere mari?

Romanæ aut relegens prifca exemplaria linguæ,
  Cum magno confers jam Cicerone pedem?
Quidquid agas Accolte, fimul mens noftra vagatur,
  Obfervatque tuos fubfequiturque pedes.
Et quo tu veheris, vehitur fidiffima lembo,
  Nec tecnm liquidas pernegat ire vias.
Ipfe mihi videor nunc te tua fata loquentem
  Audire, & cafus nunc quoque flere tuos.
Et meminiffe, olim quàm forti pectore diros
  Fulminis afflatus, contuderifque minas.
Territus utque Marî divino eft Cimber ab ore,
  Sic Quæfitorem te extimuiffe tuum.
Nunc pendêre iterum videor fcribentis ab ore,
  Et bibulâ dulces imbibere aure modos.
Quos circum exciti ludant delphines in orbem,
  Et Phorci affultet curva per antra chorus.
Anne ego, fubdctis vitæ rationibus, amens
  Accolti potero non meminiffe mei?
Cujus opem expertus toties melioribus annis,
  Fortunæ potui temnere tela meæ.
Ah potius peream. tali quàm crimine turpis
  Arguar, & firmâ non puter effe fide.
Te noftræ referent vivaci carmine Mufæ:
  Ni mi fæva nimis fata fuiffe velint.
Tertia nam mifero jampridem ducitur æftas,
  Ex quo me morbi vis fera corripuit.
Quam lectæ nequeunt, fuccifve potentibus herbæ
  Pellere, nec magico faga minifterio.
Vecta nec ipfa Indis nuper felicibus arbor.
  Una tot humanis ufibus apta, juvat.
Decolor ille meus toto jam corpore fanguis
  Aruit, & folitus deferit ora niror.
Quæ fi forte modis fpectes pallentia miris,
  Effe alium, quam me, tu Benedicte, putes.
Quid referam, fomni ductas fine munere noctes,
  Fugerit utque omnis lumiua noftra fopor?
Et toties hauftum fruftra Cereale papaver,
  Mifceri & medicâ quidquid ab arte folet?

Sæ-

Sævit atrox morbi rabies, tenerisque medullis
  Hæret, & exhaustis ossibus ossa vorat.
Haud aliâ Alciden confectum clade superbum,
  Oetæo memorant procubuisse jugo.
Illi Nessæo vestis conspersa veneno
  Hæsit dira humeris, intepuitque sinu.
Forte Jovi patrias votum sacrarat ad aras,
  Extaque jam flammis impositurus erat.
Abdita cùm tabes miseros depascitur artus;
  Et premit indomitus fortia membra dolor.
Qualis ad Apidanum choreis exercita Mænas
  Errat, & in molli gramine fessa cadit.
Oechaliæ talis domitor, Jovis inclita proles,
  Concidit, & tristes dat sine mente sonos.
Nunc ferus exoritur, sævo nunc frena dolori
  Laxat, & ipsa jecur vis generosa petit.
Ah quoties nullo cernens se robore fultum,
  Atque lacertorum disperiisse toros.
Ingemit; eque imo vellens suspiria corde
  Sæpius hæc secum tristia verba refert.
Hæ ne manus raptumque altè, vinclisque petitum,
  Tartareum quondam perdomuere canem?
Et toties leto sternendam viribus anguem
  Frangere Lernæam non timuere suis?
Brachia Centauros nostra hæc pressere furentes,
  Pocula cùm fervens vertit in arma Pholus.
Quæ si forte humeris, heu, nunc spectentur ab istis:
  Fulta olim nisu quis putet astra meo?
Scilicet una Oenei vecors me me edita partu
  Perdit, & indignâ perfida peste necat.
Quique steti Nemees monstrum contra, atque Erymanthi
  Pacavi trucibus vix loca tuta feris.
Femineâ absumptus fraude, atque immanibus ausis;
  Uror & ipsa atro viscera felle madent.
Talia commemorans, tantisque doloribus impar,
  Pallenti tristes ore ciet gemitus.
Consilium donec magno capit Hercule dignum,
  Stirpe satum quo mox se probet æthereâ.

Ipse

Ipse pyram properans Oetei in vertice montis
Excitat & mœstâ fronde coronat humum.
Impositusque rogo rapido se destinat igni,
Et tandem cœli, quæ tulit astra petit.
Subdidit aversus flammas Pæantius heros;
Præmia cui fortis tela fuere Dei.
Non tamen est moriens Joles oblitus amorum:
Tantum infixa animo cura Deusque valent.

Ad Henricum Britanniæ Regem uxoris repudiatæ nomine.

Scilicet hoc titulis deerat, Rex maxime, nostris,
Conjugio pactam non tenuisse fidem.
Et, quæ non sancti vinxerunt fœdera lecti,
Pellicis indigno posthabuisse toro.
Dii bene, longinquis tantum quod sævus in oris
Aggrederis dirâ conditione nefas.
Hæc semota orbi vasto tibi regna recessu,
Cinctaque dant animos fluctibus arva truces.
Est aliquid, fateor, ventos audire furentes,
Et quæ perpetuò murmura pontus habet.
Larga tui quocunque olim se audacia jactet,
Ingenio similis diceris esse loci.
Non sic Penelopen Ithacâ digressus Ulysses
Abrupto potuit linquere conjugio.
Illum non sævæ mutarunt pocula Circes,
Tristia nec longæ tempora militiæ.
Sed Divûm acceptus mensis, & divite lecto,
Prætulit his vultus, Penelopea, tuos.
Cumque olim posset cœlestia templa tenere;
Maluit optato conjugis ore frui.
Affixam saxis patriam sic maximus heros
(Parva lapis quamvis nil nisi nudus erat.)
Prætulerat cœlo; longis erroribus actus,
Ut posset casto membra levare toro.
At mihi nescio quæ titulis non æqua maritis,
Subducit lecti dulcia vincla mei:

Possi-

Poſſidet & ſtupro dotalia regna nefanco,
  Et gerit in gremio commoda noſtra ſuo.
Tu tamen hanc falso prætexens nomine culpam,
  Jam famæ narras conſuluiſſe tuæ.
Et fratris mihi ſæpe torum, tædaſque priores
  Obiicis, & vani nomina conjugii.
Cui quondam primis fueram deſponſa Hymenæis,
  Concordi heu nimium nupta futura domo.
Invidere meis contraria numina votis:
  Numina ad humanas ſemper avara preces.
Nam ruit ad tædas properans dum læta juventus,
  Araque Corycio fulget odora croco.
Illibata tibi linquens ſua gaudia, manes
  Ante diem indigno funere merſus adit.
Sic fratri frater, ſic tædis impia flamma,
  Sicque toro obrepſit igne micante rogus.
Crede mihi, vanas fruſtra te vertis ad artes,
  Si ſperas tantum poſſe latere ſcelus.
Arbiter ipſe orbis Clemens, quo ſoſpite terris
  Pax viget, & ſancto reddita jura foro.
Criminis admonitus tanti, crudelia dixit
  Vota foves noſtro terra aliena ſolo.
Priſcorum & volvens veneranda volumina patrum
  Subſcripſit cauſæ Maximus ille meæ.
Perge pater, ſanctique pius defende pudoris
  Vincula, non ulli diſſolüenda viro.
Ipſe Deûm genitorque, & rerum ſumma poteſtas,
  Cujus finitimum crederis eſſe caput.
Hoc ipſum ut ſtrueret, tædas celebraſſe jugales
  Dicitur, & pictis accubuiſſe toris;
Pocula cùm pingui mutans Acheloïa muſto,
  Ceſſit ab humanâ conditione procul.
Scilicet has leges, æternaque fœdera ſanxit,
  Antiquata meo ut conjuge nulla forent?
Et quæ compoſitis laudaverit ipſe libellis,
  Improbet inconſtans, diſſimiliſque ſui?
Illuvies Germana tume, neu cede furori,
  Cui, per quem periit, ſurgere poſſe licet.

At

At non ipſa fori diſcrimina ſæva recuſo:
Judicis innocuus non timet ora pudor.
Non ego ſortitus vereor, non ferrea jura;
Te Quæſitorem mi licet urna ferat.
Sed tibi nullus adeſt æquus, te judice, judex,
Et præjudicio concidis ipſe tuo.
Poſterior cauſsâ ſic me jam ſæpe priorem
Arguis; atque artes, deficiuntque doli.
Ipſæ etiam, quæ te circumſtant, perfide gentes,
Et populi, latâ quos ditione premis,
Libera ſi detur tantum nunc copia fandi;
Te memorant ſacram conſceleraſſe fidem.
Atque odiis forſan conſurgant undique juſtis,
Hiſque tuis animis præmia digna ferant.
Diraque devotum poſcant ad prœlia regem.
Aut celeres properent in tua fata manus.
At tu quam præfers, ſævo male ſaucius arcu,
Dum cenſes animo cuncta licere tuo?
Nempe illam, noſtros quæ comere ſueta capillos,
Sæpius abreptâ vulnera ſenſit acu.
Quæ nobis toties liquidis veſtigia lymphis
Permulſit, durâ nec ſatis apta manu.
Credita cui fuerat lecti cuſtodia noſtri,
Cùm te non puduit dicier eſſe meum.
Forſitan hic referas veteres Briſeidos ignes,
Et Telamoniadæ corda ſubacta ducis.
Theſſalus aſt formâ Briſeidos arſit Achilles,
Et Tecmeſſa toro principe digna fuit.
Altera divini numeris inſignis Homeri,
Nota Sophocleis altera carminibus.
Nunc te quæ moveat facies, quæ gloria morum,
Diſpeream, ſi tu dicere ſæve potes.
Sæpe tamen cur ſim tibi idonea viſa, requiro,
Quàm duris perſtes ludificaſſe modis.
Dumque memor repeto priſcorum nomina avorum,
Vix capiunt magnos atria longa duces.
Cæſare nil majus dederant pia Numina terris:
Huic tamen è noſtro eſt ſanguine ductus honos.

Quid

Quid tibi nunc magnis referam me regibus ortam?
  Aut jactem antiquæ nomina clara domus?
Una mihi mater titulos Isabella, genusque
  Una parit; ceras implet & una graves.
Quæ quondam calathos, telasque exosa Minervæ,
  Martia femineâ sustulit arma manu.
Moxque suâ fractos sensit sub cuspide reges,
  Cæsaque captivos terga dedisse viroa.
Exuviis hinc aucta novis, hinc aucta triumphis,
  Addidit imperio sceptra superba suo,
Enectæ donec cœli super ardua virtus
  Condidit in victo parta sepulchra solo.
Testis Anas, Sicorisque, vago quà prænatat alveo
  Terra potens: fulvi testis & unda Tagi.
I nunc, atque tuos nostris componere reges
  Aude: compositis femina major erit.
Imparibus ne forte ferox te in fœdera vinclis
  Deceptum quondam nostra venire putes.
Ire per æternos placuit mihi Martis honores;
  Sim licet ipsa uno Cæsare fulta satis.
Qui tamen es tu, quem nostri sic pœnitet oris,
  Congressu ut perstes abstinuisse meo?
Reginam thalamis qui sic excludis? & ipsa
  Connubii exagitas jura, fidemque premis?
Tecum ego florentes potero sic turpiter annos
  Exegisse, doli nec meminisse tui?
Aut ego te in castum polluto corpore florem
  Invasisse viri nomine sustineam.
Pellicis ut vano tandem correptus amore
  Exultes spoliis, impie, virgineis?
Ipsaque cæruleis sim fabula nota Britannis,
  Et vivo vivens sic ferar orba viro.
O mihi terra satis quænam nunc ima dehiscat:
  Quodque petat summâ hoc fulmen ab arce caput!
Debueram natæ jugulo demissa cruoris
  Flumina luminibus supposuisse tuis.
Et patriis artus sparsos apponere mensis,
  Obiicere & sævis viscera nostra lupis.

Sed,

Sed, quæ nulla tibi eſt, pietas crudelibus auſis
Obſtitit, & ſævum dextra refugit opus.
Veſtra decent tales animorum pectora motus:
Conveniens noſtro eſt mitior ira ſolo.
Hæc potius vivat, plenis & nubilis annis
Matris ad exemplum nubere cauta neget.
Nata vides patriis genitor te pellere regnis
Nititur: unde gravis ſit tibi inuſta nota.
Et matrem fraudare toro, juſtiſque Hymenæis,
Heu, nimium turpi victus amore, parat.
Si tamen hic poſitis miteſcat litibus olim,
Sævaque det rapidis vota ferenda Notis.
Sola tibi, & tantis ſervatis ſedibus heres
Suſcipias tenerâ ſceptra regenda manu.
Tu faciles ſine lite toros, ſine lite Hymenæos,
Perpetuo ſummum carmine poſce Jovem.
Maternumque animo repetens perſæpe dolorem,
In noſtro diſcas cuncta timere malo.
Tiſiphone crinem brevibus redimita colubris
Intulit ardentes in mea damna faces.
Obſcœnum & carmen diro ingeminans ululatu,
Triſtia connubiis omina fudit avis.
Ipſa ſacros ignes devovit pronuba Juno:
Et mihi fœdifraga eſt zona ſoluta manu.
Veſtra tamen Superi ſi numina læſa repoſcunt
Errorum pœnas, ſupplicibuſque favent;
Hæc loca vi quondam Cæſar populatus, & igni,
Sæva jugum doceat æquora veſtra pati.
Quodque olim potuere Dei tela horrida Juli,
Dum furit, & medio fulminat ille mari.
Cæruleo oſtendat fruſtra vos fidere ponto,
Lataque nequicquam fluctibus arva tegi.
Cæſaris iſta horrent etiam nunc littora nomen;
Quo duce, ni fallor, bis potuere capi.
Ille ſibi objectas auſus tranſcendere moles
Intentata prius per vada fecit iter.
Et male defenſas in prædam fervidus arces
Vertit, & obſtantes milite fregit opes.

Sic

Sic ventos ſprevit virtus Romana furentes,
Et greſſum ignotis intulit æquoribus.
At precibus ſi quis ſupereſt locus, & tua poſſunt
Inflecti blandis pectora dura ſonis.
Dejectas hinc natam oculos, hinc aſpice matrem,
Nec pigeat tantis ingemuiſſe malis.
Æternum ſic læta viris, ſic læta puellis,
Tellus ſubjecto floreat iſta mari.
Et mala cuncta ferant per terras irrita venti,
Deprompſit læſo quæ mihi corde dolor.
Quod ſi ſola tuo videor non digna cubili,
Et triſti perſtas vivere diſſidio.
Nec te jura movent, precibus nec flecteris ullis,
Nec furiis obſtat filia parva tuis.
Me duce læta tuæ mittantur nuntia genti:
Henricum titulum mortis habere meæ.
Sedibus utque tuus genitor geſtire ſub imis
Poſſit, deque tuis ſurgere nominibus.
Audiat uxoris ſpoliis, & cæde ſuperbum,
Pellicis indigno colla dediſſe jugo.
Vos verò ultrices mecum properate ſorores,
Et miſerum diris pellite imaginibus.
Ut neque jam dulci declinet lumina ſomno,
Nec valeat ſanæ mentis habere modum.
Sed flammis cinctæ, quoquo veſtigia vertet,
Illuc Tartareâ lumina ferte face.

Ad ſodalem, in morbo mortifero.

Ultima jam properant, video, mea fata, Sodales,
Meque ævi metas jam tetigiſſe monent.
Si foret hic certis morbus ſanabilis herbis,
Senſiſſem medicæ jam miſer artis opem.
Si lacrimis, veſtrum quis me non luxit? & ultrò
Languentem toties non miſeratus abit?
Obſtruxere aures noſtris contraria votis
Numina, & hæc ventos irrita ferre jubent.

Vos mihi, quos olim colui, dum fata finebant,
  Ultima jam cineri dona parate meo.
Vobiſcum labor hic fuerit, quando his procul oris,
  Ignara heu noſtri funeris, uxor abeſt.
Uxor abeſt, noſtrique diu ſtudioſa videndi
  Pro reditu patriis dona vovet Laribus.
Hæc potuit præſens, nato comitata, feretrum
  Floribus, & multâ compoſuiſſe rosâ.
Et nivei lactis fontes libaſſe, merique,
  Conjugis ut manes ſpargere mœſta queat.
At, qui me extremâ compellet voce ſodalem,
  Et claudat tenerâ lumina noſtra manu,
Et fugientem animam ſupremâ exceperit horâ;
  Hoc vos communi pro pietate rogo.
Non operoſa peto titulos mihi marmora ponant,
  Noſtra ſed accipiat fictilis oſſa cadus:
Excipret gremio quæ mox placidiſſima tellus,
  Immites poſſint ne nocuiſſe feræ.
Rivulus hæc circum diſſectus obambulet, unda
  Clivoſo qualis tramite ducta ſonat.
Exiguis ſtet cæſa notis ſuper oſſa ſepulta,
  Nomen & his ſervet parva tabella meum:
Hic jacet ante annos crudeli tabe peremptus
  Molſa. ter injecto pulvere, paſtor abi.
Forſitan in putrem longo poſt tempore glebam
  Vertar, & hæc flores induet urna novos.
Populus aut potius abruptis artubus alba
  Formosâ exurgam conſpicienda comâ.
Quidquid ero, veſtra hæc pariter deſcendet in imam
  Tellurem pietas, Elyſiumque nemus.
Quod mihi ſi tumulo vobis curantibus arbor
  Ingruat, & virides explicet alta comas:
Quæ circum nitidis, æſtus dum ſævit, obumbret
  Frondibus, & ſciſſam tegmine opacet humum;
Jam mihi pyramides, regum monimenta, valete,
  Et quidquid miri barbara Memphis habet.
Scilicet huc, diti pecoris comitata magiſtro,
  Conveniet feſto pulchra puella die,

Quæ

Quæ molles ductet choreas, & veste recincta
  Ad certos norit membra movere modos.
Quin erit illa dies, frigus cùm captet opacum
  Hic aliquis flavo cum Corydone Mycon:
Et cantare pares, & respondere parati,
  Alternis certent vincere carminibus.
Quorum aliquis forsan crudeli funere raptum
  Me gemat, & lacrimis polluat ora piis.
Ac misero instauret funus, sternatque sepulchrum
  Floribus, & nomen tollat ad astra meum.
Et dulci referat Musarum ut captus amore
  Sustinui patriæ linquere tecta puer.
Mollibus utque olim vitam dum degimus hortis,
  Regales potui deseruisse domos:
Utque sub umbrosæ quercus, platanique virentis
  Maluerim densâ delituisse comâ
Quàm Tyriâ pictum chlamyde, auroque intertextum
  Captatis vulgi plausibus urbe vehi.
Tum faciles memoret mores, & puriter acta
  Percurrat vitæ temporâ quæque meæ.
Non ego I.... volvens monimenta, nefandis
  G.... populos ritibus implicui.
Non mea mortiferos porxit tibi dextera succos
  Hippolyte, Ausonii flenda ruina soli.
Auspicio externas cujus tandem Itala tellus
  Abjectas Medicâ cuspide sensit opes.
Te rigidi stupuere Getæ, Rhenusque bicornis,
  Et tremuit famulis frigidus Ister aquis.
Miles ab Eoo veniens cum littore Nili
  Ingemuit latebras tam procul esse tibi.
Ultorem nobis talem tete affore, pensa
  Ferrea quæ ducunt, præmonuere Deæ.
Sed tantum terris, quis te ostensura putasset
  Numina, tamque brevi tot peritura bona?
Itala res tecum periit, tecum Itala virtus,
  O nimis immiti stamina rupta manu!
Cuncta ego quæ Latii dulces vulgare per oras
  Dum propero, & laudes dicere, Magne, tuas;

Ante diem Elyſios cogor cognoſcere campos,
Implet odoratum quà pia turba nemus.
Illic ne incertâ ludar regione viarum,
Occurras vati nobilis umbra tuo.
Et myrto cinctum caput, aut Daphneide fronde,
In tibi vicino me velit eſſe loco.
Interea dulces cœtus valeatis amici,
Jam vocat in nigros mors tenebroſa lacus.
Increpitatque moras Lethææ portitor undæ,
Et remi auditus per loca ſecta fragor.
Dii tamen in melius vertant hæc omina, ſi quem
Humanis precibus non pudet eſſe locum.

In diſceſſu Turcarum ex Italiâ.

Exceſſere truces Italo de littore Turcæ,
Verſaque præcipiti terga dedere fugæ.
Qui modò trajecto numero â claſſe profundo,
Vaſtabant fines, Appula terra, tuos.
Quo terrore omnis trepidavit ab Alpibus uſque
Ad Superum, infernumque Auſonis ora mare.
Tuque elate jugis pater Apennine nivoſis
Nutaſti, & trepido territus amne Padus.
Sed vani cecidere metus: audacia ceſſit
Hoſtibus, & ſævas depoſuere minas.
Nam ſimul Auſtriades invicto milite Cæſar
Explicuit, vires oppoſuitque ſuas.
Selectaſque acies Italorum, & robur Iberum,
Et trepidis numen rebus, opemque tulit,
Exceſſere truces Italo de littore Turcæ,
Verſaque præcipiti terga dedere fugæ.
Qui modò Romanamque urbem delere parabant,
Barbaraque in Latio ponere caſtra ſolo.
Non expectatâ petierunt æquora pugnâ,
Verſaque præcipiti terga dedere fugæ.
Utque olim vaſti calcator Perſa profundi
Amiſsâ trepidum claſſe relegit iter.

Haud

Haud Secus ex Italo cedentes littore Turcæ,
  Perculsi fœdo vilia corda metu.
Vela Noto, remos undis, cœpta irrita ventis,
  Versaque præcipiti terga dedere fugæ.

Ad Herculem Ducem Ferrariæ IV.

Otia Musarum sacris, & Apolline digna
  Quærebam curis liber, & urbe procul.
Et nunc quà gelidis immurmurat aura viretis
  Errabam tacito per loca sola pede.
Nunc nemorum exceptus dorso, & viridantibus umbris,
  Pergebam Aonios lassus inire choros.
Hinc magnum Alciden victuris condere chartis
  Mens erat, & summi facta referre Ducis.
Scilicet ut puero Phœbi chorus adstitit omnis,
  Ad cunas primos dum ciet ore modos.
Eulserunt nitidis circum plectra aurea gemmis,
  Et dulces cantus Calliopea dedit.
Divinum ambrosiæ Charites sparsere liquorem,
  Quo languor teneris artubus omnis abit.
Ecce tibi Superos inter lis orta repente est,
  Munera quis puero nobiliora ferat.
Ipsa oculis Cytherea novum mellita decorem
  Afflat, & insolitum spargit in ora decus.
Mars pater immensum robur venientibus annis
  Spondet, & invictas ad fera bella manus.
Regna Deûm genitor, rapido quæ intersecat amne
  Hinc Padus, & tumidis alluit auctus aquis,
Hinc sale Thyrrheno clauduntur plurima, at illinc
  Hadriacis latè fluctibus icta sonant.
In medio Eridiani surgi Ferraria ad undas,
  Aureaque invictum tollit ad astra caput.
Qualis septa ardet baccâ Gangetide gemma,
  Atque puellares nectit honore comas:
Talis culta inter vicinas enitet urbes
  Clara hominum ingeniis, semideumque domus.

Quamvis nulla queat, non ipse excindere ferro
  Juppiter, adversum si ferat arma, Deus.
Quin & avis atavisque potens, & s rguine Ibero
  Mista D.ûm soboles, id mihi carmen erat.
Externique iterum thalami, queis Regia conjux
  Gaudet, & Her ulcum suscitat alma genus.
At mihi livor edax Musarum sacra ferenti
  Obstitit, & cœptum linquere jussit opus.
Ignotas subitò Nymphæ petiere latebras
  Et flentem Phœbus deserit ipse pater.
Nil nemora aut saltus miserum juvere, latentem
  Invenit, effuso cuncta labore cadunt.
Quid referam obscœnos vultus, quid sanguine fœdo
  Suffectos visus, quos meminisse piget?
Canities inculta genas, color obsidet ora
  Buxeus, auratâ pallidior statuâ.
Hoc ego nocte satas monstrum exhorrere sorores
  Crediderim, & siquid tristis Orcus alit.
Tu mihi seu fessis Italum succurrere rebus,
  Seu perstas regnis consuluisse tuis.
Ausoniæ columen quo nunc Ferraria gaudet
  Principe, & irati vix timet arma Jovis:
Huic monstro occurras pernix, & vindice dextrâ
  Fac Stygios repetat, te feriente, lacus.
Herculeâ lætere diu sic optime fronde
  Æternum, terror hostibus unde cadat,
Sicque tibi placido delapsus in æquora cursu
  Eridanus famulis littora pulset aquis.
Abstineat nostros olim si invadere fines
  Pestis, & hæc telis concidat icta tuis;
Non mihi te potior fuerit Jove natus ab ipso
  Alcides, cœli fulserit astra licet.
Straverit aut dirum Nemees sub rupe leonem,
  Traxerit & Stygium cæca per antra canem.
Sævius his quando monstrum est, quo jactor, opemque
  Numinis imploro terque quaterque tui.

Ad Venerem.

Alma Venus, frondoſa colis ſeu littora Cypri,
Seu petis Idalii florida culta ſoli.
Si te ſique tuum colui, mea Numina, natum.
Deque meo vobis carmine venit honor:
Adſis, & teneræ ſenium defende puellæ,
Et quæ damna feret ſerior hora veta.
Venit ad extremi (heu facimus) jam tempora veris
Hæc mihi non vano nomine dicta Dryas.
Tu domine, tu Diva precor, per ſi qua ſalutis
Eſt tibi cura meæ; protinus affer opem.
Scis Dea, cum libeat Divos exurere, ut hujus
Accendas nitidis lampadas ex oculis.
Sentiat illa prius raptæ diſpendia formæ,
Cui riget in gelido pectore dura ſilex.
Cedere quæ neſcit lacrimis, precibuſque moveri,
Ingenti pretio cui placet emta Venus;
Huic macies niveos deformet turpiter artus,
Occupet & roſeas ruga, ſituſque genas.
At mea perpetuo lætetur vere puella,
Quam tantum pietas quam benefacta juvant.
Illa quidem vatum obſervat pia numina Muſas,
Et cupit ut de ſe fama loquatur anus.
Muneribuſque ſacros novit præferre Poëtas,
Poſcit amatorem nec gravis ære ſuum.
Ergo fluant molles humeris volitentque capilli,
Stillet & Aſſyrio myrtea rore coma.
Nulla queat nitidam labes corrumpere frontem,
Neve mihi tantis ſit ſupereſſe malis.
Neu videam obſcuras oculos inducere nubes,
Neu ſparſa indignis candida colla notis.
Quid precor ah demens? venti temeraria jactant
Vota; Venus noſtras negligit ipſa preces.
Jam cedit niveo tam grata è corpore forma,
Jam jam puniceus deſerit ora color.

De Arce Capitolinâ, tactâ de cœlo, ad Paulum III. Pont. Max.

Nuper Tarpejas repetitis ictibus arces;
Impulit ardenti quod pater ipse manu;
Quodque idem mediâ nimborum in nocte refulsit
Stellarum cinctus, conspicuusque choro;
Et tibi quod flagrans pinus mole excidit altâ,
Hæc quoque nocturnis ignibus usta Jovis:
Paule, tibi optatam portendunt Numina pacem,
Adventum magnæ testificata Deæ.
Sume animos: pacata secas pater æquora: malo
Nil opus est, tutâ nat tibi puppis aquâ.

Ad Dianam.

Delia, quam sicco properans canit ore viator,
Et minuit longæ tædia mille viæ,
Dum patrias repetit sedes formosus Alexis,
Adspires placido numine Diva precor.
Neve illi molles urantur sole capilli,
Detrahat aut solitum pulvis & ipse decus;
Ambrosiæ exudes tenui pro rore liquorem,
Quo matutinum te duce carpat iter.

Ad Solem.

Sol pater, ætherea cujus sub lampade fœtus
Concipit, & varias terra ministrat opes.
In virides cernis quæ jam procumbere ramos
Poma diu, & curvo stipite nixa geri.
Pulcher Alexis abest patriis dum longiùs oris,
Illi pendebunt sepibus ista suis.
Tu face ne nimio tandem violentus ab æstu,
Neu rapido ad terram frigore lapsa cadant.

Ad Cererem.

Hæc tibi, magna Ceres, Daphnis jam messe peractâ
  Affixit foribus spicea dona tuis.
Tu, Deâ, fac illi jacto de semine rursus
  Falcem hebetent valida gramina secta manu.

De Virgilio.

Hos Musis in serta Maro fragrantia flores
  Dedicat, & dulcis pocula bina meri.
Quas olim faciles, primis expertus ab annis,
  Hybla tuum vatem vicit, & Ascra tuum.
Nunc magni redit exuvias indutus Homeri:
  Vos triplici heroi cingite fronde comam.
Este Deæ memores vestris ut maximus olim
  Consiliis Grajas fregerit unus opes.

De Farnesio.

Cæsaris excitus lacrimis Farnesius heros
  Cùm modò mutatis inveheretur equis;
Atque illam afferret speciem, qui maximus orbi
  Præsidet, & terras numine replet avus;
Obstupuit gemino perculsus nomine Iberus
  Et secum hos rauco mox dedit ore sonos:
Parce, minus Cæsar tua nos si incommoda tangunt;
  Queis tam præsentis cernimus ora Dei.

De Hippolyto Medice Card.

Hippolytum Medicâ cernis qui gente viator,
  Et juvenem ignotâ veste nitere vides.
Cur ostro tectus non sit, si forte requiris,
  Accipe, & hæc placidâ perlege mente precor!
Danubii ad ripas his quondam cultibus acrem
  Summovit Turcam finibus Ausoniis:

Ulti-

Ultima Bactra olim viresque Orientis & Indum
In nostrum veheres cum Solimane caput.
Jure igitur sumptis colitur dux maximus armis,
Quorum præsidio libera turba sumus.
Ipsum aliàs decuere sacræ redimicula mitræ,
Et pressit flavas infula pura comas.
Hic diversa novos dispensant tempora cultus:
Tu modò Victorem ter veneratus abi.

De Cruce Domini.

Hoc quondam eversum ligno Pater optimus orbem
Sustulit, humanum restituitque genus:
Ut conspersa Dei sacro Crux alma cruore
Vel magnis possit regibus esse decus.
Sidera fulsit apex, radice in Tartara fertur;
Hoc latus Eoos, hoc fovet Hesperios.
Quisquis es, hanc tecum mortales tolle per undas:
Inscia naufragii ligna trabemque vides.

De Clemente VII. Pont. Max.

Sidera dum repetit Clemens, terrisque relictis
In sibi jam parta collocat arce pedem,
Subducunt cœlum nubes, & nocte coorta
Proluvies fœdis imbribus arva premit.
Cæruleus tumido Tiberis caput abdidit alveo,
Et formidatis flumina laxat aquis.
Scilicet & fluvios dolor attigit; ipsique funus
Certatim ducunt mœsta elementa novum.

Ad Phœbum.

Hunc tibi, Phœbe pater lunata fronte juvencum,
Tibris quà undoso largiùs amne fluit.
Alcimedon jactata altè post terga securi
Mactat, & in sacros porricit exta focos.
Tu si sævitum satis est, & cædis abundè
Pœnarum exsolvit si tibi Roma satis.

Illu-

Illuviem hanc expelle, inimicaque tela retunde,
 Et melius Turcas mitte perire feros.
Qui cinxisse Rhodon perstant nunc fortibus annis
 Dilectam, & cives perdere classe tuos.

De Lycoride.

Alcidæ magni spoliis dum lætus opimis
 Substrata in molli pelle quiescit Amor.
Languenti puero fessos sopor occupat artus;
 Et molles differt aura benigna comas.
Quem temerè inventum spoliis dum forte Lycoris
 Exuit, & rapta lampade culta nitet:
Sæva dolos frustra indomito componis Amori;
 Dixit, & inspectâ saxeus obriguit.

De Avalo.

Eridani in ripis Avalus tibi, Juppiter, altæ
 In quercu hostiles dum sacrat exuvias.
Quaque ferox vicit: regum ter magne Feretri,
 Suspendit valida dona revulsa manu.
Tu pater ipse tuas spoliis nunc suscipe silvas;
 Nil tibi non victrix jam dabit ista manus.

Ad Deliam.

Argutum inclusi junco tibi, Delia, gryllum,
 Cujus sæpe mihi munere parta quies.
Nam mihi nec somnum veniens cùm duceret Auster,
 Argento vel quæ purior unda gemit;
Hic veterem instaurans propiùs de more querelam
 Plus venti, & lymphæ murmure plus potuit.
Mox etiam majora feres, cùm messe peracta
 Capreolus nostri pignus amoris erit.

De

De Cardinali Farnesio.

Farnesi rapidæ domino venante lacænæ
Commorant celeres per juga summa feras.
Fortè superveniens juveni cùm Delia, dextra
Impubi obstupuit, obstupuitque gena.
Et me quàm Latmi (dixit) nunc pænitet alti!
Hoc poteram melius Endymione capi.

De Colotii fonte.

Quàm bene consurgit virgo in tua tecta, Coloti?
Non alio poterat tutior esse loco.
Jam sua numen habet Nympha: & te præside, Virgo
Incipit Aoniis vatibus esse liquor.

Ad Carolum V. Imper. de Vulpii Cosmographia.

Victor Alexander sumptis dum fulminat armis,
Angusto gemuit se nimis orbe premi.
Hoc tu quàm melius! cujus jam sceptra veretur
Hic radii quidquid Vulpius ambit ope.

De Hippolyto Medici Cardin. ad Phœbum.

Hippolyto Dictynna feras, Erycina lepores,
Vertice nata artes, dat Jovis uxor opes.
Dat superûm pater ipse togam, dat belliger ensem,
Quo petat in nostros qui feret arma Deos.
Mœnia quo Turcam cingentem Norica flammis
Aversum turpi cogat abire fuga.
Certatim juveni Dii dant sua dona: salutem
Nemo sed affecto, tu nisi Phœbe, dabit.
Quin melius vivo vitam des Phœbe perennem,
Quàm tuus extincto filius ante dedit.
Ille suæ placuit soli solo ore novercæ,
Hic virtute placet regibus ac populis.

Hoc facias Rhodani atque Tagi rogat accola & Istri,
  Cujus hic hostili sanguine tinxit aquas.
Hoc Roma, hoc Clemens, cui seu petis ardua, seu tu
  Prona premis; toto par nihil orbe vides.

De Venere marmorea Romæ.

Candenti expressam saxo, somnoque jacentem,
  Quà fluitat querulo garrula lympha pede.
Ut primum agnovit sese Venus aurea; tales
  Subridens roseo protulit ore sonos.
Ipsa ego sum fateor duris his cautibus orta:
  Nil mihi jam tecum est, æquoris unda; vale.

De eadem.

Spiranti ductam spectans se marmore Cypris,
  Dispergit rorem quà levis unda sacrum.
Cui nudos, dixit, detexi corporis artus,
  Aut cui tantum de me artifici licuit?
Haud alio accubitu visens Amathunta Paphonque,
  Crediderim herboso ponere membra solo.
Lumina quæ veritus prudens effingere cœlo est,
  Æterni occuluit clausa soporis ope.

De rostris navalibus in apum alvearia versis.

Ferrea rostra olim pressis erepta carinis,
  Quæ Nili fractas testificantur opes.
Ecce apibus parcis pandas præpandimus aulas:
  Congesto redolent (quis putet?) æra thymo.
Cæsaris hæc ingens laus est, quo vindice pacis
  Jucundos fructus arma inimica ferunt.

Ad Jo: Nerettum, & Tryphonem Bentium.

Annus septimus appetit, sodales,
Ex quo munere Tertius Deorum,

Terrarum sola Maximus gubernat:
Quo rege ingenuas videtis artes
Antiquam reparasse dignitatem,
Et cunctas solito decore niti.
Multam nos igitur decet salutem
Curis dicere, sensibus receptæ
Si quæ nos stimulant proterviores.
Tum luce omnibus hac bonis cupitâ,
Par est perpetuam madere noctem
Vinoque, illecebrisque diffluentes.
Nererti, propera, novemque Musis
Indicas subitò solutiores
Lusus, quos numeris Tibullianis,
Peligno aut mage condiant lepôre.
Tu rorantia largiùs ministres
Benti pocula, providusque sicces,
Quò mox fervidior tumente venâ
Scindas lacteolis superbientem
Mammis jam nimium diu puellam,
Subnixam male viribus genuque.
Forsan me Semeles puer juvabit,
Et fractos miseri fovebit artus.
Quòd tandem ut struerem libens relevi
Omnes (quod potui) meri lagenas.

Ad Cosmum Ducem Florentiæ.

Quòd miles modò Marte tuus pugnavit iniquo;
Turpi tergá fugæ nec tamen ille dedit.
Sors illud, Virtus dedit hoc, quæ invicta tuorum,
Maxime per te animis usque & ubique nitet.
Sic Lácedæmonii, sic pugnavere Quirites;
Scilicet alta tui sic patris arma monent.

Ad Pasquinum, in Martem conversum.

Tunc cùm sola tibi Mavors Cytherea placebat;
Solus eras tanto dignus amore Deæ.

Non

Non erat in cœlo formosior ulla Dione,
Nec tibi par Superûm viribus ullus erat.
At nunc Roma tui manibus fundata Quirini
Mille parit Martes, mille parit Veneres.

In venustam Puellam.

Quæ miseros olim sævis torquebat amantes
Ignibus, & patriis Graja puella dolis.
Hic molles choreas, tenerosque reponit amores,
Legibus intactæ vivere certa Deæ.
Sic quondam Phrygiæ victrix in vallibus Idæ,
Nunc Romæ vero judice victa Venus.

Ad lacus, ut placidos se principi suo præbeant.

Egelidi salvete lacus, muscoque virete,
Vestraque sit puris dulcior unda favis.
Ac veluti insignit multo vos nomine princeps
Vester, ab Eois notus ad Hesperios.
Vos illi tumidos fluctus lenite vicissim.
Et blanda errantes pervolet aura rates.
Et facite in vestris si fors piscabitur undis,
In jacta ut multus retia piscis eat.

Ad Paulum III. Pont. Max.

Annua jam fuerant Tertî solennia & ignes
Urbs septem extulerat collibus alta suis.
Intonat ecce tibi lævâ cùm Juppiter arce,
Et cœlum flammis occupat æthereis.
Cedite mortales divinis ignibus ignes,
Et cessent gemitus æra ciere graves.
Ipse Deus Paulli summos testatur honores,
Emicat, & festos curat obitque dies.

In

In eumdem.

Accipe decoctas niveis tibi solibus uvas,
  Farcta puellari bina canistra manu,
Servatasque tuos paulatìm confice in usus,
  Ora ferens dum nos tristia visit hyems.
Maffæique memor, venientem dicito in annum,
  Impleat hæc pingues vitis amœna lacus.
Sic tibi languenti decedat corpore pallor
  Buxeus, & salvum jam mea dona petant.

Epitaphium Lascaris.

Lascaris hic situs est Janus, quo sospite Grajûm
  Res olim fractæ non potuere capi.
Hic etenim in Latium dilectas Palladi Athenas
  Detulit, & gemino mox dedit ore loqui.
Sæpe etiam Regumque animos, populosque feroces
  Cecropio flexit tum sale, tum numeris.
Annosi donec confectum viribus ævi,
  Exitio obrepens curva senecta dedit.
Felicem ante omnes, solio qui pulsus avito,
  Tam procul hic patriâ contegeretur humo.

Jovis cum Neptuno expostulatio, pro periclitante Cæsaris classe.

Cæsaris infausto depressam sidere classem
  Viderat e summâ providus arce pater.
Cùm fratrem increpitans mœstis sic vocibus infit,
  Subdita quem ponti cærula regna tremunt.
Quid Superûm magnis solus conatibus obstas,
  Et perstas sanctum tollere velle caput?
I tandem, & tellus quas non detrectat habenas,
  Indomitus quamvis, tu quoque disce pati.

Ad Cæsarem in mari periclitantem.

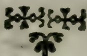
Intactis Libycis nuper quod videris undis
  Ipse tuas vento disperiisse rates.
Ne demitte animos: his, Cæsar, naufragus oris
  Erravit fato Troïus ante pater.
Imperiumque orbis Lavina ad littora vexit,
  Romano ut caderes Aphrica pressa jugo.
Sic tecum hæc istâ quæ nunc luctatur arenâ,
  Fessa dabit victas, sors licet atra, manus.

De Veneris, relictâ Cypro sedem Venetiis deligente.

Eductam cœlo mediis è fluctibus urbem
  Dum spectat, conchâ Cypria vecta suâ.
Condita in æternum flectens ad mœnia cursum
  Illo quo flammas ore ministrat, ait.
Sum patriam mentita satis: vos littora Cypri
  Culta olim & nostris apta valete jocis.
Dixit: & infrenes medio in sermone jugales
  Abjungens, Venetis se Dea mersit aquis.

In Pompeii sepulchrum.

Dux, Phariâ quamvis jaceas inhumatus arenâ,
  Non ideo fati est sævior ira tui.
Indignum fuerat tellus tibi victa sepulchrum:
  Non decuit cœlo te nisi, Magne, tegi.

JO: RINALDI MONTORII

In Othonem Truchses Cardinalem Augustanum.

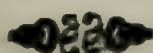
DUcis ab Imperio genus alto ſanguine natus,
  At majus Virtus præbuit Imperium.
Tu ſplendor patriæ, cuſtos fidiſſimus urbis
  Auguſtæ, unde etiam nobile nomen habes.
Et te patronum oſtentat Germania firmum;
  Præfectum jactant te quoque Vindelici.
Sublimes ſervas Præneſtis Epiſcopus arces,
  Quas eſt molitus Cæculus igne ſatus.
Coccineumque tuum miratur Roma galerum,
  Quam benè, quam meritò tempora cana tegat.
Gloria tu Latii: legatum plurima Mundi
  Pars novit: terræ, notaque fama polo.
Unum deeſt, quo ſis ex omni parte beatus,
  Te colat ut ſanctum quælibet ora Patrem.

FRANCISCI MORANDI

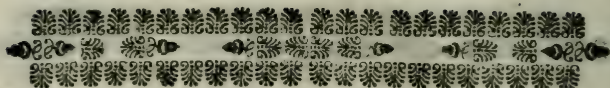
SIRENÆ.

De Francisco Duodo Venetæ classis Præf.

DUodus ob innumeros nequicquam territus hostes,
  Primus in adversos arma animosque parat.
Primus ab arce ratis vastæ nova fulmina torquens,
  Barbarico tingi sanguine vidit aquas.
Primus membra feræ gentis disiecit in auras,
  Membra, avidum Protei mox alitura pecus.
Primus cæde, metu. flammis, fremitu omnia complet,
  Quo socia est majus robur adepta manus.
Primus ut ancipiti in pugna superavimus, egit.
  Quid? Duodi nunc stat res Veneta omnis ope.
Cur igitur non prima ambit præconia? mavult
  Factis, quam fictis laudibus esse prior.

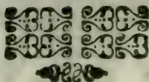
JOANNIS MOTIÆ

NEAPOLITANI.

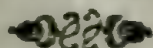

Ad Petrum Bonihominis de Aversa.

LÆta dies externa fuit, memorandaque ſemper,
Qua mihi perſpicuum licuit te cernere coram;
Sed nox læta magis, qua dextram jungere dextræ
Fas fuit, & tecum dulci ſermone foveri,
Me, quem cœna tibi dederat jocunda ſodalem;
Nec tibi ficta loquor, nec blanda, vir optime; verum
Vera loquor; non ipſe prius tua lumina vidi,
Nec prius ore tuo vox excidit ulla benigno,
Quàm citius ſurrexit amor compagine prompta
Dulcis amicitiæ, nobiſcum fœdera jungens.
Tu licet indignum non aſperneris amicum,
Petre, precor, tibi namque licet: digniſſima virtus
Non jungat me, jungit amor, qui jungere magnis
Exiguos plerumque ſolet; vis maxima cujus
Cuncta regit. Sed forte modum tranſcendo loquendi.
Fortaſſis jam tempus adeſt, ut epiſtola finem
Sumat, & ore tenus tecum quid fando reſervem:
Petre vale, memoriſque tui, memor eſto Joannis.

JO: THOMÆ MUSCONII
SONCINATIS.

Ad Hermetem Stampam II. Marchionem.

HAnc tibi in Amineo decoxit palmite fervens
  Julius; unde trahit nominis uva decus.
Nulla fere vitem commendat gratia; tantum,
  Quod nitet æstivo tempore prima, placet.
Freta tuos solo candoris honore penates
  Intrat, & indicium est pectoris illa mei.
Candidus huic uvæ color est; mnes candida danti;
  Candoremque tuum talia dona decent.

Ad Baptistam Messirotum.

Cum felix Fortuna tibi det cuncta diebus
  Saturnalitiis, quid dabit æris inops?
Nam neque de sterili quidquam grege venit, & omnes
  Excussit loculos Principis ipsa manus.
Sed ne forte vaces xeniis, & more vetusto
  Non possis hilari fronte agitare jocos.
Marcentes uvas capies, & munera cortis
  Parvula; quæ medio sunt mihi nata foro:
His accedet amor, vatis cum carmine rides
  Jam scio: tu nobis his meliora dato.

Ad M. Hieronymum Vidam.

Ecquid erunt tanti divini carmina vatis,
  Desueta ut tentem plectra movere manu?

Nam ſimul ac Divûm monitu patrimonia liqui,
  Et mea ſunt ſacro colla ſubacta jugo;
Nil mihi cum Phœbo, nil cum Permeſſide lymphâ,
  Nec lauro placuit compoſuiſſe comas:
Nunc quid agam oppreſſus verbis, & pondere rerum?
  Mene tui ſperem verſibus eſſe parem?
Protinus ut fiant leviora graviſſima quæ ſunt
  Carmina, ſitque minor copia, culta minus.
Hoc tamen ingenium, gravitaſque, lepoſque puſillum
  Exuperent; tantum hoc pectore noctis ineſt.
Si forte exſpectas, tradam tibi chalcea tamquam
  Tidides; tu dans chryſea Glaucus eris,

Ad Hieronymum Trecchum.

Æra mihi non ſunt; & debeo plurima Trecchø.
  Quid faciam, ingrati ne puter eſſe animi?
Sarcinulas vendam? nihil eſt: brevis auctio fiat
  Ruris? erit nobis hæc quoque ſumma levis.
Addicam libros, & quæ mihi fidus Apollo
  Dictavit quondam carmina: ſed quis emet?
Quid faciam? certum eſt ingratum nolle videri:
  Me dedam & certo fœdere nexus ero.
Scilicet æternam firmo ut devinctus amore,
  Hic animus Domino ſerviat uſque meo.

Ad eumdem.

Numquid agis? debere nihil dum fingis amicum;
  Arctius, & nexu me graviore premis.
Inductoque meo dum nomine tendis haberi
  Magnificus, quæſtus tu facis inde novos.
Heu tamen uſuram perdes cum ſorte benignus
  Creditor: ad Janum res mea fracta perit.
Stringis obærato cur vincla tenacius? & quis
  Si pergas meritis addere, finis erit?
Tandem impone modum, tibi ſolvere ſorte paratus,
  Ne fugiat nimii debitor æris Amor.

Pro Jo: Mario Marone, ad Amicum.

Si Maro ſum, capies bona carmina, namque Maroni
Egregios verſus ſcribere Muſa dedit.
Sum Maro, nec verſus tamen accipis ipſe diſertos;
Quæ ratio eſt igitur? ſum Maro, nec Maro ſum.

Ad Jacobum Covum.

Emiſti cancros: ego coxi: ſunt utriuſque.
Mitto dimidium; dimidium teneo.

Ad gentem Italam.

Hos jacet Italiæ virtus diſperſa per agros,
Frigida quos Rheni fluminis unda lavat:
Quæ nec aquâ periit, nec ferro, aut concidit igne;
Sed confecta gelu torpuit atque fame.
Martia turba, jaces infelix hic ubi victor
Romanus poſuit magna trophæa parens.
Quæ tot barbaricis ſpoliis onerata triumphos
Duxiſti, aërias nunc alis, heu, volucres.
Quin & tempus erit, curvo molitus aratro
Germanus terram cùm ruet oſſa tua.
Quæ ſuperes manus, Italiam tueare, tuoque
Victrix oſſa virûm barbara conde ſolo.

Ad Jo: Jacobum Covum.

Carmina cùm perames, ſemper tibi carmina mittam;
Credere ut hinc poſſis, me meminiſſe tui.

De Cæſaris in Galliam adventu.

Offenſo eſt auſus Cæſar ſe credere Gallo:
Fallere quam poterat, præſtitit ille fidem.
Sit licet exemplum magnæ virtutis utrumque;
At ſervaſſe fidem, plus, mihi crede, fuit.

De eisdem.

Perdere quem voluit Cæſar, ſe credidit hoſti;
Servavit pactam ſed tamen ille fidem.
Si qua fides regum tangit præcordia; certè
Nulla fides major quàm tua Cæſar erit.
Rurſus, ſi qua fides tangit præcordia regum;
Nulla fides major quàm tua Galle fuit.

De captivitate Franciſci Regis.

Luſtra duo illuſtrant ſi Julî Cæſaris arma,
Quæ Gallos Latio ſuppoſuere jugo:
Quo debet Cæſar laudari Carolus ore,
Cui tota eſt uno Gallia capta die?

Ad Carolum V.

Matthiæ lux feſta, tibi, fortiſſime, lucis
Imperiique fuit, Carole, principium.
Hæc capto te rege facit, regnique coronâ
Clarum: plus hominum cui dedit ulla dies?

Ad Hermetem Stampam.

Si pretioſa forent nobis, tibi dona darentur:
Cortice nunc capias mala imitata nuces,
Quæ ſi fronte hilari capies, tibi plurima mittam:
At ſi diſpliceant, tu meliora dato.

De Venetorum Urbe.

Urbs Venetum, quis te poſuit? poſuere potentes
Cœlicolæ: nomen quis dedit? alma Venus.
Cur dedit alma Venus nomen? quia nata profundis
Illa Cytheriacis edita fertur aquis.
Quis tibi theſauros tot contulit? optima Juno:
Imperium pelagi quis dedit? ipſa Thetis.

Quid

Quid mirum, si tot, si tantis rebus abundes,
Urbs Venetum? magni te posuere Dei.

Ad Jo: Baptistam Pallavicinum.

Naturæ fuit egregium certamen, & Artis;
Clarus ut orator, Pallavicine, fores.
Utraque multa tibi, sed plus Natura leporis
Contulit; unde novo membra decore moves.
Verba fluunt, instar rapidi torrentis, ab ore;
Quæ pariter dulci voce manuque regis.
Adficis inde animos tantâ dulcedine, risum
Ut moveas populo cùm libet & lacrimas.
Quis neget & silvas & saxa secuta moventem
Orphea Threiciæ plectra canora lyræ?
Creditur Amphion Thebas fide clarus, Apollo
Pergama vocali constituisse lyrâ.
Quid mirum? cùm tu vocis modulamine volvas
Vulgus, & ad Superos saxea corda trahas?
Quæ multis partita fuit, tibi contulit uni
Natura: Ars omni, quâ potis, ornat ope.

Ad Joannem Musonium.

Quod mecum cupis esse, meosque subire penates,
Quodque tibi ut pateat janua nostra petis.
Quid tibi vis? Helicon doctis communis habetur
Vatibus, & sacræ Phocidos umbra patet.
Non Aganippeo deterret ab amne poëtas
Delius, & Cyrrham non vetat ire Deus.
Tu tibi ne pateant non limina nostra vereris,
Idem Musarum quem mihi junxit amor?
Si sumus unanimes, studioque tenemur eodem,
Cur eadem non sit quantulacumque domus?
Si pater est Phœbus, si mater Pallas utrique;
Frater es, an nescis? hospitiumque vocas?
Fide, tibi de me promittens omnia; fratris
Candidaque æternum pectora frater ama.

Ad

Ad Antonium Mariam Augustum.

Qualis in obscurâ pergit dum nocte viator,
Et vagus à recto tramite flectit iter;
Hæret, & interdum relegens vestigia, quærit
Incertæ pateant quà loca tuta viæ.
Dum dubitat, casu adveniens succurrit amicus,
Ducit & ad patrii dux face tecta laris.
Talis ego, amissâ Libethride devius undâ,
Horrida per silvas tesqua secutus eram.
Errantem sed tu cùm primum cernis amicum,
Sumis Apollineas ex Helicone faces.
Aonas in montes, meque in mea castra reducis;
Ut redit optato servus amatus hero.
Non igitur tantum debet tibi Phœbus & omnis
Phocis, & Aonii quæque puella chori.
Quantum ego, amice; tuo sospes qui munere, ferre
Dicor honoratâ laurea signa manu.
Quid reddam tibi? non opis est persolvere nostræ:
Sed sum mancipio tempus in omne tuus.

Tristani N. Epitaphium.

Tristano peperere mihi cunabula nomen,
Tristitiæ nomen, triste quod omen erat.
Ut numquam variusve labor, curæve tenaces
Defuerint, lethi tristis ad usque diem.
Tres habui fratres; tria funera tristia vidi,
Cum quibus in patrem tela cruenta tuli.
Tristanus vixi tristis: mox tristis ab ipsis
Pœua mihi superest tristior exequiis.

Epitaph. Cæsaris Barbovis.

Cæsareâ Barbos Cæsar virtute per hostes
Dum ruit, & forti prœlia miscet equo.
Concidit, & tutos cùm posset habere receptus;
Maluit egregiè, quàm dare terga, mori.

Er-

Ergo avidum pugnæ properant dum perdere, vitam
  Invida perpetuam fata dedere viro.
Inclita nam ſpatium virtus ſi prorogat ævi,
  Vita poteſt nulli longior ulla dari.

Bartholom. Mayſſi epitaph.

Hac jacet, heu miſeræ Mayſſus cura parentis,
  Ante diem raptus Bartholomæus, humo.
Flexiſſet duras vario modulamine linguæ,
  Suaviſonoque canens dulcius ore, Deas.
Invida ſed blandam eripuit Proſerpina vocem,
  Ut fieret campis cantor in Elyſiis.

Epitaphium Galbani.

Galbanus minimo jacet hoc Liſana ſepulchro,
  Grandia cui numquam rura fuere ſatis.
Conducebat enim fecundos ſordidus agros,
  Ex inopumque fame quærere avebat opes.
Suſtulit hunc inter congeſti farris acervos
  Tiſiphone, en ulnas tres premit ille ſoli.

Franci Treini epitaph.

Litibus implicitus miſeræ data tempora vitæ
  Egiſti, extremum tempus aduſque diem.
Nunc quia nec morte eſt tua lis finita, licebit
  Sub Minoe tuum Rege citare reum.

Epitaph. Theodoſii Bobbii.

Indolis egregiæ puer hac Theodoſius urnâ
  Clauditur, heu, mœſti cura dolorque patris.
Limina vix vitæ attigerat, jam laudis honeſtæ
  Spem dederat; pulchro tantus in ore decor.
Mors rapit in tenebris, genitricis ab ubere; ſævas
  Ne poſſet Parcas forma movere die.

Epi-

Epitaph. Stephani Azanelli.

Pharmaca amara ægris ſolitus componere, & undas
Ex herbis ſollers elicere igne novas;
Conditur hac Stephanus morbo conſumptus in urnâ;
Olface, ut ipſe Arabo fragret odore lapis.
Scilicet in terris varios quia ſemper odores
Miſcuit, hos tumulo nunc quoque tectus olet.

Franciſci Chizolæ tumulus.

Qui coquere es ſolitus panem, Franciſce, popello;
Nunc tibi cærulea eſt Styx ſuperanda rate.
At nullam quare meminiſti ferre placentam
Mellitam, crudo munera grata ſeni?
Quid facies? parcat vector, tamen offa relicta eſt,
Qua canis obſtrueres guttura tartarei.
Spes tamen una tibi, video: Proſerpina Diti
Illic piſtorem quod volet eſſe, ſuo.

Proſperi Columnæ epitaph.

Armorum decus, & Latii nova gloria Martis,
Callidus in multos ducere bella dies.
Proſper humo hac tegitur; quem non manus hoſtica pugnæ,
In medio belli machina nulla tulit.
Paulatim morbo in plumis conſumptus inerti,
Quem medicæ Phœbus neſciit auctor opis.
Non gemitus moriens, non edidit ore querelas;
Sed doluit, quod non contigit enſe mori.

Benedicti Fodrii epitaph.

Certamen fuit egregium Benedictus Olympo;
Contendunt Superi dum dare ſumma viro.
Juppiter inſignes equitis largitur honores,
Clarorumque novas principum amicitias.

Divi-

Divitias Juno, formam Venus, impiger artes
  Mercurius, ſophiam Pallas, Apollo dies.
Invidit Lacheſis Divûm pia munera, rupit
  Candida felici ſtamina ducta colo.
Cerratur cœli ſedeat quâ parte: ſupremum
  Quem tenuit terris occupat ille locum.

Tumulus Valentinæ Stangæ.

Dum medicâ adfectat formoſior arte videri,
  Membraque odorato ſæpe liquore fovet;
Et formam liquidis & vitam amiſit in undis;
  Naufragium viden' ut fecerit illa novum?
Sic Veneri Idaliæ formæ dum certat honore,
  Eſt famula infernæ lurida facta Deæ.

Chriſtophori pueri tumulus.

Ah miſerande puer quis te fœdavit? iniqui
  Cognati cauſſam dic rogo? propter opes.
Fecerat heredes pater hos male cautus, adiſſem
  Tartareas dulci ſi ſine prole domos.
Hi, me auri ſtudio, cæcaque cupidine ducti,
  Dum ſurgo tamquam ſurculus, enſe necant.

Homoboni Offredi tumulus.

Venerat ad ripas fato modò functus Averni
  Offredus, Stygio conſtiteratque lacu.
Obvius Hippocrates, patriiſque Epidaurius herbis
  Nobilis, & gemino corpore Phillirides;
Quorum ope nigra diu vivens ſpoliaverat umbris
  Regna ſenex, morbos depuleratque graves.
Dis torvùm hunc ſpectans; quid tu hoc, ait, orbe petiſti?
  Hæc loca num ſolitâ vi populare paras?

Alexandri Bonetti tumulus.

Hoc jacet egregia tumulo puer indole, ruri
  Dum nat Alexander, vortice raptus aquæ.

Spem

Spem dederat patri ſummæ trieteride plenâ
Virtutis, fuerat tantus in ore decor.
Invidit Lacheſis; puerumque nitentibus undis,
Merſit, & Alcidæ Nympha remiſit Hylam.

Epitaph. Petri Mannæ.

Sarcophago Petrus hoc quamvis nunc Manna tegatur,
Non obiit; Superos verius ille adiit.
Nam licet in terris morbos certâ arte fugaret,
Sciret & herbarum nomina, vimque ſenex;
Æthereas tamen ille vias cognorat, & ortus,
Sidereos animo viderat atque obitus;
Naturæ latebras invenit & abdita rerum:
Nota igitur jam tum ſidera jure tenet.

Galeatii Zuchi epitaph.

Hic ſitus eſt viridi raptus Galeatius ævo
Zuchus, honor patriæ, fama decuſque domus.
Huic manus hoſtilis tenebroſæ munere noctis,
Ferro animam juveni dum rapit, aſtra dedit.
Flere nefas mortem, vitæ quæ cauſſa beatæ eſt;
Sed nihil, hoc lethum qui gemis, ipſe gemas.

Tumulus Nicolai Corii.

Quid fles? non obiit Corius, licet oſſa ſub iſto
Marmore ſint: armis gloria parta viget.

Tumulus Caſpari Parmenſis.

Certamen fuit egregium; Lucretia mater,
Filius & triſti Caſpar in interitu.
Ille mori pro matre cupit: rogat illa ſorores
Ne liceat: vicit mater & occubit.
Filius amplectens genitricis corpus, amaro
Cum gemitu riguit, hæc habet urna duos.

Epitaph. Marchionis Aterni.

Hiſpanæ ſpes certa manus; fidiſſima dextra
Cæſaris, Armorum gloria, Martis amor:

Au-

Auſpice quo captum deplorat Gallia Regem,
Deflet & Inſubrum triſtior ora Ducem;
Hoc jacet Aterni Princeps ſub marmore: nemo
Cur gemit? Auſonii nominis hoſtis erat.

Locarini tumulus.

Quid clamas Locarine? vetat mea creditor urnâ
Oſſa tegi, donec debita perſolüam.
Addicas illi tua prædia; non ſatis: uxor
Spondeat, at dotis nomine & ipſa petit.
Quid facies? vivens eluſi debitor omnes:
Nunc magis eludam mobilis umbra manus.

Pater, Maximiano Cipello, loquitur.

Quid fles, nate mihi ſublate virentibus annis
Maximiane? puer quid gemis in tumulo?
Nil de morte queror: mors me revocavit ab imo
Exilio exutum corporis, ad Superos.
Sed quia te oppreſſum morbo triſtique ſenectâ,
Præſidio cogor deſtituiſſe meo.
Hoc quoque mitte queri: quæ vita ingrata parenti eſt,
Non eſt longa: brevi te ſequar ipſa mora.

Chriſt. Malagnini tumulus.

Piſcator fueras, lampetris terror acerbus,
Piſcibus atque aliis hic Molagnine jaces.
Morte tuâ gaudent anguillæ & thynnlus, & qui
Vicino capitur gratus in amne lupus.
Cocytus metuit, poſtquam Malagnine notavit
Tendere te Stygio retia rara lacu.

Epitaph. Franciſci Brambillaſchi.

Hac tegeris, Franciſce, Faber lignarius urnâ,
Huic Brambilla domus quem genuit patriæ.
Orbibus hîc olim cingebas vaſa rotundis
Impiger, & celeri dolia multa manu.
Atropos invidit: filum ſecat. Orcus adegit
Fracta Charonteæ ligna dolare ratis.

Tu-

Tumulus Jo: Angeli Coradelli.

Hoc tumulo, Coradelle, jaces? an ſidera cœlo
Adſcitus, fauſto jam premis aſtra pede?
Jam premo: non debet terrenâ ſede gravari
Angelus, ætherei ſed colere arva poli.
Ergo cur tumulum lacrimis perfundit inanem
Brixia? non videt hoc, dum nimis illa gemit.

Lucretiæ Mantellæ tumulus.

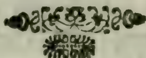
Æmula Romanæ Lucretia caſta puellæ,
Moribus, & patriæ nobilitate domus.
Clauditur hac, ſi terra tamen tegit ulla pudorem,
Et blandas Charites, conjugiique fidem.
Noluit huic Lucina manum florente juventâ
Porrigere, ut ſuperis poſſet adeſſe choris.

Jo: Bapt. Muſconii F. Tumulus. Dialogiſmus.

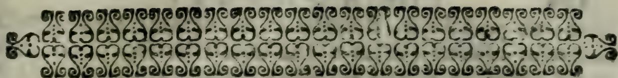
Quis mihi te rapuit miſero, Baptiſta, Deorum
Tam celeri fratrem morte ſecute tuum?
Decepi, pater, invitus tua vota: ſenectæ
Debita ſed fato ſors erat iſta tuæ.
Ergo nihil prodeſt pietas? nulli expedit ergo
Eſſe probum? noſtræ eſt hic pietatis honos?
Quid? tu rere tibi Divos nocuiſſe, ſupremum
Pro terris cœlum ſi tribuere mihi?

De Victoriâ Columnâ ux. March. Piſcar.

Non vivam ſine te, mi Brute. exterrita dixit
Porcia, & ardentes ſorbuit ore faces.
Te, Davale, extincto, dixit Victoria, vivam,
Perpetuò mœſtos ſic dolitura dies.
Utraque Romana eſt: ſed in hoc Victoria victrix;
Perpetuò hæc luctus ſuſtinet; illa ſemel.

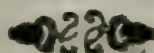

JO: AU-

JO: AURELII MUTII

MANTUANI.

In D. Joannis Baptistæ laudem.

NAscere, quid cessas dudum? cunctisque petitum
Votis redde diem veniens, age Lucifer, almum:
Dignum quo possit Superûm favor omnis in unum
Congessisse virum quodcumque est ulla potis vis,
Quoque olim non te pigeat, vatum optime, nasci.
Quem cœlo ex alto Superûm Rex tempore, quo se,
Venturus tandem populorum orbisque saluti,
Jam jam hominis faciem, & mortales inducre artus
Certus erat, terris quondam præmisit habendum:
Dum nos interea solennes dicere laudes
Aggredimur, vatisque pii celebramus honores.
Ille quidem in silvis, perque avia lustra ferarum,
Propter aquam, & vario depictas gramine ripas,
Pulcher ubi, fluvioque ingens Jordanis amœno,
Collibus è curvis per pinguia culta volutus,
Exercet cursu latices, simul & secat arva,
Florem ævi totum primis exegit ab annis,
Divinis animum curis & pectora plenus,
Magna Deo, populoque docens instantia fata.
Non illum Veneres, non illum pocula Bacchi,
Non epulæ flexêre ullæ, non purpura dives,
Verum undas hausitque manu, & quas plurima ubique
Fundit humus, teneras decerpsit graminis herbas
Horridus, hirsutoque humeros contectus amictu.

Illuc, ut perhibent, diverſæ atque agmine lato
Certatim coëunt gentes atque inde reverſæ,
Haud dubia ex dubiis referunt oracula rebus;
Deſeritur Solyme, linquunt Hierumque, Themnamque,
Arva Palæſtinæ, palmoſæque oppida Idumes.
Undique conveniunt, & inhoſpita rura frequentant.
Ille autem ſuper his, ripas lucoſque ſilentes
Inſuetum multo calefactus pectora Phœbo
Perſonat, & vacuæ reſponſant omnia valles:
Nunc pater è ſummo claram demittit Olympo
Progeniem, ætherei monimentum & pignus amoris:
Jamque aderit Deus, ecce Deus: quæ tanta moratur
Segnities? quæ tanta animos dementia fallit?
Ite, agite, & Superûm venienti occurrite Regi:
Quamque viam inſtiterit, terras, regna ultima, viſens
Certa Dei ſoboles, ſtudiis ingentibus illam
Sternite; nunc opus eſt animis, nunc mentibus æquis.
O multum monitique mihi multumque monendi,
Spernite opes, inquam, ac variarum, nomina vana,
Delicias rerum, & contagia divitis auri,
Verſantiſque orbem, & mortalia cuncta trahentis,
Otia, deſidiam, ſævique Cupidinis arma.
Felix qui potuit Cereris contemnere dona,
Et latices Bacchi, morbos & bella ferentes,
Ac tolerare ſitim, & jejunia longa ſuetus
Corpoream imminui molem, & mortalia ſenſim
Membra tulit, gaudens vinclis & carcere cæco
Exoneraſſe animum, ac volucrem ſuper æthera ferre.
Huic ſæpe in ſomnis primum ſeſe obtulit ultro
Ipſe Deûm genitor, ultro docuitque futura;
Mox etiam atque etiam claro ſe lumine paſſus
Contingi, eloquio ardenti, adſpectuque beato
Affulſit, ſanctumque inſpirans oſſibus ignem,
Divina implevit penitus dulcedine mentem:
Uſque adeo magni mentem facit æthere natam,
Ardua conantem ſponte, & præclara volentem.
Hæc & plura heros memorans populumque patreſque
Spargit rore levi, & felicibus abluit undis
Con-

Conceptas mundi labes ab origine primâ.
Continuò mores suscepit, grataque servat
Posteritas, sacrumque pii coluêre minores.
Ecce autem ætherei Regis certissima proles,
Pro mortali hominum genere & pro numine læso,
Heu, fato indigno & crudelis vulnere dextræ
Projectura animam, & finem allatura malorum,
Dudum aderat, summique Patris præcepta docebat
Nota sibi, atque animos supera ad convexa vocabat:
Progeniem quoniam immeritam cunabula mundi
Postgeniti, ob noxam primique errata parentis,
Damnatam omnipotens pœnas expendere jussit,
Terribilique hosti Divum concessit in iras.
Hunc simul adspexit juvenis, & fluminis alveo
Terque quaterque manu liquidas superintulit undas,
Reddita vox ingens reserato è vertice Olympi.
Testatusque sacra præsens pater alite Natum,
Intonuit late, tremefecitque ætheris arces.
Ex illo haud dubitas, magnorum maxime vatum,
Solvere fatidicum os, & spem vulgare per agros,
Advenisse hominum certam requiemque laborum,
Pollicitique Dei toties mox testis adesse,
Unum præ cunctis, populis spectantibus ultrò.
Et monstrare manu & verbis signare volentem,
Visa canens, monitusque datos pridem æthere summo:
Tu matri, tu vocis adhuc & luminis expers
Prima utero exultans fœto das signa supremi
Adventu super Herois, magnamque parentem
Pandere res altas, summique arcana Tonantis
Decreta, & volucrem superâ de gente ministrum,
In medio visumque die auditumque fateri
Impellis, tua sidereus facta optima Natus
Mox probat, & cunctis præfert mortalibus unum
Te vatem: ô longe melioribus optime sæclis
Nate Pater, meritoque adscripte Quiritibus olim
Cælicolis, suave ô regi gratissime Divûm,
Ac nos composito celebrantes carmine laudes,
Ritè tuas, pariterque preces, ac tura ferentes,

Nunc videt is quanto moveant fera bella tumultu
Crudeles animæ, sæva illinc arma Britanni
Expediunt: solidas latis Hispania terris
Cum populis urbes estundit, & omnia versat:
Hinc Gallorum acies, & prodiga corpora vitæ,
Cædis amor, ferrique armat scelerata cupido.
Inter utrosque facem intentans Discordia sævit,
Impius armatos stimulat Mars, & furit ingens.
Ah, ne iterum tanto coucurrant agmina motu:
Ah, ne iterum largo pinguescant sanguine campi.
Has tu iras, atque hæc imperdita corpora bellis,
Quæ dudum Ausoniæ cierant in viscera reges,
Verte hostem in Turcam, Superis det sanguine pœnas
Cizicus, & populi quos dividit Hellespontus:
Æquius huic fuerat nostra arma opponere genti:
Hunc tu animis pater accensis immitte favorem.
Ecce tibi Decimus præses simul & decus orbis,
Afflictis quem vos rebus sæcloque ruenti,
Auxilium cœlo properastis mittere ab alto,
Augusto ingentes voluit sub pectore curas:
Jamque Scythas vexat bello, atque amissa reposcit
Regna animo; mox excidiumque stragemque daturus.
Actutum valido complebit milite campos:
Olli igitur vires ultro se ad bella paranti,
Quo sine nulla super miseris mortalibus est spes,
Sufficite; ipse animosque sibi, mentemque ministret.
Nunc ô quique Hebri, vitreas & Strymonis undas,
Quique bibunt Xanthon, & fluctisonum Simoënta,
Quosque aliis longè positos in partibus horrens
Caucasus hinc, illinc prospectat maximus Atlas,
Agnoscant veri tandem præcepta Tonantis,
Et fluvio discant natos mersare salubri:
Teque adeo ante omnes unum, tuaque arma tremiscant,
Nota nimis miseris ac cæde inspersa suorum.
Testis clara Rhodos, facti non immemor umquam,
Cùm latè implerunt campos, passimque per herbas
Agmina multa virùm jacuerunt æquore toto,
Carpathiique maris fœdarunt sanguine fluctus.
Ad

Ad Leonem X. Pont. Maxim.

Dum tu orbem immenſum paribus compeſcis habenis
Atque animo terras proſpicis, & maria.
O Decime afflictis tandem pater optime rebus,
Præſidium extremis reddite temporibus:
Totque tuo ingentes concurſant pectore curæ:
Quot fluctus vaſto gurgite pontus habet.
Nos tibi ſic inter tantarum culmina rerum,
Actutum toto fluximus ex animo:
Sicque leves jactant promiſſa tot irrita Cauri,
Ut folia autumni tempore ventus agit:
Quæ ſimul occurſant inter ſe, & prœlia miſcent,
Poſt tandem ad terram ex aëre crebra cadunt;
Atque hæc præteriens calcat neglecta viator;
Non gregibus, non his parcere cura homini.
Interea exercet meme, nec deſinit umquam
Pauperies omnes mi facere inſidias:
Cuncta minatur enim miſero mala Juppiter: atræ
Ut paupertatis omne genus pereat!
Quæ mihi nec ſuaves Muſarum expromere cantus,
Nec ſinit a tanto mentem inhibere malo:
Sed duras curarum inter ſtipata cohortes
Urget, & hoc ſemper vexat acerba caput;
Cujus diſpeream, ſimilis ſi peſtis in orbe eſt;
Triſtius aut quidquam Tartara nigra pavent.
Quinetiam Stygium hacce Jovem torquere nocentes
Fama tulit, nudas cùm jubet eſſe animas.
Non gemmarum infra, non uſus divitis auri,
Nec quiſquam nudâ corpora veſte tegit:
Nonve dapes adhibet menſis, non dulcia vina,
Aſt tenebras latè, ſqualidaque arva ſitu
Gens colit: hanc durum quatiens inſana flagellum,
Inferna excruciat per loca pauperies.
Tartarei ex vultu pendet ſuſpenſa Tyranni
Pallida, & ad pœnas, quos cupit ille legit.

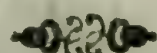
Innumeras pestes atque agmina sæva sororum
  Immittit miseris perpetuamque famem:
Hanc trepidæ aspicientes quantum horrent animæ, & (quam
  Optarent votis tunc quoque posse mori.
Nusquam illic urbes, nusquam illic tecta: maligno
  Sub Jove, Regem etiam durum habitare ferunt.
Contra autem ex auro atque ebore alti in vertice Olympi
  Summa nitent claris atria cœlitibus.
Hic passim toto diffundit Copia cornu
  Ambrosiasque dapes, Nectareumque merum.
Plausidus ac cœlum vario latè undique cantu
  Perstrepit, & lætas Numina agunt choreas.
Huc Dii fulgentes magni cum vestibus aureis
  Conveniunt, summo stat pater in solio.
Juppiter & Superis edicit jura vocatis,
  Divino mulcens sidera colloquio.
Dispositos sic infra olim sede editus altâ,
  Conscriptos cernis, numina vestra, patres.
Cùm tu Oratores, per quos tibi supplicat orbis,
  Atque tuo sese subiicit imperio,
Excipis: illi autem placidum sibi numen adorant
  Prostrati, & sacris oscula dant pedibus:
Dein divina, domum redeuntes, jussa reportant,
  Quæque alia externis regibus ac populis
Pectoris è sancti penetralibus abdita profers,
  Suspensis captant quæ prius auriculis.
Quare quid mirum est, si aurum quoque judicibus Dîs
  Vulgus amat, largas divitiasque probat?
Ut quæ unæ valeant facere ac servare beatos,
  Et dare compositi lætitias animi:
Quæque etiam veluti me invisum deseruêre,
  Jactatumque maris fluctibus in mediis.
Quòd neque jam dignatur opem Rhamnusia virgo
  Ferre, nec ulla hominum pectora consilium.
Atqui olim non me hæc miserum sperare jubebas,
  Degere sed discincta otia Pegasidum:
Multaque quæ vestro mihi nomine rettulit olim
  Hadriaci Bembus gloria magna soli;

Bem-

Bembus amor Musarum, & Palladis ultima cura,
Castalio Bembus potus in amne pater;
Omnibus his qui te, te unum jam prætulit, uni
Dulcia Pieridum Numina posthabuit.
Quæ nunc aërii sub verticibus Parnassi
Te sibi flent tantum surripuisse decus.
Da mî igitur dextram, meque hoc ex turbine mentis
Totque ærumnosis eripe vorticibus.
Hoc tibi restat opus, hoc est tibi perficiendum:
In te uno est una, atque unica nostra salus.
Quod si non æquâ hæc mea carmina respuis aure,
Verbaque das rapidis irrita ferre Notis;
Me neque tantillum, quantum est servare Deorum
Jam poterit, non si mox velit ipsa Salus:
Quin totis penitus Fortunæ absorptus in undis,
Protinus ingratos ore bibam latices.

LUCÆ NICOLAI DEL MUTO
PRATENSIS.

Divæ Catharinæ Virginis, & Martyris exemplo probatur, humaniores litteras a feminis non abhorrere.

FEmineum quicunque bonis genus artibus arcet,
  Invidus, aut aliquis durior ille Cato eſt.
Fallitur, ingenuas nimium qui tetricus artes
  Moribus ingenuis poſſe nocere putat.
Haſque pudicitiæ, ſi quando femina lapſa eſt,
  Non bene ſervatæ prædicat eſſe reas.
Quod ſi caſta parum fuit inter carmina Sappho,
  Et famam læſit docta Corinna ſuam;
Carminis hoc vitium non eſt, neque culpa Poëſis:
  Ipſæ ſe probris implicuere ſuis.
Omnes Virgineo gaudent cognomine Muſæ,
  Caſtus ineſt illis, virgineuſque pudor.
Nil vetat eſſe igitur caſtas, doctaſque puellas,
  Caſtis nec pugnat moribus ingenium.
Quin etiam doctrinæ extat concordia magna,
  Atque pudicitiæ, ſi quis utramque colat.
Si adamas fulvo incluſus magis emicat auro;
  Sic bene conveniunt lilia miſta roſis.
Teſtis Virgineo inſignis Catharina pudore,
  Et docti florens laudibus ingenii.

Ar-

Artibus illa bonis mores conjunxit honeſtos,
  Nec quia docta, fuit Virgo pudica minus.
Ipſa pudicitiam juvit doctrina, ſuiſque
  Præſtitit ut telis fortior illa foret.
Illa cupidineas docuit vitare ſagittas,
  Otiaque, unde capit plurima damna pudor.
Inſidiaſque procul, fraudeſque, & Cypridis aſtus,
  Si quos proſpiceret, tunc ea, Virgo, cave:
Virgo, cave, dixit; te callidus ecce Tyrannus
  Appetit illecebris aggrediturque minis.
Virgo, cave, multi jam te in certamina poſcunt
  Doctrina celebres, eloquioque viri.
Heu cave, ne mentem perplexa ſophiſmata fallant,
  Garrula quæ è cathedris fundere turba ſolet.
Neve Sophiſtarum tibi callida verba repente
  Offundant tenebras, excutiantque fidem.
Pectoraque abducant æterni regis amore,
  Cujus connubio ſe tibi junxit amor.
Tu ne cede malis, ſed callida verba retunde,
  Et quæ præmonui, tu bona Virgo, cave.
Dixit, at illa datis confeſtim accingitur armis,
  Aggrediens multos una puella viros.
Una ſed illa licet, cunctos ſibi cedere cogit.
  Et veræ fidei ſubdere colla jugo.
Nec mora, quos vicit, Virga præmittit ad aſtra,
  Miratur lætus tanta trophæa polus.
Talia qui laudat, doctrinam in Virgine laudet;
  Nam factura minus, ſi caruiſſet, erat.

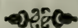
Angelus ad Paſtores, Phaleucium.

O quos ſollicitos tenent ovilis
Dulces excubiæ, Gregiſque cura
Nocturnò jubet abſtinere ſomno,
Bethlæum, moneo, petatis antrum,
Antrum nobilius, beatiusque
Vel regum domibus, magis ſuperbis.
Illic quandoquidem jacet puellus,

Com-

Complectens hominis. Deique formam,
Virgo quem peperit Davidis orta
Claro sanguine, clarior, quod illam
Dignatur Puer hic habere Matrem.
Vestris hunc Patribus spopondit olim
Æternus Pater, Abrahæque dixit
Hunc de semine filium futurum,
Totum qui regat, erigatque Mundum
Ærumnis, quibus undique involutus
Olim jam premitur, vetusque sacro
Quem fundet, scelus expiet cruore.
Illuc vos celeres movete gressus,
Illuc vos hilares jubente Cœlo
Pastores properate, Civitatum
Prælati Populis; ter o, quaterque,
Vestra si hæc bona noscitis, beati!
Queis libamina prima gaudiorum
Fas decerpere, cœlicumque primos
In terris Puerum videre natum.
Ite, & rustica ne timete dona
Afferre huic Puero: nihil Puello
Hoc est mitius, aut magis benignum,
Nil demissius, aut magis remotum
A quovis animi tumore; leni
Vos ille excipiet benignus ore,
Matrisque è gremio caput tenellum
Attollens, oculosque, vos sereno
Obtutu efficiet beatiores,
Quam si divitias, opesque regum
Vobis protinus assequi liceret.
Vestra hinc munera, crassiora quamvis,
Blandusque accipiet, simulque magno
Vobis fœnore munerum rependet.
At cur vos moror, ampliusque vestra
Dictis gaudia differo? Puellum
Vos invisite, plura vos ab illo,
Quam quæ nunc ego spondeo, feretis.

Heu!

Heu! ſatis in ſcelerum cœno defixus, & hærens
Turpis ſervitii vincla pudenda tuli.
Illecebris me blanda ſuis complexa voluptas
Colla mihi duro preſſerat ante jugo.
Cogebatque meas maleſanus amare catenas,
Et gaudere meis, quæ nocuere, malis.
Cur ita? me niſi quod cæcum cæca ipſa voluptas
Fecerat, inſidiis obrueratque ſuis?
Per Dalidam quondam captus ſic lumine Sampſon
Præda Philiſtæis, ludibriumque fuit.
Dum volat oblatam male cauta volucris ad eſcam,
Et viſco, & laqueis implicat illa pedes.
Piſcis & æquoreis hamum dum captat in undis,
Fallitur, & prædæ præda fit ipſe ſuæ.
Sic & me, præbet dum pabula grata voluptas,
Implicuit laqueis inſidioſa ſuis.
Neve catenatum laquei, nexuſque pigeret,
Illecebris texit blanda inimica dolos.
At mihi jam patuere doli, patuere catenæ,
Et ſervile pudet ſponte tuliſſe jugum.
Ah! pudet in morem pecudis jacuiſſe profundo
In ſcelerum cœno, luxuriæque ſinu.
Et pudet, & turpes mens eſt abrumpere nexus,
Et laqueis ſolvi, ſervitioque juvat.
Aude anime, & temet ſervilibus exue vinclis,
Subtrahe tam turpi libera colla jugo.
Reiice, Tartareus quæ injecit vincula Prædo,
In cor enim nullum jus habet ille tuum.
Non bene ſervitur Stygio, mihi crede, Tyranno!
Ingenuum ſummus Conditor eſſe dedit.
Quis pudor ingenuum vinclis damnare? quis, inquam,
Quis pudor, o anime, eſt jus violare tuum?
Excute ab ingenuo ſervilia vincula collo,
Exere tam turpi libera colla jugo.
Quod ſi forte genus famulatûs quæris honeſti
Et famuli nomen, conditioqne placet;

Cui

Cui Superi parent, cui Sol famulatur, & aſtra,
Illius imperio jure ſubeſſe potes.
Et potes, & debes illi te ſubdere, ſervum
Solius Domini te decet eſſe tui.

De hirundinum ad nos reditu.

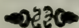
Salve, quæ ad nos incolumis te vertis hirundo,
Quandoquidem veris nuncia grata redis.
Et nos ceu ſocios poſt frigora ſæva reviſis,
Et tecum nobis tempora læta refers.
Te redeunte redit facies lætiſſima Mundo.
Sævus abit Boreas, mitior aura redit.
Solvunturque nives, & grato murmure rivi
Labuntur ripis, prataque amœna rigant.
Herba ſolum veſtit, pinguntur floribus arva,
Omnis abit ſquallor, pulchra juventa redit.
Te redeunte virent, nuper quæcunque rigebant,
Arboribus redeunt te redeunte comæ.
Salve igitur felix cunctis mortalibus ales,
Nuncia veris avis, nuncia lætitiæ.
Vera loqui cenſes? ah falleris improba hirundo,
Falleris, ex animo ſi hæc tibi dicta putes.
Non hæc ex animo tibi dicta fuiſſe mereris,
Quandoquidem haud nobis, ſed tibi amica redis.
Ah! pereas, læto quæ tantum tempore noſtra es,
Aſt ubi fugerunt tempora læta, fugis.
Scilicet infida infidos imitaris amicos,
Et ſpecimen fictæ prodis amicitiæ.
Tu ſiquidem rauco dum bruma Aquilone remugit,
Dum ſquallet tellus, arvaque cana rigent,
Demigrans alio nos deſeris, improba hirundo,
Et læto tantum tempore noſtra manes.
Sic etiam præbere ſolet ſe infidus amicus,
Fortunæque negat ferre utriuſque vices.
Si fortuna favet, felici hic adſtat amico,
Si fortuna tonat, protinus ille fugit.

Hunc

Hunc & tu pariter fallax imitaris hirundo,
A nobis toties quæ fugis, atque redis.
Desine nos igitque blando jam fallere cantu,
Blanda salutatrix, fraus mihi nota tua est.
Ut nostras comedas fruges, nos vere revisis,
Frugibus absumptis nos iterumque fugis.
Ergo mihi posthac non tu dicêris hirundo,
Dicêris potius callida hirudo mihi.

D. Philippus Nerius præ nimio Divini Amoris ardore queritur. Phaleucium.

Ohe! jam satis est, Amor, quid ultra
Felix pectora vulnerare pergis,
Et flammas placet aggerare flammis?
Sunt conflata tibi, fatemur ultro,
Auro tela: tamen minus potenti
Ictu non feriunt vibrata pectus,
Quam si cuspide ferrea rigerent.
Telorum pretiosus ille fulgor,
Quo nos sæpe petis jocantis instar,
Totus flammeus, igneusque totus
Urit pectoris intimas medullas,
Et fibras penetrat profundiores.
Hinc tantis flagrat, æstuatque flammis,
Quandocunque tuis, amor, sagittis
Cor nostrum petitur, fere ut nec ipse
Tantis æstuet ignibus Vesevus.
Sed jam deficimus, diutiusque
Tanta incendia perpeti videtur
Morte ipsa gravius: rogamus ergo,
Ut vel pectora mitius calescant,
Vel tali penitus crementur igne.

Τῶν

Τῶν καλῶν ὐδεὶς κόρος.

Pulchrarum rerum nulla satietas.

Pulchra placent, & nulla sui fastidia gignunt,
Et spectata diu non minus illa placent.
Sæpe oculis, & sæpe manu juvat illa tueri;
Visa revisa licet, tædia nulla ferunt.
Numquam sordescunt, & nausea nulla videndi est:
Sed magis atque magis pulchra videre juvat.
Pulchrarum rerum cunctis amor insitus hæret:
Pulchrum si tollas, nil, quod ametur, erit.
Hoc placet, hoc cupitur, totoque hoc regnat in Orbe,
Hoc in nos summum possidet imperium.
Si pulchri semper flores, semperque recentes
Essent, in magno semper honore forent.
Sol quod inocciduo spectandus lumine fulget,
Optatus semper nascitur ille Polo.
Hoc habet ipsa Dei sincera, ac summa venustas,
Quod numquam satiat corda, sed illa beat.

Δευτέραι φροντίδες σοφώτεραι.

Secundæ cogitationes sapientiores.

Quidquid ages, expende diu, tacitoque voluta
Pectore, ne præceps in tua damna ruas.
Tempus enim meliora affert, potiora ministrat
Consilia, & quæ sint utiliora, monet.
Democritus verum puteo latitare profundo,
Nec subito nobis posse patere docet.
Ac veluti longo fit homo sapientior usu,
Sic meditanda diu, quæ peragenda semel.
Festinare nefas magnis in rebus agendis;
Sat facit ille cito, qui bene cuncta facit.

Ανέχου καὶ ἀπέχου.

Sustine, & abstine. Aurea Epicteti Philosophi sententia.

Scire cupis, quæ ad virtutem compendia ducant?
Sperne voluptates, duraque disce pati.
Aurea conspicuos moderatio spernit honores,
Atque voluptates, quæque coluntur opes.
Fortis in adversis perstat patientia rebus,
Robore fortunam vincit & ipsa suo.
Hæ veluti Herculeæ sunt in virtute columnæ,
Quas ultra virtus ire nec ipsa potest.
Hâc nisi virtutem sapienter quæris, aberras:
Hâc si quæsieris, te reperisse puta.

Omnes Divini Amoris vires in uno Eucharistiæ ferculo parando absumptæ, atque exhaustæ.

Est Deus Omnipotens, sed tanta potentia nobis
Majus se donum tradere non potuit.
Illius agnoscit nullos sapientia fines.
Attamen hoc illi in munere meta fuit.
Omnes effudit, quamvis ditissimus, una
In dape divitias prodigus ille suas.
Nemo igitur posthac majora his munera poscat:
Nil Deus hoc majus, quod dare possit, habet.
Sit licet omnipotens, sapiens, ditissimus idem,
Unum divinas hoc opus hausit opes.

D. Maria Magdalena de Pazzis, pati, non mori postulat.

Pro Christo voluisse mori meta ultima amoris
Fertur, at ulterius te tuus urget amor.
Nam, quo plus patiare, mori, bona Virgo, recusas;
Teque diu in pœnas vivere posse cupis.

Ma-

Magnus amor vitam pro Chriſto impendere: ſed plus
Eſt voluiſſe pati, quam voluiſſe mori.

De eadem.

Heſperiæ ſplendor fertur dixiſſe Tereſa:
Sive pati, Jeſu, da mihi, ſive mori.
Magdala magnanimum votum tu vincere certas,
Teque ultra hanc meram nobilis ardor agit.
Namque audes morti juges præferre dolores,
Quidquid & eſt toto durius Orbe pati.
Inde rogans Sponſum fundis pia vota, preceſque:
Da mihi, Chriſte pati, non peto, Chriſte, mori.
Quiſquis utramque audis, illarum confer amorem:
Par amor ut fuerit, fortior iſte fuit.

De D. Joſeph.

Siſtite regales faſces jactare ſuperbi
Terrarum Domini, quos colit aula frequens.
Pauper, inopſque licet Joſeph Davidica proles,
Imperium veſtro majus in Orbe gerit.
Nutibus ille ſuis regem moderatur Olympi,
Deſcenditque libens in ſua juſſa Deus
Sidera cui parent, totus cui ſubditur Orbis,
Non piget huic ſeſe ſubdere ſponte ſeni.
Gloria ſumma aliis famulari poſſe Tonanti;
Gloria ſed Joſeph eſt dare juſſa Deo.

De D. Thoma Aquinate.

Digna legi ſuperis Thomas conſcripſerat ipſis,
Quippe facem ingenio prætulit alma Fides.
Explanarat enim ſacræ miracula vocis,
Qua in potum, atque cibum vertitur ipſe Deus.
Præmia tanti operis Thomas hinc poſcere juſſus,
(Et quidquid peteret, Chriſte daturus eras.)

Te

Te præter, Jeſu, dixit, nihil amplius opto,
  Tu merces operis, tuque laboris eris.
O prudens votum! nihil hic petiiſſe videtur,
  Sed tamen hoc majus poſcere non poterat.

De Auguſtiſſimo Jesu Nomine Kalend. Januar.

Urbibus everſis, victiſque ex hoſtibus olim
  Romulei nomen ſæpe tulere Duces:
Africa, & Allobroges, Daci, Germania, Cimbri
  Nomina Victori clara dedere ſuo.
Tu quoque jure tuum, Jeſu, tibi Nomen adoptas,
  Illud ſed cauſa pro meliore datur.
Sævitie aliis, Tibi dat clementia Nomen,
  Quando ſervato Nomen ab Orbe capis.
Quodque illi emerunt alieno ſanguine fuſo,
  Emptum tu proprio ſanguine Nomen habes.

De eodem.

Dum novus Annus init Jano referente Kalendas;
  Olim quæ terris aurea ſecla ferent.
Chriſte novus Conſul proprio ſpectabilis oſtro
  A te ſervandi ſuſcipis Orbis onus.
Sanguine mercaris titulos, mercaris honores,
  Et proprium fuſo ſanguine Nomen emis.
Hinc ego diſco, tuum quam ſit venerabile Nomen,
  Cum tulerint pretium Nomen, & Orbis idem.

De eodem.

Aſſumit Nomen dum ſervatoris Jeſus,
  Nominis in pretium ſanguine terra madet.
Non ſat Avis clarum ſe, nec Davide propinquo
  Credidit, hic tanti ni foret emptus honor.
Diſcite, quo pretio veri quærantur honores,
  Cum Deus ipſe ſibi ſanguine Nomen emat.

Puer Jesus inter duo animalia.
Parodia ex Martiale.

Te pius, & ſupplex, Jeſu, quod Aſellus adorat,
  Jam rude ſit quamvis, tam ſtolidumque pecus;
Quodque genu tibi Bethleo bos flectit in antro,
  Non eſt hoc artis, ſed pietatis opus.
Hoc illi ut facerent, nullo didicere Magiſtro:
  Crede mihi Numen ſentit uterque tuum.

De D. Thomæ Apoſtolo.

Dum tibi confirmant ſocii vidiſſe ſepulchro
  Egreſſum Dominum, credere poſſe negas.
Et foſſi lateris niſi tangam vulnera, dicis,
  Vivere defunctum non erit ulla fides:
O Thoma quid ais? profers pugnantia ſecum
  Verba; quid his verbis ſtultius eſſe poteſt?
Namque fides, poſcis dum tangere, deſtruis ipſam:
  Credere vult, non vult tangere vera fides.

De eodem.

Poſſe alios ſanare ſuo quis crederet ægrum
  Morbo, aut ex tenebris lumen habere diem!
Præſtitit hoc Thomas, redivivum credere Chriſtum
  Dum negat, & ſocios falſa referre putat.
Divini ſiquidem lateris dum vulnera tangit,
  In nobis firmat, quà caret ipſe, fidem.

De eodem.

Chriſti dum tangit redivivi vulnera Thomas,
  Exploratque ſacrum dextera juſſa latus:
Ingens portentum! dictu mirabile! tacto
  Vulnere convaluit, quæ fuit ægra, fides.

Chri-

Christus ad Thomam.

Effossum scrutare latus, quære undique Thoma
  Amissam possis si reperire fidem.
Et quoniam illa oculis gaudet velata latere,
  Illam tu nostro in pectore quære manu,

Beatissima Virgo in Templo præsentatur.

Cœlica vix ternas numerabat pupula messes,
  Et patris, & matris pupula dulcis amor.
Linquit utrumque tamen Cœlo invitante Parentem,
  Templaque vix hærens gressibus illa petit.
Templa petit, famulamque vovet se Virgo Tonanti,
  Sistitque & Domino victima grata suo.
Multa licet sacras oneraverit hactenus aras
  Hostia, non tamen hac gratior ulla fuit.

D. Caroli in egenos liberalitas.

Dum tibi commissos populos gravis urget egestas,
  Exedit atque inopum pallida membra fames:
Una dies tantum tibi, Carole, prodigit auri,
  Quanto vel Crassus ditior ipse foret.
Sic tu dum tot opes, tantum largitis & auri,
  Ferrea quæ fuerant, aurea secla facis.

Idem pestilentia laborantibus inseruit, nec laeditur.

Dum caput Insubriæ viduaret Civibus Urbem
  Dira lues, totas depopulata domos:
Carolus (o pietas!) inter discrimina vinæ
  Versatur, vitæ prodigus ipse suæ.
Detque ut opem miseris, mortem contemnit, & aud
  In se grassantem sollicitare luem.

Non tamen illa audet sacrum contingere corpus,
A qua, vix tutus, qui fugit, esse solet.
Hoc tamen haud mirum est: cœpit mors ipsa timere,
Cum vires sperni cerneret illa suas.

Nosce te ipsum.

Quid fueris, quid sis, quid eris, si sæpe volutes,
Crede mihi, numquam corde superbus eris.

PETRI MYRTEI,

UTINENSIS.

Alcon.

MAxima Naiadū, atque Athesis pulcherrima conjux
Ægle, quæ nitidos flavo lavit amne capillos,
Audierat cari discessum conjugis, & se
Desertam immenso Tiberini Alconis amore,
Mœstaque de nigris lacrimarum flumen ocellis
Deducens, tali implebat liquidum aëra voce.
Magne Athesi, & vita longe mihi carior ipsa,
Rursus abes? nec te ulla relictæ conjugis urget
Cura? nec incœpto potes unquam absistere cursu?
Tu dulci amplexu magni de partibus anni
Tris abes, & viduo pateris me flere cubili
Nequicquam optantem tardos absentis amores;
Quare ego (nam sedet altè infixa injuria menti
Ista meæ) magni repeto monumenta doloris.
Te sine ver placidum, sine te mihi præterit æstas
Sole rubens, gravidaque autumnus pomifer alvo.
Et modo te volvens flavas Tiberinus arenas
Excepit, strictis modo tristior ensibus Ister.

Nec

Nec tamen id tantum dolui, quantum ægra laboro,
Nunc te hieme in mediâ, & gelido procul esse Decembri:
Pastores externi optatâ in pace fruuntur.
Ah nimium peccas Athesi, dum te trahit Alcon,
Et patriam dilectam, & amantem deseris Æglen;
Deseris & lævi semper labentia musco
Antra, quibus centum tibi Naiades & tibi Nymphæ
Centum aliæ, natæ Musis & Apolline ludunt.
Sed quid ego aut Nymphas memoro, aut mea damna re-
Forsitan Hadriacis de fluctibus altera conjux, (volvo?
Vel Nereum mentita partem, vel Protea magnum,
Lecta tibi. & scopulo tecum luctatur aperto.
Forsitan illecebras omnes, tibi munera mille,
Divitis illa parat regni, conchylia mille,
Mille tenendi artes; nec tu discedere curas.
At non muneribus superat me Nereis: amne
Sunt tibi de vivo lecti, mea munera, pisces.
Est tibi de soceri nitidâ grave pondus arenâ
Argenti: neque, si placeant, conchylia deerunt.
Ah ne aliqua excipiat pelago, sævisque procellis;
Illudatve tibi mendaci carmine Seiren!
Ah ne, cum te Neptunus pater ire per altum
Viderit, atque tuum ex humero pendere tridentem,
Invideat, nec te tali dignetur honore.
Hæc ego, quæ toto te animo, te pectore toto
Excepi, dilecte Athesi, timeo omnia: namque
Sæpe suum invidia effundit tristissima virus
Immiscetque graves violis beneolentibus herbas.
Credo etiam ille, suo mecum si certet amore
Alcon, concedat facile mihi: tu tamen illum
Crudelis sequeris; & sola relinquitur Ægle;
Linquitur & mecum, quondam tibi filia grata,
Persina: quæ latè diductis murmurat undis;
Ex quoque tuam rivo perlabitur urbem
Quod tibi siqua manet pietas, si conjugis ulla,
Ulla tibi natæ cura est, si munera tantum
Nostra valent, quantum Nep-uni cærula regna!
Huc Athesi propera, & mihi tantum absterge dolorem,

Sic pater æternum te diligat Appenninus:
Sic nimboſo humero tibi ſerviat arduus Ochra.

Ad Paulum Jovium.

Non parum teneor, Jovi, diſertis
Iſtis hiſtoriæ tuæ libellis;
Non parum capior tuis tabellis
Pictis artificum manu eruditâ.
Sed verum fateor meo ſodali,
Et quidem ex animo, ut decet ſodalem;
Gratâ multò habeor mage a catenâ.
O Jovi, Jovi, habes me; habes puto, & ſcis
Quidnam dicere nunc volo, medullis
Quod me cogit ab intimis libellos
Omnes negligere, & omnium tabellas:
Non tuas modo cum tuis, ſed omnes,
Sed meipſum quoque, quod magis dolendum eſt.

In Adonin.

Ah, ne Aquilo eripiat mihi te; ah ne bruma colorem
Extinguat, labra hæc purpurea abde puer. (mſ
Ah ne Aquilo potius tibi me, ah ne bruma animam hanc
Eripiat, labra hæc purpurea abde puer.
Id timeo quia amo te, amo me: ſed ſi improba fata
Hoc tulerint, facite ô dii ſequar ipſe animam.

Ad Bernardum Xanthium, Epiſc. Aquilejenſem.

Te quamvis foveant toro jacentem,
Xanthi, vellera delicatiora
His quæ molle Tarentum oveſque Marſæ
Mittunt pectine ſeligenda docto,
Non credo tamen excitare ſomnum
Tibi, quàm mihi, poſſe dulciorem.
Nam tu dum meditaris altiores
Tam dilectæ Aquilæ tibi volatus,

In-

Insomnes agis inquietus horas,
Et per non tacitum cubile ferris.
At me vilior hispidæ capellæ
Lana, nunc reliquis laboriosis
Curis explicitum acquiesse Musis,
Et vos, dico, odium & valete curæ.

Tumulus Bartoli.

Hic est Bartolus ille juris ingens
Lux & commodus explicator: hic est
Quem mors ante diem abstulit maligna.
Heu mors invida & ævo iniqua nostro,
Quæ leges iterum jacere cogis.

Tumulus Ambrosii Monachi.

Viximus ambrosia, sed enim concessimus Orco:
Nunc iterum cœlo redditur Ambrosia.

De Philelphi certamine cum Timotheo Græculo.

Numquid sat tibi non fuit Philelphe
Linguæ gloria nobilis Latinæ,
Ni græcas quoque pervagatus urbes
Dignus conjuge nuptiisque Græcis
Ferres Timothei novum triumphum.
Cui dum una super ille dictione
Tecum pignore certat, atque barbam
Abradi sibi ferre pollicetur
Victus, aut positam pecuniam abs te
Victor auferat, abnegasti eâdem
Barbam posse pecuniâ obtinere
Victor: atque novacula expedita
Barbam illius habere maluisti.
Jam nunc non talæ Philelphe, sed sis
Græcæ gloria nobilis palæstræ.

De villa Nicolai Perotti.

In villâ Fugicurâ obit Perotus.
O villam nimis & nimis beatam!
Quæ viventis heri levare curas
Posset, nunc cineres tenet sepulti.
O villâ dominum beatiorem,
Cui curas moriens reliquit omnes.

De Laurentio Medice, literarum patre.

Occidit ut fato Medices Laurentius, ora
Convertens in sollicitas Florentia Musas,
Dixit: abite, aliud vobis nunc quærite tectum.
Cui Musæ: hospitium nos sanè perdimus, usquam
Quærendum; sed tu Medice Florentia rapto,
Amissum invenies nusquam: quin desinis ipsa
Esse illud decus, & Latii Florentia lumen.
Nos erimus Musæ: tum si quid nostra parente
Ab Jove dat pietas sperare, videbimus ullo
Tempore post heroa Deorum in sede suprema
Immortalem, alti nutu Jovis, astra regentem.

Epitaph. Joviani Pontani.

Qui vos Sidera clara, citriosque
Flores, Hesperidum hortulis virentes
Versibus cecinit laboriosis,
Pontano date, sidera alma, lymphas;
Vos Horti date serta, quæ sepulchrum
Ornent perpetuò cadente flore,
Spargant perpetuò fluent rore.

Epit. Petri Criniti.

Priscos Poëtas vivere
Crinite, dum doces, obis.
Ergo tibi superstites

Do-

Debent poëtæ non minus.
Ipſe amplius nihil volens
Debere, dono carmine
Hoc te ſepulchro conditum.

Tumulus Hieronymi Donati.

Donate, Divum munere
Fudiſti ut orbi nectaris
Quantumque manat gratiæ
Divino ab ore cœlitum;
Servaſti & exul patriam,
Diis reſtitutus denuo;
Orbi querenti deſeris
Nil præter oſſa & lacrimas.

Tumulus Antonii Nebriſſenſis.

Me putat æternùm ſaxo poſuiſſe ſub imo,
  Acerba mors, & fallitur,
Non ingrata etenim mea gens volitare per ora
  Dat, & per oras omnium.
Hæc mihi pro reduci ſtudio Latiiſque Camœnis,
  Certè trophæum non minus,
Quàm tibi pro Mauris debet, Fernande, fugatis,
  Et pro recepta Bæticâ.

Tumulus Pomponii Gaurici.

Ibat Gauricus ad ſuos amores,
Sed diu haud potuit ſuos amores
Uti Gauricus: abſtulere fata:
Verùm nulla manet ſepulchri imago.
Namque, quòd coluit pari labore
Muſas & Venerem; vel à Camœnis
Raptus creditur in juga alta montis,
Qui imminet Stabias ſuper vetuſtas;
Vel pulchræ Veneri datus ſacerdos,
Tyrrheni maris in ſinum profundum.

Tumu-

Tumulus Benedicti Lampridii Cremonensis, Mantuæ mortui.

Ergo ego, nobilium ô genitrix atque hoſpita vatum
Mantua, quod nimium vicina Cremona Maroni
Obfuerit, ſolus pœnas abs te ipſe repoſcor?
Ille ſoli tantum damnum tulit: aſt ego de te,
Mantua, deque tuo meritus bene principe, cara
Pro patriâ & vitam & cineres tibi reddere cogor.

Tumulus Jo: Bocacii.

Si quæram cineres tuos Bocaci,
Hic jacent: ſi animam, petivit aſtra:
Si quæ gloria ſit tuis libellis
Major, non ego, Lydiuſve linguæ
Cultor patriæ, & æmulus Latinæ:
Sed judex erit, aut jocis Cupido,
Aut gaudens facili Venus loquelâ,
Aut quem dicere malo totus orbis;
Cui vivunt Veneres Cupidineſque:
Quibus cultior eſt tuus libellus,
Elegantior omnibus libellis.

Tumulus Pogii.

Olim Pierides, olim Florentia mater,
  Vivente riſit Pogio.
Nunc tumulum hunc adit, & donum, pro carmine, flores
  Fert, proque riſu lacrimas.
Quæ niſi pro verâ ſat ſint pietate, rogabit
  Annus miniſtret ut ſuas.

In obitum Philippi Beroaldi.

Sæpe novos linguæ mirata Bononia flores,
  Non alios legit quàm, Beroalde, tuos.

Quo

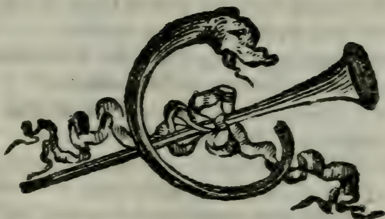
Quo nunc amiſſo, languent cum floribus horti;
Et flet delicias ad tumulum illa tuas.

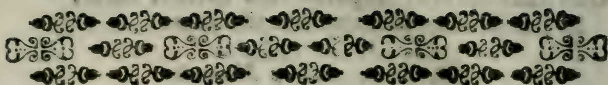
De morte Andreæ Maronis.

Poſtquam ſecundum publica abſtulit clades
Maronem, & urnâ caruit infelix, campis
Quæſitus Elyſiis, nec inventus Muſis:
Phœbus furoris nam miniſter illius,
Quo carmen edere inclitum Maro ſuerat,
Inter Sibyllas rapuit, æternum ut vivat.

De Jo: Mario Catanæo.

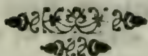
Vide, viator, quanta jactura occulti
Eſſet ſepulchri, ni ingeni ſui claris
Perennioribuſque monumentis tectus
Adhuc ubique viveret Catanæus.

NALDI DE NALDIS

FLORENTINI.

Ad Petrum Medicem in obitu Magni Cosmi ejus Genitoris, qui vere dum vixit optimus, Parens Patriæ cognominatus fuit.

ERgo quis infandum possit narrare dolorem?
  Quis possit lacrimas explicuisse graves?
Quæ mihi, quæ possit carmen spirare Dearum;
  Dum gravis affligit pectora nostra dolor?
Dumque adeo Medicis lugemus funera Cosmi,
  Natus ut extincti tristia busta patris.
Quum nova præsertim quæ jam dictare solebant
  Vatibus Aonio verba notanda pede,
Nunc etiam nigra squallescant veste Camœnæ,
  Et solvant tristes in sua colla comas.
Cum graviter Phœbus casu concussus acerbo
  Dicatur mœsta conticuisse lyra.
Nam neque Syllani tantum te Cosme Quirites
  Extinctum lacrimis condoluere suis.
Sed superi, quorum lugendi rarior usus,
  Et procul a tristi vivere mœstitia.
Quod bene de cunctis adeo si Cosme fuisti
  Promeritus, vita dum fruerere pia;
Ut sua nunc mœstis tundentes pectora palmis,
  Heu mortis doleant fata severa tuæ.
Non precor e nostro discedat corpore luctus,
  Aut sim præcipuæ conditionis ego.

Hoc

Hoc precor, usque adeo laxentur membra dolore
Ut pateat stupido pectore vocis iter,
Qua liceat mœsto dum fundimus ore querelas,
Fortunæ miseras condoluisse vices,
Qua liceat patriæ dum dantur justa parenti,
Tristia flebiliter publica damna queri.
Tempus erat Titan quo fervida signa per orbem
Altior Herculei terga Leonis adit.
Cum prope jam positus supremo in limine vitæ
Senserat extremum Cosmus adesse diem.
Ergo non vanos metuens in morte dolores
Inscia quos hominum turba timere solet,
Sed constans veluti qui dudum certus eundi
Sidereas cuperet nempe redire domos.
Advocat hic natum, qui verba extrema parentis
Audiat, heu levibus non referenda modis.
Qui simul accitus monitis gravioribus, ille
Divini subiit ora verenda patris.
Naturam nivei Medices imitatus oloris
Suprema moriens talia voce dedit.
Si morbus gravior tristi vitiata senecta
Corpora nostra vetat vivere posse diu;
Te precor, ut nostri tales de pectore curas,
Et medicam mittas, quam Petre quæris, opem.
Nec tu Parcarum durum contende tenorem
Humanis unquam flectere consiliis:
Nam me fata vocant, video, nam Juppiter ipse
Me jubet humanas deseruisse vices.
Non invitus eo, nec me mortalia tangunt
Vota, nec est vitæ jam mihi cura meæ.
Humanas pridem meditor deponere curas;
Et procul humano me removere gradu.
Corporis ut cæcis tenebris vinclisque solutis
Extremum valeam carpere mente bonum.
Quo facere id possim, curas tu, nate, paternas
Suscipe, sunt humeris pondera digna tuis.
Quarum nulla magis me me nunc urget euntem,
Nec magis ingenium degravat ulla meum.

Quam

Quam me, quæ semper vita mihi carior ipsa
Extitit heu patriam linquere, nate, piam.
Quod te per geminos tua pignora cara nepotes
Oroque perque meum, Petre, senile caput.
Ardenti ut studio Lydos tueare penates,
Et procul infesto semper ab hoste tegas.
Et quæ nunc multos est jam ferrata per annos
Florentis placidus ocia pacis ames.
Concordes moneo semper complectere cives,
Et quibus est Patriæ maxima cura suæ.
His precor, ut sociis Etrusci fræna Leonis
In rectum semper flectere, nate, velis.
Nec tu justitiæ monitus contemne severos,
Dum statues urbi libera jura tuæ.
Namque potes diros populi vitare tumultus,
Hac duce dum meritus quemque tuetur honos.
Quin ubi te justis urbes populique videbunt
Legibus Etruscas instituisse domos.
Undique convenient ad te, mi nate frequentes,
Qui rebus cupient consuluisse suis.
O quam conspicies hanc urbem, qualia cernes
Tempore Lydorum surgere regna brevi!
Cum tibi vel reges potius parere monenti,
Quam reliquis mores imposuisse volent.
Hic ego si tenues fuero dilapsus in auras,
Ut nequeam sedes, nate, videre novas.
Attamen Etrusci gaudebo ut regna Leonis
Accipiam monitis aucta fuisse tuis.
Nam me quæ tenuit vivum tellure repostum
Suscipiet patriæ maxima cura meæ.
Jamque vale, & nostrum pompis ornare sepulchrum
Desine! quod terra est, fac quoque terra tegat.
Vix ea finierat, cum fama accita sinistra
Advenit huc celeri patria mœsta gradu.
Namque suburbanum quod te tum Cosme tenebat,
Casibus accessit exagitatu novis.
Ergo ubi jam subiit Medicis penetralia magni,
Atque patrem vidit filia mœsta pium.
Tri-

Triftibus extemplo Cofmum complectitur ulnis,
  Effundens querulis verba dolenda modis.
Quis me, quis miferam genitor cariffime natam,
  Quis me, quis fine te vivere poffe putet?
Cui modo, fi moreris, cuinam deferta relinquar,
  Aut quonam potero me refovere finu?
Quid vos fata juvat fæviffima numina trifti
  Funere divinum fic temerare patrem?
An quoque quod facrum eft audetis tollere, Parcæ,
  Nec pudor eft fanctos perdere morte viros?
Quin ego crediderim mortem tibi poffe parari
  Juppiter & nigros poffe fubire rogos.
Si modo fi Medices fuperum dignatus honore,
  E noftro trahitur in cava bufta finu.
Dixerat, & lateri pofthæc affixa paterno,
  Non oculos ufquam dimovet illa fuos.
Et modo defeffi permulcet membra parentis,
  Et modo dat canis ofcula mœfta genis.
Interdum fævam tentat fi flectere mortem,
  Aut lacrimis poffet vincere fata piis.
Aft ubi tot cernit precibus nil fata moveri,
  Afpera fed curfum continuare gravem.
Quod fupereft cari morientia lumina Patris
  Cogitat heu trifti compofuiffe manu.
Sed nequit infelix fubitis exterrita monftris
  Officium patri reddere nata pio.
Namque ubi perfpexit gelidos miferabilis artus
  Extremis Cofmum deferuiffe rogis.
Heu gelidum magno pectus ftupefacta dolore
  Concidit in patrios exanimata finus.
Poft ubi jam ftimulis urgens gravioribus, illi
  Excuffit ftupidæ languida membra dolor.
Confurgit pugnis pectus percuffa decorum,
  Et lacrimis mœftas irrigat ufque genas.
Hinc magnum fubitis Cœlum clamoribus implet,
  Dum vocat extinctum patria mœfta patrem.
Quis te, care pater, fævus mihi cafus ademit,
  Quæ potuit facrum vis temerare caput?

Quis

Quis te, quis nobis invidit, Cosme, Deorum,
  Aut quæ te rapuit livida Parca mihi?
Cui tantum de te concessum Cosme, quis ausus
  Æterum tr sti perdere morte virum?
An passa est rerum natura extinguere Cosmum?
  Ah potuit tantum sustuluisse nefas?
Ut modo sustulerit tali quem sorte creatum
  Ipsa quidem summa finxerat artis ope.
Esset ut in terris aliquis qui mente valeret
  Divina superos æquiparare Deos.
Cui foret in cunctis ea mens præsaga futuri,
  Qui foret aut tali præditus ingenio.
Ue nihil instaret dubium mortalibus usquam
  Qnin hic non acie cerneret ante gravi:
Hinc igitur quotiens olim te Cosme videbam
  Insigni egregios arte præire viros.
Dum tua consiliis peterent oracla futuris
  Undique vel summi turba verenda duces.
Verius & posthæc a te responsa referrent
  Quam possint ulli reddier illa Deo.
Non ego credebam, ut sic mors inferre per ævum
  Auderet nigras in tua terga manus.
Sed te divina victurum sorte putabam,
  Aurea dum geminus pasceret astra polus.
Nunc moreris, nec me tecum trahis ipse volentem,
  Nec sinis in sortem Cosme venire tuam.
Heu quibus inveniam te nunc pater optime terris,
  Aut ubi qui pariter me colat alter erit?
Quid primum deserta querar, quis damna rependet
  Talia? Fesuleas temperet arte domos?
Unus enim noras penitus quæcunque fuissent
  Sive gerenda domi, sive gerenda foris.
Sæpe alias quamvis divino in pectore virtus
  Laud bus eluxit concelebranda novis.
Hoc tamen egregias Medicis cognovimus artes
  Tempore quo Lydos presserat ipse furor.
In mea cum miseri sævirent viscera cives,
  Cum timui socias in mea damna manus.

Passus

Passus es antiquas nimirum linquere sedes,
In me ne videas vertier arma pater.
Cum saperes diro cessisti, Cosme, furori,
Non veritus caros deseruisse lares.
Ne tu si contra contendas viribus, ipsum
Cresceret alterna seditione malum.
Tum si fata mihi tandem meliora venirent,
Restares patriæ spesque salusque tuæ.
Sic postquam precibus per me revocaris honestis,
Publica res Medicæ noscat ut artis opem.
Heu nostris humeris suffultus, Cosme, redisti.
Quanto candidior hac fuit illa dies.
Ast ubi compositos Medicum virtute Quirites
Maximus in placida pace revinxit amor.
Ex illo semper Medices tibi maxima cordi
Cura fuit Tuscum surgeret ut imperium.
Hinc memini summas dum rerum flectis habenas
Dumque doces Lydos candida jura patres.
Insubris e laribus nostris horrenda Philippi
Agmina consiliis pulsa fuere novis.
Viribus antiquum cum Piccinine Mucellum
Sub juga credebat posse venire tuis.
Nam licet hoc ipsi trepidarent tempore cives,
Dum timor insolitos vertit in arma viros.
Constanti Medices a cunctis pectore Cosmus
Civibus ingentem jussit abire metum.
Atque suis tandem melius confidere rebus
Dum monet, hostiles pellere ab urbe minas.
Donec in Anglari Piccinus valle subactus
Cœpit conflictus in sua damna graves.
Singula sed referam quid nunc bene gesta parentis?
An premat ut gravius pectora nostra dolor?
Sed premat usque licet, moriar prius ipsa necesse est
Præstita quam taceam, candide Cosme, tua
Tu nostris Calabrum propulsas mœnibus hostem,
Tu Lusitani fortia castra ducis.
Sicque graves casus, & summa pericula summis
Vitabat studiis Tuscia prisca tuis.

Urbe quod in tota non te divinius unquam
  Consilium patriæ qui daret ullus erat.
Acrius ingenio te nullus, Cosme, videbat
  Tempore vel dubio quæ faciunda forent.
Ergo ferox Arago cum Lydos forte Quirites
  Fideret insolito posse domare jugo.
Consilio tantum, tantum pietate fideque
  Publica res per te constabilita fuit.
Ut Calaber Tusca pulsus virtute tyrannus
  Inceptis caderet turpiter ille suis.
Nec satis est acies procul hinc fudisse molestas,
  Hosti aut Fesuleas eripuisse domos.
Quod mihi perpetuos dempsisti, Cosme, timores
  Inspice quas vires patrius ardor habet.
Inspice quo Medices nostri succensus amore,
  Æternas Tusca pellat ab urbe minas.
Ne quis enim Lydos auderet forte Quirites
  Viribus interdum sollicitare novis.
Cum duce Bebriaco fœdus contraxit amicum,
  Civibus Etruscis quod violare nefas.
Cum meminisset enim qua Gallus mente Philippus
  Sæpius indixit bella gerenda mihi.
Utque suis cuperet Lydum domuisse leonem,
  Viribus & Tuscos diripuisse lares.
Cum bene novisset posthæc te maxime rerum
  Sfortia militibus consuluisse meis.
Quantaque præterea constanti e pectore virtus
  Surgeret & quantum mens agitaret opus.
In me ne posset Ligurum sævire tyrannus
  Amplius ingenio prospicit ille gravi.
Inde videt monitis etiam conatus honestis
  Ne desint merito præmia digna viro.
Nam tibi Cæsareas cum forti e pectore vires
  Cerneret in bellis enituisse novis
Ut posses armis summos sperare triumphos
  Fortibus & priscos æquiparare duces.
Ni te deficiant comites qui forte ministrent
  Sfortia virtuti commoda quæque tuæ.

Non

Non cessat Medices opibus contendere magnis,
Non cessat vires accumulare tuas.
Sic dum consilio Medicum suffultus & auro
Expugnas populis mœnia sæva meis.
Insubris imperio quondam subjecta Philippi
Tradita sunt merito Gallica regna tibi.
Hinc me majori jam tum pietate tueris,
Hinc manet in socio major amore fides.
In me quum princeps odiis agitatus iniquis
Antiquus ruerit in mea damna ferox.
Nec tamen heu sævam potuerunt pellere mortem
Tot merita in patriam, Cosme benigne, tuam.
Quæ cum sint, aderit quisquam, qui lumina nostra
Perpetuis lacrimis posse carere putet?
Adde huc optatæ per te tot commoda pacis,
Adde huc & nati munera tanta tui.
Nam cum pauca mihi veteris vestigia belli
Restarent Medica fræna tenente domo.
Cum Veneti Tuscam cuperent turbare quietem,
Cum raperet nostros Appulus hostis agros.
Mittitur in fœdus Cosmi genitoris alumnus.
Comprimat ut motus Mars violente tuos.
Qualis enim noram generoso e pectore virtus
Quam similis Cosmo surgeret illa patri.
Nec spes destituit dum tantæ pondera molis
Sustinet, atque iras temperat arte graves.
Dum Petrus egregiam percusso fœdere pacem
E Veneto rediens attulit ille sinu.
Sic nati virtute nova, virtute parentis,
Tradita sunt Italis ocia tanta viris.
Ast ubi me diris jactatum sæpe procellis
Accipit in tutos mollior aura sinus.
Erigis auratos, insignis Cosme, penates,
Ut vetus Etrusca crescat in urbe decus.
Hinc in honore Deum cunctos celebranda per annos
Condita sunt opibus candida templa tuis,
Candida Fesuleis templa hæc suffulta columnis,
Quæ sint ingenii signa notanda pii.

Nam quicumque novas ſpectavit protinus ædes
 Quas addis ſacræ candide Coſme, Cruci.
Quique Pio Marci conſtructum nomine templum
 Viderit aut cameris atria longa novis.
Laurenti cernet nitidum quicumque lacunar
 Auratas tecto verſicolore trabes.
Aut Canonum ſurgens templum ſedemque ſacratam
 Viſat ubi pulchro fornice tecta micent.
Aſſeret hic dudum qui jam tot templa, tot ædes
 Ingenti Medicum condidit ære ſacras.
In terris olim nulli pietate ſecundus
 Extitit aut ſuperum relligione Deum.
Nec tegit hæc pietas Coſmum; tot ſacra colenti
 Improba mors nigras intulit ecce manus.
Nec juvat heu doctas ſemper coluiſſe Camænas,
 Illarumque choris uſque fuiſſe ducem.
Nam quicumque ſacrum ſperans libare liquorem
 Optabat vitreo ſpargere fonte caput.
Te duce Cyrrehas hinc eſt deductus in oras,
 Votaque complevit te duce, Coſme, pia,
Quidquid enim Medices uni tibi forte placebat,
 Quidquid & ingenium ſanxerat inde tuum.
Hoc alacres etiam Nyſæ ſub vertice Muſæ
 Numine firmarunt tempus in omne ſuo.
Quo te non patrii tantum dixere poëtæ
 Qui cuperent frondes carpere, Coſme, ſacras,
Sed quoque Bebriaci divino carmine vates,
 Sed quoque te Latii concinuere viri.
Qualia Pierias tentabant gaudia mentes,
 Qualia Caſtalii pectora ſancta Dei;
Bellerophonteas cum te ductante cohortes
 Spectarent auctos ex Helicone choros!
Nunc mecum heu lugent communia damna quere!
 Communemque dolent numina mœſta patrem.
Nec tantum Cæſar qui feſſas dicitur omnes
 In placido Muſas con inuiſſe ſinu;
Ad lacrimas movit divarum lumina quondam,
 Dum ſubit extremos morte jubente rogos.

Nunc

Nunc Medices quantum fato correptus iniquo
  In fletum mœſtas compulit ire Deas.
Et merito: quis enim Latiis erat alter in oris
  Qui daret heu doctis munera tanta viris?
Numquis erat, Medices, qui non donatus abiret,
  Nomine qui ferret ſcripta legenda tuo?
Ille domum de te ſuſcepit, Coſme, laremque,
  Hic etiam de te prædia læta tulit.
Divitiis alius Medicum ditatus & auro
  Invenit ingenio qualia dona ſuo!
Quid referam ſummo quos es dignatus honore?
  Aut duce te ſummum qui tenuere gradum?
Enumerare mora eſt quot jam dum præmia dignis
  Digna paras, artes edidicere bonas.
Hinc oratores, hinc ſunt mihi, Coſme, poëtæ,
  Hinc ſunt philoſophi, turba verenda, graves.
Sed bona quot nobis tecum modo rapta fuerunt!
  Decidimus quanta ſpe modo, care pater!
Per te jam virgo terris Aſtræa redibat,
  Ut tecum fraudes pelleret illa malas.
Jam mihi jam Medices te conſultore redibant
  Aurea Saturni ſecula priſca ſenis.
Jam fore credebam me tandem, Coſme, quod olim
  Cæſaris Auguſti tempore Roma fuit.
Fallor, at infelix fatis confixa malignis,
  Fallor ut in lacrimis tempora longa teram.
Nam mihi quæ veniat ſine te modo, Coſme, voluptas?
  Pectora quid ſine te noſtra juvare queat?
Quid prodeſt placida quod per te pace fruamur,
  Quidve juvant populos ocia tanta meos?
Si moreris vitæ Medices pars maxima noſtræ,
  Conſpectu ſi nunc tolleris uſque meo.
O ſaltem exequiis patrium celebrare ſepulchrum
  Siviſſes meritis pignora cara pater!
Hæc aliqua heu nobis ſolatia Coſme fuiſſent,
  Hæc poterant luctu membra levare gravi.
At cupidus vitam quem tu ſervaris in omnem
  Actibus extremis exhibuiſſe modum.

Usque vetas ullis efferri funera pompis,
Aut Mausoleo condier illa novo.
Ast ego quæ nullis astringor legibus usquam,
Libertas monitis cui data Cosme tuis.
Ipsa quidem tali semper dignabor honore
De te quæ restant maxima facta pater.
Syllana veterum quali dignatus avorum
Non fuit Etruscis alter in urbe meis.
Denique vel qualem Ciceroni Roma togato
Libera vix uni præbuit ipsa viro.
Namque Pater Patriæ Tusca vocitaberis urbe,
Libera dum populis jura petita dabo.
Hæc tibi dum magnum radiis sol circuit orbem
Constabunt titulis nomina juncta tuis.
Hæc tibi non fatum, non invidiosa vetustas,
Non tibi, longa licet, auferet ulla dies.
Dixerat, & variis tandem confecta querelis
Reiicit in fratrem languida membra Petrum.
Ille sinu accipiens dictis solatur amicis,
Et fessam luctu sublevat inde gravi.
Si visum est Medicem fatis extinguere Cosmum,
Si patre nos privant numina terna sacro.
Niteris in vetitum, nam Ditis busta tenebras
Cum semel intrabunt, janua clausa manet.
Nec revocare datur, cum fuscæ janitor aulæ
Obseret æterna limina dura sera.
Disce igitur querulis jam finem imponere verbis,
Disce tuis lacrimis exhibuisse modum.
Ne tibi, ne dubita desit qui publica curet
Munera, Fesuleas qui regat arte domos.
Nam mandata pater quibus hæc tua damna leventur
Extremis moriens vocibus ipse dedit.
Egregios etiam Tusca de gente Quirites.
Nonne vides plures hic superesse tibi?
En Florentini proceres sanctusque Senatus
Fluctibus en adsunt portus & aura tuis.
Hi licet ingenti vexentur corda dolore,
Et tibi sit luctûs maxima causa gravis.

His

Hic tamen edocti Cosmi virtute parentis,
Te poterunt tantis eripuisse malis.
His igitur ducibus lacrimis conabor ab istis
Ad lætos tandem te revocare gradus.
Annuit illa viro, & quotiens solatia quærit
Ad notos Medicum confugit ipsa lares.

Ad Braccium Martellum.

Quid, Bracci, totiens graviter me impellere tentas,
Ut scribam læto carmina læta pede?
Desine me tantum monitis urgere severis,
Desine me verbis cogere, amate, tuis:
Lætos læta decent; me caræ fata puellæ
Æterna cogunt vivere mœstitia.
Nunc elegi heu nimium nostris sunt fletibus apti:
Nunc dolor inde gravis flebile carmen amat.
An ego non miseris obtundam cuncta querelis?
An mihi non lacrimæ fluminis instar eant?
Cum quæ sola mihi tantum dilecta fuisset,
Unica nec quantum pignora mater amat,
Me miserum! ante diem fato prærepta nefando
Liquerit in tantis Alba pudica malis.
Sic ubi mors nitidos extinxit tristis ocellos,
Luce magis solis qui nituere mihi.
Perpetuis lacrimans versabor amice tenebris,
Et miser in luctu tempora longa teram.
Ut Phaëtontiadum fuerint quæ fata sororum,
Dum fratrem lugent nocte dieque pium;
Nunc eadem timeam nimium crudelia nobis,
Umbris dum dominæ mittimus inferias.
Ast hunc si quando possim sedare dolorem,
Aut aliquem lacrimis imposuisse modum;
Tunc ego non dubitem quodvis, Martelle, quod urges
Ludere, jam totiens vota petita tibi.
Namque canam (placidum sic sis habiturus amorem,
Annuat optatis sic Cytherea tuis)

Ut Florentinas præſtat candore puellas,
  Quæ ſola ingenium eſt digna ſubire tuum;
Nec tantum tulerit quas noſtri temporis ætas,
  Sed facile priſcas vincat ut illa nurus.
Auſim quin etiam formis præferre Dearum,
  Vidit in Idæa quas male valle Paris.
Nam ſi viſa foret ſuperis hæc mixta figuris,
  Cum grave judicium de tribus ille tulit;
Diceret hanc Divas forma viciſſe ſupremas;
  Diceret & Veneri: vinceris, alma Venus.
Æquo ſic animo præferri paſſa fuiſſet,
  Judicio cedens hanc Dea quæque ſibi.
Ex quo non ira in ſpretas cecidiſſet acerba,
  Judice nec Phrygio numina læta forent:
Nec patriæ turpis gravius nocuiſſet adulter,
  Per mare dum munus exitiale petit.
Non Helene Paridi nimium placuiſſet iniquo,
  Dum jus hoſpitii frangeret ille ſacri.
Nec Juno in Teucros moviſſet bella Pelaſgûm,
  Sed ſtaret Priami regia celſa ſenis.
Neve Hecube miſeræ præberet triſtia vitæ
  Exempla, rabido facta dolore canis.
Sic odio dignus quanto fuit ante, malorum
  Tam gravium Teucris cauſa nefanda Paris;
Egregiæ tantum laudis Marietta tuliſſet,
  Non belli, at pacis cauſa futura bonæ.

Ad Annalenam feminam caſtiſſimam.

Surge liber; nigram triſtis nunc indue veſtem;
  Namque color lacrimis convenit ille tuis.
Vade: dolor ſi te jam nunc ſinat ire nefandus
  Quem capis: atque Annæ caſta ſacella pete.
Tu tamen hic dubius ne ſis, aut inſcius erres,
  Huc iter iſta tibi ſigna notanda dabunt.
Invenies pontem, qui tertius imminet undis,
  Quas Arnus placidis in mare volvit aquis.

Fe-

Fesuleis surgunt post, quæ suffulta columnis
  Candida templa petes, Spirituamque domum.
Hunc a fronte locum quo mitteris inde videbis,
  Est modo qui gradibus meta futura tuis.
Veneris huc postquam, primum prece numen adora,
  Quod sibi præcipuum casta sacella colunt.
Hinc ubi conversus pulsaverit ostia solers,
  Quæ tibi prima domûs interioris erunt.
Ostia pulsanti custos reserabit amicus,
  Namque patet castis protinus ille locus.
Atria jam subiens cernes loca digna videri
  Plurima, te quorum non remoretur amor,
Quominus Annalenam, liber, hanc mœstissime visas,
  Quæ gravis accessûs est tibi causa tui.
Vestales quamquam spectabis in ordine castas,
  Fundentes sacras in sua vota preces;
Invenias licet ipse locum, qua parte fuisset
  Hæc tibi, quæ lacrimas suggeret usque graves.
Sed puto non facies, nam sunt graviora fatemur
  Hæc præcepta, damus quæ tibi parve liber.
Te nihil heu poterit, video, retinere ruentem,
  Quo minus hunc adeas, inspiciasve locum;
Quo minus hæc miseris implens loca questibus amens
  Effundas querulis verba dolenda modis.
Parcius ista tamen, linguis quia forte favendum
  Est ibi, tu facies parcius ista tamen.
Cum dederis lacrimas nullis clamoribus actas,
  Impleri t tacitus cum tibi corda dolor;
Annalenam properans adeas dominamque salutes,
  Si dare qua careas, mœste, salute queas.
Hanc ubi convenies sacrata in sede locatam,
  Que tibi divini numinis instar erit;
Dic quo consilio, quibus aut rationibus actus
  Viseris hanc, vel sit quæ tibi causa viæ.
Dic age, sed vultu qualem decet illius esse,
  Qui miser in lacrimis tempora longa terat.
Dic, liber, Albieram sic te doluisse cadentem,
  Dum ruit heu fatis rapta puella malis;

Ut nihil acciderit quondam tibi triſtius uſquam,
Nec ſit quod gravius pertimuiſſe queas.
Ut Phaëtontiadum fuerint quæ dura ſororum,
Hæc eadem poſſis fata timere, liber.
Cum tamen hæc ita ſint, non eſt minor ille, ſupremum,
Sit quamvis ſapiens, quem capit Anna dolor.
Dicitur hæc etiam lacrimas fudiſſe pudicas
Albitiæ fato virginis acta gravi.
Nec mirum ſic Anna piam dilexit alumnam,
Pignora ſola velut anxia mater amat.
Hanc ubi ſis igitur ſacro veneratus honore,
Inſuper hæc illi pauca, ſed apta, refer.
Non ego te, mater, jubeo deponere curas,
Quas tam legitimo victa dolore geris.
Hæc tantum facienda putes nunc, Anna, rogabo,
Quæ facienda tamen ſunt quoque viſa mihi;
Ut tantum ſpatii tribuamus uterque dolori,
Et tantus noſtris ſit modus ut lacrimis,
Illius ut memores ſolitum ſervemus amorem,
Hanc ut uterque prius, nunc & uterque colat.
Tu precibus ſacrum caſtis augebis honorem,
Et quem pro meritis nuper adepta ſuis.
Aſt ego quæ totum fuerint celebranda per orbem,
Illius in nomen carmina ſancta canam.
Sic en te ſuperis melior duce fiet in oris,
Vivet & hic numeris aurea facta meis.

Eulogium in Albieram Albitiam morientem, ad Sigiſmundum Stupham ejus Sponſum.

Huc quæcumque tenes Arni vada fluminis, aut quæ
Incolis Etruſcas, Nympha pudica, domos.
Et quæcumque piæ mores imitata Dianæ
Proſequeris caſtos per juga ſumma choros:
Huc precor, ut venias, pectus percuſſa decorum,
Et manibus mœſtas dilaniata comas.
Namque Fluentinis formoſior una puellis
Occidit, Albitiæ fama decuſque domus.

Occi-

Occidit Albieræ fato pia forma nefando;
Cura patri misero, cura dolenda viro.
Nec fuit indignum sævissima numina, Parcæ,
Illius heu plenas sic lacerasse colos?
Vix hæc infelix vitæ tria lustra peregit,
Cum cecidit sævæ facta rapina neci.
Profuit Albitiæ nil optima forma puellæ,
Qua poterat superas urere pulchra Deas.
Ah quotiens dolitura nefas Venus aurea dixit:
Illa Cupidinibus altera mater erat.
Quid juvat ingenium? variis quid lingua figuris?
Pallada quid prodest mille referre modis?
Quidve pudicitiam penitus servasse? quid aureis
Moribus Etruscas exuperasse nurus?
Optima quæque rapit tollens tria Cerberus ora;
Deterius numeris prævalet omne suis.
Flos erat, ipsa cadit, moriturque Polyxena virgo
Jam sene tam miserum matre vidente nefas.
Interpres superûm cecidit Cassandra Deorum:
Delirans Hecube tuncque superstes erat.
Quid referam patris pro te, quid vota mariti?
Plura licet fuerint, nil valuisse tamen.
Atra dies aderat vitæ tibi terminus actæ,
Fortibus illa quidem sæpe tremenda viris.
Jam stabat vacuâque colo Dea de tribus una,
Ut secet auratas livida Parca comas.
Cum solata virum, cum tu solata parentem
Intrepidis loqueris talia verba modis:
Sancte quid heu conjunx, lacrimas ita fundis acerbas?
Quid, pater ingeminans, verba dolenda refers?
Tristia quæ vitæ disrumpit stamina Clotho,
Non audit miseras invidiosa preces.
Illa proterva magis, semper magis improba sævit,
Quo magis est meritis exagitata piis.
Neve quod illa manus mihi nunc inferre moratur,
Id facit a verbis Parca retenta bonis;
Sed quia Saturni superis expectat ab oris
Improba de nobis tristia signa dari;

Quæ ſimul accipiet, non me remorabitur hora,
Lurida ſed nigras inferet illa manus.
Non genus Albitiam, talis neque gratia formæ,
Qualem ſpectatis, proderit ulla mihi.
Non decus heu famæ, non vita pudica, nec ætas
Me queat e nigris eripuiſſe rogis.
Nil, Siſmunde, tibi fuerim quod ſponſa, juvabit;
Me tua defendet mutua cura nihil.
Nil prodeſſe queat cari mihi cura parentis,
Is licet aſſiduo corda dolore premat.
Proderit haud populus faciens mihi vota benignus,
Vota procelloſis illa ferenda Notis.
Eſt calcanda ſemel cunctis via mortis acerbæ;
Omnibus atra ſemel ſtyx adeunda palus.
Diſcite qui ſtatis juvenes, teneræque puellæ,
Terrenis ſolidum rebus adeſſe nihil.
Plura locuturæ gelidum mors improba pectus
Occupat, & ſævas iniicit uſque manus.
Illa graves tollens oculos vix pectore ab imo,
O pater, o conjunx, inquit, amate, vale.
Dixerat, & fatis tandem confecta malignis
Deſerit in gelido candida membra thoro.
Hic quos clamores dederit pia turba dolentum,
Muſa licet faveat, nemo referre queat.
Nam patris ut ſileam gemitus ſileamve mariti,
Utque pius lacrimas fudit uterque pias;
Aſtabant matres lecto, triſteſque puellæ,
Copia carminibus non referenda meis.
Quælibet ac miſeris tundentes pectora palmis
Figebant gelidis oſcula mœſta genis.
Tractabant aliæ niveum de vertice crinem,
Poſſet Apollineas qui ſuperare comas.
Atque aliqua ex illis dixit: fera Parca, ſupremas
Jam potes e medio tollere acerba Deas.
Jam potes in ſuperos tua jura tenere beatos,
Si cecidit manibus ſic Dea tanta tuis.
Nam ſicut fuerat formoſior una Deabus,
Credideram penitus ne moritura foret.

Hæc cum, Nympha, tibi non exaudita referret,
  In nemus Elyſium candida vertis iter.
Huc te mortales nullæ comitantur euntem,
  Sed quibus in ſuperas ſunt loca certa domos;
Relligio, Pietas, te ſunt, Chariteſque ſecutæ,
  Te decus ingenuum, purpureuſque pudor.
Quid memorem ſanctamque fidem, caramve ſororem
  Dædaleâ lances quæ tenet arte pares?
Teque pudicitiæ decor aureus, aurea ſummæ
  Forma venuſtatis rite ſecuta fuit.
His comes irriguos fontes & amœna vireta
  Devenies, nuribus prata tenenda piis.
Per Tyberim, Romæ, Matrem quæ ſola Deorum
  Traxerat, occurret Claudia priſca tibi.
Illa manu capiens te, per nemus ire docebit
  Erudiens cultus caſta puella pios.
Hic expectabis fidum Dea facta maritum,
  Mortales donec deſerat ille vices;
Eſt ubi tam triſti fatorum ſorte negatum,
  Dum ſuperes, tecum vivat ut ille ſimul;
Sitis ut hic junctis animis, & mente futuri,
  Dum ſol occiduas ingredietur aquas.

Epitaphium Albieræ Albitiæ.

Quid juvat, Albiera, ingenium, quid forma? quid ætas?
  Quid te nobilitas, Albitiumque decus?
Quid te, quod juveni primati ſponſa fuiſſes?
  Quidve pudicitiæ cuncta dediſſe piæ?
Ecce jaces, ſubito truncant dum fila ſorores,
  Deliciæ patris, deliciæque viri.

In eamdem.

Conjuge quid rapta lacrimas, Siſmunde, pudicas
  Fundis? ſum vulgo mortua, vivo tibi.

Ad Laurentium Lippium.

Lippus erat priſcus, lyricis cui verſibus olim
Romanus primas uſque daret populus.
Lippius agnomen tibi, nunc quoque carmen eburno
En lyricum plectro muſa benigna dedit.
Quam prope conveniunt igitur tua nomina Lippo,
Tam prope & ingenio ſitis uterque pares.

Ad Antonium Tridentonem.

Quam bene conveniunt Muſarum magne ſacerdos,
Priſca Tridentonum nomina clara tibi!
Nam velut æquoreas Neptunus temperat undas,
Utque tridente ſuo commovet acer aquas;
Sic quoque tu, ſeu vis ægros, divine Tridento,
Mortales dulci detinuiſſe lyra;
Seu cupis hos rurſus numeris impellere ad æſtus
Mentis, ad triſtes acrior inde minas;
Id facis egregie; ſic quod Deus ille tridente,
Docte Tridento poteſt, tu potes ingenio.

Ad Philippum, & Amerigum Corſinos.

Sunt gemini cœlo fulgentia ſidera fratres,
Quos magna ad cœlum fama tulit celebres;
Hic pugili inſignis palma fuit, alter equeſtri:
Nemoque tantorum viribus æquus erat.
At vos & geminos paribus nunc artibus æquum eſt
Pieria cœli tendere in aſtra via.

Ad Petrum Cenninum.

Cum, Petre, quid valeam meditor, penituſque repoſtas
Ingenii vires mente voluto mei;
Sacri non auſim nomen ſperare Poëtæ;
Quum nequeam gracili magna referre lyra.

Sed

Sed tu cum biberis lymphas Helicone petitas,
Doctaque Gorgoneo tinxeris ora lacu;
Ut possis certo quæ mox ventura trahantur
His qui nosse velint, protinus ore loqui,
Suspicor interdum fieri quoque posse, quod augur
Carmine Lesboo vaticinatus ais.
Sed tamen hac illud puto conditione futurum,
Si tibi quod dederit, mî quoque Musa dabit.

Conqueritur de infelicitate sui natalis.

Tristia tunc ternæ ducebant pensa Sorores,
Editus in lucem cum miser ipse fui.
Nunc ceptum servant crudelia fata tenorem,
Jactatam ventis fors agit ipsa ratem
Vix mea bissenos ætas heu viderat annos,
Cum cari extuleram funera acerba patris.
Quin etiam moriens mater mihi maxima cura
Attulit hinc oculis tristia visa meis.
Nec, germane, minus, quam quondam Castora Pollux
Dilexit, fratrem linquis, amate, pium.
Nam miser ante diem morbo præreptus acuto,
Clausisti vitæ vix duo lustra puer.
Præterea res ipsa, malis tutoribus acta,
Urget in angustum pessima sæpe locum.
Ut mihi, dum cupio placidas attingere musas,
Quarum præcipue me modo raptat amor;
Tempora sint curis nunc impendenda molestis,
Fluctibus emergat navis ut acta malis.
Sed postquam fato ducenda est vita severo,
Meque bonis privat fors inimica suis;
Præstabo saltem, ne quis tot casibus umquam
Dicere me victum succubuisse queat.

Ad Antonium Puccium.

Puccius, unde tibi deductum nomen avitum,
Clarior unde domus Puccia nomen habet,

Fle-

Flectendis fertur Lydorum doctus habenis
  Egregia multos arte præisse viros.
Ast ubi fatali genuit te sorte creatum
  Puccius, Antoni, spemque decusque tuis;
Accidit, ut quantum vicit pater ipse priores
  Ingenio, tantum viceris inde patrem.
At tu si studeas imitari facta tuorum,
  Et patris ingenium, nate, referre tui;
Atque huc Pierias adjungas protinus artes,
  Ut facis, & quidquid Calliopea monet;
Te, Pucci, nequeant ulli superare nepotes,
  Virtutes possit vincere nemo tuas.

Ad Titum Strozam, Poëtam insignem.

Tite, Fluentinæ magnum decus urbis, avitum
  Qui trahis a Stroza nobilitate genus;
Quem nova quod placidæ dederint tibi carmina Musæ,
  Frondibus ornavit pulcher Apollo suis;
Quod fuit Augustum, vates, apud, optime, regem
  Pollio, Mæcenas vatibus ante bonis;
Id precor Estensis mihi sis prope Principis aurem,
  Sic quæcumque cupis sors det amica tibi.

Epitaphium in Carolum Marsupinum, vatem nobilissimum.

Ingemuit gtaviter quondam Parnassia laurus,
  Mæonium rapuit cum fera Parca senem.
Rursus morte tua, vates sanctissime, tantum
  Luxit, ut ex illo cura secunda fores.
Et merito; quoniam Latio tibi ludere plectro,
  Carole, quod potuit Calliopea dedit.

Epi-

Epitaphium in Philippum Antellam Antistitem Florentinum.

Hic tuus Antiſtes fuerat, Florentia, quondam,
 Romanæ mirus relligionis honos.
Sed dum jura pius ſanctiſſima dicit in omnes,
 Et vetat in populo crimen ineſſe ſuo;
Antellæ non clara domus, non ſancta Philippum
 Vita poteſt nigris eripuiſſe rogis.

Epitaphium in Antonium Lucenſem, Medicum inſignem.

Auctor opis medicæ, medicam cui Cynthius artem,
 Cui dedit, ut genimos noſceret arte polos;
Antoni, ratio terræ cui nota fuiſſet,
 Qui noſſes numeros, hoc ſitus es tumulo.

Epitaphium in Antonium Baroncium.

Cyrrhæis olim ſemper verſatus, in oris
 Diceris Aonias excoluiſſe Deas.
At dum prima novis modularis carmina nervis,
 Antoni, juvenem te rapit atra dies.

Ad Herculem Eſtenſem.

Muſa, ubi tu dederis ſolitas in carmina vires,
Et mihi Pieriam mentem ſpiraris, ut ante;
Borſius Eſtenſis cum ſe bonus obtulit ultro
Carminibus noſtris, divino ex more canendus:
Muſa, velim Tuſcas dubites haud linquere ſedes,
Herculis auratos ſubeas ut, diva, penates.
Poſt ubi regalem venies in principis aulam,
Hæc illi noſtro referes mea nomine dicta:
Urbibus idcirco pia fata dediſſe Liburnis,
Rebus ut Herculeus princeps frueretur avitis,

Ut desiderii ferat hic solatia magni;
Omnibus ecce suis, moriens quod triste reliquit
Borsius Estensis lacrimabile tempus in omnes,
Ni foret Herculeum robur, nisi maxima virtus,
Quæ facit, ut penitus lacrimæ ponantur acerbæ,
Omnibus & lætæ veniant in gaudia mentes.
Hæc ubi dicta viro dederis, qui nomina prisci
Herculis usque refert; latum mea musa per orbem
I, pete, magnanimosque duces, populosque potentes,
Et quoscumque, sua qui sub ditione tenebunt
Urbes & populos latos, gentesque virosque;
Quos ubi convenies, moneas, ne temnere jura
Ipsa quidem statuant, cupientes vivere rapto.
Si quos offendes non æquo jure tyrannos,
Qui vexent populos injusto Marte propinquos,
Protinus abstineant; graviter monuisse licebit,
Ni faciant quodcumque voles, quodcumque jubebis:
Et nisi desierint agitare tyrannide sæva
Innocuos, illis vel adhuc superesse referto
Herculeas vires, quoodam quibus ille solebat
Injustos latum reges domitare per orbem;
Nam superest alter, paribus qui temperat urbes
Legibus Estenses, & acuta protegit hasta,
Robur & Herculeum propriis virtutibus æquat.
Hic igitur cum sorte nova, fatisque benignis
Cœperit imperium magnum, populosque regendos,
Viribus Herculeis statuit crudelia monstra
Tollere, & injustos condigna morte tyrannos.
Hinc iterum Diomedis equos domitabit agrestes
Is novus humanis vescentes carnibus heros.
Temporibus nostris fuerit si forte repertus,
Qui sua tam tristi perfundat corda veneno,
Ut velit aut homines diris opponere monstris
Impius, aut sævis velit objectare periclis;
Si modo Mænalias aper invasisset in oras,
Cunctaque fulminibus vastaret rursus, ut ante,
Hunc tamen ille suo superet modo robore princeps,
Herculeis Estenses ritu qui temperat urbes.

Inde

Inde fuga æripedem Cervam ſuperabit et idem,
Veloces olim curſu quæ vicerat Euros;
Ut fueras quondam validis, Acheloe, lacertis,
Herculis utque manu tandem ſuperatus & arte,
Privavit cornu cum te fortiſſimus Heros;
Sic modo convictus clava, convictus & armis
Herculis, Eſtenſi venies nova gloria palmæ.
Quin etiam ſuperanda Palus Lernæa labori
Se dabit Herculeo, tenuit quam corpore vaſto
Septem dira novis immanis hiatibus hydra,
Cui licet & capiti tot nunc, velut ante, redirent,
Ora quot a monſtro penitus convulsa fuiſſent;
Non tamen is molem dubitet ſuperare nefandam:
Unus præſertim de tot cervicibus anguis,
Si velit Herculeas ſe contra attollere vires.
Crudeles licet extiterint Buſiridis aræ,
Ille peregrinos quibus infeſtabat ut hoſtes,
Impia dum patriis imponitur hoſtia ſacris;
Non tamen hunc tegerent crudelia facta tyrannum,
Quo minus Herculeis ita nunc velut ante fuiſſet
Viribus, Eſtenſi fieret nova præda triumpho.
Certamen ſummum priſcorum viderat ætas
Herculis Antæum procul a tellure tenentis;
Ipſe viam donec vaſto ſibi fecit ab ore
Spiritus, atque leves in ventos vita receſſit.
Si quis, ut Antæus fuerat, venit ergo ſuperbus,
Qui vocet heroas ferus in certamina fortes:
Hic expectet idem, quod tandem contigit ipſi,
Qui dulcem preſſo vomuit de pectore vitam.
Quin Leo ſi Nemees ſeſe ferat obvius alter
Herculis ecce novis ſummis modo viribus, aut ſi
Irruat Eſtenſem contra Teumeſſia moles;
Attamen hic victor jugulos aperiret, & acer
Amborum gemina frueretur pelle leonum.
Geryonem quid enim referam tria corpora habentem?
Quid Cacum memorem dirum, celebremque latronem?
In quos libravit clavam Deus ille trinodem
Sæpius, effractoque illiſit in oſſa cerebro.

 Quid

Quid tristem Nessi dicam, mea Musa, ruinam?
Herculis uxorem magno qui victus amore
Ceperit, & pœnas dederit malesanus acerbas?
Estensem credam pariter nunc rursus iniquos
Centauros domitare manu quoque posse feroci;
Hos ut adulterium pigeat patrasse nefandum.
Es quoque tu magni subiturus tartara Ditis
Qui regis Estenses, rursusque in vincla daturus
Custodem magnum, quamvis tria Cerberus ora
Porrigat ad nigram venienti janitor aulam.
Inde petes superas divino numine sedes,
Ut quæ gessisti terris agitatus in imis,
Cœlicolis eadem facias quoque nota supremis.
Nam roget hic aliquis si quæ mihi causa videtur,
Cur fuit Herculeo capiti subeundus & axis:
Hanc ego crediderim, quia quæ Tyrinthius heros
Gesserat in terris, ea maxima facta per orbem
Mortales, superique simul condigna putarint;
Auctor ut illorum fama penetraret Olympum.
Ergo si potuit sævissima vincere monstra,
Atque feros superare duces Tyrinthius heros;
An dubitet quisquam, sit adhuc cum fortibus armis
In terris alter, referat qui nomina prisci
Herculis, ut possit pariter nova vincere monstra,
Atque novos virtute nova domitare tyrannos?
Quare agite, o reges, monitus neu temnite sacros;
Namque novem, quarum vos nunc petit una, puellis
Numen inest: igitur ne non prædicta putetis,
Hæc animis penitus vestris sua figite dicta.

Elegia in septem Stellas errantes sub humana specie per urbem Florentinam curribus a Laurentio Medice Patriæ Patre duci jussas more triumphantium.

Mirari genus antiquum, quæ viderat olim
Desinat, in terris maxima facta geri.
Sit leve, quod veteres quondam cecinere poëtæ,
Sit leve, quod priscus scripsit & historicus.

Et

Et quod Roma potens fecit, quod Græcia dixit,
 Edocet innumeros cum bene multa viros.
Dum monſtrat, nitido quot ſunt errantia cœlo
 Sidera, quæ virtus cuique tributa manet.
Quidquid Olympiacis in montibus Herculis acer
 Contemplans animus vidit in arce poli.
Sit leve, ſitque hominum neque gloria tanta priorum,
 Dicitur antiquis quanta fuiſſe viris.
Nam meliora dedit Medices, majora paravit,
 Quam quæ ab antiquis geſta fuere prius.
Militibus inultis quia ſi domitavit & orbem
 Cæſar, ut imperium ſurgat in alta Remi.
Aut ſi rex Macedum multas ſuperaverat urbes,
 Rebus ut a geſtis nomen in aſtra ferat;
Id fecere duces fieri quod poſſe facultas
 Eſt data, conditio noſtra quod ipſa dabat.
Si varias ſuperum ſedes adiere Deorum
 Felices animæ ſtelligeroſque polos;
A cauſis poſſent ut res bene noſſe futuras,
 Deque vagis ſtellis quot bona certa fluant;
Fecerunt homini quod erat feciſſe poteſtas;
 Quod valet ingenio quis, quod & arte valet:
Quod menti licuit mortali in corpore clauſæ,
 Viribus humanis quod licitumque fuit.
At plus ecce dedit nobis Laurentius heros,
 Quam ſit ab humana conditione datum.
In Cœlo quæ ſunt alii docuere ſub umbra,
 Nube ſub hi ſuperas expoſuere domos.
Primus hic in terras altum deduxit Olympum,
 Primus hic en oculis aſtra videnda dedit.
Hic prior huc ſtellas deduxit ab axe vagantes,
 Quæ nuſquam ſuperos deſeruere prius.
Vidimus hæc primum terris habitare jacentes,
 Quæ cælo ſemper fixa fuere ſuo.
Vidimus hæc igitur, manibus tractandaque noſtris
 Sunt data Te, Medices ſidera tanta duce.
Nec dubitare datur, quid fert Saturnus agitque,
 Sideris aut virtus quæ ſit habenda Jovis.

Quid ferus inducat nobis Gradivus, ut arma
  Suggerat illa, quibus patria tuta tua est.
Quot bona Sol tribuat mortalibus, ut ferat hos, qui
  Communem monitis rem, patriamque regunt.
Quid gerat alma Venusque boni, quid amica ministret
  Nobis, ipsa suis septa Cupidinibus.
Nec tu Mercurius nobis dubitandus haberis,
  Quid facis aut quod te sub duce fervet opus.
Ultima de septem nec tu, vaga Luna, moraris
  Nos docuisse homini qualia danda putas.
Corporeis oculis vos hæc manifesta tulistis,
  Sensibus humanis sint ut aperta magis.
Sint ut aperta magis per vos quæcumque geruntur
  Omnibus his animo qui minus illa vident;
Qui minus ingenio possunt cognoscere tardo,
  Moleque corporea nosse nec alta queunt.
Nec tantum signis quot erant ea sidera certis
  Monstrasti, Medices, qua specieque forent.
Dulcibus at numeris suavi modulatus ab ore
  Singula quid faciant præcipis arte cani.
Præcipis arte cani tanta, foret omnis ut inde
  Stella magis nota hic, quàm sit in arce poli.
Qui cantus postquam fuit his bene ceptus haberi
  Ad suaves, placuit quos statuisse, modos;
Constitit hic cœlum subito, stetit aureus axis,
  Quo circum ipse agitur semper uterque polus.
Nec non a solito requierunt flumina cursu,
  Neve aliter steterunt, quam manet alta silex.
Ipse aër solitus qui semper in orbe moveri,
  Constitit ad numeros, quos cecinere, bonos,
Quin etiam venti late posuere feroces,
  Omnibus atque fuit tradita summa quies.
Frondibus ex levibus nulla est ibi visa moveri;
  Sic intenta sono quælibet aura fuit.
Rursus aves, liquidum quæ cantibus aëra mulcent,
  Quæ duce natura semper ab arte canunt.
Gutturis ora sui subito clausere volentes,
  Et statuere omnes sponte tacere sua.

Quod

Quod meliora quidem ſe tunc audire putarent,
Quàm fuerant ea, quæ blandula cantat avis.
Nam meminere illi, quibus eſt data cura canendi,
Sidera quid ſoleant omnibus alta dare.
Dixeruntque gravis quàm ſit Saturnus in omnes,
Ut creat & triſti relligione viros,
Sive nigras veſtes capiantque, ferantque libenter,
Infectas fuſco ſive colore gerant.
Quoſque melancholicos vocitant, Saturnus & affert,
Quos & avaritiæ dira cupido tenet;
Ingenioque valent, & acumine mentis abundant,
Quique ſolent animo res agitare diu,
Hæc ubi dicta: canunt, cœli quid ab arce creare
Juppiter eſt ſolitus, vel bona quanta ferat.
Utque Sacerdotes magnos creat ille, graveſque,
Illuſtreſque ſacro ſemper honore facit.
Pontificeſque pios, quique ordine cardinis alto;
Pilea rubra ferunt, Juppiter ipſe tulit.
Marſque det ut vires recipiunt, animique ferocis
Robur in hoſtiles præſtet ut ille minas.
In medio poſitus cur Sol ab origine mundi eſt,
Scilicet ut radios fundat utrimque pares.
Spargat & ut vires ſtellas Deus æquus in omnes,
Vimque det ut reliquis inde calore ſuo.
Aſtra quod ille novo faciat ſplendere nitore,
Poſſe quibus Titan pluſve minuſve dedit.
Lucis enim quidquid reſidet, ſeu roboris illis,
Tradidit auricomum tempus in omne jubar.
Nam bene cum ſapiat, ſapienter & alta gubernet
Cynthius illuſtrans omnia luce ſua;
Procreat inde pios vates, ſanctoſque poëtas,
Et quos ex humili gloria tollit humo:
Famaque quos ornat; dat enim nomenque decuſque
Sol bonus, & celebres reddit honore viros.
Gignit item medicos, non tam qui corpora ſanant,
Quam bene qui menti conſuluere malæ;
Qui purgant animos vitiis gravioribus ægros,
A vera poſſint ut ratione regi;

Unde domus Medicæ Phœbus mihi primus & auctor
 Creditur, & credam cur, mihi causa paret.
Nam quicumque vir est toto mal sanus in orbe,
 Et morbos animo sentit inesse suo.
Ad sanum per te, Medices, ratione magistra
 Ducitur, & monitus servat ubique tuos.
Hæc ubi dicta satis Phœbo; Venus ipsa quid affert,
 Quid facit, hinc placidis concinuere sonis.
Gratia namque Deæ cum sit data maxima semper,
 Ignitas in nos commovet illa faces;
Unde fit, ut semel a Veneris qui tangitur igne,
 Torreat hunc formâ pulchra puella suâ.
Semper amore gravi namque ille tenetur, & ardet,
 Semper in alterius corpore fervet amans.
Idem amor & gelidis pisces grave torret in undis:
 Torret aves, dulci conficit atque malo;
Per Venerem totus quoniam renovatur & orbis,
 Arboribus frondes prosiliuntque suis.
Lætaque diverso variantur prata colore;
 Floribus a multis picta relucet humus.
Hanc igitur læti, divamque sequamur ovantes,
 Matres, atque nurus, vir puer, atque senex,
Lætius ut vitam suavem ducamus ab illa;
 Quilibet ut lætos transigat inde dies:
Nec genitus Maja numeris indictus abisti,
 Namque canunt alacres vis tibi quanta manet;
Quisque vir ut loquitur per te, populisque per artem
 Quod volet hic suadens aurea verba facit;
Commovet utque gravem dictis, sanctumque senatum
 Acribus, & populum vertit ad arma levem.
Ducit ut ad sanum cives ubicumque feroces,
 Et qui plus ratio quam monet, alta petunt.
Rursus ad extremum dignatur honoribus isdem,
 Luna quidem partes sumit & ipsa suas.
Nam Dea venandi cum sit, canibusque sit illa
 Notior; optato quam sit amica viro.
Aurea dehinc Phœbe cantu celebratur eodem,
 Namque refert cantus, quid solet illa dare:

Ut venatorem doceat bene retia ferre
  Huc ubi quammultas captet ab arte feras;
Quem quoque turba canum sequitur, rictuque sagaci
  Sæpe citat lepores per juga summa vagos.
Sæpeque capreolos, obscura in valle repostos,
  Sic agit, ut fiant præda petenda viris.
Inde mola si quis fruges bene frangit acuta,
  Si quis ad id vitreas ire coëgit aquas,
Accipit a Luna quæcumque est illa facultas,
  Possit ut in partes consuluisse suas.
Arboris & ramo feritur cum surculus alte,
  Gignat ut interdum poma aliena sibi,
Cynthia præstat opem, cœlo quam mittit ab alto,
  Et facit ad votum quemque venire suum.
Hæc, & plura satis cecinerunt carmina vates,
  Ex his, quæ septem sidera ferre solent.
Sed tamen hæc modo me tam maxima copia rerum
  Innumerabilium dicere cuncta vetat.
Me vetat, & Medices oculis quia cuncta tueri
  Cum dederit, nostris non opus illa cani est.
O res mirandas, & quas memorare poëta,
  Divinus quamvis, non queat ille tamen;
Tu quia Laurenti fecisti solus in orbe,
  Quod veteres cuncti non potuere prius.
Fecerunt illi pulcherrima multa fatemur,
  Miserunt orbem sub ditione sua.
Scandere tentarunt Cœlum, causasque latentes,
  Quoslibet ingenio perdocuere gravi:
Sidera mortales ut mentis acumine possent
  Nosse, quid afferrent, quid meditata forent.
Tu tamen, o Medices, non tantum hæc omnia nosti,
  Nec tam sunt alta mente reposta tibi,
Quàm virtute tua nobis potuisse videris,
  Corporibus sumptis astra videnda dare.
Astra videnda quidem reliquis, at rite jubenti,
  Omnia quæ cupias ferre parata tibi.
Tantus honos, Medices Laurenti, fulget in illa
  En tuus atque tuum tam movet illa decus,
Quod

Quod virtute nova ſic jam meritiſque paraſti,
 Factus ut hinc ſuperis par videare Deis.
Ergo ſi qua fides, oculis quæ vidimus ipſi,
 Danda eſt, id, quod agis, majus habetur opus.
Majus habetur opus tanto (mihi credito) quanto
 Plus erit huc ſupera numen ab arce trahi,
Quam quæ ſunt hominum ſuperis ſi annectimus ipſis,
 Si mortale quod eſt jungimus atque Deo.
Unde quidem priſcos, illorum ut pace loquamur,
 Vincis & ingenio, vincis & arte tua.
De geſtis hominum quoniam duxere triumphos,
 Mortalis currum quiſque ſecutus erat.
Te nos de ſuperis meritum nova ferre trophæa,
 Vidimus in terris aſtra ſuperna ſequi.

Ad Sanctiſſimum D. N. Leonem X. Pont. Max.

Cum genus humanum miſerum, Deus alte, videres
 Affectum variis ante fuiſſes modis:
Cum quoque perſpiceres cædes, & vulnera late
 Tot fieri, ſpes ut nulla futura foret:
Heu mala tanta polo tandem miſeratus ab alto
 Triſtibus optaſti jam poſuiſſe modum.
Hinc dare ſic requiem ſtatuis, finemque labori,
 Ne pereant omnes, ne genus omne ruat.
Cum dederis talem divino ex ordine nobis
 Pontificem, qualis non datus ante fuit.
Nullus in urbe mea prior extitit, attamen unus
 Inſtar multorum Tu, Leo, factus ades;
Ex vero penitus nos ut jactare queamus
 Pontifices centum nos habuiſſe prius.
Ut jam Pontifices centum rear eſſe creatos
 Ex his, quos vitreis irrigat Arnus aquis.
Ponderis en tanti quia ſis, eris atque futurus,
 Unus ut is multis plus habiturus eas.
Nam, Leo, Tu tantum Medices potuiſſe videris
 Cum virtute tua, tum Medicæa domus,

Ut vincas cunctos Terræ quos accipit orbis,
  Quos ſinus exoriens, occiduuſque tenet.
Omnis enim virtus ſedem ſibi fecit honeſtam
  Morte vel in media, pectoribuſque tuis.
Hinc meditaris opus, quo non aut Græcia majus
  Præſtitit, aut melius non Latiumque vetus
Ut templum, Leo, nunc, Medices, hoc eſſe puteris,
  Romulidæ ſoliti quod ſtatuiſſe prius.
Tunc ubi Virtuti ſedem poſuere ſacratam
  Sic, ut & a cunctis diva putanda foret.
Nam tua mens, poſtquam vitiis procul inde fugatis,
  Eſt animi certe pluribus aucta bonis.
Ingenio noſti ſummo, quæ ſcripta fuerunt
  Omnia, quæ tribuit utraque lingua tibi.
Noviſtique ſacros vates, ſanctoſque Poëtas,
  Quodque Maro cecinit, Mæoniuſque ſenex.
Quod Cicero docuit, quod Quintilianus & auctor
  Scripſit, & hiſtorici quod monuere graves.
Eſt quod Ariſtoteles meditatus, & arte notavit
  Divina, dictus qui fuit ante Plato.
Atque alios plures, quos eſt mora longa referre,
  Quoſve meis numeris non meminiſſe queam.
Adde quod es muſis factus pius inde ſacerdos,
  Pieridum manibus dum ſacra ferre juvat,
Dum quoque Cyrrhæo totus ſic fonte lavaris,
  Ut ſacer hinc vates Carmina ſancta canas.
Qualia jam veteres quondam cecinere poëtæ,
  Audiit Eurotas quæ tamen ante cani.
Sed quota pars meriti fuit hæc? majora feruntur
  Quæ poſſint laudes accumulare tuas.
Namque pudicitiæ tantum tribuiſſe videris,
  Ut ſis ſpiritibus par, ſimiliſque ſacris,
Cum vitam, Medices, ita Tu bene duxeris omnem,
  Ut tibi jam fuerit cognita nulla Venus;
Hæc niſi Cœleſtis, ſuperum quæ gignit amorem,
  Omnia componit quæ ſuper aſtra manent.
Felices animas Venus hæc facit arte ſuperna,
  Hæc genitum patri jungit, eique Patrem.

Spi-

Spiritus hac, sociis geminis, qui sanctus habetur
  Nectitur; hæc trinum colligat una Deum.
Qui tamen existat simplex, namque una voluntas
  Semper, & una tribus mens animusque manet.
Unde fit æthereum late quia fundit amorem
  Hæc Venus, & superas implet amore domos.
Semper ut hæc natos generet, similesque parenti,
  Sanctaque sit sanctis septa Cupidinibus.
At licet hæc facias, Leo, mens quæ monstrat agenda,
  Quæ contemplandis rebus & apta putas;
Aptaque sunt studiis, & quæ sapientia præstat,
  Quæ docet, ac tacitis cogitat illa modis.
Fortia tanta tamen rerum natura creatrix
  Tradidit ipsa tibi, tot cumulata dedit.
Ut quoque bella geras, Medices, atque arma capessas,
  Tu quibus Italiam semper ab hoste tegas.
Nec sine consilio tibi sunt concessa superno
  Talia, sed summo sic statuente Deo.
Omnipotens Cœlo nam cum spectaret ab alto,
  Corpore quanta pares, qualia mente geras;
In cunctis, Medices, ita te facit esse potentem,
  Ingenio vires sic facit esse pares.
Ut quodcumque putas animo seu mente gerendum,
  Corporeis possit viribus illud agi.
Ergo vices Christi tribuit tibi summus habendas
  Omnipotens, serves tu quibus omne genus.
Tu quibus & sapias reliquis magis omnibus unus,
  Quos sol exoriens, occiduusque videt.
Tu quibus in bello superes Garamantas, & Indos,
  Quidquid & imperio paruit ante Remi.
Quod facere ut possis, Italis tibi cura vocandis
  Prima sit ad pacem: pax statuenda prior:
Hos ubi compones bellis procul inde fugatis,
  Omnibus & fuerit tunc ubi facta quies.
Unaque cum fuerit sententia facta gerendis
  Rebus, & in Latios otia pacis erunt,
Ibis in hostiles pugnas ita milite forti,
  Victor ut ex illis tunc rediturus eas.

Julianus frater primum quoque ductor in agmen.
Primus adesse volet, primus in arma ruet.
Primus & in Teucros sacra signa movebit iniquos.
Militibus cunctis Dux quoque primus erit.
Talibus auspiciis, ut nil nisi forte resultet,
Nil nisi quod vires augeat usque tuas.
Fortiter incipias quodcumque putabis agendum,
Viribus indomitis aggrediaris opus.
Per varios casus, per summa pericula Christus
Duxerat omnipotens Teque tuosque simul;
Liber ut effectu tandem pia bella ministres,
Ut perdas hostes tempus in omne graves.
Per Macedum populos iter aggrediare volentes
Hæc eadem, statues quæ facienda, Leo,
Inde sepulchrales urnas invade, nec ultra
Permittas, habeant, qui tenuere diu.
Ad nos fac redeant, superum vice functus, honesta
Hæc loca, quæ Christum sustinuere patrem,
Quæ tetigere Deum, certam qui ferre salutem
Venerat, ut nobis esset habenda quies.
Tempora namque monent, hæc ut facienda putetis,
Cum male discordent qui sacra nostra premunt.
Inter seque gerant hostes, fera bella sequantur,
Cumque sit his virtus, quam fuit ante, minor.
Quale decus rerum spectare per agmina summi
Principis, ut sacras ille movebit opes.
Ut superabit eos, quibus est audacia talis,
In superum moveant ut fera bella Deum:
Utque sacram pergant Christi turbare quietem,
Sancius in terris quod nihil ante fuit.
Non impune ferent, quia non modo totus & orbis,
Et quoscumque suis Nilus inundat aquis:
Et quos Oceanus, quos nutrit & ultima Thyle,
Quos alit extremos Indica terra viros,
Felices animæ, sed quæ super alta feruntur
Sidera, quæ superas, incoluere domos,
Ad te descendent similem sibi rebus in illis,
Quas tractant, superi, quas agitare juvat,

His

His, Medices igitur Leo, te comitantibus ipsum,
  Ardua bella geres, justaque bella geres.
Spiritibus Cœli pariter venientibus ad te
  Viceris & quidquid maximus orbis habet.
Viceris omne solum, quod circuit unda, quod ambit
  Terraque nectendas porriget ipse manus.
Auspiciisque tui totus superabitur orbis
  Fratris, & exoriens, occiduusque sinus.
Ille triumphatas gentes deducet in urbem,
  Victoris Currum quisque secutus erit.
Ista quidem fient jam nunc, quia tempus adesse
  Creditur, ut possint talia facta geri.
Hostiles cum sint animi, viresque minutæ,
  Hostilis cum sit vis quoque facta minor.
Adde, quod & primus datus es divinitus orbi,
  Ut genus imperio pareat omne tuo.
Ut virtute tua totus renovetur & orbis,
  Imponat vitiis ut, sceleríque modum.
Tempora nam redeunt eadem, redit annus & idem
  Qui fuerat, nobis num data certa salus:
Evenere tibi, Medices, quia maxima rerum
  Signa, quod ad summum sis quoque natus opus.
Temporibus Christus veluti monstravit in illis
  Se fore, qui cunctis consuluisse queat.
Mense quidem, Medices, sic nunc ornatus eodem
  A te significas maxima quæque geri:
Qualia tunc fecit Christus, facturus ut esses
  Ipse tua mundus dum renovetur ope.
Nam post victricis Christo data munera palmæ,
  Post ramos virides, quos & oliva dedit.
Postque sacros versus, post decantata per urbem
  Carmina divinis tunc recitata modis;
Ut duce cuncta Deo gens est renovata supremo,
  Ut fuit a vitio tunc revocata gravi.
Tempore sic nostro, tibi Pontificalia jura
  Cum data sint, & cum Pontificale decus.
Menseque sub Martis Tibi cum data summa potestas
  A populo, rerum cumque tributus honos.

Talia

Talia ſignificant, Medices, eademque futura
  Sub duce te fieri, quæ prius acta forent
Obſtendunt, veluti per te renovabitur orbis,
  Utque vir ad ſanctum quiſque redibit opus.
Utilitas eadem veluti naſcetur in omnes,
  Ingenio certe non aliena tuo.
Tempore quæ Chriſti data tunc fuit omnibus illis,
  Qui terras homines incoluere graves.
Te facit ipſe Deus tanti Leo; tantus haberis
  A Chriſto, geminos qui regit arte polos;
Ut per te ſtatuat fieri, quod & ante per omnes
  Feciſſet populos, dum ſibi vita fuit.
Ut poſſis eadem jam nunc quoque tempore noſtro
  Tempore quæ Chriſtus fecerat ante ſuo.
Ut totum redimas, Leo, nunc quoque maximus orbem,
  Ante ſua velut hunc ille redimit ope.
Nam modo cum vigeant totidem mala, tanta reſurgant
  Temporibus Chriſti quanta fuiſſe putant;
Decrevit, Medices, Deus, ut medearis & illis,
  De medio tollas ut ſcelus omne, Leo.
Ergo invade viam, vaginaque eripe ferrum:
  Eja age, tolle moras, Tu quia victor eris.
Ibitis auſpiciis, paribus, Leo; namque jubebis,
  Quæ facienda putes, quæ facienda velis.
Julianus frater ſubito tua juſſa ſequetur,
  Idque volet fieri, tu cupies quod agi.
Cernere jam videor ſubſterni claſſibus æquor,
  Hoſtibus inferri poſſit ut inde timor.
Per mare velivolum veluti prætoria navis
  Se movet, ut Teucris inferat illa metum
Ut redeant ad nos, quas Conſtantinus & urbes
  Condidit, ac opibus auxerat inde ſuis;
Ad nos ut redeant ea, quæ loca poſſidet hoſtis
  Junctaque ſint ſacris hæc loca ſancta locis.
Fiat ovile unum cunctis, ut paſtor & unus,
  Totaque gens uni ſerviat uſque Deo.
Talia Julianus faciet ſub fortibus armis:
  Viribus ipſe ſuis, auſpice Teque, Leo.

Par-

Parte alia superis, Medices, divisque secundis
  Julius invadet, quæ gravis hostis habet.
Militibusque, Rhodus quibus imperat insula fortis,
  Julius ipse quibus Induperator erit.
Defuerit ne quis Medicum de sanguine, bello
  Ille vir addetur cui favet alma Venus.
Cui quoque Gradivus vires, animosque ministrat,
  Cui favet e summa Juppiter arce poli.
Qui virtute refert maguum quoque nomen avitum,
  De lauro sumptum qui quoque nomen habet.
Viribus iste novis sic aggredietur & hostem,
  Ut magno similis tunc habeatur avo,
In bello numquam qui perdidit, undique victor
  At fuit, & merito cui data palma fuit.
Nec mora, nec requies, donec spes nulla supersit
  Hostibus, ut possint ultima ferre mala,
Utque gravem possint a se depellere mortem
  Ut vitare necis vulnera sæva queant.
Ast ubi perspicient oculis atque auribus hostes
  Accipient nostris quam pia corda manent.
Quantaque militibus nostris clementia, quam sit
  Mens pia; sit ducibus parcere quantus amor.
Ad vos convertent sese, sacra signa sequentur
  Vestra magis, cupiant quam sua signa sequi.
Seque dabunt, victasque manus, credentque vel hosti
  Se, potiusque suos deseruisse volent.
Cuncta forent vobis potius servire parati,
  Quam regnare velint, imperioque frui.
Seque volente Deo, nulloque labore dicabunt
  Omnibus his sacris, quæ sacra Christus habet.
Unde quidem veniet victoria digna triumpho,
  Quæ fuerit nullo sanguine parta tamen.
Nam Ducibus Latiis non tam sua regna redibunt,
  Quæ possessa Italis ante fuere viris.
Quam nova, quæ numquam fuerant amissa dabuntur,
  Ac dominis venient præda futura novis.
Urbs tamen ipsa magis, quam Constantinus habebat,
  Romanum cupiet nosse reversa patrem.

Te-

Teque salutabit reliquis magis omnibus una,
  Lætaque Pontifici se dabit illa suo.
Sacra, quibus caruit multos subjecta per annos
  Dum fuit, ac Teucris paruit illa malis,
Sacratis eadem manibus, Leo, cuncta resumet,
  Urbs ea divinis libera facta modis.
Hæc quos complexus rediens, quot tradet amoris
  Signa, quot adveniens, vel tibi quanta dabit?
Omnibus illa prior currum sectabitur altum,
  Subque triumphantis sede manebit ovans.
Jam prope tempus adest, quo talia facta gerantur,
  Auspice Te, Medices, auspice fratre, Leo.
Dicta monent vatum, sententia certa sacrorum
  Detegit illa mihi, quæ latuere diu.
Nam, veluti meminit scribens Erythræa Sybilla,
  Terminus en aderit, jam quoque finis erit.
Quo Constantini jam mœnia perdita regis
  Ad sanctos redeant, sintque recepta Patres.
Namque canit: quartus cum sexagesimus annus
  Fugerit, his menses addiderisque novem:
Dimidium mensis veniet cum rursus eisdem
  Mensibus, & numerus creverit inde magis;
Ad nostros redeat jam tunc Byzantia sedes,
  Tunc erit a ducibus illa recepta sacris.
Si numeres annos, aderit jam tempus, ut hæc urbs
  Debeat ad Latias ipsa redire domos.
Debeat ad rerumque Patrem, Dominumque reverti,
  Utque reversa tribus serviat usque Deis.
Qui tamen existant unus, faciesque sit una,
  Una tribus quoque sit mens animusque tamen.
Nectendasque manus dabit hæc tibi prima volensque,
  Prima tuos currus ista sequetur ovans.
Hinc aliæ comites urbes aderunt, venientque
  Ad tua, quæ duces, sancte, trophæa, Leo.
Cantabunt laudesque tuas, nomenque tuum tunc
  Carmine divino vel super astra ferent.
Quid Reges memorem captos, aut inde profectos,
  Unde jubar celeres surgere cogit equos:

Undeque sol abiens imas solet ire sub umbras,
Et procul a nobis inferiora petit;
Divinæ mentes, quæ sancta sepulchra tuentur,
In quibus & cœli conditor ante fuit,
Destituent loca sacra Deo Dominumque sequentur,
Te, Leo, victori carmina sancta canent,
Ac dignas reddent grates pro munere tanto,
Quod loca sint ea, Te, libera facta, duce.
Omnia tunc Medici cedent, Orientis & ora
Cedet, & occidui gurgitis unda Tibi.
Felices anni! felicia tempora, quæ Te
In rerum Dominum, Te capientque Ducem.
Felix quique Tibi credet se maximus orbis,
Quive regi cupiet legibus usque Tuis.
Linquere quique volet divos tunc denique falsos,
Ut veræ faciat Relligionis opus,
Utque colat Christum, Christi sacra rite sequatur,
Non nisi divinis sacra colenda modis.
Orbis erit postquam, Leo, Te comitatus ad urbem
Hanc, ubi sit supero victima danda Deo,
Huc ubi Romanas stabit sacer ignis ad aras,
Ut grates reddat pro superante duce.
Spiritibus fiet par orbis ubique supernis,
Mentibus & superis se geret illa parem,
Te duce nam vitiis purgabitur ipse fugatis,
Delebit maculas tam bene quisque graves,
Ut nihil intersit tandem cœlestibus ilie,
Qui prius humano semine natus erit.
Ergo ubi permixti fuerint homines, superique,
Spiritus & quisquis stat super arce poli:
Auspice tunc Leo, Te, ducenteque fratre triumphum
Juliano lætus sic vagus orbis erit.
Omnis ut affirmet nil majus ab orbe creato,
Omnibus ac melius nil potuisse dari
Quam sit & a vobis, Alii duxere triumphos
Ob victos hostes victaque Regna duces,
Corpora quo caperent, ut & urbibus imperitarent;
Illaque mortalis non nisi causa fuit,

At Vos, de vitiis, Medices, procul orbe fugatis,
  Victores eritis tunc vel utrique pares.
Alter eris, primus fueras quod & auctor in armis,
  Bella quod egregie gesserit alter erit.
Sic & uterque novos ducetis in urbe triumphos,
  Vidisset quantos nullus in orbe prius.
Mortales fuerant mortalia facta secuti,
  Quod mortale fuit, præmia magna dabat.
Ast ubi victores animi mentisque nefandæ
  Vos eritis, nec jam corpora victa cadent:
Sed mala mens, animusque malus ducetur ad hostes
  Captivus sacros, præda futura Tibi.
Immortale quod erit, vos inde sequetur ovantes:
  De superis venient præmia danda locis.
Tunc aderunt homines pura sic mente, superbis
  Mentibus ut fiant tempus in omne pares;
Non tam mortales tunc vestra trophæa sequentur,
  Mortali vel qui conditione fati:
Sed qui divini divino a numine missi,
  Qui procul a fato nil nisi sancta volunt:
Hi comitabuntur, Leo, Te divina gerentem
  Facta, nec humanis commemoranda sonis,
Hi quoque ducendos divina ex arte triumphos
  Ornabunt numeris Turba superna sacris.
Cantabunt laudes ita tunc divinitus illi
  Compositas, ut nil jam nisi vestra probent,
Te duce sancta, Leo, quod reddita cuncta per orbem;
  Libera quod fuerint reddita fratris ope.

Ad Cosmum Medicem.

Heu modo qui læto dicebam carmine natum
  Florentem ludens, Cosme beate, tuum.
Cogor in extinctum crudeli funere eumdem
  Dicere Flebilibus tristia verba sonis.
Quam cito fata suum vertunt mutata tenorem.
  Quam cito fors diras vertit acerba vices!

 Nam

Nam quo Syllana florentior alter in urbe,
  Aut mage quem deceat vivere nullus erat.
En tristi subito correptus morte Joannes,
  Extremis linquis frigida membra rogis.
Non tibi divitiæ Medicum, non fama per orbem
  In cunctis prodest concelebrata locis.
Non tibi quod monitis divini edocte parentis
  Servaris patriæ libera jura tuæ.
Nil etiam casta te relligione Deorum
  Tam bene de superis promeruisse juvat.
Omnia mors rumpit, meritum nec respicit ullum,
  Nescia vel sanctis parcere dura viris.
Quin etiam credam, cum sacri pignora Cosmi
  Ausa sit e medio tollere acerba gradu;
Hanc quoque perpetuos ausuram attingere divos,
  Et natis orbum reddere posse Jovem.
Desinite hic omnes quicquam sperare futurum
  Longius humana conditione datum.
Postquam qui meritis totum complectitur orbem
  Et trahit æternos in sua vota Deos,
Non potuit Medices natum defendere Cosmus,
  Quo minus infernos transnatet umbra lacus.
At potuit: quis enim Cosmo neget ulla petenti
  Audeat aut tanto non dare cuncta viro?
Tristia nam vitæ quæ rumpit stamina Clotho
  Intrarat Medicos diva proterva lares.
Jamque propinquabat thalamo, quo dira Johanni
  Inferret nigras Parca maligna manus.
Sed cum de nato divino in pectore curas
  Vidisset patrem tunc agitare pias;
Usque adeo sacri fregit reverentia Cosmi,
  Ut ceptum subito linquere vellet opus.
Sed vetat hic sapiens Parcam discedere Cosmus,
  Verbaque divina talia voce refert.
Ergo ubi tam firmus fatorum vertitur ordo,
  Qui Jovis e medio defluit usque sinu.
Hactenus ut nullis hominum, nullisque Deorum
  Contigerit celerem sistere posse rotam.

Hunc

Hunc ego non patiar noſtro nunc numine frangi,
  Sed per me ſemper non temeratus eat?
Dixerat; inde ſuum ſervavit Parca tenorem,
  Sed quater invito ſubſtitit ante pede.
Sic Medices cari conſtanti pectore Coſmus
  Inſpexit nati funera dura pater.
Ut nec Anaxagoræ nobis, nec ſancta Catonis,
  Qui invicti natos impoſucre rogis,
Sint optanda magis tolerandi exempla doloris
  Quam tua; nam Medices tu dare cuncta potes.
Experti hoc cives referunt te protinus omnes
  Eſſe vel in tota fortius urbe nihil.
Nam functus quicumque gravis ſolatia caſus
  Officio voluit exhibuiſſe pio;
Invicti ſenſit fortiſſima pectora Coſmi
  Nil, licet ingenti, ſuccubuiſſe malo.
Sed graviter nati reliquos in morte dolentes
  Solandi munus præripuiſſe magis.
Dicite Cecropiæ ſi quem vidiſtis Athenæ,
  Aut vos Auſonii mœnia celſa Remi,
Dicite vos quæſo, dum priſca ætate virorum
  Clarorum vobis copia magna foret.
Si quem vidiſtis vultu qui immotus eodem,
  Quo natum genuit, efferat inde pium.
Invictas & qui præberet luctibus aures,
  Dum dolor afflictæ verberat aſtra domus.
Et quem dum mœſtus lacrimas effundit acerbas,
  Non poſſet populus ſede movere gravi.
Præcipue tanti præ ſe qui ſigna doloris
  Ferret, ut in lacrimas cogerat ire feras.
Nec tot Pompejo ſuſcepit Apulia Magno
  Vota nec ægroto tot pia Parthenope.
Quot nunc Etruſca populus Syllanus in urbe
  Suſcepit precibus maxima vota piis.
Ut tibi, cui vix dum Saturni exacta maligni
  Alterius curſus tertia pars fuerat.
Ejuſdem ſaltem binos evincere curſus
  Concedat penſis livida Parca ſuis.

 Tot

Tot sed vota cadent: quis vos, dum talia Divi
 Negligitis, possit esse putare Deos?
Nam modo qui navem jactatam fluctibus altis
 Ingredier portum cernere visus erat.
Hanc procul a terra rursus surgentibus undis
 Tristius inspexit edere naufragium.
Heu quam fallaci stultum confidere sorti,
 Aut dubio quemquam credere vela mari.
Sed quamvis populus doleat spe captus inani
 Numina sic votis surda fuisse suis.
Quo tamen ipse potest sequitur te mœstus honore,
 Et sua dat cineri maxima dona tuo.
Vexillis & quæ longi sint pignus amoris
 Pluribus exequitur urbs miseranda nimis.
Maxima pars procerum mutata veste fuerunt,
 Dum tanti subeunt funera acerba viri.
Nec penitus tota civis fuit ullus in urbe,
 In lacrimas qui se non daret usque pias.
Quin & Fesuleo dicuntur vertice Nymphæ
 Tristitia mœstas dissoluisse comas.
Heu quos clamores tota quos urbe dolentum
 Sensimus, & questus edere cuncta novos?
Ille dolet misero pertundens pectora planctu
 Heu tam munifico se caruisse viro.
Hic petit a cunctis an cive humanius illo
 Omnibus audierint ante fuisse locis.
Ille refert prisca Medicem pietate Johannem
 Plurima in æternos dona tulisse Deos.
Et queritur post hæc magis indignatus in illos,
 Talia tam sancto nil valuisse viro.
Est quoque, qui patriam miserans, non desinit omnes
 Dicere Syllanos maxima damna pati.
Ut nullus Thusca restaret civis in urbe,
 Cum tibi supremas contulit inferias.
Legitima exstiteris cui non heu causa dolendi
 Præstita dum memorat officiose tua?
Sic omnes mœsto dum spargunt ore querelas,
 Quas dolor infandus cogit inire graves;

Affir-

Affirmant, si te pouterunt fata Johannes
E medio patriæ præripuisse sinu,
Non tamen hæc tantum cursu valitura perenni,
Omnia se quamvis vertere posse putent.
Tuscus ut æternos populus bene gratus in annos
Desistat nomen commemorare tuum.
Ex quo perpetua celebreris laude, futurus
Pabula sideribus dum dabit Oceanus.
Adde quod & fratris vives pietate: quis umquam
Dicitur in fratrem plura tulisse pium?
Cum nolit Latio quicquam cessisse Quirino,
Germani celebrat dum monimenta sui.
Nam velut ille Remi juxta se ponere sedem
Jusserat, ut socio nomine jura daret;
Sic Florentinas Petrus dum flectet habenas,
Atque dabit patriæ dum bona tanta suæ;
In fratrem mira ductus pietate Johannem,
Quo nihil extiterat carius ante sibi;
In cunctis, urbem spectent quæcumque tuendam,
Consiliis referet quam bonus ille fuit.
Hoc melius quam si constent simulachra perempti
Fraterno vivet frater in ore diu.
At nos de multis, quos jam reor esse futuros
Carminibus celebrent qui tua busta novis.
In te, quæ nostrum, Medices, testentur amorem,
Hæc urnæ dedimus carmina pauca tuæ.
Syllani cujus fleverunt morte Quirites,
Dum premit infandus publica cuncta dolor,
Hic situs est, prisca Medices pietate Johannes,
Maxima germani, maxima cura patris.

Ad eumdem.

Jam tandem Italiæ fugientes prendimus oras,
Hac Trojana tenus fors inimica tulit.
Jam nimis heu rapidis jactatum fluctibus æquor
Egreditur, portum fessa carina petens.

Cum Medicis placido ſpectentur carmina vultu,
Luſimus in nomen quæ modo pauca ſuum.
Nunc mihi ſeu flavas volvat Pactolus arenas,
Quas mihi ſeu dentur Lydia novit opes.
Seu quicquid reges Indi tenuiſſe putantur,
Poſſideam, quicquid Perſica regna ferunt.
Non tamen hoc auſim tali præponere ſorti:
Sat, tibi ſi placeam, Coſme, beatus ero.

Coſmo Medice Patri Patriæ.

Quamvis noſtra tibi veniat modo, Coſme, Camœna
Heu Medicum tantis conſurgens molibus impar,
Poſſeque diffidat ludens tua dicere facta;
Qualiſcumque tamen Tuſcam dum protinus urbem
Incolet, hic cives inter verſata modeſtos,
Te canet in triviis, te tota ſemper in urbe
Audebit verum Patriæ dictare parentem.
At ſi quando captus amœni ruris amore
Inviſam valles Arni, monteſque propinquos,
Agreſtes Coſmum ſilvas reſonare docebo.
Uſque canent humiles mecum te, Coſme, myricæ,
Principium dabis ipſe mihi, finemque canendi:
Primus eris noſtri, tu carminis ultimus auctor.
Tu modo, tu Medices, caſtis nunc annue votis,
Et dubiæ rege navis iter: tu magnus Apollo:
Tu mihi Calliope gravibus vocitabere ceptis.
Auribus interea placidis te, Coſme, rogamus
Alpheum, Gnomona, velis audire canentes,
Paſtores, minimum non dedignatus honorem,
Simæ dum viridi pendebunt rupe capellæ.
Jam jubar exortum noctis dimoverat umbram
Inque novos latum radios diffuderat orbem,
Gnomoni Alpheus cum primum talia dicens
Infit, Feſuleo proſpectans vertice paſtor
Al. De ſenibus dudum priſcis audire ſolebam,
Ut locus hic magnis confertus cladibus olim

Et fuit, & multos hominum contrivit in armis,
Ut ſæpe incurvus terram dum findit arator,
Enſes inveniat ſcabra rubigine fractos.
Nunc & ſumma quies late tenet omnia montis
Paſcua, lætitiaque omnis geſtire videtur
Accola, nec peſtem pecori timet inde malignam.
Hæc ego conſpicio; tantæ ſed cauſa ſalutis
Unde ſit ignoro: cupio tamen, & mihi nunquam
Noſcendi talis ceſſat de pectore cura.
Dixerat Alpheus: vos quæ reſponderit alter,
Pierides, vos hæc nobis memorate puellæ.
Gu. An ſic ſis bardus tu nunc, Alphee, rudiſque,
Ut quæ non ſimæ tantum tua cura capellæ,
Sed lapides duri norint, ſilvæque profundæ,
Tu tamen ignores, humano ſemine natus?
Conſpicis hanc oculis urbem, quæ proxima noſtris
Conſtitit, & nitidis Arnus quam dividit undis,
Quæ pulchro varias extollit vertice moles.
Illic & ſtupeas fulvos ubi forte Leones
Videris, exitiumque lupis, leporique ſalutem;
Hic prope Laurentî templum, ſedemque beati,
Quam Medicum dicunt opibus conſurgere magnis,
Ingenti conſtant excelſa palatia muro;
Quam pulchri poſtes ſubſunt, quam pulchra niteſcunt
Atria, Feſuleis late ſuffulta columnis!
Aula ſed interior regali ornata decore
Cernitur: auratis pendent laquearia tectis,
Auratæque trabes nitido depicta colore
Contexunt tabulata modis ſplendentia miris.
Hæc ego dum caſeum florentem pauper in urbem
Vendendum porto, pingues dum Civibus hædos,
Mirando plures conſumpſi protinus horas,
Sed locus ipſe domus, quo ſunt penetralia patris
Divini, quamquam late patet ille volenti,
Cognitus eſt oculis non ullo in tempore noſtris;
Tantus enim ſplendor ſacro luceſcit ab antro,
Et rudibus tantus perſtringit lumina fulgor,
Ut niſi qui magnam paulatim cernere lucem

Præparet ipse prius doctus spectare minorem,
Non acies tanto possit durare nitori,
Ut nequit ille novum tentat qui cernere solem,
Ni prius assuetus tremulo sit fonte tueri,
Quo vires minuisse suas lux magna videtur,
Atque hebetes nobis oculos minus inde fatigat.
Sed tamen e multis audivi sæpe, quis ille
Et foret, & qualis manat de pectore virtus;
Nam medio sedet ille senex grandævus in antro,
Tam clarus cunctis hominum, cunctisque verendus,
Ut manibus falcem, si prisci insigne teneret
Saturni, queat ipse Deus, Deus ipse videri.
Hunc alii heroes circumstant undique magni,
Consiliisque petunt ex hoc responsa futuris;
Non aliter quam cum pastores Tityrus ipsos,
Fesuleis primus Pastorum in montibus unus,
Convocat, & justo cunctos moderamine servat.
Hi pacem dudum nobis, hic tanta paravit
Otia, securamque dedit traducere vitam.
Proh scelus indignum! quin urbs pulcherrima rerum,
Quæ manet, ut cernis, domibus constructa superbis,
Culmine jam late bellis cecidisset ab alto,
Ni Deus hic humeris sustenstans mœnia sacris,
Hinc procul, hinc propria Martem virtute tremendum
Pelleret, extremasque ferum religaret in oras,
Quo nivibus gelidis campi, montesque rigescant
Semper, & in nullis nascuntur gramina terris.
Hæc Gnomon: caput inde movens Alpheus in altum.
Al. Prospiciens (inquit) nimirum hic ille beatus,
Qui prope nos posuit sacras ditissimus ædes,
Quas habitent casta sub relligione manentes
Pullati Canones, & Christi numen adorent.
Vah cœpi meminisse satus quo forte vir ille est
Colle sub hoc Medices, miro qui captus amore
Visere Fesuleos dum late armenta sequuntur,
Pastores; nobis, o quam mitissimus olim
Ingenti villam construxerat ære decoram,
Heu modo quem tristes etiam flevere myricæ,
Quem

Quem duræ quercus crudeli morte peremptum;
Quin etiam credam, si rite audita recordor,
Divini egregia doctum virtute parentis
Hieronymo nuper sedem posuisse sacratam:
Durus; qui monitis etiam Gnomons eorum
Vix memini, quæ plura puer cecinisse solebam.
Gn. Cur tam præsentem cunctemur dicere divum?
Dum saturæ fient arbusti e fronde capellæ.
Al. Grandior & cum sis, Gnomon, cantare prius me
Incipe, te sequar usque diem dum claudet Olympus.
Alternis ergo cœperunt versibus ambo,
Insigni quorum lætatæ carmine nymphæ
Saltantes movere pedem, Dryadesque puellæ.
Fesuleas quæcumque colunt animalia silvas
Excepere sacros numeros, quin protinus altum
Motavere caput, vel duræ roboraquercus.
Gn. Caulibus ut præstat longissima pinus in hortis,
Esculus atque humiles vincit cervice myricas,
Ut puto, sic omnes dedit hæc qu tot bona nobis
Exuperat, nullis hominum virtue secundus.
Al. Ipse licet faveat silvestri numine primus,
Duras qui docuit cantu mitescere silvas,
Non queat æternas hujus mea dicere laudes
Fistula, nec possit modulis æquare canendo.
Gn Felix o nimium felix, si funera nati
Non inspexisset, nuper quem vidimus ipsi
Efferri nymphis ululantibus; improba quid mors
Niteris aspectu sacrum temerare parentem?
Al. Hujus in interitu quis non ledit ore querelas?
Astra quis in tanto non dixitsæva dolore?
Oscula cum gelido figens hei tristia nato
Divelli nequit amplexu mœsissima mater.
Gn. Adde quod & tristes hac tempestate capellæ
Faucibus extiterant siccis, nec pabula terræ
Ulla dedere gregi misero, nec flumina cuiquam
Extinxere sitim: tantus dolor attigit omnes.
Al. Si juvenem luget quidquid mortale, peremptum
Nobis, Fesulei vel dura cacumina montis,

Side-

Sidera, quod teneant hunc, jam geſtire videntur;
Clarus & aſſumptum nuper lætatur Olympus.
Gn. O talis patrem nati ſatis uſque beatum
Erigis, ingenti dum candida templa decore,
Dumque focis mactas pingues caſtiſſimus agnos,
Hinc tibi divinos jam nunc meditamur honores.
Al. Tu nemorum ſaltus curas, tu candide ſilvas,
Per te maturis flaveſcit campus ariſtis:
Liber & ipſe pater tibi ſe debere fatetur,
Plurima quod per te turgeſcit vitibus uva.
Gn. Hoc duce paſtores audent per prata juvencos
Ducere ſecur paſtum, ſimaſque capellas,
Nec pecori inſidiaſque lupi triſteſque rapinas
Horreſcunt. Deus hic nobis bonus otia fecit.
Al. Ruſticus & ſylvas donec luſtrabit & agros,
Optabit fieri anos dum paſtor & agnos,
Hunc precibus vocet uſque ſuis: huic ſacra quotannis
Inſtituat; Paniſque ſacros largitus honores.
Gn. Quid referam noſtras quantum colat ille Camœnas?
Et nimis, heu quamquam rudibus tenuique lepore,
Verſibus exhibat placidas mitiſſimus aures?
Neve levem dubitet dignam ſe ducere Muſam.
Al. Quale ſibi, o Gnomon, tali pro munere carmen
Reddemus? nam ſi nobis armenta darentur
Omnia; non magis eſt, quam ſi nos ille canentes
Dignetur tenuem non aſpernatus honorem.
Gn. Talia, paſtore, at ſi non poſſumus ipſi,
Qualia nunc illum deceant virgulta canemus,
Alternis eadem nuper quæ luſimus ambo,
Colle ſub hoc gracili repetemus carmina voce.
Finierat Gnomon cum jam nox humida currus
Jungit equis, paſtaſque domum monet ire capellas.
Hæc ego nunc luſi tenui modulatus avena
Pauca, ſed ingenti Medicis perculſus amore.
Vos precor hæc mutæ faciatis plurima Coſmo:
Coſmo, qui mundi menſuram nomine complet.
Si quando maior noſtro de pectore ſurget
Spiritus, & vates non dedignetur Apollo

Cyr-

Cyrrhæos tandem me delibare liquores,
Divinas ausus Cosmi pertingere laudes
Tentabo currus lato deflectere campo.

Ad Americum Corsinum.

Insultas nimium teneros dum ludis amores,
Sicque putas voto posse favere tuo.
Si versu cupiens placidam exorare puellam
Aonio credas scribere digna choro;
Namque levis primum blandis replet omnia verbis,
Et vacuas mentes leniter afflat amor.
Blandior & dulci perfundit corda veneno,
Nec venit hic musis cura molesta piis.
Sed si forte gravi pergat sævire sagitta,
Et nimis accensas inferat inde faces:
Tunc te non solitus risus, sed dira misellum
Circumstent sævi tela cruenta ducis.
Qui te cum duro transfixerit improbus arcu,
Iniiciet collo vincula quanta tuo!
Et sua captivum jurare in verba superbus
Coget, & invitum castra nefanda sequi.
Illic lascivo miserum puer ille furore
Imbuet, & nullo vindice liber eris.
Nam te non Musæ, non carminis auctor Apollo
Tam gravibus poterunt eripuisse malis.
Spiritus ille sacer, vatum qui pectora mulcet,
Deseret aligeri regna pudenda Dei.
Nec te Pieridum numeros cecinisse juvabit;
Amplius infelix carmina nulla canes.
Exemplo monet ecce sacra qui voce per ævum,
Quique novem cythara mulcet Apollo Deas.
Phœbus enim duri stimulis agitatus amoris,
Dicitur æthereas deseruisse domos.
Neve gregem puduit divum pavisse sub antris:
Pastor erat, Cœli qui modo rector erat.
Creditur ex illo chordas siluisse canoras
Tempore, nec sanctos concinuisse modos.

Si

Si ſapies igitur tantis edocte periclis;
Parces te duro credere velle Deo.

In carmen Petrarchæ, ad Renatum Pactium.

Si potero vitæ duros tolerare labores,
Et tandem gravibus tot ſupereſſe malis:
Ut quæ nunc ita reſplendent tua lumina cernam
Languere, atque annis cedere mobilibus.
Auricomumque caput floccis albeſcere canis,
Ponere quas veſtes læta juventa tulit.
Purpureos flores, & ſerta relinquere, quæ nunc
Dependent capiti munera digna tuo,
Et faciem roſeam croceo pallere colore,
Quæ mihi, ne, doleam, cuncta timenda facit,
Audebo ſaltem veteri compulſus amore
Dicere quæ tulerim vulnera dura miſer.
Quique dies referam, & menſes, & tempora duri,
Quæ dudum fuerint triſtia ſervitii,
Tempus erit placidis at ſi non luſibus aptum,
Cum veniet tardo curva ſenecta pede
Nil tamen huic tanto ſolatia ferre dolori
Non poterit, quamquam ſera, ſed apta tamen.

Ad Petrum Nigrum.

Dulce mihi fatis eſt, acri quod mente voluto,
Id licet aſſiduo corda dolore premat.
Dulcis & ille dies, quo pocula mixta veneno,
Mixtaque tam triſti dulcia felle bibi.
Dulceque ſunt oculi, qui ſplendida lumina præbent,
Lumina tam noſtris inſidioſa bonis.
Dulce tui reſonant pulcherrima verba loquentis,
Unde fit, ut ſtupeat ſenſus & ora mihi.
Dulce quidem geſtus, qui maxima cauſa fuerunt,
Dulcibus ut doleant pectora noſtra malis,
Dulcis & hic error, vitam qui reddit amaram,
Qui mihi pro dulci triſtia melle parat.

Ut

Ut neque tam dubiam possim depellere sortem,
  Tamque graves fati sustinuisse vices.
Sic igitur dulci ut pereant mea membra veneno
  Convenit, hæc dulci sint quia danda neci.
Nam si causa venit suavis morientibus ulla,
  Est opus, ut certe sit mihi dulce mori.

Ad Petrum Compagnum.

Lisia si cupido tibi nunc ita pulchra videtur,
  Ut tibi sit visum pulchrius esse nihil:
Te curare decet cuncti ut mirentur, & ut te
  Urbe tua videant doctius esse nihil.
Quod modo si facies, veluti cupis, inde futurum
  Polliceor verbis, tu Petre, crede meis.
Ut quantum Gallo convenit pulchra Lycoris,
  Conveniat curæ Lisia pulchra tuæ.

In carmen Petrarchæ, ad Johannem Cavalcantem.

Permixtum gemmis aurum, nitidisque lapillis,
  Canaque puniceis lilia mixta rosis;
Qualia deberet squalentia reddere bruma,
  Arenti siccans florea rura gelu.
Sunt mihi sunt duri toto nunc corpore vepres,
  Qui pectus figunt, ilia quique graves.
In lacrimis igitur vivam, brevioris & ævi;
  Maximus interimit nam brevè quisque dolor.
Sed tamen incuso speculum, crudele misello,
  Cujus imaginibus facta superba venis.
Hoc jussit Dominum verbis imponere finem,
  Dum supplex pro me funderet ille preces.
Qui tacuit postquam te nil aliunde petentem
  Contentam propriis conspicit esse bonis.
Hoc imis positus Lethæis fecerat oris,
  Merserat & tardis navita tristis aquis
Ex quo principium longi fluit usque doloris,
  Nascitur & mortis causa nefanda meæ.

Ad Laurentium Strozzam, de Marietta Sororis laudibus.

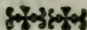
Huc precor, huc venias nitidis intonse capillis,
  Huc age virgineas pectine finge comas.
Pallantis canitur Strozæ dum candida proles,
  Huc ades aurata pulcher Apollo lyra.
Non minor hic labor est, quam si tua facta referrem,
  Niterer aut laudes enumerare tuas.
Namque ita formosos fulget Laurentius inter
  Editus in Stroza nobilitate puer;
Ut tibi persimilis facie videatur & ore;
  Dignus qui æthereos ductitet unus equos.
Nam tibi si flavi pendent a fronte capilli
  Si premit auratas laurus amata comas:
Hic pariter niveos enutrit vertice crines,
  Mox premet auricomum fronde virente caput.
Si mulcet cythara Phœbus quæcumque canora,
  Producens numeris quæque creanda suis:
Te quoque fama volat, Laurenti, edocte canendis
  Versibus Aonios tot didicisse modos;
Ut possis, veniet cum mox tibi serior ætas,
  Flectere vel numeris corda superba tuis.
Macte puer virtute tua: sic ibis ad astra;
  Sic puer illustres exuperabis avos.
Nam si divino non es de semine natus,
  Neve potes patrem sorte referre Jovem;
At possis geminos etiam memorare parentes,
  Æquent ut magnos nobilitate viros.
Inde nepos cum sis equitis Pallantis, avitæ
  Nil est quod sorti præposuisse velis.
Fac tamen hæc desint: felix virtute sororis,
  Et felix forma tu potes esse tuæ.
Ah quotiens vidi, peteret cum templa Deorum,
  Inter matronas casta puella pias.
Viseret ut cupide populum concurrere Tuscum,
  Undique per stratas dum ruit ille vias.

Et vidi egregia te tantum Strozia forma
  Divina patrias forte præire nurus.
Idalias quantum præstat Venus aurea matres,
  Aut nymphas quantum Cynthia pulchra suas.
Te quoque præcedens sese tulit ante Cupido,
  Telaque nunc torquens, nunc quatiensque faces.
Inde quot in miseros heu spicula jecit amantes,
  Dum loca cuncta jubet, Diva, patere tibi!
Dum facit, ut plebs ipsa frequens tibi cedat eunti,
  Dum populi cuneos dividit illa graves.
Illinc longa mora est juvenes quot fecit amare,
  Dicere, quot senibus vulnera dura dedit.
Hunc rapit auratus pendens a fronte capillus,
  Et quas innodat candida vitta comas.
Hic stupet ardentes nimis admiratus ocellos,
  Qui possint geminos vincere Luciferos.
Candidulas videt ille genas, rapiturque videndo,
  Datque cupidineo colla premenda jugo.
Inde vir est siquis dentes qui spectet eburnos,
  Miratur lapides ut superent Parios.
Sic Florentini pariter juvenesque, senesque
  Laudibus invigilant Strozia pulchra tuis.
Neve tuam tantum mirantur, candida, formam,
  Illa satis quamvis causa furoris erat.
Quam mores castos laudant, vitamque pudicam,
  Qua nuribus Tuscis tendis in astra prior.
Jure quidem, nam tu superam Marietta Dianam
  Moribus & forma sola referre potes.
Nunc velut ipse potest imitatus numina Phœbi
  Frater Apollineum fronte referre decus.
Ite igitur tantis insignes laudibus ambo,
  Pergite: divinas sumat uterque vices.
Ut Titan veluti splendens, velut aurea Phœbe
  Stelliferi superant cetera signa poli.
Vos ita mortales reliquos superetis honore,
  Sitis & ut Strozæ lumina bina domus.

ANDREÆ NAUGERII

VENETI.

Vota Cereri pro terræ frugibus.

ASpice, magna Ceres, tibi quos ſemente peracta
Ducimus agreſtes ruſtica turba choros.
Tu face, ne nimio ſemen putreſcat ab imbre:
Neu ſulcos rapido frigore rumpat hiems;
Neu ſterilis ſurgat ſilva infelicis avenæ:
Et quæcumque bonis frugibus herba nocet:
Neu terræ proſtrata animoſi flatibus Euri
Decidat, aut denſa grandine læſa ſeges.
Neu direpta avidæ rapiant frumenta volucres,
Monſtrave, quæ terræ plurima ſæpe ferunt.
Sed quæ credidimus bene cultis ſemina campis,
Uberius largo fœnore reddat ager.
Sic erit. interea nivei carcheſia lactis
Fundite, & annoſo mella liquata mero.
Terque ſatas circum felix eat hoſtia fruges;
Cæſaque mox ſanctos corruat ante focos.
Nunc ſatis hæc, poſt meſſem alii reddentur honores;
Et ſacras cingent ſpicea ſerta comas.

Vota ad Auras.

Auræ, quæ levibus percurritis aëra pennis,
Et ſtrepitis blando per nemora alta ſono:
Serta dat hæc vobis, vobis hæc ruſticus Idmon
Spargit odorato plena caniſtra croco.

Vos

Vos lenite æstum, & paleas sejungite inanes,
Dum medio fruges ventilat ille die.

Vota Jolæ Pani agresti Deo.

Ille tuus, Pan montivage, venator Jolas
Suetus in audaces cominus ire feras:
A quo adhuc rictusque suum, exuviasquo leonum
Sacra tibi agrestis munera pinus habet:
Nunc jam annis gravis hæc devicti cornua cervi
Dedicat, imbelli congrua dona seni.
Quum tamen Herculeæ facta inter fortia clavæ
Is quoque sit laudem visus habere labor:
Tu, Dive, hæc inter viridis decora illa juventæ
Suscipe: neve illis esse minora puta.

Vota Damidis ad Bacchum pro vite.

Hanc vitem, multa quæ semper fertilis uva
Haud umquam domini fallere vota solet:
Nunc etiam large florentem consecrat ipse
Vineti cultor Damis, Jacche, tibi.
Tu face, Dive, tua hæc spem non frustretur: & hujus
Exemplo fructum vinea tota ferat.

Lyconis vota Pani Deo.

Longius a pecore errantem per devia taurum
Dum sequitur nemorum per juga longa Lycon,
Errantem scopulo capream conspexit ab alto:
Continuo certo dejicit hanc jaculo.
Mox etiam catulos sola sub rupe jacentes
Invenit: hos Crocale donat habere suæ.
E caprea in viridi statuit convivia luco:
Addidit & veteris pocula multa meri.
Quod reliquum est, Pan semicaper, cum omnibus ipsis
Suspensum e pinu hac tu tibi tergus habe.

Thyrsidis vota Veneri.

Quod tulit optata tandem de Leucade Thyrsis
  Fructum aliquem, has violas dat tibi sancta Venus.
Post sepem hanc sensim obrepens, tria basia sumsi:
  Nil ultra potui, nam prope mater erat.
Nunc violas; sed plena feram si vota, dicabo
  Inscriptam hoc myrtum carmine, Diva tibi:
Hanc. Veneri. myrtum Thyrsis. quod. amore. potitus.
  Dedicat. atque. una. seque. suosque. greges.

Thyrsidis vota, & quercui, & silvæ.

Et queercum, & silvam hanc ante omnia Thyrsis amabit:
  Et certo feret his annua vota die: (bra
Dum poterit memor esse, quod hac primum ille sub um-
  Ultima de cara Leucade vota tulit.

Augonis venatici canis Epitaphium.

Venator celerem mœrens Augona Melampus
  Confossum rapido dente ferocis apri,
Hac illi in ripa tumulum, frondente sub umbra,
  Erigit: hoc ipso concidit ille loco.
Non impune quidem prædo sceleratus abivit:
  Procubuit jaculis cæsus, & ore canum.
Tu tamen e cunctis canibus præstantior, Augon,
  Fide Augon, silvis qui modo terror eras:
Tu dilecte, jaces. sed ab alta hac fascia pinu,
  Millusque, & millo vincula juncta suo:
Quin decisa feri cervix tibi pendeat hostis:
  Sintque una ex animo signa dolentis heri.

Invitatio ad amœnum fontem.

Et gelidus fons est: & nulla salubrior unda:
  Et molli circum gramine terra viret:

Et

Et ramis arcent soles frondentibus alni:
  Et levis in nullo gratior aura loco est:
Et medio Titan nunc ardentissimus axe est:
  Exustusque gravi sidere fervet ager.
Siste, viator, iter: nimio jam torridus æstu es:
  Jam nequeunt lassi longius ire pedes.
Accubitu languorem, æstum aura, umbraque virenti,
  Perspicuo poteris fonte levare sitim.

De obitu Hylacis canis Pastorii.

Ante canes omnes pastori carus Amyntæ
  Nuper ab Illyrico litore missus Hylax,
Dum solitas agit excubias, & septa tuetur:
  Nec vigilant socii cetera turba canes:
Qua rapidus sese media inter saxa Timavus
  Mergit, & inde iterum prosilit amne novo:
Ille quidem sæva vitulos tutatus ab ursa est,
  Ipse sed ingenti vulnere cæsus obit.
Constituit viridi tumulum de cespite Amyntas:
  Hæc voluit raram præmia habere fidem.
Mœsta gemunt armenta: mali furesque, lupique,
  Exstincto hoc, sibi jam cuncta licere putant.

Vota Telesonis Cereri, Baccho, & Pali Deæ.

Dat Cereri has Teleson spicas, hæc serta Lyæo,
  Hæc nivei lactis pocula bina Pali.
Pro quibus arva Ceres, vites fecundet Jacchus:
  Sufficiat pecori pabula læta Pales.

Leucippen amica spe præmiorum invitat.

Quum primum clauso pecus emitteretur ovili,
  Urbs, mea Leucippe, cras adeunda mihi est.
Huc ego venalemque agnum, centumque, Chariclo
  Ipsa mihi mater quæ dedit, ova fero.

Afferri tibi vis croceos, niveoſve cothurnos?
 Anne colum, qualem nata Lyconis habet?
Ipſe feram, quæ grata tibi, tu baſia junge:
 Gaudia, Leucippe, nec mihi grata nega.
Cras, ubi nox aderit, ódioſæ elabere matri:
 Haſque inter corylos ad tua dona veni.

Vota Veneri, ut amantibus faveat.

Illi in amore pares, vicini cultor agelli
 Thyrſis, cumque ſuo Thyrſide fida Nape,
Ponimus hos tibi, Cypri, immortales amarantos,
 Liliaque in ſacras ſerta parata comas.
Scilicet, exemplo hoc, nullo delebilis ævo
 Floreat æternum fac, Dea, noſter amor.
Sit purus, taliſque utriuſque in pectore candor,
 In foliis qualem lilia cana ferunt.
Utque duo hi flores ſerto nectuntur in uno,
 Sic animos nectat una catena duos.

Vota Niconoës ad Dianam.

Candida Niconoë, viduæ ſpes una Terillæ,
 Montivagas jaculo figere certa feras,
Hunc tibi, ſilvipotens, arcum, Latonia, ponit,
 Atque hæc in pharetra condita tela ſua.
Illam cara parens tenero ſociat Icaſto:
 Ignotique jubet jura ſubire tori.
Tu, Dea, ſi ſilvis ægre diſcedit ab altis:
 Si lacrimans cœtus deſerit illa tuos:
Tu bona ſis, felixque illi: tu numine dextro
 Optata lætam fac, Dea, prole domum.

Vota pro vite Baccho, & Satyris.

Quæ duo fert collis fecundi vinitor Acmon
 Expreſſi primum cymbia plena meri:

Hæc

Hæc avidis musti Satyris, mustique Parenti
  Dat, jucunde, tibi, vitis, Jacche, sator.
Illi illæsa suis linquant vineta rapinis;
  Tu tua fac largis auctibus uva fluat.

Vota Acmonis Vulcano.

Has, Vulcane, dicat silvas tibi villicus Acmon:
  Tu sacris illas ignibus ure, pater.
Crescebant ducta e Stati propagine silvis:
  Jamque erat ipsa bonis frugibus umbra nocens.
Ure simul silvas: terra simul igne soluta
  Fertilior largo fœnore messis eat.
Ure istas: Phrygio nuper mihi consita colle
  Fac, pater, a flammis tuta sit illa tuis:

Defectio Euphronis a Pallade ad Venerem.

Jam telas, calathosque, omnesque perosa labores,
  Quos vitæ quæstus pauperioris habet,
Palladio radium quum templo appenderet Euphro,
  Jamque sequi Venerem constituisset, ait:
Hactenus o mihi culta, vale, Dea; & hæc tua multi
  Instrumenta tibi plena laboris habe.
Jam tua perpessam dudum mala lenis habebit
  Adjungetque suo me Cytherea choro.
Nec mirum, quam prætulerit Phryx arbiter, a me
  Si prælata tibi nunc quoque Cypris erit.

In Almonem Alcippes fastidio mortuum.

Dum furit Alcippes forma Nonacrius Almon,
  Crudeli demum tabe peresus obit.
Almo capripedi non impar arundine Pani,
  Quo nullus Nymphis gratior Arcas erat.
Spargite odorato, pastores, flore sepulchrum:
  Et simul infusum lacque, merumque fluat.

Non jacet ille ſub hac (ut vos male creditis) ulmo:
  In nemus Idalium tranſtulit alma Venus.
Hic Veneris paſcitque greges, cantatque: canentis
  Una adſtant Charites verſibus, adſtat Amor.
Quin etiam hunc Paphii Nymphe non ultima cœtus
  Deperit, & parilis fervor utrumque tenet.
Nimirum felix Almon: modo perfida virgo
  Aſpera ſævitiæ det documenta ſuæ.
Paſtoris pereat ſuccenſa informis amore:
  Reſpuat aſſiduas ſurdior ille preces.
Præbeat hinc ſævis tam dura exempla puellis;
  Formoſa ut faſtûs diſcat habere modum.

Acon.

Candida Nympha olim, & Pani dilecta Lyceo,
  Crinibus, & culto conſpicienda ſinu:
Nunc vox, flevilibus quæ ſemper mœſta querelis
  Deſertos ſcopulos, deviaque antra colis;
Salve, Echo officioſa: tibi ſub rupe cavatâ
  Ipſe ego lanigeri ductor Acon pecoris
Conſtituam umbroſum frondenti ex ilice lucum:
  Molliaque ex hedera ſerta virente feram.
Tu levibus allecta modis ſilveſtris avenæ
  Expicis è ſummo carmina noſtra jugo:
Tu quoties querimur, duros miſerata dolores,
  Neſcio quid triſti flebile voce gemis.
Nec mirum, quod tu lacrimis movearis amantum;
  Perdidit infelix te quoque durus Amor.
Ah miſera, ipſa quidem & ſtrophio ſubnectis olenti,
  Et longa molles excolis arte comas.
Ipſe puer cultus, ipſe omnes odit amores:
  Inſequiturque vagas per juga ſumma feras.
Quin humiles addis voces: & verba precantis
  Effugit, atque omnes negligit ille preces.
Siſte gradum immitis, non te violenta leæna,
  Non curvo ſequitur dente timendus aper:
Sed quæ cadenti facie, niveiſque papillis
  Vel magno poſſit Nympha placere Jovi.

Hæc

Hæc aget & celeres tecum per ſaxa Lacænas,
  Eque ſuis tendet retia rara plagis
Siſte gradum immitis, & quas nunc tendis ad undas,
  Effuge: cauſſa tuæ fons erit ille necis.
Heu miſerande puer tales ten' ſolvere pœnas?
  Ten' decuit tam crudelia fata pati?
Magna parens, quæ cuncta leves producis in auras;
  Totaque diverſo germine picta nites;
Quæ paſſim arboribus, paſſim ſurgentibus herbis
  Sufficis omnifero larga alimenta ſinu:
Excipe languentem puerum, moribundaque membra;
  Æternumque tuâ fac Dea vivat ope.
Vivet, & ille vetus Zephyro redeunte quotannis
  In niveo candor flore perennis erit.
Tu mecum ſocias Echo conjunge querelas:
  Et percuſſa novis fletibus antra ſonent.
Crudelis Telaira, meos quid ſpernis amores;
  Quid miſeras ſurda deſpicis aure preces?
Hei mihi nulla ovium tangit me cura mearum,
  Ex quo me iſte tuus perfida terret amor.
It miſerum pecus; & ſeri ſub veſperis umbras
  Per ſe ipſi redeunt in ſua tecta greges.
Nec mihi jam niveo complent mulctralia lacte:
  Denſaque promiſſo vellere terga gerunt.
Quin etiam aucupii ſtudium, quo clarus habebar,
  Languenti penitus excidit ex animo.
Ite leves paſſim ſilvis impune volucres:
  Cuncta novus noſtra è mente fugavit amor.
Otia agunt pedicæ, & lento lita vimina viſco:
  In tenebris amites, nexaque lina jacent.

Damon.

Vos mecum e vitreis Nymphæ Naucelides antris,
Vos mecum viridi paulum conſidite in herba:
Atque hoc, quem canimus, dignum concedite carmen.
Sic vobis patrias circum vernantia ripas
Prata neque hibernis nivibus viduata, neque æſtu,
Suf-

Sufficiant varios in festa nitentia flores.
Quis dolor ô silvæ, quæ vos ô prata tenebat
Mœstities? quanto squalebant omnia luctu?
Cùm ferus è gelidis descenderet alpibus ostis
Assiduè, & Latias in prædam verteret oras,
Tum [reor] invitâ creverunt pabula terrâ:
Invitæ e densis ceciderunt frondibus umbræ.
Quippe abigi raptas pecudes passimque videbant
Pastorum rapidos tectis involvier ignes.
Ipsi etiam hircipedes Fauni, Satyrique bicornes,
Ipsæ etiam in solos Nymphæ fugêre recessus:
Et sese ignotis occultavere latebris.
Et furor is fines propè jam pervaserat omnes,
Jamque fugæ deerat nobis locus, undique sævos
Cernere erat latis hostes discurrere campis:
Nulla usquam tam secretis lustra abdita silvis,
Nulla aditu est tam difficili, tamque invia rupes,
Quo non sæpe graves subitis incursibus acti
Fessa reclinarint in nudo corpora saxo;
Et tamen hinc etiam crebi ejecere tumultus:
Insuetæque maris pecudes (miserabile visu)
Qua pelagi mediis iter intercluditur undis,
Adriacos videre sinus: & littore curvo,
Pro viridi cytiso, pro molli graminis herbâ,
Et spinis paliuri, & acuta carice pastæ,
Potarunt salsas nitidis pro fontibus undas:
Et sæpe irati timuerunt murmura ponti.
Quod si non novus ex alto demissus Olympo
Hanc cladem nostris Deus avertisset ab oris:
Ausoniis esset nullus jam pastor in agris
Nos miseri patria extorres, rerum omnium egeni,
Ah dolor, externas longe erraremus ad urbes.
Hic nobis dulces saltus, hic pascua nota
Restituit: tutique inquit, jam pascite tauros;
Jam solitas tuti collo suspendite avenas;
Et desueta diu responsent carmina colles.
Ergo omnes veluti, & Phœbo, Panique, quotannis
Pastores certis statuent tibi sacra diebus,

Magne pater; noſtriſque diu cantabere ſilvis:
Te rupes, te ſaxa, cavæ te maxime Juli
Convalles nemorumque frequens iterabit imago.
At vero noſtris quæcumque in ſaltibus uſquam
Quercus erit; ut quæque ſuos dant tempora flores;
Semper erit variis ramos innexa coronis:
Inſcriptumque geret felici nomine truncum.
Tum quoties paſtum expellet, paſtaſve reducet
Noſtrum aliquis pecudes, toties id mente revolvens,
Ut liceat factum eſſe tuo pater optime ductu,
Nullus erit, qui non liber tibi lacte recenti;
Nullus erit qui non teneros tibi nutriat agnos.
Quin audire preces niſi dedignabere agreſtes;
Tu noſtra, ante Deos, in vota vocaberis omnes.
Ipſe ego bina tibi ſolenni altaria ritu,
Et geminos ſacra è quercu, lauroque virenti
Vicino lucos Nauceli in littore ponam.
Hic ripa paſſim in molli viridante ſub umbrâ,
Vere novo, dum floret ager; dum germinat arbos;
Dum vario reſonant volucrum nemora avia cantu,
Annua conſtituam feſtis convivia ludis:
Ductores pecudum hic omnes, rutiſque coloni
Contendent jaculo, & rapidi certamine curſus:
Horridaque agreſti nudabunt membra palæſtra.
Ipſe pecu, & tenero victor donabitur hœdo.
Præterea dulci cantabit arundine Damon
Carmina, quæ puerum docuit Sebetheïus Ægon.
Olim cum procul hinc illis habitaret in oris:
Scilicet ut quondam Aſſyrii paſtoris amore
Capta Dea & cœlum, & fulgentia ſidera linquens,
Omnibus his cari præferret Adonidis ignes.
Fortunate puer, tecum formoſa Dione
Una tondet oves; una ad mulctralia ducit:
Atque immunda premit cœleſtibus ubera palmis,
Dum te complexu teneat, non illa recuſat,
Tecum inter pecudes vili requieſcere culmo:
At Mars ipſe Deæ curâ tabeſcit inani.
Fortunate puer, mediis pecus errat in agris:

Tu

Tu viridi dejectus in umbra, aut carmina cantas:
Aut posita in Veneris gremio cervice recumbis:
Illa tibi amplexus molles, illa oscula jungit;
Caraque odoratis exornat tempora sertis.
Sed tu nimirum, sed felix tu quoque Damon,
Cui licuit toties Ægonem audire canentem;
Divinique senis sacros ediscere cantus.
Quod mihi, magne pater, Divum si fata dedissent;
O quales tibi cantaret mea fistula laudes.
Et quodcumque tamen felix concedet Apollo,
Hoc te unum canet, hoc uni tibi serviet omne.
Nec quicquam magis optarim, quam digna triumphis
Posse tuis: videorque canens tua maxima facta,
Inferior nullo, non ipso Ægone futurus.
Ipse suo certet mecum si carmine Daphnis,
Ipse suo Daphnis cum carmine victus abibit.
Interea agrestis dignatus sibila cannæ
Dexter ades nobis: & quæ facis, otia serva.

De Cupidine, & Hyella.

Florentes dum forte vagans mea Hyella per hortos
  Texit odoratis lilia cana rosis:
Ecce rosas inter latitantem invenit Amorem:
  Et simul annexis floribus implicuit.
Luctatur primo; & contra nitentibus alis
  Indomitus tentat solvere vincla puer.
Mox ubi lacteolas, & dignas matre papillas
  Vidit, & ora ipsos nata movere Deos;
Impositosque comæ ambrosios ut sensit odores;
  Quosque legit diti messe beatus Arabs:
I, dixit, mea quære novum tibi mater Amorem.
  Imperio sedes hæc erit apta meo.

Ad Noctem.

Nox bona, quæ tacitis terras amplexa tenebris
  Dulcia jucundæ furta tegis Veneris;

Dum

Dum propero in caræ amplexus, & mollia Hyellæ
  Oscula: tu nostræ sis comes una viæ.
Neve aliquis nostros possit deprendere amores;
  Aëra coge atras densiùs in nebulas.
Gaudia qui credit cuiquam sua; dignus, ut umquam
  Dicier illius nulla puella velit,
Non sola occultanda cavis sunt orgia cistis;
  Solave Eleusinæ sacra silenda Deæ:
Ipse etiam sua celari vult furta Cupido;
  Sæpius & pœnas garrula lingua dedit.
Una meos, quos & miserata est, novit amores
  Officiis nutrix cognita fida suis;
Hæc, quæ me foribus vigilans expectat in ipsis;
  Inque sinum dominæ sedula ducit anus.
Hanc præter, tu sancta, latent qua cuncta, silentque,
  Tu, Dea, sis flammæ conscia sola meæ:
Quæque libens adstat nostrorum testis amorum
  Nobiscum totâ nocte lucerna vigil.

Laurus.

Oppositæ obstabant nostris prius auctibus ædes,
  Nec nos cœlum ulla, solve juvabat ope:
Disjectis herus his, Solemque admisit: & aurâ
  Concessit nobis liberiore frui.
Hinc nos in tenues certatim tollimur auras;
  Ornamurque novæ frondis honore caput.
At tibi, cui sacris Musarum, & Apollinis umbris
  Extructas libuit posthabuisse domos;
Perpetuo similes nostris sint frondibus anni:
  Nobiscum augescant & tibi cuncta bona.

De Pythagoræ simulacro.

Quem toties vixisse anima redeunte renatum
  Mutato fama est corpore Pythagoram:
Cerne iterum ut docti cælo generatus Asylæ
  Vivat; ut antiquum servet in ore decus.

Di-

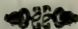
Dignum aliquid certe voluit: ſic fronte ſevera eſt;
Sic in ſe magno pectore totus abit.
Poſſet & ille altos animi depromere ſenſus:
Sed veteri obſtrictus relligione, ſilet.

Veris deſcriptio, ad Turrium.

Jam triſti canos glacie concreta capillos
Afflatu tepidi fugit hyems Zephyri.
Jam nitidum os Ver molle auras in luminis audet
Proferre, & teneros ferre per arva pedes:
Tempora diverſis tollens halantia ſertis
Purpureo matris Chloridos e gremio.
Summittit varios tellus fecunda colores,
Convertit molles quo puer ipſe gradus;
Et paſſim, quacumque vagos deflectit ocellos,
Diffugiunt toto nubila cuncta polo.
It prope, & incutiens blandas in pectora flammas,
Omnia jucundo accendit amore Venus.
Quam circum vario texunt e flore coronas
Perfuſæ Aſſyrio rore comam Charites.
Hinc atque hinc mille aligeri pueri aſſultantes
Conjiciunt certa ſpicula acuta manu.
Concipiunt dulces animalia cuncta calores:
Perſultantque vagi pabula læta greges.
Ipſe ſuam de colle canens Amaryllida paſtor
Paſcentes tenui carmine mulcet oves.
Percuſſæque nova dulcedine corda, volucres
Dant lætos paſſim per nemora alta ſonos.
Sola gemit, ramoque ſedens miſerabilis alto
Abſumptum mater Thracia plorat Ityn.
Dii bene, quod noſtræ tam longe a finibus oræ
Exactum hoc dira eſt in regione ſcelus.
Heu puer infelix, matri dum brachia tendit
Aſſueto cupiens ſe implicuiſſe ſinu:
Illa ferox animi, cæcoque agitata furore
Avulſum duro diripit enſe caput.

Quid

Quid facis ah, demens? ferro quem perdis iniquo,
  Is lac dulce tuis hausit ab uberibus.
Huic tu longinquam votis optare senectam,
  Huic solita es teneras dicere blanditias,
Heu miserum, genitor, nati, infelixque Sepulchrum,
  Ut tibi nunc toto pectore sensus abit;
Infandæ nosti quum conjugis impia facta,
  Atque epulas mensis tristibus appositas!
Nempe furis: strictoque ruis violentior ense:
  Sed sublata alis effugit illa novis.
Perpetuum fleat, ut merita est: longisque querelis
  Antiqui pœnas persolüat sceleris.
Nos, Turri, dum florifero vere omnia rident,
  Spirat & e summis gratior aura jugis:
Nos hic, qua nitida pellucens rivulus unda
  Labitur, & leni murmure dulce sonat:
Cantemus molles formosæ Amathusidos ignes:
  Quidque ferox arcu, quid face possit Amor.
Armenias domat hic tigres, sævasque leænas:
  Eripit hic summo, quum libet, arma Jovi.
Hoc duce pallentes umbras Oeagrius Orpheus,
  Tristiaque horrendi limina Regis adit:
Nec timuit sævæve Hecates immania monstra,
  Armatasve atris Eumenidas facibus.
Hoc cogente, omni quum pectore consternatus
  Abrupto nollet vivere conjugio;
Paulatim Eurydices, veterumque oblitus amorum,
  In Calain tota mente Boreïadem
Exarsit: petitusque insano perditus igne
  Sensit ferventes intima ad ossa faces.
Formose o Calai, pulchræ genus Orithyiæ,
  Te virides silvæ, te cava saxa sonant.
In te suspirat, solum te cogitat Orpheus:
  Per te sollicito nulla quies animo est,

Ad

Ad Gelliam rusticantem.

Dum te blanda tenent æstivas rura per umbras,
  Deliciis nimium rura beata tuis;
Ecqua tui, mea lux, tangit te cura poëtæ?
  An meus e toto pectore cessit amor?
Cessit amor certe: soliti cessere calores:
  Absentis meminit nulla puella viri.
Non ita concussæ versantur in arbore frondes,
  Quum gravis adversum verberat aura nemus:
Quam facile instabilem permutat femina mentem.
  Exclusus queritur, qui modo carus erat.
Non sic Penelope, non sic Capaneïa conjux
  Antiqui meruit temporis esse decus.
Altera defuncti mœrens ad busta mariti,
  Noluit abrepto vivere sola viro:
Altera bis denos potuit durare per annos,
  Dum cupidos cauta detinet arte procos.
Femina nunc varias tantum connectere fraudes
  Novit, & in nulla certa manere fide.
Quid queror hæc demens? duræ procul ite querelæ:
  Ite: decent tristes tristia verba viros.
Lætus ego; hos neque enim sequitur mea Gellia mores:
  Mutare incertos nec solet illa toros.
Quin & mansit amor: soliti mansere calores:
  Absentis meminit nostra puella viri.
Multa tamen timeo: tu multa ignosce timenti.
  Hei mihi pars nostro nulla timore vacat.
Ah quoties vereor, dum picta per arva vagaris,
  Dum rutilæ texis florida serta comæ:
Ne ruat e summis in te Saturnius astris:
  Sisve alii cuivis grata rapina Deo.
Pressit Amymonen mediis Neptunus in arvis,
  Dum premeret summum virginis urna caput.
In mediis Io campis perpessa Tonantem est:
  Horridaque hirsuta cornua fronte tulit.

Hinc

Hinc quoque Tartareo raptam Deoïda curru
  Abſtulit infernus in ſua regna Pater.
Sidonis errabat nitidos Europa per agros:
  Quum medium ficto per mare vecta bove eſt.
Non tamen hos tantum cauſſantur prata timores:
  Hei mihi quam multos dat quoque ſilva metus.
Hinc habitant Satyrique, & agreſtia numina Panes,
  Et timor errantum Faunus Hamadryadum.
Hic verſa in virides Daphne Peneïa frondes:
  Hic fera mutato Parrhaſis ore fuit.
Hic & ſemicaper ſpreta Nonacrius Ægla
  Arcadicæ forma Virginis incaluit.
Quod ſi tecum iisdem pariter verſarer in arvis;
  Et domus unanimes clauderet una duos.
Non ego Cœlicolum fraudes, non furta timerem:
  Undique me ſocio, Gellia, tuta fores.
Si verſa eſt Daphne: Sicula Proſerpina ab Ætna
  Si vecta eſt Stygiis in nova regna rotis:
Quid mirum? facile eſt deceptas fraude puellas
  Fallere, nullius quas tueatur amor.
Ipſe ego perpetuo tecum, mea vita, manerem:
  Sic poſſem nullos extimuiſſe Deos.
Sæpe pererrabat tacitos Atalanta receſſus:
  Tuta tamen fido Mimalione fuit.
Cingeret obſeſſos ſeu curva indagine colles,
  Seu cuperet ſævas cominus ire feras:
Hærebat lateri ſemper comes ille: nec umquam
  A domina lato longius ungue fuit.
Ergo huic non ſummi fraudes nocuere Tonantis:
  Inque ſuo nullos ſenſit amore dolos.
Sic ego per ſilvas tecum, & per prata vagarer:
  Grata eſſent ſine te gaudia nulla mihi.
Nunc pariter nitida recubare juvaret in umbra,
  Et capere in viridi ſomnia grata toro.
Nunc pariter nuda fontes invadere ſura,
  Torrida dum ſiccus finderet arva Canis.
Sæpius in ſilvis lepores captare fugaces,
  Et volucres fictis fallere carminibus.

Sæpius in denſo convicia dicere luco,
  Et madidas verno flore ligare comas.
Sæpius umbroſo choreas ductare ſub antro,
  Quum daret agreſtes tibia pulſa ſonos.
Ah quoties tales inter, mea Gallia, luſus
  Injicerem cupidas in tua colla manus.
Dulciaque e roſeis furarer baſia labris,
  Baſia mî cunctis anteferenda bonis.
O niveam, ſi qua hæc referet mihi gaudia, lucem!
  Gratior optatis non erit ulla meis.
Semper Erythræis ſignabitur illa lapillis:
  Semper erit ſacros inter habenda dies.
Nunc, quoniam tecum me non licet eſſe, caveto,
  Mutuus exſtincto ne cadat igne calor.

Jolas.

Paſcite, oves, teneras herbas per pabula læta,
Paſcite, nec plenis ignavæ parcite campis:
Quantum vos totâ minuetis luce, refectum
Fecundo tantum per noctem rore reſurget:
Hinc dulci diſtenta tumeſcent ubera lacte:
Sufficientque ſimul fiſcellæ, & mollibus agnis,
Tu vero vigil, atque canum fortiſſime Teuchon,
Dum paſcent illæ latè per prata, luporum
Incurſus ſubitos, ſævaſque averte rapinas.
Interea hic ego muſcoſo proſtratus in antro
Ipſe meos ſolus mecum meditabor amores;
Atque animi curas dulci ſolabor avenâ.
O formoſa Amarylli, nihil te abſente videtur
Dulce mihi nunc & nitido Vere omnia rident;
Et vario reſonant volucrum nemora avia cantu;
Exultim virides ludunt armenta per herbas;
Laſcivique agni, infirmiſque artubus hœdi
Cornigeras matres per florida prata ſequuntur.
Non tamen iſta magis ſine te mihi læta videntur,
Quam ſi triſtis hiems, nimbiſque rigentibus horrens,
Agglomeret gelido canas Aquilone pruinas.

Dul-

Dulce apibus flores, rivi sitientibus herbis,
Gramen ovi, capræ cytisus, Amaryllis Jolæ.
Non ego opes mihi, non cursu prævertere ventos
Optarim magis, aut pecoris quodcumque per orbem est,
Quam te Amarylli meis vinctam retinere lacertis,
Et tecum has inter vitam deducere silvas.
Est mihi præruptis ingens sub rupibus antrum,
Quod croceis hederæ circum sparsere corymbis;
Vestibulumque ipsum silvestris obumbrat oliva:
Hanc prope fons, lapide effusus qui desilit alto,
Defertur rauco per levia saxa susurro:
Hinc late licet immensi vasta æquora ponti
Despicere, longe venientes cernere fluctus.
Hoc mecum simul incoleres Amarylli simulque
Mecum ageres primo pecudes in pascua sole:
Mecum abeunte die pecudes cava in antra vocares,
Sæpe etiam denso in nemore, aut convalle virenti,
Dum tenue arguta modularer arundine carmen:
Tu mecum ipsa esses simul, astaresque canenti:
Quin & nunc pariter caneres: nunc dulcia nostro
Basiaque & Veneris misceres gaudia cantu.
O solum hoc Superi misero concedite amanti!
Tum licet & rapiantur oves, rapiantur & agni,
Ipse tamen Crœso mihi ditior esse videbor.
Mollibus in pratis Lycidæ, post Daphnidis hortos,
Purpureos flores texenda in serta legebas:
Cum te succincta tunica, fusisque capillis
Et vidi simul & totis simul ossibus arsi.
Pone sequebatur Gorge soror, & tamen audax
Accessi: sumque ipse meos tibi fassus amores.
Risisti, & sertum, nitida quod fronte gerebas,
Tamquam ex se cecidisset humi, jecisti, abiensque
Liquisti, advertens collegi protinus ipse:
Servavique, & adhuc tamquam tua munera servo.
Et quamvis dudum foliis languentibus aret:
Non tamen est serto quicquam mihi carius illo.
Ex illo semperque fui tibi deditus uni,
Pulchraque nulla meis oculis te præter habetur.

Sæpe mihi Alcippe vicina & munera misit:
Et dixit, formose puer, quæ munera mittit,
Mittit & ipsum animum: tu & munera suspice, & illum.
Sed potius Amarylli alio quam tangar amore,
Sudabunt humiles flaventia mella genistæ;
Et molles violæ dura nascentur in orno,
Incultique ferent candentia lilia vepres.
Et mœstis ululæ cedet philomela querelis.
Quantum ver formosum hieme est jucundius atra;
Quantum mite pyrum sorbis est dulcius ipsis;
Quantum hirsuta capella suo setosior hœdo;
Quantum nocturnis obscuri vesperis umbris
Puniceo exurgens Aurora nitentior ortu est:
Tantum, Amarylli, aliis mihi carior ipsa puellis.
Hæ testes mihi sunt silvæ, vicinaque silvis
Populus hæc: cujus tale est in cortice carmen:
Vellera. cum. setis. aries. mutarit. &. hircus
Velleribus. setas. Amaryllida. linquet. Iolas.
Sed nos dum longum canimus, jam rosida Luna
Apparet cœlo; & rapidus deferbuit ardor
Demerso jam Sole. tamen miser ardet Iolas.
Nimirum nostros nequeunt lenire calores,
Nec quæcumque rigent Riphæo in monte pruinæ,
Nec quæcumque simul gelido durantur in Hebro.
Fors tamen hos illa ipsa potest quæ sola levabit:
Sperando interea duros solabimur ignes:
At vos, ne sero dum nox insurgit Olympo,
Præsidio umbrarum fretus malus ingruat hostis,
Jam pasti secura greges in ovilia abite.

Ad Hyellam.

Quam tibi nunc Jani donamus, Hyella, calendis,
  Exprimit hæc vultus parva tabella meos.
Nulla fuit cuiquam similis mage: pallet imago;
  Assiduus nostro pallor in ore sedet.
Est excors; sine corde & ego, quod pectore nostro
  Ipse amor ereptum sub tua jura dedit.

Non

Non loquitur; mihi ſic tua cum datur ora tueri:
  Torpet neſcio quo lingua retenta metu.
Unum diſſimile eſt nobis: felicior uno eſt
  Tam ſæva quod non uritur illa face.
Quod ſi etiam uretur (tuo enim ſub lumine quidquam
  Illæſum flammis non licet ire tuis)
Non ut ego aſſiduo infelix torrebitur igne;
  In cinerem primo corruet illa foco.

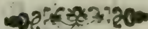
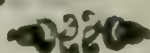
Ad Somnum.

Beate Somne, nocte qui heſterna mihi
  Tot attuliſti gaudia:
Utinam Deorum rector ille cœlitum
  Te è cœtu eorum miſerit,
Quæ ſæpius mortalibus vera adſolent
  Mitti futuri nuntia:
Tu, quæ furenti ſurdior freto meas
  Superba contemnit preces;
Facilem Neæram præbuiſti: quin mihi
  Mille obtulit ſponte oſcula:
Oſcula, quæ Hymetti dulciora ſint favis!
  Quæ ſuaviora nectare:
Verè beate Somne, quod ſi ſæpius
  His dive me afficias bonis:
Felicior cœleſtibus Deis ero,
  Summo nec inferior Jove,
At tu proterva quo libet fuge, eripe
  Complexibus tete meis:
Si Somnus iſte me frequens reviſerit;
  Tenebo te, invitam licet:
Quin dura ſis quam libet ferox: eris
  Et mitis, & facilis tamen.

Ad Canalem, & Bembum.

Canale optime, tuque Bembe, noſtri
Amantiſſimi utrique, amati utrique

A me non minus atque utrique ocelli,
Quid rerum geritis? valetis? atque
Absentis memores sodalis estis?
Quid vestræ faciunt bonæ Camœnæ?
Scripseruntne aliquid novi meum post
Discessum? puto: jamque quidquid otî
Per vestras datur occupationes,
Id vos in studiis bonis locatis.
Ad me mittite si quid edidistis,
Oro: nec socium bonum negate
Vestri participem leporis esse.
Sed quî cum Venere ipsa, amoribusque
Quam vobis bene convenit? caletis;
Amatisne? Dei Deæque faxint
Et feliciter, & bene ipsi ametis;
Quamque ego leviusque leniusque.
Heu heu me miserum mei sodales,
Quàm sævo teneor furore: quàm mi
Totus, quam gravis incubat Cupido.
Non quod non amer: intimis medullis
Ardet me mea Hyella, perditeque
Quantum quid pote perditissimum esse.
Verum hoc me excruciat; magis potiri
Mea nam vetitum mihi puella.
Quod si quando licet; nihil levatur,
Sed ferus magis excitatur ardor.
Nam cùm nec saturum recedat inde
Cor mî: nec furor expleatur umquam
Caris basiolis, papillulisque,
Atque his, qui miserum necant, ocellis:
Augescit magis, & magis: quid heu heu
Adverso paterer Deo atque iniquo,
Si hæc incommoda sunt secundo amore?

In Vancium vicum Patavinum amœnissimum. Carmen a Laurentio Pignorio primum editum in calce libri Originum Patavii.

Blanda o Naïadum cohors ſororum,
Quæ Vanci nitido latetis amne,
Fuſæ colla decentibus capillis,
Quos large ambroſii rigant liquores:
Comtæ & carbaſeo ſinus amictu:
Exite e liquidis ſimul latebris,
In veſtros ſimul hic adeſte luſus,
Quos large Zephyro favente tellus
Vernos florida ſuggerit per agros.
En ſcandentibus hinc & hinc flagellis
Per flavas ſalicum comas pererrans
Vitis pampineas miniſtrat umbras;
Per quas ſibila murmurantis auræ
Jucundum tenero ſtrepunt ſuſurro.
Hic gemmantibus hinc & hinc roſetis
Cultas texere vos licet coronas:
Et paſſim ſimul omnium colorum
Lectos in calathis referre flores.
Queis comtas pariter comas revinctæ,
Queis ſparſæ teretes ſimul papillas,
Ductetis pariter choros libentes:
Ductetis hilares ſimul choreas.
Sed quid ſplendidius niteſcit aër!
Quid fragrantius huc feruntur auræ?
Rident omnia, & aëre in ſereno
Spirarunt Cyprii, Syrique odores.
Agnoſco: reſonis ſtrepunt querelis
Olores Paphii, Cupidinumque:
Concuſſæ ex humero ſonant pharetræ.
Ad flores properat ſuos Dione.
Nunc vos Vanciades ſimul ſorores
Inſtaurate choros licentiores
Et novæ Venerem . . .* . . choreæ,

* *decent* fortaſſe

 Et

Et chori Venerem licentiores.
Huc mitis, Dea mitiorque semper
Adsis muneribus benigna nostris,
Quæ versis tibi fundimus quasillis:
Quæ pictis tibi teximus coronis.
Incultis, face, Vancium rosetis
Pæstum vincere, floridumque Tibur.
Hæc non bruma rigens calorque lædat:
Hæc non flamina pestilentis Austri;
Sed semper tibi cultius nitescant:
Sed semper genitalibus Favonî
Tua in munera mulceantur auris.

In Hyellæ ocellos.

Quamvis te peream æque, Hyella, totam:
Nec pars sit, mea lux, tui ulla, quæ me
Sævo non penitus perurat igne:
Fulgentes tamen illi, amabilesque
Illi sideribus pares ocelli,
Nostri maxima caussa sunt furoris.
O cari nimis, ô benigni ocelli,
O dulci mihi melle dulciores,
Quando vos misero mihi licebit
Usque ad millia millies trecenta,
Aut ultra hæc etiam, suaviari?
Dii concedite mî hoc misello amanti;
Dein nil grave perpeti recuso:
Quin & si peream, lubens peribo.

Ad Hyellam.

Dispeream nisi tu vitâ mihi carior ipsâ,
  Atque animâ, atque oculis es, mea Hyella, meis.
Dispeream nisi ego vitâ tibi carior ipsâ,
  Atque animâ, atque oculis sum, mea Hyella tuis.
Nec satis hoc: vellem pote quidquam his esset haberi
  Carius, ut posses carior esse mihi.

Tu

Tu quoque idem velles, pote quidquam his esset haberi
  Carius, ut possem carior esse tibi.
Dii facite, hæc longos concordia duret in annos,
  Tamque bonos mutent sæcula nulla animos.

Hymnus in Gabrielem Archangelum.

Jam cœli reserat fores
    Aurato è thalamo exiens
    Mater Memnonis, & diem
    Læto provocat ore.
Nos te maxime Maximi
    Minister canimus patris:
    Quo nullus qui hominum genus
    Tam præsens juvet, usquam est.
Tu nostras celer ad preces,
    Aures protinus ad Deum has
    Defers: nec tenues sinis
    Evanescere in auras.
Tu dum fers nova nuntia
    Virgini æthereo patri
    Dilectæ, quibus indicas
    Magni vota Tonantis:
Nobis fers nova nuntia:
    Queis è faucibus impii
    Erepti hostis, in aurea
    Cœli templa vocamur.
Adsis ô bone: & in dies
    Semper nos propius juva:
    Nec patrocinio tuo
    Umquam mitte tueri.

De Patavio a militibus vastata.

Urbs, quam vetusto vectus ab Ilio
Post fata Troum tristia, post graves
  Tot patriæ exhaustos iniquo
    Tempore, tot pelago labores,

Du-

Ducente demum Pallade, qua rapax
Cultos per agros Medoacus fluit,
Diis fretus Antenor secundis
Condidit Euganeis in oris:
Tu nuper & flos, & decus urbium,
Quascumque tellus Itala continet;
Magnas tot artes, tot virorum
Ingenia, & studia una alebas.
Te septicornis Danubii accola,
Te fulva potant flumina qui Tagi,
Longeque semoti Britanni
Cultum animi ad capiendum adibant.
At nunc, acerbi heu sæva necessitas
Fati, severas ut pateris vices:
Ut te ipse vastatam vel hosti
Conspicio miserandam iniquo!
Quid culta tot pomaria conquerar?
Tot pulchra flammis hausta suburbia?
Quid glande deturbata ahena
Mœnia, præcipitemque sævi
Mavortis iram, bellaque persequar
Horrenda? squammis ille adamantinis,
Ferroque conserram rigenti
Induerat chlamydem trilicem.
Fremensque, & atrum letifera manu
Telum coruscans, secum odia, & necis
Contemptum, & insanos tumultus,
Secum animos, rabiemque agebat.
Ille Urbe ab imis sedibus eruta
Implesset omnes funeribus domos:
Non ille vel sexu, vel ullo
Efferus abstinuisset ævo.

Ad Bembum.

Qui modo ingentes animo parabam,
Bembe, Bellorum strepitusque, & arma
Scribere, hoc vix exiguo male audax
Carmine serpo.

Nem-

Nempe Amor magnos violentus ausus
Pregit iratus: velut hic Tonantem
Cogit & fulmen trifidum rubenti
Ponere dextra.
Sic eat: sors & sua laus sequetur
Candidæ vultus Lalages canentem, &
Purius claro radiantis astro
Frontis honores.
Nota Lesboæ lyra blanda Sapphus:
Notus Alcæi Lycus: altiori
Scripserit quamvis animosum Homerus
Pectine Achillem.

In Auroram.

Dia Tithoni senioris uxor,
Quæ diem vultu radiante pandis:
Quum genas effers roseas rubenti
Prævia soli:
Roscidos ut nunc per agros vagari
Sub tuo adventu juvat: & recentes,
Quæ tuos semper comitantur axes,
Excipere auras!
Sicca jam sævus calor uret arva:
Jam vagi aurarum levium silescent
Spiritus: jam sol rapidus furentes
Exseret ignes.
Dum licet, læti simul ite amantes:
Dum licet, molles pariter puellæ
Ite* flaventes vario capillos
Nectite serto.
Nunc simul telis positis Amores
Matris hærentes lateri, & decentes
Gratiæ plenos referunt resecto
Flore quasillos.
Per feros saltus, per iniqua lustra
Undique occultas agitans latebras
Fertur, & silvas varia ferarum
Strage cruentat

* *lucentes* in nonnul. edit.

Cla-

Clara Latonæ ſoboles: nitenti
Huic comæ in nodum religantur auro:
Pendet aurata ex humeris pharetra,
Pendet & arcus.
Circum eunt Nymphæ ſimul: illa curſu
Gaudet effuſos agitare cervos:
Hanc juvat certis jaculis fugaces
Figere lyncas.
Nunc ab umbroſo ſimul eſculeto,
Daulias late queritur: querelas
Conſonum circa nemus, & jocoſa
Reddit imago.

De Hyellâ.

Nil tecum mihi jam, Phœbe, eſt, nil, Nox, mihi tecum:
A vobis non eſt noxve, dieſve mihi.
Quantum ad me, ut libet, auricomo Sol igneus axe
Exeat Eoæ Tetyos e gremio:
Ut libet, inducat tacitas Nox atra tenebras;
Fert mihi noctem oculis, fert mihi Hyella diem.
Nam quoties a me nitidos avertit ocellos,
Ipſa in luce etiam nox tenebroſa premit.
At quoties in me nitidos convertit ocellos,
Candida & in media fit mihi nocte dies.

De Menalca.

Iverat ad Phyliren media de nocte Menalcas,
Poſſet ut ad patrios mane redire greges.
Jamque fores lento religatas vimine preſſa,
Suſpenſis manibus, ſolverat ille anima.
Proſpectanſque oculis ...*... per oſtia, limen
Protenſo poterat tranſiliiſſe pede.
Quum ſenſere canes: quo murmure victus, ut ira
Ardebat, tales jecit in aſtra ſonos:

Cin-

* *ſemiaperta* in Cod. Gagnæi.

Cinge triumphali, puer o, tua tempora lauro,
  Qui ad patrios tendis tutus, ut ante, greges.

De Ludovico Pannoniæ Rege.

Danubii ad ripas primo Rex flore juventæ,
  Cæſus pro patriâ, cum patria hic jaceo.
Nec queror, immiti quod ſim proſtratus ab hoſte,
  Sed quod me Reges deſeruere pii:
Qui dum alia ex aliis inter ſe prœlia miſcent,
  Et me, & ſe rabidis hoſtibus objiciunt

Ad Venerem, ut pertinacem Lalagen molliat.

Diva, quæ has cœli generatim in auras
  Cuncta producis: cupidumque amorem
  Undique infundens, facis, ut perenne
      Sæcla propagent:
Qua nihil lætum ſine, amabile eſt nil,
  Nilque jucundum: ſine qua nec ipſæ
  Gratæ erunt cuiquam Charites, nec ipſa
      Blanda Voluptas:
Dum tibi lætus reparatur orbis:
  Dum per herboſos pecus omne campos
  Vim tuam ſentit: tibi plaudit omnis,
      Diva, volucris:
Dum nihil, quamvis rigidum, feroxque, eſt
  Oſſibus quod non penitus ſub imis
  Sit tua tactum face: quod tuos non
      Sentiat ignes:
Una erit flammarum, & amoris expers?
  Una ſecura his Lalage reſiſtet?
  Tange age ultrici, Dea, pertinacem
      Tange flagello.
Quod ſi ita tanget, fera ut obſtinatum
  Applicet noſtris animum querelis,
  Nec preces ultra miſeras ſuperba
      Negligat aure:

Con-

Conferam lætam tibi, Diva, myrtum,
Vancius qua se rosifer revolvit:
Hanc mero supplex, niveo & rigabo
Lacte quotannis.
Hanc & immistæ pueris puellæ
Circum agent lætas pariter choreas:
Teque prima unam, simul ultima unam
Voce canent te.
Te canent unam, volucremque natum:
Qui ferox, duro & similis parenti,
Acer & flamma est, & agente certum
Cuspide vulnus.
Spargam odoratas violas, rosasque
Ipse ego, votique reus secabo
Grata torquatæ ante tuas columbæ
Gnttura flammas.

De imagine sui armata.

Quid magis adversum bello est, bellique tumultu,
Quam Venus? ad teneros aptior illa jocos.
Et tamen armatam hanc magni pinxere Lacones,
Imbellique data est bellica parma Deæ.
Quippe erat id signum: forti Lacedæmone natum,
Sæpe & femineum bella decere genus.
Sic quoque, non quod sim pugna versatus in ulla,
Hæc humeris pictor induit arma meis.
Verum hoc quod bello, hoc Patriæ quod tempore iniquo
Ferre vel imbellem quemlibet arma decet.

In obitum Borgetti catuli.

Borgettus lepidus catellus ille,
Cujus blanditias proterviores,
Et lusus herus ipse tantum amabat,
Quantum tale aliquid potest amari.
Nec mirum; dominum suum ipse norat,
Caram bima velut puella matrem:

Et

Et nunc illius in ſinu latebat;
Nunc blande aſſiliebat huc & illuc
Ludens, atque avido appetebat ore,
Erectis modo cruribus, bipeſque,
Menſæ adſtabat herili, heroque ab ipſo
Latratu tenero cibum petebat.
Nunc raptus rapido, maloque fato
Ad Manes abiit tenebricoſos.
Miſelle o canis, o miſer catelle,
Nigras parvulus ut timebis umbras!
Ut ſæpe & dominum tuum requires!
Cui pro deliciis, jociſque longum
Heu deſiderium tui relinquis.

Genethliacon Pueri Nobilis.

Vos mihi nunc magnos partus, ortuſque beatos
Felicis pueri, quo pinguia culta vetuſti
Naonis exultant, quo Carnia tota ſuperbit:
Dicite Pierides: vos illum è matre cadentem
Excepſtiſque ſinu & veſtris foviſtis in ulnis.
Et teneram molli cinxiſtis baccare frontem.
Nec vero vos tantum has acceſſiſtis ad oras,
Nec ſolæ veniſtis ad hæc vos munera, Muſæ;
Affuit ipſa etiam pariter, ſpargenſque ſalubres
Pyxidos arcanæ ſuccos, partuſque dolores
Leniit, & matrem fœtu Lucina levavit:
Affuit Idalio veniens è colle Dione,
Nectare odorato crines perfuſa fluentes,
Aſſuetæque leves Charites ductare choreas.
Hæ ſimul ambroſia puerum lavere liquenti,
Et parvas tenui cunas ſtravere liguſtro,
Venit & undifluis properans Naucelus ab antris,
Quem prope cæruleo fluctu formoſa Metune
Ibat, eos circum violaſque roſaſque rubentes.
Vimineis Nymphæ calathis, & ſerta ferebant
Purpureo è narciſſo, eque auricomo cryſantho.
Quæ poſtquam totas paſſim ſparſere per ædes,

Jucundoque domus late fragravit odore,
Protinus ecce Jovis magni de limine Parcæ,
Antiquæ Parcæ; niveo queis corpora amictu,
Canaque Chaonia velantur tempora quercu.
Hæ postquam & matrem complexæ, & fronte serenâ
Oscula junxerunt parvo felicia nato,
Candida versato torquentes vellera fuso,
Fatidico tales fuderunt pectore voces.
O fausto nimium cœlo Divisque benignis,
Nate puer, cresce, & dulces solare parentes,
Et fatis lætare tuis, tuque optima mater,
Tuque boni genitor pueri, quos omine dextro
Castus hymen quondam thalamo sociavit in uno,
Accipite hæc lætis animis, neu posse moveri
Credite, quæ vero concordes ore canemus.
Qualis in aprico se tollit amaracus horto,
Quam studio solers omni formosa puella
Ipsa suos alit in ludos, & lenibus undis
Irrigat; illa leves paulatim surgit in auras
Pulchrior, & dulcem late diffundit odorem;
Sic puer augescens primo se tollet in ævo,
Nec se quisquam illi formoso conferet ore.
Mox ubi jam validus teneris excesserit annis.
Tunc illum sacras artes, doctæque docebunt
Aonides, princepsque chori formosus Apollo.
Illi & divini latices Aganippidos undæ,
Et virides Hæmi saltus, Pindique patebunt.
Mars quoque bellipotens simul, & Tritonia virgo
Muneribus bellorum, & sævis instruet armis.
Doctior haud illo quisquam seu comminus ense,
Seu sit opus valida concurrere longius hasta,
Sive inflectere equum, atque arctis compescere habenis,
Seu libeat laxare, & aperto currere campo.
O quoties medio ferventem in turbine belli
Conversæ fugient acies! at percitus ille
Obvia quæque metet infesto corpora ferro.
Non secus ac præceps hyberno flumine torrens,
Cùm tumidus latè, pluviis hiemalibus auctus

Pro-

Proruit adverſas inſano vortice ſilvas,
Obſtanteſque trahit ripas, campoſque per omnes
Cum ſonitu ruit, & rapido rotat omnia fluctu.
Fortunate puer, numquam non victor in hoſtem
Bella geres, magnique æquabis facta parentis.
Ille olim magnos Gallorum ſtravit acervos,
Italaque hoſtili manarunt arva cruore
Tum, cùm cæſa virûm ſerpens per corpora Lyris
Æquoreas curſum vis tandem invenit in undas.
Ille idem gelidâ cum gens immanis ab Arcto
Auſonios paſſim ſeſe effudiſſet in agros,
Audaces animos ingenti ſtrage repreſſit,
Alpinaſque nives Germano ſanguine tinxit.
Nunc quoque fallaces abrupto fœdere Gallos
In Latios iterrum fines, prædamque ruentes
Proteret, & victos (divinis credite Parcis)
Italia expellet cœloque æquabit honores.
At tu, ſi qua tuo reſtabunt bella parenti,
Auſoniam infenſo nec dum pacarit ab hoſte,
Ipſe tua fidens animi virrute ſubibis.
Hæc primum: mox externas egreſſus in oras
Implebis totum factis audacibus orbem.
Te duce & Auſoniæ rurſum rediviva reſurget
Gloria, & antiquum latè victricibus armis
Reddetur Latio imperium tua ſigna timebunt
Una omnes paſſim populi. quaque incidit alto
Æquore, & Oceano ferventes abluit axes,
Quaque coloratis effert ſe Phœbus ab Indis.
Tum demum placida contentus pace quieſces,
Sævaque miteſcet poſito Diſcordia ferro.
Aurea tum veniet ſæclis melioribus ætas,
Feliceſque anni & Saturnia regna redibunt.
Tum pax alma colet terras, Aſtræaque virgo,
Immerſumque gemet Stygio ſcelus omne barathro.
Felices, qui tam læto naſcentur in ævo.
Tu vero ante alias Superis gratiſſima tellus,
Quam tanto Divum genitor dignatur alumno,
Tu nitidas paſſim fuges, arbuſtaque læta

Sponte tua, nulloque hominum cogente labore
Produces, humiles ſudabunt mella geniſtæ,
Incultique ferent candentia lilia vepres.
Finierant Parcæ: tum Juppiter æthere ab alto
Intonuit lævum, & cœli de parte ſerenâ
Perſpicuus multo fulgor cum lumine fulſit.

Ex Philemone.

Si quid remedî lacrimæ afferrent malis,
Minorque ſemper fieret lugenti dolor,
Auro parandæ lacrimæ nobis forent.
Sed nil, here, iſtæc proſunt: res ipſæ nihil
Moventur iſtis, ſive tu ſemper fleas,
Seu numquam, eamdem pergere inſiſtent viam.
Quid his juvamur ergo? nil certe: at dolor,
Ut ipſa fructus arbor, ſic lacrimas habet.

Ex Menandro

Nam ſi te, alumne, genitrix cum peperit tua,
Hac ſorte es unus omnium in lucem editus,
Tibi cuncta ut evenirent quæ velles, bona,
Idque annuit magnorum quiſpiam Deûm:
Jure optimo indignaris: valde enim is tibi
Fallax repertus: quod ſi eisdem legibus,
Quibus nos omnes (tragicis ut verbis loquar)
Æque patentem cunctis aërem trahis,
Ferenda ſunt hæc levius, & omnis rectius
Habenda ratio: denique hæc ſumma eſt, puta
Hominem eſſe te, quo nullum animantium omnium
Extolli, itemque deprimi citius ſolet.
Ipſumque id haud injuria: minimarum enim
Id virium eſt, & maximis ſemper ſtudet,
Plurimaque ſecum commoda conterit cadens.
Tu vero & magna non amiſiſti bona,
Et mediocria ſunt ipſa ea, quæ pateris mala.
Ergo & modeſte alumne quod reliquum eſt feras.

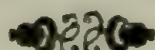
Cum ex Hispanica legatione in Italiam reverteretur.

Salve cura Deum, mundi felicior ora,
Formosæ Veneris dulces salvete recessus,
Ut vos post tantos animi, mentisque labores
Aspicio, lustroque libens. ut munere vestro
Sollicitas toto depello pectore curas!
Non aliis Charites perfundunt candida lymphis
Corpora, non alios contexunt serta per agros.

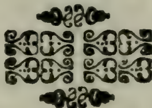
Desunt nonnulla, quæ erant in litura.

BERNARDI NAUGERII

VENETI.

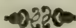
HAs, Neptune, tibi conchas dat Battus, honores
  Æquoris; hæc Lycidas ostrea, Glauce, tibi.
Vos facite irati deponant murmura fluctus,
  Dum medio jactant humida lina mari.
Hoc dulces natique rogant parvique nepotes,
  Ludere quæ vestro littore turba solet.
Nunc voces parui tantum, mox munera grati
  Ipsi etiam vobis, Numinâ magna, dabunt.

FRIDERICI NAUSEÆ

BLANCICAMPIANI.

Libellus ad Auctorem quo sibi eundum sit quaerens Illo subinde respoudente .

L. QUo vis, degrediar? A. Vetuſtam ad urbem.
Atque Antenoream. L. Rei quid iſtic?
A. Illuſtrem tibi quempiam patronum
Quæras L. quem? A. tibi cenſeo petendum
Urbis Pontificem. L. Quod illius, dic,
Eſt nomen? A. Rogitas ubique notum
Nomen. ſtelligerum vel uſque Olympum?
L. Quî ſcirem, veluti rudis latebris
Domi qui latui, timore labis
Clauſus? tu vel ob id mihi negabis
Haud quicquam veniæ? A. minus negarim.
Nomen Pontifici, viro verendo,
Eſt Paulo, ex genere ille Zabarello
Illuſtri. ſimul inclytoque, ſanctus
Vita, & moribus, eſtque diſciplinis
Clarus tam variis, ut hæreo ipſe
Illum quem vocitem. Dei Sophiæ
Eſt doctor, tenet omniumque legem
Prudentum, & canonum reſponſa patrum
Novit, quem media vel ex ſophia
Depromptum nihil effugit ſacrata:
Callet carmina, Apolliniſque pandit
Phœbi oracula. Pluribus quid utor?
Hic tantus, facile ut minus putarim
Illum olim Cicerona vel laboris

Hunc,

Hunc, vel tantum operæ tulisse in ipso
Oratore bono excolendo, quantum
Ille insumeret, aut laboris, ævo
Hoc nostro aut olei, stylo eloquenti
Si vellet modo Præsulem referre
Hunc. Succumberet ille, opem negarent
Vires ingenii. Adde Xeinophontis
Nec tot connumerasse παιδείαν quot
Hoc in præsule sunt, vigent, nitentque
Virtutes. Sileant Numam, Catonem,
Aristidem (etenim licet minutis
Mihi magna modo referre rebus)
Quos hoc exuperat viros, vel omnes
Hic præsul Reverendus undecumque,
Quo illorum superat referta vanis
Instituta dolis fides, sacra atque
Christi relligio. Ast libet supremum
Jam tandem κολοφῶνα jungere. Haud dum
Hercle proposui tribu, (quod ajunt)
Bolis hic panegyrim inops canendi
Rhetor dicere, cujus ipsa laudum
Nec Demosthenis ora scripta posse
Partem vel minimam referre credam.
Non ignota cano, tibi fatebor
Verum. Ecce est adeundus ille præsul,
Quem si dicere tentem iners aperto,
Est totum ille σοφὸς & illa summa est.
Habes rem, I, o citus. *L.* Viam reclude
A. Urbem ingressus, eas ubi vetustum
Ad templum est iter, hoc, tenet quod almam
Sedem præsulis, & patrum priorum.
Quo delatus, Eundum erit secundam
Per portam, e regione collocatam,
Illac, qua egredientibus videntur
Extemplo ad latus, & manum sinistram
Ædes conspicuæ, modisque miris
Structæ, Cæsareis pares ut aulis
Posses dicere, quasque posse credas

Pulchræ mœnia Trojæ decora
Omnino æquiparare, quisque credat
Urbis cedere regiæ superba
Phœnissæ atria, nec venustiora
His palatia splendidam fovere
Romam crediderim, vel est quid illis
Ipsis pulchrius, aut fuit quid umquam.
Testes sunt Parii, quibus columnæ
Instructæ radiant, quibus figuris
Substant pegmata lucidis Colossi.
Quæ cœlo usque ferunt superbientes
Hi supra Rhodiæ venusta molis
Miræ limina, *L.* Verum opus quid illis?
A. Illuc ingreditor, roges per ampla
Mox cænacula, qua datur subire
Præcelsi thalamosque præsulisque
Ad conclave, Ubi mox videbis illum
Ipsum Pontificem, Senem verendum.
Cujus calvities caput decorat
Nimirum reverenda, honore plenam
Et frontem, atque oculos virum decentes.
Magnum, magnificum, pium gravemque.
Hunc accede. manu osculare dextram.
Flexo poplite dicere hæc memento.
Te clarissime Pontifex, me adire
Jussit Nausea, me tibique totum
Et se dedicat, & tuo benigno,
Et fausto auspicio virûm per ora
Me prodire cupit, tuo mihi quo
Major nomine gloria atque scriptis
Esset præsidium, foretque secla
Nomen cuncta tuum, inclitum decusque,
Et victura tuæ diu sacratæ
Laus famæ, pariter futura grates
Esset posteritas tibi patrono
Relatura, quod ipsa quotque adepta
Ex me sit duce te, bonum modo sit
In me parvo aliquid boni. Proinde,

Oro, ſume libens, Verende preſul,
Antiſtes generoſe, me puſillum,
Mox majora tibi (Deo favente)
Mittet Nauſea, totus auctor iſte
Tuum mancipium, cliens fidelis,
Conſtans Verna, modo tibique gaudens
Seſe perplacuiſſe, meque Saluus
Sis, & Noſtoreum; peropto tempus
Victurus, ſuper inde regna cœli
Scanſurus. Fruitor Deo beatus.

Encomium Patavii Urbis.

Cur felicior omnibus per orbem
Terrarum urbibus (ut ferunt ubique)
Urbs dicor Patavina, quæris? an non
Felix, cui ſuperi nihil negare,
Omnem quod tribuit beatitatem,
Et cui virgula cuncta largiatur
Divina. immo cui quod eſt ubique
Divûm propitiatur, & benigno
Ridet numine, noſtra Cæliteſque
Cuncti tecta colunt, agroſque latos
Cœlum Juppiter aureo ſerenat
Aſtro, fundit aquaſque largiores
Neptunus, Ceres alma adeſt, frequentat
Liber colliculos, cuiqueque noſtrum
Infundens gravibus merumque labris.
Mavors mœnia, quæ oppido eleganti
Sunt conſtructa manu, queat quibuſque
Roma ipſa aurea cedere, acer armat
Tutaturque vides? Quid ipſa multis?
Mille en tranſierim, quibus meopte
Poſſem jure ſub orbe ſolis inter
Omnes tollere me vel ampliores
Urbes, nec mihi terra par referri.
Unum non ſileam, parens virorum
Quod paſſim canor, atque alumna, quales

Vix doctæ meruere Athenæ, & orbis
Vel Roma ipsa caput videre magni.
Ex me sunt geniti (fides verenda
Est mi] Livius, alterum deserti
Romani eloquii, nitens ut astrum,
Lumen, quem sapiens secutus ipse
Paulus juris apex. subinde Stella
Quem musis comitatur. hucque magne
Par gressu Volusi poëta. Flacco
Sedes altera. Petre quis mihi te
Negat municipem? videns, legensque
Miro quæ ingenio tuo reponis, & cui
Nomen fons Aponi dedit nitentis.
Nec non vos patriam extitisse vobis
Nec me vos pudeat Lovatte docte,
Mussate, & Zabarella maximorum
Princeps cardineo nitens honore,
Quo Respublica floruit vel uno,
Christi Ecclesia vertiturque quodam
Sicut cardine, Roma cujus ipsa
Doctrinis radiat, simul manebit
Æternum, velut is manebit usque.
Adest Marsiliusque Galeati,
Perdoctus Pileusque Gulielmus,
Tecum sint Sophiæ incliti parentes.
Supersuntque duo celebriores
Cunctis quotve fuere, quotque nostro
Sunt seclo. reverende principalem
Locum Paule teneto Zabarella
Antistes, cathedras Episcopalis
Sanctas culminis, eruditionis
Præsul, relligionis almæ & ipse
Exemplar. Specimen verendæ & ingens
Virtutis, generisque imago vere
Antiqui referens σῶφον ad assem.
Huc Francisce decus, jubar, corona
Doctrinæ, tibi proinde nomen extat
De Doctoribus, hoc in omne tempus

Illu-

Illuſtras gemini eruditione
Juris, conſilio, fidelitate
Virtute, ingenio: ſubinde fama
Manebit tua glorioſa ſemper.
Multos tranſeo, quos ſuum recenſet,
Ævum, tempore quos brevi recondo.
Sat ſit te moneam viator, inde
Ne mireris, ubi beatiorem
Dicent me urbibus omnibus, refertam at
Me tot noſce bonis, quot haud & ulla.

Ad Mariam Virginem.

Quid mihi vis fiat miſero? quo crimine pauper
Deſtituor verbis, virgo beata, meis?
En quæ clariſono ſuevit reſonare palato,
Et mea vox grato, verba diſerta, tono.
Hæc (hei) nunc querulam ſequitur miſeranda columbā,
Quæ niſi dat gemitum cordis amara ſui.
Hæc ſequitur balbam, nulla dulcedine, picam
Fingentem humanos, arte docente, modos.
Organa converſis utuntur partibus. Et quæ
Eſt cerebri pars, hæc pectoris eſſe cupit.
Namque cibum nares capiunt, & verba remittunt,
Unde fluit verſis potus & ordinibus.
Te precor hanc peſtem, Patrona, coërce cruentam
Qua crucior tantis pauper ubique malis,
Da quoque apud ſummum pro me ſuffragia patrem.
Parcere peccatis quo velit ille meis.
His equidem (ut credo) pulſis, pelletur & omnis
Morbus. Ab iis etenim eſt cauſa & origo mali.
Verum, ſi diis eſt viſum, ut mea crimina pendam,
Fac aliis ſolvam, facta ſceleſta locis.

FLA-

FLAMINII NOBILII

LUCENSIS.

Ad Franciſcum Medicem Flor. & Senen. Principem.

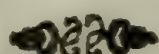
PRinceps floſcule Principum, decuſque,
Quem virtus, probitaſque ſingularis,
Cœleſte ingenium optime expolitum,
Et clarum genus, evehunt ad aſtra:
Ago nunc tibi gratias, agamque,
Dum pars ulla animæ meæ vigebit,
Quod tua eximia benignitate
Tuorum numero inſeror clientum,
Tam plane infimus omnium clientum,
Quam tu maximus omnium patronus.
Sed quamquam infimus omnium clientum,
Illud aſſerere haud tamen verebor,
Quod præſtare potis ſum, amantiorem
Non ullum eſſe tui, aut magis colentem.
Me ſol ignea noctis aſtra vitans,
Me rebus nitidum afferens colorem,
De te perpetuo, tuaque laude
Linquet, invenietque cogitantem.

LUDOVICI NOGAROLÆ

VERONENSIS.

Ad Paulum Rhamnusium Venetum.

FRaſtorii monumenta hoc tu dum, Paule, libello
 Colligis, e cæcis eripiens tenebris,
Scilicet ut Vates, Medicaque excelluit arte,
 Percurritque domos ætherias animo,
Ingentes Verona refert tibi nunc mea grates
 Cum Baldo, Benacoque ſuo, atque Atheſi.
Qui tanto aſſurgent plauſu, quantum ipſa labore
 Fama ſui civis ſe efferet aucta tuo.

HIERONYMI NOMII

BURGENSIS.

Ad Muſas. De Laurentio Frizolio.

SUpremi ſoboles Jovis
 Muſæ, Pierii gloria verticis,
Parnaſſi egregium decus,
 Et gratæ comites candidi Apollinis;
Quæ cultus hominum feros
 Formatis numeris, & fidibus novis,

Cantu flumina sistitis,
  Mulcetis rapidi flaminis impetum;
Quæ dulci scopulos lyra,
  Et duras nemorum ducitis arbores:
Vobis Pierides datur,
  Et mœstis hominum pellere mentibus
Ægras sollicitudines
  Doctis carminibus, voceque Olympica.
Vestro numine vertitur
  Quidquid stelligero cernitur ambitu:
Vos quantum tegitur polo
  Terrarum, ætheris, atque æquoris humidi,
Innuptæ regitis Deæ.
  Quid? nos quod sapimus, quodque homines sumus
Vestro omne hoc operi damus.
  Quin & vaticinis acta furoribus
Vestri pectora numinis,
  Et laudes superûm, & nomina grandibus
Heroum recinunt modis,
  Magnorum & celebrant facta decentia
Regum. vestra ope Pindarus
  Hostiles animi molliit impetus
Cessisse arbiter inferûm
  Poscenti Eurydicen dicitur Orpheo,
Omnis cum obstupuit domus
  Plutonis Stygii, motaque Tartari
Imis Regia sedibus,
  Latratusque inhians ore coërcuit
Nigri janitor atrii.
  Sed vates memorem quid veteres? modo
Laurentî prece, nubila
  Quæ multis fuerant condita mensibus,
Sparsere imbribus humidis
  Terras assiduis solibus aridas:
Magnisque usta caloribus
  Quæ nuper fuerant prata, virentibus
Gaudent graminibus: modo
  Nudatæ solitis frondibus arbores

Orna-

Ornamenta vident ſua;
  Et nobis redeunt flumina fontibus.
Fortunate ter, & quater,
  Cui laurus dedit & nomina, & omina;
Quem non vel ſuperet Linus,
  Quique æquet numeris Orphea Thracium;
Quamquam Calliope Parens
  Eſt huic, ille patrem jactat Apollinem;
Certet Calliope Linus,
  Certet Threicius judice Apolline.
Is namque ut pluvias poteſt,
  Sic cœlo poterit ducere ſidera;
Sic ſolis jubar aureum,
  Sic irata Jovis flectere flumina.
Vos hoc Pierides datis:
  Veſtris nam imperiis omnia ſubjacent.

In Julium Pariſanium Epiſcopum Ariminenſem. Navis. Ad Pium V. Pont. Max.

Secura inſolitum quæ maris avii
  Carpſi navis iter, dum Pariſanius
  Rectum navita clavum
  Felici tenuit manu,
Nunc, poſtquam rapidis orta Aquilonibus
  Tempeſtas celeri turbine depulit
  Alta puppe magiſtrum,
  Mergenda in mare turgidum
Adverſis rapior flatibus Africus
  Infirmas validis verberat ictibus
  Antennas: ſolidamque
  Pinum cum fremitu quatit.
Interdum horriſono murmure corruit
  In puppim pelagus: nunc celeri latus
  Torquens vortice creber
  Eurus præcipitem rapit.
Tam laxis laterum permeat undique
  Coſtis pernicies æquoris humida;

Præſ-

Pressæque ima carinæ
Salso pondere degravat.
Heu jam remigii nulla, nec anchoræ
Spes fessæ superest: strenuus arduo
Me vix Galba tueri
Conatu, & studio valet.
Vos, o vos laceram queis valido est ratem
Servare auxilio, & nubila, & asperam
Vim sedare, precantis
O tandem miserescite
Tuque o dexter ades, numine qui Dei,
Irati rabiem comprimis Adriæ.
Insanosque coërces
Sanctis imperiis Notos;
Imis qui potes aut concita sedibus
Demulcere freta, aut tollere flamine;
Qui lætam potes atris
Aut obducere nubibus
Lucem, aut appositas
Umbras æthereis: te duce territus
Duris nauta periclis,
Optato lare denique
Securus potitur. Te mea si Pium
Quid tangit pietas, si lacrimæ, & preces
Flectunt, anne erit ulla
Nostris meta laboribus?
Jam, jam parce tuæ: jam Parisanium
Pacato aspiciens lumine Julium
Tantis siste procellis
Actum litore sospitem.

In Cardinalem Paleottum, Vaticinium.

Sedula divinum nutrix cum numen adisset,
Eque aditis fatum peteret Gabrielis alumni,
Talia fatidico correpta furore Sybilla
Protulit, & pueri cecinit felicia fata.
Fortunata domus, fortunatique parentes,

Et

Et felix ortu Gabrielis Felſina, & orbis
Roma olim Regina potens, atque Itala tellus:
O felix hominum genus, o felicia vere
Tempora, læta dies, & dextera ſidera, talem
Quæ puerum, tanta inſignem virtute tulere.
Quem cum ſumma fides, vitæque exemplar honeſtæ,
Et morum probitas, atque omni in munere præſtans
Ingenium, tum rara ſacri prudentia juris,
Et ſophiæ ſtudium, & linguæ facundia doctæ,
Ad ſummos olim tollet virtutis honores
Jamque illum ſumma videor cum laude docentem
Aſpicere; & multos cunctis concurrere ab urbis
Partibus adductos fama Gabrielis, ad urbem
Felſineam: (ſic fata monent) jam cernere gentem
Romanam videor, ſella dicentis ab alta
Servantem leges, & judicis ora verentem.
Jam, (ſi vera mihi cœleſtia numina dictant,
Nec vatem ſuperi fallunt) majoribus illum
Extollet virtus titulis: ſpectabilis oſtro
Incedet Gabriel Tyrio, patrumque ſacrorum
Ornabit numerum: ſed adhuc majora ſuperſunt
Fata viro: illum olim liceat ſpectare beato
Alte ſubnixum ſolio, Petrique gerentem
Munus, & hæreticas gentes, Turcaſque ſuperbos
Debellantem armis; & relligione ſub una
Errantem populum Moſis, durataque corda,
Surgentem nobis, atque auſpice denique Chriſto
Priſca renaſcenti reddentem ſecula Mundo.

In Pium V. Pont. Maxim. & Cardinalem Alexandrinum.

Impia ſacrilegi jamdudum crimina ſecli
  Fugerat exoſa hinc Relligio, & Pietas.
Viderat innumeris fœdatum ſordibus orbem;
  Et ficto ſuperum numina honore coli.

Sa-

Sacra quoque ipsa animis, manibusque litata profani
  Et pia pollutis thura cremata focis.
Turpatas etiam scelerata cuspide Divûm
  Effigies, & jam nil superesse pium.
Vidit & ingemuit, terraique exosa nocentes
  Ætheteas petiit, non reditura, domos,
Nunc patruum mirata Pium, mirata nepotem,
  Læta redit rursum Relligio, & Pietas.

In obitum Julii Cæsaris Gozadini Abbatis.

Quid me lugetis? mea cur vos funera turbant,
  Ægraque sollicitat corda, premitque dolor?
Cur tristes lacrimas hic turgida lumina fundunt!
  Cur plangunt crebræ pectora fida manus?
Nescitis quanta hoc adducat gaudia lethum?
  Nescitis quanti hæc funera sint oneris?
Me facit interitus meliorem vivere vitam,
  Vitam, quæ nullum sentiet interitum.
Spiritus usque viget, magis & magis usque vigebit:
  Nec minuent nostros secla futura dies.
Ergo meam quicumque vicem, quicumque doletis,
  Spargitis & lacrimis nostra sepulchra piis:
Parcite jam fletu, & curis imponite finem:
  Vita etenim hæc est, haud dixeris interitum.

Ad Antonium Sulphrinium.

Judex candide carminum meorum
Antoni, hendecasyllabos lepores
Qui censes merito locum priorem
Inter cuncta poëmata obtinere,
Mellitosque adamas sales Catulli,
Quique & ipse facis nova, & diserta,
Et perpulchra poëmata, & venusta:

Insulsa, illepidissima, invenusta
Nostra hæc accipe: quæ legas, petoque &
Quæso, lectaque corrigas benigne:
Et si diligis hunc, amice, amicum,
Qui vere ex animo te amat colitque,
Condita referas sale atque melle,
Omnibusque leporibus Catulli,
Judex candide carminum meorum.

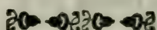
FINIS.

INDEX

Rerum notabilium, quæ continentur IN TOMO SEXTO.

A

B

Bom-

C

D

E

Epi-

F

G

H

I

D. Jo-

L

M

Me-

N

Ner-

O

P

R

S

T

V

X

Z

Date Due

851.08 B751C v.6 376489